„Credința nu este acceptare de idei, ci relație de viață cu Dumnezeul Cel Viu"!

Mitropolitul Dimitrie Vekiaris

Înalt Prea Sfințitul Dimitrie Vekiaris, Mitropolit de Goumenissa, Axioupoleos și Polikastro constituie una dintre figurile emblematice ale culturii teologice elene contemporane. Este autorul a 33 de cărți, dintre care cea intitulată „Viața în morminte" a ajuns la cea de a 22 ediție în spațiul elen, fiind de asemenea tradusă și în numeroase limbi de circulație europeană.

Este receptat în mod unanim ca unul dintre cei mai culți ierarhi ai ortodoxiei elene, fiind în același timp și omul unei ascheze profunde, impresionând întotdeauna prin disponibilitatea cu care se angajează în ajutorarea celor din preajma sa.

Deși este cunoscut în aproape întreaga Europă, și nu numai, continuă să fie în spațiul teologiei românești o persoană necunoscută. Aria operelor ale cuprinde domeniul exegeticii, catheticii, dreptului canonic, al spiritualității în genere.

Mitropolitul Dimitrie Vekiaris este născut în anul 1948 în localitatea Loutrakio — Corint, este licențiat în teologie din 1972 la Atena, din anul 1984 a fost secretarul Arhiepiscopiei Atenei și egumen al Mânăstirii Petrakis din Atena. În anul 1989 este ales mitropolit de Larissa, iar din 1991 este mitropolit de Goumenissa.

Una dintre lucrările sale, intitulată „Identitatea noastră" tratează problema identității ethosului ortodox în contextul globalizării, mondializării și desacralizării societății contemporane.

Amintesc doar câteva coordonate ale ei: mărturisirea ortodoxiei în Uniunea Europeană, identitatea creștinului ortodox, Maica Domnului — Mijlocitoare între cele zidite și nezidite etc.

„Suntem creștini ortodocși. Dacă suntem întrebați ce înseamnă aceasta, ce vom răspunde? Ce este ortodoxia? Oare un sistem de învățătură religioasă? Oare o unitate de solemnități religioase? Oare totalul Bisericilor Ortodoxe locale, ca și mod de relație?

Trăim în interiorul Ortodoxiei și ne închinăm Dumnezeului Cel adevărat în mod ortodox. Și este adevărat că multe din cele pe care le trăim, nu putem să ni le explicăm. Însă, astfel mintea și gândirea noastră au prilejul de-a se îndeletnici cu această întrebare. Doar astfel există speranța de-a experia și menține calitatea creștinismului ortodox, ca și cea mai prețioasă identitate a noastră.

Sunt creștin ortodox? Ce înseamnă aceasta?

Creștin ortodox înseamnă că sunt botezat în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, și în acest mod sunt tainic și real parte a familiei lui Dumnezeu, a Bisericii.

Creștin ortodox înseamnă că am primit Sfânta Mirungere, adică darul Sfântului Duh, și cu toate că, ca și om sunt muritor, ca și om însă înzestrat de Duhul Sfânt, aștept și pregust veșnicia ca simțurile duhovnicești ale inimii curate și luminate.

Creștin ortodox înseamnă că particip în mod real la liturghia Euharistiei lui Dumnezeu, împărtășindumă cu Trupul și Sângele lui Hristos și în acest fel Hristos locuiește în chip tainic în mine, mă întărește în lupta vieții prezente și în dobândirea celei viitoare.

Creștin ortodox înseamnă că Dumnezeu Tatăl prin Hristos m-a răscumpărat, mă recunoaște drept moștenitor al Împărăției Sale.

Creștin ortodox înseamnă că am frați pe toți sfinții, apostolii, martirii, ierarhii, cuvioșii, drepții, adică toți câți au trăit viața în Hristos încă de pe pământ.

Creștin ortodox înseamnă că viața mea personală, ca aducere aminte, viața mea ca luptă, viitorul meu ca nădejde și țintă, toate acestea depind de Hristosul meu, de Hristosul Bisericii, de Domnul și Dumnezeu și Mântuitorul lumii.

Creștin ortodox înseamnă ceea ce a zis apostolul Pavel despre el însuși: viața mea este Hristos, de aceea, și să mor, voi avea câștig, de vreme ce voi merge mai aproape de Hristos. Însă și viața pe care o trăiesc este viață de credință, încredințată voinței Fiului lui Dumnezeu, care m-a iubit și s-a răstignit pentru mine. Adică, creștinul trăiește cu nădejdea veșniciei. Această nădejde nu îl face să fie retras de lume și plângăreț, ci îi dă impulsul de a se lupta pentru sfințenia vieții personale, familiale și sociale. Sfințenia înseamnă să primească cineva în mod simțit prezența lui Hristos în interiorul său. Și atunci, având această experiență și certitudine dă mărturie autentică despre Hristos în lume, prin felul zilnic al viețuirii sale, pentru a-L găsi și lumea pe Hristos în Biserică și prin Biserică".

„Este adevărat că în zilele noastre Biserica ni se prezintă în multe ipostaze, obosită și dezbinată. Este adevărat că Biserica noastră este defăimată din cauza exemplului negativ al unor clerici și laici. Mulți creștini se scandalizează. Cu grijă, exemplele negative își găsesc justificarea în

(Continuare în pag. a 8-a)

Drd. ȘTEFAN TOMA

Mihai Eminescu şl Carmen Sylva

(Urmare din pag. a 5-a)

treze. Orice abuz în sensul acesta are efect deformant. Călinescu prevenea cititorii de primejdia unor asemenea falsificări atunci când începea al doilea volum al exegezei sale consacrat în 1935 **Operei lui Eminescu** cu aprecierea: „Lipsit de prieteni în timpul vieții și batjocorit, Eminescu devine după moarte, printr-o exagerare de cult tot atât de jicnitoare, prototipul tuturor însușirilor și virtuților umane". Am spicuit doar câteva dintre datele de viață socială pe care istoricii literari le-au consemnat ori le-au neglijat până în prezent.

În mod inexplicabil și nedrept G. Munteanu trece peste traducerea de către Eminescu a unor poeme ample ale reginei. Am putea consemna exemplificator balada românească **VÂRFUL CU DOR,** ceea ce dovedește că refluxului inițial îi urmase și o mișcare de apropiere a poetului de creația reginei Elisabeta. Traducerea eminesciană s-a publicat concomitent cu originalul german, editarea fiind împlinită în 1878 la Tipografia Curții. Faptul că s-a executat și o versiune italiană a textului, după care s-au realizat în 1879 reprezentațiile teatrale de la București și Sibiu, unde spectacolul se va relua în 1895, dovedește că a existat inițiativa lansării unei asemenea creații ce împlinea eforturile literare ale poetei-regine. În presa timpului traducerea eminesciană a baladei a fost evaluată în termeni contradictorii. Avem în vedere că Fr. Damé în **Românul** din 27 ianuarie 1879 îl discredita pe Eminescu, iar mai târziu, în **Telegraful Român** de la Sibiu din 22 iunie / 4 iulie 1895 se considera că traducerea lui este „excelentă". Pe baza cercetării celor două versiuni păstrate ale traducerii, întrucât o a treia a fost pierdută în tipografie, Petre Creția conchidea că în 1876—1877 aflat la Iași, Eminescu lucra la această traducere încercând să atenueze „fadoarea originalului", drept care el „și-a interiorizat câteva părți din ea, transferându-le în lumea lui poetică și în limbajul ei specific." O asemenea ameliorare poetică nu slujea însă traducerii, care urma să fie folosită ca libret. De aceea, la sugestia posibilă a lui Titu Maiorescu, la București traducătorul a decis „să oblitereze câte ceva din contribuția sa și să se adecveze mai mult originalului". Partea cea mai valoroasă a traducerii, după opinia aceluiași cercetător, este finalul baladei, care „a fost nu numai obiectul unor căutări asidue, ci un punct de desprindere față de mediocrul original și de trecere către autonomia lirismului celui mai personal și mai pur."

Semnificativă pentru impasul în care poetul genial se va fi aflat ca traducător al unui text mediocru, această realizare nu este singura formă a susținerii inițiativelor reginei României în plan literar. Poezia **Märchenkönigin,** ca traducere eminesciană la **Crăiasa din povești** a figurat în antologia **Rumänische Dichtung** din 1881, semnată de Carmen Sylva și realizată cu supravegherea lui Mite Kremnitz. Textul reapare și în alte ediții ale antologiei, spre a fi apoi reprodusă atât în revista „Bukarester Salon" cât și în alte publicații. Semnificativ pentru relația de colaborare destul de extinsă în timp cu Carmen Sylva este faptul că pe aceeași pagină de manuscris unde în perioada ieșeană Eminescu notase cu cerneală violet o transcriere îngrijită a traducerii, foarte puțin deosebită de cea din antologie, apare începutul unei adrese „Măria Sa, Prea Înălțata Doamnă". Să nu denote asemenea cuvinte și altceva, mai profund, decât o formulare conformă etichetei impuse de canoanele stilului epistolar?

Fără vreun partizanat impus de vreo anume conjunctură, fie ea istorico-politică sau culturală, restabilirea datelor reale ale existenței lui Eminescu, proiectat astăzi pe fundalul unei contemporaneități ce nu i-a fost deloc indiferentă, asigură la început de nou ev al cercetării nu numai șansa unor nuanțări privind biografia geniului absolut al romantismului românesc, ci atestă mai ales o mutație necesară în mentalitatea celor ce vor continua exegeza eminesciană. Raporturile ziaristului Eminescu de la „Timpul" cu regele Carol I merită în egală măsură interesul nostru, constituind obiecul unei urmă oare intervenții. Reașezarea în lumina adevărului a unor aspecte biografice ale vieții scriitorilor noștri clasici, omise într-un anumit anotimp întunecat al contemporaneității noastre românești dintr-un oportunism politic, a devenit în anii din urmă o datorie firească a istoriei literare naționale.

Un periplu cultural

(Urmare din pag. a 6-a)

gea Dumnezeului tău". Cu alte cuvinte, potrivit cu politica oficială religioasă a Curții, Ezdra urma să revigoreze viața religioasă a poporului iudeu, aflat la granița cu Egiptul care se răsculase atât în 464, cât și în 404. În timpul sărbătorii Corturilor, iudeilor le-a fost citit Pentateuhul, după care întregul popor s-a pocăit (II Ezdra, 8—9). Cărțile I și II Ezdra prezintă pe larg activitatea lui Ezdra pentru restabilirea purității morale a poporului iudeu.

Misiunea lui Neemia a fost de natură politică, probabil tot în legătură cu situația de la granița Egiptului. Pe de o parte, Neemia a rezolvat adânci probleme sociale (inegalitatea dintre bogați și săraci — a emis în acest scop o scutire fiscală). Pe de altă parte a întărit granița puterea de rezistență de la frontieră, prin ridicarea zidurilor Ierusalimului. În acest scop ,provincia Iudeea a fost ruptă de regiunea Samaria. Desigur, regiunile vecine s-au opus ambelor măsuri, astfel că iudeii, cu o mână pe mistrie și cu cealaltă pe sabie, au reușit să ridice zidurile Ierusalimului.

Perioada stăpânirii persane asupra Iudeii este considerată de istorici drept o epocă de prosperitate. Iudeii stabiliți în Țara Sfântă au devenit apărători loiali ai granițelor imperiului. Pe de altă parte, cei rămași în Mesopotamia, dar și cei stabiliți în alte orașe ale imperiului (Ecbatana, Sardes etc.) s-au implicat în viața comunităților lor, mulți devenind slujbași ai Curții (precum scribul Ezdra sau paharnicul Neemia). După cum se va mai vedea, numărul evreilor din Babilon va crește după primul secol al erei creștine, astfel că școlile evreiești din Babilon vor rivaliza cu cele din Țara Sfântă.

Din perioada petrecută în Mesopotamia, datează numeroase instituții ale iudaismului de azi. De exemplu marea sărbătoare Purim, a cărei instituire este descrisă în Cartea Esterei. Estera, devenită regină a Persiei (soția lui Ahașveroș, probabil Xerxe) a împiedicat, împreună cu ruda ei Mordehai, planurile unui înalt satrap de a-i masacra pe toți iudeii din imperiu. Această întâmplare nu e atestată în nici o altă sursă din afara Bibliei. Se știe în schimb că regii persani nu aveau dreptul de a lua în căsătorie o femeie fără origine nobiliară. Pe de altă parte, se specifică în carte că Mordehai l-ar fi însoțit pe regele iudeu Ioiachin (597 î.Hr.) în exilul acestuia în Babilon, astfel că în al treilea an al domniei lui Xerxes ar fi trebuit să atingă vârsta de 114 ani. Din toate aceste motive, cartea a fost socotită multă vreme necanonică de către Biserică[9].

Totuși, azi se păstrează în Hamadan, oraș situat chiar deasupra vechii capitale Ecbatana, o clădire cu o cupolă mică, și care este cunoscută drept mormântul Esterei și a lui Mordehai. Clădirea datează însă din secolul XIII d.Hr. și cuprinde un mormânt vechi, care, cel mai probabil, aparține soției regelui sasanid Yazdgerd I (399—420), Șușandokht[50]. În încăperea învecinată se păstrează un vechi sul al Torei. Lângă mausoleu se află o moschee și un cimitir evreiesc.

Înainte de a trece mai departe, trebuie să atragem atenția asupra unui alt monument funerar în Iran, legat de Vechiul Testament. În satul Șuș, vechea Susă, se găsește, în apropierea unei grădini cu fântână arteziană, mormântul profetului Daniel. Este vorba de o clădire conică, construită însă abia în anul 1869, pe temelia unui mormânt mai vechi, vizitat în 1167 de călătorul Benjamin de Tudela.

Din cele prezentate mai sus, putem vedea marele grad de toleranță de care s-au bucurat națiunile și comunitățile religioase în Imperiul Persan. Ahemenizii au știut să îmbine necesitățile Curții cu cele ale popoarelor supuse, știu, mai degrabă, cu acelea ale conducătorilor acestor popoare. Darius a lăsat urmașilor săi un imperiu stabil tocmai pentru că interesele claselor conducătoare ale populațiilor componente se suprapuneau cu cele ale Curții. Autonomia acordată comunităților religioase nu trebuie să ne facă să credem că statul ahemenid s-a asemănat unei confederații laxe, asemenea imperiilor de stepă. Interesul Curții era, în primul rând, asigurarea veniturilor din impozite. Datoria principală a conducătorilor diferitelor națiuni era aceea de a strânge impozitele și de a livra suma cerută de Curte.

Și tocmai pentru a se asigura de strângerea acestor venituri, Darius a împletit în mod fericit autonomia națiunilor cu centralismul. Am amintit că întregul imperiu a fost împărțit în 20 de satrapii. Funcționarii regali din aceste provincii erau reprezentanții regelui, ținându-i pe conducătorii națiunilor sub observație. Dar ar fi fost neînțelept ca în fruntea unei satrapii să fie numit doar un singur funcționar. Acesta ar fi putut acumula prea multă putere, fiind posibilă o trădare a intereselor Curții. De aceea, Darius a numit trei funcționari în fiecare satrapie, care aveau datoria să se supravegheze reciproc, „să se țină în șah". Cel dintâi era chiar guvernatorul, care purta denumirea de satrap. Acesta stătea în funcție atât timp cât dorea regele. Era deținătorul autorității civile și judecătorești; de asemenea el încasa și dările. Cel de-al doilea funcționar era secretarul satrapului. Acesta avea în grijă cancelaria provinciei, dar era obligat totodată să trimită rapoarte regulate la Curte, pentru a prezenta activitatea satrapului. Cel de-al treilea funcționar era un general de armată, supraveghetorul recrutărilor, precum și al satrapului și al cancelarului. Toți trei funcționarii țineau legătura cu Marele Rege, prin intermediul unor curieri rapizi[51].

De asemenea, regele verifica activitatea și loialitatea funcționarilor, printr-un ingenios sistem de spionaj intern, cunoscut sub numele „ochii și urechile regelui". Agenții acestui serviciu de spionaj făceau vizite neanunțate în satrapii, odată pe an (uneori chiar mai des), având puteri depline, precum și o forță armată necesară pentru a-și pune în practică deciziile luate[52].

După moartea lui Xerxes, imperiul a intrat într-o stare de decădere. De fapt fenomenul a început odată cu oprirea campaniilor militare în afara granițelor sale. Xerxes s-a retras după înfrângerea de la Salamina în capitalele sale, în harem. A fost debutul unui lung șir de intrigi de Curte. Aceste intrigi au dus la asasinarea regelui Xerse I în 465, a lui Xerxe II (după doar 45 zile de domnie, în 424). Majoritatea regilor au ajuns pe tron prin intrigi de palat. Un exemplu notabil este Artaxerxe II care, după ce a acces la tron, i-a ucis pe posibilii rivali. Cu toate acestea, a fost otrăvit de medicul său, la ordinul unui eunuc pe nume Bagoas, majordomul Palatului. Acesta l-a instalat pe tron pe Arses (338—336), dar când și-a dat seama că acesta nu era dispus să fie doar o simplă unealtă, l-a ucis, numindu-l ca rege pe Darius III (336—330). Acesta era doar strănepot al regelui Artaxerxe II, dar singurul rămas din dinastia ahemenidă.

Nu este de mirare că în aceste condiții, provinciile au ieșit tot mai mult de sub influența Curții. Artaxerxe II a fost nevoit să țină piept unei revolte a satrapilor. A ieșit învingător din această încercare, dar nu a întreprins nimic pentru a-i pedepsi pe răsculați, permițându-le să se reîntoarcă în provincii. Dar această răscoală a fost doar un episod în lunga istorie a Ahemenizilor. Satrapii au știut să profite de decăderea morală a Curții, instituind proprii lor autorități în provincii, astfel că acolo ei dețineau un control mai sever decât regele în întregul său imperiu. Din această epocă datează conotația negativă care se dă termenului de satrap (considerat mare despot). Guvernatorii de provincii au devenit adevărați despoți, folosind însă numele Marelui Rege pentru a-și justifica fărădelegile.

În acest fel nu mai putea fi vorba de unitate a imperiului. A rezistat atât de mult, mai întâi datorită bazelor pe care i le-a pus Darius I, iar pe de altă parte, datorită faptului că nici o putere externă nu cuteza să-și măsoare forțele cu colosul asiatic. Când se va ivi cea dintâi ocazie, întreprinsă de Alexandru Macedon, imperiul se va prăbuși în doar câțiva ani.

NOTE BIBLIOGRAFICE

24. Mahmoud Rashad, **op. cit.,** p. 265.
25. Brentjes, **op. cit.,** p. 74.
26. Josy Eisenberg, **O istorie a evreilor,** București 1993, p. 43.
27. Hans Joachim Kraus, **Israel.** în „Propyläen Weltgeschichte", vol. II, p. 314—316.
28. Wolfram von Soden, **op. cit.,** p. 127—129.
29. **Jerusalemer Bibel-Lexikon,** p. 168—169.
30. Wolfram von Soden, **op. cit.,** p. 129.
31. Brentjes, **op. cit.,** p. 77—78.
32. Heidemarie Koch, **op. cit.,** p. 19.
33. F. Altheim, **Das alte Iran,** p. 159.
34. Mahmoud Rashad, **op. cit.,** p. 265—266; Brentjes, **op. cit.,** p. 73.
35. F. Altheim, **Das alte Iran,** p. 169—171.
36. Brentjes, **op. cit.,** p. 107—108.
37. F. Altheim, **Das alte Iran,** p. 172.
38. Brentjes, **op. cit.,** p. 115.
39. Horia C. Matei, **op. cit.,** p. 32—33.
40. F. Altheim, **Das alte Iran,** p. 171—172.
41. Josy Eisenberg, **op. cit.,** p. 46.
42. André Lemaire, **Istoria poporului evreu,** Timișoara, 1994, p. 100.
43. Hans Joachim Kraus, **op. cit.,** p. 320.
44. A. Lemaire, **op. cit.,** p. 100.
45. A. Lemaire, **op. cit.,** p. 101—102.
46. Hans Joachim Kraus, **op. cit.,** p. 320; Joseph Blenkinsopp, **A History of Prophecy in Israel.** Philadelphia, 1973, p. 229.
47. **Jerusalemer Bibel-Lexikon,** p. 226; Josy Eisenberg, **op. cit.,** p. 49.
48. **Herder Bibel-Atlas,** (ed. James B. Pritchard), ed. III. Freiburg i. Breisgau, 1989, p. 146—137; A. Lemaire, **op. cit.,** p. 105; Hans Joachim Kraus, **op. cit.,** p. 324—327.
49. **Jerusalemer Bibel-Lexikon,** p. 231—232.
50. Mahmoud Rashad, **op. cit.,** p. 187.
51. Louis Delaporte, **Das Persische Reich,** în „Die Völker des Antiken Orients", Freiburg im Breisgau, 1933, p. 299—390.
52. **Ibidem;** O. Drimba. **op. cit.,** p. 210.

AGENDA I.P.S. MITROPOLIT ANTONIE

● **Miercuri, 1 MAI 2002, — Î.P.S. Sa** s-a întâlnit la Reşedinţa mitropolitană cu Î.P.S. Bartolomeu Anania, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului şi Clujului.

● **Duminică, 5 MAI 2002, — Sărbătoarea Învierii Domnului** — A oferit o recepţie la Reşedinţa mitropolitană la care au participat: **P.S. Visarion Răşinăreanu,** Permanenţa Eparhială, Dl. General de Brigadă Nicolae Uscoi, Comandantul Academiei Trupelor de Uscat, Prof. Univ. Dr. Ilie Crăciun, Decanul Facultăţii de Medicină „Victor Papillian" din Sibiu, preoţi slujitori şi diaconi de la Catedrala mitropolitană din Sibiu şi din oraş, precum şi alte persoane.

— În după-masa aceleiaşi zile a primit pe dl. ec. Nicolae Lazăr din Sibiu.

— A primit pe Dl. Dr. Mihai Iftodi din Chişinău şi pe Dl. ec. Gheorghe Grădinaru, directorul Băncii Româneşti din Sibiu.

● **Luni, 6 MAI 2002, — A doua zi de Paşti** — a asistat la slujba Sf. Liturghii din Catedrala mitropolitană. La sfârşitul Sf. Liturghii a rostit un cuvânt de învăţătură tuturor celor prezenţi.

● **Joi, 9 MAI 2002,** — A vizitat şantierul de construcţii de la Mânăstirea Brâncoveanu, Sâmbăta de Sus.

● **Vineri, 10 MAI 2002** — Cu ocazia hramului Mânăstirii Brâncoveanu, „Izvorul Tămăduirii" a asistat la Sf. Liturghie săvârşită de **P.S. Visarion Răşinăreanu,** înconjurat de un impresionant sobor de preoţi şi diaconi la altarul din pădure.

— La sfârşitul Sf. Liturghii, **Î.P.S. Mitropolit** a rostit un cuvânt de învăţătură.

— S-a întâlnit cu dl. Senator Corneliu Vadim Tudor, cu Senatorul Ilie Ilaşcu care s-au aflat cu această ocazie la Mânăstire şi cu alţi senatori şi deputaţi de Făgăraş şi Braşov.

— A primit pe Ierom. Serafim Pătrunjel, vieţuitor al Mânăstirii Brâncoveanu, care s-a întors de la studii din Grecia.

● **Luni, 13 MAI 2002,** — A primit pe Arhid. Ezechil Oancea, consilierul economic al Arhiepiscopiei.

— A primit pe Ion Diviza din Stolniceni, Republica Moldova.

— A primit pe D-na Dr. Elena Roşca şi Vasile Maranetchi din Chişinău, Republica Moldova.

● **Marţi, 14 MAI 2002,** — A primit pe Pr. Palmeş Nicolae, noul protopop al Protopopiatului Rupea.

— A primit pe D-na Elisabeta Ţăranu din Sibiu.

— A primit pe P.C. Pr. Simion Săsăujan, consilierul administrativ-bisericesc al Arhiepiscopiei.

● **Joi, 16 MAI 2002,** — A primit pe P.C. Pr. Prof. Dr. Dumitru Abrudan, Decanul Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu.

— A primit pe P.C. Pr. Ilie Oprişiu de la Parohia Glâmboaca, prot. Avrig.

— A primit pe P.C. Pr. Prof. Dr. Vasile Grăjdian de la Facultatea de Teologie Sibiu.

— A primit pe P.C. Pr. Vasile Onciu de la Parohia Făgăraş-Combinat, prot. Făgăraş.

● **Miercuri, 22 MAI 2002,** — A primit pe Arhim. Ilarion Urs, Stareţul Mânăstirii „Constantin Brâncoveanu" de la Sâmbăta de Sus, împreună cu P.C. Arhim. Teofil Părăian şi Ieromonahul Serafim Pătrunjel de la aceeaşi Mânăstire.

● **Vineri, 24 MAI 2002,** — A primit pe P.C. Pr. Simion Săsăujan, consilierul ad-tiv-bisericesc al Arhiepiscopiei.

— A primit pe Dr. Vasili Hristov din Bucureşti.

● **Luni, 27 MAI 2002,** — A primit pe P.C. Arhid. Ezechil Oancea, consilierul economic al Arhiepiscopiei.

Pr. VALENTIN SICOE
— Secretar eparhial —

ITINERAR PASTORAL

Din încredinţarea şi cu binecuvântarea Î.P.S. Mitropolit Dr. ANTONIE PLĂMĂDEALĂ, P.S. Episcop-vicar VISARION RĂŞINĂREANU **a săvârşit urmatoarele:**

● **1 IUNIE 2002, — P. S. Sa** a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în Capela mitropolitană.

● **2 IUNIE 2002, — P.S. Sa** a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în biserica parohială din Galeş, prot. Sălişte (pr. paroh Nicolae Moldovan), rostind bogat cuvânt de învăţătură.

În aceeaşi zi a cercetat şi biserica monumentală din Aciliu, prot. Sălişte.

● **6 IUNIE 2002, — P.S. Sa** a prezidat lucrările Conferinţei preoţeşti din prot. Braşov.

— A cercetat biserica „Schimbarea la faţă" din Codlea, aflată în reconstrucţie şi Capela Spitalului orăşenesc din Codlea.

● **7 IUNIE 2002, — P.S. Sa** a oficiat Vecernia şi Acatistul Maicii Domnului în Catedrală.

● **8 IUNIE 2002, — P.S. Sa** a săvârşit Sf. Liturghie în Capela mitropolitană.

— La orele amiezii a oficiat slujba de sfinţire a Monumentului eroilor Revoluţiei din Sibiu, monument amplasat în faţa Casei de Cultură.

— Seara a oficiat Vecernia în Catedrală.

● **9 IUNIE 2002, — P.S. Sa** a săvârşit Sfânta Liturghie arhierească în biserica parohială din Hurezi, prot. Făgăraş (pr. paroh Sicoe Tudor), rostind cuvânt de învăţătură.

— A oficiat slujba de sfinţire a Monumentului eroilor satului Hurezi.

— În aceeaşi zi a cercetat bisericile parohiale din Ucea de Jos şi Olteţ, prot. Făgăraş.

— Seara a slujit Vecernia în Catedrală.

● **11 IUNIE 2002, — P.S. Sa** a participat la Vernisajul Expoziţiei „Aspecte ale strategiei de cercetare, proiectare şi restaurare a patrimoniului cultural", rostind o alocuţiune.

● **13 IUNIE 2002, — P.S. Sa** a săvârşit Sf. Liturghie arhierească la Mânăstirea Berivoi, jud. Braşov cu prilejul zilei hramului „Înălţarea Domnului", rostind un bogat cuvânt de învăţătură. P. Cuv. Ierom. Iosif Toma, stareţul mânăstirii a fost hirotesit întru „sincel".

— A cercetat biserica parohială din Recea, prot. Făgăraş, aflată în lucrări de restaurare.

— Seara a slujit Vecernia în Catedrală.

● **15 IUNIE 2002, — P.S. Sa** a săvârşit în Capela mitropolitană slujba de Te-Deum cu prilejul începerii lucrărilor Adunării Eparhiale.

— A prezidat lucrările acesteia în Aula Facultăţii de Teologie din Sibiu.

— A cercetat şantierul noii biserici din incinta Spitalului militar Sibiu.

— Seara a slujit Vecernia în Catedrală.

● **16 IUNIE 2002, — P.S. Sa** a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în biserica mare din Sălişte, jud. Sibiu rostind cuvânt de învăţătură.

— A participat la manifestările artistice „Lada de zestre", organizate de oficialităţile sibiene în Poiana Soarelui din Sălişte.

— A cercetat canonic Schitul de maici de la Foltea.

● **18 IUNIE 2002, — P.S. Sa** a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în Capela mitropolitană cu prilejul întâlnirii colegiale a promoţiei 1992.

● **19 IUNIE 2002, — P.S. Sa** a participat la lucrările Adunării generale a Veteranilor de război din Jud. Sibiu, rostind un cuvânt de salut.

— Seara a slujit Vecernia şi Acatistul Mântuitorului în Catedrală.

● **21 IUNIE 2002, — P.S. Sa** a primit pe P.C. Pr. Romulus Bleahu din S.U.A.

— A vizitat canonic Mânăstirea „Sf. Maria" din Turnu Roşu precum şi biserica monument istoric din aceeaşi localitate.

● **22 IUNIE 2002, — P.S. Sa** a săvârşit Sf. Liturghie în Capela mitropolitană.

— Seara a oficiat Vecernia şi două călugării la Mânăstirea Valea Hârtibaciului, rostind cuvânt de învăţătură.

● **23 IUNIE 2002, — P.S. Sa** a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în Catedrala mitropolitană din Sibiu cu prilejul **zilei Rusaliilor.**

— A oficiat Taina Sf. Maslu de obşte în biserica „Pogorârea Sf. Duh" din Sibiu (Valea Aurie) rostind cuvânt de învăţătură.

— Seara a slujit Vecernia cu plecarea genunchilor, în Catedrală.

● **24 IUNIE 2002, — P.S. Sa** a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în biserica schitului „Sf. Ioan Botezătorul" din Poiana Braşov rostind cuvânt de învăţătură.

— A cercetat biserica „Buna-Vestire" din Braşov vorbind credincioşilor prezenţi la slujba Utreniei.

— Seara a slujit şi a predicat la slujba Vecerniei la Mânăstirea Bucium, prot. Făgăraş.

● **25 IUNIE 2002, — P.S. Sa** a săvârşit Sf. Liturghie arhierească la Schitul „Sf. Treime" din Sibiel, cu prilejul hramului, rostind cuvânt de învăţătură.

— A vizitat canonic Mânăstirea de maici de la Orlat.

Arhid. VASILE AVRAM

În Editura Centrului Mitropolitan Sibiu a apărut, recent, ÎNDRUMĂTORUL BISERICESC pe anul 2002.

El poate fi procurat sau comandat la Librăria Eparhială Sibiu (Str. Mitropoliei, nr. 35), la preţul de 50.000 lei/exemplar.

Semnalăm ● Semnalăm ●

● **Frumuseţea lumii văzute** de P.S. Calinic Argatu, Episcop al Argeşului şi Muscelului, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2002, 170 p. Postfaţa acestei cărţi aparţine lui Cristian Bădiliţă. „... criticul, scriitorul Calinic Argatu scrie vioi, inteligent şi cu bun-gust. Lectura volumelor sale e realmente o bucurie...".

Autorul scrie despre Ion Pillat, despre George Călinescu, despre aforismele lui Iorga, despre Octav Onicescu. Apoi scrie, de asemenea, despre Patriarhul Iustin, despre Arhiepiscopul Antim, despre Paul Morand prin bisericile Bucureştiului, despre Horea Bernea şi despre Pace şi bucurie cu Brâncuşi. Iată atâtea teme care-l recomandă pe autor în persoana P.S. Calinic, ca un bun căutător în literatura universală. Îl recomandăm din inimă.

★

● Semnalăm cartea apărută la Editura Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române cu titlul: **Cultul sfintelor icoane. Cele trei tratate contra iconoclaştilor,** de Sf. Ioan Damaschin, Bucureşti, 218 p.

Această lucrare apare cu binecuvântarea Prea Fericitului Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române. Traducerea din lb. greacă, introducere şi note, aparţin părintelui prof. Dumitru Fecioru.

Avem în faţă o carte, care se ocupă de scrierile antiiconoclaste ale Sf. Ioan Damaschin. Cuprinde primul, al doilea şi al treilea tratat contra celor care atacă Sfintele Icoane. Este un tratat teologic de mare valoare ce a ieşit din mâna Sfântului Ioan Damaschin.

O recomandăm spre lectură tuturor celor interesaţi de problematica icoanelor în ortodoxie.

★

● Étienne Gilson publică cartea **„Tomismul. Introducere în filozofia Sfântului Toma D'Aquino".** Traducere din franceză de Adrian Niţă, iar din latină de Lucia Wald. Cartea apare la Editura Humanitas, Bucureşti, 2002, 562 p.

„Membru marcant al Academiei Franceze, profesor la Sorbona şi la Collège de France, dar şi în Statele Unite şi Canada, Étienne Gilson a devenit deja cunoscut cititorului român, prin eruditul său studiu Filozofia în Evul Mediu (Humanitas, 1995).

Cu Tomismul, lucrarea de referinţă în domeniu, autorul revine asupra unei teme care l-a însoţit de-a lungul întregii sale activităţi de cercetare. Fără să-şi piardă caracterul de introducere istorică, volumul luminează principalele articulaţii ale doctrinei lui Toma d'Aquino, insistând asupra elementelor de filozofie, strict raţională pe care le conţine, prin însăşi natura sa, teologia tomistă. Este o carte indispensabilă pentru toţi cei care vor să-şi însuşească gândirea atât de des invocată şi atât de puţin cunoscută a filozofiei care şi-a pus o amprentă inconfundabilă asupra catolicismului".

★

● **Ţara Făgăraşului. Istorie scurtă,** vol. I, coordonator: Gheorghe Roşculeţ, Editura „Negru Vodă", Făgăraş, 2002, 147 p.

E o carte importantă care scrie despre Civilizaţia dacilor din Ţara Făgăraşului, apoi despre Sistemul defensiv de graniţă din sudul Transilvaniei, despre Satul făgărăşan, apoi despre Orientări de valoare diferite.

Am ales la întâmplare dintre temele tratate în carte de mai mulţi autori printre care şi de Gh. Roşculeţ, lucrări de valoare asupra Ţării Făgăraşului. O recomandăm interesului cititorilor din această parte a ţării şi din celelalte părţi. E o lucrare din care ai ce reţine.

★

● **Homeopatie în versuri,** de Dr. Vasile Iacob. Apare la Casa de presă şi editură Tribuna, Sibiu, 2001, 156 p.

Iată ce spune autorul despre **Homeopatia în versuri:** „este prima lucrare de acest gen din ţara noastră. Ea este scrisă de un practician al acupuncturii — cu peste 20 de ani vechime — îndrăgostit de fascinanta ştiinţă homeopatică.

Cele peste 70 de poezii din acest volum abordează doar remediile cu care Hahnemann a fundamentat homeopatia — Polycrestele şi alte câteva din cele mai importante. Desigur, fiecare poezie nu va putea schiţa patogenezia vastă a remediului respectiv, reţinând unele din semnele sale mai caracteristice. Nu ne facem iluzia că Homeopatia se va putea învăţa numai din poezii, dar suntem convinşi că ele incită gustul pentru studiu făcând mai plăcut, mai apropiat textul încărcat din volúminoasele tratate, expunerea seacă din dicţionare, pomelnicul sufocant şi derutant din lexicoane — deseori dezarmante mai ales pentru cel ce dă pentru prima dată piept cu seducătoarea Semilia.

Unui astfel de novice — şi nu numai! — i-aş şopti:

„Vrei să înveţi homeopatie?
Citeşte şi poezie —
Îţi va fi mult mai uşor:
Lacrimi, visuri şi umor!"

Versul îndulceşte, încântă, deconectează, uşurează memorizarea. E ca un pahar cu apă rece servit călătorului trudit de drum şi istovit de arşiţă".

Iată că doctorul Iacob pe lângă înţelepciunea mânuirii acupuncturii, şi nu e puţin lucru să ştii exact punctele care trebuiesc tratate. Am avut şi eu parte de **acele** doctorului Iacob, care merită toată încrederea. Dar iată că prin această carte se dovedeşte şi un bun mânuitor al versurilor. Am citit cu mare atenţie versurile, şi sunt bune. Le recomand cu căldură.

ANTONIE P

(Urmare din pag. a 7-a)

Credinţa nu este acceptare de idei

a devia sau a fi indiferente. Să nu uităm că fenomenele nu exprimă întotdeauna adevărul. Şi mai mult decât atât, oare de la exemplul negativ al unor dascăli încetăm de a ne trimite copiii la şcoală? Oare de la comportamentul negativ al unor funcţionari publici, încetăm de a mai merge la cabinetele medicale? Oare greutăţile vieţii ne conduc la renunţarea de a mai trăi?

Astfel şi noi, aparţinând în mod conştient Bisericii Ortodoxe ne luptăm să ne schimbăm sinele şi să ne sfinţim. Sfinţii cărora ne închinăm cu cinste în sfintele icoane constituie cele mai opozante exemple de reacţie faţă de păcat şi nedreptate, împotriva diavolului şi a răutăţii lumii, fiind cei care răspândesc lumina lui Hristos prin intermediul vieţii şi a minunatei lor prezenţe. Numai cine citeşte Vieţile Sfinţilor şi încearcă să păşească pe urmele lor, va înţelege cum se transformă sinele interiorului nostru şi cum poate să se schimbe societatea în care trăim.

Chipul autentic al Ortodoxiei se vădeşte în strălucirea praznicelor noastre, în minunile sfinţilor, în dimensiunea internă a cultului dumnezeiesc, în sfinţenia celor ce se pocăiesc, în măreţia celor smeriţi, în jertfirea de sine al filantropilor necunoscuţi, în simplitatea celor fericiţi, în rugăciunea taumaturgică a iubitorilor de Dumnezeu, în supra sensibila comuniune de afecţiune cu Dumnezeul Cel Viu".

„Şi dacă spiritualitatea noastră individuală se deosebeşte de spiritualitatea Bisericii, atunci oare spiritualitatea noastră particulară — în loc să ne salveze, nu ne împovărează cu cea mai vătămătoare iluzie, aceea care transformă viaţa noastră în deşertăciune, eforturile în tragedie sisifică, visele în primejdie de moarte? De ce trăim? De ce murim? Cine suntem în cele din urmă noi, în această dispută neîntreruptă dintre viaţă şi moarte, existenţă şi degradare? Pentru a da răspuns la aceste veşnice întrebări existenţiale, trebuie să răspundem mai întâi la întrebarea fundamentală: care este relaţia noastră cu Dumnezeul Cel Adevărat?

Credinţa nu este acceptare de idei, ci relaţie de viaţă cu Dumnezeul Cel Viu. Şi moartea nu e nimicire, ci paşaport al vieţii către Dumnezeul Cel Viu. Aceasta ne-o spune ortodoxia. O spune în numele adevăratului Dumnezeu Treimic. A Aceluia Care a creat din nimic toate şi pe noi oamenii, a Aceluia Care şi-a unit viaţa Sa cu a noastră, pentru a ne mântui".

Aceste câteva fragmente se doresc a fi o scurtă introducere, pentru cititorii români în gândirea teologică a mitropolitului Dimitrios Vekiaris, atât de îndrăgit de fraţii ortodocşi greci.

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român Sibiu, Str. Mitropoliei nr. 35. Articolele nepublicate nu se înapoiază.
Tiparul Tipografiei Eparhiale Sibiu

COMITETUL DE REDACŢIE: **Dr. Antonie Plămădeală**, Mitropolitul Ardealului — preşedinte; **P.S. Visarion Răşinăreanu** - episcop-vicar, — vicepreşedinte; **Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan** — redactor responsabil; **Pr. prof. Dr. Mircea Păcurariu.**
I.S.S.N. 1223-8392

Abonamentul pe un an: 85 000 lei. Cont nr. 2511.1-61, 1/ROL B.C.R. Sibiu. Pentru cititorii de peste hotare costul unui abonament anual este de 25 dolari S.U.A. (cont nr. 2.11.1.-61.15 U.S.D.) sau echivalentul în altă valută, B.C.S.A. Sucursala Sibiu.

Fondator:

Mitropolitul ANDREI ŞAGUNA

1853

Telegraful Român

FOAIE EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

Anul 150
SIBIU
15 iulie şi 1 august
Nr. 27—30
2002

Băneeseu Lidia
Str. L. Rebreanu 14
Sibiu

Adeverirea de pe Tabor, că Iisus este Fiul lui Dumnezeu

Ajungând Iisus în părţile Chesariei lui Filip, i-a întrebat şi pe ucenicii săi: „voi cine îmi ziceţi că sunt? Luând cuvântul Simon Petru — în numele apostolilor — a zis: Tu eşti Hristosul, Fiul lui Dumnezeu celui viu" (Matei 16, 15—16). Îndată după aceasta, a avut loc prima vestire de către Iisus a patimilor sale. Fiul omului „trebuie să meargă la Ierusalim şi să pătimească multe lucruri ... şi să fie omorât, iar a treia zi să învieze" (Matei 16, 21). Aceste mărturisiri erau în dezacord cu aşteptarea Iudeilor, că Mesia venind se va situa în fruntea poporului ales, spre a-l duce din biruinţă în biruinţă şi spre a-i supune lui toate popoarele pământului. Ca să alunge îndoiala apostolilor şi să nu se piardă credinţa lor, la şase zile după aceasta, a luat Iisus cu sine pe trei dintre apostolii săi: pe Petru, pe Iacob şi pe Ioan şi s-a suit cu ei pe munte înalt, ca să se roage. Sf. Scriptură nu ne spune numele acestui munte; o veche tradiţie, consemnată de Origen, vestit părinte al Bisericii (185—255) însă, cf. Psalm 89, 13 „Taborul şi Hermonul întru numele tău se veselesc", ne spune că pe Muntele Taborului s-a suit Iisus, spre a se schimba la faţă. A luat cu sine numai trei apostoli, ca „din gura a doi sau trei martori să iasă adevărul" (Deut. 19, 15). Acolo sus, în singurătate, Iisus s-a rugat lui Dumnezeu Tatăl ca să le poată arăta acestor apostoli strălucirea sa dumnezeiască, spre a-i convinge, că El este adevăratul Mesia şi Fiu al lui Dumnezeu. Rugăciunea lui Iisus a fost ascultată, căci în timp ce se ruga, faţa lui a strălucit ca soarele, iar veşmintele lui s-au făcut albe, ca zăpada, în bătaia razelor solare. Strălucirea şi mărirea dumnezeiască, sălăşluită întru Iisus, a răzbit prin materia trupului şi prin hainele sale, vădindu-se în exterior (Gheorghiu V., Sf. Evanghelie după Matei, cu comentar, vol. III, Cernăuţi, 1933, p. 524). S-a anticipat astfel mărirea la care avea să ajungă întreaga fiinţă a lui Iisus, după învierea sa din morţi.

Pe neaşteptate şi-au făcut atunci apariţia doi bărbaţi: Moise şi Ilie, care vorbeau, cu Iisus, despre moartea lui în Ierusalim, pentru izbăvirea din păcat a neamului omenesc. Auzind ap. Petru convorbirea despre moartea ce avea să vină asupra lui Iisus şi uimit de admirabila priveliştе a căutat să reţină această stare sublimă. A propus să facă trei colibe: pentru Iisus, pentru Moise şi pentru Ilie. O, dar pe dată, un nor luminos i-a umbrit şi cei trei apostoli s-au înspăimântat, auzind cele grăite de însuşi Dumnezeu-Tatăl: „Acesta este Fiul meu cel iubit, întru care bine am voit; pe acesta să-l ascultaţi" (Matei 17, 5). La aceste cuvinte, apostolii au căzut cu feţele la pământ. Iisus venind la ei, i-a atins şi le-a zis: „Sculaţi-vă şi nu vă temeţi". Ridicându-se, ei l-au văzut pe Iisus singur, care le-a cerut să nu spună nimănui ce au văzut, până ce Fiul omului nu se va fi sculat din morţi (Matei 17, 7—9). Cei de faţă nu se mai puteau îndoi de faptul, că Iisus este Fiul lui Dumnezeu.

Apostolii Petru, Iacob şi Ioan s-au învrednicit a atinge culmea Taborului şi de a privi strălucirea măririi dumnezeieşti, luaţi fiind cu sine de Iisus. După cuvântul

(Continuare în pag. a 4-a)

Prof. PETRU DUMITREASĂ

Aniversări

Imnul „Deşteaptă-te Române" după 154 ani de la lansare

În ciuda unei bogate literaturi aplecate asupra acestui subiect deosebit de atrăgător, la această dată paternitatea imnului „Deşteaptă-te Române" rămâne încă o incertitudine. Ne simţim obligaţi ca în contextul evenimentelor din 29 iulie a.c., care promovează sărbătoarea naţională la Râmnicu-Vâlcea sub înaltul patronaj al Preşedinţiei, Guvernului şi al Academiei Române, să aducem din nou în lumină adevărul conferit de documentele autentice din Şcheii Braşovului privind paternitatea acestui imn. Recentele cărţi dedicate acestui subiect[1] şi numeroasele articole cu acest subiect din presa locală şi naţională se pare că n-au fost încă recepţionate.

Afirmaţiile noastre privind paternitatea braşoveană a versurilor şi melodiei se bazează pe propriile mărturisiri ale dascălului scheian George Ucenescu, lăsate în manuscrisul său de cântece păstrat la Academia Română[2], pe care le reproducem ca argument: **„Încă din anul 1844, subscrisul** (George Ucenescu) **aflându-mă învăţător şi cantor la Biserica Sfintei Treimi de pe Tocile, care este comuna Bolgarseghiului de sus, în Braşov (n.n. Şcheiului), poetul Andrei Mureşianu ca rudenie cu parohul Vonifatie Pitiş, venea vara des la grădinile parohului pentru aer şi pentru cereaşe. Sosind furiosul an 1848,** poetul căuta o melodie **după care să compue un sonet care să se cânte între amicii ce era să se adune în grădina parohului pentru petrecere de seară, cu cântări, cu mâncări şi băuturi, în onoarea ceraşelor. Am cântat multe cântece de probă, iar sosind la următorul cânt „Din sânul maicii mele" şi cântându-l, a rămas poetul pe lângă această melodie, obligându-mă ca pe Duminica viitoare să mă aflu şi eu împreună cu oaspeţii invitaţi la grădină ca să cânt după melodia aleasă** poezia ce o va compune până atunci. **În Duminica hotărâtă iată că vine poetul împreună cu 4 domni români (n.n. Nicolae Bălcescu, I.C. Brătianu, Magheru şi Cezar Bolliac) şi şezând cu toţii pe iarbă verde şi cu ceraşe înainte, îmi dete D. Andrei Mureşan poezia făcută „Deşteaptă-te Române", îi probăm puţine rânduri şi văzând în tot melosul că este o minune potrivit, l-am cântat cu vocea mea tânără şi puternică până la fine. Mai repetându-l odată, toţi domnii învăţând melodia din auz, cântau împreună, mulţumind şi urând multă viaţă şi sănătate marelui poet. Din ziua aceea cântecul „Deşteaptă-te Române" s-au făcut cel mai plăcut şi familiar, iar eu eram poftit în toate părţile ca să-l cânt şi să învăţ tinerimea a-l cânta mai bine şi regulat".**

Mărturisirea autorului certifică adevărul, care poate fi subliniat astfel: a) Versurile lui Andrei Mureşianu sunt scrise în acea efervescenţă revoluţionară a întâlnirii dintre revoluţionarii munteni şi moldoveni veniţi de la Blaj, de pe Câmpia Libertăţii, la Braşov; b) Pentru a se crea ambianţa întâlnirii, protopopul de atunci Vonifatie Pitiş solicită concursul poetului Andrei Mureşianu, înrudit cu el, precum şi al lui George Ucenescu, dascălul de cântări şi (pe atunci)

(Continuare în pag. a 2-a)

Prof. dr. VASILE OLTEAN

Început de drum în vremuri mari: cel de-al 71-lea Congres al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române în America şi Canada*

Între 12—14 Iulie a.c. a avut loc la Montreal, în Canada, la Biserica „Sf. Ioan Botezătorul", păstorită de P.C. Pr. George Chişcă, lucrările celui de-al 71-lea Congres al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române în America şi Canada, prezidat de Prea Fericitul Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, venit special în fruntea unei delegaţii de la Bucureşti, pentru a face hirotonia întru arhiereu şi instalarea noului Arhiepiscop al acestei eparhii, în persoana Î.P.S. Dr. Nicolae Condrea, ales în această funcţie la Congresul Electoral al Arhiepiscopiei în Martie a.c.

Din delegaţia condusă de P.F. Părinte Patriarh au făcut parte, pe lângă alţi reprezentanţi ai presei şi ai televiziunii, Î.P.S. Dr. Teofan Savu, Mitropolitul Olteniei, fost locum tenens de Arhiepiscop la Arhiepiscopia nordamericană, Î.P.S. Dr. Serafim Joantă, Mitropolitul Germaniei şi al Europei Centrale, Î.P.S. Dr. Iosif Pop, Mitropolit al Europei Occidentale şi Meridionale şi locţiitor de Arhiepiscop al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române în America şi Canada, P.S. Ioan Selejan, Episcop de Covasna şi Harghita, P.C. Pr. Prof. Dr. Aurel Jivi de la Facultatea de Teologie din Sibiu, P.C. Arhid. Prof. Mircea Oros, P.C. Arhid. Costin Spiridon, P.C. Diac. Zaharia Matei, P.C. Pr. Costică Stoica, Consilier Patriarhal, P.C. Pr. Mihai Ţiţa, Consilier Patriarhal, şi desigur, P.C. Pr. Arhimandrit Dr. Nicolae Condrea, noul titular al Arhiepiscopiei româno-americane.

Congresul a început Vineri la ora 9 AM cu slujba Utreniei şi a Sfintei Liturghii, urmată de Te Deum la care au participat preoţii Arhiepiscopiei cu delegaţii mireni şi mulţimea de credincioşi români din Montreal şi din alte locuri. La ora 1 PM, după masa de prânz luată în sala socială a Bisericii „Sf. Ioan Botezătorul", Consiliul Eparhial s-a întrunit pentru a trece în revistă pe de-o parte problemele ce urmau a fi supuse atenţiei sau aprobării Congresului, a doua zi, şi pe de altă parte pentru a finaliza organizarea lucrărilor acestui for. După masa de seară luată în sala Bisericii amintite a urmat Slujba Pavecerniţei urmată de o conferinţă pastorală cu Prea Fericirea Sa Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române.

Adresându-se liber unei numeroase audienţe venite special pentru acest eveniment, P.F. Sa, după un cuvânt de bun venit, a accentuat faptul că este pentru prima dată în istoria acestei Arhiepiscopii că arhipăstorul duhovnicesc al tuturor credincioşilor români de pretutindeni se află în asemenea împrejurări adresându-se lor.

Vorbind în general despre progresul nestăpânit al ştiinţei, tehnicii şi economiei moderne şi despre impactul negativ pe care acesta îl are asupra valorilor noastre tradiţionale care de 2000 de ani călăuzesc viaţa şi ocrotesc comorile sufletului neamului

(Continuare în pag. a 3-a)

THEODOR DAMIAN

* Extras din Revista „Lumină lină" a Institutului Român de Teologie Ortodoxă şi Spiritualitate, Capela Sf. Apostoli Petru şi Pavel nr. 3/ iulie-septembrie 2002. New-York.

Evocare istorico-teologică a Sinodului de la Iaşi - 360 de ani

Contextul istoric face ca după căderea celui mai glorios Imperiu — cel al Bizanţului, să ia amploare expansiunea otomană ce ameninţa din ce în ce mai mult ţările europene. În ciuda acestui fapt unele teritorii care nu au fost sub ocupaţie otomană, cum ar fi Ţara Românească, Moldova, Rusia, Ucraina au devenit loc de refugiu al culturii şi spiritualităţii teologice răsăritene, un Bizanţ după Bizanţ. Privit în ansamblu secolul al XVII-lea reprezintă pentru viaţa bisericii, în special pentru cea din Moldova, o glorioasă pagină de istorie cu mari vlădici, cărturari şi luminători în cuvânt şi faptă, sub binecuvântate domnii, precum cea a domnitorului Vasile Lupu (1634—1653), domnie sub care biserica din Moldova cunoaşte cea mai înfloritoare şi strălucitoare perioadă pe care nu o mai cunoscuse decât sub domnia binecredinciosului voievod Ştefan cel Mare şi Sfânt.

Ca expresie a iubirii de carte, marii învăţaţi ai vremii au înfiinţat primele tipografii, mediu prielnic de dezvoltare a scrisului şi valorilor culturale, s-a dezvoltat arta prin ctitorii de biserici şi mânăstiri — Mânăstirea Trei Ierarhi din Iaşi, capodoperă europeană —, promovarea şcolii româneşti prin înfiinţarea de colegii — Colegiul celor 7 arte de la Mânăstirea Trei Ierarhi din Iaşi, după modelul celui de la Kiev, grija faţă de preoţimea vremii, mai ales în timpul marelui cărturar Mitropolit Varlaam, care şi-a ocrotit clerul prin drepturi şi scutiri, strânsele legături cu bisericile surori în special cele cu biserica de la Kiev prin personalitatea Mitropolitului Petru Movilă, promotor al culturii şi apologet a credinţei ortodoxe ameninţată de prozelitismul vremii. Dar cel mai important moment al spiritualităţii româneşti al secolului al XVII-lea rămân atât aducerea moaştelor Sfintei Cuvioase Parascheva de la Constantinopol la Iaşi, cât şi Sinodul de la Iaşi şi mărturisirea de credinţă.

Situaţia politică, socială, culturală şi religioasă din Ucraina îngreunată de expansiunea polonă de la jumătatea secolului al XVII-lea, prin promovarea propagandei catolice iezuite, cât şi ocupaţia otomană a Constantinopolului au făcut ca Mitropolitul Petru Movilă să hotărască desfăşurarea sinodului la Iaşi în Moldova, ţară ortodoxă şi ţara sa de origine. Ca evenimente pregătitoare marelui sinod ce avea să se desfăşoare la Iaşi, Patriarhul ecumenic Partenie I, care a şi binecuvântat ca sinodul să se ţină la Iaşi, trimiţându-şi delegaţi: pe Porfirie, fostul Mitropolit al Niceii şi pe Ierom Meletie Syrigos, dascăl şi predicator al patriarhiei, originar din Creta, fiind şi cel mai învăţat teolog grec al secolului XVII. Mitropolitul Petru Movilă trimite şi el delegaţi de la Kiev, pe Isaia Kozlovski, egumenul mânăstirii Sfântul Nicolae, rectorul colegiului movilean Iosif Gorbaţki şi Ignatie Starušici, predicator al catedralei Sfânta Sofia. Din Mitropolia Moldovei a participat însuşi Mitropolitul Varlaam, cu episcopii sufragani: Evloghie al Romanului, Anastasie al Rădăuţilor, Gheorghe al Huşilor şi Ieromonahul Sofronie Pociatki, egumenul mânăstirii Trei Ierarhi din Iaşi. Un aspect foarte important a fost participarea însuşi a domnitorului Vasile Lupu, imitând pe marii împăraţi de odinioară ai Bizanţului, care a deschis şi a prezidat lucrările sinodului. Întâlnirea celor trei mari ramuri ale ortodoxiei: greacă, slavă şi română este o premieră pentru istoria Bisericii universale.

Prin harul lui Dumnezeu, la 15 septembrie 1642, în trapeza Mânăstirii Trei Ierarhi din Iaşi s-au început lucrările celui mai important sinod al vremii şi care s-a încheiat după 43 de zile la data de 27 octombrie acelaşi an.

Prima dezbatere teologică pusă în discuţie la lucrările sinodului a fost combaterea şi anatemizarea celor 18 puncte ale Mărturisirii pusă sub numele lui Ciril Lucaris, căruia, pe vremea ostilităţilor confesionale dintre ambasadele catolică şi cea protestantă, prin abuz şi compromitere i s-a pus acuzaţia că este autorul mărturisirii cu cele 18 puncte calvine. Potrivit documentelor

(Continuare în pag. a 4-a)

Protos ANDREI IONIŢĂ,
Mânăstirea Neamţu

În zori s-a stins o Candelă Basarabeană

Am aflat de curând de trecerea la cele veşnice a părintelui Vasile Ţepordei. S-a născut la 2 februarie 1908 în localitatea Crâmpeşti, jud. Cahul în sudul Basarabiei. Şi iată că după o frumoasă viaţă, dar şi foarte grea, căci avea anul acesta 94 de ani, a fost chemat la Domnul în zorii zilei de 16 mai 2002. După o grea suferinţă pe care a împărţit-o cu soţia sa Glicheria, care, după cum îmi scrie, la rându-i suferă de o boală, artroză şi este la o vârstă de 83 de ani. Dumnezeu să-i dea sănătate şi putere pentru restul vieţii şi pentru tot ce a făcut pentru părintele.

Părintele Ţepordei provine dintr-o familie de oameni studioşi şi cu frică de Dumnezeu. Tatăl citea printre altele: Cuvântul Moldovenesc, Albina, etc. A fost dat să înveţe la şcoală românească, având manuale româneşti. Mai apoi la Seminarul Teologic din Chişinău, între 1921—1929. A urmat şi Facultatea de Teologie din Chişinău, unde a avut printre alţi mari profesori pe Gala Galaction, arhim. Iuliu Scriban şi pe poetul Nichifor Crainic ş.a.

Mai târziu urmează Seminarul Pedagogic Universitar din Iaşi. Toate studiile lui au fost numai în limba română. A condus mai apoi publicaţii, în 1937 publicând o carte despre scriitorul Alexei Mateevici. A fost director la ziarul „Raza" pe care l-a trimis tuturor preoţilor şi cântăreţilor. Apoi a mai condus ziarul „Basarabia" şi altele, făcându-l un preot iubit şi stimat de toţi basarabenii.

Îmi aduc aminte că pe părintele Ţepordei l-a numit părintele Cunescu: „steagul Basarabiei româneşti".

A fost un preot mare, una din conştiinţele Basarabiei care a trăit până de curând în Bucureşti, unde după multe lupte, acum şi-a dat sfârşitul. Părintele Vasile a fost un preot mare pe care l-a dat Basarabia şi care în sfârşit se duce la Dumnezeu, pe care el l-a slujit cu toată inima şi cu bună conştiinţă. A slujit la biserica Mărcuţa alături de colegii săi, a fost prohodit în această biserică şi apoi înmormântat în cimitirul cu acelaşi nume.

Şi-a slujit mai cu seamă poporul. A fost poate ultimul mare preot al Basarabiei româneşti, despre care a scris şi a căutat mult să-i descopere toate valorile româneşti.

Se duce acum, după o grea suferinţă, slăbise mult în urma suferinţei dar, mai mult decât această suferinţă fizică era alta şi mai mare, aceea de a nu vedea — Unirea cu Ţara a Basarabiei. Moare cu această dorinţă neîndeplinită. Este lucrul pe care şi l-ar fi dorit din tot sufletul. Era visul vieţii sale. Poate că într-o zi va fi posibil. Dumnezeu ştie.

Fie ca amintirea lui să rămână mereu vie pentru Basarabia pe care a iubit-o mult şi care l-a iubit. De asemenea în amintirea noastră el va rămâne pentru veşnicie marele preot al Basarabiei.

Dumnezeu să-l odihnească cu drepţii, că a fost un preot bun pentru toţi.

Veşnica lui amintire.

11 iunie 2002 —
Sibiu

Dr. ANTONIE
MITROPOLITUL ARDEALULUI

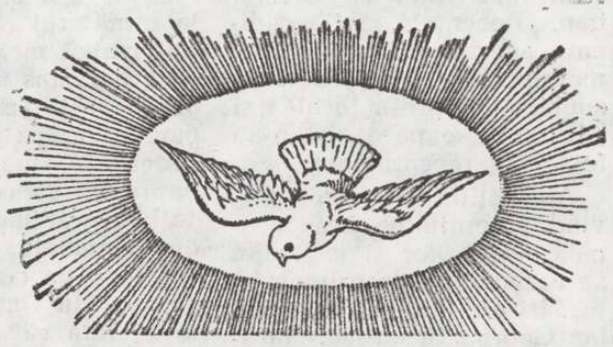

Imnul „Deşteaptă-te Române"

(Urmare din pag. 1)

psalt al Bisericii Sfânta Treime-Tocile; c) Mai întâi poetul Mureşianu a cunoscut melodia de la Ucenescu şi apoi şi-a formulat conţinutul poeziei: d) În Duminica următoare, când încă mai erau prezenţi revoluţionarii români, veniţi de la Blaj, s-au reîntâlnit şi cel care a adaptat versurile la melodia „Din sânul Maicii mele" (evident o pricească bisericească) a fost George Ucenescu şi tot el a răspândit-o „poftind în toate părţile" ca să-l cânte, ba mai mult, era poftit să înveţe tinerimea a-l cânta „bine şi regulat".

Ne este de neînţeles uşurinţa cu care s-a decretat de Guvern ziua de 29 iulie ca „Zi a Imnului Naţional Deşteaptă-te Române", folosindu-se exclusiv de „Raportul nr. 10 din 30 iulie 1848 al Comisarului extraordinar al Districtului Vâlcea, D. Zăgănescu", adresat „Ministerului trebilor din lăuntru al Ţării Româneşti". Recitim şi noi documentul şi redăm un fragment semnificativ: **„Era Joi, la 29 ale curgătoarei luni (n.n. iulie), adunându-ne cu toţi cetăţenii Râmnicului Vâlcei şi chorul bisericesc într-o câmpie înconjurată cu arbori ... s-au citit cele 21 puncturi din Constituţie, apoi suindu-ne pe o tribună am ţinut un discurs ... În acest pompos constituţiu, aflându-se şi d-lui Anton Pann, profesor de muzică, împreună cu câţiva cântăreţi de aceeaşi profesie, au alcătuit o muzică vocală cu nisce versuri prea frumoase, puse pe un ton naţional, plin de armonie şi triumfal...".**

Nimeni nu contestă că Anton Pann a cântat un cântec, ştiută fiind bogata sa colecţie de cântece, dar acesta nu era „Deşteaptă-te Române", aşa cum mărturiseşte şi ca martor ocular, preotul Vasile Constantinescu de la Biserica Negustorilor din Bucureşti. Poezia lui Mureşianu se publica la Braşov în „Foaia pentru minte, inimă şi literatură" abia în nr. 200 din 22 iunie 1848, fără textul muzical iar Ucenescu îşi mărturisea paternitatea imnului în însemnarea sa autobiografică, după anul 1850, pe vremea în care se afla în casa de la Bucureşti a lui Anton Pann şi cu greu ar putea crede cineva că ucenicul şi-ar putea ignora dascălul, pe care în toate însemnările sale îl aprecia deosebit.

Certitudinea noastră că imnul naţional s-a lansat la Braşov în urma colaborării dintre George Ucenescu şi Andrei Mureşianu nu poate fi ignorată în condiţiile în care există mărturia autobiografică a lui George Ucenescu şi multe alte mărturii pe care le-am prezentat în recenta carte dedicată imnului naţional[3].

Este adevărat că în frământata noastră istorie evenimentele mari şi-au găsit, la cotitură de drum, oameni care, sub impulsul trăirilor au generat valori spirituale menite să răspundă întru totul acelui imperativ. Poate şi prin faptul că ele îşi trag esenţa tematică din însăşi creaţia populară şi cea bisericească, se identifică mai mult cu evenimentele istorice care au traversat trecutul ţării noastre. Apropierea de dascălul bisericesc şi în general de glasurile psaltichiei este motivată şi de faptul că dascălii din biserică s-au dovedit nu numai buni cântăreţi, dar şi mai apropiaţi sufleteşte de cauza şi idealurile maselor. În condiţiile revoluţiei lui Tudor Vladimirescu a circulat „Mugur mugurel" după modelul fonic al glasului V bisericesc, iar mai târziu „Marşul lui Iancu", care foloseşte vechiul marş al lui Dragoş Vodă; „Saltă Române"; „Hora Ardealului" (compusă tot la Braşov); „Marşul românesc de la 1848", scris tot în psaltică ş.a. Poate că nici un eveniment istoric n-a născut mai multe asemenea creaţii ca revoluţia paşoptistă şi nu s-a manifestat cu atâta trăire pe întregul cuprins al ţării. La Braşov circula atât „Imnul Moldovenilor", cât şi un cântec al saşilor („Siebenburgenlied"), scris de Leopold Maximilian Molke, ba chiar şi o Marseileză franceză într-o variantă românească. Toate aceste creaţii nu au putut, însă, depăşi intensitatea cu care s-a compus „Deşteaptă-te Române", care (după aprecierea muzicologului Viorel Cosma) „a apărut atunci ca un strigăt de revoltă, ca o voce a latinităţii, ca un glas de independenţă, imn de reîntregire statală, odă eroică de izbândă seculară a poporului român".

Apreciem în mod deosebit adaptarea cântecului „Deşteaptă-te Române" ca imn naţional, dar nu putem accepta sărbătorirea lui nefiresc, pe baza unor mărturii inexacte. Să dăm Cezarului ce e al Cezarului!

NOTE BIBLIOGRAFICE:

1. Vasile Oltean „Imnul naţional Deşteaptă-te Române — scurt istoric", Editura Orientul latin, Braşov 1998; Vasile Oltean „Imnul naţional „Deşteaptă-te Române", Editura Phoenix, Braşov, 2001.

2. Biblioteca Academiei Române. Fond Manuscrise, ms. 3497, p. 189.

3. Ibidem.

Etica şi spiritualitatea profesiunii medicale*

MOTTO:

„Medicina este ştiinţă şi conştiinţă încălzite de iubire de oameni"

Prof. univ. dr. IULIU HAŢIEGANU

Medicina a fost şi rămâne o profesiune cu un grad ridicat de complexitate, de măreţie şi noblete.

În exercitarea profesiunii, medicului i se cer multiple calităţi morale şi profesionale, însuşiri care primesc sensul şi conţinutul apostolatului numai prin îmbrăcarea lor în haina şi lumina spiritualităţii.

Astfel, gestul medical devine un act de creaţie şi al Creaţiei, una din cele mai generoase şi responsabile activităţi ale omului, prin misiunea de a păstra viaţa, de a vindeca, ceea ce conferă profesiunii medicale un conţinut moral-spiritual aparte.

Medicul este singura fiinţă umană căruia i se încredinţează misiunea de redare şi conservare a vieţii omului, prin dreptul dar şi prin obligaţia de a trata şi a vindeca bolile.

În această misiune nobilă, dar şi dificilă, medicul are posibilitatea de a cunoaşte, prin calităţile sale de „duhovnic" al trupului şi sufletului, aspecte intime ale vieţii bolnavului, care-i încredinţează taine personale, profesionale, familiale.

Medicul reuşeşte să pătrundă în labirintul anatomo-fiziologic, psihologic, social şi spiritual al bolnavului — cea mai desăvârşită plămădire a CREATORULUI, după chipul şi asemănarea Sa, adevărată „capodoperă a creaţiei".

Cunoaşterea omului în întreaga sa complexitate, îl orientează şi-l determină pe medic să posede o viziune umanistă şi umanitară dublată de o puternică componentă spirituală, la un profil moral-spiritual caracterizat prin respect pentru viaţă, pentru fiinţa umană şi, prin smerenie, faţă de Creator.

În acest mod, etica profesiunii medicale a îmbogăţit în permanenţă etica societăţii şi, implicit, fondul de aur al moralei şi spiritualităţii.

Competenţa şi înţelepciunea medicului în exercitarea actului de vindecare sunt determinate de nivelul pregătirii sale profesionale şi moral-spirituale, precum şi de limitele subiective şi obiective ale cunoaşterii umane, la o anumită perioadă istorică. Medicul tratează, iar Dumnezeu este Cel ce garantează vindecarea. („Cel ce se foloseşte de medicină, trebuie să se folosească în numele lui Dumnezeu şi El îi va ajuta" — Sf. Varsanufie).[1]

Etica şi spiritualitatea profesiunii medicale nu sunt două componente separate, ci sunt într-o interacţiune şi intercondiţionare continuă, prima determină siguranţă, conţinut şi durabilitate, cea de-a doua generează verticalitate, sens şi lumină actului medical. De aici decurge dubla calitate a medicului: tămăduitor al trupului şi al sufletului.

Prin misiunea de alinare a suferinţei umane şi de păstrare a forţei de muncă, profesiunea medicală are şi o importantă misiune socială. Apărarea fiinţei umane implică respectul vieţii — principiu fundamental al eticii profesionale.

Profesiunea medicală are şi o componentă spirituală, medicul fiind înzestrat de Dumnezeu cu harul şi puterea de a trata suferinţele semenului bolnav. Astfel medicul devine un ucenic al Domnului Iisus Hristos, Cel care a dovedit că iubirea de oameni şi posibilităţile tămăduirii suferinţelor acestora sunt nelimitate. („Când trebuie să recurgi la medicină, să iei aminte să nu-i atribui ei exclusiv sănătatea şi boala". „Este lucru nesocotit să-şi pună cineva toată nădejdea de vindecare a lui numai în mâinile doctorilor, cum credem că fac unii dintre nefericiţii suferinzi, care nu se dau în lături să-i numească pe doctori chiar mântuitori" — Sf. Vasile cel Mare).

Respectul vieţii şi al persoanei umane în orice circumstanţă, iubirea aproapelui reprezintă cerinţa primordială a normelor de conduită morală şi spirituală a profesiunii medicale.

În cadrul profesiunii medicale, actul medical se referă la om, îl priveşte direct pe el, iar relaţia profesională este o relaţie interumană.

În actul medical sunt implicate atât capacitatea profesională cât şi toate resorturile morale şi spirituale ale medicului.

Actul medical are şi caracterul unei misiuni ştiinţifice deoarece are la bază cunoaşterea legilor şi a mecanismelor biologice, biofizice, biochimice şi genetice ale fiinţei umane. („Medicina este ştiinţă, tehnică şi artă în acelaşi timp" — Iuliu Haţieganu).

Pregătirea temeinică profesională, ştiinţifică şi practică a tămăduitorului, dublată de calităţi morale şi spirituale alese, dau actului medical caracterul unei profesiuni de suflet şi conştiinţă.

În efortul pentru învingerea bolii, medicul trebuie să dea dovadă de finete, tact, obiectivitate, toleranţă, indulgenţă, fermitate, bunătate, răbdare, omenie, dăruire de sine, pentru a-l face pe bolnav cooperant, în felul acesta profesiunea medicală devine sinonimă cu Arta. („Medicina este o ştiinţă cu un fundament etic solid, cum nu are nici o altă ştiinţă, clamând toate ştiinţele la marea zidire pentru binele omului. Acesta a ridicat-o la rangul celei mai puternice ştiinţe. Cu cât medicina devine mai ştiinţifică, cu atât trebuie să fie şi mai umană. Altcum pierde faţa sa neschimbată spre care privesc de la început oamenii suferinzi şi aşteaptă vindecarea" — Iuliu Haţieganu).

Profesiunea medicală presupune relaţii de o complexitate aparte în raportul medic-pacient. Pentru fiecare fiinţă umană aflată în suferinţă, medicul trebuie să-şi asume răspunderi bine individualizate, deoarece acestea afectează direct bunul cel mai de preţ — sănătatea, faţă de care tămăduitorul nu trebuie să rămână indiferent.

Indiferenţa şi dezinteresul sunt deficienţe foarte grave pentru profesiunea medicală, ce pot fi echivalente cu crima.

În exercitarea profesiunii medicale, contactul medicului cu semenul aflat în suferinţă se desfăşoară în împrejurări aparte, unice şi nerepetabile, ceea ce, pe cale de consecinţă, îl obligă la înfrânare faţă de ispita materială sau alte reacţii emoţionale.

Cerinţele necesare pentru exercitarea profesiunii medicale s-au constituit şi s-au cristalizat în conştiinţa profesională sub forma unor norme sau reguli de comportare, a căror respectare de către fiecare medic în parte s-au impus şi rămân obligatorii. Antichitatea ne-a oferit „Jurământul lui Hipocrate" care a devenit „codul profesiunii medicale", iar epoca contemporană, prin Albert Schweitzer, ne-a dăruit „codul respectului vieţii".

Prin sacrificiul propriei vieţi pentru fiinţa umană, neţinând cont de rasă, religie, zonă geografică, Albert Schweitzer a dovedit, prin tot ce a construit cu jertfă, evlavie şi veneraţie pentru viaţă, respectul vieţii, iar prin calitatea sa de medic şi teolog a demonstrat că doctorul trupului trebuie să înţeleagă şi sufletul şi, reciproc, doctorul sufletului trebuie să înţeleagă şi sensul biologic al individului.

Tehnicizarea activităţii medicale realizată în ultimele decenii nu reduce din valoarea normelor şi virtuţilor morale ale medicului. Dimpotrivă, pe măsura progresului ştiinţei medicale, se cere medicului mai multă responsabilitate şi să păstreze cu sfinţenie raporturi umane cu semenul aflat în suferinţă.

Dialogul medicului cu omul bolnav consfinţeşte specificul etic al actului medical şi el se realizează prin anamneză şi examen clinic, în procesul de elaborare a diagnosticului.

Ştiinţa şi arta dialogului se câştigă cu dificultate şi cu mult efort, cere experienţă, cunoaştere, mult tact, înţelepciune, medicului revenindu-i obligaţia de a crea o atmosferă de respect şi încredere reciprocă.

Examenul obiectiv se cere efectuat de medic atent, metodic, pe sisteme şi aparate, evaluând organismul în totalitatea sa.

Utilizarea investigaţiilor de laborator în elaborarea diagnosticului este utilă, dar sinteza rezultatelor o face medicul.

Investigaţiile paraclinice, ca de altfel şi cele de laborator, concomitent cu progresul ştiinţelor, au cunoscut o amploare şi un rafinament de neimaginat.

Cu toate acestea, stabilirea diagnosticului rămâne un act încărcat cu o mare responsabilitate, iar în arta diagnosticului este important să ştim în ce măsură şi când trebuie să folosim mijloacele de investigaţie cu mare risc pentru bolnav.

Dezvoltarea metodelor de investigaţie şi a mijloacelor terapeutice a dus la creşterea frecvenţei patologiei iatrogene, de aceea este necesar discernământ, talent, experienţă şi multă responsabilitate în utilizarea lor.

(Continuare în pag. a 5-a)

Prof. Univ. Dr. ILIE CRĂCIUN,
Facultatea de Medicină „Victor Papilian"
Sibiu
Universitatea „Lucian Blaga" Sibiu

* Conferinţă prezentată în faţa preoţilor de la a 87-a Serie a Cursurilor de Îndrumare Misionară şi Pastorală (iulie 2002).

Părintele Magistru Mircea Păcurariu la a 70-a aniversare

La 30 iulie 2002, Pr. Prof. Univ. Dr. Mircea Păcurariu, membru corespondent al Academiei Române, a împlinit venerabila vârstă de 70 de ani, dintre care 43 închinaţi învăţământului teologic românesc şi cercetării ştiinţifice în domeniul istoriei Bisericii poporului român. Cu acest prilej, în municipiul Cluj-Napoca a fost lansat un volum omagial, intitulat **Slujitor al Bisericii şi al neamului. Părintele Prof. Univ. Dr. Mircea Păcurariu, membru corespondent al Academiei Române, la împlinirea vârstei de 70 ani** (Ed. Renaşterea, Cluj-Napoca, 758 p.), cuprinzând 60 de studii de Istoria Bisericii şi a culturii româneşti (redactate de cercetători ştiinţifici şi cadre didactice de la mari universităţi româneşti şi străine, unii membri ai Academiei Române), precum şi 34 de evocări ale personalităţii şi operei celui sărbătorit (multe din ele fiind semnate de importanţi ierarhi ai Bisericii noastre). Volumul a fost editat de un comitet de iniţiativă şi de coordonare, condus de P.S. Episcop Calinic al Argeşului şi alcătuit din Pr. Prof. Univ. Dr. Alexandru Moraru, Pr. Vasile Raus şi Pr. Vasile Coţia, toţi trei din Cluj-Napoca.

Părintele Magistru Mircea Păcurariu a văzut lumina zilei în sânul unei vechi familii de preoţi de pe meleaguri hunedorene. Tatăl său, Ştefan Păcurariu, a îndeplinit timp de 37 de ani misiunea de preot paroh în comuna Ruşi, cu filia Strei, fiind a cincea generaţie de slujitori ai Bisericii. Magistrul nostru a urmat cursurile şcolii elementare din Orăştie (1939—1940) şi din Deva (1940—1943), apoi pe cele ale Liceului de băieţi (azi Colegiul „Decebal") din Deva (1943—1951), dovedind multă râvnă, fapt pentru care a terminat în fiecare an ca premiant.

Având înclinaţii spre domeniul umanist, în special spre studiul istoriei, s-a înscris în anul 1951 la Facultatea de Istorie din Cluj. Dar datorită „originii sale nesănătoase", a fost exmatriculat înainte de începutul anului II, în pofida rezultatelor deosebite la examene. În această situaţie, s-a îndreptat spre studiile teologice. În toamna aceluiaşi an s-a înscris la Institutul teologic cu grad universitar din Sibiu, pe care l-a absolvit în mod strălucit, cu teza de licenţă **Monografia Institutului Teologic Universitar din Sibiu (1811—1956).**

A urmat în continuare, între anii 1956—1959, Cursurile de magisteriu (doctorat) de la Institutul Teologic Universitar din Bucureşti. A fost o perioadă de acumulare, de aprofundare, de cercetare a rolului Bisericii Ortodoxe, a reprezentanţilor ei de seamă în istoria neamului nostru.

După ce, timp de o lună şi jumătate, a ocupat funcţia de bibliotecar la Eparhia Romanului, Iustin Moisescu, pe acea vreme mitropolit al Moldovei, l-a numit, la 15 octombrie 1959, profesor titular la Seminarul teologic de la mânăstirea Neamţ. După mai bine de doi ani, la recomandarea Consiliului profesoral de la Sibiu şi în pofida unor împotriviri din partea organelor politice, mitropolitul Nicolae Colan al Ardealului l-a promovat în postul de asistent universitar pentru Limbile greacă şi latină. A ocupat această funcţie timp de aproape un deceniu (1 decembrie 1961 — 1 octombrie 1970). În anul 1968 şi-a susţinut, în faţa unei prestigioase comisii, teza de doctorat, cu titlul **Legăturile Bisericii Ortodoxe din Transilvania cu Ţara Românească şi Moldova în secolele XVI—XVIII** (a fost de fapt cea dintâi decernare a unui titlu de Doctor în Teologie după încheierea celui de-al doilea război mondial).

În aprilie 1970 a fost hirotonit diacon, iar un an mai târziu a fost hirotonit întru preot. În acelaşi timp, în toamna anului 1970 a fost promovat conferenţiar universitar, iar un an mai târziu profesor universitar titular, la catedra de Istoria Bisericii Ortodoxe Române, funcţie în care activează până astăzi, însumând astfel 43 de ani de activitate didactică (dintre care 41 la Facultatea Teologică din Sibiu). Este un număr impresionant de ani de muncă şi de formare a atâtor generaţii de preoţi, fiind depăşit în istoria învăţământului teologic sibian doar de patru profesori înaintaşi: Ioan Hania (47 de ani de activitate), Dimitrie Cunţan (46), Nicolae Neaga (45) şi Grigorie Marcu (46). Activitatea sa didactică a fost încununată

(Continuare în pag. a 6-a)

PAUL BRUSANOWSKI

(Urmare din pag. 1)

românesc, despre o serie de importante întrebări care s-ar putea ridica pe această temă, Întâi Stătătorul Bisericii Ortodoxe Române a relevat importanţa zilei de Vineri în tradiţia neamului nostru, menţionând că şi dezlegarea poverii comuniste după 50 de ani de dictatură în România s-a făcut tot într-o zi de Vineri, după cum şi evenimentul acestui congres începe tot în zi de Vineri.

În acest context hirotonia şi instalarea Î.P.S. Arhiepiscop Nicolae trebuie privite ca înscriindu-se într-un plan al Providenţei Divine prin prisma căruia trebuie privit şi destinul istoric de peste 2000 de ani al neamului românesc. Aici P.F. Sa a evocat rolul fundamental al limbii române în menţinerea unităţii de neam şi în exprimarea specifică a credinţei în Dumnezeu.

După cum observa şi N. Iorga, această unitate etnică şi de limbă în istoria neamului nostru în contextul tuturor asupririlor străine venite asupra noastră este pur şi simplu o minune, şi această minune este prezentă şi în cadrul diasporei române care mai ales după 1989 a sporit aşa de mult şi s-a împrospătat, fenomen în care limba română continuă să joace un rol providenţial.

Revenind la situaţia locală a românilor acestei Arhiepiscopii, vorbitorul a nuanţat unele aspecte ale legăturii prin Biserică a românilor de aici cu cei de acasă.

Astăzi este momentul când pentru Arhiepiscopia noastră se încheie un ciclu de frământări şi dureri produse de îmbolnăvirea şi moartea Î.P.S. Arhiepiscop Victorin, când prin purtarea de grijă a Sf. Sinod al Bisericii mame un nou ciclu istoric începe, acesta fiind marcat de venirea la cârma Arhiepiscopiei a Î.P.S. Arhiepiscop Nicolae.

P.F. Sa a vorbit despre unitatea de credinţă dintre românii de acasă şi cei de aici, despre situaţia Bisericii din România, mai ales în ultimii zece ani, enumerând o serie de înfăptuiri remarcabile reprezentate de construcţia de numeroase noi biserici şi mânăstiri (în Ardeal de exemplu, prin grija ierarhilor şi credincioşilor, chiar în contextul sărăciei de care se vorbeşte, s-au construit aproape toate mânăstirile şi bisericile distruse cu tunul în sec. al XVIII-lea de stăpânirea austro-ungară, şi bineînţeles că multe alte noi).

Această reînnoire la acest nivel a feţei Bisericii noastre într-un timp aşa de scurt reprezintă ea însăşi o minune.

Audienţa a avut acum ocazia să afle şi amănunte interesante despre proiectul Catedralei Neamului ce se va zidi la Bucureşti, ca şi despre rolul patriarhilor precedenţi în istoria Bisericii noastre şi în special al Patriarhului Justinian Marina şi modul în care el a ajutat la păstrarea Bisericii în epoca dictaturii comuniste.

În acest context P.F. Sa a anunţat apariţia unei cărţi în România care publică o serie de dosare din arhivele fostei securităţi în care era vorba despre relaţia dintre Biserica Ortodoxă Română şi întâi stătătorii ei, Patriarhul Justinian atunci, şi statul comunist.

În aceşti ani în care Biserica şi slujitorii ei a fost atât de mult ponegrită şi blamată în mod necritic şi nefundamentat de mulţi care nu cunosc şi nu înţeleg adevărata situaţie a acesteia, de către mulţi care nu sunt credincioşi sau aparţin diferitelor grupări ostile Bisericii sau care au interese speciale de a diminua reputaţia acesteia, Biserica s-a apărat mai mult sau mai puţin.

Volumul apărut însă **(Biserica Ortodoxă Română sub regimul comunist,** vol. I, **1945—1958,** de Cristina Păiuşan şi Radu Ciuceanu, Institutul Naţional pentru Studiul Totalitarismului, Bucureşti, 2001, 368 pp.), prin natura informaţiilor pe care le pune în circulaţie reprezintă cea mai mare apărare ce se poate face Bisericii prin aceea că el publică documente despre felul cum securitatea şi partidul comunist vedeau Biserica, rapoarte speciale de urmărire a Patriarhului Justinian, a altor ierarhi şi preoţi, documnete în care Patriarhul Justinian, de exemplu, era numit şi considerat cel mai mare duşman al comunismului (vezi raportul lui Alex. Drăghici, ministru de interne în anii de tristă amintire).

Patriarhul Teoctist a făcut apoi interesante relatări despre echilibrul natural ce a caracterizat în istorie Biserica Ortodoxă Română, aşa cum se vede şi azi, ilustrând teza cu exemple ale relaţiilor ecumenice internaţionale (vizita Papei Ioan Paul al doilea în România şi vizita ce urmează P.F. Sa să o facă Papei în curând la Roma, la invitaţia acestuia, relaţiile cu bisericile protestante).

În general a fost reliefată grija şi râvna Sf. Sinod pentru Biserică, responsabilitatea tuturor, ierarhi, preoţi şi credincioşi pentru viitorul Bisericii în acest mileniu. La acest capitol patriarhul României a vorbit despre misiunea jertfelnică şi exemplară a P.S. Episcop Ioan al Covasnei şi Harghitei şi situaţia specială în care Biserica de acolo se află şi şi-a exprimat încredinţarea că şi noul Arhiepiscop Dr. Nicolae Condrea va da dovadă în păstorirea sa de aceeaşi râvnă jertfelnică în scopul menţinerii tuturor românilor de pe continentul american în unitate de limbă şi credinţă, de dragoste pentru neamul din

Început de drum

care se trag.

Cu multă generozitate P.F. Patriarh Teoctist a fost disponibil pentru întrebări din partea audienţei. Acestea au fost puse ad hoc şi au primit răspunsuri detaliate cu date exacte şi exemple semnificative. Iată două dintre ele: la întrebarea despre relaţiile dintre Biserica Română şi cea Rusă, în contextul litigiului legat de Mitropolia Basarabiei, Patriarhul României a răspuns că relaţiile dintre cele două Biserici trebuie să rămână oficial normale, că este important să se menţină dialogul. E adevărat, conflictul e încă în curs, situaţia e încă dramatică, dar Patriarhia română nu are de gând să cedeze Mitropolia Basarabiei din considerente obiective istorice, canonice, ţinând de drepturile omului, deşi dialogul trebuie totuşi menţinut.

O altă întrebare s-a referit la relaţiile dintre cele două episcopii româneşti din America şi Canada, respectiv la libertatea preoţilor şi credincioşilor de a aparţine uneia sau alteia.

P.F. Sa a accentuat faptul că Arhiepiscopia noastră este cea canonică, cea care a păstrat în anii grei ai dictaturii legătura cu Biserica mamă. În viitor cei ce nu sunt în staulul Bisericii mame vor decide ce vor să facă. E frumoasă unirea, dar depinde de ceea ce va dori să facă cealaltă episcopie românească. Totuşi, întrucât ea este recunoscută de Biserica Rusă, o recunoaştem şi noi, după cum vom şi lucra în vederea unităţii, întrucât aceasta e lucrul de care lumea de astăzi are nevoie.

A doua zi, Sâmbătă, au avut loc lucrările Congresului. După obişnuita rugăciune, Î.P.S. Mitropolit Iosif a rostit un cuvânt introductiv, s-au citit apoi mesaje trimise în numele Congresului la oficialităţi din America şi Canada, s-au citit procesele verbale de la congresele precedente.

În cadrul raportului său de activitate, Î.P.S. Mitropolit Iosif a accentuat bucuria ce caracterizează evenimentul la care tocmai participăm, apoi s-a referit la o serie de aspecte legate de viaţa spirituală a credincioşilor, cum ar fi euharistia ca centru al vieţii spirituale în parohie, angajarea tineretului la aceasta şi relaţia continuă a preotului cu cei botezaţi şi familiile lor, ataşarea de cele spirituale şi modul în care materialul ne poate priva de creşterea duhovnicească şi schimbarea lumii contemporane care trebuie să înceapă cu noi înşine; în final Î.P.S. Sa a salutat oaspeţii sosiţi la Congres.

În continuare P.C. Pr. Secretar Nicolae Apostola a prezentat raportul de activitate al Consiliului Eparhial în care a vorbit despre procesul electoral ce a dus la alegerea noului Arhiepiscop, despre personalitatea Î.P.S. Arhiepiscop Victorin plecat la Domnul, a amintit de o serie de probleme externe legate de relaţiile Arhiepiscopiei şi de viaţa parohială în general ca şi de noi parohii, misiuni şi mânăstiri pe cale de înfiinţare, a făcut referinţe la presa eparhială şi la finanţele diocezei, încheind cu anticiparea unor probleme de viitor şi cu mulţumirile generale de rigoare.

S-au citit apoi informaţii din rapoartele de activitate ale parohilor, după care, P.F. Sa Patriarhul Teoctist, sosind în sală, a vorbit despre nevoia de apărare a valorilor tradiţionale româneşti, despre păstrarea moştenirii de credinţă, spiritualitate şi cultură românească, despre rolul Congresului Arhiepiscopiei în păstrarea şi cultivarea identităţii noastre aici.

Reiterând că este pentru prima dată când Întâi Stătătorul Bisericii Ortodoxe Române se află în mijlocul Congresului Arhiepiscopiei noastre înconjurat de ierarhi şi credincioşi în condiţii ca acestea, P.F. Sa a evocat personalitatea celor patru înaintaşi ai săi, Patriarhii Miron, Nicodim, Justinian şi Justin. Stăruind în special asupra realizărilor esenţiale pentru Biserică şi neam ale Patriarhului Justinian, a oferit apoi detalii despre proiectul catedralei neamului (bucurii şi tristeţi) şi a elaborat asupra îndatoririlor noastre de credincioşi ortodocşi români aici în diasporă, accentuând importanţa laicilor şi rolul important al femeii în Biserică, în istorie şi în prezent. P.S. Sa şi-a încheiat cuvântul cu sfaturi şi urări pentru o rodnică slujire a fiecăruia în cadrul Bisericii româneşti.

În partea a doua a Congresului s-au prezentat şi discutat raporturile financiare, s-a propus şi aprobat prelungirea cu un an a mandatului prezentului Consiliu eparhial cu unele amendamente la nivelul reprezentării laice, după care Î.P.S. Mitropolit Iosif a dat sfaturi pentru o bună primire noului Arhiepiscop. În final Î.P.S. Arhiepiscop Nicolae şi-a exprimat dorinţa de fructuoasă colaborare de viitor şi a adus mulţumirile de rigoare Congresului, Î.P.S. Iosif şi tuturor celor ce l-au ajutat până în prezent.

Duminică, pe 14 Iulie a avut loc slujba Patriarhală de hirotonie şi intronizare a noului Arhiepiscop. După rânduiala Utreniei a început Sf. Liturghie, în mod festiv, prezidată de Patriarhul României, alături de un sobor impresionant de Arhierei (Î.P.S. Teofan, Mitropolitul Olteniei, Î.P.S. Serafim, Mitropolitul Germaniei şi al Europei Centrale, Î.P.S. Iosif, Mitropolitul Europei Occidentale şi Meridionale, Î.P.S. Sotirios, Mitropolitul Bisericii Ortodoxe Greceşti din Canada, Î.P.S. Teodosie, Mitropolitul O.C.A. (Biserica Ortodoxă Americană), Î.P.S. Nathaniel de la Arhiepiscopia Ortodoxă Română din America (O.C.A.), P.S. Ioan, Episcop al Covasnei şi Harghitei, P.S. Nicolae, Episcop grec de Detroit, P.S. Serafim, Episcop grec din Canada, de diaconi şi preoţi pentru care altarul Bisericii era departe de a fi încăpător, ca şi Biserica pentru credincioşi.

La momentul potrivit Î.P.S. Nicolae Condrea a fost hirotonit de P.F. Sa Teoctist, Patriarhul României, în treapta de arhiereu cu rangul de Arhiepiscop după care i s-au înmânat insemnele rangului în sunetul de intensă bucurie al cântării „vrednic este" intonată de întreaga Biserică.

Î.P.S. Mitropolit Teofan a citit în mod solemn gramata de intronizare a noului ierarh după care au urmat cuvântările P.F. Părinte Patriarh (care a prezentat personalitaea Î.P.S. Dr. Nicolae Condrea şi a vorbit despre responsabilităţile şi îndatoririle arhiereului faţă de enoriaşi, Biserică şi neamul său), şi a noului Arhiepiscop care a adus mulţumirile cuvenite unui mare număr de persoane ce au contribuit la ascensiunea sa până la acest punct, accentuând apoi caracterul de jertfă al noii sale slujiri, dând atenţie specială aspectului ei biblic, doctrinar şi pastoral.

Slujba s-a încheiat cu un parastas oficiat în memoria Î.P.S. Arhiepiscop Victorin după care a urmat agapa festivă la Auberge Universel din Montreal unde majoritatea oaspeţilor au fost cazaţi.

În timpul mesei cei zece arhierei au luat loc la masa prezidiului în jurul P.F. Părinte Patriarh Teoctist alături de alţi invitaţi, între care Excelenţa Sa D-l Sorin Ducaru, Ambasadorul României în S.U.A., P.C. Consilier Patriarhal Mihai Ţiţa, P.C. Pr. Nicolae Apostola, Secretarul Arhiepiscopiei, ş.a.

În timpul mesei fiecare ierarh din cei prezenţi la chemarea şi prezentarea sa de către P.C. Pr. George Chişcă, parohul comunităţii „Sf. Ioan Botezătorul" din Montreal, gazda Congresului, a venit la podium şi a vorbit în cinstea Î.P.S. Arhiepiscop Dr. Nicolae Condrea.

★

Arhiepiscopia Ortodoxă Română în America şi Canada are acum un nou arhipăstor. O nouă epocă începe, noi drumuri se deschid. Să rânduiască Dumnezeu ca bucuria, pacea şi spiritul de frăţietate ce au dominat zilele acestui Congres să fie de bun augur şi să se prelungească în viaţa şi munca noului Arhiepiscop, a Eparhiei sale, a tuturor românilor de pe continentul american.

Personalităţi ale culturii şi spiritualităţii româneşti

Mircea Eliade

„Educaţia înseamnă a trata mărinimos
generaţiile care se înalţă"

Acum, la mai mulţi ani de la dispariţia sa, Eliade intimidează şi mai mult nu numai pe simpatizanţii lui în general, dar şi pe exegeţii lui. Intimidează fiindcă pe măsura „sondării" operei sale, acum când îi cunoaştem mai bine conturile, ne dăm seama de adevăratele sale dimensiuni, de originalitatea sa în filosofie, în istoria religiilor lumii, în arta scrisului şi nu în ultima instanţă gândirea aforistică.

Cel care gândea că: „Există o notă de eternitate în fiecare om", a probat-o exemplar în tot ce a lăsat în urma lui. Cum spuneam în cartea mea **Obsesia gândului** (Editura Eficient, Bucureşti, 2000): „El, savantul, scriitorul, care a trăit în prima parte a activităţii sale în România, apoi, până la sfârşitul vieţii, în America, dar care nu şi-a uitat nicicând ţara, limba şi cultura, cum spunea academicianul Şerban Cioculescu, ... a rămas acelaşi, deschis, firesc, cordial, fără fumurile gloriei care i-a încununat munca cu atâtea şi atâtea titluri onorifice..." Or, la el este clar: au avut ce încununa. Cred că prin suprafaţă, dar şi prin adâncime, Mircea Eliade a făcut pentru filosofia, istoria şi teoria religiilor, pentru cultură şi pentru proza sa ce a făcut cu precădere pentru istorie (a noastră şi a altora), pentru cultură, pentru poezie Nicolae Iorga.

Tot în Obsesia gândului, apreciez că: „În cei peste 50 de ani de creaţie, deşi numele şi renumele lui au făcut înconjurul lumii ştiinţifice, filosofice, literare şi a pus în umbră alte nume, şi ele mari, olimpianul Mircea Eliade a rămas un mare modest, iubitor de înţelepciune, dornic de cuprindere şi difuzare a cunoaşterii". Şi azi gândesc acelaşi lucru. Fiindcă măreţia-i creşte odată cu timpul. Bibliografia dedicată, în ţara noastră dar şi în afara graniţelor sale, este impresionantă. Zeci, sute de studii, monografii, lucrări, teze de doctorat pun nuanţat în valoare conţinutul operei sale, munca sârguincioasă şi originalitatea, talentul şi gândirea sa aforistică inconfundabile.

Cred şi acum, după mai mulţi ani ce spuneam negru pe alb în aceeaşi lucrare: „În cariera lui scriitoricească, de cercetător şi profesor universitar, Mircea Eliade a dus, alături de un Brâncuşi, de un Enescu, Emil Cioran, de Coandă, Eugen Ionescu, George Uscătescu, ori Paladi, de un Ştefan Lupaşcu sau Ştefan Baciu faima românilor în lume. A făcut-o cu mare convingere, cu mare dăruire, cu neostoită îmbărbătare". Şi de această dată, similitudinea preocupărilor sale şi gradul de originalitate ale filosofului şi cărturarului Eliade cu cele ale lui Iorga mi se par îndreptăţite.

Prin cele gândite şi demonstrate în întinsa şi reprezentativa sa operă, autorul celor 19 trandafiri a dat expresie a ceea ce eu aş numi a fi un adevărat crez al vieţii şi creaţiei sale: „A fi român — înseamnă a fi moştenitorul unei culturi situate între două lumi şi al acestei tensiuni Occident-Orient, care la noi e mai complexă ca la alte popoare din Balcani — căci suntem la marginea imperiilor moarte". Or, el a contribuit din plin la nemurirea a tot ce i s-a părut a fi valoare în aceste spaţii. A făcut-o conştient: „A fi român înseamnă — din punctul meu de vedere — a trăi şi a exprima, a valorifica în lume acest mod de existenţă. E o moştenire bogată pusă în valoare în literatură, în cultura savantă, dar şi în creaţia folclorică".

Mircea Eliade a avut un adevărat cult al cărţii. Cartea era pentru el un fericit prilej al regăsirii izvoarelor. O carte reprezintă o „covârşitoare importanţă, nu numai culturală, dar şi religioasă, şi spirituală". Iată o pledoarie pentru carte, pledoarie care la el nu reprezintă un simplu deziderat pios şi al cărui exemplu l-am dori cât mai contagios pentru toţi mânuitorii condeiului.

Osmoza — filosofie — literatură — este abordată, adeseori, de către unii eliadişti, mai în fugă, mai pasager. Or, gândesc eu, la el aceste două „muze" se completau organic, ele erau complementare prin însăşi filiaţiunea lor reciprocă. Aşa le şi interpreta prudentul Eliade. „Filosofia mea, scria el cu multe decenii în urmă, reprezintă omul treaz din mine, literatura reprezintă în plus universul meu imaginar, oniric, la fel de „real" şi el, pentru că de acolo vine atâta viaţă reală". Şi creaţiile sale filosofice şi cele literare stau mărturie în acest sens.

Din propria-i experienţă, el învăţase, pe pielea lui, cum ar spune Claude Bernard, că: „Literatura este o expresie **totală** a fiinţei umane, nu numai a conştientului, ci şi a inconştientului. Este limba în care visezi, îţi imaginezi, şi în care raţionezi. N-aş crede că aş putea să scriu literatură în altă limbă decât în limba română". În adevăr, citind şi recitind **La ţigănci, Maitrayi** şi oricare lucrare ieşită din pana sa, te convingi de acest adevăr. Şi, totodată, îţi dai seama că el nu s-a contrazis şi nu ne-a contrazis nici pe noi că s-a rostit literar numai în limba sa bucureşteană, mantulesceană.

Filosofia nu era concepută de savantul român numai ca ceva aparţinând sferelor pure, sau nu numai acestora. Nu, ea era înţeleasă ca fiind ceva ce mustreşte din viaţă, din tumultul realităţii complexe, contradictorie, mirifice. Filosofia la el pleca de la om şi se întorcea revigorată la el. Ea era înţeleasă ca: „O filosofie care pleacă de la om" şi care: „... înseamnă a ţine şi a da seama de toate dimensiunile în care se mişcă omul, fără a le amesteca, însă fără a le simplifica". Este aici, chiar dacă nu expresis-verbis mărturisită, o adevărată viziune dialectică, fără zorzoane şi fără trâmbiţe.

Este interesant de observat că, din unghiuri de vedere diferite, asupra personalităţii lui Mircea Eliade, surprinsă în diversele sale ipostaze: filosofice, literare, ştiinţifice, epistolare punctele de vedere exprimate sunt nu numai deosebite, dar şi contradictorii. De unde nu rezultă de fel că multe dintre ele nu sunt şi congruente, asemănătoare, complementare. Explicaţiile largului şi pestriţului spectru original se explică prin momentele diferite ale timpului în care ele sunt făcute, prin vârstele şi experienţele autorilor lor, prin profesiile lor şi, de ce nu, prin afecţiunile, sentimentele celor ce se apleacă asupra tezelor, concepţiilor şi concluziilor maestrului.

Astfel, Matei Călinescu aduce interesante reflecţii în legătură cu Mircea Eliade (vezi Revista 22, martie-aprilie 2001). Aşa, de pildă, el mărturiseşte: „În luna martie 1979, Mircea Eliade mi-a trimis dactilograma unui scurt roman fantastic, **Nouăsprezece trandafiri,** pe care abia îl terminase şi care urma să apară la începutul anului următor. Era curios să-mi afle părerea. Mult mai târziu, când am citit jurnalul din ultimii săi ani de viaţă, publicat postum, am descoperit următoarele două însemnări: „Corectez textul dactilografiat al micului roman **Nouăsprezece trandafiri.** L-am dedicat Ilenei şi lui Ioan Cuşa. Sunt sigur că vor înţelege de ce (5 martie 1979); şi, două zile după: „Trimis **Nouăsprezece trandafiri** lui Ierunca, Matei Călinescu, Edith Silbermann. De data aceasta aştept cu nerăbdare răspunsurile. Nu că mă îndoiesc de reuşita literară a romanului; dar mă întreb dacă mesajul atât de abil camuflat va fi înţeles" (7 martie 1979)". Reţin aici şi acum că în anii scrierii romanului **Nouăsprezece trandafiri,** Mircea Eliade, deşi intrase binişor în vârsta deplinei maturităţi şi consacrări, încă găsea firesc şi necesar să se confrunte cu alţii, cu alte condeie, cu alte viziuni. Îl interesau opiniile altora, simţul lor critic. Acest aspect se oferă ca un elocvent argument împotriva celor care îl acuză că, mai ales în literatură, în scris, autorul atâtor romane manifestă o anumită grabă, o neglijare a stilului şi chiar o subţirime în materie de proză.

Matei Călinescu, indubitabil socotit şi ieri şi azi un scriitor de top, un stilist confirmat, reaminteşte: „În martie al acelui an am citit romanul pe nerăsuflate şi, după câteva zile, i-am comunicat lui Eliade reacţia mea într-o scrisoare. Am avut după aceea o lungă convorbire telefonică. Nebănuind atunci că ar fi fost vorba de un text dublu codat, cu un mesaj „abil camuflat", evident că mi-a scăpat cu totul dimensiunea lui ascunsă. Eliade va fi fost dezamăgit (şi poate amuzat), dar nu mi-a spus nimic, oricum nu mi-a atras atenţia asupra semnelor şi indiciilor presărate în text pe care eu pur şi simplu nu le observasem". Cred că marile spirite reacţionează diferit în situaţii oarecum similare. Cu numai câteva luni înainte de moartea lui Constantin Noica, deplasându-mă împreună cu profesorul Alexandru Boboc la Sibiu, pentru anumite expuneri, am solicitat autorităţilor culturale de atunci o maşină să ne deplasăm la Păltiniş. Nu vorbisem în prealabil cu venerabilul filosof, fiindcă totul a fost pe fugă. Nu l-am găsit, el fiind plecat în străinătate, după cum mi s-a spus acolo. I-am lăsat o copie a capitolului pe care îl rezervasem într-o viitoare carte de profiluri filosofice, despre care, cu 3—4 luni înainte discutasem personal în Cişmigiu. După 3—4 săptămâni primesc un plic cu mulţumiri şi cu unele corecturi de dactilo pe text. Îmi spunea acolo că are 72 de ani şi mă lăsa nedumerit.

Despre romanul în cauză Matei Călinescu nu ezită să recunoască cu limpezime: „Fapt e că Nouăsprezece trandafiri m-a încântat la prima lectură. Datorită desigur şi unei dispoziţii subiective, am fost numaidecât atras de calitatea de basm alegoric a acestei povestiri. Sub suprafaţa ei „realistă" (destul de schematică şi de neconvingătoare de altfel), descopeream mituri păgâne greceşti şi iudeo-creştine care se oglindeau unele în celelalte şi simboluri care se împleteau într-o reverie pe mai multe teme: „căutarea tatălui", Orfeu şi Euridice, Crăciunul şi Naşterea lui Cristos, iar

(Continuare în pag. a 5-a)

Prof. univ. dr. MARIN VOICULESCU

Evocare istorico-teologică

(Urmare din pag. 1)

şi anume în scrisoarea sa către principele calvinist al Transilvaniei Gabriel Bethlen în 1629, ce urmărea calvinizarea forţată a populaţiei româneşti din Transilvania, Ciril Lucaris dezminte că mărturisirea a fost a sa.

Participanţii moldoveni, ucrainieni cât şi domnitorul Vasile Lupu nu au fost de acord cu condamnarea patriarhului Ciril Lucaris, afirmând că nu este opera lui. În final s-a hotărât scoaterea din culpă a patriarhului Ciril Lucaris.

O altă problemă teologică pusă în discuţie viza punctele controversate din mărturisirea lui Petru Movilă cum că ar exista un loc intermediar între rai şi iad, echivalentul purgatoriului susţinut de catolici. Participanţii la sinod au combătut starea intermediară dintre rai şi iad, hotărând, potrivit învăţăturii ortodoxe, că nu există purgatoriu. Cât priveşte momentul prefacerii darurilor, la Sfânta Euharistie, au hotărât că are loc în timpul rugăciunii de invocare a Duhului Sfânt, adică **epicleza euharistică.**

S-a reuşit o abordare teologică globală a Mărturisirii de credinţă, conţinând 161 de întrebări şi răspunsuri, împărţită în trei părţi: Despre credinţă, unde se explică Crezul, a doua parte: Despre nădejde, explicând rugăciunea Tatăl nostru, şi a treia parte: Despre Iubire, explicând Decalogul. În concluzie, Mărturisirea de credinţă a cărturarului Mitropolit Petru Movilă avea să aibă un ecou pozitiv pe plan panortodox, confirmat şi de cuvintele Patriarhului Partenie I, cu un an mai târziu, la un sinod ţinut la Constantinopol: **„rămâne şi hotărâm că prin votul unanim al sinodului tot creştinul ortodox, aflat în Biserica Apostolică de Răsărit, să o citească şi să nu o lepede".** În anul 1645, un sinod local de la Mitropolia din Kiev, apoi alt sinod al Patriarhiei din Moscova, (1649, respectiv 1696), prin afirmaţia Patriarhului Adrian, a recunoscut mărturisirea de credinţă ca fiind — **o carte inspirată de Dumnezeu.** — O apreciere deosebită, cu privire la mărturisirea de credinţă, a fost confirmată de sinodul Patriarhiei de Ierusalim din anii 1654 şi respectiv 1672. Şi creştinii sârbi, prin păstorul lor sufletesc, Patriarhul Gavrilo, au luat la cunoştinţă de cartea de mărturisire a credinţei adevărate.

De-a lungul timpului, în Ţările Române, ca expresie a păstrării credinţei ortodoxe în vremuri de mari tulburări confesionale, prin strădania marilor cărturari au apărut ediţii ale Mărturisirii de Credinţă, adevărate capodopere literare şi anume, prima ediţie în limba română a fost scrisă la Buzău în anul 1691, după care au urmat multe alte ediţii ale acestei lucrări teologice de mare referinţă, precum cele de la Patriarhia Română din 1952 şi la Iaşi în anii 1992, 1996, 1997, 1998, 1999, 2000, 2001, respectiv 2002, anul în care se împlinesc 360 de ani de la marele eveniment istoric.

Aş încheia această evocare istorico-teologică despre cel mai important eveniment din istoria secolului al XVII-lea, al Mitropoliei Moldovei şi Bucovinei, cu frumoasele cuvinte ale Înalt Prea Sfinţitului Daniel, Mitropolitul Moldovei şi Bucovinei: **„De asemenea aniversarea ne cere să cunoaştem, să apărăm şi să transmitem credinţa ortodoxă cu mai multă râvnă şi dragoste de Hristos şi de Biserică, într-o vreme în care se înmulţesc sectele religioase agresive şi se relativizează valorile spirituale. Sinodul de la Iaşi din 1642 ne îndeamnă, acum după 360 de ani de la eveniment, să păstrăm unitatea de credinţă ortodoxă, să întărim frăţietatea între Bisericile ortodoxe surori şi să mărturisim credinţa noastră în duh de pace şi de apropiere între Biserici şi popoare".** (Citat din I.P.S. Daniel, Mitropolitul Moldovei şi Bucovinei, „Însemnătatea Sinodului şi Mărturisirii Ortodoxe de la Iaşi — 1642", „Calendarul Creştin Ortodox 2002". — Broşură.

Adeverirea de pe Tabor

(Urmare din pag. 1)

condacului Schimbării la faţă, „în munte te-ai schimbat la faţă, şi pe cât au cuprins învăţăceii tăi mărirea ta, Hristoase Dumnezeule, au văzut". Apostolii au ascultat cu fidelitate şi au sădit în sufletele lor mesajul dat de Dumnezeu-Tatăl, căci — după înălţarea lui Iisus la cer şi întăriţi prin puterea Sfântului Duh, cu râvnă şi neînfricaţi au propovăduit Evanghelia lui Hristos „în Ierusalim şi în toată Iudeia şi în Samaria şi până la marginea pământului" (Fapte 1, 8). Au săvârşit aceasta cu riscul suferinţelor mucenicesti şi chiar al morţii martirice. Iacob (numit cel Mare), a fost primul dintre apostoli care şi-a dat viaţa pentru Hristos. „Irod Agripa ... a ucis cu sabia pe Iacob, fratele lui Ioan" (Fapte 12, 1—2).

Cu referire la strălucirea slavei divine de pe Tabor, prin care s-a adeverit că Iisus este Fiul lui Dumnezeu, Evanghelia de la Ioan 1, 14 afirmă: „Cuvântul trup s-a făcut şi s-a sălăşluit între noi şi am văzut mărirea Lui, mărire ca a unuia născut din Tatăl, plin de dar şi de adevăr".

Ap. Petru, care a văzut cu ochii proprii schimbarea la faţă a lui Iisus pe Tabor şi a auzit cele grăite de Dumnezeu Tatăl, relatează evenimentele, după cum zice el: „nu luându-ne după basme meşteşugite, ci văzând mărirea Lui cu ochii noştri. El a primit de la Dumnezeu Tatăl cinste şi mărire, atunci când din înălţimea slavei un glas ca acesta a venit către el: Acesta este Fiul meu cel iubit, întru care bine am voit. Şi acest glas noi l-am auzit, pogorându-se din cer, pe când eram cu Domnul în muntele cel sfânt" (II Petru 1, 16—18).

Moise şi Ilie, întruchipări de lumină şi foc, au adus mărturie noii Lumini, lui Hristos, care a strălucit pe Tabor, schimbându-se la faţă. Prin Moise s-a dat Legea T.V. şi el a profeţit despre demnitatea de prooroc a lui Mesia (Deut. 18, 5). La Horeb, muntele Domnului, Moise a simţit apropierea prezenţei lui Dumnezeu. Acolo, din rugul ce ardea cu flacără, în desişul de mărăcini, dar nu se mistuia, i-a grăit Dumnezeu, zicându-i: „Descalţă-te de sandalele tale, fiindcă locul pe care stai tu în faţa mea este pământ sfânt". Moise şi-a ascuns atunci faţa sa, căci s-a temut să caute la Dumnezeu" (Ieşire 3, 1—6). Dumnezeu i-a mai zis lui Moise: „Eu sunt cel ce sunt" (Ieşire 3, 14). Dumnezeu este fiinţa absolută, adică fiinţa care nu depinde de nimic şi de nimenea; este fiinţa care există prin sine însuşi, care era şi care va fi pururea.

Celălalt martor de pe Tabor, Ilie, este reprezentantul prin excelenţă al profetismului T.V. Cf. Apoc. 11, 6, el a avut putere să închidă cerul, ca ploaia să nu plouă pe pământ, în zilele proorociei sale, „trei ani şi şase luni şi iarăşi s-a rugat şi cerul a dat ploaie şi pământul a odrăslit roada sa" (Iacob 5, 17—18). Retrăgându-se din calea celor ce voiau să-i ridice viaţa, Ilie a ajuns la acelaşi munte Horeb, unde s-a adăpostit într-o peşteră, postind 40 de zile şi 40 de nopţi. La chemarea îngerului, a ieşit în gura peşterii „şi iată Domnul trecea!" Neputând să-l privească pe Domnul, Ilie „şi-a acoperit faţa cu mantia sa" (I Regi 19, 11 şi 13). Profetul Ilie s-a învrednicit a nu vedea moartea, ridicându-se de pe pământ, în car de foc.

Spre a corespunde menirii de aici, de pe pământ, precum şi în viaţa ce va să vie, i se cere omului ca prin puterea raţiunii şi cu ajutorul Revelaţiei divine să sporească mereu în cunoştinţa lui Dumnezeu, cerând cu încredere, împreună cu troparul: „Schimbatu-te-ai la faţă în munte, Hristoase Dumnezeule, arătând învăţăceilor Tăi mărirea ta, pe cât li se putea. Străluceasca şi nouă păcătoşilor lumina Ta cea pururea fiitoare, pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu, dătătorule de lumină".

Biblia jubiliară a Sf. Sinod

Joi, 4 iulie a.c. la sfârșitul lucrărilor de constituire a Adunării Naționale Bisericești, a avut loc la Palatul Patriarhiei din București un moment de înălțare sufletească, concretizat în lansarea **Bibliei,** ediția jubiliară a Sf. Sinod.

La acest moment cu profunde conotații spirituale și culturale au luat parte membrii Sf. Sinod, membrii Adunării Naționale Bisericești, reprezentanți ai .Guvernului României, ai Parlamentului, ai Academiei Române, invitați, un numeros public.

P.F. Părinte Patriarh Teoctist, într-un sublim și elocvent cuvânt, a subliniat importanța acestui fapt pentru Biserica noastră dar și pentru cultura română.

P.S. Vincențiu Ploieșteanu, episcop vicar patriarhal, a reliefat munca asiduă a celui care a lucrat la diortosirea textului Sf. Scripturi vreme de 12 ani, și anume Î.P.S. Bartolomeu Anania, arhiepiscopul Clujului.

Au luat cuvântul apoi dl. Acad. Virgil Cândea și dl. Prof. univ. dr. Gheorghe Bârlea, filolog, care au scos în evidență monumentalitatea acestei opere de excepție pentru literatura sacră românească a ultimelor decenii.

Î.P.S. Arhiepiscop Bartolomeu al Clujului a prezentat apoi pe scurt istoria textului și a canonului biblic de-a lungul veacurilor ca și necesitatea ce a stat la baza redactării și diortosirii actualei ediții a Sf. Scripturi, ediție ce a primit girul Sf. Sinod în anul 2001.

De-a lungul vremii Biserica Ortodoxă Română a manifestat o grijă deosebită pentru împărtășirea credincioșilor din Cuvântul lui Dumnezeu cuprins în Sf. Scriptură conștientă de faptul că el, cuvântul scris și rostit este cu adevărat **„duh și viață"** (Ioan 6, 63).

Primele traduceri și tipărituri în limba română au fost părți ale Sf. Scripturi, culminând cu monumentala Biblie de la 1688 sau Biblia de la București.

În anul 1914 apare Biblia Sf. Sinod, numită așa pentru că traducătorii erau ierarhi, membri ai Sf. Sinod, urmată apoi de Biblia tradusă de preoții Vasile Radu și Gala Galaction, apărută în 1938. În anul 1944 a fost editată o nouă Biblie Sinodală, traducerea acesteia fiind făcută de către Nicodim Munteanu, ajuns patriarh al Bisericii Ortodoxe Române.

În perioada 1968—1988 Biblia a fost tipărită în mai multe ediții pe timpul patriarhilor Justinian Marina și Justin Moisescu și a actualului Patriarh Teoctist Arăpașu.

În urmă cu 12 ani, Î.P.S. Arhiepiscop Bartolomeu, la îndemnul regretaților teologi Dumitru Stăniloae și Dumitru Fecioru, a inițiat o nouă versiune, a Sf. Scripturi, în limba română, versiune revizuită după Septuaginta. Caracteristica principală a acestei noi versiuni este în primul rând diortosirea textului biblic în acord cu limba română contemporană, bineînțeles păstrând caracterul ei bisericesc, natural și arhaic.

De asemenea impresionează introducerile în cărțile sfinte ale Vechiului și Noului Testament, ca și notele subsidiare și comentariile explicative ale textelor sfinte, atât de benefice pentru cititorul de astăzi al Sfintei Scripturi.

La toate acestea se adaugă și o reușită Concordanță biblică, un apendice cuprinzând unități de măsură și monede menționate în Sf. Scriptură precum și o mapă cu hărțile Țării Sfinte și a lumii antice în epoca neotestamentară.

Așa cum mărturisea autorul, această versiune a Bibliei a fost întocmită prin metoda comparatistă: versiunea curentă fiind confruntată cu treisprezece versiuni reprezentative: românești și străine precum și cu texte originale.

Așa cum se prezintă această ediție jubiliară a Sf. Scripturi ea este cu adevărat o operă de monumentalitate ce va rămâne peste veacuri ca munca de o viață a unui ierarh teolog literat, poet și editor care și-a închinat viața lui întreagă lui Hristos și Bisericii Sale.

† VISARION RĂȘINĂREANU
episcop-vicar
SIBIU

Părintele Profesor Universitar Doctor Ion Bria a trecut la Domnul

Inima plină de dragoste și compasiune a Părintelui Profesor Bria a încetat să mai bată în dimineața zilei de 2 iulie a acestui an, după ce cu puțin timp înainte împlinise vârsta de 73 de ani, o vârstă simbolică. Părintele Pofesor a scris 32 de cărți, 18 colecții de cursuri și prelegeri universitare și peste 280 de studii și articole. Profesor la Seminarul Teologic din Buzău, apoi la Institutul Teologic din București, Părintele a fost implicat începând din 1973 în Mișcarea ecumenică, într-o vreme în care Consiliul Ecumenic al Bisericilor era singura „umbrelă" pentru Bisericile Ortodoxe aflate în țări cu regim totalitar. A știut să profite la maximum de poziția sa în cel mai important organism bisericesc internațional, pentru a face cunoscute în lume Ortodoxia și „sufletul românesc". Pleacă dintre noi teologul român care a publicat cele mai multe cărți și studii în străinătate, cel care a predat în cele mai cunoscute centre de învățământ și cercetare teologică din lume, cel care a participat la cele mai multe întruniri ecumenice internaționale.

Pentru unii dintre noi a fost prima moarte care ne-a afectat profund. Este prea mare contrastul între personalitatea sa puternică, omul plin de vitalitate, cel care avea atâtea proiecte de viitor, și trupul său inert dintr-un sicriu construit, pentru a putea fi transportat cu avionul, asemenea unei racle. Moartea este o „taină străină", poate fi absurdă, imposibil de conceput de cel lipsit dintr-odată de grijă și afecțiune părintească. Dar dacă privim moartea Părintelui Bria din perspectiva sa, dacă îl vedem desprinzându-se pentru un timp de trupul său, pentru a-l primi deplin transfigurat la obștească înviere, dacă îl vedem continuându-și slujirea preoțească, la care ținea enorm, și împărtășindu-se „mai cu adevărat", sau în „alt mod", cum îi plăcea să ne traducă această expresie liturgică, dacă îl vedem bucurându-se de întâlnirea cu cei dragi „mai înainte adormiți", dacă îl vedem rugându-se în preajma Tronului ceresc pentru familie, pentru nepoțelele gemene născute recent și care i-au adus atâta bucurie, totul se schimbă. Va fi prezent în continuare dar sub o altă formă, mult mai intens. Înmormântarea, oficiată la Mânăstirea Cernica, a fost un curs festiv, în care Părintele ne-a vorbit atât de mult prin tăcerea sa...

Au venit cu multă dragoste pentru a sluji: Înalt Prea Sfințitul Daniel, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, Înalt Prea Sfințitul Serafim, Mitropolitul românilor ortodocși din Europa centrală și de nord, Înalt Prea Sfințitul Andrei, Arhiepiscopul Alba-Iuliei și decan al Facultății de Teologie din Alba Iulia, Înalt Prea Sfințitul Nifon, Arhiepiscopul Târgoviștei, Prea Sfințitul Sebastian Ilfoveanul, Episcop vicar patriarhal, iar din partea Consiliului Ecumenic al Bisericilor, Prea Sfințitul Episcop Gennadios Limouris.

În predica rostită, Înalt Prea Sfințitul Părinte Daniel, ucenic apropiat al Părintelui Bria, a reliefat excelența personalității celui mai cunoscut teolog român în străinătate. Părintele a îmbinat ca nimeni altul statornicia dacilor cu deschiderea spre lume a românilor. Acest mod de a fi al Părintelui Profesor Bria, sublinia Mitropolitul Moldovei, nu ar trebui, deci, să constituie o excepție în teologia românească de azi. Părintele Profesor a ținut mereu să prezinte simbioza: doctrină, spiritualitate, cult — lex credendi, lex orandi, lex agendi —, fiind cel care a pus în circulație conceptul „Liturghia după Liturghie", **și a numit mărturisirea creștină** martyria, **gândindu-se la cei ce sufereau pentru curajul mărturisirii, scriind ca nimeni altul despre misiologie din punct de vedere ortodox. Înalt Prea Sfințitul Serafim a vorbit din partea** diasporei **românești, care îl cunoscuse și apreciase în mod cu totul deosebit. Înalt Prea Sfințitul Arhiepiscop Nifon a omagiat personalitatea Părintelui Bria, prezentând rolul important jucat în întrunirile ecumenice.**

Mesajul din partea Secretarului general al Consiliului Ecumenic al Bisericilor, Konrad Raiser, a fost citit de Părintele Profesor Ioan Sauca, Directorul Institutului Ecumenic din Bossey. Au fost cuvinte pline de sensibilitate, exprimându-se gratitudinea pentru cei peste 25 de ani de muncă asiduă în slujba unității creștinilor. Mesa-

(Continuare în pag. a 8-a)

PARTICIPANT

Etica și spiritualitatea profesiunii medicale

(Urmare din pag. a 2-a)

Investigațiile moderne și de laborator nu pot exclude dialogul medicului cu bolnavul și nici examenul obiectiv, acestea din urmă având un rol și un loc incontestabil în elaborarea diagnosticului și, implicit, în conduita terapeutică.

Simbioza acestora în procesul de elaborare a diagnosticului, progresul științei, perfecționarea metodelor de investigație și conștiinciozitatea medicului, au condus la o scădere simțitoare a erorilor de diagnostic și de tratament.

În elaborarea diagnosticului și în conduita terapeutică, morala profesională medicală recomandă „să greșim cât mai puțin și să învățăm din greșeli".

În exercitarea profesiunii medicale, tămăduitorul, în afara misiunii nobile de a vindeca, are obligația păstrării cu sfințenie a secretului medical. Cu excepția datelor pe care le furnizează bolnavului, medicul nu trebuie să furnizeze nici unei alte persoane tainele acestuia, păstrându-le ca pe un secret al „spovedaniei".

O altă misiune morală și spirituală a medicului este să păstreze viața bolnavului, să nu accepte, sub nici o formă, eutanasia — moartea blândă. Viața a fost primită ca dar, prin urmare bolnavul nu are dreptul să-și suprime viața oricât de grea și de dureroasă ar fi suferința sa.

În același context se încadrează și suprimarea vieții prin avorturile provocate, pe care medicul nu are dreptul să le efectueze nici din punct de vedere moral și nici spiritual.

În cadrul exercitării profesiunii medicale, medicul nu trebuie să efectueze experimente pe ființa umană, decât în măsura în care acesta se bazează pe respectul ființei umane și se află în slujba **acesteia.**

Etica și spiritualitatea profesiunii medicale obligă medicul, înainte de toate, să nu vatăme — primum non nocere: el nu trebuie să adauge elemente de suferință, ci să îndepărteze simptomele bolii.

Pentru exercitarea în bune condițiuni a actului medical, medicul are obligația să-și formeze și să-și dezvolte continuu calitățile morale, profesionale, spirituale, fizice.

Păstrate cu sfințenie, temeiurile morale și spirituale ale profesiunii medicale dau noblețe profesiei, așa cum rezultă și din cuvintele lui Hipocrate: „Deși soarta medicului este de a fi mai mult criticat decât onorat, medicina rămâne totuși una din cele mai nobile și frumoase profesiuni".

Profesiunea medicală este o „profesiune de luptător", o „profesiune de efort", cea mai umană și cu o înaltă semnificație morală: lupta împotriva bolii și morții, lupta pentru sănătate și viață; o luptă care cere sacrificiu, curaj, datorie, onoare, disciplină, particularități ce conferă actului medical un caracter eroic.

Cuantificarea valorii actului medical sub raport moral și social a fost bine definită de Homer în Iliada: „Face cât oameni mai mulți un om care vindecă oameni", iar în China antică circula zicala: „Este mai valoros să salvezi o viață omenească decât să construiești o pagodă cu șapte etaje".

Actul medical săvârșit de medicul tămăduitor, luminat de Creator, îl conduce la vindecarea semenului aflat în suferință.

Dar vindecarea bolnavului trebuie înțeleasă ca un act de restaurare a ființei umane, prin vindecarea definitivă a trupului și a sufletului.

Doar astfel, actul medical însumează proprietăți divine și umane, în plus aceasta, profesia de medic, este, în egală măsură, etică și spirituală.

BIBLIOGRAFIE

1. D. Abrudan — **Anuarul Academic,** Ed. U.L.B. 2000/2001.
2. P. Chirilă — **Concepul de medicină creștină,** Ed. Cristiana, București 2001.
3. B. Duțescu — **Etica profesiunii medicale** — Ed. Didactică și Pedagogică, București 1980.
4. Fl. Georgescu — **Filozofie și Medicină** — Ed. Medicală, București 1978.
5. J. Cl. Larchet — **Teologia bolii** — Traducere Mihoc V., Ed. Oastea Domnului, Sibiu 1997.
6. Ilie Moldovan — **Adolescența — preludiu la poemul iubirii curate.** Ed. Renașterea, Cluj-Napoca 2001.
7. L. Vulcu, I. Crăciun, R. Elefterescu, L. Cocora, F. Ieszinchy — **Socioetică — manual pentru pregătirea asistenților cu diplomă universitară** — Ed. Bucura, 1997.
8. V.D. Zamfirescu — **Etică și etologie,** Ed. științifică și enciclopedică, București, 1982.

Mircea Eliade

(Urmare din pag. a 4-a)

pe un plan mai abstract dialectica dintre miracol și banalitatea cotidiană, jocurile amneziei și ale anamnezei în mijlocul „teroarei istoriei", libertatea și salvarea prin spectacol, prin reînscenare și imitație a arhetipurilor mitice. (Pentru Eliade, știam mai de mult, imitația nu devine posibilă decât prin imaginație; cele două cuvinte au, de altfel, o etimologie cu rădăcini comune)". Desigur, astfel de mărturii-document sunt datorate nu numai afectivității lui Eliade, dar, deopotrivă și sensibilității, afinității și priceperii inconfundabile a lui Matei Călinescu.

Autorul Crailor de curte veche, se explică, motivându-și judecățile prilejuite de acest roman eleadesc: „Poate că fără să-mi dau seama, Nouăsprezece trandafiri atinsese în mine o coardă nostalgic-imaginativă. Textul îmi apărea ca o invitație la o reverie în cheie quasi-gnostică despre România și exil. Întoarcerea „acasă", în țara pierdută, fiind imposibilă în realitate, ea devenea, dacă nu posibilă, cel puțin — dar acest puțin era extraordinar de prețios — imaginabilă; la limită, imaginabilă în însăși imposibilitatea ei, smulsă inimaginabilului, ceea ce-i dădea o putere de seducție specială". S-ar putea spune că, în anume privințe, **Nouăsprezece trandafiri** este o continuare, o postfață a celorlalte romane sensibile ale prozatorului-filosof. Romanul amintit este o sinteză a unor culturi interferente europeană, indiană, americană. Este, probabil, o chintesență de filosofii, culturi, psihologii nu numai închipuite, imaginate, dar și trăite de el în atâția ani.

Preoţimea braşoveană în anul 1940 încearcă să imortalizeze în frescă personalitatea marelui voievod Mihai Viteazul

În arhiva istorică din Şchei am identificat mai multe documente referitoare la o impresionantă acţiune a preoţimii braşovene privind realizarea unei săli comemorative Mihai Viteazul în cadrul Muzeului „Ţării Bârsei", la care, alături de braşoveni îşi aduce contribuţia marele istoric Nicolae Iorga. Dat fiind ineditul documentelor, vom prezenta şirul cronologic al evenimentelor.

În zilele de 28 şi 29 iunie 1936, la Braşov se desfăşoară „Congresul Ligii pentru Unitatea Culturală a tuturor Românilor" sub preşedinţia istoricului Nicolae Iorga, congres care era precedat de o manifestare privind: „Inaugurarea Muzeului Etnografic Regional în sala Sfatului" din Braşov (28 iunie, orele 10), urmat de cuvântările participanţilor în sala „Astra" (orele 11) şi masa comună la Cercul Militar (orele 13,30), serbări oferite de teatrul „Astra", coruri şi jocuri şcolare şi săteşti (după masa zilei de 28 iunie), pentru ca a doua zi să se facă o excursie în Secuime „cu trecerea prin satele româneşti maghiarizate. La Sfântu Gheorghe, în sala Teatrului Orăşenesc se desfăşoară, în cinstea acestui eveniment Festivalul Şcoalei de Misionare din Vălenii de Munte, urmat de spectacolul Trupei de Teatru a Ligii Culturale[1]. În aceste împrejurări, Nicolae Iorga a susţinut mai multe conferinţe, născându-se şi ideea realizării unei fresce, în cadrul muzeului abia înfiinţat, dedicată marelui voievod al Unirii, Mihai Viteazul.

Iniţiativa este luată de preoţimea braşoveană[2], care în 29 februarie 1940 se adresează „Excelenţei Sale, D-lui Gh. Alexianu, Rezident regal al Ţinutului Bucegi", cerându-i să accepte vicepreşedinţia unui comitet de acţiune, menţionând de la început că „în trecutul Ardealului preoţimea a înscris în istoria neamului pagini de rodnică activitate şi sacrificii", motiv pentru care, „astăzi — se scrie în continuare în document — preoţimea judeţului Braşov, întrunită în sala Sfatului din Braşov, se gândeşte să continuie faptele de înalt patriotism ale înaintaşilor şi Vă roagă Excelenţă, a primi vicepreşedenţia activă a unui comitet restrâns, care şi-a ales ca scop să dureze o frescă reprezentând pe Mihai Viteazul în sala „Mihai Viteazul" din Sfatul Municipiului Braşov. În izvoarele istorice ale Braşovului („Quellen zur Geschichte der Stadt Kronstadt", vol. V, pag. 378)[3], precum şi alte lucrări, acte şi documente din arhiva istorică a Braşovului şi ale Liceului Săsesc, se găsesc preţioase dovezi asupra intrării lui Mihai Viteazul în Ţara Bârsei, asupra cantonării armatei lui în suburbiile Braşovului şi a primirii lui în mod sărbătoresc în Sfatul orăşenesc, de către autorităţile săseşti braşovene, la începutul anului 1600.

Pentru a-i eterniza trecerea prin Ţara Bârsei — se spune în continuare în document — şi momentul primirii lui în Casa Sfatului din Braşov, dorim să începem o mişcare pentru strângerea fondurilor necesare de la populaţiunea română, cu cari să putem duce la îndeplinire lucrarea comemorativă: O frescă lucrată de un mare artist, demnă de amintirea Marelui Voevod, care reuşise să realizeze Unirea tuturor Românilor".

Aflăm în încheiere componenţa comitetului de acţiune: „din Excelenţa Sa Consilier regal N. Iorga, ca preşedinte activ, Excelenţa Voastră ca vicepreşedinte, P(rea) C(ucernicul preot) dr. Nicolae Stinghe, adm(inistrator) protopopesc, ort. rom., P.Cuc. Vasile Stoicanea, protopop-Zărneşti, Ilie Hociotă, protopop militar, Mihail Hodârnău, protopop greco-catolic — ca membrii şi preotul Dumitru Tohăneanu din Braşov, ca secretar şi casier."

Răspunsul Rezidentului Regal Gh. Alexiu este dat la 13 aprilie, printr-o adresă oficială adresată preotului protoereu N. Stinghe la Braşov, semnată de directorul Fl. Popescu Moşoan şi şeful secţiei M.A. Popescu, prin care îl invită să participe la consfătuirea ce va avea loc în acest scop la Rezidenţa regală în ziua de 17 aprilie 1940, orele 11[4].

Acceptarea de preşedinţie a lui Nicolae Iorga, la care face referinţă documentul de mai sus, o aflăm dintr-un alt document[5] emis de Comisiunea Monumentelor Istorice (str. General Berthelot, nr. 28, S.II), adresat tot preotului Nicolae Stinghe la Braşov prin care îi „face cunoscut că dl. profesor Iorga este de părere să se facă fresca de care vorbiţi în adresa Prea Cucerniciei Voastre[6], primeşte să facă parte din comitet, dar pentru a vă putea da sfatul cerut, este nevoie de cel puţin o schiţă a tuturor lucrărilor ce voiţi a executa.

Prevăzând dorinţa marelui istoric, dr. Nicolae Stinghe, administratorul protopopesc alcătuieşte un proiect, pe care îl trimite proiectul mai întâi spre avizare protopopului Vasile Stoicanea la Zărneşti prin adresa sa din 1 aprilie 1940 rugându-l „să binevoiţi a vă da avizul pentru completarea datelor istorice în legătură cu FRESCA pe care preoţimea Braşovului vrea să o dureze în sala Sfatului din Braşov", subliniind că „datele ne sunt necesare până la 10 aprilie a.c."[7]. Răspunsul dat de protopopul zărnăştean, în calitatea sa de membru al comitetului de acţiune este consemnat pe acelaşi document în următorii termeni: „Cum sunt de baştină din jud. Făgăraş, respectuos Vă rog (se adresează lui Nicolae Stinghe) ca datele istorice în legătură cu fresca proiectată să le compuneţi în legătură cu marele istoric dl. N. Iorga".

Ca urmare proiectul este alcătuit de Nicolae Stinghe şi prezentat marelui istoric Nicolae Iorga, care îşi permite doar două modificări nesemnificative. Pentru ineditul şi mai ales pentru viziunea unei asemenea lucrări nerealizate nici astăzi, oferim integral textul proiectului, în baza documentului original aflat în arhiva muzeului din Şchei[8]:

„MOTO: Când voi veni la Braşov să tresalt că-s Român!

F R E S C A

în sala „MIHAI VITEAZUL" din Sfatul Braşovului
Pictură în frescă[9] în peretele din fundul sălei:

Străjuit de doi comandanţi, Mihai Viteazul stă pe scaunul de onoare, pe care saşii au aşezat un antipendium, lucrat în fir de aur, luat de pe tetrapodul bisericii Sft. Nicolae din Şcheiu[10].

În dreapta: protopopul Mihai[11] şi conducătorii români din Ţara Bârsei, în costume de mare sărbătoare (identificarea acestor conducători).

În stânga: Magistratul sas şi conducătorii oraşului liber săsesc, în costume derigoare, primesc oficial şi supunere pe Mihai Viteazul, la 1600[12].

În fund: Asistenţa, femei şi bărbaţi, în costume naţionale din Şcheiu.

II

Sculptură pe peretele din dreapta sălei:
Andrei Mureşianu, vorbind mulţimei înveşmântate în costumele naţionale ale fiecărui ţinut românesc.
Garda lui Andrei Mureşianu este compusă din contemporanii săi:

INSCRIPŢIE

„Uniţi-vă în cuget, uniţi-vă'n simţiri"
Pictură în frescă[13] pe peretele din stânga sălei.
Cor de tineri şi tinere în costumele vechilor societăţi studenţeşti din Ardeal, Bucovina, Basarabia, Macedonia, Moldova, Muntenia, Viena etc.
Ciprian Porumbescu conduce corul
Andrei Mureşianu asistă, în extas!
Între corişti, luptătorii românilor din'ainte de război

Inscripţie

„Pe-al nostru steag e scris „U N I R E"

COMITET

Preşedinte: Domnul Profesor N. Iorga, Consilier Regal
Vicepreşedinte: Domnul Gh. Alexiu, Prezident Regal
Membrii: Protopii Braşovului şi cel al Buzaielor.

Iniţiatorii: „Aceiaş preoţi din trecut şi de astăzi" din municipiul şi Judeţul Braşovului.

Sfatul să fie evacuat de chiriaş şi birouri şi să devină Muzeul Ţării Bârsei şi adevărat „MONUMENT ISTORIC".

Pentru a preîntâmpina neajunsuri din partea autorităţilor se apelează şi la Serviciul Tehnic din cadrul Primăriei Braşov, solicitând un „REFERAT asupra stării clădirei Sfatului din Piaţa Libertăţii" (azi Piaţa Sfatului n.n.). Ca urmare se primeşte avizul favorabil, semnat la 14 aprilie 1940 de ing. şef al Serviciului Tehnic, Simţion, cu următoarele aprecieri:

„Întreaga zidărie este solidă şi în stare bună, în schimb lemnăria şarpantei acoperişului este foarte mâncată de cari şi afară de aceasta capetele coardelor sunt întrate în putrefacţie.

Tavanul de deasupra sălii de şedinţe (8×12 m) este încovoiat în aşa măsură că săgeata în mijlocul sălii este de 18 cm. Pentru consolidarea acestui tavan — acum 12 ani — s-a făcut o întăritură în pod, dar şi aceasta a cedat puţin.

În această situaţie, refacerea întregului acoperiş, dar mai cu seamă, a tavanului este imperios necesară.

Costul acestor lucrări — inclusiv refacerea învelitoarei — se urcă la 1 200 000 lei."

În ciuda acestor impresionante strădanii, frumoasa iniţiativă este curmată de cele două evenimente cutremurătoare: Dictatul de la Viena din august 1940 şi crima bestială asupra marelui istoric din noiembrie 1940.

Considerăm că la 1946, când Costin Petrescu restaura pictura interioară a bisericii Sf. Nicolae, iar în tinda bisericii realiza fresca intrării lui Mihai Viteazul în Cetatea Braşovului, s-a folosit de această tematică pusă la dispoziţie de dr. Nicolae Stinghe, încă preot la această biserică. De altfel, Nicolae Iorga încă din anul 1937 emitea o recomandare pentru pictoriţa Elena Popea pentru a restaura pictura bisericii, aşa cum dovedeşte o scrisoare inedită, păstrată în aceeaşi arhivă. Doar moartea pictoriţei, survenită în anul 1941 nu i-a permis protopopului braşovean Nicolae Stinghe să apeleze la serviciile acesteia.

Considerăm că la 400 de ani, după moartea marelui voievod, iniţiativa preoţimii braşovene ar putea să renască, în condiţiile în care, în Casa Sfatului (azi Muzeul Judeţean) se reorganizează tematic integral spaţiul expoziţional. Aceste documente pot fi mărturii şi modele.

Prof. dr. VASILE OLTEAN

1. Arhiva Muzeului bisericii „Sf. Nicolae", fond. „Nicolae Iorga", document inedit emis la 14 iunie 1936 de Liga pentru Unitatea Culturală a tuturor Românilor, „recunoscută persoană morală prin legea promulgată sub nr. 629 din 9 Februarie 1907 (Monitorul Oficial 261/22 Febr. 1907) şi înscrisă în Trib. Ilfov S.I.c.c. registrul persoanelor juridice sub nr. 219 din 27 Iunie 1925.

2. Documentul este semnat de cca. 50 de preoţi din Braşov şi împrejurimi, dintre care menţionăm: dr. Nicolae Stinghe, administrator protopopesc, protopop Vasile Stoicanea, protopopul Branului, dr. Ioan Puşcariu, din partea Oficiului parohial Apaţa, pr. Aurel Negrescu, parohul ort. din Întorsura Buzăului, pr. Petru Leuca, paroh Satulung, pr. Nicolae Frateş din Dobârlău, pr. Virgil Runceanu, Poiana Mărului, pr. Ioan Turcu din Ţânţari, pr. Gh. Oncioiu din Moeciu de Sus-Bran, pr. Nicolae Gogonea din Râşnov, pr. Ioan Modroi din Vama Buzăului, pr. Andrei Badiu din Măeruş, pr. Vasile Pană din Zărneşti, pr. Aurel Radu din Teliu, pr. Nistor Filip din Barcani, pr. Liviu Rusan din Sita Buzăului, pr. Ioan Stelea din Zizin, pr. Gheorghe Şesbu din Satulung, pr. Victor Botiman din Satu Nou, pr. Isaia Enescu din Şimon, pr. Elie Ioanoviciu din Feldioara, pr. căpitan Eugen V. Saftu, consesor al Garnizoanei Braşov, pr. Ioan Bărbat din Tărlungeni, pr. Nicolae Bârsan din Dârste, pr. Valeriu Voineag din Braşov, pr. Cornel Măeruşan din Crisbav, pr. Vasile Mereţ, Braşov-Cetate ş.a.

3. Colecţia de documente istorice ale Braşovului cunoaşte în anul acesta tipărindu-se al 9-lea volum, sub egida Arhivelor Statului din Braşov, primul datând din anul 1889.

4. Arhiva Muzeului cit., fond „Mihai Viteazul".

5. Idem., fond „Nicolae Iorga", emis la 9 aprilie 1940 sub semnătura secretar-director Victor Bratul.

6. Adresa nr. 295/1940, arhiva bisericii cit.

7. Arhiva muzeului, fond „Mihai Viteazul", doc. din 1 aprilie 1940 necatalogat.

8. Arhiva cit., fond „Mihai Viteazul", doc. necatalogat.

9. în original „Sculptură", înlocuit de N. Iorga, „Pictură în frescă".

10. Se ştie că Mihai Viteazul oferise cu prilejul primului popas braşovean (20 octombrie 1599) acest antipendium bisericii Sf. Nicolae, dispărut în condiţii necunoscute „Colectaneea", manuscris al cronicarului Julius Teutsch, aflat la Arhivele Statului, Braşov, p. 388).

11. Protopopul Mihai, colaborator al diaconului Coresi, unul din cei mai cunoscuţi colaboratori ai voievodului Mihai Viteazul, el fiind acela care l-a dus pe doctorul Braşovean la Târgovişte pentru a-l trata pe Mihai Viteazul, tot el îl întâmpină pe marele voievod în tabăra de la Prejmer şi îl însoţeşte în toate popasurile braşovene.

12. Este vorba de popasul al doilea al lui Mihai Viteazul, între 1—15 martie 1600, după victoria de la Şelimbăr, când convoacă în Casa Sfatului Dieta Transilvaniei.

13. Era scris iniţial „Sculptură", iar Nicolae Iorga corectează „Pictură în frescă".

Părintele Magistru Mircea Păcurariu

(Urmare din pag. a 3-a)

cu cei opt ani în care a îndeplinit funcţia de decan al Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna" din cadrul Universităţii „Lucian Blaga" din Sibiu (1992—2000).

Activitatea de dascăl a fost împletită cu o muncă de cercetare ştiinţifică de excepţie. Părintele Magistru Păcurariu este autorul a 19 lucrări în volum (alte trei lucrări se află în prezent sub tipar). În fruntea importanţei se află, desigur, monumentala sinteză privind **Istoria Bisericii Ortodoxe Române,** redactată în trei volume, însumând peste 1900 de pagini şi publicată în două ediţii (o a treia se află sub tipar la Iaşi). Este cea mai amplă sinteză de istorie bisericească românească, mult mai completă decât celelalte două sinteze apărute în secolul trecut (având ca autori pe Nicolae Iorga şi pe Părinţii Profesori G.I. Moisescu, Şt. Lupşa şi Alexandru Filipaşcu), luând în considerare ultimile rezultate ale cercetărilor de istorie politică, bisericească şi culturală. Ea a fost precedată de apariţia unei alte **Istorii a Bisericii Ortodoxe Române,** un manual pentru Seminariile Teologice, tipărit până azi în cinci ediţii (a şasea sub tipar) şi în curs de traducere în limba greacă. Un compendiu al monumentalei sinteze a fost tipărit la Chişinău (1993) şi tradus, cu unele completări, în limba germană (este singura lucrare pe această temă tipărită în spaţiul german).

O altă lucrare de sinteză a Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu priveşte istoricul Bisericii ardelene **(Istoria Bisericii româneşti din Transilvania, Banat, Crişana şi Maramureş până în 1918,** Cluj-Napoca, 1992). De asemenea, a publicat şi alte lucrări cu subiecte din istoria Bisericii ardelene: **Începuturile Mitropoliei Transilvaniei** (1980); **Politica Statului ungar faţă de Biserica românească din Transilvania în perioada dualismului, 1867—1918** (1986), lucrare documentată, tradusă în limbile engleză, franceză şi maghiară; **Istoria mânăstirii Prislop** (1986), prima monografie a acestui locaş monahal; **Două sute de ani de învăţământ teologic la Sibiu, 1786—1986** (1987); **Revoluţia românească din Transilvania şi Banat în anii 1848—1849. Contribuţia Bisericii** (1995); **Cărturari sibieni de altă dată** (lucrare însumând peste 700 de pagini, cuprinzând biografiile a 130 de oameni de cultură sibieni; ea se află sub tipar la Editura Dacia din Cluj-Napoca).

Alte lucrări în volum ale Părintelui Mircea Păcurariu sunt: **Basarabia. Aspecte din istoria Bisericii şi a neamului românesc** (1993); **Sfinţi daco-romani şi români** (în două ediţii, 1994 şi 2000). O carte de căpătâi pentru toţi cei doritori să cunoască istoria Bisericii noastre este **Dicţionarul Teologilor români** (1996, 501 p.), singura lucrare de acest gen din limba română (o nouă ediţie este sub tipar). Ea prezintă biobibliografiile a 720 de teologi. Iar o carte de suflet, reflectând experienţa pastorală a peste trei decenii, este **Predici la duminici şi sărbători, la praznicele împărăteşti şi ale Maicii Domnului, ale Sfinţilor şi la Sfinţi români; predici ocazionale şi la înmormântări** (2000, peste 600 pagini).

Pe lângă aceste lucrări, Părintele Magistru Mircea Păcurariu este şi autorul a peste 100 de studii de specialitate, tipărite în reviste şi lucrări româneşti din ţară şi străinătate, a peste 400 de articole şi a aproape 100 de recenzii. Întreaga activitate ştiinţifică a Magistrului nostru însumează peste 700 de titluri cu peste 13 000 de pagini tipărite.

Pentru remarcabila activitate bisericească, didactică şi culturală, Magistrul nostru a fost ales, la 24 octombrie 1997, membru corespondent al Academiei Române, fiind al 16-lea profesor al Şcolii teologice sibiene care s-a bucurat de această aleasă onoare. Totodată, a fost cinstit cu diferite distincţii bisericeşti şi laice: Iconom stavrofor (1976), „Crucea Patriarhală" (primită de la Patriarhul Iustin Moisescu, în 1979, şi de la Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist Arăpaşu, în 2001); ordinul „Steaua României" în gradul de ofiţer (distincţie oferită de fostul preşedinte al României, Emil Constantinescu); apoi peste zece medalii din partea Patriarhiei Române, a unor eparhii din ţară, a Patriarhiei Moscovei şi a Patriarhiei Bulgare.

Acum, la acest ceas aniversar, îi urăm **La Mulţi Ani!** cu pace, aşteptând şi alte realizări spre folosul Bisericii şi a teologiei româneşti.

Pr. Prof. Univ. Dr. Sorin Cosma, CATEHEZE, Editura Banatica, Caransebeş, 2001, vol. I—II, 973 p.

Apariţia lucrării **Cateheze** (Ed. Banatica, 2001) a **Pr. prof. univ. dr. Sorin Cosma** constituie un veritabil eveniment editorial pentru învăţământul nostru teologic. Conţinând 210 cateheze, distribuite echilibrat în două volume (însumând 973 de pagini), cartea reprezintă o nouă ediţie, revăzută şi mult îmbunătăţită a celei publicate la Arad în 1992, fiind rodul prodigioasei activităţi didactice pe care autorul a prestat-o timp de aproape patru decenii.

În principal, aşa cum mărturiseşte autorul, **„cartea îndeplineşte o funcţie didactică pentru cei ce se pregătesc să devină preoţi şi profesori de religie“,** fiind **„asemenea unui manual şcolar, un instrument de lucru în predarea religiei la clasele V—XII“.** Redactat sub formă de lecţii (fiecare catheză fiind o entitate distinctă), materialul acoperă un întins spectru tematic aferent scopului didactic propus, îndeosebi prin abordarea interdisciplinară în perimetrul teologic, autorul dovedind o amplă erudiţie — de la universul biblic, dogmatică, morală creştină, misterul liturgic şi istoria bisericească.

Observăm în concepţia generală a cărţii o judicioasă şi coerentă eşalonare structurală a conţinutului. În primul volum, materialul se grupează în jurul a două axe tematice importante. Cea dintâi şi cea mai bogată (aproape 300 de pagini) încorporează nu mai puţin de 68 de cateheze biblice aşezate sub semnul corespunzător al Vechiului şi, respectiv, al Noului Testament, parcurgerea lor oferind (cu detalieri şi nuanţări) o pertinentă introducere în conţinutul atât de bogat în evenimente, personaje şi semnificaţii al Sfintei Scripturi. Volumul întâi se încheie cu o succesiune de 40 de cateheze dogmatice — un capitol de o evidentă densitate tematică, fiecare diviziune, conţinutul fiecărei cateheze remarcându-se printr-o elevată tratare spirituală. În acest sens, o simplă enumerare de titluri devine relevantă: Revelaţia dumnezeiască, fiinţa şi atributele lui Dumnezeu, parusia sau a doua venire a Domnului, Sfintele Taine (Botezul, Euharistia, Maslul etc.), creştinismul şi celelalte religii, ş.a.

Al doilea volum este axat pe alte domenii tematice. Primul este cel aferent moralei creştine — segment ce se distinge atât prin bogăţia şi diversitatea aspectelor tematice, cât şi prin stilul captivant de aleasă sensibilitate şi mare forţă de persuasiune. O bună parte din volumul al II-lea (226 de pagini) este rezervată catehezelor de istorie bisericească, autorul tratând mai întâi aspecte semnificative din istoria Bisericii universale (de la întemeierea Bisericii creştine şi răspândirea creştinismului, la principalele momente şi evenimente ale organizării Bisericii creştine — incluzând Sinoadele Ecumenice, Schisma cea Mare din 1054, Reforma şi Contrareforma în Biserica de Apus, până la mişcarea ecumenică din epoca modernă.

Catehezele referitoare la istoria Bisericii Ortodoxe Române alcătuiesc o privire diacronică asupra organizării vieţii bisericeşti în principalele structuri teritoriale româneşti, selectându-se cu discernământ acele aspecte şi personalităţi ce au avut un rol determinant în devenirea noastră spirituală. În sfârşit, cartea se încheie cu capitolul destinat catehezelor liturgice, cu principalele repere introductive în actul liturgic, de cunoaştere a componentelor anului liturgic potrivit derulării sărbătorilor înscrise în calendarul ortodox.

Din sumara punctare de mai sus, rezultă că această bogată culegere de cateheze concepută de Pr. prof. dr. Sorin Cosma depăşeşte cadrul strict şcolăresc şi se extinde în aria de interes mai larg, oferind preoţilor parohi materialul adecvat la alcătuirea alocuţiilor catehetice, a predicilor exegetice, la cursurile misionare anuale (de definitivare şi promovare), la examenele de capacitate preoţească, la examenele de concurs pentru ocuparea unei parohii, dar mai ales la efectuarea catehizărilor sistematice **„atât de necesare în zilele noastre, când o generaţie de credincioşi necatehizaţi se confruntă cu tot felul de erezii şi secte, care de care mai nocive adevărului descoperit de Dumnezeu“** — cum se exprimă însuşi autorul. Ba mai mult, bogatul conţinut al acestei cărţi poate fi de folos **„asemenea unui catehism, credincioşilor adulţi, dornici să cunoască şi să mărturisească adevărul descoperit spre mântuire de Dumnezeu oamenilor“** — în aceeaşi recomandare a autorului.

Şi cu această lucrare, Pr. prof. dr. Sorin Cosma ne convinge de temeinica stăpânire a instrumentarului ştiinţific cu care operează sistematic, consecvent, susţinându-şi permanent expunerile tematice pe un bogat şi relevant material bibliografic, apelând la arhetipuri pentru explicarea originii, evoluţiei şi sferei semantice a noţiunilor şi categoriilor cu care operează (virtute, calendar, taină, patrie, cult, inimă, maslu etc.).

Şi de această dată sunt puse în valoare adecvat bogatele sale cunoştinţe extrateologice: lingvistice, istorice, filosofice, etnologice, psihologice, pedagogice etc. De notat, bunăoară, din punct de vedere didactic, atenţia cu care se stabilesc etapele, verigile lecţiei, potrivit specificului orei de religie, tematicii şi scopului didactic urmărit; exactitatea cu care se întocmeşte chestionarul spre a fi cât mai eficient în fixarea cunoştinţelor, capacitatea de sinteză în formularea ideilor, a concluziilor generalizatoare rezultate din tema tratată; varietatea modalităţilor didactice folosite în împlinirea scopului educativ prin lecţia de religie, apelându-se atât la resortul raţional, cât şi la cel afectiv, într-o îmbinare corespunzătoare. Prin întregul conţinut şi prin sugestiile ce le degajă, cartea se constituie ca o meritorie contribuţie la întocmirea unei judicioase programe şcolare pentru orele de religie, acum într-o etapă de febrile căutări.

Această lucrare (ce nu are egal în seria bibliografiei de specialitate) vine să configureze şi mai convingător portretul unui cercetător de elită, atât de puternic afirmat deja cu temeinice şi inedite contribuţii la studierea moralei creştine.

Prof. PETRU CĂLIN

Pr. prof. ILIE MOLDOVAN, **Adolescenţa-preludiu la poemul iubirii curate,** Editura Renaşterea — Cluj-Napoca, 2001.

A vorbi despre cartea părintelui prof. Ilie Moldovan în urma unei lecturi foarte proaspete este o misiune deloc uşoară pentru un pofesor. Am ezitat şi m-am apropiat cu sfială de cuvântul celui care se declara cu o sclipire în ochi „profesor de morală, dar nu moralist“. M-a încurajat şi prezenţa caldă a autorului, om al păcii, cu vorba bogată, dar liniştitoare, cu privire pătrunzătoare dovedind credinţă şi echilibru interior.

Cartea este adresată adolescenţilor, dar este o lecţie pentru orice vârstă.

Surprinde plăcut portretul adolescentului ideal căruia autorul i se adresează permanent:

„Totuşi, un astfel de adolescent există, iar prin el şi lângă el totul se îmbracă în sărbătoare şi se încarcă de har. Şi, fie că vorbeşte sau tace, fie că e treaz sau doarme, fie că e de faţă sau în altă parte, ne descoperă ce este el însuşi: unul şi acelaşi dar dumnezeiesc, una şi aceeaşi comoară de bucurie şi fericire. E un instrument, e o liră a vieţii curate, o harfă care vibrează în acord cu cele mai tainice adieri ale harului ce-l însoţesc. Iată de ce melodia ce tresaltă din el răspândeşte acea fascinaţie şi aduce cu sine acea încântare care preîntâmpină poemul iubirii în toată măreţia lui din viitorul apropiat. Dumnezeiesc şi omenesc, în acelaşi timp, acest imn al adolescenţei îl transfigurează pe purtătorul lui, fiind astfel şi în măsură să-I rezolve problemele vieţii sale intime. Atâta vreme cât se află pe această cale de aur, o mană cerească îi hrăneşte trupul, îi umple inima şi-i înflăcărează cugetul“.

Itinerar spiritual desfăşurat simbolic în Postul Mare, cartea vorbeşte despre credinţă, iubire şi eroism:

„Întreaga viaţă de asceză şi luptă, despre care în parte am amintit mai înainte, nu constă, în definitiv decât în păstrarea cu zel a harului curăţiei, din care odrăsleşte iubirea curată, în măsură să-I confere tânărului depăşirea de sine sau eroismul. Aşadar, eroismul are şi el o finalitate, care nu este alta decât iubirea, căreia îi consacrăm cea mai mare parte a cărţii de faţă“.

Într-o limbă clară, folosind adresarea directă, subtil şi permisiv, autorul îşi pune în evidenţă ideile:

Iubirea este darul lui Dumnezeu care îl deosebeşte pe om de animal, este fiorul divin diferit de sexualitatea animalică. Există argumente ştiinţifice care combat interpretarea simplistă a teoriei evoluţioniste:

„... documentele fosile afirmă cu totul altceva decât susţin teoriile evoluţioniste. Nu numai că nu există verigi intermediare între diversele specii de vietăţi, dar mai ales este izbitor faptul că mari grupuri de organisme vii au apărut brusc şi nu au suferit transformări apreciabile în cursul unor lungi perioade de timp. Cu alte cuvinte, paleobiologia, o ştiinţă de mare extindere în zilele noastre, atestă teza creaţionistă.

... Un cercetător din acest domeniu se exprima astfel: „Ceea ce dezvăluie fosilele ar putea fi comparabil cu ideea existenţei unui Creator“.

Viaţa nu a apărut la întâmplare, iar omul trebuie înţeles „ca o taină a zidirii lui Dumnezeu“. Modelul desăvârşit al omului, în concepţia autorului „nu se află în individ, cum se află în cei doi, în bărbat şi femeie“. Taina căsătoriei are la origine dorinţa de regăsire a unităţii de fiinţă:

„Avându-şi izvorul în taina scoaterii femeii din coasta bărbatului ei, iubirea dintre cei doi soţi va însemna pentru totdeauna o regăsire de care să se bucure, deopotrivă, amândoi. Într-adevăr, în această lume, omul, insul, are nevoie de un soţ, care să fie pe măsura lui, şi prin care să se împlinească“.

Naşterea de prunci îl aproprie pe om de pragul creaţiei.

Printre suişuri şi coborâşuri, ispite şi capcane, itinerariul spiritual, început în Duminica întâia din Postul Mare, Duminica ortodoxiei, continuă îndemnându-i pe credincioşi să-şi urmeze drumul cu ochii aţintiţi spre vârf. Citatul biblic, bine ales, cade ca o sentinţă morală:

„Nimeni care va pune mâna pe plug şi se uită îndărăt nu este potrivit pentru Împărăţia lui Dumnezeu“.

Un posibil motto al acestui ghid moral apare la fiecare pagină: „Ai venit, tinere, la mine şi de data aceasta, eu îţi dezvălui adevăruri care nu se afişează nici pe pereţi, după cum nu se publică nici în ziare“.

Alteori cuvântul se naşte spontan, inspirat cu valoare de adevăr relevat: „A cunoaşte că totul în lume e însăşi lumea este darul iubirii supreme a lui Dumnezeu“.

Lectura continuă, sănătatea sufletului, apără sănătatea trupului. Sunt lansate avertismente asupra a tot ceea ce poate să vină rău prin lectură, presă, teatru, cinema şi televiziune. Când nu sunt bine alese toate acestea pot deveni surse ale pervertirii cugetului, tânărul ajungând să trăiască o viaţă străină, să se niveleze, să se depersonalizeze. Statisticile înfiorătoare au un singur remediu: viaţa trăită în curăţie sufletească, supusă influenţelor pozitive, sportul, excursia, gândirea şi rugăciunea, muzica.

Un sprijin moral este castitatea: **„Castitatea într-o nouă imagine descoperită în Joia Mare.**

Despre castitate, fiul meu, ţi-am vorbit de atâtea ori în itinerariul nostru, fiind de fapt chiar subiectul numărul unu al convorbirilor noastre. Niciodată, însă, până acum nu ţi-am spus despre ea tot ce se cuvine să ştii, şi anume că este o mare forţă spirituală, angajată ca atare în lupta pe viaţă şi pe moarte ce are loc în făptura ta“.

Rugăciunea, mărturisirea, postul, milostenia sunt alte trepte pe calea desăvârşirii.

Planul înalt, parcă îndepărtat şi greu accesibil este alternat în mod neaşteptat cu un altul apropiat, familiar care ia naştere din valorile aflate la îndemâna fiecăruia: iubirea de mamă, iubirea de ţară şi de valorile naţionale.

Mesajul de final este de o credinţă desăvârşită în puterea regeneratoare a tinereţii:

„Tinere, ai călcat pragul mileniului trei. E vremea care cu orgoliu îşi scrie pe frunte: Ştiinţă şi libertate!“, veac ce înaintează în istorie cu pretenţiile pe care le auzi la orele de educaţie sexuală: „trebuie să ştim totul!“. Ce anume? Lucruri care până la acest ceas al vremii era chiar ruşine de a fi spuse şi de a fi ascultate; dar de a mai fi şi săvârşite? Suntem un popor creştin de două mii de ani, dar asemenea vorbe nu s-au mai auzit în neamul nostru. Ele vor să prevestească dispariţia din istorie a acestui neam. Nu, de o mie de ori, nu! Tu eşti speranţa neamului nostru. Pentru tine am scris această carte. Despre tine pot spune: Tu eşti România! Prin tine se ridică în faţa ochilor noştri o generaţie nouă. Un tineret pe a cărui frunte străluceşte sfânta cruce ca semn al sănătăţii sufleteşti, înzestrat cu o privire în care scânteiază flacăra integrităţii morale“.

„Tinere, ascultă-mă, chiar dacă ai purta numai tu, cu statornicie, pe viaţă şi pe moarte, lupta de fiecare zi, vei învinge, vor veni mulţi din generaţia ta la calea cea bună, iar numărul lor va spori mereu“.

Ce-ar mai fi de spus?

Izvorâtă dintr-o bună cunoaştere a celor omeneşti, cartea este o treaptă a căutării de sine, a adolescenţei, vârsta cutremurată de marile întrebări existenţiale, iar autorul ei, părintele prof. Ilie Moldovan, se dovedeşte a fi unul dintre oamenii rari care veghează la mântuirea noastră, adesea împotriva propriei noastre voinţe. O carte pentru adolescenţi şi nu numai, un prilej de reflecţie, un loc al gândului bun, generat de unitate în jurul unei idei existenţiale: apropierea omului de Dumnezeu.

Prof. MATEI DANIELA-FLORINA

Bucurie duhovnicească la Sadu

Pentru credincioşii ortodocşi români ai fruntaşei comune Sadu din jud. Sibiu, ziua de duminică, 21 iulie a.c., a fost o zi de aleasă bucurie.

Bucuria a fost produsă de venirea în mijlocul lor a Prea Sfinţitului Visarion Răşinăreanu, episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, pentru a săvârşi sfânta şi dumnezeiasca Liturghie în biserica veche cu hramul „Adormirea Maicii Domnului“, monument istoric, (sec. XVIII).

La orele dimineţii îmbrăcaţi în frumoasele costume populare credincioşii tineri şi vârstnici în frunte cu păstorul lor sufletesc Pr. Gheorghe Neagoe au ieşit întru întâmpinarea Prea Sfinţiei Sale.

După sosirea în faţa bisericii, Prea Sfinţia Sa a binecuvântat pe credincioşi, fiind primit cu Sf. Cruce şi cu Sf. Evanghelie şi cu un cuvânt de binevenit. Un grup de tineri fluieraşi au interpretat câteva bucăţi folclorice după care în procesiune s-a intrat în sfânta biserică.

După ritualul prescris al „luării vremii“ a început Sf. Liturghie arhierească slujită în sobor, răspunsurile liturgice fiind date cu însufleţire de întreaga obşte a credincioşilor.

La priceasnă Prea Sfinţia Sa a rostit un bogat cuvânt de învăţătură, tâlcuind pericopa evanghelică a duminicii a IV-a după Rusalii şi dând sfaturi duhovniceşti credincioşilor de aici.

Prea Sfinţia Sa a reliefat şi însemnătatea istorică a acestei localităţi care a dat în decursul vremii oameni de nădejde ai Bisericii şi ai culturii: episcopul Inochentie Micu, Samuil Micu, dr. Ioan Piuariu Molnar primul oftalmolog român, ca şi numeroşi preoţi slujitori ai sf. altar.

După otpustul Sf. Liturghii, P.C. pr. paroh Gheorghe Neagoe a fost hirotesit întru „sachelar“ cu dreptul de a purta brâu albastru fiind citită mai întâi Gramata mitropolitană emisă cu acest prilej de I.P.S. Mitropolit Antonie al Ardealului.

În cuvântul de răspuns P.C. Sa a mulţumit lui Dumnezeu pentru această zi de înălţare sufletească, arătând că este prima Liturghie arhierească în această biserică după 34 de ani când mitropolitul de pioasă amintire Nicolae Mladin a poposit la Sadu. A mulţumit apoi I.P.S. Mitropolit Antonie, P.S. Episcop vicar Visarion Răşinăreanu, ca şi tuturor credincioşilor prezenţi.

De menţionat că în localitate se mai află încă o biserică de lemn sfinţită de P.S. Sa Visarion în anul 1999 şi o impunătoare biserică nouă în construcţie ce se zideşte prin străduinţa celuilalt paroh de aici P.C. Pr. Gheorghe Boorel.

A fost cu adevărat o zi de bucurie acea duminică de iulie la Sadu, o zi în care toţi ne-am împărtăşit din darurile revărsate asupra tuturor prin sfânta Liturghie arhierească săvârşită aici.

A fost o zi a comuniunii, a celor vii şi a celor adormiţi, în jurul aceluiaşi sfânt altar străbun, o zi dătătoare de nădejdi şi de bucurii pentru toţi cei care au luat parte din plin la măreţia ei.

PARTICIPANT

AGENDA I.P.S. MITROPOLIT ANTONIE

● **Luni, 1 IULIE 2002** — Pleacă spre Bucureşti pentru a participa la lucrările Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

● **Marţi, 2 IULIE 2002** — Participă la lucrările Sf. Sinod al B.O.R.
— După masă participă la lucrările Sinodului Permanent al B.O.R.
— Se întâlneşte cu P.C. arhim. Grigorie Băbuş, directorul Bibliotecii Patriarhale.
— Primeşte pe Prea Sfinţitul Epifanie Norocel, episcopul Buzăului.
— Primeşte pe Prea Sfinţitul Casian Crăciun, episcopul Dunării de Jos.

● **Miercuri, 3 IULIE 2002** — Participă la lucrările Adunării Naţionale Bisericeşti.

● **Joi, 4 IULIE 2002** — Participă la lansarea „Bibliei" tradusă şi comentată de I.P.S. Bartolomeu Anania, arhiepiscopul Vadului, Feleacului şi Clujului.
— Primeşte pe domnul Valer Dorneanu — preşedintele Camerei deputaţilor din Parlamentul României.
— Poposeşte la mânăstirea Predeal în drum spre Reşedinţa din Sibiu.

● **Vineri, 5 IULIE 2002** — Primeşte, la Reşedinţa de la mânăstirea Predeal, pe P.C. preot Vitan Lucian şi pe sora Şandor Maria.

● **Sâmbătă, 6 IULIE 2002** — Primeşte, la Reşedinţa mitropolitană din Sibiu, pe domnul Sasu Marcel din Chişinău.

● **Luni, 8 IULIE 2002** — Primeşte pe pr. Ciobanu Petre cu soţia, de la parohia Slatina, jud. Suceava.

● **Marţi, 9 IULIE 2002** — Primeşte în audienţă pe pr. Papară Zamfir de la Spitalul Militar din Sibiu.
— Primeşte pe pr. Necula Constantin, asistent la Facultatea de Teologie „A. Şaguna" din Sibiu.
— Primeşte pe P.C. arhid. Oancea Ezechil, consilierul economic al Arhiepiscopiei.

● **Miercuri, 10 IULIE 2002** — Vizitează mânăstirea „Constantin Brâncoveanu" de la Sâmbăta de Sus.
— Vizită la mânăstirea Cârţişoara, prot. Avrig.

● **Joi, 11 IULIE** — Primeşte pe P.C. arhid. Oancea Ezechil, consilierul economic al Arhiepiscopiei.

● **Vineri, 12 IULIE 2002** — Prezidează lucrările Permanenţei Consiliului Eparhial.

● **Luni, 15 IULIE 2002** — Primeşte pe Dl. Dr. Emil Băcilă, directorul Direcţiei Sanitare Sibiu.

● **Marţi, 16 iulie 2002** — Primeşte pe pr. dr. Nicolae Dura — parohul parohiei româneşti de la Viena (Austria).
— Primeşte pe d-l Boris Mihai din Cluj-Napoca.
— Primeşte pe d-l Valer Dorneanu, preşedintele Camerei Deputaţilor a României.

● **Miercuri, 17 IULIE 2002** — Primeşte pe d-na Veronica Pojagu din Sibiu.
— Primeşte pe P.C. Pr. Simion Săsăujan, consilierul bisericesc al Arhiepiscopiei.

● **Joi, 18 IULIE 2002** — Primeşte pe d-l Dan Munteanu, din Braşov, preşedintele Direcţiei de Cultură, Patrimoniu şi Culte al jud. Braşov.
— Primeşte pe P.C. Pr. Consilier Simion Săsăujan.

● **Sâmbătă, 20 IULIE 2002** — Primeşte pe P.C. Pr. Silviu Negruţiu din Târgu Mureş.

● **Duminică, 21 IULIE 2002** — Participă la Sf. Liturghie în Capela Mitropolitană Sibiu.

● **Luni, 22 IULIE 2002** — Primeşte pe scriitorul Toma Istrati, din Bucureşti.

● **Marţi, 23 IULIE 2002** — Primeşte pe P.C. pr. prof. dr. Dumitru Abudan, decanul Facultăţii de Teologie „A. Şaguna" din Sibiu, însoţit de d-l prof. univ. dr. Ioan Stoicescu, prorectorul Universităţii „L. Blaga" din Sibiu".
— Primeşte pe d-l regizor Paul Orso din Bucureşti.
— Primeşte pe d-l Ioan Muţiu, din Săliste.

● **Miercuri, 24 IULIE 2002** — Primeşte pe arhim. Ilarion Urs, stareţul mânăstirii „Constantin Brâneoveanu" de la Sâmbăta de Sus.
— Primeşte pe P.C. pr. Simion Săsăujan, consilierul bisericesc al Arhiepiscopiei.

● **Vineri, 26 IULIE 2002** — Primeşte pe P.C. pr. Dan Miron cu soţia, din Hamburg, Germania.

P.C. pr. VALENTIN SICOE
secretar eparhial

ITINERAR PASTORAL

Din încredinţarea şi cu binecuvântarea I.P.S. Mitropolit Dr. ANTONIE PLĂMĂDEALĂ, P.S. Episcop-vicar VISARION RĂŞINĂREANU a săvârşit următoarele:

● 28 IUNIE a.c. — P.S. Sa a săvârşit slujba de Te-Deum la Şcoala de Transmisiuni din Sibiu cu prilejul împlinirii a 60 de ani de la înfiinţarea acesteia.
— A slujit Vecernia şi Litia în Catedrală.
— Seara a participat la Dineul oficial oferit în cinstea ataşaţilor militari străini din România aflaţi în vizită la Sibiu.

● 29 IUNIE a.c. — P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie arhierească la Mânăstirea „Sf. Ap. Petru şi Pavel" din Cârţişoara, rostind cuvânt de învăţătură.

● 30 IUNIE a.c. — P. S. Sa a săvârşit slujba de sfinţire a noii biserici „Sf. Trei Ierarhi" din parohia Făgăraş-Combinat şi Sfânta Liturghie arhierească rostind cuvânt de învăţătură. Au fost acordate Acte de apreciere P.C. pr. paroh Vasile Onciu şi Consiliului Parohial.

● 2—4 IULIE a.c. — P.S. Sa a participat la lucrările Sf. Sinod al B.O.R.

● 6 IULIE a.c. — P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie în Capela mitropolitană.
— A participat la Vernisajul Expoziţiei „Icoana din sufletul copilului", organizată de Patriarhia Română la Cercul Militar Sibiu rostind cuvânt de învăţătură şi înmânând diplome premianţilor.
— Seara slujeşte la Vecernie în Catedrală.

● 7 IULIE a.c. — P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în biserica „Înălţarea Domnului" din Braşov (pr. paroh Victor Neamţu) rostind cuvânt de învăţătură.
— Seara slujeşte şi predică la Slujba Vecerniei în biserica parohială din Dumbrăviţa, prot. Braşov (pr. paroh Ioan Câmpeanu).

● 9 IULIE a.c. — P.S. Sa a prezidat examenul de capacitate pentru teologii din Arhiepiscopia Sibiului.

● 10 IULIE a.c. — P.S. Sa a prezentat o prelegere cu tema „Importanţa parohiei pentru misiune", preoţilor cursanţi de la Facultatea de Teologie din Sibiu.

● 11 IULIE a.c. — P.S. Sa a prezidat examenul concurs pentru ocuparea parohiei Făgăraş II (Brâncoveanu).
— A săvârşit în Catedrală Vecernia şi Acatistul Mântuitorului.

● 13 IULIE a.c. — P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie în Capela mitropolitană.

● 14 IULIE a.c. — P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în Capela parohială din Mârşa, prot. Avrig (pr. paroh Ioan Filimonescu), rostind cuvânt de învăţătură.

● 15 IULIE a.c. — P.S. Sa a vizitat canonic Schitul Păltiniş din jud. Sibiu.

● 17 IULIE a.c. — P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie în Capela Mitropolitană.
— Seara slujeşte Vecernia şi Acatistul Maicii Domnului în Catedrală.

● 20 IULIE a.c. — P.S. Sa a săvârşit Sfânta Liturghie arhierească în biserica „Sf. Ilie" din parohia Miercurea Sibiului prot. Săliste (pr. paroh Ioan Brădilă), rostind cuvânt de învăţătură.
— Seara slujeşte şi predică la slujba Vecerniei în parohia Dobârca prot. Săliste (pr. paroh Ioan Topârceanu).

● 21 IULIE a.c. — P.S. Sa a săvârşit Sfânta Liturghie arhierească în biserica „Adormirea Maicii Domnului" din parohia Sadu, prot. Sibiu rostind cuvânt de învăţătură.
— P.C. pr. Gheorghe Neagoe a fost hirotesit întru sachelar.

● 22 IULIE a.c. — P.S. Sa a slujit în sobor înmormântarea Ierom. Lavrentie Şovre la mânăstirea Frăsinei, jud. Vâlcea.

● 26 IULIE a.c. — P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie în Capela mitropolitană.
— A primit pe P.S. Irineu Slătineanu, arhiereu-vicar al Eparhiei Râmnicului.
— A participat la Vernisajul expoziţiei „Simon Bolivar — El Libertador", organizată la Sibiu de Ambasada Venezuelei.

● 27 IULIE a.c. — P.S. Sa a săvârşit sfânta Liturghie arhierească la Schitul „Sf. Pantelimon" de la Colţul chiliilor — Zărneşti, jud. Braşov rostind cuvânt de învăţătură.
— Seara slujeşte şi predică la Vecernie în biserica „Sf. Împăraţi" din parohia Tohanul Vechi II (pr. paroh George Bota).

● 28 IULIE a.c. — P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în biserica „Sf. Arhangheli" din Păuca, prot. Sibiu, rostind cuvânt de învăţătură. P.C. pr. paroh Ilie Arseniu a fost hirotesit întru sachelar.
— În aceeaşi zi seara, slujeşte şi predică la taina Sf. Maslu de obşte în biserica parohială din Presaca, prot. Sibiu (pr. paroh Ioan Avram).

● 29 IULIE a.c. — P.S. Sa a primit pe Ex. Sa N'Kue, episcop romano-catolic din Benin (Africa).

● 30 IULIE a.c. — P.S. Sa a participat la aniversarea împlinirii a 70 de ani a P.C. pr. prof. acad. dr. Mircea Păcurariu, festivitate ce a avut loc la Cluj-Napoca, rostind cuvânt de felicitare.

● 4 AUGUST a.c. — P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în biserica „Sf. Treime" din Vale, prot. Săliste (pr. paroh Ioan Munteanu) rostind cuvânt de învăţătură.
— A participat la festivitatea de premiere a participanţilor la Concursul Icoana din sufletul copilului, desfăşurată la Fântânele, jud. Sibiu.
— Seara slujeşte şi predică la taina Sf. Maslu de obşte la Tălmaciu.

● 5 AUGUST a.c. — P.S. Sa a săvârşit slujba de binecuvântare a noii biserici cu hramul „Sf. Ioan Iacob Romanul" de la Căminul de bătrâni din Sibiu (str. G. Coşbuc) şi Sf. Liturghie arhiereaseă rostind cuvânt de învăţătură. P.C. pr. paroh Cătălin Dumitrean a fost hirotesit întru sachelar.

● 6 AUGUST a.c. — P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie arhierească la mânăstirea Bucium, prot. Făgăraş cu prilejul hramului, rostind cuvânt de învăţătură.
— A cercetat biserica din Şereăiţa, aflată în şantier de restaurare.
— Seara slujeşte Vecernia şi Paraclisul Maicii Domnului în Catedrală.

● 8 AUGUST a.c. — P.S. Sa a participat la festivitatea de primire a delegaţiilor participante la Festivalul internaţional de Folclor — Sibiu, rostind cuvânt de salut.
— A cercetat canonic bisericile parohiale din Beneşti şi Ighişul Vechi — prot. Agnita.

● 10 AUGUST a.c. — P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie în Capela Mitropolitană.
— Seara oficiază tunderea în monahism a două vieţuitoare de la mânăstirea Orlat.

● 11 AUGUST a.c. — P.S. Sa a săvârşit slujba de punere a pietrei de temelie la biserica Sf. Arhangheli din cartierul braşovean Astra şi Sf. Liturghie arhierească rostind cuvânt de învăţătură, pr. parohi: Stelian Manolache şi Mihai Manolache.
— Seara slujeşte şi predică la taina Sf. Maslu de obşte în biserica din Holbav, prot. Braşov (pr. paroh Claudiu Nahoi).

● 14 AUGUST a.c. — P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie în Capela Mitropolitană.
— Seara slujeşte Vecernia şi Prohodul Maicii Domnului în Catedrală.

● 15 AUGUST a.c. — P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie arhierească la mânăstirea Sâmbăta de Sus.

● 16 AUGUST a.c. — P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în biserica Dintre Brazi cu prilejul zilei hramului (Sf. Martiri Brâncoveni), rostind cuvânt de învăţătură.
— Seara slujeşte Vecernia şi Acatistul Adormirii în Catedrală.

● 18 AUGUST a.c. — P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în biserica „Cuv. Paraschiva" din Gura Râului, prot. Săliste cu prilejul aniversării a 800 de ani de atestare a bisericii, rostind cuvânt de învăţătură, (pr. paroh Petrică Mitrea).
— A participat la un Simpozion organizat de oficialităţile locale şi de parohie.
— A cercetat şi monumentala biserică Sf. Arhangheli din aceeaşi localitate (pr. paroh Ioan Peană).

Arhid. VASILE AVRAM

● Semnalăm ● Semnalăm ●

● **Cazul Policarp Moruşca. O cronologie a faptelor** de Aurel Sasu. Cartea este publicată la Editura Limes, Cluj-Napoca, 2002, 244 p.

În această carte autorul se ocupă de Cronologia faptelor lui Policarp Moruşca. Pentru cei care nu au auzit de Policarp Moruşca sau mai bine zis de Episcopul Policarp Moruşca, ardelean de-al nostru, care a fost episcop în America. Născut în Cristeşti (Dealul Geoagiului), jud. Alba la 20 martie 1883, dintr-o familie binecuvântată de vrednici români, preotul Ioan şi preoteasa Ana. După studiile medii a urmat studiile teologice la Institutul Teologic „Andreian" din Sibiu, 1902—1905. Preoţia a primit-o în 2 iulie 1908. În 1925 la 28 octombrie a intrat în monahism la Sf. Mânăstire Hodoş — Bodrog, eparhia Aradului. Pe 21 noiembrie 1925, a fost ales stareţ al Mânăstirii, până în 1935, când a fost ales Episcop misionar pentru românii din America. În 1935 pe 4 iulie a avut loc înscăunarea la Detroit. A păstorit până în august 1939. În tot acest timp a condus bine viaţa românilor din America, dar în vremuri sub regimul comunist, venind în ţară a fost ţinut pe loc şi a plecat la Domnul înainte de a-şi mai revedea credincioşii din America.

A fost foarte bun prieten cu vrednicul de amintire I.P.S. Nicolae Bălan, Mitropolitul Ardealului, care l-a ajutat pe cât îi va fi fost posibil în acele timpuri. A fost iubit şi de alţi ierarhi şi oameni importanţi, care însă n-au putut avea trecere la regimul din acea vreme.

L-am cunoscut şi eu pe Prea Sfinţitul Policarp Moruşca, când a vizitat Mânăstirea Dragomirna.

Dumnezeu să-l odihnească şi să-i dea pace sufletului.

★

● Am primit zilele acestea cartea **„Mânca-v-ar Raiul"** în memoria Părintelui Cleopa, ediţia a III-a revăzută şi adăugită, Iaşi, 2002.

Desigur că mulţi dintre d-voastră l-aţi cunoscut pe părintele arhim. Ilie Cleopa, **om mare,** înnrednicindu-se de mari daruri de la Dumnezeu, încă din această lume, după lungi nevoinţe cu post şi cu dreaptă socoteală în rugăciune, fiind el însuşi sub ascultarea călugărească.

Iată ce scrie I.P.S. Bartolomeu: „Părintele Cleopa are vocaţia marilor însingurări şi poate cu Sfinţia Sa se încheie multiseculara tradiţie a pustniciilor moldovene.

Poartă în spate ani buni de retragere duhovnicească şi cunoaşte pe viu ce înseamnă să trăieşti în peşteră, să te hrăneşti cu bureţi şi poame uscate, să te călăuzeşti iarna după urmele fiarelor şi să birui asprimea gerului cu dogoarea rugăciunii celei fără de oprire".

O recomandăm tuturor, indiferent că sunt tineri sau vârstnici. Pentru toţi timpul se câştigă citind-o.

★

● Editura Oastea Domnului publică cartea: **Lumină din lumină** de P.C. pr. Mihai Rusu, Sibiu, 2002, 253 p. Apare cu binecuvântarea I.P.S. Sale dr. Antonie Plămădeală, mitropolitul Ardealului.

Este o carte de predici la duminici de peste an, care va fi fără îndoială o carte de căpătâi pentru preoţii noştri slujitori. Dorim să fie primită bine de fraţii preoţi şi să facă din ea un cuvânt preţios către credincioşi, în special, din eparhia noastră.

★

● **Viaţa în Hristos şi maladia secularizării** de P.C. pr. Ioan Bizău, Editura Patmos, Cluj-Napoca, 2002, 309 p.

Lucrarea aceasta se ocupă de secularism ca judecată şi apocalipsă. În aceste prime XV capitole se ocupă de acest secularism şi apoi încearcă o ieşire din el. Partea a doua se ocupă de toleranţa iluministă între utopie şi realitate. Se ocupă tot aici de specificul iluminismului transilvănean.

Această carte vine din experienţa unui preot, şi de aceea este o carte bună care se pune la îndemâna cititorilor.

★

● Editura Universităţii Transilvania publică cartea: **Literatura Română Veche,** de prof. Ovidiu Moceanu, Braşov, 2002, 206 p.

E o carte care se ocupă de bazele Literaturii române vechi, de influenţa bizantină, de rolul Bisericii în cultura şi literatura noastră veche din Evul Mediu. Şi apoi tot printre problemele generale se ocupă de continuitatea scrierilor pe pământul românesc. Fiind o carte de învăţământ universitar se ocupă, apoi de literatura religioasă slavonă, de Cronica lui Ştefan cel Mare, de Învăţăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Teodosie, apoi se ocupă de scrierile în limba română: de Scrisoarea lui Neacşu, Palia de la Orăştie, de scrierile lui Nicolaus Olahus şi apoi de începuturile literaturii artistice româneşti în secolele XVII—XVIII. Astfel se ocupă de literatura religioasă a lui Varlaam, Udrişte Năsturel, Simion Ştefan şi Dosoftei. Apoi se ocupă de Biblia de la Bucureşti şi Antim Ivireanu. Apoi de marii cronicari moldoveni: Grigore Ureche, Miron Costin şi Ion Neculce. Se ocupă apoi de cronicarii munteni: Letopiseţul Cantacuzinesc, Radu Hrizea Popescu şi Radu Greceanu. Se ocupă apoi de Anonimul Brâncovenesc, de stolnicul Constantin Cantacuzino şi de alţi cronicari: Nicolae Costin, Radu Tempea şi Nicolae Milescu Spătarul.

Acordă apoi un mare capitol lui Dimitrie Cantemir şi un altul cărţilor populare. Iată o carte care merită toată atenţia noastră, fiindcă e parte din istoria noastră cea de toate zilele.

ANTONIE P.

Pr. prof. univ. dr. Ion Bria

(Urmare din pag. a 5-a)

jul din partea Înalt Prea Sfinţitului Părinte Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, Crişanei şi Maramureşului, cuprinzând cuvinte de apreciere şi recunoştinţă, a fost citit de P.C. Pr. Lect. Univ. Drd. Constantin Necula, care a rostit câteva cuvinte de mulţumire din partea Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu, şi din partea Oastei Domnului. **Un mesaj de suflet a trimis şi Prea Sfinţitul Casian, Episcopul Dunării de Jos. Din partea Facultăţii de Teologie „Patriarhul Justinian" din Bucureşti a vorbit P.C. Părinte Decan Profesor Univ. Dr. Nicolae Necula, fost elev al Părintelui Bria la Buzău, şi apoi student la Bucureşti. A fost o evocare plină de emoţie a celui mai iubit profesor din timpul anilor de studii de la Buzău. Au mai fost prezenţi din partea corpului didactic al Facultăţii din Bucureşti: P.C. Pr. Prof. Univ. Dr. Dumitru Popescu, P.C. Pr. Conf. Dr. Constantin Coman, P.C. Pr. Conf. Dr. Vasile Răducă, P.C. Pr. Conf. dr. Tache Stere. Din partea Facultăţii de Teologie din Alba-Iulia a slujit P.C. Arhimandrit Dr. Teofil Tia, care a avut ca referent principal la teza de doctorat pe Părintele Profesor Ion Bria. Au fost prezenţi şi alţi preoţi slujitori.**

Sicriul purtat pe braţe a fost aşezat în mormântul pregătit cu ani în urmă în proximitatea celui aparţinând Părintelui Stăniloae.

Părintele Stăniloae şi Părintele Bria sunt cei doi teologi care au schimbat radical metoda de a preda Teologia Dogmatică. Teologii tineri de astăzi sunt chemaţi să-i omagieze nu doar citându-i sporadic, ci meditând asupra vieţii lor şi citindu-le temeinic operele.

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român, Sibiu, Str. Mitropoliei nr. 35. Articolele nepublicate nu se înapoiază.
Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu

COMITETUL DE REDACŢIE: **Dr. Antonie Plămădeală,** Mitropolitul Ardealului — preşedinte; **P.S. Visarion Răşinăreanu** - episcop-vicar, — vicepreşedinte; **Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan** — redactor responsabil; **Pr. prof. Dr. Mircea Păcurariu.**
I.S.S.N. 1223-8392

Abonamentul pe un an: 85 000 lei. Cont nr. 2511.1-61.1/ROL B.C.R. Sibiu. Pentru cititorii de peste hotare costul unui abonament anual este de 25 dolari S.U.A. (cont nr. 2.11.1.-61.15 U.S.D.) sau echivalentul în altă valută, B.C.S.A., Sucursala Sibiu.

Fondator:

Mitropolitul ANDREI ŞAGUNA

1853

Telegraful Român

FOAIE EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

Anul 150
SIBIU
15 august şi 1 septembrie
Nr. 31—34
2002

Dănceşcu Lidia
Str. L. Rebreanu 14
Sibiu

O, MĂICUŢĂ SFÂNTĂ...

Luna august a fiecărui an este prin excelenţă luna Maicii Domnului.

Şi aceasta pentru că în această lună este prăznuită Adormirea ei, trecerea ei de la cele lumeşti la cele veşnice, de pe pământ la cer şi din moarte la viaţă.

În spiritualitatea ortodoxă luna august are o semnificaţie aparte. Este o lună închinată Maicii Domnului, o lună în care evlavia poporului către Maica Vieţii atinge cote impresionante.

Vreme de două săptămâni creştinii ortodocşi se nevoiesc în post, rugăciune şi înfrânare întru întâmpinarea praznicului Adormirii Maicii Domnului ca şi întru amintirea postului ţinut de însăşi Prea Curata înaintea morţii sale pământeşti.

Timp de două săptămâni, mai ales în Transilvania, în fiecare seară credincioşii se adună în sfintele biserici pentru a înălţa rugăciunea stăruitoare a Paraclisului Maicii Domnului către înălţimile cerului de unde Prea Sfânta Născătoare de Dumnezeu ocroteşte întreaga făptură.

În această perioadă deosebită a anului bisericesc, credincioşii de toate vârstele, caută să-şi curăţească sufletul prin taina Sf. Spovedanii şi să se unească pe deplin apoi cu Mirele Hristos în taina Sf. Împărtăşanii.

În ajunul praznicului Adormirii bisericile, mai ales cele mânăstireşti, sunt pline de credincioşi care participă la slujba Vecerniei şi a Prohodului Maicii Domnului, un imn de o frumuseţe cutremurătoare.

Cu lumânări şi flori în mână, ei înconjură împreună cu sfinţiţii slujitori epitaful cu icoana Adormirii cântând cele trei stări ale Prohodului ca şi în Vinerea cea Mare a Sf. Paşti.

După Prohod cu sufletele cernite dar cuprinse de o bucurie tainică, purtând Sf. Epitaf ocolesc biserica întru amintirea drumului făcut de ucenici până la locul unde a fost îngropată Maica Domnului.

Întreaga Ortodoxie în această noapte se află în rugăciune, în contemplaţie şi în duh de comuniune în jurul Celei ce a născut cu trup pe Fiul lui Dumnezeu, Mântuitorul nostru Iisus Hristos.

„Apostolii de la margini", împreună cu poporul lui Dumnezeu preamăresc apoi în însăşi ziua praznicului Adormirea cea fără de moarte a Maicii Stăpânului, cea care, încheindu-şi viaţa pământească, se mută sufleteşte către viaţa cea de sus, lângă Fiul Său cel iubit.

Poate în nici o altă lună a anului, Maica Domnului nu este atât de mult prezentă în viaţa credincioşilor ortodocşi ca în luna august, dacă ţinem seama şi de Bisericile ortodoxe care n-au adoptat calendarul nou, în aşa fel încât întreaga lună august este afierosită Maicii Prea Curate.

Şi la noi, la români, evlavia către Maica Domnului cunoaşte valenţe deosebite. Pelerinaje impresionante se pun în mişcare de ziua Adormirii ei la marile centre monahale de la Nicula, Rohia, Izbuc, Sâmbăta de Sus, Râmeţ, Recea, Vladimireşti. Întreaga ţară freamătă de cântările duhovniceşti închinate **„Măicuţei sfinte"**, care cu sfintele ei rugăciuni ocroteşte şi neamul românesc.

Fie ca ziua Adormirii ei să ne fie un prilej de aleasă şi nespusă bucurie pentru toţi fiii ei în dorul nostru către desăvârşire.

Fie ca Maica Vieţii să ne hărăzească prin rugăciunile şi solirile ei la Fiul Său, pace, binecuvântare şi tot darul cel desăvârşit pentru noi **„fiii lacrimilor"** ei. AMIN

† **VISARION RĂŞINĂREANU**
episcop-vicar
SIBIU

11 septembrie — zi de pomenire şi de reculegere sufletească

Peste tot în lume se comemorează, într-o atmosferă politică de mare complexitate, împlinirea unui an de la comiterea atacurilor teroriste de la New York şi Washington. Imaginile de pe ecranele televizoarelor au umplut atunci sufletele a miliarde de oameni de oroare şi groază.

Din nefericire, momentul tragic din fatidica zi de 11 septembrie n-a fost o răbufnire singulară, ci, în lunile care au urmat, a fost succedat de o serie de alte atentate, înregistrându-se alte sute şi poate mii de victime nevinovate.

Puse la cale în deceniul decretat drept **deceniul pentru depăşirea violenţei,** toate acele acte greu de calificat se înfăţişează ca o sfidare şi o ameninţare la adresa păcii şi securităţii mondiale.

Este, desigur, de datoria noastră să înălţăm, la acest soroc, rugăciuni de pomenire pentru sufletele celor care au pierit în chip năpraznic şi să ne exprimăm compasiunea şi solidaritatea cu poporul american şi cu toţi cei care, în diverse alte părţi ale lumii, au fost încercaţi cumplit, dar avem şi obligaţia de a reflecta, cu mult discernământ, asupra implicaţiilor unor astfel de atrocităţi, pe care terorismul nu pregetă să le provoace.

Gândind la toate câte s-au întâmplat la acest început de secol XXI, ne vin inevitabil în minte cuvintele pe care le-am auzit repetate aproape ca un leit-motiv, în ultimele luni ale secolului XX, cum că noul secol va fi religios sau nu va fi deloc. Abia acum, când înregistrăm fenomene şi situaţii, care ne copleşesc prin grozăvia lor, ne simţim îmboldiţi să ne întrebăm dacă nu cumva previziunea exprimată în formularea atât de lapidară, la care ne-am referit, s-ar putea să se adeverească.

Ar fi, desigur, imprudent să ne grăbim a acuza că secolul în care am intrat ar fi antireligios sau mai păgân decât secolele anterioare şi ca atare o iminenţă a sfârşitului ar fi foarte posibilă. A proceda astfel ar însemna să plătim tribut teoriilor alarmiste de sorginte apocaliptică, şi ar fi în contrasens chiar cu cuvintele Mântuitorului care a avertizat că despre momentul sfârşitului nu ştie nimeni, nici îngerii şi nici chiar Fiul, ci numai Tatăl (Mt. 24, 36).

Totuşi, credem că ne este îngăduit să întreprindem o investigaţie a stării de fapt, adică a realităţilor prezentului şi să ne întrebăm dacă într-adevăr aceste realităţi sunt măcar în parte în acord cu acele principii care alcătuiesc fondul doctrinar şi codul moral comune tuturor religiilor. Fără pretenţia de a fi exhaustivi vom menţiona câteva dintre aceste principii. Ordinea ar putea fi aceasta: recunoaşterea existenţei şi suveranităţii Creatorului, respectarea şi ocrotirea integrităţii creaţiei, garantarea dreptului la o existenţă demnă pentru toţi oamenii, favorizarea prin toate mijloacele a sanselor păcii, dreptăţii şi libertăţii.

Din păcate, aşa cum ne este dat să constatăm că stau lucrurile, în proximitatea noastră dar şi la scară mai extinsă, n-am putea formula o apreciere întru totul pozitivă a stării de fapt în care se află lumea în ceasul de faţă. Se înregistrează frecvent manifestări şi situaţii condamnabile şi periculoase precum: ură, rasism, discriminare, xenofobie, abuz, sărăcie, boli, suferinţă, imoralitate, inechitate, violenţă, crimă, conflicte, poluare, minciună. În ansamblu, lumea trece printr-o perioadă de grea încercare şi zbucium.

Dacă am întreprinde o investigaţie şi pe planul mai aparte al realităţilor religioase, va trebui să avem curajul să recunoaştem

(Continuare în pag. a 2-a)

Pr. prof. D. ABRUDAN

Cuvânt la o Sărbătoare de suflet

Există în România localităţi al căror nume are o rezonanţă aparte în conştiinţa tuturor oamenilor. Evenimente importante care s-au petrecut acolo, şi unele personalităţi care îşi au obârşia sau şi-au legat destinul de aceste localităţi, le-au împrumutat faima şi le-au impus atenţiei generale.

O astfel de localitate este şi Răşinariul, străveche aşezare rurală românească, cu o personalitate distinctă şi cu o frumuseţe naturală deosebită.

Providenţa divină a rânduit ca la Răşinari să vadă lumina zilei doi dintre marii bărbaţi ai neamului: poetul pătimirii noastre — Octavian Goga şi filosoful şi eseistul de talie internaţională Emil Cioran. Înainte de ei au trăit şi au activat aici vrednicii preoţi din familia Barcianilor, între care se cuvine pomenit Sava Popovici Barcianu, paroh în această localitate, iar mai apoi asesor consistorial la Sibiu şi profesor la „Seminarul Andreian", autor de manuale şcolare şi dicţionare.

Cu siguranţă că doar localităţile Mircești, Humuleşti şi Ipoteşti din Moldova, apoi Hordoul şi Lancrămul din Transilvania, precum şi Hobiţa din Oltenia se mai bucură de o atât de binecunoscută notorietate precum Răşinariul.

Dat fiind acest statut de aşezare reprezentativă a Răşinariului, este firesc şi întru totul justificat faptul ca fiii săi, trăitori în binecuvântata sa vatră, sau plecaţi pe alte meleaguri, să se reîntâlnească, în primul rând, în cuget şi simţire, iar apoi la modul concret în biserica, în căminul, în şcoala şi în casele satului părinţilor lor. Este a doua întâlnire de acest gen şi nu putem avea decât cuvinte de laudă pentru cei care gestionează astăzi treburile publice ale satului că s-au gândit să lanseze chemarea de suflet de revenire acasă către toţi fiii risipiţi în cele patru zări.

Este de laudă acest lucru, cu atât mai mult cu cât, în vremuri zbuciumate cum sunt cele în care trăim, simţim cu toţii nevoia de a ne întâlni, de a ne ruga împreună şi de a ne stimula în săvârşirea a ceea ce este bine şi de folos.

Personal doresc să mulţumesc factorilor de drept, care mi-au adresat şi mie invitaţia de a fi părtaş la bucuria răşinărenilor.

În încercările şi suferinţa de care am parte, mă simt mângâiat şi întărit sufleteşte de o astfel de ocazie.

De altfel, cred că nici nu se putea să lipsească de la acest eveniment mitropolitul Transilvaniei, date fiind legăturile străvechi şi speciale ale centrului mitropolitan cu comunitatea parohială a Răşinariului.

În vremuri de restrişte pentru români, când s-a încercat ruperea de la credinţa strămoşească, aici la Răşinari şi-au găsit loc de sălăşluire, pentru că nu li s-a îngăduit la Sibiu, începând cu 1783, doi dintre ierarhii care i-au păstorit pe românii transilvăneni, rămaşi statornici în credinţa lor ortodoxă.

Tot la Răşinari şi-a găsit loc predilect şi mitropolitul Andrei Şaguna, care în lipsa unei biserici catedrale la Sibiu, a ales Răşinariul cu frumoasele lui biserici, spre a săvârşi însemnate acte bisericeşti în timpul arhipăstoririi sale. Astfel aici l-a hirotonit la 1865, ca episcop de Caransebeş, pe ucenicul său Ioan Popasu. Tot aici avea să se întâmple şi instalarea sa ca mitropolit al Transilvaniei, după ce, în urma unei lupte susţinute, a obţinut aprobarea Curţii din Viena pentru reînfiinţarea Mitropoliei.

Tot la Răşinari şi-a ales Şaguna locul de veşnică odihnă şi credem că nu întâmplător s-a decis să ia o astfel de hotărâre. Mai mult decât în oricare altă parte, aici la Răşinari a găsit Şaguna oameni apro-

(Continuare în pag. a 5-a)

† **ANTONIE**
Mitropolitul Transilvaniei

Scrierile şi cultura religioasă sub semnul ideii naţionale

Între domeniile în spaţiile cărora **Renaşterea** şi mai ales **Reforma** au promovat spiritul naţional se află şi **scrierile** şi **cultura religioasă.** Cu ele încep şi credinţa şi practica religioasă, cultică să capete sens etnic naţional. Adică, să fie promovate şi susţinute în limba comunităţii umane respective. Cu scopul, evident, de a fi înţelese şi puse în valoare de întreaga masă a etniei respective.

Renaşterea a apărut, a fost, este şi rămâne moment cultural-spiritual de referinţă a personalizării, prin individualizare, a culturilor europene. Este momentul când în ţările europene încep să se manifeste şi să se impună simţirea, cugetarea, starea de spirit prin limba naţională. În spaţiul cultural-ştiinţific de care l-a deschis şi susţinut. Omul a reuşit să sesizeze şi să înţeleagă clasificarea scopurilor sale: a) scopurile adecvate naturii omeneşti; b) scopurile consacrate activităţilor politice; c) scopurile dedicate activităţilor creştine. Toate fiind subordonate cunoaşterii de sine a omului. Şi înălţării sale până la **cunoaşterea** mediului, **stăpânirea** adevărului, **cultivarea** înălţării morale.

Faptul acesta nu s-a realizat fără tensiuni şi chiar întârzieri. Căci, limbile clasice de cult, ebraica, greaca, latina şi chiar slavona (impusă în răsăritul european) nu au cedat cu uşurinţă un asemenea privilegiu. În cele din urmă spiritul Renaşterii a triumfat şi în estul european. Inclusiv în spaţiul românesc. Unde cartea şi literatura mireană şi religioasă au devenit, cum spune Iorga, una dintre armele defensive prin care românii şi-au: a) **construit** şi **asigurat** independenţa; b) **înălţat** cultura şi **întreţinut** conştiinţa naţională; c) **cultivat** şi **susţinut** spiritul de creaţie. Asemenea scrieri şi cultură religioasă vin cu istoria. Istoria le-a cuprins, le-a dat viaţă, le-a trăit şi s-a împlinit şi prin ele. A făcut ca şi cu ajutorul lor, cum spune Iorga, „naţiunea însăşi cu puterile ei elementare (în sens de fundamentale — n. ns. M.M.) să fie în stare să reziste împotriva oricui". Fapt ce s-a împlinit după 1918.

(Continuare în pag. a 4-a)

Dr. MIRCEA MÂCIU

Crâmpeie de gând la mutarea în veşnicie a doi vrednici slujitori ai altarului

Pr. prof. dr. Ion Bria

Biserica Ortodoxă Română, învăţământul teologic universitar, Mişcarea ecumenică a pierdut, la început de iulie a.c., pe unul dintre vrednicii slujitori şi mari ai Bisericii noastre strămoşeşti şi ai catedrei universitare, în persoana P.C. Pr. Prof. univ. Dr. ION BRIA.

Numele adormitului întru Domnul va rămâne de-a pururi în sufletul ierarhilor, al preoţilor şi al studenţilor care l-au cunoscut şi l-au avut ca dascăl şi îndrumător, iar amintirea lui va dăinui veşnic în istoria învăţământului teologic românesc.

Teolog de excepţie, ecumenist prin vocaţie, părintele profesor Ion Bria, a imprimat un nou suflu teologiei dogmatice şi ecumenice româneşti, făcând-o cunoscută peste hotare ca un mesager al ei la numeroasele întâlniri internaţionale la care a participat.

Acum la ceasul despărţirii îi aducem un profund omagiu din partea noastră, ca bun prieten al Prea Cucerniciei Sale de peste 30 de ani. Ori de câte ori l-am vizitat la Geneva, poarta casei şi a inimii îmi era deschisă cu drag de Părintele Bria şi de soţia sa Kati. Exprimăm aceleaşi sentimente din partea profesorilor şi studenţilor Facultăţii de teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu, al cărei profesor a fost, îndeplinind, precum se ştie, şi funcţia de profesor la Bucureşti şi de devotat funcţionar al Consiliului Ecumenic din Geneva şi director în Conferinţa Bisericilor Europene. Rugăm pe Dumnezeu să-i aşeze sufletul în ceata aleşilor săi, iar pe cei rămaşi să-i mângâie.

În veci pomenirea lui.

† Dr. ANTONIE
Mitropolitul Ardealului

() () ()
⊥ ⊥ ⊥

Ierom. Lavrentie Şovre

În iulie a.c. a trecut la cele veşnice, după o scurtă dar grea suferinţă, Prea Cuviosul Părinte Ierom. LAVRENTIE ŞOVRE, slujitor şi vieţuitor al Sfintei Mânăstiri Frăsinei, din Episcopia Râmnicului, jud. Vâlcea.

Numele Prea Cuviosului Părinte Lavrentie, adormit în Domnul va rămâne de-a pururi în inima noastră, în rugăciunile noastre ca şi ale credincioşilor cibieni, care l-au iubit ca pe un adevărat părinte duhovnicesc şi care s-au împărtăşit ani de-a rândul din cuvântul şi rugăciunea sa.

L-am cunoscut bine pe părintele Lavrentie, mi-a făcut câteva vizite în ultimii ani, şi-am putut să-mi dau seama după chipul său că era un slujitor vrednic, şi pot să afirm cu tărie, că a fost cu adevărat omul lui Dumnezeu. Era omul rugăciunii, al faptei jertfelnice şi al dăruirii spre binele semenilor.

A ajutat mult la construcţia unor locaşuri de închinăciune din municipiul Sibiu şi nu numai din Sibiu, şi din alte părţi ale Arhiepiscopiei noastre.

Îl rugăm pe Dumnezeu să-i aşeze sufletul său în ceata dreptţilor, iar pe cei care l-au cunoscut şi l-au iubit să-i întărească şi să-i mângâie.

Dumnezeu să-l ierte de va fi greşit cu ceva.

Veşnica lui pomenire.

† ANTONIE
Arhiepiscop şi Mitropolit

Un gând pios, în prag de toamnă, pentru Fericitul care a crezut că oamenii nu merită decât iubire

Mi-e greu să cred că au trecut mai mulţi ani de când, într-o toamnă târzie, a plecat pe drumul cel fără de întoarcere pentru muritori, acela ce se numeşte şi astăzi şi se va numi mereu în amintirile noastre Gheorghe Şoima. Mi-e greu să cred aceasta pentru că, mai ieri, parcă, îl vedeam în faţa unei cești cu ceai primindu-mă, aşa cum o făcea de mai multe zeci de ani, cu acelaşi uşor dar nedisimulat zâmbet timid, abia încropit pe colţul buzelor, dar întotdeauna acolo, prezent pe figura lui blajină şi care te făcea să înţelegi cât de mult se bucura pentru cel care îi trecea pragul. Bucuria aceasta lăuntrică pentru aproapele său, pentru omul de lângă el, venea de undeva din străfundul unei făpturi pentru care invidia, pizma, răutatea sau îngâmfarea erau schilodiri umane pe care le afla numai din cărţi sau din spusele altora. Pentru el lumea era bună, frumoasă şi dreaptă, iar oamenii meritau iubire pentru că iubire dădeau. Şi când mai zvârleau şi cu câte o piatră, acesta era semnul că trebuie să-ţi pregăteşti iute pâinea cu care să le răspunzi. Şi astfel, sufletul lui rămânea neîntinat şi neînvrăjbit, neatins de valurile tulburi prin care noi, toţi ceilalţi, înotam până-n gât. Şi viaţa, viaţa omului din carne şi din oase, nu i-a fost presărată doar cu petale de roze. Ba, dimpotrivă atât de deseori. Dar suferinţa era atunci doar a omului ce trăia printre oameni. Potrivniciile izbeau, atunci, în om dar acesta-şi ţinea sufletul sus, cu amândouă mâinile, ca acei ostaşi pe care-i vedem prin filme trecând un râu cu apa până la umeri, dar ţinând deasupra capului singura lor armă de apărare, să n-o ude apa cea mașteră. De aici venea zâmbetul timid şi abia perceptibil, de aici venea lumina de pe faţa sa, de aici venea, la urma urmei, liniştea sa interioară pe care ţi-o transmitea atunci când te apropiai de el. Şi, iată, sunt şaptesprezece ani de când zâmbetul acesta a rămas doar în amintirea noastră. Numai că, vă asigur, oameni buni, că nu există carte, nu există poză, nu există statuie care să păstreze — cât pot ele păstra — altceva decât îngheţarea unei clipe. Memoria noastră afectivă, însă, păstrează şi căldura dinlăuntrul zâmbetului şi despre aceasta încerc eu, acum să vă vorbesc. Eu, care am rămas mai sărac de când, de la o vreme, de câte ori paşii mă preumblă prin Sibiu, mă trezesc luând-o, fără voia mea, spre str. Timotei Popovici, unde, la nr. 14 era şi casa mea, un pic. Aşa fac şi caii bătrâni, pe care nu trebuie să-i mai mâni ca să se întoarcă la iesle seara. O, de câte ori n-am venit în ăşti şaptesprezece ani până în faţa imensei porţi pe care întotdeauna am deschis-o cu greu şi n-am stat, o clipă, cu „nenea Ghiţă" în suflet, aşteptând parcă să-l văd aievea...

L-am cunoscut în vara lui 1951, când întâmplarea ne-a adus pe amândoi în concediu, la Borsec. Atunci şi acolo şi de la el am în-

(Continuare în pag. a 3-a)

DUMITRU CAPOIANU

165 ani de la editarea primului periodic românesc în Transilvania — „Foaia Duminicii", Braşov, 1837

Începuturile presei braşovene n-au cunoscut încă investigaţii care să definitiveze cunoaşterea adevărului în totalitatea sa. Încă a rămas sub semnul întrebării aprecierea lui Nicolae Sulică, conform căreia în a doua jumătate a secolului al XVI-lea se tipărea la Braşov un calendar românesc, pe care saşii braşoveni îl făceau cadou la 1569 unui sol moldovean, evaluându-l la 6 denari[1]. Premergea astfel cu două secole fapta editorială a dascălului şcheian Petcu Şoanu, care la 1731 începea seria calendarelor româneşti.

O lăudabilă iniţiativă a avut-o la 1789 cunoscutul cărturar şcheian Dimitrie Eustatievici (autorul primei gramatici româneşti şi fiul protopopului Eustatie Grid din Şchei), care, în calitatea sa de director al şcolilor naţionale neunite din Transilvania (cu sediul la Sibiu) şi membru în „Societatea filosofească a neamului românesc din Marele Principat al Ardealului", alături de Ioan Molnar, propune autorităţilor Transilvaniei şi Curţii din Viena, editarea unei publicaţii intitulate „Foaia românească pentru econom", obligându-se să traducă personal tot textul şi în limbă germană. Guvernatorul Transilvaniei G.H. Banfy, în răspunsul său afirmativ aprecia personalitatea lui Eustatievici ca „unul din cei mai rumâneşti bărbaţi, care şi-a dobândit merite mari pentru întemeierea şcolilor naţionaliceşti, alături de Şincai şi Adamovici", dar nu-i scuteşte de taxe, ceea ce i-a dezarmat pe iniţiatori şi cum la puţin timp Eustatievici se îmbolnăveşte şi moare, publicaţia a rămas la faza de proiect.

După un deceniu şi jumătate, la Buda, alt braşovean, Alexie Lazaru, epitrop al Bisericii Sf. Nicolae din Şchei, încearcă să editeze ziarul „Novele" şi în acest scop, în 1814 lansează mai întâi o „înştiinţare" pentru apariţia în toată săptămâna a două numere, dar şi această încercare se stinge[2].

Repetatele încercări ale românilor de a scoate o revistă apar şi în baza faptului să saşii şi ungurii aveau în circulaţie la Sibiu cele două reviste: „Siebenburghische Quartalschrift" şi respectiv „Az erkolascknek es a vilagi dolgok forgasanek kisded tukdire" (Mica oglindă despre desfăşurarea întâmplărilor lumii şi a moravurilor).

Din 1836 mai 24 la Braşov se editează „Siebenburger Wochenblatt" cu suplimentul său „Blatter fur Geist und Vaterlandskunde" cu concursul tipografului Johann Gott (1810—1888), care deţinea privilegiul editării condiţionat de o cenzurare prealabilă.

Ca urmare, la 1 decembrie 1836 fostul profesor al şcolii bisericii din Şchei, pe atunci translator magistratual, Ioan Barac şi negustorul şcheian Rudolf Orghidan, în calitatea sa de membru al Casinei Române, lansează o „arătare de subscriere", un fel de „înştiinţare", anunţând apariţia „jurnalului încuviinţat" după ce se apelase la concursul tipografului Ioan Gott pentru editare, întrucât deţinea privilegiul autorităţilor transilvănene privind dreptul de tipar şi editare. Intenţia redactorilor Ioan Barac, Rudolf Orghidan şi (la început) Dumitru Marin era mai mult decât nobilă: „lărgirea cunoştinţelor celor folositoare... ne vom strădui — declarau ei în Înştiinţare — a îndeletnici cu plăcere duhul cetitorilor noştri prin noveluri, romanţe, istorii şi scurte conţepturi din cărţile cele mai alese de la Lipsca, tipărite în limba nemţească, franţuzească, italienească, rusească şi englezească, în limba cea românească tălmăcit... Vom aduce — conchideau redactorii — stările împrejur prin nişte idei curat lucrate". Entuziasmul iniţiatorilor se dovedea de la început deosebit. „De la zi 1-a a anului curgător (1837 n.n.) — se adresa Rudolf Orghidan episcopului Vasile Moga în scrisoarea semnată la 8 martie 1837 — am întreprins planul de a da cititorilor din naţia mea lucrurile şi ştiinţele acelea prea mult folositoare... Eu din parte-mi — declara negustorul şcheian în încheiere — voi întrebuinţa toate mijloacele spre a mulţumi pe cititori, iar de altă parte am nădejde cum că toţi cei înţelepţi ştiu cât de greu este începutul şi noi românii în lucruri de acestea începători suntem". Entuziasmul redactorului se concretizează prin recepţia publicaţiei din partea a 800 abonaţi prenumeraţi pentru primul trimestru de apariţie a revistei „cu slobozenia celor mari". Cele 52 de numere, care însumau 420 pagini, apărute în anul 1837 între 2 ianuarie şi 25 decembrie, confirmă caracterul enciclopedic al revistei, care abordase articole istorice, geografice, teme biblice, sfaturi practice, curiozităţi enciclopedice etc. În ciuda eforturilor din partea redactorilor, deja în semestrul al doilea numărul abonaţilor scade neaşteptat la cifra de 150, iar spre sfârşitul anului să-şi înceteze apariţia (25 decembrie 1837). Cu puţin timp înainte, la 3 iulie 1837, George Barițiu şi tipograful Ioan Gott lansează noua publicaţie „Foaie de săptămână", fără aportul lui Orghidan, care nemulţumit de pierderea capitalului investit (800 florini) s-a retras din competiţie. Prin titlu noua publicaţie traduce cotidianul german „Siebenburgen Wochenblatt", dar la 10 iulie 1838, tot aşteptând „slobozenia" se suspendă şi această publicaţie.

Aceste frământări de pionierat au constituit suportul moral pentru lansarea celei mai importante publicaţii braşovene, „Gazeta de Transilvania" cu suplimentul ei literar „Foaia pentru minte, inimă şi literatură", dar aceste încercări au fost mai mult decât benefice pentru începuturile presei în Transilvania. Calitatea de precursor al publicaţiilor româneşti din Ardeal, aceea de publicaţie experimentală a întregii ziaristici româneşti transilvănene, pe care a avut-o „Foaia Duminicii" este stabilită chiar de ctitorul ei, George Barițiu, care în noua „înştiinţare" din 2 decembrie 1838, scria: „Anul se împlineşte de când se arată Foaia Duminicii în mijlocul publicului românesc cetitoriu. Ea a folosit cel puţin atâta că a slujit de mijloc prin care să se cunoa că mai deplin gustul şi trebuinţele români or... şi noi ne bucurăm din suflet... că românul încă poftește de aici înainte o hrană pentru inima şi mintea sa mai sătioasă". A dovedit-o prin „Gazeta de Transilvania.

Prof. dr. VASILE OLTEAN

NOTE BIBLIOGRAFICE:

1. Nicolae Sulică, **„Minunata cetate a Braşovului. Cărturari braşoveni ai secolului al XVI-lea ca cititori ai limbii noastre literare"**, Braşov, 1943, p. 21.

2. Nicolae Iorga, **„Istoria presei româneşti"**, Bucureşti, 1922, p. 33.

11 septembrie

(Urmare din pag. 1)

că şi aici sunt situaţii şi manifestări negative precum: extremism, intoleranţă, prozelitism şi violenţă. Ecumenismul, care a cunoscut o perioadă de mare amploare în ultimele patru decenii ale sec. XX, se află acum în stare de criză, iar dialogurile teologice interconfesionale stagnează şi ele.

Pe un astfel de fond, terorismul şi-a intensificat atacurile, cauzând serioase distrugeri şi răspândind suferinţă şi moarte.

Prin faptul că ţinta aleasă acum un an a fost cea mai mare putere a lumii, a dovedit încă o dată că toţi suntem vulnerabili şi că numai solidarizarea tuturor naţiunilor poate să ducă la biruirea acestui flagel. Din fericire, această solidarizare s-a şi conturat încă din primele clipe după dezastrul din 11 septembrie şi poporul nostru s-a alăturat şi el eforturilor generale de combatere şi stăvilire a acestei forţe destructive şi antiumane.

În lupta ce s-a declanşat, nu poate fi vorba însă numai de o angajare politică şi militară. Sprijinul trebuie să vină din toate direcţiile. Implicarea factorului religios se impune ca o necesitate, cu atât mai mult cu cât cei care plănuiesc şi execută atacurile teroriste împărtăşesc convingeri fundamentalist-extremiste.

În această perioadă dificilă, Bisericile, organismele şi instituţiile religioase, într-o reflecţie comună, trebuie să caute a discerne „semnele vremii" şi cu realism şi luciditate să depăşească disensiunile dintre ele şi să caute a sprijini, de pe poziţia lor specifică, eforturile pentru găsirea de soluţii, mai ales non-violente, la conflictele şi răbufnirile generate de sărăcie, neîncredere, lăcomie şi inotleranţă.

În cartea „Apocalipsei" se spune: „Cel ce are urechi de auzit să audă ceea ce zice Duhul Bisericilor" (cap. 2, 7). Vestirea Duhului către Biserici este ca în locul în care se află fiecare dintre ele să reprezinte un factor de coeziune, de împăcare şi de sprijinire a tuturor eforturilor spre mai bine. Totodată Duhul ne mai îndeamnă: „Staţi împotriva răului şi va fugi de la voi" (Iac. 4, 7). Din acest îndemn scripturistic rezultă cu claritate că răul poate şi trebuie să fie stăvilit, iar cei care îl provoacă, pot fi opriţi în aplicarea planurilor lor diabolice. Conştiente de valoarea lumii, pentru mântuirea căreia Dumnezeu L-a trimis să moară pe Unicul Său Fiu, Bisericile trebuie să se implice în toate acţiunile menite să transforme lumea astfel încât să devină un spaţiu de existenţă, ferită de pericole, pentru toţi oamenii.

În rugăciune stăruitoare să implorăm pronia divină ca pe cei buni, în bunătate să-i păzească, iar pe cei răi să-i îmblânzească şi cu bunătatea sa să-i întoarcă de la răutatea lor. Să nu pregetăm a cere necontenit ca Dumnezeu să-şi aducă aminte de poporul nostru şi de toată lumea, şi să reverse peste noi mila cea bogată şi să ne dăruiască adâncă şi statornică pace.

O sută de ani de la punerea pietrei fundamentale la Catedrala Mitropolitană din Sibiu

În data de 18 august 2002 se împlinesc 100 de ani de la punerea pietrei fundamentale la Catedrala Mitropolitană ortodoxă din Sibiu. Se înfăptuia astfel dorința marelui mitropolit ANDREI ȘAGUNA, încă de la începutul păstoririi sale ca episcop și apoi ca mitropolit, de a avea în Sibiu o biserică în care să se adune credincioșii și să se poată sluji, reînviindu-se astfel vechea mitropolie de Alba-Iulia. Este cunoscut faptul că după anul 1700 biserica ortodoxă din Transilvania și Banat a avut mult de suferit, dorindu-se lichidarea acesteia, desființându-se mitropolia de Alba-Iulia, credincioșii ortodocși în majoritate rămânând astfel fără o biserică episcopală. În lipsa unei astfel de biserici, mitropolitul Andrei Șaguna ajunge la înțelegere cu negustorii macedo-români pentru a putea sluji în mica biserică, cunoscută ca **„biserica grecească"** și care se afla pe locul pe care este astăzi catedrala.

Pentru obținerea aprobării de construire a catedralei mitropolitane, Andrei Șaguna merge la Viena, unde găsește înțelegere la împărat, care va și contribui cu 1000 de florini (galbeni), la fondurile necesare. Drumul nu a fost ușor, au existat multe greutăți, discuții lungi asupra locului pe care să se edifice catedrala, în strângerea fondurilor, fiind necesară o sumă foarte mare, astfel că numai după 40 de ani s-a putut trece la realizarea lucrării. În rândurile de față ne vom opri cu precădere asupra problemelor financiare. Toți mitropoliții care au urmat după Andrei Șaguna s-au străduit să strângă fondurile necesare, să găsească soluții, să atragă cât mai multe contribuții. La chemarea bisericii s-a realizat o largă adeziune, contribuții însemnate venind atât de la oamenii mai avuți, cât și de la numeroși credincioși, fiecare după posibilitățile pe care le aveau. O importantă contribuție în valoare de 60 000 coroane a venit din partea familiei Mocioni, adevărați mecenați care în decursul timpului au sprijinit atât biserica, cât și așezămintele culturale românești (Andrei Mocioni a făcut parte din membrii fondatori ai Astrei), Banca Albina a contribuit cu 10 000 coroane, alte bănci românești din Ardeal cu 16 000 cor., dintre care Casa de Păstrare din Sălișteu cu 1000 cor., preoții din eparhii cu 150 000 cor., învățătorii din puținul lor avut cu 16 600 cor., protopopiatele cu 425 000 cor., un număr de 9 asesori fiecare cu câte 1 000 cor., amintindu-i aici pe Partenie Cosma, Dr. Ilarion Pușcariu, Dr. Miron Cristea, Pantelimon Lucuța, etc. Au mai contribuit cu 1 000 cor. Liceul Comercial din Brașov, cu 800 cor. Gimnaziul ortodox din Brad, personalul tipografiei arhidiecezane, numeroși elevi, studenți, credincioși. Strângerea fondurilor a continuat și după punerea pietrei fundamentale, mitropolitul Ioan Mețianu contribuind cu 5 000 cor., cheltuielile totale pentru ridicarea catedralei cifrându-se în final la 1 000 000 cor.

O contribuție deosebit de importantă la edificarea catedralei a avut-o Partenie Cosma, directorul Băncii Albina, care în sesiunea sinodală din anul 1880 a făcut propunerea: **„să se studieze chestiunea edificării unei catedrale cu toate cele ce după ritul nostru ortodox aparțin ei, să se îngrijească după referințele locale de un teritoriu acomodat, să se procure un plan detaliat..."**. După venirea ca mitropolit a lui Ioan Mețianu se intensifică acțiunile de realizare a catedralei și la 29 aprilie 1898, Consistoriul numește o comisie care să instituie un concurs pentru planurile de zidire și care a fost câștigat de proiectul **„Constantin și Elena Hagia Sofia"** al arhitectului Iosif Kommer din Budapesta și Virgil Nagy, profesor la Politehnica din Budapesta. Organizându-se o licitație pentru executarea lucrării, aceasta este câștigată de maeștrii Szalay și Eder, ca fiind cea mai avantajoasă, și care vor începe lucrările, după demolarea micii biserici și a altor clădiri care au fost achiziționate pe str. Măcelarilor (azi, str. Mitropoliei).

Conducător al lucrărilor a fost angajat inginerul orașului Sibiu, Iosif Schussnig, care a angajat executanții prin contract și a stabilit termenele de execuție.

Pentru punerea pietrei fundamentale a fost stabilită ziua de 18 august 1902, zi în care după oficierea Sf. Liturghii în biserica Sibiu-Iosefin, cei prezenți în frunte cu numeroși preoți și cântăreți, dirijați de Prof. Demetriu Cunțan și asistența mitropolitului Ioan Mețianu, s-au deplasat la locul pe care urma să se ridice catedrala.

După Sfințirea apei, mitropolitul Ioan Mețianu s-a adresat celor prezenți astfel:

„În numele Preasfintei Treimi, al Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, fiind arhiepiscop și mitropolit al Românilor ortodocși din Ungaria și Transilvania, Înaltpreasfințitul Ioan Mețianu așezatu-s-a și sfinți u- -a prin smeritul subscris arhiepiscop și mitropolit, asistat de clerul superior și în prezența unui distins public mirean și a numerosului popor, piatra fundamentală de la biserica catedrală a arhidiecezei ortodoxe române din Transilvania cu hramul „Sfintei Treimi", ca pe această piatră numită și piatra din capul unghiului, cu care s-a asemănat Hristos prin proroci și evangheliști, să rămână în vecie zidit și neclintit locașul Măririi Domnului.

Fie ca prin ridicarea, terminarea și cuvenita înfrumusețare a bisericii acesteia, să

dăm posterității un monument etern al tăriei ortodoxiei, al culturii și al trăiniciei **poporului nostru român.**

Însemnatu-s-a acestea pe acest document spre veșnică amintire".

Sibiu în ziua de 5/18 August 1902

După cuvântare, actul comemorativ, scris pe pergament și cu numeroase iscălituri, a fost introdus în piatra fundamentală care s-a zidit în temelie, sub altar, cam sub tronul cel de sus. Când piatra a fost așezată la locul ei, mitropolitul Ioan Mețianu a lovit-o de trei ori, rostind următoarea maximă: **„întemeiezese aceasta întru mărirea marelui Dumnezeu și Mântuitorul nostru Isus Hristos"**. Au urmat apoi alți membri ai clerului și asesori consistoriali, rostind fiecare câte o maximă potrivită.

Solemnitatea punerii pietrei fundamentale, eveniment de o deosebită însemnătate pentru credincioșii ortodocși din Sibiu și întreaga Transilvanie a fost pe larg evidențiat și comentat în presa românească a vremii. TRIBUNA lui Slavici, din data de 6/19 august 1902 scria: **„Sărbătoare îndoită este pentru neamul românesc ziua de astăzi. Modesta bisericuță care exprima în realități dureroase starea bisericii noastre a dispărut, pentru ca să facă loc clădirii Sionului românesc început de marele Șaguna și ajuns să fie i prăvit de actualul mitropolit".** Ziarul mai menționează: **„La ora 9 după liturghia de la biserica Iosefin publicul s-a îndreptat spre Str. Măcelarilor (azi Mitropoliei) și asistenței li se alătură mult public venit din România".**

Acum, la 100 de ani de la punerea pietrei fundamentale la măreața catedrală mitropolitană ortodoxă din Sibiu, se cuvine să aducem un prinos de recunoștință vrednicilor noștri înaintași care nu au dat înapoi în fața greutăților și care cu credință în Dumnezeu au reușit să lase moștenire, nouă celor de azi și celor care vor veni după noi o ctitorie demnă de atâtea alte ctitorii de pe întreg cuprinsul țării, care au rezistat vitregiilor și răutăților de tot felul.

NICOLAE DĂDÂRLAT
FORSEA GHEORGHE

Bibliografie: Istoricul zidirii catedralei 1857—1906 de Dr. Ilaron Pușcariu, Dr. Miron Cristea și Mateiu Voileanu. Telegraful Român.

Sfaturi privind practica rugăciunii inimii

I. **Trepte de împlinire practică.**

1. **Cantitativ,** ca timp, rugăciunea: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, mântuiește-mă pe mine păcătosul", se rostește 10—15 minute, o dată în 24 de ore. Sau de mai multe ori, de două, trei, patru ori pe zi. După cum ești de râvnitor.

2. **Calitativ,** se rostește cu evlavie și smerenie, cu căință, cunoscându-ți starea de păcătoșenie și cerând mila lui Dumnezeu, cu gândurile numai și numai la **cuvintele ce trebuie să le zici, cu înțelegere** și nu numai cu buzele.

3. **Intensiv,** se rostește din inimă, cu simțire afectivă, bătând la ușa inimii, deprinzând-o să colaboreze cu rațiunea și voința: „Doamne ia-mi inima de piatră și dă-mi inimă de carne". (Iezechiel 11, 19 u.p.).

4. **Cu sârguință,** cu voință tare și statornică a sufletului, încât prin întâlnirea rațiunii, afecțiunii și a voinței să se formeze triunghiul echilateral al acestor trei însușiri dumnezeiești în noi (rațiune, voință, sentiment).

5. **Poziția:** în genunchi și cu bustul pe verticală. Nu pe șezut, nici cu fața la pământ. Iar mâinile să fie adunate pe piept. În această stare, mișcarea încetează și facilitează concentrarea spre interior.

II. **Trepte de purificare.**

1. **Despătimirea** de vicii precum ură, vrajbă, violență, desfrâu, beție, vorbirea de rău, bârfă, invidie, dușmănie, zgârcenie, trândăvie, etc.

2. **Eliberarea** de imaginile păcatelor, pentru că în mintea noastră se păstrează amintirea păcatelor, iar în simțuri persistă dorințele păcătoase.

3. **Iluminarea.** Starea de iluminare este un stadiu în care harul lui Dumnezeu se face simțit cu putere și rămâne în noi, curățindu-ne de zgura păcatului, cum zice Sfântul Apostol Pavel: „Și Duhul vine în ajutorul slăbiciunii noastre, căci noi nu știm să ne rugăm cum trebuie și însuși Duhul se roagă pentru noi cu suspine negrăite". (Romani 8, 26). Astfel se relevează acea pace (isihie) în întreaga noastră ființă ca efect când Duhul lui Dumnezeu odihnește în noi.

III. **De semnalat, pe scurt.**

Exercițiul rugăciunii inimii trebuie să ne ajute, în timp, la o creștere duhovnicească cu efect de despătimire și iluminare. De asemenea, trebuie să ne favorizeze deprinderea de a necoborî cu mintea în inimă și atunci când ne rugăm citind și alte rugăciuni după carte, cum sunt: rugăciunile de dimineață, de seară, psalmii din Psaltire, acatiste, și mai ales când suntem la Sfânta Liturghie, și când trebuie să urmărim cu atenție derularea ei, cu mintea coborând în inimă. Astfel realizăm anume ce dorim: calitatea rugăciunii.

Iar în cursul zilei ori de câte ori ne aducem aminte, oriunde suntem: la muncă, la birou, pe cale, zicem rugăciunea: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, mântuiește-mă pe mine păcătosul".

Se mai pune problema ca fiecare credincios practicant al rugăciunii inimii să

(Continuare în pag. a 7-a)

Pr. MINA DOBZEU

*

Un gând pios, în prag de toamnă

(Urmare din pag. a 2-a)

vățat atâtea lucruri folositoare cugetului și simțirii și de atunci prietenia născută acolo a rămas trainică și peste ani și peste oameni. De atunci Sibiul a început a sălășlui în mine drept „nenea Ghiță". A venit vremea când mi-am luat și nevastă de prin părțile locului, dar Sibiul tot „nenea Ghiță" rămânea. La el am venit și astăzi și, iată, cred acum că el m-a trimis aici să vă iau puțin din ce nu vă poate da decât bunul Dumnezeu, puțin timp, spre a vă face părtași la această oprire în loc a vremii preț de o clipă. Dar ce e o clipă, pe lângă veșnicia de care el se bucură acum? Veșnicia pe care și-a câștigat-o încă din timpul exemplarei sale vieți care a început aici, la Sibiu, în 13 februarie 1911. Era cel mai mare dintre cei cinci copii ai familiei de oameni curați și muncitori din care se trăgea. După absolvirea Liceului „Gheorghe Lazăr" din urbea natală, se înscrie la Conservatorul de Muzică din București, urmând îndemnul profesorului său de muzică din liceu, Nicolae Oancea. Aici, beneficiază de învățătura celor mai buni profesori pe care-i avea țara la vremea aceea. În 1937 capătă postul de profesor suplinitor la Școala Normală „Andrei Șaguna". Urcă, una câte una și treptele clericale, fiind hirotonisit diacon în 1938 și apoi preot în 1939. Urmează numirea lui la catedra de muzică a Academiei Teologice din Sibiu, unde va rămâne timp de 35 de ani neîntrerupt. În 1950 devine membru al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România, iar câțiva ani mai târziu înființează Cenaclul din Sibiu al acestei prestigioase instituții. În tot acest timp, dirijatul formațiilor corale rămâne activitatea sa permanentă și de suflet. Coruri ca acela al Academiei Teologice, al Catedralei Mitropolitane, al Reuniunii Muncitorilor Tipografi sau al Societății Muzicale „Gheorghe Dima", al Sindicatului din învățământ, toate din Sibiu, îl au pe rând sau simultan ca dirijor, la fel ca și formațiile din Sălișteu, Gura Râului, Poiana Sibiului, Nocrich sau Rășinari. Dar Gheorghe Șoima era compozitor, în primul rând, și pe acest tărâm scrie muzică aparținând unor genuri total diferite și, uneori, atât de îndepărtate unul de celălalt. Melodii simple pentru copii ca: „Jocul copiilor", „La Rășinari" sau „Micul ciobănaș" se alătură în modul cel mai firesc posibil cu muzica de cameră în care liedul urmează sau precede lucrări ca „Balada pentru corn și pian", muzica de scenă pentru piesele „Munții" sau „Ostaticul" și „Dulgherul și prea-frumoasa sa soție", toate montate la Teatrul de Stat, face casă bună cu munca lui cea mai dragă, poate, aceea de culegător și prelucrător al folclorului sibian. Ajunge să ne gândim numai la celebra sa „Jienească", atât de des și de bine cântată la începutul anilor '50 de către basul Mircea Buciu, personalitate remarcabilă a Operei Române și încă ar fi de ajuns spre a ilustra spiritul și litera cu care transpunea folclorul locurilor acestora în nepieritoare giuvaeruri intrate definitiv — și definitoriu — în averea genului muzical respectiv.

Rămâne însă neîndoios că muzica simfonică a fost preocuparea cea mai importantă și omniprezentă în creația lui Gheorghe Șoima. Spirit veșnic căutător și inventiv, el a reușit să-și modeleze pana după cerințele fiecărei lucrări pe care avea să o dea la iveală. Începând cu „Adagio molto espressivo", piesa sa de început, scrisă în 1938, în limbajul simfonic și sfârșind cu „Simfonia în mi bemol major — Alpii Transilvaniei", 1977, ultima dintre aceste lucrări, Gheorghe Șoima a dat la iveală peste 20 de opus-uri, suite, simfonii, poeme simfonice etc., detașându-se net dintre ele acelea pe care el le-a intitulat „Moment rapsodic" (1951), „Odă în memoria lui Gheorghe Lazăr" (1958), „Triptic sibian" (1962) sau uvertura „Alma Mater" (1963). Cu siguranță însă că simfonia „Alpii Transilvaniei" rămâne un cântec de lebădă al autorului. Acesta a fost cel care, pentru starea civilă a Primăriei era cetățeanul Gheorghe Șoima, însurat cu cea care a stat și a împărțit cu el și binele și necazul toată viața și care, tot pentru actele stării civile, se numea atunci Lucreția Gavra. Același birou de stare civilă ne mai informează și despre cele două fiice ale lor, Monica și Petronela, care trăiesc la Cluj.

Aceasta a fost cel care, pentru clerul și biserica Sibiului era părintele Șoima, el a fost cel care, pentru studenții în teologie și dascălii lor era profesorul, părintele-profesor Gheorghe Șoima. Și tot el a fost cel care, pentru mine, măcar, dar și pentru cine știe câți alții a fost prietenul Ghiță. Omul cu același ușor, dar nedisimulat zâmbet timid, binevoitor mereu, abia încropit pe colțul buzelor, dar întotdeauna acolo, prezent pe figura lui blajină. Acela pentru care bucuria lăuntrică pentru aproapele său, pentru omul de lângă el, venea de undeva, din străfundul unei făpturi a lui Dumnezeu pentru care invidia, pizma, răutatea sau îngâmfarea erau schilodiri umane pe care le afla numai din cărți sau din spusele altora. Fericitul care a crezut cu obstinație și în ciuda tuturor asprimilor vieții și a asupririlor venite de la cameni că aceștia nu merită decât iubire și că lumea din care a plecat a fost bună, frumoasă și dreaptă!

Grijile vieţii

Îndemnurile privitoare la grijile vietii, desprinse de pe buzele Mântuitorului, înainte cu aproape două milenii, din Predica de pe Muntele fericirilor, sunt tot aşa de actuale şi pentru credincioşii timpului de faţă. Cu toate dificultăţile întâmpinate, în ţara noastră stăruie încrederea în Biserica strămoşească. Din sondajul de opinie recent r alizat, reiese, că în comparaţie cu alte instituţii ale Statului, încrederea faţă de Biserică se situează la loc de frunte.

„Nu vă îngrijiţi pentru viaţa voastră ce veţi mânca, nici pentru trupul vostru cu ce vă veţi îmbrăca; au nu este sufletul mai mult decât hrana, şi trupul mai mult decât îmbrăcămintea?" (Matei 6, 25). A grăit Iisus acestea, pornind mai ales de la cei ce exagerează grija pentru cele ce sunt ale trupului, neglijând îndatoririle faţă de suflet. Sufletul, scânteie de viaţă, sădită de Dumnezeu în om, este menit să dureze în veşnicie, depăşind cele trecătoare şi pieritoare ale pământului.

A creat Dumnezeu lumea din nimic, numai cu Cuvântul puterii sale. N-a lăsat-o apoi în neştire şi fără îngrijire, căci — după cuvântul psalmistului — de la sine s-ar fi întors în nefiinţă. „Lua-vei duhul lor şi în ţărâna lor se vor întoarce" (Psalm 104, 29). Dar din bunătatea sa l-a făcut Dumnezeu pe om care — drept recunoştinţă — îl preamăreşte pe Creatorul său şi se bucură de fericirea oferită lui de Părintele ceresc, Proniatorul, adică purtătorul de grijă al lumii. Mântuitorul a mărturisit despre activitatea providenţială a lui Dumnezeu, zicând: „Tatăl meu până acum lucrează; şi eu lucrez" (Ioan 5, 17). Dacă actul creaţiunii este începutul manifestării dragostei lui Dumnezeu — Tatăl faţă de lume, în mod evident, providenţa este continuarea ei (Svetlov P., Învăţătura creştină, în expunere apologetică, vol. I, trad. de S. Bejan şi C. Tomescu, Chişinău, 1935, p. 544—546). „Cum ar dăinui dacă n-ar fi fost chemat de Tine la fiinţă? Sau cum ar fi rămas ceva, dacă n-ai fi vrut Tu?" (Înţel. lui Solomon 11, 25).

Dumnezeu le păstrează pe toate, conlucrând cu puterile fizice şi spirituale, potrivit legilor care sunt în firea lucrurilor şi a creaturilor. Cât de pre om, fiinţă raţională, cu voinţă liberă, Dumnezeu nu-i face omului binele cu de-a sila. Voinţa omului nu este suspendată, dar este supravegheată, prin purtarea de grijă a lui Dumnezeu (H. Andrutsos, Dogmatica, trad. de D. Stăniloae, Sibiu, 1930, p. 129—130).

Prin conlucrarea lui Dumnezeu, toate existenţele sunt conservate, dar fiinţele umane, spirituale, se bucură de cea mai deosebită atenţie din partea proniei divine. „Priviţi la păsările cerului, că nu samănă, nici nu seceră, nici nu adună în hambare şi Tatăl vostru cel ceresc le hrăneşte". Şi iarăşi: „Luaţi seama la crinii câmpului, cum cresc: nici nu se ostenesc, nici nu torc şi nici nu ţes şi totuşi vă spun vouă, că nici Solomon, în toată mărirea lui, nu s-a înveşmântat ca unul dintre ei" (Matei 6, 26—29).

A spus Iisus acestea mulţimii de pelerini care în amfiteatrul naturii îi sorbea sfaturile şi îndemnurile, uitând de osteneală, de foame şi de sete. A ţinut Mântuitorul să-i încunoştiinţeze, că îi iubeşte cu atât mai mult, cu cât este gata să-şi dea viaţa sa, pentru mântuirea lor. Le-a atras totodată atenţia, că ei sunt cu mult mai mult decât păsările cerului şi decât iarba câmpului, pe care astăzi Dumnezeu o îmbracă în mod strălucit, iar ca mâine se aruncă în cuptor (Matei 6, 30). Din îndemnul: „Nu duceţi grijă spunând: ce vom mânca, ori ce vom bea, ori cu ce ne vom îmbrăca? ... ştie doar Tatăl vostru cel ceresc că aveţi nevoie de ele" (Matei 6, 31—32), s-ar părea că omul ar fi în situaţia de a căpăta totul de-a gata, fără osteneală, fără muncă şi fără vreun merit. O, dar din parabola talanţilor reiese, că Dumnezeu a dat din darurile sale fiecăruia în măsura trebuinţei şi a capacităţii lui de muncă. Urmează ca fiecare, la timpul său, să dea socoteală de modul în care a întrebuinţat talanţii încredinţaţi. Ap. Pavel a dat îndemnul sentenţios: „Cine nu vrea să lucreze, acela nici să nu mănânce" (II Tes. 3, 10). Uzitat în mod abuziv ca dicton, în comunism, nu i s-a spus şi nici nu i s-a ştiut sursa de la care provine.

În ochii proniei divine are valoare fiecare fiinţă umană. Dar Dumnezeu se îngrijeşte de asemeni de toate fiinţele vii, fie ele oricât de mici şi aparent neînsemnate. „Au, nu se vând două vrăbii pe un ban? Şi nici una din ele nu va cădea pe pământ, fără ştirea Tatălui vostru ... voi sunteţi mai de preţ ca multe păsărele" — a zis Iisus (Matei 10, 29 şi 31).

Pentru antici, pământul însuşi şi multe de pe pământ constituiau ceva măreţ care meritau să intre în atenţia zeilor. Aristotel însă nu găsea nimic de pe pământ a fi vrednic de atenţia zeilor şi limita providenţa la cer. La rândul său, de la Cicero a rămas sentinţa: Zeii se îngrijesc de lucrurile mari, dar le neglijează pe cele mici (Magna dii curant, parva negligunt) (Svetlov. P., op. cit., p. 547—548).

Exagerata grijă pentru propria viaţă pământească este neîntemeiată, întrucât orice interes ar depune, omul nu poate să adauge la firul vieţii sale nici măcar un cot, căci ea este în mâna lui Dumnezeu care i-a dat-o. Cei vechi şi-au imaginat viaţa ca un fir de aţă, mai lung sau mai scurt, care se depăna zi de zi şi ceas de ceas, până la ruperea sa, care era sfârşitul vieţii respectivului om. Prin a sa putere nu i-a rămas omului latitudinea de a-i adăuga vieţii măcar un cot (lungime de cam 60 cm).

În mitologia greacă, Moira, personificare a destinului era o divinitate, în faţa căreia chiar şi Zeus trebuia să se plece. La Hesiod, autorul Teogoniei, care conţine clasificarea şi sistematizarea miturilor despre creaţia lumii şi generaţiile de zei, apar trei Moire şi anume: Clotho, care toarce firul vieţii muritorilor, Lachesis care îi determină lungimea şi Atropos care taie acest fir. La Romani, corespunzătoare pentru Moire erau Parcele (Dicţionar enciclopedic român, vol. III, Editura Academiei Române, Bucureşti, 1965, p. 397).

Instruindu-i pe apostolii

(Continuare în pag. a 8-a)

Prof. PETRU DUMITREASĂ

Scrierile şi cultura religioasă

(Urmare din pag. 1)

Suportul, temeiul scrierilor religioase l-a reprezentat, ca şi la cărţile poporane, elementul ţărănesc. El, ţăranul, continuă marele savant Iorga, a ştiut să păstreze şi să cultive, „în forme adânci, instinctive", încrederea „în forţele lui". Aceasta l-a determinat să aibă aceeaşi încredere în **cartea poporană;** ca şi în **cartea bisericească.** În viaţa religioasă, „nu numai la poporul nostru, dar şi la popoare de multă vreme deprinse cu cultura" se „caută în legea dumnezeiască şi explicaţii omeneşti, răspuns la toate întrebările vieţii".

O asemenea explicaţie vine cu Renaşterea, cu Reforma. Deşi la noi a pătruns mai târziu. Drumul trezirii spiritului propriu al conştiinţei naţionale, al unei vieţi religioase ortodoxe a reprezentat susţinerea şi înălţarea spiritului etnic.

În spaţiul cultural românesc **familia, şcoala, armata, biserica** au reprezentat, ca şi în alte spaţii culturale europene, din otdeauna stâlpii societăţii. Prin asemenea instituţii şi puteri a putut poporul nostru scoate din sfera tradiţiei sale etnice toate elementele progresului său sufletesc. Şi a supravieţuit vijeliei valurilor istoriei.

Marii domnitori români ca Mircea, Ştefan, Alexandru cel Bun, Vlad Ţepeş, Mihai Viteazul întruchipează **prototipul eroismului românesc** în lupta pentru **apărarea creştinătăţii.** Şi nu numai. Suflet din sufletul neamului, ei, împreună cu mitropoliţii, dascălii şi toţi marii boieri patrioţi au contribuit, în mod hotărâtor, la **păstrarea** intactă şi **înălţarea** cultural-istorică a unităţii etnice a tuturor românilor. A fost un timp, ne spune N. Cartojan, secolele XIII şi XIV, când „singurele instituţiuni de cărturărie erau mânăstirile". Înălţate de domnitori, cultivate şi susţinute de cronicari, călugări caligrafi şi miniaturişti şi alţi însufleţitori de neam şi vorbitori de limbă română. Ele, mânăstirile au susţinut prin slujitorii lor, sufletul românesc.

Între momentele principale ale dezvoltării culturii şi practicii religioase ortodoxe avem şi pe cele ale lui Matei Basarab, Vasile Lupu. În timpul acestora au început să fie puse bazele **introducerii limbii naţionale în Biserică.** Socotit-am, spune mitropolitul Teofil în prefaţa la lucrarea **Pravila cea mică,** pe care o traduce în limba română la 1640, că mai toate popoarele „au Carte pre limba lor; cu aceia cugetăm şi cu robul Domnului mieu Is. Hs. să scoţu această carte, anume Pravila, pre limba rumânească, sfinţiilor voastre, fraţi duhovnici rumâneşti, carii sânteţi păstrători cilor celor cuvântătoare a turmei lui Hs. Carea are întru sine multe fealiuri de vindecări sufletelor creştineşti, celoru ce sântu rănite cu păcate, însă mai vârtos şi celе la împărăţia ceriului".

În secolul al XVIII-lea, secolul luminilor, activităţile marii intelectualităţi româneşti se structurează pe patru direcţii fundamentale: a) **cercetarea istorică şi arheologică** a neamului; b) **cultivarea limbii** şi a **literaturii** române; c) **promovarea** şi **susţinerea ştiinţelor** şi **artelor frumoase;** d) **practicarea** şi **înălţarea ortodoxismului.** Acestea au reprezentat de fapt idei-forţă în întregul spaţiu românesc: Transilvania, Moldova, Ţara Românească.

În secolul al XIX-lea legăturile culturale şi spiritul-religios ale tuturor românilor s-au întărit. Şi ele au fost susţinute şi exprimate prin: a) **circulaţia** cărţilor româneşti mirene şi religioase pe ambele versante ale Carpaţilor; b) **burse** pentru studenţii din Transilvania; c) **susţinerea** de şcoli româneşti în limba maternă în această provincie istorică românească; d) **atribuirea** de înalte funcţii intelectualilor transilvăneni în Principatele Unite.

Prin învăţământ, ştiinţă, cultură, artă şi practici cultice-religioase s-a realizat o **strânsă** legătură spiritual-psihologică, o puternică colaborare şi o dorinţă fierbinte între toţi românii din **toate** provinciile istorice de a acţiona împreună pentru unitatea naţională şi înălţarea statală a neamului. Fapt ce a permis o adâncă cunoaştere reciprocă a sentimentelor si trăirilor lor, a mentalităţilor lor privind originea, limba, credinţa ortodoxă şi destinul lor istoric comun.

Literatura română, a spus-o şi Eliade Rădulescu, a spus-o şi Iorga, au spus-o mulţi alţi mari cărturari ai neamului, incluzând în ea — evident — şi **literatura religioasă,** a reprezentat un factor foarte important de unitate naţională. Cartea religioasă, subliniază Nicolae Iorga, de exemplu, **„vorbea de la început tuturor românilor în acelaşi grai"** (subl. aparţine marelui savant).

Cărţile bisericeşti poartă, ca şi cărţile mirene, tezaurul de înţelepciune a neamului. Câştigat în familie, în şcoală, în armată, prin biserică. Nu în ultimul rând prin experienţa de zi cu zi a masei cetăţenilor, prin munca cărora s-a înălţat şi se menţine societatea, naţiunea. Cum spune Iorga, la noi „s-a vrut de la început, prin caracterul luptelor pe care le-am purtat, o conştiinţă creştină, ortodoxă, atât de puternică, încât i-am consacrat toate silinţele noastre". Prin ea, continuă marele gânditor, „am mântuit tot viitorul nostru". Noi, românii, **am trăit** „într-o comunitate religioasă, care a avut drept consecinţă o comunitate culturală de cel puţin trei sute de ani". Din epoca lui Ştefan cel Mare până la începutul secolului al XVIII-lea. Şi „aceasta a produs în ceea ce priveşte sentimentul general de unitate românească, cel mai mare efect". Întruchipat într-o „concepţie de viaţă naţională, fatal unitară".

Scrierile ortodoxe apărute în limba română poartă cu ele sentimentul naţional, trăirile şi simţirile neamului. Au fost **concepute** şi crescute, aşa cum am văzut, în **spiritul** familiei, al şcolii, al armatei, al bisericii. Nu mai puţin în spiritul **credinţei** în părinţi şi strămoşi, al încrederii în forţa şi viitorul copiilor lor. Este scopul fundamental şi al scrierilor şi culturii religioase. Ele cultivă gândul şi graiul, sentimentul şi trăirea spiritului romanesc. Multe dintre scrierile religioase reprezentând **monumente** de limbă, cultură şi spiritualitate naţională. În care sunt cuprinse: a) **fapta populară, ţărănească** a întemeierii neamului nostru: b) **cumpătenia şi temeinicia** faptelor poporului român; c) **dimensiunile fundamentale** ale spiritului roman, creaţia moşilor şi strămoşilor; d) **unitatea** de neam şi de limbă a tuturor românilor. Vechimea ei este marcată de începutul secolului al XV-lea. Şi au fost puse deplin în valoare în secolul al XVIII-lea. Purtate în cărţi poporane, scripturi, liturghiere adresate **tuturor** românilor, din toate spaţiile acestora.

Cărţile religioase poartă cu ele legăturile de suflet ale întregului neam românesc. Şi întreţin legături foarte strânse între Ardeal şi Moldova, care cuprindea şi Basarabia şi Bucovina, între Ardeal şi Muntenia, şi Banatul, şi Crişana, şi Maramureşul. Pe vremurile vechi, spune Nicolae Iorga, „în materie de drept canonic aveam un fel de libertate naţională, foarte vastă". De la Tisa până la Nistru şi Ceremuş. Scrierile şi cultura religioasă au contribuit şi ele, în mare măsură, la cultivarea şi dezvoltarea: a) conştiinţei naţionale; b) a ideii că există un pământ românesc; c) a unei vieţi comune în toate ţările româneşti.

Literatura religioasă cuprinde, între valorile sale morale, şi eroismul luptei împotriva turcilor, pentru creştinătate. Ea oglindeşte **înţelepciunea** lui Ştefan, **vitejia** lui Mihai, **cumpătenia** răzeşilor, **dârzenia** boierilor. Valori morale care, cum spune P.P. Panaitescu, „formează un tot spiritual, călăuzit de sentimentul religios ortodox şi de ideea solidarităţii creştine ...". În fapt, întreaga perioadă a culturii patriarhale româneşti a fost glorioasă. Ea a fost, continuă acelaşi istoric, „legată în valori morale: solidaritate socială, avânt religios, spirit eroic". Chiar numele de român (românilor), subliniază Panaitescu, apare scris prima dată în Palia de la Orăştie (1582). Iar în veacul al XIX-lea, prin Şcoala Ardeleană s-a generalizat. Şi a devenit „un nume naţional". Cu „o arie generală, mult mai întinsă decât numele statului".

Limba poporului, ne spune în continuare P.P. Panaitescu, a pătruns târziu de tot în filosofie şi în ştiinţă, iar ca să intre în biserică a trebuit o revoluţie religioasă: Reforma". În Ţările Române: Muntenia, Moldova, Transilvania introducerea limbii române în Biserica Ortodoxă are loc, ne spune P.P. Panaitescu, „din a doua jumătate a veacului al XVII-lea". Fenomenul este marcat, prin prefaţa lui Dosoftei la **Liturghierul românesc,** tradus la 1679. „Se poate spune, conchide autorul sus-citat, că prefaţa aceasta a lui Dosoftei din 1679 este prefaţa introducerii limbii române în biserică, căci ea cuprinde dezlegarea pentru această reformă".

Mai prudent, Nicolae Cartojan notează că „nu se poate fixa precis data când s-a început a se scrie în limba naţională". Sigur este, „că şi înainte de 1521, s-a scris românește". Iar din a doua jumătate a secolului al XVI-lea, „scrisorile româneşti apar din toate ţinuturile: din Muntenia, din Moldova; chiar şi din Maramureş".

În timpul domniei lui Mihai Viteazul „limba română pătrunde şi în cancelariile domneşti". Cele dintâi licăriri ale literaturii în limba românească, spune Nicolae Cartojan, „se ivesc în ţinuturile muntoase ale Maramureşului, din care porniseră şi descălecătorii Moldovei". Iar în secolul al XVI-lea începe la Braşov „publicarea cărţilor de slujbă necesare bisericilor româneşti din Principate". Fapt ce a determinat ca în paralel cu dezvoltarea conştiinţei naţionale apare şi se dezvoltă şi conştiinţa religioasă ortodoxă. Ambele reprezentând suportul afirmării spirituale a neamului românesc. Şi ele îşi au izvorul în instinctul firesc al maselor, în dorinţa conducătorilor de înălţare politică şi religioasă a neamului lor.

Şi în spaţiile culturii religioase trei sunt ideile forţă **pe** şi **prin** care se înalţă spiritualitatea românească: a) **limba maternă;** b) **ideea naţională;** c) **credinţa** şi **practicarea** activităţilor şi practicilor cultice ortodoxe. D. Mazilu spune şi el în lucrarea **Contribuţii privitoare la istoria literaturii române** că în scrieri privind **Viaţa patriarhului Nifon** se înfăţişează, de fapt, domnia lui Neagoe Basarab şi Mihai Viteazul. Acesta din urmă întrupând nu numai nădejdile poporului său cât şi „ale întregii creştinătăţi" apăsată sub putere păgână. Mihai care şi-a jertfit viaţa, cum singur spune, ca „să capete un loc în creştinătate".

Cultura religioasă ortodoxă a fost susţinută şi dezvoltată şi prin scrierile şi activităţile lui Petru Movilă, concretizate în **„Mărturisirea de credinţă ortodoxă".** Marele sprijin pe care Petru Movilă „l a adus culturii româneşti a fost însă trimiterea de material tipografic şi de meşteri şi cărturari pentru înfiinţarea tiparniţei şi a Academiei teologice de la Iaşi".

Ideea publicării de carte bisericească pre limba română a fost susţinută de multe alte înalte spirite ale ortodoxismului. Ea este expresia „unei necesităţi adânc simţite a preoţilor". Dar şi a masei enoriaşilor care în marea lor majoritate vedeau în preot personalitaea „în sarcina căruia cădea şi o bună parte din jurisdicţiunea privitoare la dreptul civil".

Nume ca Meletie, Moxa sau Moxalie, Mitropoliţii Teofil, Ştefan, Varlaam, Simion Ştefan, Dosoftei şi Antim sau Daniil Andrian Panonianul ş.a., au prezentat momente ale împlinirii culturii religioase ortodoxe în limba română. Care pentru a se răspândi în mase trebuia să devină populară. Despre **locul** şi **rolul** activităţilor lor în susţinerea scrierilor şi culturii religioase, în ridicarea conştiinţei naţionale vom discuta într-un articol viitor.

60 de ani de la sfinţirea bisericii din Tălmaciu

S-au împlinit anul acesta la data de 15 august („Adormirea Maicii Domnului") 60 de ani de la sfinţirea Bisericii cu hramul „Sfântul Ierarh Nicolae" din Tălmaciu, de către marele Mitropolit dr. Nicolae Bălan, al Ardealului.

Bunul Dumnezeu ne-a învrednicit ca Duminică, 1 septembrie a.c., să avem în mijlocul nostru pe P.S. Visarion Răşinăreanu, Episcop -vicar al Sibiului care, împreună cu Prea Cucernicii Preoţi şi Diaconi, au săvârşit Sfânta Liturghie arhierească.

Sfânta Liturghie s-a săvârşit în amintirea celor 60 de ani de la sfinţirea acestei măreţe Biserici cât şi pentru pomenirea celor ce s-au străduit la zidirea ei. S-a săvârşit şi un parastas pentru ctitorii Bisericii, pentru slujitorii, cântăreţii, epitropii şi pentru toţi cei care au jertfit la înălţarea ei.

Găsesc că e bine să arătăm pe scurt câteva aspecte din trecutul localităţii Tălmaciu şi a bisericii de aici.

Izvoare din trecutul nostru susţin că vechiul sat cu aşezarea sa a fost pe terenul numit astăzi „Armeni" iar locuitorii erau armeni ce se ocupau cu negoţul de mărfuri şi vite între Transilvania şi Ţara Românească. Desele incursiuni ale popoarelor migratoare au distrus vechea aşezare a localităţii armenilor.

Pe locul unde este amplasată în prezent Cooperativa a existat o biserică cu hramul „Sfântul Ierarh Nicolae", lucru ce poate fi atestat cu documente. O nouă aşezare s-a întemeiat în secolele XII—XIII cu populaţie săsească prin colonizare purtând numele de Talmesch. Odată cu aceasta o parte din pământurile stăpânite de români au trecut în dominaţia populaţiei colonizatoare. Reforma agrară din anul 1921 de după Primul Război Mondial, a dat câştig de cauză românilor din Tălmcaiu, împărţindu-se locuri de curţi pe care s-au construit case. Tot atunci s-a atribuit teren pentru construirea unei biserici şi şcoli româneşti. După Primul Război Mondial, conform unor date, în localitatea Tălmaciu existau aprox. 40—50 familii de români, majoritatea aflându-se în serviciul saşilor. Odată cu dezvoltarea industrială a localităţii Tălmaciu, prin înfiinţarea a două întreprinderi importante — fabrica de aţă „Romănofir" (1935), cu capital englez şi fabrica de ch -restea „O.F.A." populaţia românească a început să crească vizibil.

În anul 1937 cele aproape o mie de suflete ortodoxe au cerut Mitropolitului Nicolae Bălan să le dea preot stabil, să nu mai fie nevoiţi a se deplasa în duminici şi sărbători la biserica din Tălmăcel. O perioadă de timp serviciile divine, până la ridicarea bisericii, se oficiau într-o sală de clasă din clădirea şcolii din imediata vecinătate.

Cererea credincioşilor a fost satisfăcută, şi la data de 1 octombrie 1937 a fost numit în calitatea de preot tânărul şi inimosul preot Ioan Branea, fiu de învăţător din satul Boiţa. Cu elan tineresc preotul Branea Ioan a pornit la organizarea parohiei şi în primul rând la ridicarea locaşului de închinare. La data de 19 noiembrie 1937, părintele Branea scria pe filele mineielor donate de familia Grigore Trancu, Iaşi — care a făcut donaţii în cărţi şi odoare în valoare de 57 000 lei — **„Cu trudă şi osteneală am bătut la inima credincioşilor de aici şi aiurea şi am colectat 30 000 lei. La toţi am alergat şi toate le-am făcut având scut pe Tatăl Nostru cel Ceresc în care şi pe care l-am cerut cu încredere şi nădejde să-mi fie pururea ajutor întru strădania mea".**

Planul şi devizul pentru ridicarea primei biserici ortodoxe române din Tălmaciu a fost întocmit de arhitectul A. Cernea din Sibiu şi aprobat de Arhiepiscopia Sibiului cu numărul 5608/1938.

În anul 1938 cu contribuţia credincioşilor în muncă şi bani din Tălmaciu şi alte localităţi edificiul bisericii a fost ridicat până la acoperiş. În anii 1939 şi 1940, din cauza războiului şi a lipsei de fonduri, nu s-au putut continua lucrările pentru terminarea bisericii.

În anul 1941 cu ajutorul personal al preşedintelui societăţii „Românofir", domnul Alexandru Ştefănescu şi contribuţia credincioşilor edificiul bisericii a fost pus sub acoperiş.

În anul 1942 s-au executat lucrările de finisaj, s-au zugrăvit interiorul şi exteriorul bisericii, s-au confecţionat stranele şi iconostasul.

La 15 august 1942 la praznicul „Adormirii Maicii Domnului" biserica cu hramul „Sfântul Ierarh Nicolae" a fost sfinţită personal de Î.P.S. Nicolae Bălan, Mitropolit al Ardealului împreună cu un ales sobor de preoţi.

Biserica este construită în stil bizantin. Fundaţia bisericii este făcută din beton armat şi zidurile de cărămidă, acoperită cu tablă zincată tratată, interiorul zugrăvit cu modele.

Iconostasul a fost confecţionat din lemn de stejar având culoare naturală şi a fost sculptat de Rudolf Lorenz din Sibiu. Icoanele de pe iconostas sunt pictate în ulei pe placaj de tei de către vestitul pictor Gheorghe Belizarie din Piteşti. Chivotul bisericii este confecţionat din aluminiu, lucrare foarte frumos executată de către mecanicul Alexandru Szabo.

Părintele Branea a păstorit cu energie şi demnitate din anul 1937 până în 1951 văzându-şi visul împlinit: biserica ridicată şi sfinţită, mândrie pentru toţi credincioşii din Tălmaciu şi împrejurimi.

A urmat evlaviosul părinte Caisin Petru (1951—1964) care a acordat mare atenţie ridicării spirituale a credincioşilor. După ieşirea la pensie a preotului Caisin Petru a urmat ca slujitor la Sfântul Altar P.C. Protopop stavrofor Ioan Circov care a desfăşurat o îndelungată activitate în cadrul Mitropoliei Ardealului, revizor contabil şi diacon al Mitropolitului Bălan. În calitatea de diacon al Mitropolitului Bălan a luat parte la sfinţirea bisericii din Tălmaciu.

După păstorirea parohiei Tălmaciu de către cei trei distinşi preoţi amintiţi şi în urma concursului ce s-a ţinut la Arhiepiscopia Sibiu mi-a revenit cinstea şi în acelaşi timp şi datoria de-a prelua această parohie după 19 ani de pastoraţie în parohiile Grânari şi Dacia din judeţul Braşov. Începând cu data de 1 iunie 1969 şi până astăzi, 1 septembrie 2002, timp de 33 de ani am trăit clipe de bucurie duhovnicească şi clipe de trudă şi muncă pentru îmbunătăţirea treburilor duhovniceşti şi materiale din parohie:

1. Terminarea cardului de mozaic din faţa Bisericii şi a casei parohiale, lucrare începută de părintele Ioan Circov;

2. Montarea părţii metalice la gardul de mozaic;

3. Vopsirea acoperişului bisericii în mai multe rânduri;

4. Confecţionarea şi instalarea unui clopot de 700 kg.

După lucrări de pregătire în vederea picturii s-a stins o cantitate de 8 000 kg de var şi s-a adus o cantitate de 300 kg de câlţi de cânepă. După câştigarea licitaţiei de către domnul Căzilă Ioan, pictor din Sibiu, s-a început lucrarea de pictură în tehnica „Fresco" în anul 1980. În acelaşi an (1980) se aduce din muntele Conţu 12 mc de lemn de brad (bile-manele şi buştean — fostene) pentru confecţionarea schelei.

În anul 1982 se confecţionează şi se instalează un amvon de stejar sculptat de Ciortea Iosif din Si iu. Tot în 1982 se confecţionează şi se instalează un scaun arhieresc din lemn de stejar sculptat de sculptorul Dumitrescu Igor din Sibiu.

În 1984 se confecţionează şi se instalează două candelabre din sticlă colorată lucrate manual de domnul inginer Popescu din Bucureşti.

Ziua de Duminică, 25 mai 1985, va rămâne în istoria parohiei noastre ca zi de sărbătoare ea fiind marcată de ceremonia resfinţirii Bisericii după lucrările de pictură de către I.P. Sfinţitul Mitropolit Dr. Antonie Plămădeală.

Mulţumim cu această ocazie sărbătorească P.S. Episcop-Vicar Visarion Răşinăreanu pentru cinstea ce ne-a făcut-o de a fi împreună cu noi, de a fi oficiat Sfânta Liturghie şi cuvântul cald pornit din inimă pe care ni l-a adresat. Îl rugăm să transmită I.P. Sfinţiei Sale Dr. Antonie Plămădeală — Mitropolit al Ardealului caldele noastre urări de sănătate şi bucurie.

Mulţumim prea cucernicilor fraţi preoţi împreună slujitori şi tuturor credincioşilor care au luat parte la această Sfântă Liturghie jubiliară, închinată împlinirii a 60 de ani de la Sfinţirea acestui Sion duhovnicesc al românilor tălmăceni.

Pr. MIRCEA CREŢU
Tălmaciu

Roadele tinereţii

În perioada 23—29 iulie 2002, cu binecuvântarea Î.P.S. Sale Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolit al Ardealului şi Arhiepiscop al Sibiului, cu largul sprijin al P.S. Sale Visarion Răşinăreanu, al Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu şi al Mânăstirii „Sf. Constantin Brâncoveanu — Sâmbăta de Sus", în organizarea Asociaţiei Ortodoxe pentru o Lume Nouă (afiliată la organizaţia internaţională FOUNDACIO) s-a desfăşurat tabăra ecumenică „TINEREŢE şi SPERANŢĂ" (ed. a VII-a).

Intrată de acum într-o tradiţie care a depăşit simplul proiect misionar dintru început, tabăra a reunit 63 de tineri ortodocşi, catolici şi protestanţi din mai toate regiunile României preocupaţi de redescoperirea sau — la cei mai mulţi — descoperirea fundamentelor spirituale ale vieţii în Hristos. Mozaicul de precupări — reliefat de faptul că tinerii erau studenţi în diferite domenii (economic, medicină, teologie, filologie, chimie, psihologie etc.), a constituit fondul de plecare în dezbateri aprinse pe teme teologice sau de viaţă pur şi simplu. Au ţinut să-i aibă invitaţi pe Mons. Pascal N'Koue (Benin, Africa), Cristian Tabără şi Radu Anton Roman (realizatori PRO TV), Prof. Univ. Dr. Crăciun Ilie, Decanul Facultăţii de Medicină „Victor Papilian" din Sibiu, Arhim. Teofil Părăianu (de la Mânăstirea Sâmbăta de Sus), Dl. Inocenţiu Cândea, preşedintele „Crucii Albastre din România" şi Dl. Klaus Johannis, primar al Sibiului. Pe tot parcursul taberei discuţiile, seminarizările temelor, programul de rugăciune au fost sprijinite de Pr. Conf. Dr. Grăjdian Vasile şi Pr. Lect. Drd. Constantin Necula, de la Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna", colaboratori ai Asociaţiei Ortodoxe organizatoare.

Temele au vizat ecumenismul şi geografia spirituală a lumii moderne, etica socială, dimensiunea duhovnicească a comunicării interumane, fundamentele duhovniceşti ale vieţii religioase a tânărului creştin precum şi probleme legate de etica politică sau modul în care tinerii se pot implica în viaţa cetăţii prin acţiuni şi proiecte reale, concrete.

Pe toată perioada taberei au funcţionat ateliere de lucru, recreative şi sportive. Atelierele de ecumenism, de grafică şi sculptură, de comunicare şi lectură, de prevenţie a consumului de alcool şi drog au constituit, alături de participarea la Sfânta şi Dumnezeiasca Liturghie şi la programul liturgic al Mânăstirii Sâmbăta de Sus — gazdă extrem de ospitalieră — coloana vertebrală a unei tabere de excepţie.

Să remarcăm, în final, că tabăra face parte din „pachetul" de proiecte pe care Foundacio şi Facultatea de Teologie din Sibiu, având ca punct de intermediere Asociaţia Ortodoxă pentru o Lume Nouă, le desfăşoară în cadrul unui parteneriat rodnic, de mai bine de 10 ani.

Pr. C. NECULA

Examen de Doctorat

Examenul de susţinere a unei teze de doctorat reprezintă în sine un eveniment deosebit de important, atât în viaţa instituţiei de învăţământ unde are loc acesta, cât şi în cea a candidatului.

Un astfel de moment a avut loc pe data de 11 iunie 2002 la Facultatea de Teologie Ortodoxă **„Andrei Şaguna"** din Sibiu.

Arhid. Mircea Oros, directorul Seminarului Teologic Ortodox din Cluj-Napoca, a prezentat în faţa comisiei teza cu titlul: **„Valoarea şi semnificaţia teologică a imnelor liturgice din Triod".**

Comisia de examinare a fost formată din Pr. Prof. Univ. Dr. Dumitru Abrudan, decanul Facultăţii de Teologie din Sibiu, în calitate de preşedinte, P.S. Prof. Univ. Dr. Liviu (Laurenţiu) Streza, în calitate de coordonator al tezei şi referent principal, Pr. Prof. Univ. Dr. Nicolae D. Necula, decanul Facultăţii de Teologie a Universităţii din Bucureşti, Pr. Prof. Univ. Dr. Sebastian Şebu, prodecanul Facultăţii de Teologie din Sibiu şi nu în ultimul rând Pr. Prof. Univ. Dr. Ioan Ică de la Facultatea de Teologie a Universităţii din Cluj.

Lucrarea prezentată de autor a reuşit să scoată în evidenţă strânsa legătură ce există între viaţa liturgică, doctrina Bisericii şi spiritualitatea ortodoxă, pe care au avut-o mereu în vedere autorii cărţilor de cult. Imnele liturgice ale Triodului reprezintă expresia doxologică a doctrinei şi spiritualităţii înseşi şi cuprind o întreagă teologie a pocăinţei şi învierii spirituale a credincioşilor în perioada Postului Mare, în drum spre Patima şi Învierea Domnului.

Comisia a apreciat faptul că lucrarea prezintă un mare interes pentru Teologia Liturgică şi nu numai, abordând o temă de deosebită actualitate, ce răspunde unei necesităţi de mult simţită în teologia românească, de a expune într-o lucrare cuprinzătoare importanţa şi semnificaţia teologică a imnelor liturgice ale Triodului, sub toate aspectele şi implicaţiile, liturgic-tipiconale şi ascetic-duhovniceşti.

Lucrarea a necesitat ample investigaţii într-o bogată literatură de specialitate, apărută în mai multe limbi, în ţară şi străinătate.

La sfârşitul susţinerii tezei de doctorat, în Capela Facultăţii de Teologie, într-un cadru solemn şi totodată deosebit de emoţionant, candidatul a mulţumit tuturor membrilor comisiei pentru sprijinul acordat în elaborarea lucrării, tuturor profesorilor Facultăţii care au contribuit la formarea sa duhovnicească şi intelectuală, a depus jurământul de credinţă şi fidelitate faţă de Biserică şi faţă de această şcoală teologică, fiind declarat, de către decanul Facultăţii, doctor în teologie.

PARTICIPANT

Cuvânt la o Sărbătoare de suflet

(Urmare din pag. 1)

piaţi sufletului său. Prin acest gest, Şaguna i-a transformat pe răşinăreni, până la învierea de obşte, în „străjeri ai sfântului său mormânt", cum afirmă autorul monografiei Răşinariului, pr. Victor Păcală.

Eu personal, după instalarea mea ca mitropolit al Transilvaniei, am întreprins prima mea vizită la Răşinari, plecându-mă în faţa mausoleului celui care a rectitorit mitropolia Transilvaniei, ca şi în faţa mormintelor părinţilor poetului Octavian Goga, a protopopului Emilian Cioran, a episcopului Vasile Stan şi a mitropolitului Nicolae Colan.

În toţi anii care au urmat, am poposit la Răşinari stimulat de aceleaşi sentimente de dragoste şi veneraţie.

Iată de ce doresc să mulţumesc celor care au

găsit cu cale să mă numere şi pe mine între cei care au fost învestiţi cu înaltul titlu de „cetăţean de onoare" al acestei aşezări de la poalele Cindrelului. Prin aceasta legătura mea de suflet cu Domniile voastre se întăreşte şi mai mult.

Să ne ajute bunul Dumnezeu să putem găsi mereu prilejuri de a fi aproape unii de alţii şi de a ne stimula în săvârşirea binelui, temeluirea dreptăţii şi afirmarea adevărului şi credinţei.

Harul Domnului nostru Iisus Hristos, dragostea lui Dumnezeu-Tatăl şi împărtăşirea Sfântului Duh să fie cu noi, cu toţi.

Nicolae Iorga

„Ideile sănătoase sunt acele care pot zbura în lume"

Nicolae Iorga a fost, ca mai toţi savanţii noştri de frunte, nu numai o personalitate enciclopedică, prodigioasă, îndrăzneaţă, originală dar şi un geniu destul de controversat, duşmănit, hulit. Cauzele unor astfel de atitudini au fost multiple. Dintre ele nu lipseşte aceea numită de alţi învăţaţi prin trimiterea lor, Vulpea şi strugurii. Ei i se adaugă şi aceea că numai în pomul bogat se aruncă cu pietre.

O repede ochire asupra acestor aspecte o aruncă azi cu îndreptăţire compatrioţi şi urmaşi ai marelui istoric. Bunăoară, într-un studiu (vezi Opinia Naţională, 26 martie 2001), Academicianul prof. Ştefan Ştefănescu scrie: „Statul modern este un stat facilitar, cu pârghii puţine de acţiune şi fără amestec direct, din fericire, în viaţa şi activitatea oamenilor. E marea lecţie a democraţiei. Statele moderne nu mai sunt conduse cu muşchii fizici sau vocea de stentor a autorităţii, ci cu inteligenţă şi mesaje prin „nervii guvernării", cum îi numea Karl Deutsch".

Cunoscutul iorgolog Valeriu Râpeanu scrie într-o relatare apărută în Opinia Naţională (26 martie 2002), cu temeinice argumente: „Puţine personalităţi ale culturii şi vieţii publice româneşti aveau, la sfârşitul primului război mondial şi în anii când România Mare devenise o realitate, statura şi statutul lui N. Iorga. Puţine — în ciuda inimicităţilor pe care spiritul său sincer, franc le crease — se bucurau de creditul său moral şi intelectual". Da. Hotărât lucru, Iorga a fost un adevărat Mecena pentru poporul nostru. El a fost un nesecat izvor de lumină, înţelepciune şi cumpăt. Că a mai nedreptăţit pe unul sau pe altul este cu totul posibil. A făcut-o şi faţă de unii confraţi ai condeiului. Dar, totdeauna se cere să judecăm prin comparaţie, să observ ce a prevalat între bine şi mai puţin bine.

Concluzia criticului literar, universitarului V. Râpeanu este una apodictică: „În pofida ignorării sale din partea unora şi a atacurilor venite din partea altora, nu puţini istorici, desprinşi din orbita operei sale, N. Iorga a rămas un exponent al permanenţelor culturii universale, aşa cum s au constituit ele până la sfârşitul secolului al XIX-lea şi în zorii veacului XX". Timpul luminează din ce în ce mai mult partea lui valoroa ă prin care a făcut dâre adânci în istoria şi cultura noastră şi a lumii. Da. Fiindcă, se cere să precizăm mereu că autorul unei opere atât de valoroase şi atât de extinse nu poate fi numai al nostru.

Într-o interesantă carte intitulată Nicolae Iorga. O viaţă pentru neamul românesc (Editura Pro Historia, Bucureşti, 2001), scoasă la împlinirea a 130 de ani de la naşterea savantului, Petre Ţurlea scrie că pe Iorga: „... îl cunoaşte toată lumea românească şi mulţi ar putea spune că nu a fost prezentat aşa cum ar trebui un moment sau altul din viaţa savantului, că accentele n-au fost puse unde era cazul, că unele teze nu se susţin sau sunt amendabile etc. Este şi riscul genului propus: carte «de popularizare». Mai trebuie, oare, o carte de popularizare despre Iorga, cel cunoscut de tot românul? Răspunsul ese afirmativ. (...). «Popularizarea» tuturor marilor personalităţi româneşti, din toate domeniile, e te necesară. Popularizarea vieţii şi activităţii lui Nicolae Iorga în România începutului de secol XXI poate contribui la îndreptarea societăţii către adevăratele valori, poate contribui la refacerea respectului faţă de trecutul poporului român, la recunoaşterea locului şi rolului lui în lumea de ieri şi de azi". Autorul scrie despre anii de formare intelectuală, afirmarea în lumea ştiinţifică, participarea la viaţa politică înainte de primul război mondial, Universitatea Populară de la Vălenii de Munte, participarea la viaţa politică a României interbelice, apogeul vieţii ştiinţifice şi, bineînţeles, despre Iorga în calităţile sale de cititor de instituţii culturale şi de apărător al României Mari". Acest adevărat portret este pe cât de reuşit, pe atât de util mai ales pentru generaţiile prezente şi pentru cele viitoare care l-au cunoscut mai puţin şi poate nu-şi explică exact de unde vine această aură a creaţiei sale de peste mai mult de un secol.

S-a spus de mult că Nilul este un dar al Egiptului, parafrazând spus, aş putea spune şi eu că Nicolae Iorga este un dar al românilor.

Deşi, ca istoric, şi poate cel mai important pe care l-a dat acest neam, Iorga nu a neglijat nicicum trecutul, el a fost esenţialmente atras de vii or. Căci, pentru a nu fi nici un dubiu, el scria: „Mă ocup cu trecutul şi puţin cu prezentul şi mai ales cu viitorul". A făcut-o apăsat cu toate cele trei momente ale timpului. Ca puţini alţii, şi îi am aici în vedere pe un Xenopol, pe un Pârvan, Camil Mureşan, Răzvan Theodorescu, Dan Berindei, Nicolae Iorga poate fi socotit părtaş la o excelentă filosofie a istoriei în cadrul culturii române.

Încercând a-l înfăţişa în multiplele lui dimensiuni şi ipostaze pe savantul şi cărturarul Iorga, istoricul Horia Titus Vasiloni — considera într-un articol că: „În încercarea de a cunoaşte şi înţelege oameni deosebiţi, constatăm că şi luminile au umbre. Nicolae Iorga s-a impus ca istoric; valoarea i-a fost recunoscută şi apreciată de multe şi renumite instituţii naţionale şi internaţionale. Prestigiul savantului a influenţat activitatea omului politic. Obişnuit cu rigoarea ştiinţifică, s-a dovedit necruţător cu adversarii, cu opoziţia. Or, politica este şi arta compromisurilor, pentru ca, prin consens, să se ajungă la unirea tuturor forţelor naţiunii spre atingerea unui scop superior". Aş îndrăzni să observ aici o anume asemănare între „patria" lui Iorga şi cea a lui Goga. Amândoi au fost mari maeştri în stricta lor afirmare ştiinţifică unul în istorie, celălalt în poezie şi amândoi au fost cu mult mai mici în politică. Istoria politică şi culturală nu i-ar reţine pe nici unul în raftul de sus al politicii. Dar, şi unul şi altul au fost oameni, cu eul lor, cu virtuţile şi slăbiciunile lor. Mai curios este că nu toţi urmaşii lor au tras cuvenitele învăţăminte în ce-i priveşte.

Într-o apreciere mai largă, mai adâncă în semnificaţii de ordin psihologic, sociologic, antropologic, înscriindu-se, fie şi indirect, în atmosfera gândirii gustiene, Nicolae Iorga rezuma la vremea sa: „Erau două feluri de lume, deopotrivă de fixate, definite şi vrednice de simpatie. De o parte boierii, de altă parte mahalagii, aproape săteni, din casele cu cerdace şi streşini. Dar de vreo douăzeci de ani, cine n-a venit aici! Valul curge necontenit şi tulbure".

Cum, pe drept, Mihai Eminescu este numit poetul nostru naţional, Iorga poate fi numit istoricul nostru naţional. Opera savantului reprezintă o măsură a poporului român, precum piramidele egiptene inspiră o măsură pentru geniul egiptean. Să ne mai mirăm că Ion Petrovici spunea: „Opera imensă a Domniei sale este un latifundiu, care nu poate să fie explorat de o singură persoană, ci este nevoie de cooperarea mai multor specialişti". Sau că „puterea de muncă a d-lui N. Iorga atinge miracolul...?".

Dacă Mihail Sadoveanu poate fi apreciat ca o personalitate care în marea literatură s-a ridicat la cote familiare lui Iorga în istorie şi cultură şi a fost supranumit pe drept Ceahlăul literaturii române, marele istoric s-ar cuveni a fi asemuit coloanei Carpaţilor noştri. Istoricul de mare vocaţie, inimitabil orator şi ziarist, omul de largă cultură, a fost totodată adânc cugetător şi moralist. A fost, fără dubiu, omul nepereche în istoria şi cultura românească, unul din stâlpii de rezistenţă în istoria, cultura şi cugetarea lumii.

„Ca să-i poţi găsi pereche — gândeşte Ion Petrovici — parcă trebuie să ieşi din istorie şi să intri în mitologie". Puţine personalităţi din cultura românească au intimidat, au copleşit, dar au şi îmbărbătat ca pilda lui Nicolae Iorga. Brazda lui a acoperit sub ea, spre a-ncolţi din nou, un Mont Blanc de cunoştinţe, de idei, de inspiraţie.

Nu credem a fi greşit cu nimic G. Călinescu când ne asigură că Nicolae Iorga „Ţine piept ca specialist total unei sumedenii de specialişti unilaterali", nici atunci când, cu exigenţa-i recunoscută, găseşte că inimitabilul om de cultură este un geniu, „comparabil cu Voltaire prin personalitate", sau când îl consideră „un orator extraordinar, imposibil de transcris".

Revendicat de atâtea ramuri ale culturii, el este deopotrivă venerat de distinşi reprezentanţi ai variilor domenii. Prodigiosul istoric al filosofiei şi remarcabilul om de cultură Nicolae Bagdasar afirma că savantul român „a pregătit prin cultură unitatea politică a poporului român", că „incomparabilul Iorga (...) este o personalitate cu cea mai covârşitoare activitate pe care a produs-o poporul român". Sunt aprecieri, ele însele istorice, despre „astrul culturii noastre", despre activitatea demiurgică în istorie, cultură.

Parlamentar de marcă, memorialist de rară măiestrie şi sensibilitate, ziarist de un proverbial curaj şi multă perspicacitate, şi „unul dintre cei mai puternici oratori ai naţiei noastre",

(Continuare în pag. a 7-a)

Prof. univ. dr.
MARIN VOICULESCU

Manuscrise româneşti de Matei al Mirelor în bibliotecile din Muntele Athos

Schimburile culturale dintre Principatele Române şi Muntele Athos au cunoscut de-a lungul veacurilor o mare dezvoltare, aşa cum demonstrează atât scrierile athonite păstrate în ţara noastră, cât şi cele româneşti depozitate prin bibliotecile mânăstirilor de acolo. Se ştie că, numeroşi monahi athoniţi comandau anumite manuscrise copiştilor români — monahi cu alese calităţi artistice în privinţa caligrafiei şi a miniaturisticii, iar monahii români procurau manuscrise pe care le aduceau cu ei, spre a fi traduse şi folosite în viaţa duhovnicească a mânăstirilor şi parohiilor.

Unul dintre iluştrii caligrafi şi miniaturişti, care şi-a desfăşurat o mare parte din activitatea sa în ţara noastră, este cunoscutul mitropolit Matei al Mirelor (1550—1624). Vasta sa operă de copist şi caligraf îl aşează alături de erudiţii săi contemporani, mitropolitul Anastasie Crimca al Moldovei (1608—1629) — creatorul unei adevărate şcoli în acest domeniu — şi mitropolitul Luca Ciprioţul al Ţării Româneşti (1602—1629).

Se ştie că, mitropolitul Matei al Mirelor s-a născut în jurul anului 1550, la Pogoniana Epirului. Călugărit din tinereţe, dobândeşte o vastă cultură teologică şi clasică la şcolile superioare din Constantinopol. În calitate de protosinghel al Patriarhiei Ecumenice, primeşte o serie de misiuni prin ţările ortodoxe din răsăritul Europei, unde învaţă ruseşte şi slavoneşte. Între anii 1595—1597 era la Moscova, purtând tratative cu ierarhii Bisericii pentru apărarea creştinilor ortodocşi din Ucraina şi Polonia, supuşi unui intens prozelitism din partea autorităţilor catolice.

După unirea de la Brest-Litovsk, din 20 octombrie 1596, când o parte din clerul ortodox aderă la uniaţie, protosinghelul Matei pleacă în Polonia, la Liov unde, ca în alte oraşe mari — Vilna şi Luţk — funcţionau cunoscutele organizaţii, numite „Frăţia", având scopul de a promova credinţa şi spiritualitatea ortodoxă. Aici, el desfăşoară o intensă activitate misionară şi culturală. Pe lângă numeroasele predici rostite, copiază, în mai multe exemplare, **Liturghierul** şi **Evanghelia**, pentru fraţii săi de credinţă ortodoxă.

Din Polonia, protosinghelul Matei trece în Moldova, stabilindu-se la Mânăstirea „Sfântul Sava" din Iaşi, unde stă puţin timp. Reîntors la Constantinopol, patriarhul îi acordă rangul de „arhimandrit", ca recunoştinţă pentru îndeplinirea misiunilor din ţările ortodoxe.

La începutul secolului al XVII-lea, prin anii 1602—1603, arhimandritul Matei vine în Ţara Românească. Primit cu multă căldură de voievodul Radu Şerban (1602—1611), este numit egumen la Mânăstirea Dealu de lângă Târgovişte. Aici, la 11 septembrie 1606, patriarhul ecumenic îl ridică la treapta onorifică de „Mitropolit al Mirelor", ca răsplată binemeritată pentru activitatea în slujba apărării Ortodoxiei.

Odată cu năvălirea în Ţara Românească a oştilor principelui tran ilvănean Gabriel Báthory, mitropolitul Matei al Mirelor părăseşte egumenia de la Dealu şi se retrage la Mânăstirea Bistriţa din Oltenia, fiind adăpostit de egumenul Teofil ieromonahul (1600—1618) în Peştera Sfântului Grigorie Decapolitul, unde se găseau numeroşi refugiaţi. Necazurile întâmpinate şi frica ce i-a cuprins de „înfăţişarea lui Báthory Gabor" sunt descrise cu multe amănunte în **Cronica** sa.

După alungarea invadatorilor din Ţara Românească, mitropolitul Matei s-a reîntors la egumenia Mânăstirii Dealu, iar ca recunoştinţă pentru salvarea miraculoasă de la Bistriţa, compune **Slujba Sfântului Grigorie Decapolitul.** Tot în acest domeniu, alcătuieşte **Slujba Sfintei Cuvioase Paraschiva, Slujba sfinţilor Nectarie şi Teofan,** ctitorii Mânăstirii Meteora din Tesalia (Grecia), **Slujba celor trei mari sfinţi ierarhi, teologi şi învăţători ai Bisericii** (Meletie Pigas al Alexandriei, Gavriil Severos al Filadelfiei şi Maxim Margunios al Kitilelor).

Ca teolog şi reprezentant de frunte al Ortodoxiei, Matei al Mirelor scrie tratatul **Despre cauza schismei latinilor, de la început, şi despre cele cinci deosebiri ale lor faţă de greci,** precum şi o **Epistolă împotriva azimei,** adresată patriarhului Chiril Lucaris.

Mitropolitul Matei al Mirelor ocupă însă un loc de seamă în istoria culturii româneşti, datorită activităţii sale de caligraf şi miniaturist, fiind recunoscut ca cel mai mare artist al epocii sale. Fără a menţiona numeroasele manuscrise, copiate şi împodobite când se afla în Polonia şi Ucraina, sau la Moscova, Iaşi şi Dealu, ne vom referi numai la cele păstrate în bibliotecile mânăstirilor din Muntele Athos.

Astfel, în Biblioteca Mânăstirii Dionisiu, cunoscută prin ajutoarele româneşti primite încă din timpul voievozilor Neagoe Basarab (1512—1521) şi Petru Rareş (1541—1546), se păstrează un **Miscelaneu liturgic,** în limba greacă. Scris de episcopul Luca al Buzăului, care îl semnează la 20 martie 1588, manuscrisul este continuat între anii 1595—1597 de Ierotei Koukouzelis; între anii 1597—1598 o bogată contribuţie la completarea lui aduce şi arhimandritul Matei.

Un **Liturghier arhieresc** se păstrează în Biblioteca Mânăstirii Stavronichita; el a fost caligrafiat şi împodobit în Ţara Românească, prin anii 1603—1609, de mitropolitul Matei al Mirelor, în timp ce ocupa funcţia de egumen al Mânăstirii Dealu.

Tot din perioada respectivă, însă datat, într-un autograf al autorului, la 4 mai 1609, se păstrează în Biblioteca Mânăstirii Dohiariu un **Liturghier;** copiat de Matei al Mirelor la Mânăstirea Dealu, manuscrisul este împodobit artistic, având frumoase vignete şi iniţiale ornate în aur şi culori.

(Continuare în pag. a 7-a)

Arhim. VENIAMIN MICLE

Contraziceri scripturistice?

Există în paginile Sf. Scripturi o serie întreagă de expresii, şi nu vom aminti decât pe câteva dintre cele mai cunoscute: „să se lepede de sine", „cine-şi va pierde sufletul, acela îl va mântui", „omorâţi mădularele voastre", pe care mulţi dintre cititorii neavizaţi ai Sf. Scripturi sau nefamiliarizaţi îndeajuns cu învăţătura creştină, le înţeleg în sensul lor strict literal, şi în consecinţă socotindu-le drept incompatibile cu realitatea vieţii de zi cu zi. Este şi cazul Evangheliei din ziua înălţării Sf. Cruci, unde ni se spune „Cel ce crede într-Însul să nu piară, ci să aibă viaţa veşnică" (Ioan 3, 15).

Există oare cu adevărat o contradicţie în exemplele enumerate mai sus, ca şi în multe altele, sau totul nu este decât o aparentă contrazicere? Cu cât aprofundezi mai mult învăţătura creştină, cu cât intri mai mult în paginile Sf. Scripturi, lucrurile se limpezesc, devenind tot mai clare şi mai transparente.

În fapt este vorba de pre o corectă înţelegere a mesajului scripturistic. Peste tot în paginile Sf. Scripturi unde se face referire la moarte, pieire, spulberare, ca o condiţie a dobândirii vieţii, este vorba de moartea păcatului, pentru a lăsa loc vieţii celei adevărate să triumfe („Socotiţi-vă că sunteţi morţi păcatului şi vii lui Dumnezeu" (Rom. 6, 11).

„Să nu piară" spune Cartea Sfântă, şi noi trebuie să înţ legem că este vorba de tot ceea ce este bun în firea umană, care aşteaptă cu nădejde să fie izbăvită „din robia stricăciunii" (Rom. 6, 11).

Omorârea răului şi salvarea în bine, acesta este mesajul autentic al cuvântului revelat şi condiţia vieţii normale a celui credincios, precum şi a comunităţii în care trăieşte şi se integrează.

Sfânta Evanghelie face referire la şarpele de aramă înălţat de Moise în pustie, ca simbol şi putere a binelui, în mijlocul poporului bântuit de şerpii otrăvitori, ca tot cel muşcat de ei să nu piară ci „să rămână în viaţă" (Num. 21, 9).

La fel s-a ridicat pe culmea Golgotei crucea cu Iisus Hristos, în mijlocul unei mulţimi asediate de şerpii veninoşi ai păcatelor, ca „tot cel ce crede în El. să nu piară, ci să aibă viaţa veşnică".

Este marea lecţie a Evangheliei: credinţa nestrămutată, izvorâtă din inima tuturor celor credincioşi, că păcatul, răul, pot fi depăşite şi înfrânte, privind şi primind cu credinţă în suflet darurile Crucii, pe care s-a înălţat Fiul lui Dumnezeu.

Pr. N. STOIA

Prestigioasa Editură Trinitas de la Iaşi, arhicunoscută deja prin lucrările de excepţie din domeniul teologiei pe care le editează a scos recent de sub teascurile sale lucrarea **„Schitul Vovidenia"** — Altarul din Poiana Liniştii.

Apărută cu binecuvântarea Î.P.S. Mitropolit Daniel al Moldovei şi Bucovinei, lucrarea are ca autor pe arhimandritul Timotei Aioanei, slujitor al Catedralei mitropolitane din Iaşi, un bun condeier şi un rafinat teolog.

De fapt lucrarea se vrea să fie, aşa cum mărturiseşte autorul ei, un prinos de mulţumire şi de recunoştinţă ctitorilor şi vieţuitorilor acestui sfânt locaş, loc de rugăciune şi de meditaţie din preajma marei Lavre a Neamţului şi în acelaşi timp un îndemn pentru iubitorul de întâlnire cu cerul de a se adăpa de la izvorul sacru de sfinţenie al acestui altar din codrii Neamţului.

Arhim. Timotei Aioanei, SCHITUL VOVIDENIA, Ed. Trinitas, Iaşi, 2002.

Lucrarea începe cum era firesc cu pagini de istorie monahală privind începuturile monahismului în zona Neamţului şi a vieţii călugăreşti la Schitul Vovidenia. Schitul a fost ctitorit din temelie pe ruinele altei sihăstrii vechi de către episcopul Ioanichie al Romanului în secolul al XVIII-lea, pe moşia mânăstirii Neamţ. Numele de Vovidenia vine de la hramul principal al acestuia **„Intrarea în Biserică a Maicii Domnului" (Vovidenia** în limba slavonă). Schitul a fost restaurat apoi de către starețul Neonil, un cărturar de marcă, şi apoi de alţi binefăcători între care domnitori şi boieri.

Un capitol aparte din lucrare se ocupă cu egumenii Vovideniei începând de la Atanasie ieromonahul, ucenicul episcopului Ioanichie şi continuând lungul şir apoi până în zilele noastre. Printre egumenii de acolo s-a numărat şi ieromonahul Gherasim Cocoşel (actualul episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sucevei şi Rădăuţilor).

Sunt arătate realizările ultimilor ani când ansamblul monahal de aici a cunoscut o nouă restaurare sub păstorirea mitropoliţilor Teoctist (actualul patriarh) şi Daniel al Moldovei.

Sunt încrestate apoi cu largheţe numele ierarhilor, ale călugărilor şi ale oamenilor de cultură care au trecut pe la Vovidenia. Între aceştia sunt amintiţi Paisie Velicicovski, mitropolitul Veniamin Costache, arhiereul Narcis Creţulescu, episcopul Nicodim Munteanu (vicar patriarhal), mitropolitul Visarion Puiu a cărui casă se păstrează acolo până astăzi, episcopul Partenie Ciopron, Pavel Şerpe, Eugen Laiu, Emilian Antal şi Atanasie Dincă la care se adaugă şi alţi membri actuali ai Sf. Sinod.

Mihail Sadoveanu a petrecut 14 veri la Schitul Vovidenia, locuind în casa mitropolitului Visarion Puiu. Dintre scriitori sunt amintiţi: Ion Creangă, Gala Galaction, Tudor Vianu, George Călinescu, Nichita Stănescu, Demostene Botez, George Lesnea ş.a.

Câteva impresii despre Vovidenia ale celor care au trecut pe aici ca şi date despre starea actuală a Schitului, încheie lucrarea părintelui Timotei care se vrea să fie o invitaţie la bucurie sufletească, la drumeţie şi la comunicare cu valorile sacre ale spiritualităţii româneşti.

Două rezumate în franceză şi engleză ca şi un reuşit album iconografic dau un plus de valoare acestei lucrări.

De menţionat că ea apare acum în a doua ediţie completată şi adăugită şi sperăm că şi aceasta de acum se va bucura de aceeaşi bună primire şi receptivitate din partea cititorilor. Încheiem această scurtă prezentare cu o remarcă de suflet a Întâi Stătătorului Bisericii noastre P.F. Patriarh Teoctist care referindu-se la Schitul Vovidenia spunea: **„Rar mi-a fost dat să fiu atras mai stăruitor ca de imaginea cuprinsă de privire de la Schitul Vovidenia. Când verdele codrului este străluminat de razele soarelui această privelişte dobândeşte dimensiunea veşniciei, de o uimitoare profunzime şi apropiere, de o grăitoare intimitate, un spaţiu hărăzit întâlnirii omului cu Dumnezeu".**

Cartea părintelui arhimandrit Timotei este cu adevărat o chemare la slujire şi la comuniune harică la **„altarul din Poiana Liniştii".**

† VISARION RĂŞINĂREANU
episcop-vicar
SIBIU

Manuscrise româneşti

(Urmare din pag. a 6-a)

La Mânăstirea „Sfântul Pantelimon" sau Rusicon, se găseşte un **Liturghier arhieresc,** din 20 decembrie 1611; având textul în limba greacă, manuscrisul a fost copiat de Matei al Mirelor la Mânăstirea Dealu, şi este împodobit cu numeroase vigniete şi iniţiale artistice, ornate cu motive vegetale.

În Biblioteca Mânăstirii Iviron, se păstrează două exemplare din opera caligrafică a mitropolitului Matei; primul cuprinde un **Liturghier arhieresc,** datat la 7 martie 1621, fiind copiat la Mânăstirea Dealu. Manuscrisul are numeroase frontispicii, iniţiale şi vigniete ornate cu motive florale. Al doilea este un **Liturghier** în limba greacă, terminat la 17 martie 1624. Iniţial a fost donat de caligraf Mânăstirii athonite Pantocrator, apoi ajunge în Biblioteca de la Iviron. Lucrarea are bogate miniaturi, reprezentând numeroase portrete, frontispicii şi iniţiale ornate cu motive florale.

Mânăstirea Marea Lavră primeşte din partea mitropolitului Matei al Mirelor un frumos **Evanghеliar,** datat la 7 martie 1624; manuscrisul are text grecesc, fiind împodobit cu numeroase frontispicii şi iniţiale din motive vegetale şi zoomorfe.

Tot în Biblioteca de la Marea Lavră se păstrează un **Liturghier** din anul 1624; scris şi împodobit cu titluri şi iniţiale artistice de mitropolitul Matei, autorul îl donează Schitului athonit „Sfânta Ana", de unde ajunge la mânăstirea tutelară. Manuscrisul păstrează o valoroasă însemnare, privind moartea mitropolitului, aparţinând fratelui său, Isaris Anghelatos. Trecerea la cele veşnice a acestui vrednic arhiereu, cu viaţă îmbunătăţită, consacrat rugăciunii şi activităţii creatoare, are loc în anul 1624.

Manuscrisele păstrate de la mitropolitul Matei al Mirelor sunt de o rară frumuseţe artistică, policrome şi viu colorate, fiind răspândite prin toate marile centre de cultură şi spiritualitate din Orientul creştin.

Sfaturi privind practica rugăciunii

(Urmare din pag. a 3-a)

nu fie singur ci să aibă şi un duhovnic iscusit care cunoaşte şi el binefacerile acestei trăiri isihaste şi care să-l poată ajuta şi stimula.

Cât priveşte neliniştea pentru cele ce se întâmplă în timpul de acum trebuie să fim convinşi că mistica creştină merge în urcuş duhovnicesc cu Iisus Mântuitorul, în ciuda atâtor aberaţii ca: bioenergie, parapsihologie, paranormal, hipnotism, practici yoghine, muzică rock'n roll, satanism, mişcarea New Age, etc. La toate acestea le va veni pieirea dar n-au atins încă apogeul. A căzut antihristul când i s-a împlinit sorocul. Iar manifestarea satanică a New Age va cădea şi ea prin sabia Cuvântului lui Dumnezeu. Când? La vreme

Dacă întreabă cineva: „Rugăciunea inimii este pentru tot creştinul?" Răspunsul este, da. Da, pentru tot creştinul păcătos care strigă după Hristos: „Doamne, scapă-ne că pierim" (Matei 8, 25 u.p.) sau „Ai milă de mine, Iisuse" (Marcu 10, 48), ori „Miluieşte-ne, Fiul lui David". Deci tot omul, din orice categorie socială, poate şi e de dorit să practice această rugăciune. Că unul realizează o tehnică de calitate mai bună decât altul prin insistenţă şi mai multă nevoinţă obţinând calitate în rugăciunea inimii şi o extinde în toate rugăciunile pe care le rosteşte, iar altul rămâne la o formă simplă, este adevărat.

Dar tot păcătosul are obligaţia şi dreptul să alerge după ajutor. Însă realizarea şi dobândirea harismei rugăciunii dintr-o treaptă în alta, aceea este partea nevoitorilor şi a silitorilor, pe care îi ştie Dumnezeu şi-i dăruieşte după judecăţile Lui.

Iar tu oricine ai fi încă sileşte-te, osteneşte-te şi ai să vezi cum vine ajutorul ceresc, pentru că a silitorilor este Împărăţia lui Dumnezeu.

Nicolae Iorga

(Urmare din pag. a 6-a)

cum şi-l imaginează Ion Petrovici, Nicolae Iorga a fost — din nou tangenţa cu Eminescu nu credem a deranja — un Luceafăr al culturii române.

Alături şi în consens spiritual cu Xenopol şi Pârvan, Iorga a ridicat istoria şi cultura română în registrul valoric al istoriei şi culturii universale. Iată de ce, astru fiind, printre aştri rămâne.

Riguros şi poetic, notele operei sale sunt exprimate şi de Ion Roman în **Prefaţa la N. Iorga, Oamenii care au fost:** „Muntele operei lui, cu cristalele, prăpăstiile şi peşterile sale, stă în faţa noastră, luminat de un soare nou". Şi, după acelaşi autor: „Nicolae Iorga e un titan al culturii româneşti, care se înscrie în succesiunea glorioasă: Dimitrie Cantemir, Eliade Rădulescu, B.P. Hasdeu, pe care i-a continuat nu numai ca savant, ci şi ca prezenţă activă în viaţa politică".

Pentru profilul mai larg al savantului, al istoricului, al omului de cultură, al poetului şi al oratorului, aşa cum îl creionează iorgologii de azi, relevante ni se par şi aprecierile pe cât de inspirate, pe atât de adevărate ale profesoarei Zoe Dumitrescu-Buşulenga în **Cuvânt înainte** la Nicolae Iorga, **Privelişti din ţară:** „La Nicolae Iorga, pasiunea istorică arde, luminând cu vâlvătaia ei o întreagă operă de o prodigioasă întindere şi diversitate. Că vorbeşte despre literatură, de pre politică, despre relaţii internaţionale ori despre oameni pur şi simplu sau că relatează amintiri, cărturarul transformă totul în istorie". Concluzia domniei sale este categorică şi limpede: „Ca la cei mai mari istoriografi români, de la cronicari la Cantemir, la Bălcescu, la Hasdeu şi Odobescu, la Pârvan etc., şi la Iorga, scriitorul se simte cu putere în orice pagină". Dacă avem în vedere originalitatea gândului, dar şi a expresiei, poate scriitorul se simte în orice rând, în orice cuvânt; el le cioplește, le dăltuieşte, le cizelează şi le aşează la locul lor, nici mai la „umbră", nici mai la „soare".

Marele nostru Eminescu gândea că: „Munca unui om se poate plăti, caracterul, cultura lui, nici gând". Şi tot el conchidea: „Mulţi lucrează, dar puţini gândesc". Ambele cugetări-epitaf pot fi reţinute când analizăm efortul atât de fecund al istoricului naţional. Nu ştim cât i-a fost plătită munca sau dacă există vreo posibilitate de restituire pe măsură, dar caracterul şi cultura rămân cu adevărat inevaluabile. El este precum o fântână din care prin orice lucrare, în emnare, cugetare, apare câte un izvor tămăduitor, răcoritor.

Citind una din reflecţiile lui Mihai Eminescu, „Adeseori iau de la istorie, de la păzitorul ei cel posomorât al trecutului cheile lui de aur şi redeschid porţile inimii mele", ne întrebăm dacă acest îndemn nu l-a călăuzit şi pe Iorga, cel care a împins istoria spre gloria ce i se cuvine? Dacă Napoleon I avea dreptate zicând: „Oamenii de geniu sunt meteori destinaţi să ardă spre a-şi lumina secolul", putem spune că istoricul Nicolae Iorga şi-a luminat peste aşteptări secolul şi, prin opera-i nemuritoare, alte secole de-a rândul.

ITINERAR PASTORAL

Din încredinţarea şi cu binecuvântarea Î.P.S. Mitropolit Dr. ANTONIE PLĂMĂDEALĂ, P.S. Episcop-vicar VISARION RĂŞINĂREANU a săvârşit următoarele:

- **21 AUGUST a.c.** — P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie în Capela mitropolitană.
- **22 AUGUST a.c.** — P.S. Sa a vizitat parohiile Nocrich, Ghijasa de Jos, Ghijasa de Sus, Bârghiş şi Mânăstirea de maici de la Valea Hârtibaciului.
- **24 AUGUST a.c.** — P.S. Sa a oficiat slujba de sfinţire a unei troiţe în localitatea Răşinari, prot. Sibiu.
  — A participat la deschiderea festivităţilor „Fiii Satului" — Răşinari, 2002.
  — Seara slujeşte Vecernia în Catedrală.
- **25 AUGUST a.c.** — P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în biserica „Sf. Treime" din Răşinari, rostind cuvânt de învăţătură.
- **26 AUGUST a.c.** — P.S. Sa a prezidat examenul-concurs pentru ocuparea parohiei Braşov-Tocile.
- **29 AUGUST a.c.** — P.S. Sa a slujit la invitaţia P.S. Gherasim al Râmnicului, Sf. Liturghie arhierească la Schitul Cornet, jud. Vâlcea, rostind cuvânt de învăţătură şi hirotonind un diacon.
  — Seara slujeşte Vecernia şi Acatistul Sf. Ioan Botezătorul în Catedrală.
- **1 SEPTEMBRIE a.c.** — P.S. Sa a săvârşit „Sf. Liturghie arhierească în biserica „Sf. Nicolae" din Tălmaciu, prot. Avrig, cu prilejul împlinirii a 60 de ani de la sfinţirea ei, rostind cuvânt de învăţătură.
  — În aceeaşi zi a cercetat şi biserica „Sf. Vasile "din Feltrinelli şi a participat la închiderea Târgului Olarilor în Sibiu.
- **3 SEPTEMBRIE a.c.** — P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în Capela mitropolitană cu prilejul întâlnirii colegiale a promoţiei 1982 a Institutului Teologic Sibiu.
- **4 SEPTEMBRIE a.c.** — P.S. Sa a participat la ceremonia depunerii jurământului de către cadrele Poliţiei judeţene Sibiu.
  — A vizitat locul unde se va înălţa viitoarea mânăstire de la Răşinari.
- **7 SEPTEMBRIE a.c.** — P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie în Capela mitropolitană.
  — A vizitat Via mitropoliei de la Sărăcsău, jud. Alba.
  — Seara a slujit Vecernia la Catedrală.
- **8 SEPTEMBRIE a.c.** — P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie arhierească la Mânăstirea Valea Hârtibaciului, jud. Sibiu, cu prilejul hramului rostind cuvânt de învăţătură.
  — Seara slujeşte şi predică la Vecernie în Catedrală.
- **9 SEPTEMBRIE a.c.** — P.S. Sa a săvârşit în sobor la biserica din Orlat slujba înmormântării pr. Ioan Moga Poplăcean din Râu Sadului, prot. Sibiu, rostind cuvânt de învăţătură.
- **11 SEPTEMBRIE a.c.** — P.S. Sa a participat la lucrările Simpozionului „Tragedie şi Speranţă", organizat la Cercul Militar din Sibiu.
  — A oficiat o slujbă de pomenire a celor răpuşi la 11 septembrie 2001 în S.U.A.
  — Seara slujeşte Vecernia şi Acatistul Mântuitorului în Catedrală.
- **12 SEPTEMBRIE a.c.** — P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în Capela mitropolitană hirotonind întru diacon pe teologul Urian Laurenţiu.
- **14 SEPTEMBRIE a.c.** — P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie arhierească la Mânăstirea Măgura-Jina, prot. Sălişte, rostind cuvânt de învăţătură.
- **15 SEPTEMBRIE a.c.** — P.S. Sa a săvârşit slujba de binecuvântare a bisericii „Sf. Treime" din Rupea I, şi Sf. Liturghie arhierească rostind cuvânt de învăţătură. C. diacon Laurenţiu Urian a fost hirotonit întru preot pe seama parohiei Părău, prot. Făgăraş.
  — P.C. pr. paroh Streulea Dorin a fost hirotesit întru iconom.
  — Seara slujeşte şi predică la Mânăstirea Sf. Gheorghe din Bunești prot. Rupea.
- **16 SEPTEMBRIE a.c.** — P.S. Sa a săvârşit slujba de Te-Deum cu prilejul începerii noului an de învăţământ la Colegiul „Andrei Şaguna" din Braşov şi la Seminarul Teologic Braşov, rostind cuvânt de învăţătură.
- **17—19 SEPTEMBRIE a.c.** — P.S. Sa a participat la lucrările Colocviului Ecumenic Internaţional „A fi episcop astăzi", desfăşurat la Centrul Cultural Pastoral de la Durău, jud. Neamţ.

Arhidiacon VASILE AVRAM

Marius Dan Drăgoi — **SPERMEZEU. Străvechi sat românesc de la poalele Ţibleşului**

Iniţial, lucrare de licenţă susţinută în anul 2000 la Facultatea de Teologie Ortodoxă a Universităţii „Babeş-Bolyai" din Cluj-Napoca, volumul drd. Marius Dan Drăgoi, intitulat **Spermezeu. Străvechi sat românesc de la poalele Ţibleşului. Monografie istorică** a devenit, în urma unei munci acerbe şi migăloase de cercetare arhivistică şi de documentare la faţa locului, un obiect ştiinţific absolut indispensabil şi definitoriu pentru cunoaşterea localităţii năsăudene Spermezeu, satul de baştină al autorului. Cartea a apărut în anul 2001, iniţiind seria de monografii a Editurii „Limes" din Cluj.

Impresionează, în cartea tânărului Marius Dan Drăgoi, nu doar elanul documentaristic, cu rezultate deloc neglijabile pe planul bogăţiei informative, ci mai cu seamă prezenţa elementelor de rigoare, echilibru şi claritate — certe calităţi ale unui stil cu adevărat ştiinţific. Aşa cum remarca editorul în postfaţa volumului, poetul Mircea Petean, îmbucurătoare este, alături de rigoarea ştiinţifică, insolita încărcătură poetică a textului lucrării tânărului teolog.

Structurată pe nouă capitole: **Condiţii naturale, floră şi faună; Vestigii arheologice; Repere istorice; Viaţa economică; Evoluţia demografică. Statistici economice şi edilitare; Biserica; Şcoala; Activitatea culturală; Datini şi obiceiuri** — monografia satului Spermezeu este aşadar o incursiune ştiinţifică dar şi o radiografie sufletească în ţinutul Bistriţa-Năsăud, având ca obiect de cercetare o localitate românească atestată documentar încă de la 1456.

Addenda şi anexele — peste 130 de pagini — aduc o solidă bază documentară acestei foarte serioase monografii parohiale, la care autorul a adăugat o listă a intelectualilor fii ai satului, una a instituţiilor, un indice al numelor de familie cu anul atestării lor documentare. Lucrul este în măsură să bucure pe oricine caută adevărul despre viaţa moşilor şi strămoşilor de pe acest pământ românesc. Cartea este un document ştiinţific scris într-un plăcut stil artistic ce denotă dragostea şi evlavia autorului faţă de părinţii şi de consătenii săi, cărora le este dedicată lucrarea şi ne îndreptăţeşte a vedea în Marius Dan Drăgoi, şeful de cabinet arhiepiscopal al Î.P.S. Bartolomeu al Clujului, un cercetător al istoriei locurilor şi Bisericii, cu mari perspective în viitor.

MIHAI POSADA

AGENDA I.P.S. MITROPOLIT ANTONIE

● **Joi, 1 AUGUST** — A primit pe P.C. Pr. Cătălin Dumitrean şi pe D-na Directoare de la Căminul de Bătrâni „George Coşbuc" din Sibiu, în vederea binecuvântării Capelei.
— A primit pe P.C. Pr. Dorin Şerban de la Penitenciarul Codlea, jud. Braşov.
— A primit pe P.C. Pr. Simion Săsăujan, consilierul administrativ-bisericesc al Arhiepiscopiei Sibiului.
— A primit pe Monahia Marina Matei, stareţa Mânăstirii „Naşterea Maicii Domnului" din loc. Nocrich, jud. Sibiu.
● **Sâmbătă, 10 AUGUST** — A participat la Sf. Mânăstire Orlat, Protopopiatul Săliste la slujba de călugărie a Maicilor Adriana şi Tomaida. La sfârşitul slujbei a rostit un cuvânt de învăţătură.
● **Marţi 13 AUGUST** — S-a întâlnit, la Mânăstirea „Constantin Brâncoveanu" Sâmbăta de Sus, cu arhitecţii Victor Modoran, Ionuţă Viorel şi Alexe Plămădeală, responsabili ai lucrării de la Academia Teologică.
— S-a întâlnit cu d-na arhitect Irina-Maria Arabagiu, director general la Ministerul Culturii şi Cultelor.
● **Miercuri, 14 AUGUST** — S-a întâlnit cu dl. Michael Einik, diplomat american şi soţia sa şi cu dl. Selby Michael, om de afaceri britanic împreună cu soţia (Beatrice).
— A primit pe Monahia Filofteia Potcoavă, stareţa Mânăstirii Bunesti, Protopopiatul Rupea.
● **Joi, 15 AUGUST** — „Adormirea Maicii Domnului" — a asistat la Sf Liturghie, de la hramul Mânăstirii „Constantin Brâncoveanu" de la Sâmbăta de Sus.
— La sfârşitul Sf. Liturghii a rostit un bogat cuvânt de învăţătură.
— S-a întâlnit cu Dl. senator Corneliu Vadim Tudor, preşedintele Partidului „România Mare".
— S-a întâlnit cu Domnul economist Ioan Cindrea, Ministru-Secretar de Stat la Ministerul Muncii şi Protecţiei Sociale, însoţit de Prefectul Sibiului Mircea Silvestru Lup şi subprefectul Sibiului Cornel Langa, precum şi deputaţii Gheorghe Suditu şi Mircea Bucur.
— S-a întâlnit cu dl. Otilian Neagoe, prefectul jud. Braşov.
— S-a întâlnit cu Preşedintele Radiodifuziunii Române, dl. Dragoş Şeuleanu şi D-na Carmen Dumitriu, consilier la Ministerul Industriei.
— S-a întâlnit cu P.C. preot Prodea Vasile din Braşov.
● **Luni, 19 AUGUST** — A prezidat lucrările Permanenţei Consiliului Eparhial la Reşedinţa mitropolitană din Sibiu.
— A primit pe P.C. Pr. Moşoiu Zenovie, Protopopul Braşovului şi pe P.C. Pr. Aurel Colceriu de la Parohia Tocile-Braşov.
● **Marţi, 20 AUGUST** — A primit pe P.C. Pr. Simion Săsăujan, consilierul administrativ-bisericesc al Arhiepiscopiei.
— A primit pe P.C. Pr. Gheorghe Şebu, protopopul Sibiului.
— A primit pe P.C. Pr. Nicolae Jianu din Răşinari şi pe Dl. primar Ioan Bâra tot din Răşinari.
— A primit pe D-na Ilinca Tomoroveanu, actriţă din Bucureşti.
— A primit pe P.C. Pr. Aurel Răduleţ de la Parohia Iosefin II — Sibiu.
— A primit pe Dl. Anghel Dorel din Sibiu.
● **Joi, 22 AUGUST** — A primit pe P.C. Pr. Ioan Găban, protopopul Mediaşului.
● **Vineri, 23 AUGUST** — A primit pe P.C. Pr. Nicolae Grosu şi pe dl. student teolog Alexandru Magola, ambii din Chişinău, Republica Moldova.
— A primit pe P.C. Pr. Gheorghe Covalciuc din Cernăuţi.
— A primit pe P.C. Pr. prof. dr. Dumitru Abrudan, decanul Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu.
● **Duminică, 25 AUGUST** — Participă la Biserica Mare din Răşinari la Sf. Liturghie, cu ocazia „Zilelor Răşinarilor şi întrunirea fiilor satului". La sfârşitul Sf. Liturghii, I.P.S. Sale i se acordă titlul de cetăţean de onoare al comunei Răşinari.
— Cu această ocazie I.P.S. rosteşte un bogat cuvânt de învăţătură şi de mulţumire pentru titlul acordat.
● **Marţi, 27 AUGUST** — Primeşte pe P.C. Pr. Moşoiu Zenovie, protopopul Braşovului.
— Primeşte pe P.C. Pr. Simion Săsăujan, consilierul administrativ-bisericesc al Arhiepiscopiei.
— Primeşte pe P.C. Arhid. Ezechil Oancea, consilierul economic al Arhiepiscopiei.

Pr. VALENTIN SICOE,
Secretar eparhial

PROGRAMARE DE CONCURS

În condiţiile obişnuite de concurs publicăm spre ocupare următoarele parohii vacante:

PROTOPOPIATUL ORTODOX ROMÂN BRAŞOV

— Parohia ortodoxă română - Tohanul Nou — Concurs de numiri
— Post asistent social - Protopopiatul ortodox român Braşov Examen-concurs

PROTOPOPIATUL ORTODOX ROMÂN AVRIG

— Post preot misionar

TERMEN DE CONCURS: **1 IX — 15 IX 2002.**

PROTOPOPIATUL ORTODOX ROMÂN SIBIU

— Parohia ortodoxă română Râul Sadului - la numiri.
TERMEN DE CONCURS: **15 septembrie — 1 octombrie 2002.**

Vechimea în preoţie trebuie să fie de minimum 5 (cinci) ani la transferări.

Nu se primesc dosare din alte Eparhii.

Cei care doresc să ocupe aceste posturi îşi vor înainta cererea în termenul legal la Of. Protopopeşti anexând adeverinţe cu certificatul de la cursurile de îndrumare.

După expirarea termenului de concurs Of. Protopopeşti ne vor înainta urgent dosarele cu cererile candidaţilor.

P.C. protopopi sunt îndrumaţi să verifice cererile candidaţilor în care se vor menţiona: vechimea în funcţia anterioară, examene absolvite, situaţia socială (domiciliu, copii, părinţi, locul de muncă al soţiei, etc.).

Cererile care nu cuprind aceste puncte sau nu au actele doveditoare ale acestor puncte nu vor fi luate în considerare la desfăşurarea concursului.

Termen de contestaţie: 15 zile de la data numirii.

† ANTONIE
Arhiepiscop şi Mitropolit

Consilier Ad-tiv Bisericesc
Pr. SIMION SĂSĂUJAN

● Semnalăm ● Semnalăm ●

● Editura Mitropoliei Ardealului publică **Revista Teologică,** serie nouă, anul X (82), **nr. 1,** ianuarie—martie 2000, **nr. 2,** aprilie—iunie 2000, şi **nr. 3—4,** iulie—decembrie, 2000, număr închinat Prea Cucernicului Arhid. Prof. Univ. Dr. Constantin Voicu, fost rector al Institutului Teologic din Sibiu, apoi decan la Facultatea de Teologie din Alba Iulia şi acum decan al Facultăţii de Teologie din Oradea.

Părintele Voicu a pornit de jos, dar sârguinţa şi devotamentul său l-au făcut să străbată toate obstacolele vremii şi să ajungă un profesor bun iar apoi un slujitor devotat al Bisericii străbune. Se bucură din plin de binecuvântările vrednicului de pomenire mitropolitul Nicolae Bălan, de la care a învăţat bunătatea, dârzenia şi spiritul de sacrificiu. A fost un ucenic devotat al mitropolitului Bălan, de la care a primit şi hirotonia întru diacon.

Numărul 3—4 al Revistei Teologice din 2000 cuprinde articole închinate aniversării vârstei de 70 de ani a Prea Cucernicului Părinte Voicu, de la diferiţi părinţi profesori. Aş aminti doar unul: „Un permanent urcuş pe treptele slujirii", de P.C. Pr. Prof. univ. dr. Dumitru Abrudan, decan al Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu.

Acum, la acest popas aniversar, îi dorim şi noi Prea Cucerniciei sale multă sănătate şi încă pe atâtea împliniri în Teologie şi în viaţă.

★

Tot la Editura Mitropoliei Ardealului au apărut **nr. 1** şi **nr. 2** pe 2001 ale **Revistei Teologice** din Sibiu.

★

● Revista **„Orizonturi Teologice" (nr. 3,** oct.—dec. 2000 şi **nr. 1,** ian.—martie 2001), Oradea.

Este Revista Universităţii din Oradea — Facultatea de Teologie Ortodoxă. Din colectivul de redacţie fac parte: Prof. Univ. Dr. Dr. hc. Ing. Teodor Magiar, P.S. Prof. Univ. Dr. Ioan Mihălţan şi Arhid. Prof. Univ. Dr. Constantin Voicu.

Revista nr. 1 pe 2001, se bucură de numeroase articole, printre care aş aminti doar două: „Taina Sfântului Botez, în lumina harului, după Sfinţii părinţi", de P.C. arhid. prof. univ. dr. Constantin Voicu şi „Contribuţia pr. prof. dr. Dumitru Stăniloae la doctrina energiilor divine necreate" de preot lector dr. Iosif Ferenţ.

Desigur că toate sunt interesante şi folositoare pentru toţi tinerii teologi.

★

● Am primit cu bucurie cartea: **Spre plinirea Evangheliei**. Dincolo de apărarea Ortodoxiei: exegeza şi transmiterea Tradiţiei, de P.C. Pr. Prof. Univ. Dr. Ion Bria. Cartea apare la Editura Renaşterea, Alba Iulia, 2002, 153 p.

Trebuie să vă spun că este ultima carte a părintelui profesor Ion Bria, care a fost şi va rămâne un mare teolog şi pe care moartea l-a găsit în plin proces de teologizare. Parcă ar fi ştiut că va fi ultima carte pe care o scrie.

S-a născut în comuna Telega-Prahova la 15 iunie 1929, într-o familie cu zece copii. După terminarea studiilor universitare, ajunge profesor la Seminarul din Buzău, (1957—1962), iar apoi profesor la Institutul Teologic din Bucureşti (1962—1973). În perioada 1973—1994 a îndeplinit numeroase funcţii în Biroul Consiliului Ecumenic din Geneva, păstrând însă cele mai bune legături cu Teologia din ţară. În ultimii ani a fost profesor la Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu.

A fost un mare ecumenist, unul din teologii mari ai României şi iată că a venit să doarmă acum, după ce a slujit ca preot din 1972, Biserica Ortodoxă Română acolo unde a fost nevoie, a venit acum pentru veşnicie în Cimitirul Sf. Mânăstiri Cernica, lângă dascălul său şi al nostru, părintele profesor Dumitru Stăniloae.

Dumnezeu să-l odihnească cu dreptii săi.

★

● Semnalăm cu deosebită bucurie volumul omagial: **Slujitor al Bisericii şi al Neamului.** Părintele Prof. Univ. Dr. Mircea Păcurariu, membru corespondent al Academiei Române, la împlinirea vârstei de 70 de ani.

Acest volum este tipărit la Editura Renaşterea, Cluj-Napoca, cu binecuvântarea I.P.S. Bartolomeu, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului şi Clujului, 2002, 758 p.

Este un volum omagial, care apare în condiţii grafice excepţionale, în format mare (29/20 cm), cuprinzând numeroase articole, studii şi aprecieri. De menţionat faptul că aproape toţi membrii Sfântului Sinod scriu, în frunte cu întâi stătătorul, Prea Fericitul Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române. Iată ce scrie: „La miez de vară, în acest curgător an 2002, unul dintre slujitorii de frunte ai Bisericii noastre, P.C. Pr. Acad. Prof. Univ. Dr. Mircea Păcurariu, ne bucură sufletele cu aniversarea a şapte decenii de viaţă în sânul şi în slujba Ortodoxiei româneşti şi a atât de bogatului şi ziditorului său trecut bimilenar....

Apreciind, în chip deosebit, meritele lucrării neobosite şi larg cuprinzătoare ale atâtor ani de bogat-roditoare şi jertfelnice nevoinţe, îndreptăm către Bunul Dumnezeu caldă rugăciune de a-i hărăzi Prea Cucerniciei Sale sănătate deplină şi îndelungată putere de muncă, întru aceeaşi generoasă revărsare de spirit creator, spre lauda Bisericii lui Hristos de pe pământul românesc".

Personalitate a lumii istorice, Părintele Păcurariu s-a impus în toţi aceşti ani, printr-o muncă susţinută, de cercetător al trecutului bisericesc şi naţional.

A fost decan al Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu, în perioada 1992—2000.

Îi dorim mult succes în viaţă şi rugăm pe Dumnezeu să-i binecuvinteze toată activitatea Prea Cucerniciei Sale.

★

● **Lumina cea adevărată.** Călătoria unui evanghelic spre Ortodoxie, de Michael Harper, traducere din lb. engleză de Elena Tâmpănariu, Teofania, 2002, Sibiu, 206 p.

Acest Michael Harper este primul conducător al noului vicariat ortodox antiohian din Marea Britanie. El este autorul mai multor cărţi între care: Equal and Different, Let My People Grow şi Walk in The Spirit.

În 1995 Michael Harper, un lider evanghelic şi soţia sa Jane au părăsit biserica Angliei pentru a intra în cea Ortodoxă.

Această carte cuprinde relatarea acestui pelerinaj al lor spre ortodoxie. Autorul descrie deziluzia crescândă pe care au trăit-o în anglicanism în timpul ultimelor două decenii, dar şi bucuria imensă pe care au experimentat-o când au fost primiţi în Biserica Ortodoxă. El explică ce au aflat în inima ei: istoria ei, marcată cu sângele martirilor, cultul şi muzica ei, teologia şi icoanele ortodoxe.

De asemenea, el răspunde la câteva întrebări pe care mulţi le-ar pune: de ce de pildă nu s-au îndreptat spre Biserica Catolică, cum au făcut mulţi alţi anglicani dezamăgiţi; ce transformări au suferit vederile lor evanghelice, şi harismatice, şi ce poate oferi Ortodoxia atâtor creştini care luptă pentru credinţa lor. E o carte care merită să fie citită.

★

● **Vulturul rănit. Viaţa Sfântului Grigorie Teologul,** de Stelianos Papadopoulos, traducere de P.C. pr. dr. Constantin Coman şi diacon Cornel Coman, Editura Bizantină, Bucureşti, 327 p.

Stelianos Papadopoulos este profesor la Facultatea de Teologie din Atena. Este un bun prieten al Bisericii noastre.

„Stelianos Papadopoulos este unul dintre cei mai mari patrologi ortodocşi în viaţă. Profesor de Teologie a Universităţii din Atena, acum pensionar, este autorul unui număr impresionant de lucrări teologice închinate unor mari Părinţi ai Bisericii. Între cele mai importante lucrări ale sale amintim: Patrologia în două volume, Sfântul Atanasie al Alexandriei despre Duhul Sfânt, Sfântul Grigorie Teologul şi premizele pnevmatologiei sale, Atanasie cel Mare şi teologia Sinodului Ecumenic, Viaţa Sf. Vasile cel Mare, Sf. Vasile cel Mare, Epistole şi alte texte, Sfântul Grigorie Teologul, Studii asupra vieţii şi operei". Acestea au fost numai câteva, ele sunt mult mai multe.

O recomandăm cu căldură.

ANTONIE P.

(Urmare din pag. a 4-a)

Grijile vieţii

săi spre a-i trimite într-o misiune de probă, prin oraşele şi satele Galileii, le-a arătat Iisus câtă grijă le poartă Dumnezeu, zicându-le: „Ai voştri şi toţi perii capului sunt număraţi" (Matei 10, 30). Deci nici un fir de păr nu le va cădea fără ştirea şi îngăduinţa lui Dumnezeu.

Iisus le-a arătat apostolilor săi, că le ştie modul în care li se va desfăşura viaţa. A ştiut despre Iacob şi Ioan, fiii lui Zevedei, că vor putea să bea paharul pe care El îl va bea şi vor putea să se boteze cu botezul cu care El se va boteza (Matei 20, 23). Sfânta Evanghelie de la Ioan 21, 21—23, relatează convorbirea apostolului Petru cu Iisus. Văzându-l ap. Petru pe ap. Ioan, l-a întrebat pe Iisus, ce va fi cu acest apostol, pe care îl iubea Iisus. Răspunsu-i-a, zicând: Dacă voiesc ca el (Ioan) să rămână, până în sfârşit, ce-ţi este ţie? Ca urmare, a ieşit vorba între apostoli, că Ioan nu va vedea moartea. Este aceasta mai mult decât o cunoaştere a viitorului apostolului Ioan, dar şi o purtare de grijă a Fiului lui Dumnezeu, ca ap. său iubit să poată răzbi prin grelele încercări, în îndelungimea sa de zile.

Învăţătura despre providenţa divină, expusă de Iisus în Predica sa de pe Munte, a avut în vedere starea de necredinţă şi de îndoială a păgânilor, rezultată din necunoştinţa despre Dumnezeu Tatăl. De aceea a grăit Iisus mulţimilor: „Nu duceţi grijă, spunând: „Ce vom mânca ori ce vom bea, ori cu ce ne vom înveşmânta? Că după toate acestea se străduiesc păgânii; ştie doar Tatăl vostru cel ceresc, că aveţi nevoie de ele" (Matei 6, 31—32). „Când vă rugaţi, nu spuneţi multe ca păgânii, că ei cred că în poliloghia lor vor fi ascultaţi. Deci nu vă asemănaţi lor, că ştie Tatăl vostru de ce aveţi trebuinţă mai înainte ca să cereţi voi de la El" (Matei 6, 7—8). Şi iarăşi: „El face să răsară soarele peste răi şi peste buni şi trimite ploaie peste drepţi şi peste nedrepţi" (Mt. 5, 45).

În ierarhizarea valorilor, a pus Iisus grija pentru suflet mai presus decât grijile pentru viaţa pământească. Pentru toţi cei ce cred în Iisus, Fiul lui Dumnezeu, a rămas îndemnul evanghelic: „Căutaţi mai întâi împărăţia şi dreptatea lui (Dumnezeu) şi acestea toate (cele necesare trupului) se vor adăuga vouă" (Matei 6, 33).

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român Sibiu, Str. Mitropoliei nr. 35. Articolele nepublicate nu se înapoiază.
Tiparul Tipografiei Eparhiale Sibiu

COMITETUL DE REDACŢIE: **Dr. Antonie Plămădeală**, Mitropolitul Ardealului — preşedinte; **P.S. Visarion Răşinăreanu** - episcop-vicar, — vicepreşedinte; **Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan** — redactor responsabil; **Pr. prof. Dr. Mircea Păcurariu.**

I.S.S.N. 1223-8392

Abonamentul pe un an: 85 000 lei. Cont nr. 2511.1-61.1/ROL B.C.R. Sibiu. Pentru cititorii de peste hotare costul unui abonament anual este de 25 dolari S.U.A. (cont nr. 2.11.1.-61.15 U.S.D.) sau echivalentul în altă valută, B.C.S.A., Sucursala Sibiu.

Băncescu Lidia
Str. L. Rebreanu 14
Sibiu

Fondator:

Mitropolitul ANDREI ŞAGUNA

1853

Telegraful Român

FOAIE EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

Anul 150
SIBIU
15 septembrie şi 1 octombrie
Nr. 35—38
2002

ÎNĂLŢAREA SFINTEI CRUCI

„Crucii Tale ne închinăm, Hristoase, şi Sfântă Învierea Ta o lăudăm şi o cinstim“

Biserica creştină prăznuieşte în fiecare an la 14 septembrie Sfânta şi de viaţă făcătoarea Cruce. Înaintea ochilor se înalţă plină de dar şi de lumină această pavăză nesurpată şi acest sceptru dumnezeiesc. Crucea Domnului o sărutăm cu frică şi cu bucurie negrăită. Cu frică, din cauza păcatelor noastre, cu bucurie pentru mântuirea care ne-a venit printr-însa. Pe Cruce s-a săvârşit Cel ce, ascultând de porunca Tatălui, S-a deşertat de a Sa Dumnezeire şi a primit moartea, moartea pe Cruce. „Pe cruce s-a oficiat o slujbă şi o jertfă şi un act de reaşezare a omenirii în situaţia ei de necorupţie originară“. Crucea e stropită cu sfântul sânge al Mântuitorului. Este altar şi locul sacru al suferinţei Nevinovatului. O cântare bisericească spune: „Străluceşte, Cruce a Domnului, fulgerele luminate ale darului tău în inimile celor ce te cinstesc pe tine şi cu dragoste te primesc, ceea ce eşti de lume dorită. Căci prin tine mâhnirea lacrimilor s-a pierdut, din cursele morţii am scăpat şi la veselia cea nesfârşită ne-am mutat“.

Să tăgăduim, să uităm, să ne prefacem neştiutori?

Nicidecum!

A nu pomeni Crucea, a ne feri de amintirea celor petrecute pe Golgota, e acelaşi lucru cu a minimaliza, chiar anula opera lui Hristos. A considera crucea un obiect de tortură, sau chiar a-l batjocori, fie că se găseşte aşezată la răspântiile drumurilor, fie la căpătâiul celor adormiţi, este o blasfemie adusă lui Hristos. Lucru, din păcate, ce se întâmplă tot mai des în zilele noastre. Omul modern înlocuieşte valorile tradiţionale cu contrafacerile lor (non-valori), nu prin detronare, ci prin înlocuirea adevăratelor valori cu cele „moderne“. Efect şi practică ce se regăseşte şi în viaţa creştină.

A ne lepăda de Cruce înseamnă a nu înţelege misiunea pământească a lui Hristos, voinţa Sa de a se identifica condiţiei omului. Pe Cruce s-a unit Dumnezeirea şi Omenirea, prin coborârea lui Dumnezeu la noi şi prin îndumnezeirea făpturii.

Hristos, fratele, prietenul, dar şi Dumnezeul nostru şi-a aflat sfârşitul pe lemnul blestemat, sub privirile ironice şi batjocoritoare ale duşmanilor. Cu toate acestea Crucea nu este, pentru creştini, doar un mijloc de tortură şi omorâre a Fiului lui Dumnezeu. Ci dimpotrivă, „Crucea, geometric şi simbolic (dar şi istoric n.n.) vorbind, e semnul întretăierii celor două planuri, e unirea dintre spiritual şi material, e metafora dublei noastre naturi: duhovnicească şi pământească. Ea ne rezumă, ne recapitulează, ne reprezintă grafic şi cardinal, ne expune în dubla — paradoxala, perpen-

(Continuare în pag. a 6-a)

Pr. AUREL PAVEL

Îndemn şi cuvânt de binecuvântare

Mesajul Prea Fericitului Părinte Patriarh TEOCTIST cu prilejul începutului anului şcolar 2002—2003

Începutul unui nou an şcolar ne prilejuieşte tuturor bucuria reluării şi continuării uneia dintre cele mai de seamă activităţi din viaţa noastră ce urmăreşte să realizeze luminarea minţii prin îmbogăţirea cunoştinţelor şi înălţarea spirituală printr-o aleasă viaţă duhovnicească.

Toate aceste alese daruri ni le dau, an de an, Şcoala şi Biserica printr-un lăudabil efort al celor ce au obligaţii, responsabilităţi şi atribuţii în acest domeniu.

La un asemenea moment ne îndreptăm gândul şi adresăm îndemn şi cuvânt de binecuvântare pentru toţi cei care de azi înainte pornesc sau reiau drumul de lumină al cărţii, culturii şi ştiinţei.

Elevilor le adresăm sfatul biblic: „luaţi învăţătura mai degrabă decât argintul şi ştiinţa mai mult decât aurul cel mai curat“ (Pilde 8, 10); părinţilor, care au în seamă grija de zi cu zi a copiilor, le reamintim şi de răspunderea spirituală de a-i învăţa „pe ei... şi a veghea la curăţia lor“ (Înţelepciunea lui Isus Sirah 7, 24—25); iar dascălilor le punem în faţă chipul potrivit pentru misiunea lor: „să fie treji, cinstiţi, întregi la minte, sănătoşi în credinţă, în dragoste, în răbdare“ (Tit 2, 2).

Urmând aceste precepte şi virtuţi vom înfăptui o lucrare bine plăcută lui Dumnezeu, în folosul semenilor şi al societăţii, ridicându-se astfel la înălţimea cerinţelor şi provocărilor veacului în care trăim.

Cu aceste sfaturi, îndemnuri şi dorinţe, rugăm pe Bunul Dumnezeu să binecuvinteze ostenelile tuturor celor implicaţi în actul de zidire intelectuală a omului, dăruindu-le sănătate şi putere de muncă în însuşirea şi răspândirea Cuvântului Adevărului.

† TEOCTIST
Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

Un dar de suflet oferit românilor: Biblia. Ediţia jubiliară a Sfântului Sinod, diortosită, redactată şi adnotată de Înalt Prea Sfinţitul Bartolomeu Anania, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului şi Clujului

Biblia, ca document sau izvor al Revelaţiei dumnezeieşti, reprezintă un bun al Bisericii universale. Totuşi, atunci când a fost tradusă în limba vreunui neam creştin de pe pământ, ea a devenit o zestre proprie acelui neam.

Prin Pronie dumnezeiască şi noi românii am avut şansa de a fi moştenitori ai acestui nepreţuit tezaur, care este *Biblia*. Întâi ne-am bucurat doar de traduceri parţiale, a câte unei cărţi precum *Psaltirea*, iar mai apoi de integralitatea cuprinsului ei.

Anul 1688 a reprezentat, aşa cum inspirat s-a spus, momentul în care întreaga Sfântă Scriptură a fost „altoită în pom românesc“. Atunci ni s-a înlesnit şi nouă, românilor, posibilitatea de a ne adăpa din izvorul întreg şi nesecat al înţelepciunii dumnezeieşti.

Deşi vremurile n-au fost întotdeauna prielnice, Sfânta noastră Biserică s-a îngrijit ca şi în secolele care au urmat să pună la îndemâna fiilor ei duhovniceşti această *„Carte a cărţilor“*, redată într-o limbă mereu înnoită, dar şi cu păstrarea specificului ei bisericesc.

Cărturari vestiţi, ierarhi cu înaltă pregătire teologică, dascăli de teologie, scriitori şi poeţi şi-au legat numele de anevoioasa misiune de tălmăcitori ai cuvântului revelat şi inspirat al Scripturii. Cu pioşenie se cuvine a fi menţionate nume ca cel al mitropolitului Simion Ştefan, ale învăţaţilor boieri munteni - fraţii Şerban şi Radu Greceanu, al Episcopului Filotei al Buzăului, al mitropolitului Andrei Şaguna, al episcopului de Huşi şi mai apoi patriarh al României Nicodim Munteanu, al scriitorului Gala Galaction şi al profesorului Vasile Radu.

Ajungând în timpurile noastre, avem bucuria de a adăuga la acele nume de prestigiu şi pe cel al Înalt Prea Sfinţitului Bartolomeu Anania, care ne-a oferit ca dar de suflet *Biblia*, diortosită şi tâlcuită pe măsura staturii personalităţii sale de venerabil ierarh şi ilustru scriitor şi poet, şi pe care Sfântul Sinod a decretat-o drept ediţie jubiliară, dat fiind faptul că a fost pregătită şi tipărită cu prilejul împlinirii a două mii de ani de istorie creştină.

Lansarea oficială a acestei Biblii în şedinţa solemnă a Sfântului Sinod, din 2 iulie 2002, a reprezentat, am putea spune, odovania unei celebrări de mai bine de un deceniu. Din când în când, în acest răstimp, Înalt Prea Sfinţitul Bartolomeu ne-a prilejuit bucuria de a avea la îndemână şi părţi mai restrânse (câte o singură carte) sau mai extinse (Noul Testament) din ceea ce constituie acum întregul. Concret, în Editura Institutului Biblic şi în Editura „Anastasia“ au apărut, ca ediţii de probă, 54 dintre cărţile care alcătuiesc acum ediţia completă a Bibliei jubiliare. În plus, Înalt Prea Sfinţia Sa ne-a introdus chiar în ambianţa atelierului biblic, oferindu-ne prin mijlocirea foii „Renaşterea“, pagini din ceea ce credem că putem numi marea operă a pilduitoarei sale vieţi. Spunem operă nu în sensul în care atribuim Scriptura lui Dumnezeu şi autorilor umani, care au fost profeţii şi evangheliştii, ci în sensul preluării şi transmiterii spre noi a mesajului revelaţional într-o nouă şi foarte atrăgătoare formă: cea a unei ediţii de excepţie a Bibliei în limba română.

La un moment ca acesta putem spune că „bătrânul oştean, chemat sub drapel“, în urmă cu ani, cum însuşi s-a autocaracterizat, şi-a îndeplinit cu prisosinţă misiunea. A păstorit, şi continuă să o facă, cu înţelepciune şi fermitate cea mai de frunte urbe a Transilvaniei şi o eparhie care nu a fost scutită de probleme, dar a găsit şi timp şi resurse sufleteşti spre a se dedica şi unei sarcini atât de onorante dar şi de mare responsabilitate, cum este traducerea Bibliei.

Reflectând asupra a ceea ce înseamnă a te implica într-o asemenea lucrare, Înalt Prea Sfinţitul Bartolomeu însuşi aprecia că este chiar o cutezanţă să te încumeţi a reînnoi într-o formă cât mai accesibilă şi mai atractivă cuvântul lui Dumnezeu, hărăzit spre mântuire tuturor oamenilor.

Cu toate îndatoririle pastoral-misionare şi administrative, Î. P. S. Sa n-a lăsat să se stingă harul poetic, cu care a fost dăruit de sus şi ca atare a rezultat ceea ce vedem: o ediţie a Bibliei care se ridică la valoarea şi prestigiul ediţiilor celebre în lumea creştină.

(Continuare în pag a 2-a)

Pr. Prof. Dr. DUMITRU ABRUDAN

A VII-a întâlnire a Comisiei mixte de dialog ortodox—greco-catolic

Episcopia Ortodoxă Română Arad, 1 octombrie 2002

În ziua de 1 octombrie 2002, a continuat, la Episcopia Ortodoxă Română din Arad, dialogul dintre Biserica Ortodoxă Română şi Biserica Română — Unită cu Roma, Greco-Catolică.

Comisia Ortodoxă a fost compusă din:

1. Î.P.S. Bartolomeu — Arhiepiscop al Vadului, Feleacului şi Clujului
2. Î.P.S. Andrei — Arhiepiscop al Alba Iuliei
3. P.S. Timotei — Episcop al Aradului
4. P.S. Ioan — Episcop al Oradiei
5. P.S. Ioan — Episcop al Covasnei şi Harghitei
6. P.S. Visarion Răşinăreanu — Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Sibiului
7. P.S. Iustin Sigheteanul — Arhiereu Vicar al Episcopiei Maramureşului şi Sătmarului

Ca delegat al Prea Fericitului Părinte Patriarh a participat Prea Sfinţitul Episcop Vincenţiu Ploieşteanu, Episcop Vicar Patriarhal şi Secretar al Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

În calitate de invitaţi au luat parte la acest dialog Î.P.S. Nicolae — Mitropolitul Banatului şi P.S. Laurenţiu — Episcopul Caransebeşului.

Comisia Greco-Catolică a fost alcătuită din:

1. Î.P.S. Mitropolit Lucian — Arhiepiscop de Alba-Iulia şi Făgăraş
2. P.S. Florentin — Episcop de Cluj-Gherla
3. P.S. Ioan — Episcop de Maramureş
4. P.S. Alexandru — Episcop de Lugoj
5. P.S. Virgil — Episcop de Oradea

Din partea Vaticanului a asistat Excelenţa Sa Mons. Francesco Pio Tamburrino.

Această nouă întâlnire a Comisiei mixte de dialog s-a desfăşurat în acelaşi climat de deschidere şi frăţietate. În prima parte a discuţiilor Î.P.S. Bartolomeu, în calitate de preşedinte-delegat al părţii ortodoxe, invită ierarhii celor două Biserici la stabilirea unui mod de comunicare nu numai în interiorul dialogului oficial, ci şi pe plan local, deoarece acest lucru este benefic pentru ambele părţi.

Ierarhii ambelor biserici sunt de acord să facă eforturi pentru îmbunătăţirea climatului moral dintre ele, făcând apel la preoţi şi credincioşi de a se apropia prin soluţii practice şi acceptabile.

Biserica Română Unită cu Roma, Greco-Catolică rămâne fidelă recomandărilor documentelor magisteriului Bisericii Catolice şi consideră că este necesară continuarea dialogului cu Biserica Ortodoxă Română. Ar vrea însă, ca acest dialog să fie real, deschis, sincer şi bazat pe dorinţa sinceră de înţelegere reciprocă şi de rezolvare a problemelor interconfesionale. Ierarhii greco-catolici îşi rezervă însă dreptul de a face apel la forurile legislative în situaţia în care se constată lipsa dorinţei de dialog.

Se solicită mai multă bunăvoinţă din partea părţii ortodoxe pentru o colaborare reală în găsirea unor soluţii acceptabile.

Partea greco-catolică cere restituirea catedralelor din Oradea şi Baia Mare, a bisericii Sfântul Vasile cel Mare din Bucureşti, precum şi a unor biserici protopopiale. De asemenea, se solicită restituirea bisericilor care nu sunt folosite sau sunt închise, iar în localităţile în care există o singură biserică, fostă greco-catolică, să se slujească alternativ.

Partea ortodoxă îşi menţine în continuare părerea de a fi respectată voinţa credincioşilor majoritari, când este vorba de cedarea bisericilor de orice categorie. Slujirea alternativă nu este o soluţie în rezolvarea amiabilă a conflictelor patrimoniale.

Din discuţie a reieşit că, de la ultima întâlnire, s-au rezolvat un număr de cazuri, dar este necesară o misiune pastorală mai insistentă pentru a crea condiţiile necesare soluţionării altor situaţii dificile.

Partea ortodoxă îşi exprimă dorinţa ca dialogul să nu se limiteze la o relaţie strict juridică, ci să se găsească mijloace pentru o împreună lucrare şi în celelalte domenii ale binelui obştesc, deoarece poporul aşteaptă mai mult de la noi toţi.

S-a hotărât ca următoarea întâlnire să aibă loc pe data de 23 septembrie 2003 la sediul Episcopiei Greco-Catolice din Baia Mare.

Îl rugăm pe Dumnezeu să ocrotească preoţii celor două Biserici şi să le dea putere să-i conducă pe credincioşi la mântuire.

Comisia Ortodoxă Română
Comisia Greco-Catolică

Interdisciplinaritate literatură-religie în învăţământul preprimar

MOTTO:

„Învăţăturile date cu forţa nu pot dăinui în suflete, pe când învăţăturile primite în suflet cu plăcere şi cu bucurie rămân de-a pururi" (Sf. Vasile cel Mare)

În planul de învăţământ elaborat prin Ordinul Ministrului nr. 4446 din 1998 la capitolul „Educaţie pentru societate", este introdusă şi educaţia religioasă. Vârsta preprimară este vârsta cu trăsăturile de voinţă şi caracter în formare având ca germen însăşi personalitatea umană. Acum copilul este mai receptiv la diversele influenţe ce se exercită asupra lui, formându-se în sufletul acestuia impresii, deprinderi de conduită şi sentimente cu ajutorul cărora să devină o persoană deschisă comuniunii cu semenii şi cu Dumnezeu.

Educaţia religioasă trebuie privită în strânsă legătură cu educaţia morală, acordându-i însă fundament divin, creştin. Consider că nu este important cât de des se fac, sau ce durată au aceste activităţi, ci importantă este intensitatea trăirilor afective simţite de copil şi modul lor de răsfrângere asupra comportamentului de zi cu zi.

„Credinţă fără fapte nu există", spune Sfântul Simeon Noul Teolog.

Am încercat să abordez interdisciplinar anumite aspecte ale educaţiei creştin-religioase pentru a putea pătrunde cât mai adânc şi cât mai puternic cuvintele celui ce a fost pedagog prin excelenţă, a celui ce ne-a predat materiile fundamentale ale şcolii vieţii: binele, frumosul, morala, credinţa şi iubirea.

Lecţiile de educare a limbajului prin bogăţia lor tematică, prin textele prezentate oferă copiilor exemple concrete de fapte, atitudini, evenimente, pe care analizându-le şi discutând despre ele, copiii îşi însuşesc o serie de convingeri morale.

Măiestria educatoarei constă în descoperirea şi valorificarea ocaziilor în care poate să intervină, în care poate să se aplece cu grijă, cu delicateţe şi răbdare pentru a deschide mintea şi sufletul copilului spre literatură şi credinţă. Copiii nu trebuie să devină nici fanatici din punct de vedere religios, dar nu trebuie nici îndepărtaţi de adevăratele valori spirituale şi morale, iar educaţia să fie făcută în aşa fel încât să nu fie o povară pentru copil.

Dacă o operă a reuşit să ne sensibilizeze, adică să ne producă o stare sufletească deosebită, care ne face să ne simţim altfel decât ne ştim în mod obişnuit şi trezeşte în noi dorinţa de a ne modela, ea şi-a atins menirea dată de condiţia artei şi implicit ne-a strecurat în minte, atitudine şi comportament, sensuri, învăţăminte, imperative umane şi nobile.

Literatura poate juca un rol deosebit în procesul educării copiilor în spiritul binelui, adevărului şi dreptăţii, în formarea unor atitudini pozitive cum ar fi cinstea, curajul, spiritul de sacrificiu, demnitatea, iubirea, prietenia, respectul, întrajutorarea, modestia, sinceritatea, hărnicia, generozitatea.

Că aceste valori sunt sociale, cel mai bine o demonstrează o specie bine determinată a literaturii şi anume **basmul,** specie asupra căreia aş dori să mă opresc în mod special. Copilul care ascultă un basm trăieşte cu intensitate nu numai momentele acţiunii ci şi sentimentele de care sunt animaţi eroii. Simpatia şi compasiunea pentru cei ce suferă, simpatia pentru personajele ce acţionează în numele binelui şi adevărului, dezaprobarea faptelor săvârşite de personajele negative, care stârnesc dezaprobarea colectivului, sunt câteva influenţe morale ce-şi lasă amprenta asupra personalităţii copilului.

Uneori cel ce povesteşte poate părăsi firul unei acţiuni principale, spre a face o incursiune într-un alt câmp, secundar. Această improvizaţie are faze cronologice, dar şi momente de suspensie, de includere a unor evenimente izolate ce capătă o raţiune în contextul general. În acest sens am găsit deosebit de important rolul educatoarei (sau a celui ce povesteşte) în a şti unde şi cum trebuie să introducă în suflet învăţăturile, pentru a rămâne de-a pururi acolo.

Prin basmul **„Fetiţa cu chibrituri"** de Hans Christian Andersen le putem vorbi copiilor despre **milostenie.** Fetiţa, în seara în care era ajunul Anului Nou, umbla din stradă în stradă cu capul gol şi desculţă, învineţită de frig şi flămândă, fără ca nimeni s-o fi miluit măcar cu un gologan. Toate ferestrele sclipeau de lumină, de la toate casele se răspândea un miros plăcut de gâscă friptă şi cozonac, iar nefericita copilă îmbia pe unul şi pe altul cu câte o cutie de chibrituri. Trăsurile treceau în goană pe lângă ea şi atunci s-a adăpostit la un colţ între două case unde dimineaţa a fost găsită înţepenită, îngheţată de frig cu câteva beţe de chibrituri în mână. La lumina unui băţ ea văzuse cum bunica ei (care era moartă), o ridică în braţe şi luându-şi zborul prin văzduh a înălţat-o sus, sus într-un loc unde nu era nici frig, nici foame, nici amărăciune, acolo unde era scaunul lui Dumnezeu. Dacă unul dintre bogaţii care au trecut pe lângă ea ar fi cumpărat cutiile cu chibrituri, fetiţa ar fi fost salvată, dar toţi au trecut nepăsători. Sfântul Ioan Gură de Aur spune: **„Cu un bănuţ dăruit poţi cumpăra cerul. Nu fiindcă cerul ar fi fost atât de ieftin, ci fiindcă Dumnezeu este atât de plin de iubire. Dacă n-ai nici acel bănuţ, atunci dă un pahar cu apă rece".** Această faptă va fi plăcută lui Dumnezeu şi te va răsplăti pentru ea, căci ceea ce are omul dumnezeiesc în el este putinţa de a face bine, iar cei bogaţi vor ajunge în cer când îi vor introduce acolo săracii.

Una dintre cele zece porunci este: **„Cinsteşte pe tatăl şi pe mama ta ca bine să-ţi fie şi ani mulţi să trăieşti pe pământ".**

Imaginea părinţilor în structura basmului are în primul rând un scop moralizator, fapt ce evidenţiază valoarea sa etică. Ei rămân pentru copii fiinţele de exemplară frumuseţe morală, ei au vegheat asupra lor şi le-au urmărit cu dragoste zborul spre înălţimile vieţii. De aceea, nici un sacrificiu nu va fi în măsură să răsplătească tot ceea ce au făcut părinţii pentru copii, pentru triumful vieţii şi al omului. Dragostea faţă de părinţi nu poate fi anihilată definitiv nici măcar atunci când eroul a fost transmutat într-o altă lume.

Basmul **„Tinereţe fără bătrâneţe şi viaţă fără de moarte"** evocă într-o manieră specifică şi particulară sentimentele care îi leagă pentru totdeauna pe copii de părinţi şi pe aceştia din urmă de propriile lor vlăstare, prin care li se prelungeşte prezenţa în lume. A renunţa la **„tinereţea fără bătrâneţe şi la viaţa fără de moarte"** din dragoste şi recunoştinţă faţă de părinţi este o dovadă a măreţiei şi unicităţii fiinţei umane, o expresie a fondului de omenie ce pulsează din sufletele acelora ce se simt copii faţă de proprii lor părinţi.

„Viaţa este muncă şi numai munca îi dă omului dreptul de a trăi. Apa curgătoare dă viaţă, cea stătătoare devine otrăvitoare" (Sfântul Ioan Gură de Aur).

Observând efectele binefăcătoare ale muncii în viaţa de toate zilele şi înţele-

(Continuare în pag. a 4-a)

Educatoare,
FELICIA ALIMAN
Grădiniţa nr. 1, Gherla

Cultură la parohii

Din fericire, tot mai numeroşi preoţi manifestă susţinute preocupări culturale, desfăşurate în sfera de activitate parohială, fapt ce contribuie la impunerea prestigiului personal, atât în faţa intelectualilor din localitate cât şi a credincioşilor pe care îi păstoresc, dovedind astfel nu numai misiunea de liturghisitori la Sfintele Altare, ci şi de slujitori ai culturii pe altarul istoriei Patriei. Printre aceştia se numără şi preotul Nicolae Moga din parohia Mălaia, Eparhia Râmnicului.

După obţinerea Licenţei în Teologie şi hirotonirea sa în preot, Părintele Moga a slujit în parohiile Bumbuieşti şi Voineasa din ţinutul Loviştei. Preot de vocaţie şi bun gospodar, desfăşoară o temeinică misiune, atât pastorală cât şi administrativă, remarcându-se prin restaurarea bisericilor şi îndrumarea duhovnicească a credincioşilor pe calea mântuirii, ceea ce constituie adevărata „carte de vizită" a oricărui slujitor al Sfintei Biserici.

Activitatea gospodărească şi pastorală a Părintelui Moga este încununată şi de una culturală, fiind profesor de religie, muzică şi limba latină la Şcoala Generală din Voineasa. De asemenea, s-a impus şi printr-o bogată activitate publicistică în diferite periodice, religioase şi laice, afirmându-se şi cu un recent volum de versuri, intitulat **Drumul Durerii,** apărut la Râmnicu Vâlcea, în anul 1997.

În ultimul an, Părintele Nicolae Moga oferă cititorilor alte două volume, cu caracter istoric, intitulate: **Biserica „Sfântul Ierarh Nicolae", Voineasa — Vâlcea,** şi **Mălaia — Repere monografice,** ultimul având coautor şi pe fiica sa, Maria-Magdalena Moga, studentă la Facultatea de Teologie; ambele lucrări sunt redactate pe bazele unei temeinice documentări bibliografice şi de arhivă.

Monografia Bisericii „Sf. Ierarh Nicolae" depăşeşte sfera unei simple istorii a sfântului locaş, întrucât autorul abordează întreaga tematică privind localitatea Voineasa, ca aşezare, climă, istorie şi atestare documentară a localităţii.

Referitor la originea şi vechimea bisericilor din Voineasa, întrucât ele au fost mai multe de-a lungul secolelor, datele istorice sunt destul de modeste; pe baza unei însemnări, prima ar data din anul 1734. Cea mai veche biserică din localitate, atestată documentar, este de la începutul secolului al XIX-lea, ctitorită de episcopul Iosif al Argeşului (1793—1820), iar cea nouă a fost construită la îndemnul episcopului Atanasie al Râmnicului, cu ocazia vizitei pastorale din 1903, când s-a adresat credincioşilor, îndemnându-i să clădească „o biserică mai potrivită timpului", fapt realizat în anul 1906. Deoarece, Valea Lotrului a fost în primul război mondial câmp de bătălie înverşunată între armata română şi trupele austro-ungare, biserica a suferit mari daune, fiind jefuită de cele mai preţioase obiecte cultice.

Părintele Moga prezintă şi preoţii slujitori de la Voineasa, atestaţi documentar în număr de 18; primul fiind menţionat la 12 ianuarie 1605, fapt ce presupune şi existenţa unei biserici, necesară oficierii cultului divin.

Referitor la **Mălaia — Repere monografice,** întrucât Părintele Nicolae Moga este „fiu al satului" îi consacră un studiu aprofundat şi bine documentat, multe toponime şi obiceiuri fiindu-i cunoscute din copilărie. Aşezată pe Valea Lotrului, localitatea se învecinează cu trei judeţe: Sibiu, Gorj şi Vâlcea, având căi de acces spre Sebeş, Petroşani, Novaci şi Valea Oltului. Întocmită după toate criteriile ştiinţifice ale unei monografii, lucrarea oferă date amănunţite privind cadrul natural, aşezare, relief, resurse minerale, climă, hidrografie, floră, faună, arhitectură, ocupaţia locuitorilor, toponimie şi un valoros glosar

(Continuare în pag. a 7-a)

Arhim. VENIAMIN MICLE

Un dar de suflet oferit românilor

(Urmare din pag. 1)

Prezentarea grafică este excepţională. Aşezarea în pagină este aerisită şi foarte judicios distribuită. Caracterul literelor folosite este de o mare diversitate, ceea ce facilitează lectura.

Editura Institutului Biblic a realizat cu adevărat o lucrare tipografică de înaltă ţinută, onorând în acest fel osteneala celui care în urmă cu câţiva ani a patronat această instituţie bisericească.

Se cuvine să avem însă în vedere şi fondul, adică să ne referim şi la valoarea lucrului în sine săvârşit de către Înalt Prea Sfinţitul Arhiepiscop Bartolomeu. În această privinţă este important de reţinut ceea ce Înalt Prea Sfinţitul însuşi afirmă despre versiunea Bibliei care îi aparţine, anume că ea reprezintă un *„text credincios* originalului şi potrivit cu vârsta de acum a limbii române". Originalul de care face pomenire Î. P. S. Sa este cel al Septuagintei, în ediţiile critice, a lui Alfred Rahlfs pentru Vechiul Testament şi a lui Kurt Aland pentru Noul Testament.

Nu a fost exclusă nici versiunea ebraică, accesibilă Î. P. S. Sale prin cele mai bune traduceri occidentale. În plus, diortositorul a făcut apel la încă treisprezece versiuni reprezentative, româneşti şi străine, dintre care amintim: Biblia de la Bucureşti (1688), Biblia de la Blaj (1795), Biblia lui Şaguna (1858), ediţia sinodală a Bibliei (1914), Biblia tradusă de Gala Galaction şi Vasile Radu (1936 şi 1938), Biblia patriarhului Nicodim (1944), apoi Vulgata în ediţia critică de la Stuttgart (1977), La Bible de Jerusalem, Paris (1973), Traduction Oecumenique de la Bible (T.O.B.), Paris 1978, The Holy Bible, versiunea King James, Oxford (1975).

Textul scripturistic propriu-zis, restaurat prin metoda comparatistă, este însoţit de comentariu, fundamentat pe surse patristice dar şi pe o pertinentă analiză filologic-literară.

Reţine atenţia şi o inspirată reformulare a titlurilor capitolelor, în sensul unei mai cuprinzătoare definiri a conţinutului lor. Din cartea Facerii, spre exemplu, au fost reformulate 35 de capitole din totalul de 50. Tot aşa, se cuvine menţionată şi o nouă orânduire a versetelor care sunt aşezate continuativ, evitându-se ciuntirea nefirească a frazelor.

Introducerile succinte, dar foarte bogate în conţinut şi tot atât de limpezi în formulare, care preced fiecare carte din Vechiul şi Noul Testament, constituie un alt element inedit al actualei ediţii jubiliare a Bibliei. Practic, dacă am separa aceste introduceri şi le-am orândui într-un volum aparte, am avea de-a face cu un veritabil manual de Isagogie biblică.

Instructiv şi temeinic documentat este şi „Cuvântul lămuritor asupra Sfintei Scripturi", ce premerge textului scripturistic propriu-zis, iar „Nota asupra ediţiei" de la sfârşit ne oferă o serie de informaţii pe care autorul traducerii a considerat că este oportun să le împărtăşească.

Concordanţa biblică selectivă ca şi lista unităţilor de măsură şi a monedelor menţionate în Biblie au acelaşi rost ca şi comentariul: să faciliteze cunoaşterea extensivă şi intensivă a cuprinsului Sfintei Scripturi.

Din punct de vedere literar-stilistic Biblia poartă amprenta talentului poetic al unui mare scriitor, cu care avem norocul să fim contemporani. Fiecare cuvânt este bine cântărit şi aşezat cu grijă la locul său, încât frazele şi paginile în ansamblu, se caracterizează prin claritate şi o mare frumuseţe artistică.

Lansarea noii ediţii a Bibliei a constituit, cu adevărat, un eveniment cultural-spiritual de nivel naţional, care a fost receptat de toată suflarea românească, întrucât Biblia este cartea dorită, căutată şi cercetată de tot natul. Nu este procurată pentru a fi în bibliotecă ci pentru a fi consultată ori de câte ori credinciosul caută alinare în mijlocul încercărilor şi zbuciumului vieţii.

În general, diortosirea sau revizuirea textului biblic şi nu mai puţin comentariul sau exegeza sunt lucrări şi osteneli la care participă mai mulţi specialişti avizaţi, care îşi împart responsabilităţile. Aşa a fost cazul celor 70 de bărbaţi, care în secolele III-IV î.d.Hr. au săvârşit prima lucrare de traducere a Bibliei ebraice în Lb. greacă şi probabil prima traducere a unei cărţi dintr-o limbă în alta. Au fost totuşi şi situaţii de excepţie când greaua sarcină de traducere a fost asumată de un singur traducător. Este cazul lui Origen, care în secolul al III-lea a revizuit textul Septuagintei, iar mai apoi a Fericitului Ieronim, care între 390-405 a tradus, la Betleem, textul Vulgatei. Cu aceşti doi mari bărbaţi ai creştinismului primar cutezăm a-l asemăna pe Înalt Prea Sfinţitul Bartolomeu Anania al Clujului. A împrumutat metoda de lucru a lui Origen, anume cea comparatistă şi s-a nevoit în rugăciune şi asiduă cercetare filologic-literară ca şi Ieronim spre a găsi termenii cei mai potriviţi care să facă accesibilă adâncimea uneori infinită a textului sacru.

Pentru multe generaţii de acum încolo, Biblia diortosită şi comentată de Înalt Prea Sfinţitul Bartolomeu va rămâne textul de referinţă şi o mărturie despre activitatea pastoral-misionară a Bisericii noastre la acest început de al treilea mileniu.

Se cuvine cred să reamintim încă un fapt care este vrednic de luat în considerare, anume că pentru a doua oară un ierarh al Clujului s-a dedicat unei atât de sfinte preocupări de îmbunătăţire a textului scripturistic. Primul a fost episcopul Nicolae Colan, ajuns mai apoi mitropolit al Ardealului, care a revizuit şi tipărit Noul Testament în 1943. Printr-o strădanie de o mai mare anvergură, extinsă la ambele Testamente îi urmează acum actualul întâistătător al aceleiaşi eparhii, Înalt Prea Sfinţitul Bartolomeu Anania.

Deşi o lucrare de o asemenea importanţă cum este traducerea Bibliei, este făcută spre slava lui Dumnezeu şi mântuirea oamenilor, credem totuşi că cel mai înalt for de cultură al ţării, care este Academia Română, va găsi modalitatea de a consemna şi pune în lumină importanţa acestui moment, când s-a înscris o pagină atât de luminoasă în viaţa noastră spirituală şi culturală.

Având bucuria de a-l avea în mijlocul nostru pe cel care, într-un răstimp de un deceniu şi în vremuri zbuciumate ca cele de acum, a avut tăria de a-şi valorifica talentul literar pentru un scop atât de înălţător şi atât de plăcut lui Dumnezeu şi folositor oamenilor, îl rugăm să binevoiască a primi expresia fieştii noastre recunoştinţe şi urarea de sănătate şi putere spre a sluji cu aceeaşi dăruire Biserica şi neamul, pe care le iubeşte deopotrivă.

Împlinire sfântă

P.C. Pr. prof. dr. Ioan I. Ică — septuagenar

Există în viața oamenilor momente de aducere-aminte, de înălțare sufletească și de bucurie sfântă prilejuită de împlinirea unui anumit număr de ani pe făgașul timpului.

Un astfel de moment este și cel de acum în care unul dintre venerabilii și distinșii dascăli ai teologiei românești **P.C. Pr. prof. dr. Ioan I. Ică** împlinește prin darul lui Dumnezeu frumoasa și aleasa vârstă de 70 de ani.

Prin darul lui Dumnezeu — zicem — pentru că însăși viața este un dar dat omului și fiecare an adăugat la măsura vârstei se constituie într-un venerabil dar ce se cere primit, înnobilat și fructificat după măsura chemării și a harului fiecăruia.

Este o vârstă frumoasă — 70 de ani —, o vârstă la care cei care ajung au un sentiment de mulțumire și de împlinire dar în acelaș timp și unul de dăruire în continuare în slujba lui Dumnezeu și a semenilor. Părintele profesor Ioan I. Ică se bucură desigur din plin de această vârstă pe care el a umplut-o zi de zi, an de an, și ceas de ceas cu studiul teologiei ortodoxe, cu rugăciunea și contemplația ca și cu cercetarea științelor profane.

Pornit de jos, printr-o muncă asiduă, P.C. Sa a reușit să surmonteze toate încercările vieții și să ajungă pe cea mai înaltă treaptă a slujirii catedrei teologice, aceea de profesor universitar și de decan al Facultății de Teologie din Cluj.

A fost o muncă dinamică și constructivă, o muncă ce a fost îmbinată armonios cu rugăciunea și cu slujirea la Sf. Altar ca și cu studiul Sfinților Părinți ai Bisericii, marii îndrumători de suflete și de conștiințe. L-am cunoscut pe părintele profesor Ioan I. Ică în anii studenției, când l-am avut dascăl la Catedra de Bizantinologie și apoi la cea de Teologie dogmatică și simbolică la Sibiu și când ne-a deschis tuturor gustul pentru studiul spiritualității bizantine, pentru istoria dogmelor ca și dragostea față de studiul limbilor clasice.

Cursurile sale erau cu adevărat pline de duhovnicie și de erudiție teologică, fiind la curent cu tot ce apărea în orice domeniu al teologiei și al culturii în acea vreme. Era un om al ordinii, al disciplinei, fructificând orice minut al orei de curs și dându-ne sfaturi pentru viața de slujire ca preoți și păstori de suflete.

Uneori exigent, dar drept, părintele profesor ascundea de fapt o inimă mare, în stare să facă orice sacrificiu pentru ajutorarea cuiva aflat în nevoie.

Era un teolog rafinat, un bun condeier, ani de-a rândul ocupându-se în calitate de redactor de revista „Mitropolia Ardealului" de la Sibiu căreia a reușit să-i imprime un stil aparte.

A fost și este încă un om cuprins de simțul responsabilității, al datoriei împlinite și mai presus de toate un om al smereniei. Niciodată nu l-am auzit lăudându-se cu fascinanta lui capacitate intelectuală, niciodată n-a căutat locul de frunte nici la facultate nici la altar ci totdeauna în smerenie și decență putea fi remarcat, motiv pentru care a fost și este foarte apreciat de cei care-l cunosc.

L-am întâlnit de atâtea ori prin Librăriile orașului, în căutare de noi apariții editoriale, prin bisericile din Sibiu sau din împrejurime unde într-un ungher, în tăcere participa la Sf. Liturghie atunci când nu slujea în sobor. De câteva ori, vizitându-l pe neanunțate, acasă, l-am găsit cufundat în rugăciune, cu Psaltirea deschisă, deprindere moștenită de la părinții săi din Ocna Sibiului, oameni deosebit de evlavioși.

Prin întreaga sa viață, prin contribuția adusă la dezvoltarea teologiei dogmatice românești, P.C. Sa rămâne ca un element de valoare al învățământului teologic contemporan dar și al ecumenismului pe care l-a slujit ani de zile în calitate de mesager al Bisericii Ortodoxe Române.

Acum la ceas aniversar îi aducem omagiul nostru și în calitate de ucenic, și rugăm pe Dumnezeu să-i hărăzească ani mulți cu pace, cu binecuvântare și cu nespuse bucurii duhovnicești în slujba Școlii Teologice românești, a Bisericii și a neamului.

Întru mulți și fericiți ani!

† **VISARION RĂȘINĂREANU**
Episcop-vicar
SIBIU

Traian Vuia — mare precursor în dezvoltarea aviației

Din timpuri străvechi, este cunoscută năzuința omului după sublimitate, înțelegând prin aceasta înălțimea morală sau intelectuală. Când Dionisie Tiranul, regele Siracuzei, a socotit că-l uimește pe Plato cu splendorile palatului său, acesta — cu convingere — i-a răspuns: „vidi pulchriora", adică am văzut altele mai frumoase, gândind la mărețele sale preocupări din lumea ideilor.

Aspirația de ridicare la înălțime fizică, mereu mai apreciabilă, îi determină pe alpiniști — chiar și cu riscuri mari — să se silească spre a atinde vârfurile munților celor mai înalți.

Pentru cucerirea înălțimilor spațiului aerian, după exemplul păsărilor, omul a căutat să iscodească mijloace de zbor și de menținere cât mai mult posibil, la înălțimile văzduhului. Celebră a rămas sentința morală a marelui filozof roman, Seneca (mort la anul 65 d.H.): „per aspera, ad astra", adică înfruntând nevoi, se ajunge la bolta înstelată. Mitologia ne spune despre Icar, fiul arhitectului grec, Dedal, că împreună cu tatăl său a scăpat din Labirint, cu ajutorul unor aripi confecționate din pene, lipite cu ceară. Apropiindu-se însă prea mult de soare, ceara s-a topit și Icar s-a prăbușit în marea care îi poartă numele, victimă a unor proiecte prea ambițioase și cutezătoare. Icar este și denumirea unei planete mici, care se apropie de soare, de două ori mai mult decât planeta Mercur.

Leonardo da Vinci (1452—1519), mare pictor, sculptor, arhitect, om de știință și gânditor italian, prin multilaterala sa personalitate, este considerat a fi o întruchipare a idealului renascentist al omului universal. Lui i se datoresc primele schițe de aparate pentru zburat, pe care le-a elaborat în jurul anului 1490.

Zborul cu aparate mai grele decât aerul, a fost precedat de cel cu aerostate. Primul avion care a decolat cu mijloace proprii de bord, la 18 martie 1906, a fost construit în Franța, de inventatorul român Traian Vuia. „Nu trebuie să uităm și nu este o exagerare, vorbind despre aviațiunea la noi — spune Aurel Vlaicu. Simt o mare mulțumire sufletească, aducându-mi aminte, că primul aviator care s-a ridicat cu propriile mijloace (de bord), de pe pământ, a fost un român: Traian Vuia" (Vuia Traian, Realizarea zborului mecanic — mărturii — ed. a II-a, București, 1955, p. 1).

La 17 august 2002, s-au împlinit 130 de ani de la nașterea lui Traian Vuia, fapt consemnat de forurile în drept, care au propus omagierea lui, pentru glorioasa sa creație, rod al geniului poporului român.

Traian Vuia a fost fiu de țăran sărac. A văzut lumina zilei la 17 august 1872, în cătunul Surducu Mic, aparținător de comuna Bujor, din Banat, de lângă Făget. A copilărit la țară, aproape de natură. A dovedit inteligență excepțională, înclinată spre observație și meditație, precum și îndemânare pentru lucrări mecanice — spune biograful său, Const. Nedelcu (Vuia T., op. cit., p. 15—16). În contemplațiile sale, se simțea atras spre observarea zborului păsărilor. A urmat cursurile școlii confesionale din Bujor și a intrat apoi în școala elementară din Făget, dovedind aptitudine și pasiune pentru învățătură. În continuare, a urmat cursurile liceului din Lugoj, unde l-a cunoscut pe Tiberiu Brediceanu, de care l-a legat o prietenie prelungită de-a lungul vieții.

După terminarea liceului, în 1892, s-a înscris la Politehnica din Budapesta. Date fiind exigențele, cu impunerea frecvenței regulate și în lipsa mijloacelor materiale, n-a putut să continue. A trecut la Facultatea de drept, cu frecvență mai puțin riguroasă, de unde se mai întorcea la Lugoj, spre a lucra în cancelaria avocațială a lui Coriolan Brediceanu, tatăl lui Tiberiu. Astfel își împrospăta mijloacele de existență.

Ca student la Budapesta, a participat la activitatea societății „Petru Maior" a studenților români, mai ales prin comunicări asupra problemei zborului cu aparate mai grele decât aerul. La observațiile din copilărie și la experiențele făcute în anii de liceu, li s-au alăturat studii susținute în bibliotecile din Budapesta, comparând vederile proprii cu părerile cercetătorilor contemporani.

Traian Vuia a trecut în mod strălucit examenul de doctorat în drept și a obținut diploma de avocat. În entuziasmul său tineresc, a simțit dorința de a milita pentru emanciparea poporului român. Pe de altă parte, se simțea atras spre tehnică, pentru problemele zborului. Aceste două chemări, opozante prin specificul lor, au condus la un adevărat conflict sufletesc. Alegerea i-a fost ușurată de prietenii săi, care au înțeles că experimentele și cercetările pentru cucerirea văzduhului nu pot fi continuate pe plan local, numai într-un centru cultural și tehnic-industrial, dispunând de biblioteci, laboratoare, ateliere. O astfel de opțiune i-a atras atenția spre Paris. Prietenii lui, bănățeni, au organizat colecte spre a strânge fondurile necesare călătoriei. N-au lipsit nici darurile oferite din Transilvania.

În vara anului 1902, la vârsta de 30 de ani, Traian Vuia a sosit la Paris. Acolo, în problema locomoțiunii aeriene, lumea era împărțită: unii urmăreau dezvoltarea zborului cu aparate mai ușoare decât aerul (cu balonul dirijabil), iar alții pentru zborul cu aparate mai grele decât aerul (cu avionul, numit pe atunci aeroplan). Tulburat de multele neajunsuri întâmpinate, Vuia nu și-a pierdut curajul. Credincios vederilor sale proprii, privitoare la posibilitatea și superioritatea zborului cu aparate mai grele decât aerul, Traian Vuia și-a zis, cu convingere: „Voi cerceta și-i voi convinge pe alții, că viitorul este al avionului" (Vuia T., op. cit., p. 19).

Pentru susținerea convingerilor sale, Traian Vuia a muncit cu căldură și pasiune. În iarna din 1902—1903, mașina lui Vuia era concepută în toate amănuntele sale, rod al intuițiilor precise, cu care venise la Paris, întemeindu-se pe calcule, argumentări și concepții proprii. Gândind la înfăptuirea avionului, Traian Vuia a elaborat un memoriu, intitulat „Aeroplane-Automobile", pe care în februarie 1903 l-a prezentat Academiei de Științe din Paris, care avea o secție pentru Aeronautică. El împărtășea astfel rezultatul cercetărilor sale, greutatea aparatului neconstituind un factor stingheritor în problema navigației aeriene; ea poate fi învinsă prin mijloace tehnice accesibile. Dacă memoriul — pur și simplu — a fost clasat „ad acta", el conferă totuși data certă a cercetărilor și demonstrațiilor aerotehnice ale lui Traian Vuia (Vuia T., op. cit., p. 21).

În ciuda greutăților materiale întâmpinate, în decembrie 1905, aeroplanul „Vuia I" era terminat și se aștepta primăvara, spre a-l scoate pe teren și a-l încerca. Încercarea avea să fie făcută la Montesson, lângă Paris, unde avionul era garat la un prieten fermier. Ziua de 18 martie 1906, pe câmpul de la Montesson, la 13 km de Versailles, marchează realizarea primului zbor, cu mijloace proprii de bord, ale unui aparat monoplan, în întregime conceput și construit de inventatorul român Traian Vuia. Pe roțile sale înzestrate cu cauciuc, monoplanul lui Vuia s-a înălțat de la sol, a plutit în echilibru perfect și a aterizat, la epuizarea energiei motorașului improvizat. Vuia era în culmea fericirii, iar scepticii aveau să amuțească.

(Continuare în pag. a 5-a)

Prof. PETRU DUMITREASA

Comunicat oficial

al Simpozionului Național „Sfântul Andrei — Apostolul Românilor" — ediția I, Sf. Mânăstire Brâncoveanu, 24—27 septembrie 2002 —

Participanții la prima ediție a Simpozionului Național **„Sfântul Andrei — Apostolul Românilor"**, organizat de Asociația Pentru Isihasm — Făgăraș și Sfânta Mânăstire Brâncoveanu, luând în considerare lucrările prezentate în cadrul celor două secțiuni (A. **Creștinismul în trecutul nostru istoric;** B. **Viitorul creștinismului în România),** propun următoarele soluții și direcții de acțiune necesare pentru însănătoșirea vieții morale și spirituale a societății românești contemporane:

Propovăduirea și viața creștină.

1. Catehizarea poporului prin broșuri (catehisme, explicarea Sf. Liturghii, a Rugăciunii lui Iisus etc.), trebuie extinsă în toate bisericile. Rugăciunea lui Iisus („Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul") este o rugăciune simplă, de pocăință, ce trebuie cunoscută și practicată de cât mai mulți credincioși, care uneori sunt atrași de practicile orientale. Propunerea aceasta poate constitui una din temele conferințelor preoțești.

2. Mirenii nu sunt întotdeauna prezenți în lucrarea pastorală a preoților, cum erau ucenicii următori și ascultători Învățătorului lor. Înțelepciunea preotului de parohie va ști să-i apropie pe aceștia de aria Bisericii, ca să-i aibă împreună-lucrători. În deceniile anterioare stăpânirii ateismului existau în Biserica noastră cercurile misionare. Este de dorit ca acestea să fie reînființate. De asemenea, asociația „Oastea Domnului" și alte asociații ortodoxe (ASCOR, Forum — Asociația pentru România de Mâine, Asociația Pentru Isihasm etc.), pot avea o activitate mai vie și un sprijin mai mare din partea conducerii Bisericii.

3. Unul din mijloacele de propovăduire creștină de astăzi îl constituie presa, radioul și televiziunea. Prin însăși misiunea lor sfințitoare, de catehizare, îndrumare duhovnicească și activitate socială, preoții ar trebui să se străduiască să devină colaboratori permanenți la rubricile acestor mijloace de informare.

4. O categorie aparte de credincioși o constituie intelectualii, care în majoritate se dovedesc și astăzi liber-cugetători. Biserica trebuie să propună acestora convertirea valorilor lor culturale în realități ale credinței în care au fost botezați.

5. A sosit timpul ca mediatizarea noilor martiri creștini din închisorile comuniste, să se facă într-un mod mai susținut, prin publicarea de cărți, prin filme, articole de presă etc.

6. Asistența socială pe care Biserica Ortodoxă o desfășoară se impune să fie mai legată de valorile tradiționale românești și de viața liturgică.

Învățământul religios

7. Obligativitatea (nu numai garantarea) învățământului religios în școli să fie stipulată în Constituția țării și să fie respectată în toate școlile de stat, fără să se pună alte discipline în locul orelor de religie (ar trebui ca inspectorul școlar local să verifice acest lucru).

8. Metodologia de admitere la școlile teologice se impune să fie concepută mai judicios. De multe ori candidații înzestrați intelectual trec înaintea celor cu predispoziții de evlavie. Practica arată că cele două categorii de înzestrări trebuie să fie împreună. Un candidat la preoție va fi preocupat de respectarea legii morale și de reale deprinderi virtuoase (să nu fie băutor, desfrânat, fumător, consumator de droguri etc.).

Revizuirea programei analitice a seminariilor impune ca anumite materii teologice să fie avansate anilor de facultate. Pe de altă parte, disciplinele de cultură generală să nu covârșească pe cele de formare religioasă.

9. Practica pedagogică desfășurată pentru pregătirea predării religiei în școli se impune să fie perfecționată în concordanță cu cerințele de astăzi ale învățământului.

Biserica în Stat

10. Biserica Ortodoxă Română trebuie să aibă, în Constituție, definită poziția ei în Stat, în raport cu ceea ce reprezintă aceasta prin numărul credincioșilor (Biserică majoritară), prin aportul pe care l-a adus în istoria noastră (Biserică Națională) și cu contribuția cu care ea întărește astăzi preocupările de restaurare morală a societății.

11. Legea Cultelor, care se află în stadiul de proiect, se dovedește foarte necesară vieții bisericești, deoarece conlucrarea celor două instituții (Statul și Biserica) trebuie să fie un parteneriat real, bazat pe principii clar formulate ale sferei specifice de activitate. Acest raport trebuie să fie stipulat neapărat și în Constituția țării.

12. Intrarea în noua ordine cultural-economică europeană să nu anihileze specificul credinței și al tradițiilor ortodoxe. Cerem să ni se respecte moștenirea spirituală a strămoșilor noștri. În acest sens este necesară o prezență ortodoxă românească mai intensă și mai organizată pe lângă forurile competente, în vederea realizării unui front comun creștin european împotriva relativizării valorilor religioase, morale și culturale proprii. Ne exprimăm îngrijorarea față de ignorarea dimensiunii creștine a societății românești, care s-a observat în câteva manifestări publice importante.

Comitetul de inițiativă:

Pr. Prof. Univ. Dr.
GHEORGHE I. DRĂGULIN
Universitatea Spiru Haret, București

Arhim. MINA DOBZEU
Sf. Mân. „Sf. Apostoli", Huși

Ing. IOAN CIȘMILEANU
Asociația Pentru Isihasm, Făgăraș

445 ani de la editarea la Braşov a primei cărţi coresiene: Micul Octoih (12 iulie 1556–14 ianuarie 1557)[1]

Prima tipăritură coresiană la Braşov este Micul Octoih, o carte de cântări pe opt glasuri (lb. gr. octo – opt; ihos – glas, eh), care în terminologie slavonă se mai numeşte şi Osmoglasnic (– opt glasuri), numit şi Glosariu, Paraclitichi (lb. gr.), fiind una din cele mai importante cărţi ale cultului ortodox. Cartea conţine cântările Învierii de la Vecernie, Utrenie şi Liturghie, pentru fiecare zi din săptămână, fiecărei săptămâni fiindu-i propriu un anumit glas. Parcurgerea celor opt glasuri, timp de opt săptămâni reprezintă un „stâlp", anul întreg fiind format din şase „stâlpi", care se succed neîntrerupt. Cartea este cunoscută începând cu veacul al VI-lea, redactată în limba greacă de Sever din Antiohia, al cărui conţinut s-a îmbogăţit în decursul vremii cu diferite cântări religioase (irmoase, canoane), căpătând în prima jumătate a secolului al IX-lea, după ce celebrul filozof creştin bizantin, sfântul Ioan Damaschin (+749), adaugă cântările duminicale, precum şi cântările sfântului Anatolie, fostul patriarh al Constantinopolului (+458), ale lui Cosma Melodul, episcop de Maiuma (sec. VIII), Teodor Studitul (+826), Iosif Studitul, arhiepiscopul Tesalonicului (+830), Teodor Graptul, arhiepiscopul Niceii (sec. IX), Mitrofan, episcopul Smirnei (sec. IX), împăraţii Leon Filozoful (+912) şi Constantin Profirogenetul (+959).

Cel mai vechi manuscris al Octoihului, aflat la noi, este de redacţie medio-bulgară şi aparţine secolului al XIII-lea, iar pentru veacurile următoare numărul acestora este impresionant, dovadă a folosirii lor în cadrul bisericii ortodoxe. Odată cu introducerea tiparului sârbesc, la Cetinie, în 1492 se tipăreşte această carte, având şi ea o mare circulaţie la noi şi ca urmare, în 1510, ieromonahul Macarie tipăreşte Octoihul în redacţie medio-bulgară. Text integral al cântărilor în limba română se realizează relativ târziu, în veacul al XVII-lea, prin Octoihul de la Iaşi, din 1683 datorat mitropolitului Dosoftei şi aceasta datorită caracterului său muzical conservator.

Spre deosebire de Octoihul Mare, cunoscut şi sub numele de Catavasier, Micul Octoih cuprinde doar irmoasele sau catavasiile praznicelor împărăteşti şi ale sărbătorilor din timpul anului, iar cântările din timpul zilelor obişnuite sunt cuprinse în „Irmologhion".

Micul Octoih braşovean, păstrat azi în trei exemplare (Biblioteca Academiei Române, Biblioteca de Stat Szechenyi din Ungaria şi Muzeul de istorie din Sofia), se tipăreşte la Braşov de către diaconul Coresi şi logofătul Oprea (unul dintre meşterii tipografi, care a activat şi în cadrul tipografiei lui Dimitrie Liubavici pentru tipărirea Apostolului din 1547).

Exemplarul bucureştean descoperit de Nerva Hodoş în biblioteca mitropolitană din Sibiu (provenit din Şchei[2]), prezentat şi în recenta monografie dedicată diaconului Coresi de Ion Gheţie şi Al. Mareş[3] conţine 155 file[4], format infolio (268×192 mm), folosind aceleaşi caractere întrebuinţate la Târgovişte de Macarie şi apoi de Dimitrie Liubavici, unde Coresi învăţase meşteşugul tiparului. Iniţialele mari şi o parte din cele mici sunt cu cerneală roşie, iar restul textului cu cerneală neagră, hârtia fiind exclusiv de provenienţă braşoveană (filigran, coroană şi rădăcină). Conţine patru frontispicii cu arabescuri, fiecare în parte surmonate cu cruce. Corpul de litere nr. III, după clasificarea făcută de F. Hervay, tip de litere folosit şi pentru tipărirea Cazaniei a II-a.

Aflăm din epilogul cărţii, scris în limbă slavonă, reprodus după modelul epilogului târgovişte an al lui Macarie din 1510: **„Fiindcă în Treime slăvitul Dumnezeu a binevoit să desăvârşească biserica sa prin feluritе cărţi, prin lauda şi folosul celor ce le citesc, de aceea şi eu jupânul Haniş Begner, judeţul Braşovului am râvnit, cu ajutorul Sfântului Duh şi din dragoste pentru dumnezeieştile şi sfintele biserici şi am tipărit această carte de suflete mântuitoare, Octoih, spre împlinirea laudei Dumnezeirei slăvite în unitate, ca trei sori. Mă rog deci de tineri şi de bărbaţi (de cei crescuţi) şi de bătrâni, de cei ce vor ceti sau cânta sau vor copia pentru dragostea lui Hristos, să ne îndrepte pe noi, cari cu osârdie am îngrijit de acest lucru, şi să ne blagoslovească, ca amândoi slăvind pe Tatăl din care toate (s-au făcut), să căpătăm aici pace şi milostenie, iar acolo să strălucim, în lumina binefacerii. Amin. Şi era atunci, pe vremea aceea, în Ţara Ungurească (n.n. Ardeal) crăiasa Isabela, fiul ei Ianăş, craiul cel tânăr, fiul marelui Ianăş, craiul, şi în Ţara Românească era Pătraşco Voevod şi în Ţara Moldovei era Alexandru Voevod. Din porunca jupânului Haniş Begner, judeţul Braşovului, eu, robul lui Hristos, Oprea logofătul şi diaconul Coresi ne-am trudit cu aceasta şi am tipărit (am scris) aceste cărţi la anul 7065 (1557). S-au început aceste cărţi în luna lui iunie în 12 zile; s-au sfârşit în luna lui ianuarie 14 zile, în oraşul Braşov[5]"**. De aici reiese că s-a tipărit din porunca judelui braşovean Johanes Benkner (autoritatea publică a Braşovului, fără a cărui înlesnire nu se putea tipări local nici o carte), când în Ţara Ungurească (Transilvania) era crăiasă Isabela cu fiul său Ianăş craiul „cel tânăr", iar în Ţara Românească era Pătraşcu cel Bun şi în Moldova Alexandru Lăpuşneanu. Este evident adevărul că raza de interes pe care diaconul Coresi o destina Cărţii sale, cuprindea întregul spaţiu românesc, iar patronajul domnilor de peste munţi asupra tiparului coresian nu poate fi ignorat.

Izvorul după care diaconul Coresi putea tipări această carte l-am propus printr-un studiu publicat într-o revistă bisericească[6], fiind vorba de „Micul Octoih Braşovean" (M.O.B.), aflat în fondul de manuscrise al Bibliotecii judeţene, Braşov sub nr. înv. 2872, care iniţial fusese menţionat ca prezent în fondul de carte al Bisericii Sf. Nicolae din Şchei de către Nicolae Sulică, apoi fusese declarat pierdut de P.P. Panaitescu şi reintrodus în circulaţie de prof. Ion Roman[7]. Preluarea tezei lui Nicolae Sulică, conform căreia manuscrisul slavo-român M.O.B. a fost copiat şi tradus de diacul Oprea la 1570, invocându-se clişeele pe sticlă ale Epilogului aflate şi azi în arhiva din Şchei, a atras replica cercetătorului Al. Mareş, care consideră epilogul fals, contrafăcut de Nicolae Sulică, iar localizarea traducerii făcută la sfârşitul veacului al XVI-lea, undeva prin Banat[8]. Cert este că filigranul hârtiei este braşovean, iar elementele de limbă bănăţeană puteau aparţine şi unui copist bănăţean aflat la Braşov.

Prin compararea M.O.B.-ului cu Octoihul tipărit de Oprea logofătul şi diaconul Coresi la 1557, ne-a permis cu uşurinţă să constatăm identitatea textuală dintre ele. Întrucât textul slavo-român al M.O.B.-ului este ulterior perioadei de tipar coresian, nu-l putem considera pe acesta drept izvor, dar putem intui un izvor comun. Cercetând ms. 42 din arhiva istorică a Bisericii Sf. Nicolae din Şchei, ne-a surprins identitatea textuală.

Datat greşit pentru veacul al XVII-lea, manuscrisul confirmă filigranul hârtiei pentru veacul al XV-lea (foarfecă şi ancoră în cerc). Constând din 157 f., scrise pe hârtie foarte slabă şi uzată, îmbrăcat în lemn şi piele, în format 13×21 cm, în 21 de caiete a 8 f. (din primul şi ultimul caiet lipsesc 3 file), manuscrisul apare în cele mai vechi cataloage de inventariere a acestei arhive (III/8 catalog Lacea, 341 catalog Barac). Oferim în continuare câteva mostre ale identităţii dintre aceste texte.

Tipărind această carte pur ortodoxă, sub auspiciile morale ale celor consemnaţi în prefaţă, nu vedem cum s-ar putea accepta încă teza că venirea lui Coresi la Braşov trebuie pusă pe seama reformei sau a influenţei reformate. Înzestrarea bisericii ortodoxe cu o asemenea carte presupune cel puţin un sprijin acordat bisericii ortodoxe pentru a rezista în faţa presiunilor reformiste luterane sau calvine.

Pe de altă parte, anul 1556 confirmă un adevărat du-te-vino a solilor braşoveni spre Muntenia şi Moldova, care culminează cu sosirea la Braşov a slujitorului Ion al lui Pătraşcu cel Bun, apoi a episcopului Sava. În februarie pleacă în Muntenia o solie condusă de călăreţul Matias cu scrisori la Pătraşcu. Numai în luna aprilie sosesc la Braşov trei solii, iar preotul Dobre (tatăl protopopului Mihai-colaborator coresian), în acelaşi an face mai multe călătorii atât în Moldova, cât şi în Muntenia, pentru ca la 1 mai 1556, un preot de-al voievodului Pătraşcu să sosească la Braşov, unde este bine primit de autorităţile locale. Deosebit de semnificativă este vizita la Braşov făcută de Alexandru Lăpuşneanu şi Nicolae Pătraşcu în acelaşi an 1556 cu prilejul instalării în Transilvania a prinţesei Isabela de Zapolya şi minorul său fiu Ioan Sigismund. Evenimentele politice şi religioase sunt deosebit de frământate în condiţiile în care Dieta Transilvaniei desfiinţează episcopia catolică din Ardeal, secularizându-i astfel averile, prilej cu care se înfiinţează la Geoagiu o episcopie românească.

Prof. VASILE OLTEAN

NOTE BIBLIOGRAFICE

1. Din volumul **„Istoria tiparului braşovean"**, în curs de apariţie.
2. **„Bibliografia Românească ...", op. cit.**, IV, p. 3.
3. Ion Gheţie, Al. Mareş, **Diaconul Coresi ...**, op. cit., p. 141—152.
4. Bibliografia Română Veche (vol. IV, p. 3), menţionează 164 file.
5. I. Bianu, Nerva Hodoş, **Bibliografia Românească Veche"**, vol. IV, Bucureşti, 1944, p. 4—5.
6. Vasile Oltean, **„Izvoarele Octoihurilor coresiene din Şcheii Braşovului"**, în „Biserica Ortodoxă Română", XCVII (1979), nr. 3—4, martie-aprilie, p. 526—530.
7. I.I. Roman, **„Micul Octoih Braşovean"**, în „Studii de slavistică", nr. II, 1971, p. 101—106.
8. Al. Mareş, **„Un Octoih românesc din secolul al XVI-lea?"**, în „Limba română", XVIII, nr. 3/1969, p. 239—251.

De la Athos la Rădăşeni

Istoria minunată a unei icoane

În Sfânta cetate a Ierusalimului, la Sfântul Munte Athos sau în alte locuri încărcate de istorie creştină, icoane vestite împodobesc vechile bazilici sau marile catedrale, unele dintre ele fiind recunoscute ca **„făcătoare de minuni"**, grabnic ajutătoare nenumăraţilor pelerini care au îngenunchiat înaintea lor. Împăraţi bizantini şi împărătese, boieri şi domniţe, oameni cu dregătorii înalte ca şi oameni de rând împreună cu cete nesfârşite de arhierei, monahi, preoţi de enorie cu credincioşii lor, au bătut drumurile în trecut (cu toată greutatea lor) ca şi-n vremurile mai noi pentru a ajunge pe urmele Mântuitorului, ale Prea Curatei Sale Maici, ale Apostolilor sau ale Sfinţilor mai vechi sau mai noi. Au fost cazuri când împăraţii au renunţat la tron şi şi-au sfârşit viaţa în liniştea şi simplitatea unei mânăstiri atonite sau în alte chinovii din cuprinsul Răsăritului Ortodox, amintind măcar în treacăt că astfel de situaţii s-au petrecut şi în Biserica de Apus.

Icoana Maicii Domnului din biserica satului Rădăşeni, din ţinutul Fălticenilor, fără să aibă faima icoanelor şi locurilor celebre ale lumii, are totuşi o istorie minunată, plină de tâlc, care vorbeşte „iară şi iară" despre milostivirea fără margini a Maicii Domnului, izvorul atâtor minuni şi rugătoare fierbinte pentru toţi fiii Bisericii.

La Mânăstirea Râşca, către sfârşitul veacului al XIX-lea stăreţea ieroschimonahul Veniamin Piticariu, Arhimandrit şi Cavaler, originar din satul Mihăieşti, situat foarte aproape de Rădăşeni. Dorea să lase în urma sa o icoană pictată la Sfântul Munte. Din osteneala sa şi a obştii a pus deoparte galben cu galben, i-a aşezat într-un baston de bambus, gol pe dinăuntru, şi a plecat spre Sfântul Munte. Drumurile erau lungi, nesigure dar hoţii nu-şi închipuiau de comoara ascunsă într-un sărăcăcios baston. A luat corabia spre Constantinopol, dar furtuna era cât pe ce să-i înece. Abia au scăpat vii, dar bastonul s-a pierdut în mare. Trist şi sărac monahul s-a dus la Athos dar nu şi-a putut împlini dorinţa. La întoarcere, aşteptând corabia la Istambul, şi-a văzut bastonul într-un loc cu obiecte găsite (pescuite) în mare dar stăpânul dughenei i-a spus că-i prea greu, pentru că a stat prea mult în apă şi că nu-i este de nici un folos. Nu ştia taina bastonului, dar până la urmă i l-a dat. Veniamin Piticariu s-a întors la Athos şi a comandat icoana mult dorită la un pictor de la Schitul Lacu. Era anul 1891.

În lucrarea Arhiereului Narcis Creţulescu: **Istoria sfintei Mânăstiri Râşca,** tipărită la Fălticeni în 1901, citim: **„Icoana mare a Maicii Domnului făcătoare de minuni, zugrăvită la Sfântul Munte Athos, de un pictor renumit. Sfânta icoană e prea frumoasă, îmbrăcată peste tot cu argint bun şi aurită peste tot, la Liov în Galiţia, cu preţ de 1200 lei aur. Are juvele, stă sub geam de sticlă cu privaz aurit. Este proprietatea părintelui Ieroschimonahul Veniamin Piticariu, arhimandrit şi egumen al Sfintei Mânăstiri Râşca, cavaler.** Titlul sfintei icoane este: **Această Sfântă Icoană a Maicii Domnului se numeşte Portăriţa.** Jos, pe argint, scrie: **Această icoană s-a făcut şi s-a împodobit cu spesele mele: Veniamin Piticariu — 1892. Sfânta Icoană este o copie artistică de pe chipul Sfintei Icoane Portăriţa, de la Sfântul Munte Athos, de la Mânăstirea Iviru"** (pag. 131 şi 132).

Revenind în ţară, Arhimandritul Veniamin a dăruit icoana mânăstirii sale de metanie. În 1921, în timpul unei mari secete, icoana a fost adusă în procesiune de la Râşca până la

(Continuare în pag. a 6-a)

Arhim. TIMOTEI AIOANEI

(Urmare din pag. a 2-a)

Interdisciplinaritate

gând că aceasta este singura cale de înălţare pentru om, unii povestitori au introdus în mod conştient în basm elemente pilduitoare pentru a insufla ascultătorilor dorinţa de a se afirma în această ipostază. Pentru omul adevărat hărnicia este o trăsătură definitorie. Exemplele oferite de basm vin să sugereze ideea că valoarea individului este în raport direct cu calitatea muncii depuse. Fata moşneagului din basmul **„Fata babei şi fata moşneagului"** de I. Creangă, nu ezită să cureţe fântâna de noroi, pomii de omizi, să lipească cuptorul sau să cureţe şi să hrănească căţeluşa. Ea dă dovadă nu numai de hărnicie, ci şi de afecţiune autentică, situându-se prin faptele sale la adevăratele cote ale omeniei. Superioritatea morală a celor harnici şi cinstiţi capătă contur şi împlinire. Dumnezeu răsplăteşte hărnicia, cinstea, bunătatea şi modestia. Alegându-şi lada cea mai sărăcăcioasă, fata, odată ajunsă acasă constată că datorită muncii cinstite au devenit bogaţi. În antiteză va fi prezentată fata babei. Un alt exemplu foarte semnificativ este basmul **„Inima mamei"** de Al. Mitru.

O femeie văduvă trăia împreună cu cei doi copii ai ei în lipsuri şi sărăcie, dar o moştenire tot avea femeia şi anume faptul că ei erau cuminţi, ascultători şi îşi iubeau mult mama. Într-o zi a trecut pe uliţă o trăsură poleită toată cu aur, bătută cu diamante, trasă de 12 cai negri şi focoşi ca nişte zmei. Înăuntru stătea lăfăită pe perne o boieroaică. Ea se numea **Bogăţia.** Auzise de cei doi copii şi a venit să-i ia pentru a-i sluji. Mama simţi primejdia, îşi luă copiii în braţe şi răspunse:

— „Nu ţi-i dau! Bogăţia ta e strânsă din jaf, războaie şi necinste. Ea nu aduce fericire. Aduce numai lacrimi. Fericirea mea stă în muncă şi în cuminţenia copiilor mei".

Bogăţia fură totuşi copiii, după ce o adoarme pe mamă, dar aceasta când se trezeşte pleacă în căutarea copiilor ei. Spiritul de sacrificiu reiese din faptul că ea renunţă la părul ei galben ca spicul grâului, la dinţii ca mărgăritarele, la unghiile trandafirii şi în cele din urmă la inimă pentru a ajunge să-şi salveze copiii din ghearele **Bogăţiei.** Când îi găseşte ea le dă următorul sfat:

— „Dragii mei copii! Nu fiţi mâhniţi că nu aţi găsit apa vie! Apa vie este chiar în faptele voastre. Voi să munciţi cinstit şi să vă construiţi o cetate mândră şi puternică în care să trăiţi în pace şi dragoste de Dumnezeu".

„Suferiţi de pe urma unui om rău? Iertaţi-l ca să nu fie astfel doi oameni răi".

(Fericitul Augustin)

Basme precum **Albă ca Zăpada** şi **Cenuşăreasa** scot în evidenţă suferinţa pe care o îndură eroina principală din cauza răutăţii şi invidiei manifestată de mama vitregă sau surorile vitrege. Deşi se comportă urât cu ea, Cenuşăreasa slujeşte cu dragoste şi credinţă celor două surori, respectând îndemnul Cristic: **„când cineva aruncă cu pietre tu să arunci cu pâine"** sau **„dacă cineva îţi loveşte un obraz tu să-l întorci şi pe celălalt".**

Inspirate din folclor sau izvorâte din imaginaţie, basmele sunt străbătute de un puternic realism, contribuind astfel la dezvoltarea proceselor de cunoaştere, a proceselor afective, la dezvoltarea personalităţii copiilor în general.

Haina plină de mister, de vrajă şi de farmece a basmului îi face pe cei mici să-şi însuşească mai uşor noţiunea de bine şi de rău, trezesc în copii dorinţa de a fi asemănători cu cei buni care ajung fericiţi şi în acelaşi timp se naşte în sufletul lor teama de nenorocirile ce li s-ar putea întâmpla dacă i-ar urma pe cei răi. Morala ascunsă în haina basmului este primită cu plăcere. Copiii suferă alături de eroii povestirii şi se bucură atunci când aceste personaje sunt salvate.

Simpozion Ecumenic Internaţional la Durău

Sub egida Mitropoliei Moldovei si Bucovinei, în colaborare cu Secretariatul de Stat pentru Culte, Episcopia Romano-Catolică din Iaşi şi Dieceza Romano-Catolică de Padova (Italia) s-au desfăşurat la Durău între 17—19 septembrie a.c., lucrările Colocviului Ecumenic Internaţional cu tema: **„A fi episcop astăzi. Demnitatea şi dificultăţile unei misiuni".**

Găzduit de Centrul cultural-pastoral „Sf. Daniil Sihastrul — Durău", Colocviul s-a bucurat de o largă participare din cadrul Bisericilor Ortodoxă, Romano-Catolică şi Greco-Catolică.

Au fost prezenţi din partea ortodoxă: Î.P.S. Daniel, Mitropolitul Moldovei şi Bucovinei, Î.P.S. Andrei, episcopul Alba-Iuliei, P.P.S.S. lor Casian al Dunării de Jos, Ioachim al Huşilor, Laurenţiu al Caransebeşului, Timotei al Aradului, Ioan al Covasnei şi Harghitei, Visarion Răşinăreanu, episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, Daniil Partoşanul, episcop-vicar al Arhiepiscopiei Timişoarei, Ioachim Băcăuanul, arhiereu-vicar al Episcopiei Romanului şi Corneliu Bârlădeanu, arhiereu-vicar al Episcopiei Huşilor.

Din partea Bisericii Romano-Catolice şi Greco-Catolice au participat E.S. Antonio Matiazzo, arhiepiscop de Padova, E.S. Ablondi Alberto, expert în ecumenism Livorno — Italia, E.S. Lupinacci Ercole, episcop de Lungro — Italia, P.S. Petru Gherghel, episcop romano-catolic de Iaşi, P.S. Aurel Percă, episcop-auxiliar de Iaşi, P.S. Anton Coşa, episcop diecezan de Chişinău, P.S. Virgil Bercea, episcop greco-catolic de Oradea, P.S. Alexandru Mesian, episcop greco-catolic de Cluj-Gherla. Din partea Secretariatului de Stat pentru Culte a fost prezent dl. Ministru Secretar de Stat Laurenţiu Tănase. Au fost prezenţi la o parte a lucrărilor Simpozionului şi doi mitropoliţi din Grecia, Î.P.S. Pantelimon de Veria şi Î.P.S. Vasilios al Elassonei, aflaţi în vizită în România.

Deschiderea oficială a Colocviului a avut loc marţi, 17 septembrie a.c. printr-o alocuţiune a Î.P.S. Mitropolit Daniel al Moldovei şi Bucovinei care a arătat rostul şi importanţa acestei întâlniri pastorale pentru episcopii celor două Biserici.

Au fost prezentate de asemenea mesajele transmise cu acest prilej de către P.F. Teoctist, patriarhul României, Î.P.S. Lucian, Mitropolit greco-catolic de Blaj şi dl. acad. Răzvan Teodorescu, Ministrul Culturii şi Cultelor.

Acest preambul a fost urmat apoi de prezentarea celor două referate principale cu tema: **„Episcopul — păstor al Bisericii locale şi păstrător al credinţei universale. Tradiţie şi reînnoire a unei harisme fundamentale"**, referate prezentate de Î.P.S. Mitropolit Daniel şi P.S. Episcop-auxiliar de Iaşi Aurel Percă.

Expunerile au fost urmate apoi de discuţii în plen care au subliniat rolul şi importanţa episcopului ca păstor în Biserica locală şi misiunea sa de a păstra unitatea dogmatică, cultică şi canonică cu Biserica Universală.

În a doua zi a lucrărilor, după oficierea Sf. Liturghii în rit ortodox în biserica Schitului Durău şi în rit romano-catolic în Capela Centrului, au urmat alte două expuneri prezentate de E.S. Antonio, arhiepiscop de Padova şi P.S. Casian, episcopul Dunării de Jos şi care au avut ca temă: **„Episcopul — Învăţător al Evangheliei într-o lume pluralistă. Dificultăţi şi şanse pentru evanghelizare astăzi".**

Expunerile au reliefat rolul de învăţător şi de ucenic în acelaşi timp al episcopului şi au reiterat căi şi mijloace de propoveduire a Evangheliei astăzi într-o lume aflată într-o continuă schimbare.

După pauză au fost prezentate alte două referate de către P.S. Timotei al Aradului şi P.S. Virgil de la Oradea având ca subiect de expunere: **„Episcopul — părinte spiritual într-un context secularizant. Lupta pentru rugăciune şi viaţă sfântă".**

Au urmat apoi discuţii în plen la care au luat cuvântul cu scurte intervenţii toţi participanţii. Discuţiile au subliniat rolul deosebit al episcopului ca icoană a preoţiei lui Hristos în sânul comunităţii ecleziale şi autoritatea pe care o are acesta prin actul hirotoniei întru păstorirea turmei duhovniceşti lui încredinţată spre mântuire.

S-a subliniat faptul că Episcopul este Învăţător al Cuvântului lui Dumnezeu şi veghează la păstrarea dreptei credinţe. El este un împreună rugător pentru toţi oamenii şi părtaş la toate bucuriile şi încercările semenilor. El trebuie să fie un model de rugăciune, de bunătate, de dreptate şi de sfinţenie şi în acelaşi timp să tindă spre propria-i desăvârşire pentru a fi cu adevărat **„omul lui Dumnezeu"**. Toţi vorbitorii au scos în relief demnitatea şi responsabilitatea episcopului după scrierile Noului Testament şi ale Sf. Părinţi ca şi strădania episcopului de astăzi de a fi la înălţimea chemării sale — aceea de păstor, de învăţător şi de sfinţitor.

La sfârşitul Colocviului, joi, 19 septembrie a.c., a fost redactat un Comunicat comun (se publică în prezentul număr al Telegrafului Român).

Lucrările Colocviului s-au desfăşurat într-o atmosferă de înţelegere şi frăţietate şi au fost un mijloc propice pentru o mai bună cunoaştere dintre episcopii participanţi ca şi pentru descoperirea unor noi mijloace în lucrarea lor sacerdotală în mijlocul poporului lui Dumnezeu.

Colocviul de la Durău nu s-a dorit să fie unul teologic ci unul pastoral şi a reuşit acest lucru pe deplin, contribuind la apropierea dintre cele două Biserici: Ortodoxă şi Romano-Catolică în slujirea lui Dumnezeu şi a semenilor.

† **VISARION RĂŞINĂREANU**
episcop-vicar
Sibiu

COMUNICAT

privind Colocviul Ecumenic Internaţional „A fi episcop astăzi. Demnitatea şi dificultăţile unei misiuni",

Durău, 17—19 septembrie 2002

În zilele de 17—19 septembrie 2002 au avut loc, la Centrul cultural-pastoral „Sf. Daniil Sihastrul"-Durău (jud. Neamţ), lucrările Colocviului ecumenic internaţional **„A fi episcop astăzi. Demnitatea şi dificultăţile unei misiuni".**

Reflexia comună, desfăşurată într-o atmosferă de rugăciune şi frăţietate, ne-a ajutat să redescoperim tradiţia comună a celor două Biserici, Catolică şi Ortodoxă, şi valorile fundamentale ale credinţei noastre în Hristos. Colocviul s-a concentrat asupra a trei direcţii fundamentale ale demnităţii de episcop: **păstor al Bisericii locale şi păstrător al credinţei universale, părinte spiritual într-un context secularizant, învăţător al Evangheliei într-o lume pluralistă.**

La încheierea lucrărilor Colocviului s-au formulat următoarele concluzii:

1. Misiunea episcopală este un dar al lui Dumnezeu şi în acelaşi timp o mare responsabilitate asumată personal, comunitar şi solidar. Episcopul este icoana lui Hristos, Arhiereul cel veşnic, în comunitatea pe care o păstoreşte, este slujitor şi mărturisitor al prezenţei active a lui Hristos, prin Duhul Sfânt, în Biserica Sa.

2. În calitate de păstor spiritual şi urmaş al Sfinţilor Apostoli, episcopul conduce poporul credincios către mântuire nu în locul lui Hristos ci în comuniune cu Hristos, fiind prim învăţător al Evangheliei şi prim slujitor al Euharistiei, iar eparhia sa este epifania (manifestarea) Bisericii universale într-un loc determinat geografic.

3. Episcopul exercită slujirea sa de părinte şi păstor a Bisericii locale, împreună cu clerul şi cu toate unităţile şi instituţiile bisericeşti din eparhia sa: diferite consilii eparhiale pastorale, parohii, mânăstiri, comunităţi de viaţă consacrată, şcoli, centre culturale, instituţii caritative, organizaţii creştine laice etc. Astfel, el este simbolul unităţii şi cheamă la comuniune în iubirea lui Hristos pe cei de aproape şi pe cei de departe, revărsând lumina credinţei şi a iubirii divine în locurile unde este dezbinare, fragmentare, îndepărtare de Dumnezeu.

4. Episcopul este părinte spiritual în Biserică şi de aceea întreaga sa lucrare pastorală trebuie să facă din Biserica locală o familie spirituală care trăieşte din iubirea Preasfintei Treimi: Tatăl, Fiul şi Duhul Sfânt. În faţa lui Hristos, Arhiereul cel veşnic, episcopul este responsabil de toţi cei încredinţaţi lui spre păstorire pe calea mântuirii şi desăvârşirii spirituale. De aceea, el trebuie să se roage necontenit pentru mântuirea tuturor. Pastoraţia are ca scop întărirea comuniunii eclesiale, promovarea mai intensă a reconcilierii şi a vieţii duhovniceşti, prin harismele şi darurile revărsate de Duhul Sfânt asupra membrilor Bisericii.

5. Episcopul este învăţător al Cuvântului lui Dumnezeu, el învaţă cu autoritate în numele lui Hristos şi veghează la păstrarea dreptei credinţe. Pentru a fi un bun învăţător al fiilor săi duhovniceşti, episcopul trebuie să trăiască necontenit ca discipol al lui Hristos, smerit şi milostiv. El ascultă Cuvântul lui Dumnezeu şi este atent la suferinţa lumii, ca să lucreze pentru realizarea comuniunii dintre oameni, prin împărtăşire cu Hristos euharistic şi întâlnire cu chipul lui Hristos din semenii noştri.

6. Azi, în contextul pluralismului cultural şi religios în care îşi desfăşoară activitatea, episcopul, prin toată slujirea sa, orientează lumea către Hristos cel răstignit şi înviat, Creatorul şi Mântuitorul lumii. Într-o lume marcată de secularizare şi individualism, slujirea episcopală mărturiseşte iubirea Sfintei Treimi, arătată şi împărtăşită de Hristos lumii, cheamă la reconciliere şi comuniune, la solidaritate şi cooperare.

7. În societatea ameninţată de uniformizare şi standardizare, prin episcopii ei, Biserica apără unicitatea şi demnitatea persoanelor umane, create după chipul lui Dumnezeu, şi propune o democraţie bazată nu numai pe reguli ci şi pe valori. Fiind sensibilă la suferinţele şi dificultăţile cu care se confruntă cei defavorizaţi, oameni sau popoare, Biserica gândeşte în mod universal şi solidar cu cei umiliţi din toată lumea.

8. Forţa creştinismului constă în sinteza dintre credinţă, cultură şi viaţă. De aceea episcopul urmează tradiţia Bisericii nedespărţite care a exprimat unicitatea mesajului mântuitor al Evangheliei, în culturi diferite, astfel încât să transmită diferitelor generaţii de oameni bucuria credinţei, a speranţei şi a vieţii în Hristos.

9. Întâlnirile şi consultările dintre episcopii diferitelor Biserici creează condiţiile promovării dialogului sincer şi căutării de soluţii adecvate la problemele cu care se confruntă toţi creştinii în societatea de azi.

10. Întrajutorarea şi schimburile de experienţă pastorală între Biserici contribuie la apropiere şi solidaritate creştină între diferite popoare ale lumii.

Dată fiind experienţa spirituală deosebit de bogată şi atmosfera frăţească a colocviului, participanţii au exprimat dorinţa de a organiza şi în viitor astfel de colocvii episcopale cu teme pastorale.

„Să stăm bine, să stăm cu frieă..."

Ascultarea şi ordinea în locaşul de cult

Pentru cei mai mulţi dintre noi locaşul de cult este un spaţiu în care are loc întâlnirea omului, în mod direct, cu Divinitatea. Desigur că o bună parte din credincioşii care participă la slujbele religioase desfăşurate într-un asemenea spaţiu sacru nu (mai) conştientizează că locul în care se află este unul sfânt, aici Cerul coborându-Se pe pământ.

Una dintre cele mai vechi lucrări ale Bisericii creştine, este vorba de „Constituţiile Apostolice" (sec. IV), vine să ne amintească despre însemnătatea lăcaşului de cult, despre evlavia, ascultarea, ordinea şi buna cuviinţă de care trebuie să dea dovadă creştinii când se află în el.

Ca lăcaş de cult, biserica este asemenea Împărăţiei lui Dumnezeu. Aici credincioşii se roagă: „Facă-se voia Ta, precum în cer aşa şi pe pământ" (Mat. 6, 10), comparându-se cu „cereştile, netrupeştile puteri care-L slăvesc pe Dumnezeu (cf. Ps. 102, 19—21) într-un glas", „lăudându-L în rânduială pe singurul şi adevăratul Dumnezeu" (cf. Constituţiile Apostolice II 56, 1).

O altă similitudine a bisericii este cea a corabiei. Episcopul este ca un cârmaci, poruncind ca fiecare să înfăptuiască ce-i al său cu toată priceperea şi comandând „diaconilor, care sunt ca nişte marinari, să ceară fraţilor să stea la locurile lor, precum călătorilor, cu mare grijă şi bună cuviinţă" (cf. C.A. 57, 2). Tot diaconii sunt cei care „poartă de grijă ca laicii să se aşeze într-o parte, în rânduială şi în linişte, femeile stând de o parte, de asemenea, în linişte". Dacă se descoperă cineva nefiind aşezat la locul lui, va fi certat de către diacon, care este comandant al provei şi condus spre locul care i se cuvine" (C.A. 57, 4. 11).

Dar biserica nu e comparată numai cu o corabie, ci şi cu un loc îngrădit unde păstorii fac ordine între oile turmei, grupându-le după felul, vârsta şi elementele lor asemănătoare (cf. C.A. II 57, 12). Astfel, „tinerii se aşează într-o parte, dacă este loc, dacă nu stau în picioare; cei în vârstă, după întâietate; copiii sunt luaţi de părinţi; tinerele, la rândul lor, într-o parte, dacă este loc; iar văduvele şi fe-

(Continuare în pag. a 8-a)

Drd. BOGDAN MARIAN

Traian Vuia

(Urmare din pag. a 3-a)

Repetarea încercărilor de zbor, executate în vara lui 1906, a sugerat perfecţionări de amănunt, obţinând succese tot mai evidente. Terenul de la Montesson oferind o singură direcţie contra vântului, experimentările au continuat la Issyles-Moulineaux, lângă Bois de Boulogne, în prezenţa unei asistenţe numeroase, între care erau şi pionieri ai aviaţiei, precum şi amatori, curioşi de noile experienţe.

În dezinteresarea sa, Vuia n-a păstrat un secret, privitor la invenţia sa. Străin de orice vanitate şi egoism, el era preocupat exclusiv de progres, de binele general al omenirii, conştient fiind de valoarea muncii colective.

După realizarea zborului mecanic, înfăptuirea motorului cu ardere internă pentru avion, a fost a doua creaţie de răsunet a geniului lui Vuia (Vuia T., op. cit., p. 25). Înfăptuirea acestor două importante contribuţii aduse pentru progresul tehnic, l-au ţinut pe Traian Vuia legat de Paris, unde avea ample posibilităţi de experimentare.

A plecat din ţară la Paris, pentru două luni, care — de fapt — au devenit 48 de ani (din 1902, până în 1950), cu scurte vizite în ţară, după 1918. Recunoscător faţă de Franţa, ţara sa de adopţie, Traian Vuia a rămas credincios poporului din care ieşise. În timpul conferinţei de pace de la Paris, din 1918—1920, Traian Vuia şi-a oferit serviciile sale, fiind la dispoziţia delegaţiei române şi pledând pentru recunoaşterea drepturilor poporului român. În timpul celui de al doilea război mondial, Traian Vuia a fost animatorul şi preşedintele Frontului naţional român din Franţa, al luptătorilor antifascişti.

De o constituţie fizică nu prea robustă, în 1946, Traian Vuia a căzut grav bolnav. În această stare, s-a bucurat de sprijinul şi ocrotirea unor români, stabiliţi la Paris, îngrijit fiind de aceştia ca şi un membru al familiei.

În 1950, cu ajutorul guvernului român, Traian Vuia s-a întors în ţară. Şi-a revăzut prietenii, cărora le-a dictat amintiri privitoare la realizările din cursul vieţii sale. S-a stins din viaţă la 2 septembrie 1950, înmormântat fiind la Bellu. Pe lespedea mormântului este gravată glorioasa dată a primului său zbor, cu avionul monoplan, inventat şi construit de dânsul, care — prin efortul său eroic — constituie darul incomparabil făcut de el omenirii.

Din presa vremii, am desprins, că la şapte ani de la trecerea sa din viaţă, în 1957, cu ocazia deschiderii în Capitală a expoziţiei „Traian Vuia", Academia Română a ţinut o şedinţă festivă, consacrată omagierii lui Traian Vuia, pentru glorioasa sa creaţie. Au fost de faţă prieteni şi colaboratori apropiaţi ai lui Vuia, precum şi oaspeţi sosiţi din Franţa. Pe temeiul documentelor, a fost reliefată creaţia şi contribuţia deosebită adusă de Vuia la realizarea zborului, care a însemnat un imens salt în progresul tehnic. S-au exprimat mulţumiri poporului francez, care prin reprezentanţii săi l-au ajutat pe Vuia, la timpul său şi au promovat cunoaşterea şi punerea în valoare a realizărilor lui. Traian Vuia a fost prezentat ca un mare precursor în dezvoltarea aviaţiei. Directorul Muzeului aerului din Paris, Charles Dollius, şi-a exprimat bucuria pentru reuşita reconstituirii primului aparat al lui Traian Vuia, marele pionier român al aviaţiei.

„Tăcerea" lui Dumnezeu şi Surzenia noastră

„Poate că tăcerea lui Dumnezeu e numai un aspect tragic al surzeniei noastre"

Există în Evanghelie un episod care ne pune în uimire. Este vorba de rugămintea stăruitoare a canaaneencei pentru vindecarea fiicei sale. Cu totul de neînţeles şi nemaiîntâlnit ne apare modul în care Hristos o tratează pe mult îndurerata mamă (Mt. 15, 21—28). La arzătoarea ei rugăciune, nu catadicseşte pentru-nceput să răspundă în nici un fel. Glasul ei plin de tristeţe se izbeşte de o tăcere greu de înţeles. Ba, mai apoi, după ce strigarea i se intensifică, este apostrofată cu cuvintele: „Nu se cuvine să iei pâinea fiilor şi s-o arunci câinilor".

Este unicul caz în tot Noul Testament în care Hristos procedează în acest fel. El, Cel care neîntârziat şi absolut necondiţionat se apleca asupra durerilor şi suferinţelor oamenilor, lesne-iertător al păcătoşilor, primitor generos şi ocrotitor al oropsiţilor, iată-L de data aceasta, înfăţişându-ni-Se într-o ipostază greu de explicat.

De bună seamă că toate acestea: tăcerea glacială, mai apoi cuvintele usturătoare îşi au un tâlc al lor, ele nefiind finalmente decât etapele unui sever examen căruia femeia i-a fost supusă de Hristos, examen pe care-l va trece într-un mod exemplar, câştigându-şi prin dârzenia caracterului şi neclintita credinţă, admiraţia Mântuitorului. „O, femeie, mare este credinţa ta!", îi va spune la sfârşit Hristos, învrednicind-o totodată şi de privilegiul, nimănui altcuiva acordat, **„fie ţie după cum voieşti!"**.

Există, dacă ne vom analiza cu atenţie, şi în viaţa noastră astfel de momente de cumpănă în care avem impresia că Dumnezeu S-a ascuns într-o desăvârşită tăcere, refuzând parcă să răspundă la rugăciunile noastre. Strigăm către El, dar răspunsul întârzie să vină, cuvintele izbindu-se parcă şi sfărâmându-se neputincioase din impactul cu un zid impenetrabil.

Tace însă oare cu adevărat Dumnezeu, întârzie El să ne răspundă, sau în cu totul altă parte trebuie căutată cauza acestei aparente tăceri divine? Nu este vorba cumva, mai degrabă de un sentiment care ne stăpâneşte, de o stare în care ne-am afundat şi pe care, dacă nu o vom putea depăşi, riscăm să nu putem auzi şi nici înţelege răspunsul lui Dumnezeu?

Suntem de obicei înclinaţi să punem totul în seama lui Dumnezeu, să ne despovărăm de orice răspundere, ba mergem până acolo încât îl acuzăm că atunci când avem mai mare nevoie de ajutorul Lui, atunci nu-L aflăm.

În orice caz, suntem dispuşi să recurgem la tot felul de subterfugii şi artificii în ceea ce ne priveşte pe noi înşine, fără să ne putem închipui măcar că adevărata cauză a acestei tăceri s-ar putea să se afle chiar în noi înşine.

Fără îndoială că una din cauzele care stau la baza acestei aparente tăceri, a dialogului care refuză să se înfiripe, a întâlnirii care nu se poate realiza, este faptul că în realitate noi nici nu dorim o relaţie reală şi permanentă cu Dumnezeu. Nu avem nevoie de Dumnezeu, avem nevoie doar de ceva de la El. Dorim să ne dăruiască acel ceva care ne interesează, dar nu dorim ca El să se amestece în viaţa noastră, nu-L dorim prezent, pentru că prezenţa Lui n-ar face decât să ne incomodeze şi să ne stingherească.

Există momente în viaţă în care ne rugăm cu toată căldura pentru ceva sau cineva, suntem cu toată fiinţa adunaţi în rugăciune, şi totuşi la sfârşit avem senzaţia clară a faptului că Dumnezeu tace, că refuză să ne dea un semn. Însă puterea şi căldura rugăciunii noastre provin din preocuparea exclusivă pentru acel ceva şi prea puţin din credinţa noastră în El. Nu Dumnezeu este ceea ce ne preocupă în realitate, ci ceea ce cerem de la El. Şi nu Dumnezeu era Cel în care eram adunaţi cu întreaga noastră fiinţă, ci eram absorbiţi de ceea ce doream de la El. Or, în astfel de situaţii, nu Dumnezeu, ci noi suntem cei absenţi, cei care tăcem, pentru că între El şi noi s-a interpus un lucru care ne împiedică să I ne adresăm într-un mod nemijlocit.

Apoi, nerăbdători şi mereu sub presiunea lui „acum", nu ne dăm răgazul să aşteptăm răspunsul lui Dumnezeu ci, din moment ce ni s-a refuzat ceea ce I-am cerut, considerăm că refuză să ne răspundă. Nu ne gândim însă că ordinea şi logica lucrurilor divine sunt cu totul altfel decât logica şi ordinea omenească, care sunt relative, iar din moment ce Dumnezeu refuză să se circumscrie acestora, conchidem că ne refuză, fără să ne putem imagina măcar că un lucru pe care noi îl considerăm bun, poate avea consecinţe imprevizibile asupra noastră, iar răspunsul lui Dumnezeu este de fapt tocmai acest aparent „refuz".

O altă cauză care ar putea explica „tăcerea" lui Dumnezeu este şi aceea că noi de obicei aşezăm între noi şi El anumite imagini sau încercăm să ne facem o **anumită impresie** despre El, cu alte cuvinte încercăm să-L conceptualizăm, or se ştie, conceptele creează de fapt false imagini despre Dumnezeu, îndepărtându-ne prin aceasta şi mai mult de El.

Este însă posibilă o relaţie nemijlocită cu Dumnezeu, şi dacă da, cum vom putea să ne debarasăm de aceşti „idoli" pentru a putea avea acces la El, cum vom putea comunica din moment ce Dumnezeu „rămâne ascuns chiar în propria-i revelaţie" (V. Lossky), iar „ceea ce căutăm transcende toată cunoaşterea şi se îndepărtează de noi în întunericul necunoaşterii" (idem).

Privind din perspectiva strictă a umanului, Dumnezeu rămâne pentru noi un mister, o negrăită taină, pentru că în acelaşi timp El este pretutindenea, fără să poată fi cuprins de nimic, fiind „tot ceea ce este şi nimic din ceea ce este"[2], umplând tot ceea ce gândim şi spunem, dar în acelaşi timp „începe să fie exact dincolo de ceea ce spunem noi"[3].

Sigur, Dumnezeu este în toate cele din preajma noastră, toate vorbind despre prezenţa Lui, toate purtându-I amprenta: „ridică piatra şi Mă vei descoperi, despică lemnul şi iată-Mă, acolo sunt!", spunea unul dintre Părinţi —, fără să fie cuprins însă de nimic, iar locul în care vom descoperi cel mai bine prezenţa lui Dumnezeu este **„înlăuntrul nostru"** (Lc. 17, 21).

„Găsiţi uşa inimii voastre şi atunci veţi descoperi că ea este uşa împărăţiei lui Dumnezeu", spunea Sf. Ioan Gură de Aur, arătând prin aceasta că trebuie să intrăm în noi înşine dacă vrem să-L descoperim cu adevărat pe Dumnezeu, însă nu oricum, pentru că nu este vorba doar despre o simplă descindere în adâncimea fiinţei noastre, aşa cum o concepe spre exemplu ştiinţa modernă. A-L descoperi pe Dumnezeu nu înseamnă să cobori pur şi simplu în propria-ţi realitate lăuntrică, ci să treci dincolo de tine, „să uiţi de tine dacă vrei să-ţi cunoşti sinele" (Stareţul Varsanufie), să ajungi, cu alte cuvinte, în acel loc al fiinţei tale unde întâlnirea este posibilă, acolo unde sălăşluieşte Dumnezeu, Cel ce

(Continuare în pag. a 7-a)

Preot NICOLAE STOIA

Înălţarea Sfintei Cruci

(Urmare din pag. 1)

diculara, fundamentala — noastră solemnă şi derizorie situaţie de făptură care deopotrivă ţine de lume şi de cer".

Crucea este cumpăna dreptăţii între Vechiul şi Noul Testament. Legea veche o socotea spânzurătoare, gen moarte blestemată, romanii, execuţie infamantă. Legea nouă o consideră „semnul izbăvirii noastre". Crucea în Vechiul Testament a fost preînchipuită, în Noul „este împlinită". Astăzi, în Biserica creştină se reînnoieşte într-un fel minunea de pe Sinai. Numai că în locul şarpelui de aramă vedem, prin cruce, pe Fiul lui Dumnezeu Cel ce ridică păcatele lumii. „Astăzi Crucea se înalţă şi lumea din moartea păcatului se izbăveşte. Astăzi pomul vieţii din sânurile pământului scoţându-se, învierea lui Hristos adevereşte. Astăzi privind la Mielul lui Dumnezeu cel răstignit pe lemn, iertare de păcate şi viaţă veşnică dobândim". Aceasta potrivit cuvintelor Mântuitorului: „După cum Moise a înălţat şarpele în pustie, aşa trebuie să se înalţe Fiul Omului, ca tot cel ce crede în El să nu moară ci să aibă viaţă veşnică" (Ioan 3, 14—15).

Într-un chip tainic, dar nu mai puţin adevărat, minunea se repetă sub ochii noştri. Locul vechiului Israel l-am luat noi creştinii. Locul şerpilor l-au luat muşcăturile cele înveninate ale diavolului: Biserica împlineşte slujba lui Moise, ridicând în mijlocul poporului Crucea lui Hristos. Tot omul care priveşte cu credinţă la acest semn minunat, primeşte dar nemărginit: „Ca să simţi şi să doreşti darurile Crucii trebuie să simţi şuierul diavolului; trebuie să simţi lumea aceasta ca pe o pustie plină de şerpii patimilor şi ispitelor; trebuie să simţi păcatul care te-a muşcat de moarte; trebuie să simţi fiorul morţii sufleteşti, să te cutremuri şi să strigi: Doamne, mântuieşte-mă că sunt pierdut" **(Urmarea lui Hristos).** Ca şi iudeii în pustia Edoului, noi suntem mereu muşcaţi de ispitele şi asupririle diavolului. Tocmai de aceea „Doamne, armă asupra diavolului, Crucea Ta ai dat nouă; că se îngrozeşte şi se cutremură nesuferind a căuta spre puterea ei; căci morţii i-ai sculat şi moartea ai surpat, pentru aceasta ne închinăm îngropării şi învierii Tale".

Cel dintâi om, Adam, a fost muşcat prin amăgire de „şarpele cel de demult, diavolul, şi în urma acestei muşcături toţi oamenii poartă urmările lui. Însă, cel ce crede în Iisus se curăţeşte şi se vindecă de rănile diavolului. Şi numai prin Cruce, El se mărturiseşte Fiu al lui Dumnezeu, Fiu al omului şi Izbăvitorul nostru. Fiindcă Dumnezeu a ales un lucru nebun şi slab din lume „ca să ruşineze cele înţelepte şi cele tari" (1 Corinteni 1, 27).

Aşadar, ce este crucea în cultul creştin?

1. Fireşte, mai întâi, este **lemnul acela preafericit,** unealta folosită de Dumnezeu spre a preface întruparea Divinităţii în acceptarea completă a condiţiei omeneşti. Acea comoară de mare preţ descoperită de mama împăratului Constantin cel Mare, Elena „cea fericită" şi aşezată la loc de cinste în anul 327 cu ajutorul patriarhului Macarie al Ierusalimului.

2. Crucea devine astfel un simbol, **un semn al biruinţei** celor ce cred în Hristos. Prin moartea pe cruce, instrumentul morţii s-a făcut „armă de biruinţă şi izvor de scăpare". Pe crucea Golgotei, ca pe un altar de jertfă, Mielul lui Dumnezeu s-a oferit pentru păcatele lumii. Moartea Lui nu a fost o înfrângere, ci o biruinţă. Sf. Apostol Pavel, care s-a suit cu duhul până la al treilea cer, scria că pentru cei ce sunt pe calea mântuirii „crucea este puterea lui Dumnezeu" (1 Corinteni 1, 18). Iar în altă parte „Mie nu-mi este a mă lăuda decât cu crucea Domnului Iisus Hristos" (Galateni 6, 14). „Căldura se măsoară cu termometrul, evlavia adevărată a creştinilor cu venerarea crucii". Iubitorii de Hristos, pentru a birui, se înseamnă cu chipul crucii, arătând prin aceasta dorinţa de a scăpa de puterea diavolului. Sfântul Ioan Gură de Aur preamăreşte semnul biruitor al creştinătăţii: „Crucea este pentru noi biruinţă contra demonilor, sabie împotriva păcatului, suliţa prin care Hristos a străpuns şarpele. Crucea este voinţa Tatălui, slava Fiului Unuia-născut, bucuria Duhului, podoaba îngerilor, zidul sfinţilor, lumina întregii lumi".

Crucea va fi şi semnul împărăţiei celei veşnice a lui Hristos, când „se va arăta pe cer semnul Fiului Omului" (Matei 24, 30), fiind în acelaşi timp şi semnul împăcării noastre definitive şi veşnice cu Hristos.

3. Crucea are însă şi sensul **„suferinţei care mântuieşte".** Prin cruce, înţelegând acea răstignire a poftelor pe care suntem îndatoraţi să o facem în fiecare zi, ca să ne eliberăm de amăgirile diavolului: „La aceasta aţi fost chemaţi, că şi Hristos a pătimit pentru voi, lăsându-vă o pildă, ca să păşiţi pe urmele Lui" (1 Petru 2, 21).

Prin crucea suferinţei primite cu suflet smerit, credinciosul îşi ispăşeşte păcatele şi se apropie de Dumnezeu.

De la patimile Domnului de pe Golgota împărăţia cerurilor nu poate fi dobândită decât cu **preţul crucii,** adică al renunţărilor, al smereniei, al răbdării. „Să ţinem minte şi să cugetăm că suntem chemaţi la cereasca şi împărăteasca Cină a Stăpânului. De vrem să ne îndulcim de ea să avem grijă a fi cumpătaţi la prânzul acestei vieţi".

De la Athos la Rădăşeni

(Urmare din pag. a 4-a)

Rădăşeni. La sfârşitul rugăciunilor pentru ploaie, icoana n-a putut fi dusă mai departe. Această tradiţie este confirmată de mulţi bătrâni din satul Rădăşeni, martori ai acestei minuni, ca şi de Arhimandritul Cleopa Ilie, vestitul misionar, legat sufleteşte de satul Rădăşeni încă din vremea stăreţiei sale la Sihăstria, liturghisitor în biserica Sfinţii Apostoli Petru şi Pavel din Rădăşeni.

Arhimandritul Veniamin Piticariu a hotărât atunci să dăruiască Sfânta icoană bisericii Sfinţii Apostoli Petru şi Pavel, cu dorinţa de a fi îngropat şi el alături de acest locaş, lucru ce s-a împlinit un an mai târziu, în 1922, când Dumnezeu l-a chemat întru Împărăţia Sa. Trupul său adus de la Mânăstirea Râşca a fost aşezat lângă biserică, aproape de preţiosul dar lăsat satului Rădăşeni.

Mai târziu, prin grija preotului şi a credincioşilor, la căpătâiul arhimandritului Veniamin Piticariu s-a aşezat un monument funerar din marmură neagră în semn de recunoştinţă pentru acest vestit stareţ al mânăstirii Râşca şi ctitor al bisericii celei noi din Rădăşeni.

Într-un mic medalion de argint aşezat la gâtul Maicii Domnului, se găsesc trei părticele din moaştele Sfântului Gheorghe, ale Sfântului Haralambie şi ale Sfântului Ioan cel Nou de la Suceava însoţite de o mică însemnare care aminteşte că donaţia a fost făcută de Arhiereul Narcis Creţulescu (mort la Mânăstirea Neamţ în martie 1913), prieten al Arhimandritului Veniamin Piticariu.

Aşa a rămas la Rădăşeni o icoană vestită a cărei istorie începută la Athos s-a continuat într-un sat cu oameni evlavioşi, întărind şi mai mult credinţa lor, îndemnându-i să rămână fideli dreptei învăţături şi s-o cinstească în chip deosebit pe Maica Luminii din icoana cea luminată.

Umbriţi de milostivirea Sa, rădăşenenii au devenit în ultimii zeci de ani ctitori ai multor mânăstiri şi biserici. Amintim aici de paraclisul Sf. Ioachim şi Ana de la Sihăstria, construit de ei în vremea stăreţiei Arhimandritului Cleopa Ilie, de ajutorul pe care l-au dat la Icoana, Pocrov, Agapia Veche, Vorona şi-n alte locuri.

Aşa se explică prezenţa în satul Rădăşeni a numeroşi ierarhi, clerici monahi şi de mir, pelerini cu toţii la icoana Maicii Domnului care priveşte spre noi cu nemărginită bunătate şi împlineşte cererile făcute către ea din adâncul inimii, cu smerenie şi cu frică de Dumnezeu.

Biserica în care se află primeşte mereu oameni apăsaţi de nevoi şi necazuri. În duminici şi sărbători, ca şi-n zile de rând, slujitori ai Bisericii, dar şi nenumăraţi credincioşi îngenunchiază înaintea acestei Sfinte Icoane, punându-şi nădejdile în mijlocirea Maicii Domnului. La resfinţirea bisericii Sfinţii Apostoli Petru şi Pavel din 16 iulie 1995, trei arhierei, 40 de clerici şi aproximativ 30.000 de credincioşi au transformat târnosirea într-o sărbătoare a întregului ţinut.

Biserica din Rădăşeni păstrează între odoarele ei de preţ şi un epitaf pictat de vestitul iconar Irineu Protcenco de la Sihăstria, din vremea în care satul avea o strânsă legătură cu această mânăstire. Tot în aceeaşi perioadă, Arhimandritul Cleopa Ilie a slujit Sfânta Liturghie de mai multe ori în sat şi chiar rânduiala înmormântării sau parastasului pentru unii credincioşi râvnitori. Aşa a început să se ţese firul acestei istorii. În fiecare zi icoana adaugă alte şi alte minuni pe care oamenii credincioşi le ştiu şi le mărturisesc.

Un sensibil fiu al locurilor, scriitorul Grigore Ilisei care a trecut de sute de ori pe lângă această biserică în drumul spre casa mamei sale, a scris o frumoasă pagină, **„fermecat de povestea ei romanescă (de roman)".**

Cu multă bunăvoinţă a realizat şi un film despre icoană: **De la Athos la Rădăşeni,** prezentat de Televiziunea Română în ianuarie 2002.

În rânduiala de sfinţire a icoanelor Preasfintei Născătoare de Dumnezeu se spune: **„... Binecuvinteaz-o cu binecuvântarea Ta cea cerească şi-i dă ei puterea şi tăria facerii de minuni. Fă-o vindecătoare şi izvor de tămăduiri tuturor celor ce în dureri se vor pleca în faţa ei şi vor cere de la Tine ajutor prin Născătoarea de Dumnezeu ...".**

Este aşadar împlinirea acestei rugăciuni făcută cu atâta stăruinţă în cetatea cea neîngenunchiată a Ortodoxiei, la Sfântul Munte Athos, în 1891.

Scrisu-s-a de noi această sfântă istorie ...

INCHINARE

La altarul unei Biserici din lemn

Lemnule sfânt, lemnule sfânt —
Lăcaș de rugă și har, pe pământ —,
Tu semeni în cuget, în noi, în simțiri,
Sămânța nestinsă a marii **Iubiri**
De viață, de oameni, de **Duhul** cel **Sfânt,**
Atotpreaputernic în Cer, pe pământ . . .

Lemnule sfânt, lemnule sfânt!
În primele zile, fiind, pe pământ,
La tine venim,
Și nume primim,
Credință în **Domnul** cel Mare și **Sfânt,**
Atotpreaputernic în Cer, pe pământ . . .

Lemnule sfânt, lemnule sfânt!
Cu dragostea vieții în doi, pe pământ,
La tine venim
Să ne logodim
În numele **Tatălui** nostru cel **Sfânt,**
Atotpreaputernic în Cer, pe pământ . . .

Lemnule sfânt, lemnule sfânt
Când clopotul bate — un sfârșit pe pământ,
La tine venim,
Odihnă primim
În rai cu arhangheli
La Tatăl cel Sfânt.

.....

Lemnule sfânt, lemnule sfânt
Lăcaș de rugă și har, pe pământ,
Prin tine trăiesc, la tine mă-nchin,
Și-ți dărui întreaga-mi ființă!
Amin.

Colonel (r) GHEORGHE PĂȘESCU,
Asociația „Cultul eroilor" — Brașov

Gherasim Cristea, episcopul Râmnicului — **VIAȚA SFÂNTULUI MARTIR CONSTANTIN-VODĂ BRÂNCOVEANU ȘI A CELOR ÎMPREUNĂ PĂTIMITORI CU DÂNSUL**

O minunată lucrare de istorie a jertfei creștine românești este cartea Episcopului de Râmnic, tipărită în anul 2001, cu un cuvânt înainte de academician Virgil Cândea, îngrijitorul multor ediții din operele cronicarilor noștri.

Volumul a apărut la Editura Episcopiei Râmnicului, bogat ilustrat și în excelentă prezentare grafică, la înălțimea cerută de tema abordată: jertfelnicia Domnitorului ortodox creștin Constantin-Vodă Brâncoveanu și a celor împreună cu dânsul, care au ales să se jertfească dobândind cununa muceniciei, dar nu și-au lepădat credința. Aflăm cum au fost uciși cu moarte groaznică de către Gin Alipașa, „un tiran setos de sânge, dușman al creștinilor și doritor să robească Țările Române". Tatăl, voievodul Constantin Brâncoveanu, și-a privit fiii uciși pe rând de turcii păgâni, și-a îmbărbătat el însuși copiii pentru ca să nu se teamă și să își păstreze credința strămbună chiar cu prețul vieții lor, știind că altfel, turcii îi vor sili pe români să treacă la credința musulmană, așa cum au făcut în Bulgaria, Albania, Bosnia și Sêrbia. Astfel au pierit pentru dragostea lor de Neam și de Dumnezeu, Sfântul Mucenic Constantin-Voievod Brâncoveanu și cei împreună cu dânsul, adică Mucenicii Constantin, Ștefan, Radu și Matei, feciorii săi, și Ianache, sfetnicul său; cu toții fiind prăznuiți în Biserica Ortodoxă Română, de toți credincioșii ei, după cuviință, la 16 august.

Despre istoria Brâncovenilor, despre comorile brâncovenești și despre daniile făcute de voievodul Constantin Brâncoveanu către Muntele Sinai și Athos, despre bibliotecile lor și despre stilul arhitectonic unic, întemeiat de ctitorul Vodă-Constantin și recunoscut ca stil artistic în 1993 de UNESCO prin proclamarea ctitoriei voievodale de la Hurezi ca monument de valoare culturală mondială — despre acestea toate s-a scris mult. Ceea ce aduce nou cartea episcopului Gherasim este revelarea exemplului de adâncă sfințenie al unui domnitor român, și de negrăită jertfă pe care viața și martiriul Brâncovenilor îl însemnează în istoria creștină a neamului românilor. Este pusă în lumină și înțelepciunea domnitorului român care a preferat să plătească turcilor un tribut pentru păstrarea păcii și a vieții liniștite a locuitorilor de la Nord de Dunăre. De asemenea, autorul explică și îndeamnă la un mod religios de înțelegere a istoriei, cu meandrele sale, în care au fost prinși bunăoară Brâncovenii și Cantacuzinii, întrucât: „creștinii citesc și înțeleg istoria altfel decât cărturarii bizuiți doar pe judecata minții lor" și ei nu spun „neadevăruri care defaimă până la urmă însuși neamul românesc".

Stilul curgător și dulce al cărții Episcopului Gherasim al Râmnicului este acela al «cărților de cetire» pentru copiii de acum 70—80 de ani, cărticelele a căror lipsă din peisajul didactic o regretăm noi astăzi, când «alternativele» pedagogice ale manualelor de istorie predate în școli nu sunt de natură să ne bucure.

De astfel de cărți, bune pentru minte și pentru suflet, așa cum este **Viața Sfântului Martir Constantin -Vodă Brâncoveanu și a celor împreună pătimitori cu dânsul** avem mare nevoie, pentru a ne ajuta pruncii să se identifice și să se legitimeze ca neam, ca națiune să se regăsească și să poată purcede conștienți de sine spre viitorul care îi așteaptă.

MIHAI POSADA

Un mare diplomat român — Nicolae Titulescu (1882—1941)

În toate timpurile și mai ales în vremuri de cumpănă, poporului român i-a fost hărăzit să se bucure de minți strălucite care să-i lumineze calea. În literatură, în știință, în istorie și, iată, în diplomație, perioada interbelică a propulsat valori incontestabile. Printre personalitățile de seamă care au dat strălucire culturii noastre și nu numai, se numără Nicolae Titulescu.

Provenit dintr-o familie de intelectuali cu tradiții cărturărești, fiind fiu de avocat, nepot de protopop și strănepot al pictorului Theodor Aman, viitorul jurist, rămas orfan de tată la un an și jumătate, a demonstrat încă din adolescență calități intelectuale excepționale.

După absolvirea în mod strălucit a studiilor juridice la Paris, devine profesor suplinitor de drept civil, la Universitatea din Iași, la numai 22 de ani, iar în 1909 se transferă la aceeași catedră la București. În 1912 intră în viața politică ca deputat de Romanați, din partea Partidului Conservator-Democrat condus de Take Ionescu. Iată ce declara Take Ionescu despre Nicolae Titulescu: „Un mare, un extraordinar talent s-a ridicat la tribuna românească, și acest talent este al nostru. Nu numai că Titulescu a făcut ieri începutul cel mai strălucitor în istoria elocinței parlamentare a României, dar acest început l-a clasat deopotrivă gânditor și orator".

Ajuns ministru de externe în anul 1923 când pacea, acest deziderat suprem al luptei sale, era din nou amenințată, Titulescu i-a conferit întreaga-i activitate diplomatică. Odată cu intrarea României în război de partea Antantei, Nicolae Titulescu a sprijinit din toate puterile realizarea idealului național, în vederea realizării Unirii tuturor românilor într-un singur stat.

Jurist și orator de frunte, Nicolae Titulescu a fost ales membru al Academiei Române, apoi doctor honoris causa al Universităților din Atena și Bratislava și președinte al Academiei Diplomatice Internaționale. În 1920 a fost delegat al României la Conferința de Pace de la Paris, în 1922—1927 a fost ministru plenipotențiar al României la Londra și ministru de externe între anii 1927—1928 și 1932—1936.

În calitate de delegat permanent al României la Liga Națiunilor, a fost ales ca președinte al acestui for internațional, în două rânduri consecutiv, în anii 1930 și 1931, caz unic în analele internaționale ale vremii. În 1933, după instaurarea hitlerismului în Germania, Nicolae Titulescu și-a dat seama de pericolul nazist pentru România și pentru celelalte state europene, astfel că a luptat neîncetat pentru întărirea colaborării internaționale, pentru stăvilirea războiului. A semnat la Londra în 1933 în numele guvernului român Convenția de definire a agresorului și a adus o contribuție remarcabilă la crearea Micii Înțelegeri, iar în 1934 a Înțelegerii Balcanice.

Anul 1936 prevestea nori negri ce se ridicau asupra Europei. În urma presiunilor cercurilor fasciste din țară, Nicolae Titulescu a fost scos din fruntea ministerului de externe, din arena vieții politice internaționale, în acel ceas ce anunța întunecata dominație fascistă, cu tot cortegiul ei de consecințe funeste. A plecat în Elveția, Franța și Anglia unde a ținut numeroase conferințe, despre situația precară internațională și despre soarta Europei în pragul celui de al II-lea război mondial.

Nicolae Titulescu a dat dovadă de un cald patriotism. Prin profunzimea gândirii sale a adus înnoiri vieții culturale, economice și politice. A întregit știința dreptului românesc. Prin excepționalul său talent oratoric, s-a afirmat în politica internă și externă, apărând cu tact, dar și cu dârzenie interesele României. Gândirea sa politică este mereu actuală. Fostul prim-ministru al Franței Eduard Herriot l-a caracterizat în felul următor la timpul său: „Om uimitor, care nu a avut și nu va avea niciodată pereche . . . Ce om extraordinar! Acest ministru al unei țări mici face o politică mare! Acest român și mare diplomat care în timpul dintre cele două conflagrații mondiale, a fost considerat personalitatea centrală a vieții politice internaționale. Nicolae Titulescu n-a avut nici o clipă altă preocupare în toată laborioasa și variata lui activitate decât aceea a oricui mare și luminat patriot: binele țării lui." Spunea adeseori: „România nu poate fi mare în afară, decât în măsura în care e tare înăuntru".

Nicolae Titulescu este istorie. Nimeni dintre oratorii timpului său nu s-a ridicat până la rotunjimile de cugetare, la strălucirea, puterea de seducție și elocința lui Nicolae Titulescu. Umplea sala de ședințe și tribunele până la refuz, ca un spectacol de gală.

Nicolae Titulescu a fost și un creștin autentic. A crezut cu tărie în Dumnezeu. Om de cultură, diplomat care a reprezentat cu cinste interesele României la Geneva, la Paris avea în valiza lui diplomatică icoana Maicii Domnului învăluită în ștergar de borangic.

Grav bolnav se retrage pentru tratament în Elveția, iar după aceea se stabilește în Franța, asistând de acolo, neputincios, în 1940, la pierderile teritoriale ale țării, prăbușindu-se un ideal pentru care luptase cu devotament.

Zdrobit de durere se stinge în orășelul Cannes la 17 martie 1941, găsindu-și odihna și liniștea după propria-i dorință în pământul patriei la Brașov, dorință ce i-a fost îndeplinită ulterior.

Prin întreaga sa activitate Nicolae Titulescu se înscrie printre personalitățile de seamă ale culturii și diplomației românești, contribuind la propășirea națiunii, pe care a slujit-o cu devotament.

Pr. EUGEN GOIA

BIBLIOGRAFIE:

1. Pr. Mihai Sofronie. Nicolae Titulescu. Telegraful Român, martie 1991.
2. L. Kalustian. „Simple note". Peste Europa a pus stăpânire noaptea. Editura Eminescu, 1980.
3. Dicționar Enciclopedic Român. Editura politică. București, 1966, vol. IV.
4. L. Kalustian. Simple note. Testamentul lui Nicolae Titulescu. Editura Eminescu, 1980.
5. Dr. Traian Mârza. Nicolae Titulescu — 100 de ani de la nașterea sa. Îndrumătorul pastoral. Alba Iulia 1982.
6. Nicolae Titulescu. Discursuri. Editura științifică 1967.

„Tăcerea" lui Dumnezeu

(Urmare din pag. a 6-a)

este „miezul ființei noastre dar diferit de miez, interiorul miezului și în tot miezul și dincolo de miez, mai aproape de miez decât miezul"[4].

Modul cel mai adecvat prin care putem intra în relație cu Dumnezeu este fără îndoială rugăciunea, însă cei mai mulți dintre noi o confundă cu o simplă înșiruire de vorbe. Este acea stare în care din pricina vorbelor riști să ucizi rugăciunea: „nu spuneți multe ca păgânii cărora li se pare că prin multa lor vorbărie vor fi ascultați!" (Mt. 6, 8). Este pericolul care decurge tocmai din mulțimea vorbelor și care ne poate împiedica să auzim răspunsul lui Dumnezeu. Pentru că trebuie nu doar să știi cum să-I vorbești lui Dumnezeu, să găsești modul în care I te poți adresa, trebuie să știi la fel de bine și să-L asculți, altfel riști să cazi în capcana vorbăriei deșarte, care nu este altceva decât o altă formă de surzenie spirituală.

Vorbește-I lui Dumnezeu tăcând, așa am putea sintetiza acea minunată „Rugăciune a inimii" sau „Rugăciunea lui Iisus" stare în care, depășind cuvintele și noianul gândurilor, să-I vorbești lui Dumnezeu cu inima.

A ști să-I vorbești lui Dumnezeu înseamnă, în egală măsură, să știi să și taci. Să taci pentru a-I asculta șoapta. Pentru că lui Dumnezeu nu trebuie doar să-I cerem, trebuie să ne dăm răgazul să-I și auzim răspunsul, și să-l înțelegem. Astfel, copleșiți de vorbe, nu vom mai fi în stare să-L auzim. Pentru că mulțimea vorbelor, agitația și aglomerația din afară nu fac decât să ascundă uscăciunea lăuntrică, singurătatea și deruta existențială, cu un cuvânt, surzenia propriei noastre ființe, care este adevărata cauză care ne împiedică să-L auzim pe Dumnezeu.

1. A. de Chateaubriand, La Reponse du Seigneur, p. 170.
2. D. Areopagitul, în N. Crainic, Sfințenia, împlinirea umanului, p. 59.
3. Antonie, mitr. de Suroj, în volumul Ortodoxia sub presiunea istoriei, p. 69.
4. K. Ware, Ortodoxia, calea dreptei credințe, p. 48.

Cultură la parohii

(Urmare din pag. a 2-a)

local. Deosebit de interesante sunt obiceiurile religioase și tradițiile populare.

Așazare veche, unde urmele locuitorilor urcă până în perioada epocii mijlocii a pietrei, fiind descoperite adăposturi pentru „vânătorii tardenozieni", cum adevărește Părintele Gheorghe I. Petre de la Govora, reputatul arheolog. Descoperirile recente atestă aici o puternică așezare dacică, având temeinice legături cu dacii de peste munți, până în zona Sarmisegetusa. Chiar după cucerirea romană, viața dacilor n-a încetat. În anul 87 d.H., nu departe de Lotru, a fost înfrânt generalul Cornelius Fuscus, comandantul unor legiuni romane, Valea Lotrului păstrându-se un adevărat „bastion al dacilor liberi", unde s-a constituit ulterior „Țara Loviștei", renumită prin frumusețea și tradițiile ei milenare.

De remarcat că, în urma păcii de la București, din luna mai 1918, Mălaia a fost cedată Austro-Ungariei, situație menținută până la 1 decembrie, când are loc Marea Unire.

Cu privire la instituțiile localității, Părintele prezintă cele două biserici: prima, din lemn, este ctitoria episcopului Iosif al Argeșului, originar din localitate, datând de la 1807; biserica nouă, din cărămidă, începută în 1958 de preotul Nicolae Marinescu, și continuată de preotul Nicolae Niță, care e terminată în 1979. Întrucât parohia Mălaia are două filii, autorul prezintă și bisericile din Ciunget și Săliște.

Tratând despre Școala din Mălaia, Părintele Moga demonstrează cu documente că acolo au existat oameni știutori de carte, cu multe secole în urmă, datorită faptului că, la Sud, localitatea se învecinează cu Mânăstirea Bistrița, mare centru de copiere a manuscriselor, încă din secolul al XVI-lea, de unde iubitorii de cultură și le procurau. Oficial, prima școală a luat ființă în anul 1844, fiind ilustrată de numeroși dascăli eminenți.

Altă instituție fundamentală a unei comune este Primăria; cea din Mălaia, ca de altfel toate din Țară, a luat ființă în anul 1864. Lista celor 47 de primari se încheie cu numele actualului, Ion Moga, fratele preotului Nicolae Moga, care conduce cu destoinicie destinele comunei, din anul 2000.

Întocmirea unor asemenea monografii, pentru fiecare parohie din țară, de către cei încredințați să le păstorească, ar fi o lucrare de prestigiu, nu numai pentru autorii lor, ci și o contribuție inestimabilă adusă la cunoașterea în profunzime a trecutului istoric al Patriei și Bisericii noastre.

AGENDA I.P.S. MITROPOLIT ANTONIE

● **LUNI, 2 septembrie** — A primit pe P.C. Pr. Nicolae Bordaşiu cu soţia, slujitor la Biserica „Sf. Silvestru" — Bucureşti.

● **MARŢI, 3 septembrie** — A primit la Reşedinţa mitropolitană pe:
— Monahia Isidora de la M-rea „Dintr-un lemn", jud. Vâlcea.
— Preot pensionar Zosim Oancea din Sibiu.
— Dl. Teodor Plopeanu, primarul Mediaşului.
— P.S. Daniel Partoşanul, episcopul Vârşeţului, preot profesor dr. Dumitru Abrudan, Decanul Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu, preot Ioan Ciocan, Parohia Sălişte — Sibiu şi pe Pr. prof. Petre Itineanţu de la Seminarul Teologic din Caransebeş cu ocazia întâlnirii promoţiei absolvenţilor Facultăţii de Teologie anul 1982.

● **MIERCURI, 4 septembrie** — A primit pe Pr. Silviu Negruţiu ca familia din Tg. Mureş.
— A primit pe pr. Gheorghe Covalciuc de la Cernăuţi.
— A primit pe pr. Reit Nicu Aurelian şi soţia Larisa din Braşov.

● **JOI, 5 septembrie** — A prezidat lucrările Permanenţei Consiliului Eparhial Sibiu.

● **VINERI, 6 septembrie** — A primit pe Arhid. Ezechil Oancea, consilierul eocnomic al Arhiepiscopiei.
— A primit pe d-ra ec. Sanda Cheneriş, contabil şef al Arhiepiscopiei.

● **LUNI, 9 septembrie** — A primit pe P.C. Pr. Ioan Găban, protopopul Mediaşului.
— A primit pe Pr. Sărăşan Achim din Mediaş.
— A primit pe Pr. Cărăbaş Dumitru din Mediaş.
— A primit pe Dl. Silvan Negruţiu din Tg. Mureş.

● **MARŢI, 10 septembrie** — A primit pe Pr. Prof. dr. Ioan N. Floca, consilierul juridic al Arhiepiscopiei, Arhid. Ezechil Oancea, consilierul economic al Arhiepiscopiei şi P.C. Pr. Simion Săsăujan, consilierul administrativ bisericesc al Arhiepiscopiei.

● **JOI, 12 septembrie** — A primit pe P.C. Pr. Moşoiu Zenovie cu soţia, Protopopul Braşovului.
— A primit pe Dl. teolog Cornel Sirjiţă din Braşov.

● **LUNI, 16 septembrie** — A primit pe P.C. Pr. Simion Săsăujan, consilierul ad-tiv bisericesc al Arhiepiscopiei.

● **MARŢI, 17 septembrie** — A primit pe Arhid. Ezechil Oancea, consilierul economic al Arhiepiscopiei.

● **MIERCURI, 18 septembrie** — A primit pe Dl. Prof. univ. dr. Ilie Crăciun, decan al Facultăţii de Medicină Sibiu, pe Dl. Prof. univ. dr. Deac, Prof. univ. dr. Ciuchendea şi Dl. dr. Emil Băcilă.

● **JOI, 19 septembrie** — A primit pe P.C. Protosing. Nichifor Stancu vieţuitor al Mânăstirii Neamţ, fost angajat al Centrului mitropolitan.

● **VINERI, 20 septembrie** — S-a întâlnit la Reşedinţa mitropolitană din Sibiu cu P.S. Epifanie Noroegel, Episcopul Buzăului.

● **SAMBATA, 21 septembrie** — A primit vizita fam. ing. dr. Dumitru Şoaită cu soţia dr. Maria şi fiica Claudia din Tg. Mureş.

● **MARŢI, 24 septembrie** — A efectuat o vizită la Schitul Păltiniş şi a discutat cu P.C. Ierom. Valeriu Luca — duhovnic la Schitul Păltiniş, fiind însoţit de Arhid. Ezechil Oancea, consilier şi P.C. Pr. Valentin Sicoe, secretar.

● **MIERCURI 25 septembrie** — A primit pe P.C. Pr. Simion Săsăujan, consilierul bisericesc al Arhiepiscopiei.

● **JOI, 26 septembrie** — A primit pe Monahia Dionisia Grigore, stareţa Mânăstirii Orlat, însoţită de Monahia Paisia Stegăroiu şi Tomaida Chirilă.
— A primit pe Prea Cuviosul Arhim. Ilarion Urs, stareţul Mânăstirii „Brâncoveanu" Sâmbăta de Sus, cu ocazia continuării lucrărilor de la mânăstire.

Pr. VALENTIN SICOE
Secretar eparhial

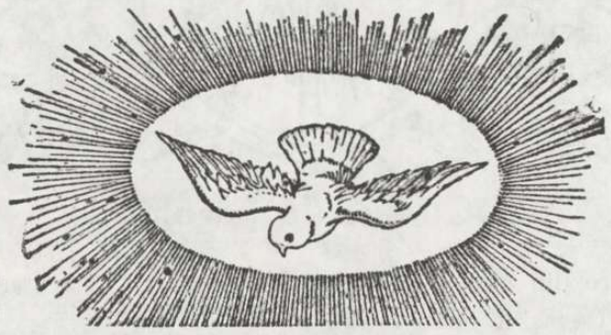

„Să stăm bine, să stăm cu frică . . ."

(Urmare din pag. a 5-a)

meile bătrâne stau în faţa tuturor. Diaconul poartă de grijă ca fiecare să-şi ocupe locul său, iar nu al altuia. El supraveghează poporul ca să nu murmure, să nu aţipească, să nu râdă sau să facă semn cu capul; căci în biserică trebuie să fie învăţare, sobrietate şi priveghere, având urechile şi inima spre Cuvântul Domnului". (C.A. II 57, 13).

„Însă dacă intră un sărac sau un om disprețuit sau un străin, bătrân sau tânăr, şi nu se găseşte loc, diaconul le va face loc acestora cu toată dragostea lui, nu din părtinire omenească, ci din plăcerea de a sluji lui Dumnezeu". (C.A. II 58, 6). Obţinerea locului se face prin „ridicarea celui tânăr în picioare, cu cuvântul, iar nu cu mânie, aşezându-l acolo pe noul venit; este normal să facă astfel cel care este iubitor de fraţi; dar dacă tânărul nu vrea, va fi silit să se ridice şi să stea în picioare în spatele tuturor, învăţând astfel şi ceilalţi să ofere locul lor celor mai cinstiţi". (C.A. II 58, 5).

Punctualitatea creştinilor la slujbele bisericeşti ar trebui să fie exemplară. E bine de ştiut faptul că „neamurile păgâne trezindu-se, aleargă în fiecare zi să slujească idolilor lor şi înainte de a face orice faptă sau acţiune mai întâi se roagă şi nu întârzie de la sărbătorile şi de la adunările lor festive, atât cei care locuiesc în apropiere cât şi cei de mai departe şi cu toţii se adună în teatrele lor care ţin ca locuri de adunare" (G.A. II 60. 2).

Aşadar, chiar dacă nu vedem cu ochii trupeşti această legătură între evlavie, ascultare şi ordine dintre ierarhie şi credincioşi, rânduiala nemaifiind făcută de diaconi, ci de bunul simţ al nostru, fiecare putem şi trebuie să înţelegem că numai unde este bună înţelegere acolo este şi sporire întru toate. Căci, într-adevăr „a fi creştin depinde de noi, iar a fi episcop sau altă persoană sfinţită nu este de la noi, ci de la Dumnezeu, care dă harismele Sale" (C.A. VIII 1, 21) pentru mântuirea oamenilor.

ITINERAR PASTORAL

Din încredinţarea şi cu binecuvântarea I.P.S. Mitropolit Dr. ANTONIE PLĂMĂDEALĂ, P.S. Episcop-vicar VISARION RĂŞINĂREANU a săvârşit următoarele:

● 20 SEPTEMBRIE a.c. — P.S. Sa a participat la vernisajul expoziţiei „Albrecht Dürer", organizată de Ambasada Germaniei la Sibiu.

● 21 SEPTEMBRIE a.c. — P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în Capela mitropolitană hirotonind întru diacon pe teologul Precup Ioan-Adrian.

● 22 SEPTEMBRIE a.c. — P.S. Sa a săvârşit slujba de binecuvântare a bisericii parohiale din Viştea de Jos, prot. Făgăraş, recent restaurată şi Sf. Liturghie arhierească, rostind cuvânt de învăţătură şi hirotonind întru preot pe C. diacon Precup Ioan-Adrian, pentru nevoile Protopopiatului Făgăraş.
— P.C. pr. paroh Ioan Năftănăilă a fost hirotesit întru iconom.

● 24 SEPTEMBRIE a.c. — P.S. Sa a luat parte la lucrările Simpozionului „Sf. Andrei Apostolul Românilor", desfăşurat la Mânăstirea Brâncoveanu — Sâmbăta de Sus.
— A făcut o vizită la Seminarul Teologic din Făgăraş, unde s-a întâlnit cu profesorii şi elevii seminarului.

● 27 SEPTEMBRIE a.c. — P.S. Sa a slujit, la invitaţia P.S. Gherasim al Râmnicului, la Sf. Liturghie arhierească la Râmnicu-Vâlcea cu prilejul zilei Sf. Antim Ivireanu — patronul oraşului.
— Seara slujeşte Vecernia şi Acatistul Maicii Domnului în Catedrală.

● 29 SEPTEMBRIE a.c. — P.S. Sa a săvârşit slujba de binecuvântare a bisericii parohiale „Sf. Nicolae" din Ormeniş, prot. Rupea şi Sf. Liturghie arhierească rostind cuvânt de învăţătură. P.C. pr. paroh Moise Antal a fost hirotesit întru sachelar.
— În aceeaşi zi a vizitat biserica veche şi cea nouă din Apaţa şi biserica „Sf. Nicolae" din Şchei, aflată în şantier de restaurare a picturii.

● 1 OCTOMBRIE a.c. — P.S. Sa a participat la Arad la cea de a şaptea întâlnire a Comisiei mixte de dialog dintre B.O.R. şi Biserica Greco-Catolică.

● 3 OCTOMBRIE a.c. — P.S. Sa a participat la recepţia oficială oferită de Consulatul German din Sibiu cu prilejul zilei reunificării Germaniei.
— S-a întâlnit cu I.P.S. Sa Iakubini Gyorgy, arhiepiscop romano-catolic de Alba Iulia şi cu Ex. Sa Christoph Klein, episcop luteran Sibiu.

● 4 OCTOMBRIE a.c. — P.S. Sa a participat la Simpozionul: „Uniunea Europeană în anul 2002. Realităţi şi perspective" în Aula Universităţii din Sibiu, rostind un cuvânt de salut.

● 5 OCTOMBRIE a.c. — P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie în Capela mitropolitană.
— Seara slujeşte la Vecernie în Catedrala mitropolitană, împreună cu P.S. Siluan Marsilianul (Franţa).

● 6 OCTOMBRIE a.c. — P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în biserica „Sf. Nicolae" din Sibiu, str. Mihai Viteazu, rostind cuvânt de învăţătură (pr. paroh Achim Băcilă).
— Seara slujeşte Vecernia în Catedrală.

● 7 OCTOMBRIE a.c. — P.S. Sa a primit un grup de pelerini catolici şi protestanţi din Bavaria aflaţi în vizită la Sibiu.

● 8 OCTOMBRIE a.c. — P.S. Sa a făcut o vizită la Via Mitropoliei de la Sărăcsău, jud. Alba.
— A oficiat un trisaghion la mormântul marelui binefăcător al Mitropoliei dr. Ioan Mihu în cimitirul din Vinerea, jud. Alba, cu prilejul împlinirii a 75 de ani de la moartea sa.

● 9 OCTOMBRIE a.c. — P.S. Sa a participat la încheierea lucrărilor Simpozionului cu tema „Violenţa şi depăşirea ei", desfăşurat la Facultatea de Teologie din Sibiu rostind o alocuţiune.
— Seara slujeşte Vecernia şi Acatistul Mântuitorului în Catedrală.

● 10 OCTOMBRIE a.c. — P.S. Sa a participat la lucrările Simpozionului „130 de ani de la moartea lui Avram Iancu", organizat la Cercul militar din Sibiu, rostind un cuvânt adecvat.

● 11 OCTOMBRIE a.c. — P.S. Sa a luat parte la deschiderea oficială a Centrului de tratament ambulatoriu intensiv Phoenix din Sibiu.

● 12 OCTOMBRIE a.c. — P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie în Capela mitropolitană.
— A oficiat o slujbă religioasă la Academia Trupelor de Uscat din Sibiu cu prilejul depunerii jurământului militar.
— Seara slujeşte şi predică la eununia tinerilor Iuliana şi Ioan Rusu în biserica din Tălmăcel.

● 13 OCTOMBRIE a.c. — P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în biserica parohială din Boiţa, prot. Avrig (pr. paroh Viorel Lăzăriciu), rostind cuvânt de învăţătură.
— Seara slujeşte şi predică la Vecernie în biserica „Cuv. Paraschiva" din Triaj (pr. paroh Vasile Ghişoiu).

● 14 OCTOMBRIE a.c. — P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în biserica cu hramul „Cuv. Paraschiva" din Braşov — Groaveri (pr. paroh Florin Gârlonţa), rostind cuvânt de învăţătură.
— În aceeaşi zi, seara, slujeşte şi predică la Vecernie în biserica „Cuv. Paraschiva", monument istoric, din Veneţia de Sus, prot. Făgăraş (pr. paroh Florin Lodroman).

● 15 OCTOMBRIE a.c. — P.S. Sa s-a întâlnit cu preoţii şi cu profesorii de religie din oraşul Sibiu.

● 16 OCTOMBRIE a.c. — P.S. Sa a participat la lucrările Simpozionului ecumenic „Cooperarea între Biserică şi instituţiile statului în vederea soluţionării problemelor societăţii", desfăşurat la Consiliul Judeţean Sibiu.
— Seara participă la Concertul festiv al Ansamblului artistic al Armatei la Cercul militar Sibiu.

● 18 OCTOMBRIE a.c. — P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în biserica „Sf. Ev. Luca" din Sibiu (pr. paroh Theodor Burcuş), cu prilejul hramului, rostind cuvânt de învăţătură.
— Seara slujeşte Vecernia şi Acatistul Maicii Domnului în Catedrală.

Arhid. VASILE AVRAM

PROGRAMARE DE CONCURS

În condiţiile obişnuite de concurs publicăm spre ocupare următoarele parohii vacante:

PROTOPOPIATUL ORTODOX ROMAN BRAŞOV

— Parohia Ortodoxă Română Bran-Poartă — la numiri

Termen de concurs: 1.X.2002 — 15.X.2002.

PROTOPOPIATUL ORTODOX ROMAN RUPEA

— Parohia Ortodoxă Română Paloş — la numiri.

Termen de concurs: 7—21 octombrie 2002.

Cei care doresc să ocupe aceste posturi îşi vor înainta cererea în termen legal la Oficiile Protopopeşti, anexând adeverinţe cu certificatul de la cursurile de îndrumare.

După expirarea termenului de concurs Oficiile Protopopeşti ne vor înainta de urgenţă dosarele cu cererile candidaţilor.

P.C. Protopopi sunt îndrumaţi să verifice cererile candidaţilor în care se vor menţiona: vechimea în funcţia anterioară, examene absolvite, situaţia socială (domiciliu, copii, părinţi, locul de muncă al soţiei, etc.).

Cererile care nu cuprind aceste puncte sau nu au acte doveditoare nu vor fi luate în considerare la desfăşurarea concursului.

Vechimea în preoţie trebuie să fie de minim 5 (cinci) ani la transferări.

Nu se primesc dosare din alte Eparhii.

Termen de contestaţie: 15 zile de la data numirii.

Dr. ANTONIE
Mitropolitul Tansilvaniei

Consilier ad-tiv bisericesc
Pr. SIMION SASAUJAN

● Semnalăm ● Semnalăm ●

● Semnalăm cartea *„Religie şi ştiinţă"* de prof. C. Z. Buştiuc, ediţia a II-a adăugită. Lucrarea apare la Editura „Metafora", Constanţa 2002, 200 p.

„Ştiinţa clădeşte un subsol pe care-l aşază la temelia lumii experimentale, iar religia clădeşte un supraetaj pe care-l suprapune acestei lumi.

Realitatea ştiinţei propriu-zise o formează *fenomenele*, adică lumea concretă existentă în timp şi spaţiu, însă această lume presupune o lume *noumenală* în care se află esenţa fenomenelor, care transpare în fenomene, căci un fenomen fără un *noumen* este un nonsens, aşa cum ar fi umbra fără corpul care o proiectează. Această lume formează obiectul filosofiei şi al religiei".

Cartea aceasta e o lucrare de filosofie. Ea tratează teme ca: *Religie şi Ştiinţă*. Apoi despre *Crearea lumii*. Despre: *Crearea lumii în gândirea filosofică, Crearea lumii în gândirea creştină*. Găsim apoi următoarea temă: *Omul şi destinul său*. Şi mai amintim printre altele despre: *Addenda* care cuprinde unele studii despre Dumnezeu.

E o carte care merită să fie citită cu mare atenţie. Mulţumim autorului că ne-a trimis această carte în mai multe exemplare, pe care le-am distribuit părinţilor profesori de la Facultatea de Teologie.

Îi mulţumim pe această cale şi rugăm pe Dumnezeu să-i binecuvinteze ostenelile.

*

● Comorile Pustiei: *Sfântul Vasile cel Mare, Comentariu la Psalmi (Ps. 1, 7, 14, 28, 29)* I, traducere de Pr. Dr. Ol. N. Căciulă, ediţie îngrijită de D-na Monica Dumitrescu, colecţie coordonată de Radu Diac. Cartea apare cu binecuvântarea I.P.S. Nicolae, Mitropolitul Banatului, la Editura Anastasia, Bucureşti, 2002, 149 p.

„Cartea Psalmilor cuprinde în sine tot ceea ce este mai folositor în toate. Ea profetizează cele viitoare, face aluzii istorice, dă legi pentru viaţă, arată ce trebuie să facem şi, ca să spunem într-un singur cuvânt, este o adevărată comoară de învăţături bune, punând la îndemâna fiecăruia, după sârguinţa lui, tot ceea ce îi este de folos. Ea vindecă rănile cele vechi ale sufletului şi aduce cât se poate de grabnic însănătoşirea celui de curând rănit. Îngrijeşte de cel bolnav şi păstrează întreg pe cel sănătos. Ea face ca patimile, care de-a lungul vieţii omeneşti caută să se cuibărească în suflete, să fie îndepărtate şi la aceasta ajunge prin crearea îngrijită a unei stări sufleteşti pline de bucurie şi de plăcere, care face ca în suflete să ia fiinţă cugetele cele înţelepte".

O recomandăm din toată inima.

*

● La 14 septembrie 2002, a părăsit viaţa aceasta Părintele Arhimandrit Sofian Boghiu. A fost un mare duhovnic şi pictor bisericesc. S-a născut în Basarabia în 1912, având deci 90 de ani. A fost stareţul Sfintei Mânăstiri Antim din Bucureşti, şi a plecat la Domnul după o viaţă lungă.

Iată că astăzi de ziua „Sfintei Cruci" a fost chemat la Domnul, şi-a luat cruce şi ne aşteaptă dincolo, în aceeaşi atmosferă de blândeţe şi smerenie, de rugăciune pentru toţi fraţii şi surorile de aici şi din Basarabia. Pentru cei ce l-au iubit şi l-au preţuit este o mare pierdere, dar un foarte mare câştig pentru viaţa de dincolo, încuviinţaţi fiind că se roagă pentru noi toţi aşa cum ştim bine că se ruga încă din această viaţă. Dumnezeu să-l odihnească cu cei drepţi. Veşnica lui pomenire.

*

● Tot la Editura Anastasia a apărut cartea: *Sufletul după moarte*. Experienţele „post-mortem" contemporane, în lumina învăţăturii ortodoxe cu privire la viaţa de apoi, de Seraphim Rose. Traducere de Constantin Jinga.

Părintele Seraphim s-a născut în august 1943, în San Diego, California într-o familie de protestanţi. Urmează studii înalte pentru căutarea adevărului, în filosofia occidentală iar apoi prin studiul înţelepciunii Orientului, învăţând limba chineză, atât cea veche, cât şi cea modernă. Între timp se răzvrăteşte împotriva superficialităţii şi a materialismului ei şi se leapădă de religia protestantă în care fusese crescut. A fost primit în Biserica Ortodoxă, în februarie 1962. În 1977 a fost hirotonit preot. Pentru o perioadă a fost ucenicul unuia dintre cei mai sfinţi oameni ai secolului al XX-lea, Fericitul Arhiepiscop Ioan Maximovici.

Dar, iată că în ziua de 2 septembrie 1982 Părintele Seraphim pleacă la Domnul, pe care l-a iubit şi l-a slujit cu toată dăruirea sa în Biserica Ortodoxă Rusă.

„Scopul acestei cărţi este îndoit: în primul rând, îşi propune să dea o explicaţie, în termenii doctrinei creştin-ortodoxe, asupra vieţii de după moarte şi asupra experienţelor contemporane „post-mortem" care au generat un deosebit interes în anumite cercuri religioase şi ştiinţifice, iar în al doilea rând, îşi propune să ofere o prezentare a izvoarelor fundamentale şi a textelor care conţin învăţătura ortodoxă despre viaţa de apoi. Dacă învăţătura ortodoxă este atât de puţin înţeleasă astăzi, aceasta se datorează în foarte mare măsură faptului că respectivele texte au fost într-atât de neglijate încât au devenit chiar „demodate" în epoca noastră puternic influenţată de „iluminism"; ne-am străduit, aşadar, să oferim aceste texte sub o formă cât mai accesibilă şi inteligibilă cititorului lumii de azi".

E o carte valoroasă care merită a fi citită, Seraphim Rose fiind cunosut ca unul din oamenii cu trecere în faţa lui Dumnezeu.

ANTONIE P.

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român. Sibiu, Str. Mitropoliei nr. 35. Articolele nepublicate nu se înapoiază.
Tiparul Tipografiei Eparhiale Sibiu

COMITETUL DE REDACŢIE: Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului — preşedinte; P.S. Visarion Răşinăreanu - episcop-vicar, — vicepreşedinte; Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan — redactor responsabil; Pr. prof. Dr. Mircea Păcurariu.

I.S.S.N. 1223-8302

Abonamentul pe un an: 85 000 lei. Cont nr. 2511.1-61. 1/ROL B.C.R. Sibiu. Pentru cititorii de peste hotare costul unui abonament anual este de 25 dolari S.U.A. (cont nr. 2.11.1.-61.15 U.S.D.) sau echivalentul în altă valută, B.C.S.A., Sucursala Sibiu.

Fondator:

Mitropolitul
ANDREI
ŞAGUNA

1853

Telegraful Român

FOAIE EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

Anul 150
SIBIU
15 octombrie
şi
5 noiembrie
Nr. 39—42
2002

Dănceseu Lidia
Str. L. Rebreanu 14
Sibiu

Sf. Mare Mucenic Dimitrie, Izvorâtorul de mir

— 26 octombrie —

Între sfinţii militari, cinstiţi de Biserica Creştină, de o deosebită evlavie se bucură Sf. Dimitrie, prăznuit de întreaga creştinătate în fiecare an la 26 octombrie. Biserica i-a acordat titlul de *„megalomartys"*, adică de *„mare mucenic"* pentru străduinţa şi bărbăţia lui în mărturisirea până la sânge a lui Hristos şi a Evangheliei Sale,, precum şi aceia de *„myrovlitis"*, adică *„izvorâtorul de mir"* pentru faptul că atunci când i-au fost descoperite moaştele, din ele izvora mir de bună mireasmă, semn al sfinţeniei şi curăţiei sale.

Actele martirice ne istorisesc că Sf. Dimitrie sau Dumitru, cum este îndeobşte cunoscut în popor, a trăit în secolul IV al erei creştine fiind originar din Tesalonic şi fiind fiu al guvernatorului acestui oraş. Părinţii lui erau în taină creştini şi de mic copil i-au insuflat şi lui Dimitrie dragostea faţă de Hristos şi faţă de sfintele sale învăţături. După moartea părintelui său, tânărul Dimitrie trecut fiind prin înţelepciunea vremii, a fost ridicat la dregătoria de guvernator al Tesalonicului, funcţie pe care o deţinuse şi tatăl său.

A cârmuit pe supuşii săi cu blândeţe, cu înţelepciune şi cu dragoste, făcându-se iubit şi preţuit de către toţi. Crudul împărat Galeriu, cel care-i persecuta pe creştini întorcându-se biruitor dintr-o campanie de luptă din Răsărit, a poruncit ca în Tesalonic toţi locuitorii, în semn de mulţumire, să aducă jertfă zeilor oficiali ai Imperiului.

Mulţi creştini au refuzat acest lucru preferând mai degrabă temniţa şi chiar moartea. Între aceştia se numără şi Dimitrie guvernatorul care, refuzând să se supună poruncii împăratului, a fost aruncat în temniţă şi supus la multe cazne. În Tesalonic s-au organizat atunci lupte cu gladiatori, în circul oraşului, în onoarea împăratului Galeriu. Un tânăr cu numele Nestor a venit în temniţă la Sf. Dimitrie şi i-a cerut ajutor şi binecuvântare pentru a se lupta cu un om deosebit de mare şi de puternic, un uriaş am spune noi, cu numele de Lie, cel care omorâse mulţi creştini în lupta din arenele oraşului. Nestor s-a avântat în luptă şi chemând în ajutor pe Dumnezeul cel adevărat. l-a biruit, asemenea lui David pe Goliat, pe tiranul Lie.

La auzul acestei veşti, împăratul Galeriu s-a întristat şi a poruncit ca să fie ucis cel care l-a întărit cu rugăciunile sale pe Nestor şi anume Dimitrie. Soldaţii s-au dus noaptea în temniţă şi l-au aflat pe sfânt în rugăciune iar acesta, ridicându-şi mâna, a lăsat să fie străpuns cu o suliţă în coastă, la fel ca şi Stăpânul său, Mântuitorul Hristos, pe Crucea Golgotei. Aşa şi-a dat sfântul său suflet în mâinile Creatorului Sf. Mucenic Dimitrie, iar la scurt timp a primit cununa muceniciei şi tânărul Nestor după cuvântul sfântului.

Trupul sfântului Dimitrie a fost luat de creştini şi îngropat mai întâi la Tesalonic, apoi moaştele sale au fost duse la Sirmium, ca pe urmă să fie aduse din nou în măreaţa bazilică bizantină ce-i poartă numele din centrul Tesalonicului, unde se află şi astăzi. Cercetări mai noi au emis şi ideea că Sf. Dimitrie ar fi fost cleric, fiind hirotonit diacon al bisericii din Sirmium, azi Mitroviţa din Iugoslavia şi că ar fi fost martirizat pe vremea lui Diocleţian (284-305), iar moaştele sale ar fi fost aduse apoi la Tesalonic într-o zi de 26 octombrie.

Oricum, Sf. Mucenic Dimitrie rămâne în istoria Bisericii Creştine ca unul dintre marii apărători ai credinţei şi ca o icoană a vitejiei şi a biruinţei asupra păcatului şi asupra lumii păgâne.

El ocroteşte în chip nevăzut întreaga lume creştină din Răsărit şi din Apus care-l cinsteşte deopotrivă şi a rămas peste veacuri ca un ideal de întruchipat pentru fiecare creştin şi mai ales pentru oricare tânăr în drumul său spre desăvârşire.

Numele său este purtat cu dragoste de către creştini, icoana sa împodobeşte sfintele lăcaşuri de închinare, iar el a devenit în acelaşi timp şi patron al armatei române alături de Sf. Mucenic Gheorghe, purtătorul de biruinţă.

Numele de Dumitru provine din limba greacă de la cuvintele *gea*-pământ şi *mitir*-mamă, deci *„mamă a pământului"*, apelativ atribuit zeiţei belşugului - Demeter.

În popor, sărbătoarea este cunoscută şi sub numele de Sâmedru, de la cuvintele străvechi latine: *Sanctus Demetrius.*

Fie ca pomenirea lui de peste an să ne insufle şi nouă credinţă, nădejde şi dragoste precum şi voinţă de a lucra cu sârg la mântuirea şi la desăvârşirea noastră sufletească. AMIN.

† **VISARION RĂŞINĂREANU**
Episcop-vicar, Sibiu

PREA FERICITUL PĂRINTE PATRIARH TEOCTIST LA VATICAN

La invitaţia Sanctităţii Sale, Papa Ioan Paul al II-lea, o delegaţie a Bisericii Ortodoxe Române, condusă de Prea Fericitul Patriarh Teoctist, a efectuat o vizită la Vatican şi în Italia în perioada 7—14 octombrie 2002.

Programul vizitei a cuprins întrevederi între Sanctitatea Sa, Papa Ioan Paul al II-lea şi Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, care a asistat duminică, 13 octombrie a.c. la Liturghia pontificală din bazilica Sfântul Petru.

Programul a mai inclus întâlniri ale Patriarhului României şi delegaţiei însoţitoare cu membrii Consiliului Pontifical pentru promovarea Unităţii Creştinilor, participarea la un serviciu religios închinat mărturisitorilor cr dinţei din secolul al XX-lea, vizitarea unor centre universitare şi academice bisericeşti, a unor comunităţi şi aşezăminte sociale.

De asemenea, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist s-a întâlnit cu Excelenţa Sa Azeglio Ciampi, Preşedintele Republicii Italiene, cu premierul italian Silvio Berlusconi şi cu Eminenţa Sa, Cardinalul Dionigi Tettamanzi, Arhiepiscopul Milanului.

În timpul vizitei în Italia, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist s-a întâlnit cu preoţii şi credincioşii comunităţilor ortodoxe româneşti din Roma şi Milano. Cu acest prilej, Prea Fericirea Sa a sfinţit noua catapeteasmă a bisericii româneşti din Milano.

Patriarhia Română
Biroul de Presă şi
Comunicaţii

★ ★ ★

Declaraţia comună a Sanctităţii Sale Papa Ioan Paul al II-lea şi a Prea Fericirii Sale Patriarhul Teoctist

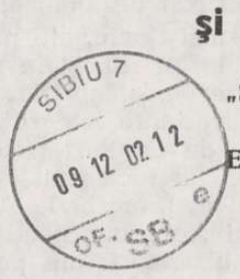

„Şi slava pe care Tu Mi-ai dat-o, Eu le-am dat-o lor, pentru ca ei să fie una, aşa cum una suntem Noi. Eu întru ei şi Tu întru Mine, pentru ca ei să fie desăvârşiţi întru una; şi să cunoască lumea că Tu M-ai trimis şi că i-ai iubit pe ei aşa cum M-ai iubit pe Mine."

(In 17, 22—23)

Cu bucuria profundă de a ne regăsi împreună în cetatea Romei, aproape de mormântul Sfinţilor Apostoli Petru şi Pavel, ne dăm sărutarea păcii, sub privirea Celui care veghează asupra Bisericii Sale şi care ne călăuzeşte paşii; şi medităm încă o dată la aceste cuvinte pe care Sfântul Evanghelist Ioan ni le-a transmis şi care constituie rugăciunea emoţionantă a lui Hristos, înaintea Patimilor Sale.

1. Această întâlnire a noastră este continuarea îmbrăţişării pe care noi am schimbat-o la Bucureşti, în luna mai 1999, în timp ce în inima noastră mai răsună încă apelul emoţionant: „Unitate, Unitate!", cu care o mare mulţime de credincioşi ne-au întâmpinat cu acea ocazie. Acest apel era ecoul rugăciunii Domnului nostru pentru ca „toţi să fie una" (In 17—21).

Întâlnirea de astăzi reînnoieşte angajamentul nostru de a ne ruga şi lucra pentru a ajunge la unitatea

(Continuare în pag. a 2-a)

*

Trecerea la cele veşnice a Pr. prof. dr. Aurel Jivi*

S-au împlinit şapte săptămâni de când Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna" s-a aflat în reculegere şi rugăciune, implorând dimineaţa şi seara milostivirea cerească pentru ca să-i fie redat întreg şi sănătos cel despre care, din nefericire trebuie să spunem acum, că a fost preotul profesor dr. Aurel Jivi.

Într-adevăr, era în ziua de 14 septembrie, la sărbătoarea Înălţării Sf. Cruci, când iubitul nostru frate şi coleg şi-a luat şi el crucea unor grele suferinţe şi a purtat-o, având alături clipă de clipă pe preaiubitoarea lui soţie, până la data de 1 noiembrie, la ceasul vecerniei, când profesorii şi studenţii s-au adunat în paraclisul Facultăţii de Teologie, spre a oficia încă o dată Taina Sf. Maslu. Chiar înainte de binecuvântare, a sosit vestea că de fapt altă slujbă trebuie oficiată, şi anume cea a parastasului, pentru că părintele Aurel tocmai a fost dezlegat de suferinţele sale trupeşti şi s-a mutat la Domnul.

Am primit cu resemnare hotărârea cerească, înţelegând că dacă Domnul rănеşte, şi tămăduieşte şi dacă loveşte, El mângâie şi întăreşte (Deut. 32, 39; Iov 5, 18).

Se cuvine ca acum, când doar puţină vreme colegul şi părintele nostru duhovnicesc mai este trupeşte printre noi, să ne aducem aminte de tot ce a însemnat el pentru Biserica noastră, pentru Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu, pentru învăţământul teologic, în general, din ţara noastră şi nu mai puţin pentru ceea ce numim îndeobşte **Mişcarea ecumenică** a timpului nostru.

Părintele profesor Aurel Jivi s-a născut la data de 2 august 1943 în localitatea Chişoda, jud. Timiş, din părinţii Aurel şi Alexandra. Tatăl său a decedat în urmă cu 8 ani, iar mama sa, aflată la venerabila vârstă de 79 de ani, stă aici, lângă sicriul său, veghindu-l aşa precum odinioară, i-a vegheat leagănul prunciei. O are desigur sprijinitoare şi mângâietoare pe Maica Domnului care şi ea a gustat bucuria naşterii dumnezeiescului ei Fiu, dar şi durerea răstignirii şi îngropării Lui, pentru ca apoi să se preaslăvească întru Învierea Lui.

Între 1958—1963, adormitul în Domnul a fost elev eminent al Seminarului Teologic din Caransebeş, şcoală care continua tradiţia spirituală şi moştenea zestrea materială a fostei Academii Teologice de acolo. A studiat apoi la Sibiu, între 1963—1967, având parte de o generaţie de dascăli, poate cea mai strălucită din istoria bicentenară a Facultăţii noastre de Teologie, generaţie ce s-a pregătit şi selectat prin purtarea de grijă a mitropolitului ctitor de destine umane Nicolae Bălan.

În pofida restricţionărilor şi îngrădirilor impuse de conducerea comunistă a ţării calitatea învăţământului teologic de la Sibiu şi nu numai a fost la cele mai înalte cote, datorită vocaţiei, pregătirii şi autorităţii morale a pleiadei de profesori la care ne-am referit.

Tânărului student Aurel Jivi, înzestrat de către Dumnezeu cu minte luminată, putere de înţelegere şi acumulare de cunoştinţe, i-a priit acel mediu şi a înregistrat şi în această etapă a pregătirii sale universitare rezultate de excepţie, ceea ce i-a deschis calea către următoarea etapă, a studiilor de doctorat. Şi la această formă de învăţă-

(Continuare în pag. 4)

Pr. prof. dr.
DUMITRU ABRUDAN

* Cuvânt rostit la prohodirea ce a avut loc în data de 4.XI. 2002, în Catedrala mitropolitană din Sibiu.

Violenţa şi depăşirea ei

— simpozion interconfesional la Sibiu —

Între 7 şi 10 octombrie s-au desfăşurat la Sibiu lucrările sesiunii de studii pe tema: *„Violenţa şi depăşirea ei"*, organizate de Facultăţile de teologie ortodoxă şi evanghelică din Sibiu şi Facultatea de teologie din Berna. De peste şase ani de zile există un parteneriat între cele două facultăţi de teologie sibiene şi facultăţile de teologie din Berna (evanghelică şi vechi-catolică), parteneriat ce s-a concretizat prin schimbul de doctoranzi şi profesori pentru perioade scurte.

Grupul de studenţi şi profesori din Berna (Baumann, Dietrich, Lienemann, George) a sosit sâmbătă, 5 octombrie în Sibiu. După participarea la Sf. Liturghie în Catedrala mitropolitană a avut loc întâmpinarea oficială a oaspeţilor în sala profesorală a Facultăţii «Andrei Şaguna». La *Te-Deum*-ul oficiat în Capela Facultăţii de Teologie Ortodoxă, teologii evanghelici din Sibiu şi Berna s-au alăturat studenţilor teologi ortodocşi, cântând împreună: „Kyrie eleison" — Doamne miluieşte. Părintele prof. Dumitru Abrudan, decanul facultăţii, i-a invitat şi pe ceilalţi doi decani prezenţi, prof. Baumann şi prof. Klein, să stea laolaltă în timpul oficierii slujbei, ca semn al solidarităţii creştine şi al respectului sincer ce îi uneşte pe cei prezenţi. De altfel, în toate cele trei zile s-a început cu un serviciu divin (marţi la Institutul evanghelic, miercuri la Facultatea de Teologie Ortodoxă) nu doar de protocol, ci din convingerea că rugăciunea este punctul de plecare când vrem să abordăm problema violenţei.

Desfăşurarea sesiunii a avut loc pe patru secţii teologice: biblică, istorică, sistematică şi practică. După o primă întrunire în plen în aula Facultăţii «Andrei Şaguna», unde s-a convenit asupra programului orar al celor trei zile, a urmat prima zi de lucru în

(Continuare în pag. a 6-a)

Pr. Asist. CONSTANTIN OANCEA

Cântăreţii din Ardeal

Consideraţii pe marginea unui proiect de cercetare

Pentru anul 2002, Ministerul Educaţiei şi Cercetării a aprobat un proiect de cercetare sistematică (culegere şi valorificare) a cântării bisericeşti de strană din Arhiepiscopia Sibiului, temă propusă de un colectiv al Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu. Începerea cercetării, prin înregistrarea deja a mai multor zeci de cântăreţi, a permis formularea unor prime observaţii, unele cu un caracter mai larg, având o oarecare valabilitate şi pentru cântarea bisericească în general.

Trebuie menţionat faptul că primii cântăreţi avuţi în vedere au fost cei mai în vârstă, la care, prin firea lucrurilor, aspectele cântării bisericeşti tradiţionale au fost mai bine păstrate.

Preocupările privind cântarea bisericească din Ardeal. Stil şi uniformizare

Pentru cei care, de-a lungul ultimului veac şi ceva, au fost interesaţi să cunoască mai în amănunt cântarea bisericească practicată în parohiile ardelene, două concluzii, cu caracter oarecum complementar, s-au impus foarte curând. Pe de o parte, a apărut evident faptul că această cântare este de **origine bizantină,** aşa cum o dovedeşte folosirea celor opt glasuri bisericeşti **(Octoihul)** şi o serie de formule melodice foarte asemănătoare cu cele ale cântării din regiunile unde cântarea psaltică s-a păstrat mai apropiată de cea grecească. Pe de altă parte, la fel de evident a fost şi **caracterul folcloric** foarte pronunţat, care-i dă acestei cântări un aspect şi o identitate inconfundabilă.

Mai ales acest din urmă aspect este cel care a suscitat întrebări şi a ridicat probleme muzical-bisericeşti — şi aceasta deoarece „folclorul" presupune de regulă **oralitate,** adică transmisie şi tratare orală, cu o inerentă bogăţie a varietăţii (a variantelor) şi în cazul cântării. Ori scopul urmărit de autoritatea bisericească a fost mai ales acela al **unităţii** în cult, şi în ceea ce priveşte cântarea bisericească. **Uniformizarea** cântării, cultivată în ultimul secol, părea să răspundă cel mai bine realizării acestei cerinţe, chiar dacă unitatea unui **stil** artistic adecvat folosirii în Biserică permite şi o oarecare diversitate a elementelor componente, care să împiedice producerea doar a unor exemplare „de serie (industrială)", perfect uniforme. Şi ne putem aminti nenumăratele şi atât de frumoasele icoane sau biserici în diferitele stiluri tradiţionale, care fără a fi „trase la indigo", nu sunt mai puţin „unitare", ca „stil bisericesc".

De asemenea, argumentelor vreunei pretinse păstrări neatinse a „purităţii originilor bizantine" ale cântării ortodoxe, care ar fi fost afectate de influenţele folclorice (din diferitele regiuni româneşti) li se poate uşor răspunde amintind îndelungatul proces de „românire" a cântării în Biserica Ortodoxă Română, în care şi îmbisericirea folclorului muzical poate constitui o parte importantă.

În cazul cântării bisericeşti ardeleneşti, tipărirea de către Dimitrie Cunţan(u), la Sibiu în anul 1890, a primei **culegeri** de „Cântări bisericeşti" din Ardeal lăsa să se înţeleagă existenţa unei circulaţii orale anterioară a cântărilor de-a lungul mai multor decenii. Şi termenul de **culegere** („colecţiune", cum o numeşte chiar autorul) aplicat cărţii lui D. Cunţan este foarte potrivit, deoarece, după cum mărturiseşte în **Prefaţă,** el nu a făcut decât să pună pe notaţie muzicală cântările aşa cum le-a cunoscut „după auz" de la înaintaşii săi şi de la diferiţi cântăreţi. Publicarea şi folosirea cărţii sale la Sibiu, unde D. Cunţan era profesor la Seminarul „Andreian" arhidiecezan (contribuind aşadar la formarea unor generaţii de preoţi ardeleni), i-au dat cu timpul acestei prime tipărituri un caracter normativ, adesea cântarea bisericească din Ardeal fiind asociată numelui lui Cunţan şi vorbindu-se la modul comun despre o „cântare cunţană" („cunţănească").

Urmaşii lui D. Cunţan la Sibiu, mergând chiar pe calea deschisă de acesta, de culegere a cântărilor aflate în circulaţie orală, au avut mai puţin succes atunci când au încercat să propună spre tipărire şi alte variante ale cântărilor bisericeşti din Ardeal, la acest insucces contribuind de astă dată „caracterul normativ" mai înainte amintit al cărţii lui Cunţan, caracter devenit chiar **restrictiv,** în măsura în care nu se mai permiteau oarecum „programatic" alte variante ale cântării. De aceea, ediţia a II-a a cărţii de **Cântări bisericeşti** a lui D. Cunţan, apărută la Sibiu în anul 1925, în îngrijirea pricepută a lui Timotei Popovici şi a colaboratorilor săi (Candid Popa şi Aurel Popovici), a fost rău primită tocmai datorită modificărilor pe care editorii au socotit de cuviinţă să le introducă, următoarele ediţii (a III-a, în 1933 şi a IV-a în 1944), revenind la textul muzical original, al primei ediţii, din 1890.

Totuşi, şi mai târziu, alţi profesori de muzică bisericească de la Sibiu au ridicat în mod repetat problema „celorlalte variante" existente. Pr. Prof. Gh. Şoima vorbea astfel despre „variante mai reuşite şi mai răspândite decât cele tipărite de Cunţan" (referitor la ediţia a doua, a lui T. Popovici). Iar încă mai înainte, în anul 1940, Petru Gherman, şi el profesor la Academia Teologică „Andreiană" din Sibiu, exprima necesitatea unui studiu aprofundat al cântării bisericeşti din parohii, cu o circulaţie adesea

(Continuare în pag. a 7-a)

Pr. VASILE GRĂJDIAN

„PAŞTE OILE MELE..."*

Aş dori să-mi exprim mai întâi bucuria pentru participarea la acest Colocviu ecumenic internaţional care are o temă atât de incitantă şi de actuală şi în acelaşi timp mulţumirea faţă de Î.P.S. Daniel, Mitropolitul Moldovei şi Bucovinei pentru invitaţia făcută.

Tema Colocviului **„A fi episcop astăzi"** este pe deplin actuală pentru vremea noastră şi pentru noi episcopii, cei care am fost aleşi de Dumnezeu şi chemaţi cu **„o chemare sfântă"** de a păstori poporul lui Dumnezeu, de a-l hrăni cu Sf. Taine şi cu cuvântul Sf. Evangheliei şi de a-l aduce spre zările Împărăţiei Cerurilor.

Calitatea de episcop nu ne aparţine nouă ci ea este un dar al lui Dumnezeu care de altfel ne-a şi chemat la o astfel de înaltă slujire. La o slujire în **„duh şi în adevăr"** a turmei duhovniceşti încredinţată nouă spre păstorire. Episcopul este prin excelenţă **un păstor.**

„Paşte oile Mele" îi spune Mântuitorul Hristos lui Petru după slăvita Sa înviere din morţi.

Aceste cuvinte au pentru fiecare episcop o semnificaţie aparte. Aceea **de a păstori,** de **a conduce,** de **a îndruma** şi de **a hrăni.**

De altfel verbul **„a paşte"** provine din limba latină **„pasco,-ere"** şi însemnează la origine tocmai **„a da hrană".** Deci episcopul este chemat să hrănească cu **pâinea vieţii,** trupul tainic al Domnului care este Biserica.

Episcopatul este o **demnitate** pe care nimeni nu şi-o ia singur, după cuvântul Sf. Ap. Pavel, ci doar cel care este chemat de Dumnezeu la o astfel de înaltă şi măreaţă slujire. Episcopatul încumbă însă şi o **responsabilitate,** pentru fiecare suflet care este pus în legătură directă cu Hristos prin Biserică, respectiv prin lucrarea sfinţitoare a episcopului. Episcopatul are şi dificultăţi inerente unei astfel de slujiri pe care însă dumnezeiescul har **„cel ce pe cele neputincioase le vindecă şi pe cele cu lipsă le plineşte"** le face să pară mici şi neînsemnate în comparaţie cu bucuriile duhovniceşti pe care le oferă această lucrare.

Cunoaştem cu toţii şi s-a scos în evidenţă de către antevorbitori demnitatea episcopului în scrierile nou testamentare şi în lucrările sfinţilor părinţi. Aceeaşi demnitate şi responsabilitate la fel ca atunci o are episcopul şi astăzi într-o lume secularizată şi parcă îndepărtată de Dumnezeu. Astăzi episcopul se cuvine să fie întâi de toate un **model** pentru clerul şi credincioşii săi care-l privesc ca pe o ţintă şi un exemplu de întruchipat în viaţa de zi cu zi. El trebuie să fie apoi un om moral, integru, devotat chemării sale. Un **om al rugăciunii,** atât publice, prin slujbele pe care le oficiază în biserici sau cu diferite prilejuri, dar şi al celei private. Fiecare episcop are un mic paraclis sau capelă pentru nevoile sale sufleteşti unde-şi pleacă genunchii şi în care imploră harul şi binecuvântarea lui Dumnezeu asupra sa şi asupra păstoriţilor săi.

El, episcopul trebuie să fie un **om al jertfei** de sine pentru alţii, un om care să se mistuie pe sine în dragostea şi jertfelnicia pentru credincioşii săi. Să fie apoi un **om al slujirii** aproapelui, un **om al comuniunii** în dragoste şi frăţietate cu ceilalţi fraţi de alte credinţe. Şi în sfârşit episcopul trebuie să fie un **om al dreptăţii** când e vorba de apărarea credinţei şi a Bisericii. Vorba lui trebuie — după cuvântul apostolului — să fie: **„ce este da, da şi ce este nu, nu"** pentru a nu da loc ambiguităţii.

Sigur că în viaţa de episcop există şi multiple dificultăţi cu care fiecare episcop se confruntă vrând-nevrând într-o mai mică sau mai mare măsură.

Trăim într-o lume **secularizată** sau care tinde spre secularizare şi spre neglijarea valorilor spirituale. Secularizarea aduce la rândul ei **lipsa de încredere** în Biserică şi în slujitorii săi, deci implicit şi în episcopi. Să mai amintim apoi între dificultăţi **mişcările demografice** simţite din plin în marile centre urbane dar din păcate şi în mediul rural, **inculturalizarea** cu întreaga gamă de consecinţe ce decurg de aici, precum şi **sectele religioase** care caută să-i dezbine pe credincioşi întreolaltă şi să-i rupă de la sânul viguros al Bisericii. La toate acestea ca şi la multe altele care au fost enunţate aici, episcopul ca păstor de suflete trebuie să răspundă prin mijloacele sale specifice sau să găsească noi căi şi metode pentru a-şi împlini misiunea sa.

Eu vorbesc în calitate de episcop-vicar, deci a unui episcop care trebuie să lucreze întotdeauna sub directa îndrumare a episcopului eparhiot. Vicarul episcopal trebuie să acţioneze şi să lucreze în aşa fel ca tot ceea ce întreprinde el să fie făcut cu binecuvântarea episcopului eparhiot, sub ascultarea sa iar acţiunile sale să aibe ca scop **preamărirea lui Hristos** şi a Bisericii Sale şi nu meritele sale personale.

Socotesc că de un real folos sunt pentru noi episcopii vicari slujirile la parohii mai ales la cele din mediul rural unde oamenii aşteaptă cu nerăbdare prezenţa unui arhiereu pentru a le sluji şi a le vesti Cuvântul Evangheliei lui Hristos.

Predicarea Cuvântului trebuie făcută **„cu timp şi fără timp"**, în toate împrejurările, în toate locurile, căutând prin aceasta zidirea sufletească a păstoriţilor. De un real folos ne sunt în activitatea noastră **vizitele pastorale** la parohii, şcoli şi alte aşezăminte sociale, **discuţiile libere** cu clericii şi cu credincioşii şi nu în ultimul rând **audienţele,** prin care intrăm în contact direct cu păstoriţii noştri, fie clerici, fie mireni, căutând să le satisfacem în limitele bunei cuviinţe doleanţele lor.

Socotesc că prin toate acestea fiecare dintre noi ca episcopi putem să ne îngrijim şi de mântuirea noastră sufletească şi de îndrumarea poporului lui Dumnezeu pe calea sfinţeniei, a dreptăţii şi a dragostei, lucrând şi noi cu spor la instaurarea Împărăţiei lui Dumnezeu pe acest pământ.

† **VISARION RĂŞINĂREANU**
episcop-vicar
SIBIU

* Cuvânt rostit la Colocviul ecumenic de la Durău în luna septembrie 2002.

(Urmare din pag. 1)

Declaraţia comună a Sanctităţii Sale Papa Ioan Paul al II-lea şi a Prea Fericirii Sale Patriarhul Teoctist

vizibilă deplină a tuturor ucenicilor lui Hristos. Scopul şi dorinţa noastră arzătoare o constituie comuniunea deplină care nu este absorbire, ci comuniune în adevăr şi în dragoste. Această cale este una ireversibilă, pentru care nu există alternativă: este calea Bisericii.

2. Marcate încă de trista perioadă istorică, în timpul căreia s-a negat Numele şi Stăpânirea Mântuitorului, comunităţile creştine din România întâmpină încă, în mod frecvent astăzi, dificultăţi în a depăşi efectele negative pe care acei ani le-au produs în relaţiile de frăţietate şi de împreunălucrare, precum şi redescoperirea comuniunii. Întâlnirea noastră trebuie să fie considerată ca un exemplu: fraţii trebuie să se regăsească pentru a se împăca, pentru a medita împreună, pentru a descoperi mijloacele prin care să ajungă la înţelegere, pentru a-şi expune şi explica argumentele unii altora. Îi îndemnăm, aşadar, pe cei care sunt chemaţi să trăiască alături pe acelaşi teritoriu românesc să găsească soluţii de dreptate şi caritate. Printr-un dialog sincer trebuie să se depăşească conflictele, neînţelegerile şi suspiciunile apărute în trecut, pentru ca, în această perioadă decisivă a istoriei lor, creştinii din România să poată fi mărturisitori ai păcii şi ai reconcilierii.

3. Relaţiile noastre trebuie să fie oglinda comuniunii adevărate şi profunde în Hristos, comuniune care, fără să fie deplină, există deja între noi. Recunoaştem, de fapt, cu bucurie că avem împreună tradiţia Bisericii nedespărţite centrată pe taina Euharistiei, de care dau mărturie Sfinţii pe care noi îi avem în comun în calendarele noastre. Pe de altă parte, numeroasele mărturii ale credinţei în vremurile de opresiune şi de persecuţie din secolul care s-a scurs, care au demonstrat fidelitatea lor pentru Hristos, sunt un germen de speranţă în dificultăţile actuale.

Pentru a încuraja căutarea deplinei comuniuni, chiar şi în divergenţele doctrinare care rămân încă, este necesar să găsim mijloace concrete, consultându-ne periodic, cu convingerea că nici o situaţie dificilă nu este menită să dureze în mod iremediabil şi că, datorită atitudinilor de deschidere către dialog şi a schimbului periodic de informaţii, pot fi găsite soluţii satisfăcătoare pentru aplanarea tensiunilor şi pentru a ajunge la o soluţie echitabilă în problemele concrete. Trebuie să consolidăm acest proces, pentru ca adevărul plenar al credinţei să devină un patrimoniu comun împărtăşit şi de unii şi de ceilalţi, capabili să creeze o convieţuire cu adevărat paşnică, înrădăcinată şi fondată pe dragoste.

Ştim bine cum să acţionăm pentru a stabili liniile care să ne conducă opera de evanghelizare, atât de necesară după perioada sumbră a ateismului de Stat Suntem de acord în a recunoaşte tradiţia religioasă şi culturală a fiecărui popor, precum şi libertatea religioasă.

Evanghelizarea nu poate fi bazată pe un spirit de competiţie, ci pe respect reciproc şi pe cooperare, recunoscând fiecăruia libertatea de a trăi după propriile convingeri, în conformitate cu propria apartenenţă religioasă.

4. În dezvoltarea relaţiilor noastre, începând cu Conferinţele Panortodoxe şi cu Conciliul II Vatican, am fost martorii unei promiţătoare apropieri între Răsărit şi Apus, bazată pe rugăciune, pe dialogul în dragoste şi în adevăr, apropiere atât de bogată în momente de profundă comuniune. De aceea, privim cu îngrijorare dificultăţile prin care trece, în perioada actuală, **Comisia Mixtă Internaţională pentru Dialogul Teologic între Biserica Catolică şi Biserica Ortodoxă** şi, cu ocazia întâlnirii noastre de acum, ne exprimăm dorinţa de a nu se neglija nici o iniţiativă pentru a reactiva dialogul teologic şi pentru a relansa activitatea Comisiei. Avem această datorie, pentru că dialogul teologic va face să devină mai puternică afirmarea voinţei noastre de a adânci comuniunea, în faţa situaţiei actuale de diviziune.

5. Biserica nu este o realitate închisă în ea însăşi: ea este trimisă în lume şi este deschisă către lume. Noile posibilităţi care se creează într-o Europă deja unită şi care îşi extinde graniţele pentru a îmbrăţişa popoarele şi culturile din partea centrală şi răsăriteană a continentului, constituie o provocare pe care creştinii din Răsărit şi din Apus trebuie să o întâmpine împreună. Cu cât vor fi mai uniţi în mărturisirea Unicului Dumnezeu, cu atât ei vor da expresie, consistenţă şi spaţiu sufletului creştin al Europei, sfinţeniei vieţii, demnităţii şi drepturilor fundamentale ale persoanei umane, dreptăţii şi solidarităţii, păcii, reconcilierii, valorilor familiei, apărării creaţiei. Europa întreagă are nevoie de bogăţia culturală creată de Creştinism.

Biserica Ortodoxă Română, centru de întâlnire şi de schimburi între tradiţiile bogate slave şi bizantine ale Răsăritului, şi Biserica Romei, care în componenta sa latină exprimă vocea occidentală a unicei Biserici a lui Hristos, trebuie să contribuie împreună la o misiune care caracterizează cel de-al treilea mileniu. După expresia tradiţională şi aşa de frumoasă, Bisericilor locale le place să se numească Biserici-surori. Deschiderea spre această dimensiune înseamnă a colabora pentru a reda Europei **etosul** său cel mai profund şi chipul său autentic uman.

Cu aceste perspective şi cu aceste intenţii, prin care dăm mărturie comună înaintea Domnului, Îl rugăm să ne facă vrednici de a lucra spre zidirea Trupului Său „până ce toţi vom ajunge la unitatea credinţei şi a cunoaşterii Fiului lui Dumnezeu, la starea de bărbat desăvârşit, la măsura vârstei plinătăţii lui Hristos" (Ef. 4, 13).

VATICAN,
12 octombrie 2002

Sfinţii ierarhi Ilie Iorest şi Sava Brancovici

În veacul al XVII-lea, Biserica ortodoxă română din Ardeal a suferit mult din partea ungurilor calvini, prin superintendentul lor şi prin sinodul calvin, susţinuţi fiind de principii calvini care dominau în Transilvania. Prin propagandă intensă şi prin curse ispititoare, au căutat să-i atragă pe români la credinţa calvină. Istoricul Ioan Lupaş consemnează coincidenţe ale prigonirii calvine asupra ortodoxiei din Ardeal, cu iscarea de războaie civile sau ale altor neamuri, cu prădăciuni, încât principii calvini cu greu îşi puteau stăpâni domnia şi viaţa lor (Cronicari şi istorici români din Transilvania, vol. I, Craiova, 1941, p. 36-37). Aşa a fost în 1618, în zilele stăpânirii principelui Gavriil Bethlen şi în 1638, sub principele Gheorghe Rakoczi I.

În 1629, G. Bethlen a îndrăznit a-i cere lui Chiril Lucaris, patriarhul Constantinopolului, să-l sprijine spre a-i îndupleca pe români să adopte calvinismul. Iată răspunsul cuvenit ce i s-a dat: „Dacă aş sprijini o astfel de acţiune, aş săvârşi un păcat, pe care nu l-ar putea şterge toate chinurile pământului. Nu este iertat a jertfi credinţa; ... mântuirea sufletului este mai presus de tot binele lumesc".

Este meritul ierarhilor Bisericii ortodoxe române din Ardeal de a fi vegheat şi apărat păstoriţii, spre a nu se lăsa ademeniţi de propaganda străină. În continuare, voi arăta suferinţele suportate pentru credinţa străbună, în sec. al XVII-lea, de mitropoliţii Ilie Iorest şi Sava Brancovici.

Ilie Iorest s-a născut „în partea ţării ungureşti". Din copilărie a fost dat pentru învăţătură de carte în ţara Moldovei, la mânăstirea Putna. Acolo a ajuns a fi înaintat în treapta preoţiei. Murind ierarhul din Ardeal, cu ştirea şi învoirea principelui Gh. Rakoczi, românii au ales ca arhiereu pe Iorest. Acesta a fost apoi hirotonit de mitropolitul Teofil al Ungrovlahiei.

Chiar la instalare, în anul 1640, mitropolitul Ilie Iorest a primit ordine aspre de la principele Gh. Rakoczi, care era cuprins de zel, spre a-i atrage pe românii ortodocşi, la calvinism. Pentru ca preoţii ortodocşi să nu se vadă siliţi a se servi şi a învăţa în biserică după Catehismul calvinesc, în limba română, tipărit în anul 1640, Ilie Iorest - în 1642 - a sfârşit de tipărit Cazania ortodoxă de la 1581, lucrare începută de înaintaşul său, Ghenadie de la Brad.

(În 1644, mitropolitul Varlaam al Moldovei, delegat în Ţara Românească, la logofătul Udrişte Năsturel Herăscu, cumnatul domnitorului Matei Basarab, a găsit Catehismul calvinesc din 1640, pe care l-a socotit a fi „plin de otravă de moarte sufletească").

Pentru că a acţionat în opoziţie cu ordinele date de superintendentul Gh. Ciulai, mitropolitul Ilie Iorest a suferit mult. Pe bază de mărturii mincinoase, a fost acuzat de imoralitate, clevetit fiind la principe. Făcându-i-se mare nedreptate, în anul 1643 a fost scos din scaunul ierarhic. A fost bătut cu toiege şi pus în închisoare, împreună cu mulţime de preoţi ortodocşi. De fapt, vina lui a fost că şi-a apărat dreapta credinţă şi pe păstoriţi să nu alunece la calvinism. După nouă luni de suferinţă, mitropolitul Ilie Iorest era de neclintit din credinţa sa. În schimbul sumei de o mie de taleri, pe care s-a obligat a o plăti în vistieria statului, cu garanţia a 24 de chizeşi, principele Gh. Rakoczi l-a slobozit pe Ilie Iorest din temniţă. Neavând de unde să adune o astfel de sumă de bani, s-a întors în ţara Moldovei, la mânăstirea sa, la Putna.

Văzând „lipsa, prigonirea şi strâmtorarea lui", la 2 iunie 1645, din Suceava, mitropolitul Varlaam al Moldovei, împreună cu episcopii săi sufragani, i-au dat lui Ilie Iorest o recomandare către ţarul Mihail Feodorovici al Rusiei, spre a-i cere milostenie. Cu mărturii de bună purtare date de episcopi şi egumenii mânăstirilor din Moldova, cu paşaportul dat de domnitorul Vasile Lupu, purtând pecetea şi semnătura „Io Vasile Voievod", Ilie Iorest a plecat de îndată în Rusia (Dragomir S., Contribuţii privitoare la relaţiile Bisericii româneşti cu Rusia, în veacul al XVII-lea, Bucureşti 1912, p. 105-107). De la ţarul Rusiei a primit Ilie Iorest ajutor, spre a putea plăti suma de bani, cu care s-a îndatorat, la slobozirea din închisoare.

Pe aceeaşi linie se înscrie viaţa şi activitatea mitropolitului Sava Brancovici. Acesta s-a născut pe la anul 1620, în Ienopole (azi Inău), numele de botez fiindu-i Simion. A trăit în mediu de viaţă bisericească, rudeniile lui fiind păstori sufleteşti de seamă. Era nepotul mitropolitului Loghin Brancovici. În acele ţinuturi ale Aradului, viaţa era zilnic tulburată de „zăngănitul armelor", prin lupte între creştini şi turci (Meteş Şt., Istoria religioasă a românilor din Ardeal ..., vol. I, Arad, p. 209).

Tânărul Simion a călătorit mult în Ţara Românească şi s-a oprit în Vlaşca, la mânăstirea Comana, împreună cu fratele său Gheorghe, unde se retrăsese unchiul lor, mitropolitul Longhin. Între timp, la Ienopole, în epidemie de holeră, le-au căzut victime: tatăl lor, doi fraţi şi o soră. La rugămintea mamei sale, Simion s-a întors acasă, s-a căsătorit, a avut copii şi s-a preoţit, hirotonit fiind de unchiul său, la Târgovişte. Chiar în ziua şi ceasul hirotoniei, i-a murit soţia. În vreme de intensă propagandă calvină, Simion - ca preot şi apoi ca protopop la Ienopole - a fost păstor devotat al turmei sale duhovniceşti. Până la preoţie, Simion participase la ciocniri cu turcii. După ce s-a preoţit turcii au solicitat ca Simion să fie îndepărtat din Ienopole, pe motivul că „ziua e preot, iar noaptea duşman înarmat, stricător de pace" (Şt. Meteş, *op. cit.*, p. 211).

După moartea mitropolitului Simion Ştefan, în vara anului 1656, sinodul l-a ales pe Simion Brancovici ca mitropolit al Ardealului. În monahism, acesta şi-a luat numele de Sava şi a fost ridicat la treapta arhieriei la Târgovişte, prin împreună slujirea mitropolitului Ştefan al Ungrovlahiei şi a mitropolitului Longhin. Pentru întărirea frăţiei, mitropolitul Ştefan i-a dăruit lui Sava toiagul său arhieresc.

La Bălgrad, Sava a fost primit cu mare alai de către soldaţii principelui Gheorghe Rakoczi II, între ei fiind mulţi semeni de lege ortodoxă. Înşiraţi în două rânduri, pe marginea drumului, de la Mitropolie, până la podul de peste Mureş, împreună cu tagma preoţească, au întâmpinat pe noul mitropolit „după ritul obişnuit şi cu vrednică proslăvire" (Dragomir S., Fragmente din Cronica lui Gh. Brancovici, în Anuarul Inst. de Istorie Naţională, Cluj, vol. II, p. 52-70). La confirmarea în scaunul mitropolitan, principele Gh. Rakoczi nu i-a îngrădit activitatea lui Sava cu cele 15 condiţiuni grele, impuse predecesorului său, la 1643. Sub păstoria lui Sava Brancovici, vechea Mitropolie transilvană cuprindea întreg teritoriul locuit de români, între Carpaţi şi Tisa.

După trei ani de arhipăstorire, în 1659, a izbucnit un război crunt între Rakoczi şi turci. Rakoczi a fost înlocuit cu românul calvinizat Acaţiu Barcsai, iar Sava a fost înlăturat din scaunul mitropolitan, pe motiv că a ţinut cu Rakoczi. Turcii au prădat Bălgradul. A fost arsă mânăstirea şi biserica lui Mihai Viteazul. În 1661, a încetat domnia lui Barcsai şi Sava a fost repus în scaunul mitropolitan, confirmat fiind în 1662 de principele Mihail Apaffi. Sava nu tipăreşte nimic. După prădăciunile turceşti, nu mai are litere, dar nici casă de lucru sau de locuit, cetatea Bălgradului fiind pentru câtva timp cu totul ruinată (N. Iorga, Istoria Bisericii româneşti, ed. a II-a, vol. I, Bucureşti, 1929, p. 358).

La început, relaţiile lui Sava cu Apaffi au fost bune, dar în 1667 au început a se înrăutăţi. Cu toate acestea, Sava a reuşit să obţină de la Apaffi concesiunea de a merge în Rusia, pentru milostenie din partea ţarului, spre a reface aşezămintele ruinate. În Rusia a fost însoţit de fratele său, cronicarul Gh. Brancovici. Din cuvintele rostite de Sava la Moscova, a reieşit credinţa în unirea pravoslavnicilor pentru distrugerea turcilor păgâni. În ziua Sf. Apostoli Petru şi Pavel (1668), la Sfânta Liturghie, în catedrală, alături de patriarhii: Alexandriei, Antiohiei şi Moscovei, a slujit şi Sava, în prezenţa ţarului Alexie Mihailovici. „Celui ce privea - relatează Gh. Brancovici - i se părea că nu e om pământean, ci că, uitând lumea trecătoare, stă în faţa prea înaltului şi prea bunului Dumnezeu". Odată cu ajutorul aşteptat, Sava a primit permisiunea de a reveni în Rusia pentru milostenie, tot la şapte ani.

De abia întors acasă, asupra lui Sava s-a deslănţuit duşmănia feroce a lui Apaffi, care era omul turcilor, datorită multelor bănuieli deşteptate de călătoria în Rusia. A doua zi după întoarcere - la 29 februarie 1669 - i s-a impus lui Sava programul de păstorire calvinească, prin care a fost înjugat grumazul înaintaşilor săi (N. Iorga, *op. cit.*, p. 365). Prin legăturile sale personale, Sava era destul de tare, ca să nu urmeze poruncilor privind învăţătura calvinească. Fireşte însă, viaţa i-a fost tulburată din cauza neîndeplinirii lor. De mare folos i-a fost fratele său Gheorghe „prin talentul său şi legăturile importante pe care le avea. Sava a ştiut să zăbovească mult în aplicarea condiţiilor calvine care - de fapt - au rămas pe hârtie. S. Dragomir arată - pe bază de tradiţie - cum erau necăjiţi şi chinuiţi românii tari în credinţă, cum a fost şi cazul mitropolitului Sava.

Stând odată acesta la masa principelui, a fost rânduită o femeie de condiţie josnică să aducă un căţel bine înfăşurat să spună că e un copil muribund şi să-i ceară mitropolitului Sava să-l boteze. Simţind vicleşugul, vlădica s-a dus la femeie şi - dând la o parte scutecele - a văzut căţelul. S-a întors la masă şi tăie o felie din ridichea din care mâncase (căci era zi de vineri) şi o întinse căţelului. Mirosind, acesta n-a vrut să îmbuce. A luat apoi o bucăţică de carne, de pe tava din care s-au servit principele şi oamenii lui. Întinzând-o căţelului, acesta o înşfăcă de îndată. Dacă ar fi mâncat din bucatele din care mănânc eu, l-aş boteza - a zis mitropolitul Sava - socotind că ar vrea să fie de legea mea. Să-l boteze cei cu care împreună a mâncat, socotind că vrea să fie de legea lor. Ca urmare, din porunca principelui, mitropolitul Sava a fost bătut cu bastonul (Dragomir S., Românii din Ardeal şi unirea cu biserica Romei, Cluj, 1990, p. 7).

Pe baza punctelor, prin care au fost siluiţi mitropoliţii ortodocşi, superintendentul calvin, Mihail Tofeus s-a ridicat asupra mitropolitului Sava, cu putere armată cerută de la principe, spre a-şi îndeplini odiosul plan. L-a găsit pe bătrânul mitropolit zăcând în pat de boala podagrei. Fără milă, l-a luat din pat, l-a aşezat pe cal şi l-a dus la pretor, spre a-l închide, în temniţa din Vinţ şi apoi în cea din Iernut. Împreună cu mitropolitul Sava a fost închis şi fratele său Gheorghe. Au fost trimişi apoi oameni spre a le răpi celor doi întemniţaţi tot ce aveau pe la casele lor. Sava a fost scos din temniţă, în fiecare săptămână, în zi de târg, spre a fi bătut cu toiege, înaintea poporului.

Spre a scăpa de duşmani, fratele lui Sava a reuşit să se refugieze în Ţara Românească. La rugămintea acestuia, domnitorul Şerban Basarab a intervenit pentru eliberarea din închisoare a mitropolitului Sava Brancovici, care - din cauza chinurilor răbdate - a murit curând. Ierarhul Sava Brancovici a păstorit între anii 1656-1659 şi 1661-1680, cu tărie neînfricată apărându-şi credinţa străbună.

Mult au suferit Ierarhii Ilie Iorest şi Sava Brancovici din partea ungurilor calvini, pentru dreapta credinţă. Nu e de mirare că - potrivit Tradiţiei - în popor a ieşit expresia calificatoare: „rău ca un calvin".

Sfântul Sinod al Bisericii noastre dreptmăritoare i-a trecut pe Ilie Iorest şi Sava Brancovici, mitropoliţi ai Transilvaniei, în rândul sfinţilor şi serbează cinstită pomenirea lor în ziua de 24 aprilie a fiecărui an.

Prof. PETRU DUMITREASĂ

Emanuil Gojdu — punte de legătură între România şi Ungaria

„Văd poporul român şi poporul ungar ca pe doi fraţi gemeni, care, dată fiind istoria lor, sunt chemaţi să trăiască împreună şi să bea laptele aceleiaşi mame" (Fragment din discursul lui Gojdu din 1861).

Sub acest generic a avut loc la 30 octombrie 2002, în Aula Academiei Române din Bucureşti, sub înaltul patronaj al Ministerului Afacerilor Externe, al Academiei Române şi al Fundaţiei „Gojdu", simpozionul dedicat bicentenarului naşterii lui Emanuil Gojdu (1802-1870).

Marele mecena al neamului românesc s-a născut la Oradea, la 9 februarie 1802. După studii la Oradea, Bratislava şi Pesta, a obţinut licenţa în drept, fiind apoi cooptat în biroul avocatului sârb Viktovics, care era şi scriitor. Aici, Gojdu a făcut cunoştinţă cu intelectualitatea maghiară a timpului, care l-a îndemnat spre poezie. Aceşti scriitori erau animaţi de lozinca: „Pre limbă se conservă o naţiune". Gojdu frecventa totodată şi salonul literar al lui Atanasie Grabovsky, unde s-a întâlnit cu românii macedoneni stabiliţi la Budapesta, dar şi cu românii din Principate.

După terminarea stagiului avocaţional de trei ani, E. Gojdu şi-a deschis propriul său birou de avocat şi notar combial în Pesta. În scurt timp devine unul dintre cei mai căutaţi avocaţi din capitala Ungariei şi o autoritate juridică în întreaga ţară. Pledoariile şi rechizitoriile erau predate studenţilor în drept de la universităţile din Pesta şi Pojon. El a fost primul care a înlocuit limba latină cu cea maghiară în jurisprudenţă. Câştiga mereu procese penale, fapt ce i-a permis realizarea unei situaţii materiale foarte bune. În scurt timp a cumpărat un teren pe strada Kirali (unde se află acum ansamblul de clădiri cunoscut sub numele de „pasajul Gojdu" - Gozsdu-udvar), 36.015 stânjeni de livezi şi două mori. Chibzuit şi înţelept, cu spirit comercial, a făcut plasamente serioase, preponderent în imobile şi cu valori progresive.

În anul 1848 a fost semnatarul Programului politic fixat în adunarea ţinută la Pesta, prin care se cerea ca limba română să fie folosită neîngrădit în şcoli.

Afirmându-se şi în politică, Gojdu a fost şi comite suprem de Lugoj (calitate în care a alocat fondurile necesare înfiinţării primului liceu românesc din localitate), membru în Casa Magnaţilor (forul legislativ suprem al Ungariei) şi deputat de Tinca (Bihor), militând pentru drepturile românilor din Imperiul Habsburgic.

Prin *„Testamentul"* său, întocmit în anul 1869, a „lăsat întreaga sa avere naţiunii române de religie răsăriteană ortodoxă din Transilvania şi Ungaria. Din lăsământul acesta, voiesc să se constituie o fundaţiune permanentă, care va purta numele Fundaţiunea Gojdu ..." urmând ca aceasta să fie administrată de o Reprezentanţă, care să-şi desfăşoare activitatea pe lângă Mitropolia din Sibiu. Fondurile Fundaţiei au fost administrate cu multă chibzuinţă, încât au beneficiat de burse şi stipendii peste 4750 de tineri.

Acestui „român şi ortodox", i-a fost dedicat Simpozionul de omagiere de la Academie, prin participarea celor mai înalte instituţii ale vieţii politice, cultural-ştiinţifice şi bisericeşti.

După cuvântul de deschidere rostit de domnul Eugen Simion, preşedintele Academiei Române, Excelenţa Sa, domnul prim-ministru Adrian Năstase a spus: „Graţie personalităţii sale efervescente, deschise, cu mari aptitudini spre interculturalitate, el a reprezentat un catalizator al legăturilor culturale româno-ungare, un interlocutor apreciat şi ascultat în cercurile politice de la Budapesta, dar şi un exponent elocvent al idealurilor naţionale ale românilor... Fundaţia sa a căpătat permanent noi valenţe, fiind concepută de artizanul său, ca un organism flexibil şi adaptat schimbărilor istorice. A traversat primul război mondial în urma căruia s-a creat statul român unitar. Fundaţia a înlesnit în continuare legături solide între români, precum şi fortificarea şi diversificarea legăturilor dintre români şi unguri. Problemele cu care s-a confruntat au fost, însă, tot mai acute. Pentru a funcţiona la capacitatea sa reală, Fundaţia avea - şi are nevoie şi mai departe - de mijloacele materiale de susţinere aflate pe teritoriul Ungariei de care multă vreme nu a putut dispune ...

Gojdu a fost un vizionar. Proiecţiile sale merg chiar mult mai departe decât timpul prezent. O arată modul rarissim în minuţiozitatea lui şi în care şi-a reglementat cu maximă rigurozitate prevederile testamentare, care merg până în anul 2070, pornind de la acordarea de burse unui cerc mai restrâns de persoane (din mediul parohial), până la extinderea aproape universală a domeniilor de acordare a burselor. Ulterior anului 2070, voinţa testamentară a lui Gojdu rămâne neschimbată în ce priveşte destinatarii burselor şi modul de acordare a acestora. Să sperăm că, aşa cum şi-a dorit-o, Fundaţia sa să ne supravieţuiască tuturor şi să se dezvolte nelimitat, rivalizând cu tradiţionalele asociaţii corporative create în părţi mai liniştite ale Europei, care au deja existenţă seculară.

Totodată, exprimarea generoasă, care face din popoarele român şi ungar fiii care beau laptele aceleiaşi mame îl reflectă pe Gojdu - un vizionar curajos, poate excentric la momentul rostirii acestor cuvinte, când realităţile politice erau altele. În cheia zilelor noastre, imagistica lui Gojdu apare a fi surprinzător de actuală şi s-ar traduce fericit prin regăsirea celor două mari popoare vecine în marea familie europeană. Experienţa politică a lui Gojdu a ştiut să anticipeze corect, în secolul al XIX-lea, convergenţa destinelor viitoare ale României şi Ungariei, la începutul mileniului III.

Vremurile pe care le trăim confirmă astăzi, din fericire, intuiţia sa remarcabilă. Relaţia româno-ungară a cunoscut o relansare spectaculoasă din 1990 încoace, mai ales în ultimii ani, bazată solid pe încredere reciprocă şi sprijin reciproc pentru obiectivele lor europene şi euro-atlantice comune ...

Gojdu este, aş spune, o prezenţă atât de vie în memoria comună româno-ungară, încât nu mă îndoiesc că spiritul său de profundă interculturalitate va ajuta România şi Ungaria să identifice cât mai curând posibil, sperăm chiar în acest an, modalitatea ca Fundaţia Gojdu - prelungirea personalităţii sale în prezent - să-şi recupereze bunurile de care a fost lipsită atâta timp. Acesta ar fi un câştig pentru cooperarea româno-ungară, pentru comunitatea românească din Ungaria şi păstrarea identităţii culturale a membrilor acesteia, pentru multiculturalitate. Nu în ultimul rând, ar cinsti cum se cuvine memoria

(Continuare în pag. a 6-a)

Pr. Lect. Dr. AUREL PAVEL

Trecerea la cele veşnice a Pr. prof. dr. Aurel Jivi

(Urmare din pag. 1)

mânt locurile erau drastic limitate de stat, aşa încât, unul sau doi licenţiaţi de la Sibiu, întotdeauna cei mai buni, ajungeau să frecventeze cursurile de doctorat, organizate pe atunci doar de Institutul Teologic universitar din Bucureşti, unde iarăşi între profesori se numărau cele mai prestigioase nume ale Teologiei româneşti.

Întrucât s-a înscris la specializarea principală **Bizantinologie** şi secundară **Istoria bisericească universală** şi **Patrologie,** l-a avut cu îndrumător direct pe academicianul şi bizantinologul Alexandru Elian, apoi pe vestitul patrolog Ioan G. Coman şi pe eruditul profesor de Istoria bisericească universală, Ioan Rămureanu.

După absolvirea cursurilor de doctorat a beneficiat de o bursă de studii în America. Astfel, între 1970—1973 a urmat cursuri de specializare în **Istoria bisericească universală** la „Episcopal Theological School" din Cambridge — Massachusetts şi la „Mc Cormick Theological Seminary" din Chicago, **obţinând diploma de** „master în Teologie".

Punând cap la cap anii de studiu pe care i-a parcurs, în flux continuu, de când a început şcoala primară şi până la doctorat, inclusiv, obţinem cifra de 23 de ani. Titlul de doctor i-a fost conferit în 1982, în urma pregătirii şi susţinerii unei teze cu titlul „Ortodoxia în America", lucrare de referinţă, care aborda o problemă actuală şi azi.

Temeinica pregătire teologică acumulată i-a favorizat accesibilitatea în învăţământul teologic universitar. Începând cu 1 octombrie 1973 a fost numit în funcţia de asistent, la secţia istorică de la Institutul Teologic Universitar din Sibiu, cum se numea pe atunci Facultatea noastră, iar după şapte ani, adică în 1980 i se încredinţează suplinirea catedrei de **Istoria bisericească universală,** succedându-i pr. prof. Milan Şesan, care s-a pensionat. În 1983 va deveni titularul acestei catedre pe care o va onora în modul cel mai pilduitor, până la începutul acestui an universitar, când a survenit această neaşteptată suferinţă, ce i-a adus sfârşitul vieţuirii sale pământeşti.

Timp de 29 de ani părintele profesor Jivi şi-a adus contribuţia la formarea tot atâtor generaţii de viitori preoţi, profesori de religie şi lucrători în domeniul asistenţei sociale.

Având o pregătire teologică de excepţie şi o vocaţie reală pentru misiunea de dascăl, adormitul în Domnul şi-a înscris definitiv numele în rândul marilor personalităţi ale învăţământului teologic românesc.

Cursurile pe care le-a predat au fost întotdeauna la nivelul pe care îl impune rigoarea academică. Deşi foarte pretenţios în aprecierea însuşirii cunoştinţelor, studenţii l-au respectat şi l-au iubit sincer, datorită competenţei, imparţialităţii dar şi înţelepciunii şi dragostei sale pentru ei. Multor studenţi şi absolvenţi le a hărăzit şansa de a beneficia de burse de studii în străinătate şi în această privinţă cred că nici unul dintre noi n-a realizat mai mult pe acest plan decât iubitul nostru coleg.

Cât priveşte instituţia aflată sub patronajul mitropolitului Andrei Şaguna, părintele Aurel Jivi a trăit cu patos satisfacţia şi bucuria de a-i aparţine şi de a se fi putut adăuga la şirul îndelungat al atâtor vrednici înaintaşi. A căutat şi a reuşit să-i apere şi să-i sporească prestigiul neprecupeţind nici un efort în această direcţie.

Avându-l colaborator apropiat în aceşti ultimi doi ani, trebuie să mărturisesc faptul că, tot ceea ce s-a făcut bun în facultatea noastră i se datorează în mare parte lui. Nu şi-a restrâns preocupările doar la sfera responsabilităţilor ce le-a avut în calitate de şef de catedră ci s-a implicat în egală măsură şi în problemele administrative şi gospodăreşti, şi nu mai puţin în cele care vizează educaţia şi formarea duhovnicească a studenţilor.

Şi ca preot, părintele Aurel Jivi a avut o viaţă pilduitoare. Cât de greu ne vine să realizăm că astăzi iubitul nostru frate întru slujire la sfântul altar se află pentru ultima dată sub cupola acestei catedrale, unde prezenţa sa a fost remarcată continuu.

Statura impresionantă de dascăl a părintelui Aurel Jivi a fost dublată şi de aceea a unui ecumenist de renume. Indubitabil, numele său se înscrie, pe acest plan, alături de cele ale unor ierarhi, profesori şi teologi români activi în planul ecumenic precum: Iustin Moisescu, Nicolae Corneanu, Antonie Plămădeală, Dumitru Stăniloae, Milan Şesan, Ion Bria, Nifon Mihăiţă, Dumitru Popescu, Daniel Ciobotea, Viorel Ioniţă şi Ioan Sauca.

De mai mulţi ani este reprezentantul Bisericii noastre în dialogul Ortodoxiei ecumenice cu Alianţa Reformată Mondială.

Este membru în Comitetul central al Consiliului Ecumenic al Bisericilor şi a participat la toate Adunările generale ale acestui organism intercreştin, respectiv la Adunările de la Nairobi (1975), Vancouver (1983) şi Harare. A fost delegat şi la sesiunea unor comisii ale Programului pentru Educaţie teologică a Consiliului Ecumenic al Bisericilor (Geneva 1977, Berlin 1980, Toronto 1981).

A fost desemnat să participe şi la activităţile unui alt for mondial intercreştin, precum Conferinţa Bisericilor Europene. Astfel a luat parte la a VIII-a Adunare generală a acestei Conferinţe, care s-a ţinut la Chania, în Creta în 1979.

Şi-a adus o contribuţie importantă la desfăşurarea dialogului cu Biserica anglicană, fiind un prieten apropiat al episcopului Mervyn Stockwood, el însuşi prieten al Bisericii noastre.

Părintele Aurel Jivi a reactivat, în beneficiul Facultăţii noastre, legăturile mai vechi, de dinainte de cel de al doilea război mondial, cu colegiul din Mirfield, Universitatea din Bath — Anglia. Urmare acestui fapt a avut loc un schimb de studenţi între cele două instituţii universitare din Anglia şi România. Chiar şi în prezent acest schimb funcţionează.

Aceeaşi remarcabilă participare a avut şi în relaţiile Bisericii noastre cu Bisericile Episcopaliană şi Presbiteriană din America. A ţinut, spre exemplu, cursuri, în calitate de visiting profesor la Facultatea de Teologie din Pittsburgh.

Pe plan interortodox a participat la ultimele Congrese Mondiale ale Facultăţilor de Teologie ortodoxă care s-au ţinut la Atena, Boston şi Bucureşti.

Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist l-a cooptat în delegaţia care a fost prezentă în Canada, cu prilejul hirotonirii şi instalării, în vara ce a trecut, a noului arhiepiscop al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române din America şi Canada.

A susţinut referate şi a avut intervenţii în cadrul conferinţelor teologice interconfesionale din ţara noastră.

S-a implicat şi în alte activităţi la nivelul ecumenismului local.

Este membru în Comisia Naţională de Istorie bisericească comparată, parte integrantă a Asociaţiei Internaţionale de Istorie.

Cu adevărat remarcabilă este şi contribuţia profesorului Aurel Jivi în domeniul cercetării şi al scrisului. Amintim dintre studiile publicate câteva titluri precum: „Sf. Ioan Hrisostom, arhipăstor la Constantinopol" (M.B., nr. 4—6/1969, p. 226—235); „Literatura teologică bizantină în preocupările lui Nicolae Iorga" (B.O.R. nr. 11—12/1969, p. 1248—1256); „Biserica Ortodoxă din Cipru şi situaţia ei actuală" (S.T. nr. 1—2/1970, p. 118—128); „Patriarhia Ortodoxă Sârbă de la 1920 — până în prezent" (S.T. nr. 5—6/1970, p. 452—460); „Opere teologice bizantine editate în Ţările Române de către patriarhul Dositei al Ierusalimului" (S.T., nr. 3—4/1975, p. 219—225); „1600 de ani de la Sinodul al II-lea ecumenic" (S.T. nr. 7—10/1981, p. 606—613). Amintim şi ultimele două cărţi pe care le-a publicat: „Orthodox, Catholics and Protestants: „Studies in Romanian Ecclesiastical Relations", Cluj-Napoca, 1999, în Editura „University Press"; „Studii de Istorie Bisericească", Sibiu, 2001, Editura Universităţii „Lucian Blaga" Sibiu; TRADUCERI: Keith Hitchins, „Ortodoxie şi naţionalitate" (Andrei Şaguna şi românii din Transilvania, 1846—1873), Bucureşti, 1995 — Editura „Univers enciclopedic", Pr. prof. Alexandru Schmemann, Pentru viaţa lumii; Sacramentele şi Ortodoxia. Editura Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Bucureşti, 2002. COLABORARE la volumele: „Contribuţii transilvănene la Teologia Ortodoxă", Sibiu, 1988; „Credinţa ortodoxă şi viaţa creştină", Sibiu, 1992; „Persoană şi comuniune". Prinos de cinstire Pr. Prof. Acad. Dumitru Stăniloae, Sibiu, 1993, „Anuarul" Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna", pe anul univ. 2000/2001.

De mai mulţi ani, preotul profesor dr. Aurel Jivi este redactor şef al „Revistei Teologice", de la Sibiu.

A activat, în calitate de profesor asociat, în cadrul facultăţilor de Teologie din Oradea, Timişoara şi Caransebeş, predând Istoria bisericească universală, chiar de la înfiinţarea acestor facultăţi.

S-a numărat, apoi, între conducătorii de doctorat ai facultăţii noastre îndrumând mai mulţi tineri care şi-au încununat studiile cu înaltul titlu de doctor în Teologie.

Datorită prestigiului personalităţii sale, a fost solicitat şi de către unii tineri din străinătate, aparţinători ai altor confesiuni, cu care a organizat studii post universitare, la sediul Facultăţii noastre.

Trebuie să subliniem şi calitatea de soţ devotat şi fiu prea iubitor a părintelui Aurel Jivi.

Desigur că este greu, în astfel de momente, să poţi cuprinde toate aspectele vieţii şi activităţii unei personalităţi atât de complexe cum a fost cea a adormitului în Domnul, pr. prof. dr. Aurel Jivi.

Prin plecarea sa dintre noi, rămâne un gol pe care cu greu îl vom putea acoperi.

Ne impresionează profund durerea iubitei sale mame şi a mult devotatei sale soţii, dar ne copleşeşte şi propria noastră durere.

Cum să ne obişnuim cu gândul că părintele profesor Aurel Jivi nu va mai fi de acum înainte printre noi? Vai nouă, de mult bine suntem văduviţi cu ziua de astăzi!

Suntem trişti şi pentru cumplita lui suferinţă.

Nu ne rămâne decât să ne plecăm cu resemnare frunţile în faţa atotputernicei şi atotînţelepciunii dumnezeieşti.

Îi cerem iubitului nostru coleg, frate şi dascăl cuvenita iertare pentru tot ceea ce vom fi greşit faţă de el, după cum cerem, în numele lui, aceeaşi iertare de la toţi cei de faţă şi de mai departe pentru eventuale greşeli şi supărări pe care le va fi săvârşit faţă de ei.

Ne rugăm bunului Dumnezeu să-i dea dezlegare de tot ce a păcătuit în viaţă şi să-i facă parte de răsplata sa cea dreaptă şi de fericirea cerească.

Veşnica lui pomenire!

Slujba prohodului Pr. prof. dr. AUREL JIVI

Sicriul cu rămăşiţele pământeşti ale adormitului în Domnul, pr. prof. dr. Aurel Jivi, a fost depus în paraclisul Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna", începând cu data de 1 noiembrie a.c., unde a fost adus de la Tg. Mureş. Studenţii şi studentele care l-au avut ca dascăl, s-au perindat, în reculegere, la căpătâiul său, citind fără întrerupere Psaltirea.

Zilnic, la ceasul vecerniei s-a oficiat slujbă de pomenire. Astfel, sâmbătă, 2 noiembrie a.c., slujba a fost oficiată de către P.S. Visarion, înconjurat de un sobor de preoţi profesori şi diaconi.

Duminică, 3 noiembrie, slujba s-a oficiat în prezenţa Înalt Prea Sfinţitului dr. Antonie Plămădeală şi a Excelenţei Sale dr. Christoph Klein, episcopul Bisericii Evanghelice C.A. din România. Ambii conducători de eparhii au rostit cuvântări de omagiere a adormitului în Domnul.

Prohodirea pr. prof. dr. Aurel Jivi a avut loc luni, 4. XI. 2002, în Catedrala mitropolitană, fiind săvârşită de către Înalt Prea Sfinţitul Arhiepiscop dr. Nifon Mihăiţă al Arhiepiscopiei Târgovişte, Prea Sfinţitul Episcop dr. Laurenţiu Streza al Caransebeşului şi Prea Sfinţitul Episcop-vicar Visarion Răşinăreanu al Arhiepiscopiei Sibiului, înconjuraţi de un număr impresionant de preoţi dintre profesorii facultăţii, reprezentanţi ai altor Facultăţi, foşti studenţi, colegi şi prieteni.

Răspunsurile au fost date de către corul studenţilor Facultăţii de Teologie.

S-au citit mesaje de condoleanţe din partea:

Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, a Înalt Prea Sfinţitului mitropolit Daniel, al Moldovei şi Sucevei, a Înalt Prea Sfinţitului mitropolit Antonie al Ardealului, a Înalt Prea Sfinţitului mitropolit Nicolae al Banatului, a Înalt Prea Sfinţitului Iosif, mitropolit al Mitropoliei ortodoxe române pentru Europa Occidentală şi Meridională, a Prea Sfinţitului Episcop Ioan al Oradiei, Bihorului şi Sălajului, a Prea Sfinţitului Irineu Duvlea, arhiereu vicar al Episcopiei Ortodoxe Române din America, a D-lui prof. dr. ing. Teodor Maghiar, Rectorul Universităţii din Oradea, a D-lui prof. dr. Iuhasz Tamas, rectorul Institutului Teologic Protestant din Cluj-Napoca, a P.C. arhid. prof. dr. Constantin Voicu, decanul Facultăţii de Teologie din Oradea, aflat în misiune în America (s-a asociat la mesajul transmis şi pr. lector dr. Mircea Ielciu, de la Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna", care s-a aflat de asemenea în America), a P.C. pr. prof. dr. Nicolae Achimescu, decanul Facultăţii de Teologie „Dumitru Stăniloae", a Universităţii din Iaşi.

În numele Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna" a vorbit pr. prof. dr. Dumitru Abrudan, decanul facultăţii, care a prezentat personalitatea adormitului în Domnul.

Au rostit apoi cuvântări: Înalt Prea Sfinţitul arhiepiscop dr. Nifon al Târgoviştei, Prea Sfinţitul Episcop dr. Laurenţiu al Caransebeşului, Dl. prof. dr. Dorin Stoicescu, prorector al Universităţii „Lucian Blaga" din Sibiu, Dl. prof. dr. Hans Klein, decanul Facultăţii de Teologie Evanghelică din Sibiu (care a fost însoţit la funeralii de Dl. prof. dr. Herman Pitters), pr. conf. dr. Ştefan Sandu, de la Facultatea de Teologie „Patriarhul Justinian" din Bucureşti, care a prezentat mesajul decanului Facultăţii, P.C. pr. prof. dr. Nicolae Necula şi a profesorilor acelei facultăţi (au fost prezente încă două cadre didactice de la Bucureşti: lector dr. Adrian Gabor şi pr. lector dr. Emanuil Băbuş), pr. prof. dr. Vasile Leb, decanul Facultăţii de Teologie a Universităţii „Babeş-Bolyai" din Cluj-Napoca, P.C. pr. asistent I. Covan, de la Facultatea de Teologie a Universităţii de Vest din Timişoara, P.C. diacon lector dr. Mihai Săsăujan, de la Facultatea de Teologie a Universităţii din Arad.

Dorim să menţionăm prezenţa la funeralii a reprezentanţilor Facultăţii de Teologie din Oradea, în persoana D-lui conf. dr. Liviu Borcea — prodecan, a P.C. pr. lector Emil Cioară, a P.C. pr. lector Viorel Popa, a P.C. pr. lector Călin Duşe, a P.C. pr. asist. Ioan Mizgan şi a P.C. pr. asist. Mihai Brie. Au fost prezenţi şi reprezentanţi ai Facultăţii de Teologie din Alba Iulia şi ai Facultăţii de Teologie din Baia Mare, în persoana P.C. pr. lector dr. Daniel Dani şi P.C. pr. lect. dr. Ştefan Ioan Cristian, ambii ucenici ai pr. prof. Aurel Jivi.

Înmormântarea a avut loc în cimitirul orăşenesc al Sibiului.

La cantina Facultăţii de Teologie a avut loc o agapă de pomenire.

Întru fericită adormire, veşnică odihnă dă Doamne sufletului adormitului Tău, preotul Aurel, fratele nostru şi-i fă lui veşnică pomenire!

Praznicul Sf. Paraschiva la Braşov

Pentru credincioşii ortodocşi din Parohia Braşov-Groaveri dar şi pentru alţi iubitori de sfinţenie ziua de 14 octombrie a acestui an a fost o zi de bucurie şi de înălţare sufletească. În această zi ei au prăznuit hramul bisericii parohiale care are ca patron pe Cuvioasa Paraschiva. Bucuria hramului a fost sporită prin venirea în mijlocul lor ca delegat al Î.P.S. Mitropolit Antonie, a P.S. Visarion Răşinăreanu, episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului.

Biserica a cărei pictură a fost recent restaurată era împodobită cu flori şi arhiplină de credincioşi veniţi din Parohie sau din oraşul Braşov pentru a lua parte la sfânta slujbă. La orele 9,30 P.S. Sa a fost primit de către soborul de preoţi şi de diaconi cu Sf. Evanghelie şi Sf. Cruce, urându-i-se un bun venit din nou în mijlocul parohienilor.

După intrarea în sfântul locaş a urmat rânduiala prescrisă de tipic a „luării vremii" şi înveşmântarea după care a început slujba de binecuvântare a picturii restaurate.

După rugăciunile îndătinate şi stropirea cu apă sfinţită cu obişnuita formulă sacramentală P.S. Sa a reliefat în scurte cuvinte importanţa momentului.

A urmat apoi oficierea Sfintei Liturghii arhiereşti într-o atmosferă de reculegere şi pioşenie, răspunsurile liturgice fiind date de către un grup de elevi seminarişti şi de întreaga obşte a credincioşilor.

La priceasnă P.S. Sa a rostit un bogat şi înălţător cuvânt de învăţătură legat de viaţa Cuv. Paraschiva şi de mesajul acestei sărbători pentru credincioşii de astăzi. Au fost scoase în evidenţă virtuţile şi nevoinţele Cuvioasei ca şi datoria noastră, a celor de astăzi, de a lucra pentru mântuirea sufletească şi pentru dobândirea sfinţeniei.

Înainte de otpust P.S. a citit marea rugăciune arhierească de dezlegare după care P.C. Pr. paroh Florin Gârlonţa a rostit un cuvânt de mulţumire pentru prezenţa P.S. Sale şi a reliefat realizările pastorale şi administrative din parohie în ultima vreme.

După tradiţie s-a făcut apoi înconjurul Bisericii cu opririle după rânduială şi s-a făcut o pomenire a ctitorilor acestei sfinte biserici începând cu prot. Bartolomeu Baiulescu, pr. Sterie Stinghie şi alţii.

Un popas de suflet s-a făcut apoi şi la mormântul lui Andrei Mureşanu, cel care a compus imnul „Deşteaptăte române", unde s-a oficiat un trisaghion în prezenţa elevilor de la Liceul ce-i poartă numele din Braşov.

O agapă frăţească care a reunit soborul slujitor şi invitaţii, agapă oferită de Consiliul Parohial, a încheiat această zi de praznic la Braşov şi în ciuda ploii care n-a contenit toată ziua, soarele bucuriei a strălucit în sufletul celor aproximativ 2000 de credincioşi prezenţi la sfânta slujbă de hram.

La întoarcerea spre Sibiu P.S. Sa s-a oprit în parohia Veneţia de Sus, jud. Braşov, unde în prezenţa unei mari mulţimi de credincioşi în frunte cu păstorul lor sufletesc P.C. Pr. Florin Lodroman a oficiat slujba Vecerniei, rostind şi aici un bogat cuvânt de învăţătură creştinească în biserica cu hramul „Cuv. Paraschiva" (1775), un veritabil monument istoric.

Astfel s-a încheiat ziua de pomenire a Cuv. Paraschiva în ţinutul Braşovului şi Făgăraşului şi cu siguranţă că aceste vizite ale ierarhului vor rămâne înscrise în sufletele credincioşilor care au participat la sfintele slujbe.

PARTICIPANT

Un teolog daco-roman la Marsilia: Sfântul Ioan Cassian

Paralel cu vizita Prea Fericitului Patriarh Teoctist la Roma, la invitaţia Sanctităţii Sale Papa Ioan Paul II, în prima jumătate a lunii octombrie a.c., o delegaţie a Bisericii romano-catolice, condusă de arhiepiscopul Bernard din Marsilia (Marseille), a făcut o vizită în România, la Bucureşti, Iaşi, mânăstirile Bistriţa şi Secu, apoi la Galaţi. Delegaţia catolică franceză aducea în ţara noastră moaştele dacoromanului Ioan Cassian, care se păstrează de peste un mileniu şi jumătate la Marsilia, pentru a fi venerate, pentru scurt timp, şi de credincioşii români, din ai căror strămoşi provenea şi el. La Iaşi, ele au ajuns înainte de 14 octombrie, praznicul Cuvioasei Paraschiva, care, de peste 360 de ani (din 1641) a devenit „ocrotitoarea Moldovei". Cu o zi înainte, deci duminică, 13 octombrie, în catedrala mitropolitană din Iaşi a avut loc „canonizarea", adică trecerea solemnă în rândul sfinţilor, a mitropolitului Petru Movilă al Kievului (1633—1646), fiul domnitorului moldovean Simion Movilă, care este cinstit de Biserica ucraineană încă din 1996. Tocmai atunci se împlineau şi 360 de ani de la Sinodul de la Iaşi (15 septembrie — 27 octombrie 1642), care a discutat şi aprobat Mărturisirea de credinţă a mitropolitului Petru Movilă, Sinod care a reunit — pentru prima oară în istorie — delegaţi ai celor trei mari ramuri ale Ortodoxiei: greacă (Patriarhia ecumenică), slavă (Mitropolia Kievului), şi latină (Mitropolia Moldovei). Ce fericită coincidenţă: un patriarh **latin** era prezent la Roma, iar la Iaşi se prăznuiau trei evenimente de mare importanţă, care pot fi considerate ca adevărate „momente istorice şi ecumenice", pentru întreaga lume creştină atât de divizată astăzi: cinstirea Cuvioasei Parascheva cea din Epivatul Traciei, a daco-romanului Ioan Cassian, ale cărui moaşte sunt azi la Marsilia şi ale românului Petru Movilă, mitropolitul slavilor ortodocşi de la Kiev.

În cele ce urmează, vom prezenta doar câteva aspecte din viaţa şi opera Sfântului Ioan Cassian, teolog de mare prestigiu al timpului său, care a slujit deopotrivă Biserica de Răsărit, din care provenea, dar şi pe cea de Apus, din moment ce a trăit un timp la Roma, apoi în sudul Galliei la Marsilia, unde şi-a sfârşit zilele.

După părerea învăţatului arheolog Vasile Pârvan (1882—1927), Ioan Cassian s-a născut în jurul anului 360, în „Vicus Cassianus" sau „Vicus Cassianorum" (azi satul Casian, comuna Târguşor, jud. Constanţa, pe valea râului Casimcea, numit o vreme Şeremet), pe atunci în provincia romană Scythia Minor, o veche aşezare daco-romană, dependentă pe atunci de cetatea Histria, aşezată pe ţărmul Mării Negre, pe lacul Sinoe, la nord de Tomis.

Biograful său, preotul Ghenadie din Marsilia, scria despre el că era „scit de neam", deci din provincia Scythia Minor, pe care o prezenta el însuşi drept „patria" sa. Originea sa daco-romană este recunoscută şi de toţi învăţaţii care i-au cercetat opera teologică în a doua jumătate a secolului XX: catolicii Henri Irenée Marrou (într-un studiu publicat în 1947, în care sublinia calitatea sa de „român"), profesorul Philip Rousseau de la Universitatea din Auckland din Noua Zeelandă, M. Olphe-Galliard, Jean Claude Guy, anglicanul Chadwick Owen (o lucrare tipărită la Cambridge în 1968), preotul profesor Ioan G. Coman de la Bucureşti, profesorul Nicolae Chiţescu tot de la Bucureşti, mitropolitul Nestor Vornicescu al Olteniei, scriitorul Mihail Diaconescu şi alţii. Se pare că făcea parte dintr-o familie înstărită, nobilă, deoarece a primit o educaţie aleasă, fie în familie, fie într-una din „cetăţile" de la Pontul Euxin (Marea Neagră), poate chiar la Tomis (Constanţa), metropola provinciei, lucru ce-l desprindem din faptul că opera scrisă îl arată ca un om învăţat, cunoscător al culturii greceşti şi latine. De tânăr a intrat într-o aşezare monahală din ţinutul natal, căci cercetările arheologice din a doua jumătate a secolului al XX-lea au dus la descoperirea mai multor aşezări de acest gen, una fiind chiar în hotarul satului Casian, unde azi se va zidi o nouă mânăstire.

În jurul anului 380, însoţit de o soră a sa — al cărei nume nu-l cunoaştem — şi de un prieten, cu câţiva ani mai în vârstă, Gherman (pe care mai târziu îl va numi el însuşi „sfânt"), a plecat într-o lungă călătorie în Orient, pentru a cunoaşte Locurile Sfinte în care a trăit Mântuitorul Iisus Hristos, dar mai cu seamă renumitele aşezări monahale din Ţara Sfântă şi din Egipt. Cei doi prieteni au stat într-o chilie — săpată în stâncă — lângă Bethleem, nu departe de locul în care S-a născut Mântuitorul, iar sora lui Ioan a intrat într-o mânăstire de maici de acolo, unde, probabil, a rămas până la sfârşitul vieţii. După aproximativ cinci ani, deci prin 385, cei doi prieteni au plecat în Egipt, în dorinţa de a cunoaşte marile comunităţi monahale de acolo, dar mai ales anumite personalităţi ale vieţii ascetice care trăiau în duhul marilor cuvioşi ai pustiurilor Egiptului, ca Pavel din Teba (Tebaida), Antonie cel Mare, Pahomie cel Mare şi alţii, de la care să primească învăţătură şi să le cunoască modul în care îşi duceau viaţa ascetică, în rugăciune neîntreruptă, post, muncă şi fapte ale dragostei faţă de aproapele. Acolo au avut „convorbiri duhovniceşti", pe care Cassian le va scrie, cu marii asceţi ai timpului lor („avva"): Piamun, Pinufie, Pafnutie, Avraam, Nesteros, Serenus, Ioan, Isaac, Serapion, Teona şi alţii. Au stat în pustiul „schetic", apoi la Panefisis, la Nitria şi în alte părţi, îndeosebi în zonele deltei Nilului. Se pare că după şapte ani s-au reîntors pentru scurt timp la Bethleem, pentru ca apoi să revină pentru mai mulţi ani în Egipt.

Anumite neînţelegeri şi disensiuni de ordin teologic care au apărut printre monahii egipteni i-au determinat pe cei doi prieteni, în jurul anului 400, să se îndrepte spre Constantinopol, capitala Imperiului Roman de Răsărit. Acolo păstorea atunci arhiepiscopul Ioan Gură de Aur (Hrisostom), cunoscutul Părinte al Bisericii creştine, renumit teolog şi predicator, prieten cu Teotim I, episcopul Tomisului. Sf. Ioan Cassian s-a bucurat de preţuirea marelui Părinte al Bisericii, care l-a hirotonit diacon, iar prietenul său Gherman a fost hirotonit preot. Mai târziu a scris rânduri emoţionante despre Sf. Ioan Gură de Aur, socotindu-se a fi „ucenicul şi opera" acestuia. Ioan Cassian a asistat neputincios la înlăturarea din scaun a Sf. Ioan Gură de Aur, în vara anului 404, în timpul domniei împăratului Teodosie al II-lea, datorată înainte de toate intrigilor soţiei acestuia, împărăteasa Eudoxia, înfierată mereu în predicile arhiepiscopului.

În urma acestei înlăturări abuzive din scaun şi a exilării Sfântului Ioan în Armenia, clerul şi credincioşii din Constantinopol au trimis o delegaţie la Roma, pentru a cere sprijinul papei Inocenţiu I (401—417). Din delegaţie făceau parte şi cei doi prieteni daco-romani, Ioan Cassian şi Gherman. Papa n-a putut face nimic, iar Sf. Ioan Hrisostom a murit în exil în anul 407. În schimb, papa l-a putut cunoaşte şi aprecia pe Ioan Cassian; se pare că acum a fost hirotonit preot. Acolo s-a împrietenit şi cu un tânăr monah, Leon, care va deveni mai târziu papa Leon, supranumit „cel Mare" (440—461). De acum înainte nu mai avem ştiri despre cuviosul Gherman; se pare că a murit la Roma.

Nu se cunosc împrejurările în care Ioan Cassian a părăsit Roma şi s-a îndreptat spre sudul Galliei romane de altădată, la Marsilia. Acolo a întemeiat două mânăstiri, una de călugări cu hramul Sfântul Victor, alta de călugăriţe; ambele se numără printre cele mai vechi aşezări monahale din Occident (în 1362 abatele mânăstirii Sf. Victor va fi ales papă, cu numele Urban V). Şi-a încheiat firul vieţii pământeşti la Marsilia, departe de pământul ţării sale natale, se pare în anul 435. Curând a fost cinstit ca sfânt, iniţial la Marsilia şi în sudul Galliei, la 23 iuliei. Apoi cultul său s-a extins şi în Biserica răsăriteană, fiind prăznuit, în anii bisecţi la 29 februarie, iar în anii nebisecţi slujba i se face în ziua precedentă, la 28 februarie.

Dar Sfântul Ioan Cassian n-a fost numai un bun cunoscător şi organizator al vieţii monahale, ci şi un remarcabil teolog, am putea spune unul din marii Părinţi ai Bisericii din secolele IV—V. Opera sa teologică este formată din trei lucrări. Prima se intitulează **De institutis coenobiorum et de octo principatium vitiorum remediis** (Despre aşezările mânăstireşti cu viaţă de obşte şi vindecarea celor opt păcate principale; de fapt sunt două cărţi distincte: prima cu patru cărţi (capitole), iar a doua cu 8 cărţi. Lucrarea a fost scrisă la rugămintea episcopului Castor din Apta Iulia, din sudul Galliei, care înfiinţase o mânăstire în dieceza sa. În partea primă — scrisă prin anii 417—418 — prezenta date generale referitoare la viaţa monahală din Răsărit: îmbrăcămintea monahului, rugăciunea şi psalmodierea la slujbe, precum şi formarea de ucenici (noviciatul). Partea a doua exprima cele opt păcate „capitale" şi anume: lăcomia, desfrânarea, iubirea de arginţi, mânia, tris-

(Continuare în pag. a 7-a)

Pr. Prof. Dr.
MIRCEA PĂCURARIU

Citiţi cartea „Mama"

A apărut de curând cartea cu titlul **Mama,** scrisă de Episcopul Ioan Suciu. Cartea este la a treia ediţie şi a fost editată acum de Episcopia Greco-Catolică din Cluj, în editura Viaţa Creştină. Prima dată, cartea **Mama** a fost tipărită în anul 1944. După aceea, la scurtă vreme, în anul 1946, a fost reeditată, dar de atunci au trecut aproape 60 de ani, până la ediţia a treia. Eu ştiu de această carte din anii studenţiei mele, adică de acum 50 de ani. Am citit-o şi recitit-o, mi-am făcut extrase şi am recomandat-o, de câte ori am avut ocazie şi am făcut aceasta cu toată căldura sufletului meu. De o vreme încoace, am străuit pe lângă oameni competenţi, cu rugămintea ca, această carte minunată şi de suflet folositoare, să fie reeditată şi răspândită, să fie trimisă la propovăduire. În sfârşit s-a ajuns la aceasta de curând şi sper să fie spre binele multora.

Cartea **Mama** este o carte îndrumătoare, pentru oamenii cu o viaţă de familie, pentru cei ce se pregătesc de căsătorie, pentru soţii şi pentru soţi. Ea este răscolitoare de conştiinţe şi îndeamnă pe soţi şi pe cei ce se pregătesc să fie soţi. Îi îndeamnă să primească a fi: **„colaboratori ai lui Dumnezeu Creatorul, spre reuşita vieţii."** Cuprinsul acestei cărţi are rostul să atragă atenţia asupra rolului pe care îl au mamele, în primul rând, şi părinţii în general, pentru a aduce în lume „fii spre moştenirea neamului", spre lărgirea Bisericii şi spre întărirea societăţii omeneşti. Citită şi trăită cu seriozitatea cuvenită, cartea scrisă de Episcopul Ioan Suciu, lămureşte toate problemele vieţii de familie, cu îndatoririle soţilor şi ale părinţilor, dar şi cu păcatele ce pot surveni mai ales în privinţa împotrivirilor faţă de rosturile familiei. Din acest punct de vedere cartea **Mama** este îndestulătoare pentru orice mamă şi pentru orice tată, ca să ştie ce au de făcut şi ce trebuie să evite, iar aceasta la aşa măsură, încât nu mai este trebuinţă să mai citească şi alte cărţi de felul acesta.

Cititorul cu atenţie al cărţii cu titlul **Mama** găseşte în ea puncte de sprijin şi temeiuri pentru o viaţă de familie, aşa cum o vrea Dumnezeu şi pe care să o poată binecuvânta Dumnezeu. Prin ea el se îmbogăţeşte cu gânduri dătătoare de lumină, cu gânduri din înţelepciunea lui Dumnezeu, dată oamenilor, pe care Dumnezeu i-a ales să mărturisească adevărul, binele şi bucuria în şi prin viaţa de familie. De aceea zic: „Citiţi cartea **Mama**".

Şi acum, venind vremea să mărturisesc şi eu adevărul, pentru ceasul de acum şi pentru totdeauna, în legătură cu cartea la care ne este luare aminte, doresc să se ştie că, fiind preocupat de gândul de a pune în atenţie cartea Mama mi-a venit în minte gândul că, dacă cineva ar găsi această carte şi ar citi-o, orientându-se numai după conţinutul ei, ar putea spune: „Gândurile din cartea aceasta sunt gândurile unui sfânt, căci numai sfinţii pot spune gânduri atât de mari, atât de adevărate şi atât de minunate".

Iar acum, după toate acestea, adaug şi ceva practic, ceva legat de cartea **Mama.** Un preot din Ocna Sibiului, părintele Miron Mihăilescu, — Dumnezeu să-l odihnească — mi-a spus cândva despre o situaţie care este bine să fie cunoscută de cât mai mulţi. Mi-a spus anume că, o femeie din Ocna Sibiului, care avea deja nouă copii şi îi venea al zecelea i-a spus soţului său să aducă ceva avortiv. Soţul însă, nu se ştie prin ce împrejurare, a ajuns la cartea **Mama** scrisă de Episcopul Ion Suciu, deci o carte susţinătoare a vieţii şi sarcinii. Femeia la început nemulţumită, a respins cartea, dar curioasă totuşi, a început să citească din ea şi să se uite la gravurile cu care e însoţit textul, ca în cele din urmă să se hotărască pentru menţinerea sarcinii, iar părintelui Miron i-a spus: **„Părinte, nu zece ci douăzeci de copii să am, şi pe toţi îi voi aduce pe lume".** Nu a avut douăzeci de copii căci nu i-a dat Dumnezeu douăzeci, dar câţi i-a dat pe toţi i-a adus pe lume. Fără îndoială că acea femeie ar spune şi ea acum, odată cu mine, ce-am spus adeseori: „Citiţi cartea **Mama**".

Da, „citiţi cartea **Mama**", orientaţi-vă după ea, puneţi-o în atenţia oamenilor, ca ea să-şi facă lucrarea pentru câţi mai mulţi iubitori de învăţătură şi de osteneală.

Aşadar, „citiţi cartea **Mama**", căci începutul de aici se porneşte. Întâi citim şi apoi împlinim. „Citiţi cartea **Mama,** de Episcopul Ioan Suciu, şi vedeţi folosul cuprins în gândurile sfinte şi sfinţitoare din cuprinsul ei.

Şi mai zic odată: „Citiţi cartea **Mama**"!

Arhim. TEOFIL PĂRĂIAN

Știința și credința în lumea de astăzi*

Știința nu este dușmanul credinței. N-a fost nici în trecut și nici nu va putea deveni așa ceva nici în viitor, cu toate că sunt unii care pretind că cea mai mare parte a oamenilor de știință sunt atei...

Părintele științei moderne — Galileo Galilei a fost catolic și a rămas astfel până la sfârșit. El a preferat să renunțe mai bine la extraordinarele sale descoperiri decât să fie respins de către propria sa Biserică. Acest om a observat fenomenele imanentului cu umilință, socotindu-le daruri ale unei Ființe superioare și nu în optica celui care afirmă că inteligența umană este singurul centru al oricărei cunoașteri...

Știința și-a găsit originea sa în sânul maternal al Bisericii lui Hristos. Ea nu s-a născut din haos și nici din anarhie. Trebuia să iubești natura pentru a considera pietrele ca obiecte demne de a fi studiate. Aroganța culturală a epocii lui Galilei disprețuia tot ceea ce nu era un produs pur al intelectului. Galilei, din contră, demonstra că singură umilința intelectuală i-a permis să citească și să descifreze această mare operă, care este creația... El spunea că Sfintele Scripturi sunt cuvântul lui Dumnezeu și că natura este opera Sa. Acestea nu pot să se contrazică niciodată și, într-adevăr, știința nu admite nici minciunile, nici violențele, nici rasismul sau aroganța, după cum nu le admite nici credința.

După Galilei, cele mai extraordinare descoperiri poartă nume ca cele ale lui Newton, Maxwel, Planck și Einstein... Dacă un edificiu nu poate exista fără fundații și stâlpi de susținere, atunci Galilei, Newton, Maxwel, Planck și Einstein sunt cei care au așezat fundațiile și stâlpii de susținere ai acestei extraordinare construcții a inteligengei umane, care este știința. Toți acești oameni de știință au fost însă niște credincioși.

Ce putem noi atunci să răspundem sloganului care afirmă că, știința este dușmanul credinței? Răspunsul este acesta: Știința și credința sunt daruri ale lui Dumnezeu... Ele nu se exclud.

Nu există, azi, printre toate descoperirile științei, nici o lege care să fie în contradicție cu valorile religiei sau cu unul dintre cei mai extraordinari stâlpi ai ei: credința.

Se pretinde că trăim într-o eră a științei. Dacă aceasta este adevărat, nimeni nu va îndrăzni să spună că știința și credința sunt în antiteză.

Astăzi, într-adevăr, știința este, în domeniul imanentului, sursa certitudinii celei mai sigure care poate să fie imaginată. Mesajul cultural pe care știința îl transmite omului așa-zis modern are o valoare extraordinară. În marea carte a naturii, nu s-a găsit niciodată nici măcar o virgulă care să nu fie la locul său. Universul care ne înconjoară și din care și noi facem parte, este condus prin legi universale, neschimbătoare în timp și în spațiu.

Aceste legi transmit un mesaj foarte clar: trebuie să vedem în ele semnul puterii extraordinare și al indulgenței Celui care ne-a creat pe noi oamenii și pe toate câte sunt în univers.

* Considerații extrase dintr-un articol publicat de profesorul Antonio Zichichi, președinte al Federației mondiale a Oamenilor de Știință și al Institutului Național Italian de Fizică nucleară, în „Bulletin europeên", nr. 628, septembrie 2002, p. 9—12.

Violența și depășirea ei

(Urmare din pag. 1)

grupe.

În toate cele patru secții discuțiile s-au purtat în jurul a patru forme de violență: violența individuală, în relație cu semenii; violența în societate; violența în relațiile dintre state sau popoare și în fine violența în relațiile dintre religii. Există în Sf. Scriptură, atât în Vechiul cât și în Noul Testament, texte ce vorbesc despre violență, ca fenomen ce ține de realitatea vieții umane, dar care poate și trebuie să fie depășit. Cain, care își ucide fratele, de o parte (Gen. 4, 1-16), iubirea de vrăjmași propovăduită de Hristos, de cealaltă parte (Mt. 5, 38-48). Măceluri reciproce în numele religiei (III Regi 18-19) mai întâi, apoi străinul care trece peste barierele religioase și etnice pentru a ajuta o victimă a violenței (samarineanul milostiv, Lc. 10, 25-37). Nu trebuie însă să se generalizeze ideea că violența este caracteristică omului Vechiului Testament, iar Noul Testament este cartea păcii.[1] Cele mai aspre critici ale nedreptății și violenței sociale le aflăm la profeții Vechiului Testament; Neemia, un aristocrat, renunță la privilegii în favoarea celor defavorizați tocmai pentru a-i determina pe ceilalți ca el să-i urmeze pilda (Neem. 5). Deuteronomul vine să reglementeze problema asupririi între frați, cu conștiința că nu este vorba de un fenomen local sau delimitat istoric: „Săraci vor fi mereu în țară; de aceea Eu îți poruncesc să îți deschizi mâna fratelui tău asuprit și sărac din țara ta" (Dt. 15, 11). Apoi cel mai violent act din istoria omenirii îl aflăm în Noul Testament: răstignirea lui Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, de către oameni.

Secția sistematică și-a propus să discute pe marginea acelorași patru feluri de violență menționate mai sus, așa cum apar astăzi în societate: violența în familie, violența față de străini, față de boschetari, dependenți de alcool sau droguri. Fundamentalismul religios și terorismul au constituit teme fierbinți în cadrul discuțiilor. O altă problemă actuală propusă spre discuție a fost legitimitatea folosirii forței militare internaționale în zone de conflict, a intervenției militare fundamentate pe dreptul internațional.

În cadrul secției istorice s-a dezbătut tema atitudinii Bisericii/Bisericilor față de problema serviciului militar și a războiului, iar secția practică și-a propus să reflecteze asupra modului în care pot fi eradicate rădăcinile violenței prin formare și educație religioasă.

În ultima zi fiecare dintre secții a prezentat în plen o evaluare a discuțiilor purtate. Participanții s-au bucurat de prezența în mijlocul lor a *P. S. Visarion Rășinăreanu*, care a transmis pe această cale binecuvântarea *I. P. S. Sale Dr. Antonie Plămădeală*. Au fost de asemenea prezenți profesori ai Universității «Lucian Blaga».

La formularea tezelor au lucrat împreună ortodocși și evanghelici, ceea ce a făcut ca ele să sune uneori diferit în română față de varianta în germană. Cu toate aceste diferențe, cuvintele cheie și ideile de fond au fost aceleași.

Când căutăm cauzele violenței trebuie să plecăm de la păcat - cauza primară, de la egoismul uman, atitudine posibilă ca urmare a libertății de voință a omului. Cauza secundară este reprezentată de situații contextuale interpretate necorespunzător, subiectiv, ca defavorizante (de pildă inegalitatea). Când vine din partea lui Dumnezeu, violența este un act de dreptate divină și nu poate fi pusă în discuție.[2] Violența ca act uman nu poate fi justificată și este de condamnat. Cum poate fi depășită violența? În primul rând prin urmarea impulsului venit de sus, de la Dumnezeu, apoi prin angajarea responsabilă a omului. Formulat mai ortodox, prin conlucrarea omului cu harul dumnezeiesc. Combaterea violenței presupune mai întâi o atitudine interioară spirituală. Prin „metanoia" (prefacerea interioară) se poate ajunge la iubirea de semeni. De la această prefacere interioară se poate trece apoi la cea exterioară, „prefacerea săbiilor în pluguri" (Is. 2, 4). Care ar fi rolul Bisericilor în combaterea violenței? Bisericile/membrii Bisericilor trebuie să se roage pentru pace și bună înțelegere, să le propovăduiască în cadrul liturgic și în afara lui (conferințe, seminarii, dialoguri). Bisericile pot lua o poziție oficială în situații de conflict sau chiar pot să le prevină. Nu trebuie uitată puterea exemplului, pilda vieții personale. La nivel ecumenic acesta înseamnă dialog între confesiuni și religii, acceptarea diferențelor dintre noi, respectarea celuilalt.

Desigur, discuțiile nu au avut un caracter academic fiindcă organizatorii nu au dorit ca ele să fie purtate într-un cerc restrâns de profesori și docenți, deși acest lucru ar fi fost posibil, dacă ne gândim la distinșii profesori de la facultățile din Berna și Sibiu care au participat la ele. De la bun început simpozionul a fost gândit ca o manifestare deschisă tinerilor și vârstnicilor, teologi și laici, creștini în primul rând. Creștini conștienți că au o responsabilitate în combaterea violenței din societatea actuală, că Dumnezeu îi cheamă și îi ajută să depășească violența prin înmulțirea dragostei Sale între oameni.

1 Ispita marcionitică (antisemitică, în sec. XX) a descotorosirii de Vechiul Testament a fost remarcabil combătută de părintele Nicolae Neaga, *„N-am venit să stric legea" — Considerații generale privitoare la însemnătatea Vechiului Testament*, Sibiu, 1940.

2 Cum e cazul în cartea Naum. Dumnezeu va interveni pentru salvarea poporului său, în prezent amenințat de asirieni. Prin intermediul babilonienilor trimiși de Dumnezeu, asirienii (cei care vor să nimicească poporul Domnului) vor fi ei înșiși nimiciți, spune profetul.

Arhim. Veniamin Micle — **Lumină pentru suflet** — Sfânta Mânăstire Bistrița, Eparhia Râmnicului, 2002, 360 p.

Autorul acestei cărți de predici ne-a fost profesor mulți ani și cu multă admirație i-am urmărit activitatea pastorală și științifică desfășurată pe o perioadă de peste treizeci de ani. Mereu ne-a impresionat capacitatea dânsului de a scotoci bibliotecile și arhivele, de a se documenta și după aceea trecea la sintetizarea materialului. Lucrul acesta l-a imprimat și foștilor elevi. Citindu-i cărțile și numeroasele articole, observăm, un cult pentru cuvântul scris și tipărit care n-a fost lăsat la întâmplare să iasă de sub pana sa.

Cartea în discuție confirmă cele afirmate mai sus. Conștient de înalta misiune încredințată, preotul își începe elaborarea predicii cu rugăciunea lui Moise; „Ca ploaia să curgă învățătura mea și graiurile mele să coboare ca roua... căci numele Domnului voi preaslăvi" (Deut. XXXII, 2—3). Pentru a transmite adevărul divin, împodobind azurul duminicii predica trece prin atmosfera Liturghiei înstelate de har și prin inelul de foc al Euharistiei. Rod al unei bogate și neobosite activități predicatoriale, fie în mânăstiri, catedrale sau biserici, cartea cuprinde un număr de 52 de predici, distribuite după specificul lor, în felul următor: Cuvântări bisericești, Învățături creștinești și Meditații duhovnicești. Duhul Sfânt a revărsat asupra părintelui arhimandrit o bogăție de haruri, căci predicile scrise în liniștea chiliei sunt un răspuns frământărilor oricărui credincios „pentru a-și realiza supremul scop: mântuirea sufletului".

Cartea este precedată de un „Cuvânt înainte" din partea autorului, care ne atrage atenția că „deși tratează diferite aspecte religioase și morale privind viața creștinului ea are un caracter unitar.

Prima parte cuprinde 17 cuvântări bisericești, rostite la diferite duminici și sărbători de peste an. Fiecare predică are un titlu, care reprezintă, de fapt, tema ei principală. Iată câteva exemple: Cuvântul Lui Dumnezeu (Duminica a XXI-a după Rusalii); Crucea în viața creștinului (La înălțarea Sfintei Cruci); Despre cinstirea Maicii Domnului (Predică la 15 august); Rolul omului în lumea văzută (Duminica a XIII-a după Rusalii) etc.

Părintele autor se adresează tuturor categoriilor de ascultători. Orice afirmație este bine susținută de argumente din Sfânta Scriptură, Sfânta Tradiție și din învățăturile Sfinților Părinți.

Partea a doua cuprinde 21 de învățături creștinești, dintre care amintim: Despre Sfânta Scriptură, citirea și interpretarea acesteia în concepția Sfântului Ioan Gură de Aur; Învățătura ortodoxă despre serbarea Duminicii; Cultul sau cinstirea sfinților în Biserica Ortodoxă; Sfântul Grigore Decapolitul în viața credincioșilor români; Mărturiile învierii etc.

Ceea ce ne-a atras atenția în această parte a cărții, este faptul că în cuvinte atrăgătoare și fără echivoc, sunt prezentate mai pe larg învățătura Bisericii cu privire la Sfânta Scriptură și Cultul Sfinților.

Cartea se încheie cu „Meditații Duhovnicești", în număr de 14, care în comparație cu celelalte părți sunt mai scurte. Cu mici excepții toate au apărut înainte de 1989. Pentru acel timp, într-una din meditațiile autorului, se spune: „Chiar într-o lume materialistă și atee, ca cea de astăzi, se mai produc minuni, vindecări miraculoase, acolo unde colaborează credința omului cu harul lui Dumnezeu" p. 328.

Nu putem trece cu vederea caracterul misionar al cărții. Îndemnuri pentru schimbarea stării de nepăsare, de necunoaștere a credinței, de trezire la o viață în Hristos, adresate cititorului.

Această carte, cea de-a 25-a, a părintelui arhimandrit este un important izvor de informare, documentare și inspirație pentru preoți în alcătuirea predicilor, pentru că altfel arată un adevăr dogmatic în fluorescența predicii decât într-un manual de teologie, fie cât de celebru. Este și un dar făcut de autor credincioșilor Bisericii noastre strămoșești.

Pr. NICOLAE MOGA

Emanuil Gojdu

(Urmare din pag. a 3-a)

lui Gojdu, respectându-i voința testamentară".

În același ton, optimist și de recunoștință față de cel omagiat, s-a exprimat în cuvântul său și Excelența Sa, domnul Mircea Geoană, ministrul Afacerilor Externe: „Cred că trebuie să admitem cu admirație că acest om, deși deplin ancorat în istoria timpului său, pe care popoarele de care se simțea legat - poporul român și poporul ungar - o percepeau câteodată ca pe un factor de separare, a construit imperceptibil o punte de legătură între România și Ungaria. A demonstrat prin viața sa că apartenența la unul dintre popoare nu semnifică nici pe departe o premisă pentru resentimente la adresa celuilalt, ci una pentru apropiere, înțelegere, toleranță și cooperare.

Relația româno-ungară are un simbol, cel mai bun dintre cele posibile - îndrăznesc să o spun - și acesta este Emanuil Gojdu. Nu întâmplător, personalitatea lui remarcabilă este pomenită în toate întâlnirile liderilor politici români și ungari, cu dorința reală de a-i cinsti memoria așa cum se cuvine și de a repara nedreptatea ce a pus stavilă generozității sale. Gojdu merită cinstire pentru contribuția sa deziteresată la dezvoltarea culturală a popoarelor român și ungar și pentru omagiul pe care, prin viața sa, și dincolo de moarte l-a adus cooperării româno-ungare și formării intelectualității românești.

Suntem datori, cred, să facem acest lucru, în primul rând pentru că este păcat ca toate eforturile lui Gojdu și ale Fundației, întemeiate conform voinței sale testamentare de a da o afecțiune filantropică unei averi considerabile, să fie date uitării, pentru că - să nu uităm acest lucru - personalități cu nume sonore ale culturii românești s-au format în țările Române și în străinătate, grație ajutorului financiar benevol al lui Gojdu.

În al doilea rând, suntem datori să facem acest lucru pentru că suntem moștenitorii unui trecut recent despre care, în statele din Europa Centrală și de Sud-Est, nu obișnuim să ne amintim cu plăcere. Trebuie să avem curajul și responsabilitatea de a recunoaște erorile și nedreptățile regimurilor comuniste și de a ne asuma remedierea greșelilor care s-au făcut, pentru a nu le perpetua".

În mesajul Înalt Prea Sfințitului, Dr. Antonie Plămădeală, președintele de onoare al Fundației, care din motive binecuvântate nu a putut participa, se preciza: „La această manifestare de suflet, participă și Biserica noastră străbună, care s-a împărtășit din plin, de-a lungul vremii, de binefacerile acestui mare fiu al ei, care va rămâne în conștiința tuturor ca un stâlp de nădejde al realizării marilor sale idealuri naționale și religioase".

Semnatarul acestor rânduri, în calitate de președinte executiv al Fundației, după ce a mulțumit celor prezenți pentru participare, a remarcat: „România, ca stat modern și european, a fost creația elitei culturale și politice creată pe parcursul secolelor al XVIII-lea și al XIX-lea în marile centre universitare ale Europei. Prin această elită, societatea românească s-a racordat la valorile Europei, s-a înscris în sistemul de vase comunicante al spațiului de cultură și civilizație al continentului. Or, la formarea acestei elite, Gojdu, prin fundația creată de el, a permis sutelor de tineri români din fostul Imperiu Austro-Ungar să studieze la universitățile din Europa Centrală și de Vest, aprox. 450 dintre ei încheindu-și studiile cu doctorate în diferite ramuri ale științei.

Ca oameni de cultură și știință, ca oameni politici, bursierii Gojdu au jucat un rol determinant în emanciparea culturală și națională a românilor transilvăneni, în afirmarea Bisericii noastre Ortodoxe, au paticipat la construcția statului unitar român, perfect integrabil constelației de state și democrații ale Europei secolului XX".

După vizitarea expoziției Gojdu, prezentată de domnul Constantin Mălinaș de la Biblioteca județeană din Oradea, a urmat sesiunea de comunicări științifice, prezentate de academicieni și profesori de seamă ai universităților noastre. Și anume: Acad. Dan Berindei, Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu, Conf. Univ. Dr. Pavel Cherescu, Prof. Dr. Ioan Aurel Pop, Conf. Univ. Dr. Cornel Sigmirean, Prof. Dr. Nicolae Edroiu, Prof. Dr. Radu Păiușan, Prof. Dr. Mihai Drecin și Prof. Dr. Grigorie Ploieșteanu.

Manifestarea s-a încheiat cu bucuria că s-a adus în mintea și în sufletele celor prezenți o personalitate „nemuritoare" prin fapta sa, dar și cu regretul că visul lui Gojdu, cel care ar vrea „ca și după moarte să erumpă de sub gliile mormântului spre a fi pururea în sânul nației sale", este departe de a fi desăvârșit.

(Urmare din pag. a 5-a)

tetea, neliniștea, slava deșartă și mândria (trufia). Recomanda și „remediile" sau „leacurile" pentru „vindecarea" fiecăruia din aceste păcate.

A doua carte — și cea mai importantă — se intitula **Conlationes XXIV — Convorbiri sau Întreţineri cu Părinţii duhovniceşti,** în 24 de cărți, scrisă între anii 420—429 (în trei serii). Este vorba de convorbirile pe care Cuvioșii Părinți Casian și Gherman le-au avut cu acei sihaștri din Egipt, pe care i-am amintit, sub formă de întrebări și răspunsuri. În mediile monahale cartea se prezintă deci ca un „Pateric", în limbajul de azi ar putea fi numită „carte de interviuri". În dorința de a cunoaște anumite probleme teologice, dar mai ales pentru a cunoaște modul în care pot ajunge la desăvârșirea vieții lor spirituale, cei doi călugări daco-romani pun zeci de întrebări acelor asceți egipteni, ale căror răspunsuri sunt prezentate foarte detaliat. N-ar fi exclus ca, la redactarea lor, din smerenie, dar și pentru a omagia personalitatea prietenului său trecut la cele veșnice, Cassian pune în gura lui Gherman majoritatea întrebărilor; cu alte cuvinte, el conducea discuțiile, prezentându-se ca un adevărat „coautor", ca „dascăl", pe când el, Cassian, apare mai degrabă ca un „ucenic". În orice caz, analizând acele întrebări (dar și felul în care au fost redactate răspunsurile), rezultă că ambii daco-romani erau oameni de mare cultură, buni cunoscători ai Sfintei Scripturi și ai învățăturilor de credință creștină, dar și cunoscători ai filosofiei și fini psihologi. Amândoi erau interesați să cunoască părerile Părinților pustiei despre lupta cu păcatul prin post, rugăciune sau pe alte căi, ca și dorința lor de-a ajunge la desăvârșire, la o comuniune cu Dumnezeu.

Ultima lucrare, scrisă de Sf. Ioan Cassian — de data aceasta cu caracter polemic — se intitula **De incarnatione Domini contra Nestorium** în 7 cărți (Despre Întruparea Domnului, împotriva lui Nestorie, cunoscutul eretic condamnat la

Sf. Ioan Cassian

Sinodul III ecumenic de la Efes din anul 431). A fost redactată prin anii 429—430, la îndemnul prietenului său, diaconul Leon, viitorul papă. Prezenta mărturii din Sfânta Scriptură și din scrierile unor Sfinți Părinți (Ilarie din Pictavium, Ambrozie al Mediolanumului, Fer. Ieronim, Atanasie cel Mare, Grigorie de Nazianz) că Hristos-Dumnezeu S-a născut din Sfânta Fecioară Maria, care trebuie să fie socotită ca „Născătoare de Dumnezeu" sau „Maica Domnului". Era cel mai important tratat de hristologie scris până atunci.

Presupunem că anumite copii după cele trei lucrări ale Sfântului Ioan Cassian vor fi ajuns și la episcopii daco-romani de la Tomis care au păstorit atunci sau după moartea sa: Timotei (431), Ioan (c. 448), Alexandru (c.449—d.451), Teotim II (458), Paternus (î.518—d.520), Valentinian (î.549—d.553) și alții, ale căror nume nu le știm sau la alți teologi care au trăit în Scythia Minor după ei.

Opera Sfântului Ioan Cassian a cunoscut o largă circulație în tot Evul Mediu, atât în Apus, cât și în Răsărit, iar mari teologi au citat din ea în lucrările lor (patriarhul Fotie, Toma de Aquino și alții). A fost reeditată în mai multe rânduri în Apus. Citâm doar cunoscuta colecție „Sources chrétiennes" (de la Paris — vol. 42, 54, 64 și 109 în traducerea franceză a lui Dom Pichery, iar ultimul volum tradus de Jean-Claude Guy).

În Evul mediu românesc anumiți călugări din mânăstirile noastre i-au tradus părți din operă, mai ales din „Convorbiri", numindu-l „Cassian Râmleanul", adică de la Râm — Roma, deci „Romanul", difuzată fiind în mediile monahale. În secolul abia încheiat a fost tradusă parțial de Părintele Profesor Dumitru Stăniloae, în primul volum din **Filocalie** (Sibiu, 1947), parțial în revista „Mitropolia Olteniei" (1985—1986), și, în sfârșit, întreaga operă în colecția patristică „Părinți și scriitori bisericești", volumul 57, în traducerea profesorilor Vasile Cojocaru și David Popescu, cu un valoros studiu introductiv datorat profesorului Nicolae Chițescu (București, 1990, 908 pagini).

Deși a trăit departe de locurile natale, Sfântul Ioan Cassian („românul" cum l-a numit istoricul francez Henri Irenée Marrou) rămâne al nostru, al românilor, fiind născut și crescut în provincia „Scythia Minor" de altă dată. Dar prin bogata sa moștenire culturală și spirituală, el aparține întregii Biserici, cea „una" în primul mileniu creștin. El este modelul desăvârșit al teologului creștin care a știut să slujească cu aceeași dăruire întreaga creștinătate a timpului său: la „Pontul Euxin", în Țara Sfântă, în Egipt, la Roma și în Gallia, fiind cinstit până azi atât de Biserica Ortodoxă, cât și de „sora" ei, Biserica Romano-Catolică. Fie ca el să slujească drept pildă în lucrarea celor două mari Biserici, în năzuințele lor de refacere a unității tuturor creștinilor!

† MĂCINICA BĂLȚAT

În seara zilei de 28 octombrie a.c. a trecut la Domnul, după o scurtă dar grea suferință, cea care a fost Măcinica Bălțat, mama P.S. Episcop-Vicar Visarion Rășinăreanu al Arhiepiscopiei Sibiului.

Născută la 9 martie 1933 în localitatea Tălmăcel din Mărginimea Sibiului într-o familie de țărani evlavioși, adormita întru Domnul s-a stabilit în Tălmaciu în anul 1958. Din tinerețe până la ieșirea la pensie în anul 1990 a lucrat la Fabrica de ață „Firul Roșu" din Tălmaciu. A fost o soție și mamă devotată care și-a crescut copiii în frica lui Dumnezeu și în dragoste față de muncă.

Slujba prohodirii a fost oficiată în biserica Sf. Nicolae din Tălmaciu de un sobor de 95 de preoți, având în frunte pe Î.P.S. Andrei, Arhiepiscopul Alba-Iuliei și pe P.S. Gherasim, Episcopul Râmnicului.

Au fost de față membrii familiei, P.S. Visarion Rășinăreanu, reprezentanți ai autorităților locale și o imensă mulțime de credincioși.

După otpustul slujbei de înmormântare s-a dat citire scrisorii de condoleanțe adresate familiei de către Î.P.S. Mitropolit Antonie al Ardealului, după care au rostit cuvântări: Î.P.S. Andrei al Alba-Iuliei, P.S. Gherasim al Râmnicului, P.C. pr. prof. dr. Dumitru Abrudan, decanul Facultății de Teologie „Andrei Șaguna" din Sibiu, și P.C. Pr. paroh Mircea Crețu.

Răspunsurile funebrale au fost date de către un grup de studenți teologi.

După cuvântări trupul adormitei întru Domnul a fost așezat spre veșnică odihnă până la obștească înviere lângă biserica Sf. Nicolae în mormântul pregătit din vreme.

Veșnica ei pomenire!

PARTICIPANT

Pr. Al. Stănciulescu-Bârda, **Bibliografia Revistei „Biserica Ortodoxă Română" (1874—1994), Bârda,** Ed. „Cuget Românesc", 446 p.

Cu câtva timp în urmă prezentam vol. I din **Bibliografia** publicată de preotul Al. Stănciulescu-Bârda. Recent a apărut vol. II, care cuprinde capitole importante din evantaiul tematic abordat de revista în discuție. De altfel, întreaga iconomie a lucrării se bazează pe structura învățământului teologic superior: Secțiunea Biblică, Secțiunea Sistematică, Secțiunea Practică și Secțiunea Istorică. Dacă vol. I cuprindea primele trei secțiuni, cel de-al doilea cuprinde prima parte din Secțiunea Istorică. Aici se regăsesc peste 7000 de articole, studii, reportaje, recenzii etc. din domeniile **Istoriei Bisericii Universale, Ecumenismului, Bizantinologiei, Patrologiei** (Istoria Literaturii Creștine), **Istoriei Religiilor, Etnografiei și Folclorului.**

Timp de 120 de ani în revista „Biserica Ortodoxă Română" și-au dat întâlnire sute de autori, clerici și laici, care și-au adus contribuția la cunoașterea trecutului și prezentului uneia dintre cele mai vechi, răspândite și puternice religii: creștinismul. Lucrarea urmărește dezvoltarea istorică, timp de 2000 de ani, a creștinismului în general, alături de dezvoltarea în trecut și actualitate a bisericilor creștine din țări și zone diferite ale globului, pe confesiuni. Aici pot fi găsite aspecte privind istoria generală și provincială a creștinismului în diferite țări, documentele istorice relative la aceste aspecte, organizarea, starea economică, activitatea pastorală, misionară, culturală, presa, învățământul teologic, relații cu statul și relațiile interconfesionale, contextul social și relațiile externe ale fiecărui cult istoric. Se regăsesc aici numeroase culte neoprotestante, dar și mari religii, alături de religiile primitive, orientale, greco-romane, indiene, africane, malayeziene, mozaică, mahomedană, dar și geto-dacă. Istoria de un mileniu și jumătate a Imperiului Bizantin are un larg ecou în paginile lucrării. Numeroși Sfinți părinți ai Bisericii sunt prezentați în cartea citată împreună cu operele lor. Ultimul capitol este dedicat etnografiei și folclorului, unde pot fi găsite studii și recenzii de materiale apărute în țară și străinătate pe această temă.

Un indice de autori vine să completeze acest instrument de lucru pentru cercetători clerici și laici. Faptul că numeroase articole prezentate în carte se bucură și de un rezumat telegrafic, face ca interesul pentru volumul al doilea să fie la fel de mare ca pentru cel dintâi. Cartea este tipărită pe hârtie offset, tipar offset, cu copertă policromă.

Lucrarea preotului Al. Stănciulescu-Bârda este utilă, mai ales în acești ani când cercetarea istorică se bucură foarte rar de materiale bibliografice atât de necesare.

LECTOR

Cântăreţii din Ardeal

(Urmare din pag. a 2-a)

orală (referitor nu numai la cântarea bisericească din Ardeal), menționând inclusiv folosirea mijloacelor tehnice moderne: „Pentru o completă cunoaștere a muzicii bisericești existente în practica poporului nostru, este nevoie de a uza de toate mijloacele de investigație pentru aducerea ei la lumină, ca: fonograf, notație după auz de la cât mai mulți cântăreți de biserică și cuprinzând cât mai mult spațiu geografic. Neputând-o cunoaște complet — după cât s-a notat până acum — nu ne putem fixa cu temeiu asupra unui singur gen de cântare bisericească. **Trebuie să se pornească la lucru pentru dezgroparea muzicii bisericești pe cale folkloristică** [...] [deoarece] constitue un adevăr faptul că muzica populară este legată structural de cântarea bisericească."[1]

Interesului bisericesc pentru unitatea prin uniformizare (cu dezinteresul corespunzător pentru diversitatea stilistică în cântare) i s-au adăugat în a doua jumătate a secolului al XX-lea orientările atee ale statului comunist, care de asemenea nu încuraja decât conjunctural cercetările în domeniul bisericesc. Aceasta a făcut ca studiul **cântării bisericești de factură folclorică** să rămână într-o oarecare umbră, timp de mai multe decenii.

Actualmente, cercetarea sistematică în acest domeniu se impune cu o deosebită acuitate, deoarece schimbările ultimilor ani în sensul modernizării vieții rurale din toate punctele de vedere par să afecteze și existența tezaurului de oralitate al cântării de strană din Ardeal, ce constituie o valoare culturală indiscutabilă și o marcă de identitate spirituală a poporului român.

Condiția cântărețului bisericesc

Dincolo de „produsul artistic" propriu-zis constiuit de cântarea bisericească în sine și care se va păstra atât cât va fi cu putință prin arhivarea cu mijloacele tehnice, spre a constitui mărturie și model pentru urmași (scopul proiectului în curs, menționat la început), cercetarea cântării din parohiile Arhiepiscopiei Sibiului a condus și la o serie de observații colaterale, care vin să completeze imaginea unui domeniu de o surprinzătoare bogăție spirituală. Între acestea se numără și acele aspecte care circumscriu ceea ce am putea numi **condiția cântărețului bisericesc** — în descrierea căreia, din păcate, limbajul „științific" pre(ten)țios poate părea inadecvat, ba chiar ridicol.

Astfel, rămânerea în slujba comunității bisericești adesea până la adânci bătrânețe, așa cum este cazul a nenumărați cântăreți, este un lucru cu atât mai de mirare, cu cât interesul pentru diferiți „soliști", „muzici" sau „stiluri" a devenit cu totul perisabil în vremurile mai noi, atât de „mediatice". Să ne gândim câți artiști ar putea să mai trezească interesul vreunui public după două-trei apariții la rând? Cântăreții bisericești cântă însă duminică de duminică și sărbătoare de sărbătoare, uneori multe decenii la rând pentru aceeași comunitate bisericească. Fiind vorba aici despre ceva care depășește cu mult ambițiile artistice omenești, și anume despre descoperirea sacramentală a Dumnezeirii în Slujbele Bisericii, cântării și cântăreților care slujesc acestui scop este cu totul greșit să li se aplice măsurile vreunei muzici mai „lumești".

La fel este de mirare și „școlirea" bătrânilor cântăreți, îndelungată și începută din fragedă pruncie pe lângă altar și strană, pe lângă un alt bătrân și priceput cântăreț, căruia i se face pomenire întotdeauna cu adâncă venerație. Ucenicia aceasta, mai rareori completată sau atestată la școlile propriu-zise de cântare, este foarte departe de diplomele grăbite (grăbite uneori să acopere impostura, să gâdile orgoliile sau să deschidă un acces cât mai ușor la un cât „mai mult" și amăgitor câștig). Dar cu o așa temeinică „școală" a cântării, aceasta este departe de a fi „școlărească" (sau scolastică) și prezintă toate caracteristicile adevăratei arte și mai ales ale inspirației, recunoscute de comunitatea bisericească. Pentru că doar un autentic harismatic (în sensul propriu al celui înviedrnicit cu un Dar al Harului Duhului Sfânt) poate „rezista", așa cum aminteam mai înainte, atâtea decenii într-un post atât de dificil, și uneori atât de vulnerabil (la criticile atâtor neaveniți), așa cum este postul cântărețului.

Darul cântărețului, care înseamnă mai mult decât o voce plăcută, uneori puternică, dar care atrage întotdeauna atenția celor ce-l ascultă, de regulă nu i-a adus acestuia prea mulți bani. După ce a ucenicit ani îndelungați pe lângă strană cu răsplata vreunei prescuri, „culmea reușitei" în „cariera de cântăreț" poate fi eventual încadrarea cu „cel mai mic salariu pe economie", cel de măturător-îngrijitor, atunci când și acesta nu este împărțit cu crâsnicul și eventual și cu clopotarul. Dar se poate și ca tot câștigul bănesc să fie doar vreun „venit" ocazionat de o slujbă sau alta, după împărțeala care urmează indicația de tipic „cum va vroi cel mai mare". Și atunci cântărețul trebuie să fie lemnar sau fierar, sau țăran pur și simplu — „muncitor agricol", cum se recomandă câte unul (cu grija în privire de a nu fi prea disprețuit de „domnul" de la oraș), sau „lucrător în zootehnie", adică văcar sau porcar... Oricum, cântărețul bisericesc este „măturător" sau „grăjdar" și în cântarea sa inspirată de duhurile cele îngerești (după spusele Sfinților Părinți), atunci când atingerea curăției cântării provoacă la curățirea necurăției din suflete...

Se vorbește uneori despre o „criză a cântării bisericești" și cei care vorbesc despre ea adesea cu fățarnică îngrijire au în vedere neputințele unor bătrâni cântăreți. Cum totdeauna fățărnicia înseamnă și orbire, este vorba în acest caz doar despre o pervertire prin obișnuirea cu lumeștile desfătări (sonore), care împiedică ochiul sufletului să mai vadă „lumina lină" a cerești Împărății. Este la fel cum pervertirea prin necurățiile tipărite pe hârtie groasă și velină ne ispitește să disprețuim o Scriptură Sfântă, dar pe hârtie ieftină — o altă întrupare a Cuvântului lui Dumnezeu, „care nu are unde să-și plece capul". De aceea, criza cântării este mai degrabă a celui „surd" cu sufletul și inima, „sensibil" doar la flașnetele și „pompa" veaculuI, dar care nu mai aude cântarea îngerească, ce este „în duh", dacă îngerii sunt „duhuri slujitoare": „noi care pe Heruvimi, **cu taină** închipuim și Făcătoarei de viață Treimi, întreit sfântă cântare aducem...".

Însă, smerită și uneori umilită, dar și ferită astfel de micimile stării lumești, cântarea bisericească a dăruit slujitorilor ei (și întregii comunități bisericești, când aceasta însoțește cântarea de răspuns la altar a cântărețului), în clipele de grație, de luminare a Harului dumnezeiesc, descoperiri pe măsura celor amintite de Sfântul Apostol Pavel despre „cele ce ochiul n-a văzut și urechea n-a auzit... pe acestea le-a gătit Dumnezeu celor ce-L iubesc pe El" (Is. 64, 3). Aceasta se oglindește întotdeauna și în uimirea plină de lumină din ochii soțiilor bătrânilor cântăreți, când aceștia, atât de bine cunoscuți după o viață petrecută împreună (cu atâtea bune și rele), încă luminează iar și iar prin cântare noutatea cea de nespus a veșniciei.

Neglijată și uitată de o lume tot mai tristă și mai săracă în „bogăția" întunericului său electric, cântarea bătrânilor crește asemenea nestematelor de inestimabil preț în adâncul cel prea luminos al Tainelor dumnezeiești.

---

1. Diacon Petru Gherman, **Muzica bisericească din Ardeal — generalități** (extras din vol. „Omagiu Înalt Prea Sfinției Sale Dr. Nicolae Bălan, Mitropolitul Ardealului, la douăzeci de ani de arhipăstorire"), Sibiu, 1940, p. 10.

AGENDA I.P.S. MITROPOLIT ANTONIE

● **Joi, 3 OCTOMBRIE — Î. P. S. Sa** a primit pe P. S. Sa Siluan Marsilianul, episcop-vicar al Mitropoliei Ortodoxe Române cu sediul la Paris.
— A primit pe Pr. prof. dr. Dumitru Abrudan, decanul Facultății de Teologie „Andrei Șaguna" din Sibiu.
— A primit pe Pr. conf. dr. Vasile Grăjdian, de la Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna" din Sibiu.
— A primit pe d-na preoteasă Ana Moga de la Râul Sadului.
— A primit pe P.C. preot Ioan Comșulea, de la parohia Veneția de Jos, prot. Făgăraș.
— A participat în Paraclisul Mitropolitan la taina Sf. Maslu, oficiată de P.S. Siluan Marsilianul din Paris, împreună cu un sobor de preoți profesori.
● **Marți, 8 OCTOMBRIE — Î. P. S. Sa** s-a deplasat la București, la Patriarhia Română.
— A primit pe Ec. Gh. Bistriceanu, București.
● **Joi, 10 OCTOMBRIE — Î. P. S. Sa** a primit pe P. C. Arhid. Ezechil Oancea, consilierul economic al Arhiepiscopiei.
— A primit pe P. C. Arhim. Arsenie Papacioc, de la Mânăstirea Techirghiol.
— A primit pe monahia Eliseea Papacioc, stareța Mânăstirii Cârțișoara, prot. Avrig.
● **Luni, 14 OCTOMBRIE — Î. P. S. Sa** a primit pe Prof. Dr. Dumitru Abrudan, decanul Facultății de Teologie „Andrei Șaguna" din Sibiu.
● **Marți, 15 OCTOMBRIE — Î. P. S. Sa** a primit o delegație de la Parohia Paloș, prot. Rupea, în frunte cu d-l primar. A fost de față Permanența Consiliului Eparhial.
— A primit pe d-na preoteasă Hândorean Paraschiva din Sibiu.
● **Joi, 17 OCTOMBRIE — Î. P. S. Sa** a prezidat la Reședința Mitropolitană din Sibiu lucrările Permanenței Consiliului Eparhial.
— A primit pe P. C. Pr. Nicolae Palmeș, protopopul de la Rupea.
— A primit pe P. C. Pr. Ioan Hândoreanu, de la parohia Poiana Sibiului III, prot. Sălișteа.
● **Vineri, 18 OCTOMBRIE — Î. P. S. Sa** a primit pe P. C. Arhim. Ilarion Urs, starețul Mânăstirii „Constantin Brâncoveanu" de la Sâmbăta de Sus.
— A primit pe monahia Spiridona Mihu, stareța Mânăstirii Predeal, împreună cu P. Cuv. Ierom. Teofil Șerban.
— A primit pe P. C. Pr. Simion Săsăujan, consilierul ad-tiv al Arniepiscopiei.
— A primit pe Î.P.S. Sa dr. Iosif Pop, mitropolitul Europei de Vest și Arhiepiscop al Parisului.
● **Marți 22 OCTOMBRIE — Î. P. S. Sa** a primit pe P. C. preoți Prodea Vasile și Herda Nicolae de la Parohia „Sf. Nicolae" - Șchei, Brașov.
— A primit pe P. C. pr. Mihai Manolache din Brașov.
— A primit pe P. C. pr. Albu Alin de la parohia Spitale - Tractorul din Brașov cu ocazia sfințirii Sf. locas.
— A primit pe d-l Ciută Octavian din Or. Victoria.
— A prezidat lucrările Permanenței Consiliului Eparhial Sibiu.
● **Joi, 24 OCTOMBRIE — Î. P. S. Sa** a primit pe d-l Moraru Constantin, președintele Consiliului Județean Sibiu.
— A primit pe d-na preoteasă Răduleț Elena-Simona din Sibiu.
— A primit pe P.C. Arhid. Ezechil Oancea, consilierul economic al Arhiepiscopiei.
● **Vineri, 25 OCTOMBRIE — Î. P. S. Sa** a primit pe d-na Nina Negru din Chișinău.
— A primit pe P.C. pr. lector dr. Aurel Pavel de la Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna" din Sibiu.
— A primit pe Diac. prof. dr. Pavel Cherescu de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Oradea și deputat în Parlamentul României.
● **Sâmbătă, 26 OCTOMBRIE — Î.P.S. Sa** a primit pe P.C. Arhid. prof. univ. dr. Constantin Voicu, decan al Facultății de Teologie din Oradea.
— A primit pe Dr. Liviu Telea și d-l Asist. dr. Marius Telea de la Facultatea de Teologie din Alba-Iulia.
● **Luni, 28 OCTOMBRIE** — A primit pe Dl. Dr. Emil Băcilă din Sibiu.
— A primit pe D-na Nina Negru din Chișinău.
— A primit pe P. C. Arhim. Ilarion Urs, starețul Sf. Mânăstiri Brâncoveanu de la Sâmbăta de Sus.
● **Miercuri, 30 OCTOMBRIE** — A primit pe P.C. pr. prof. univ. dr. Dumitru Abrudan, decanul Facultății de Teologie din Sibiu.
— A primit pe P. C. Arhid. Ezechil Oancea, consilier economic al Arhiepiscopiei Sibiului.

Pr. VALENTIN SICOE
— Secretar Eparhial —

ITINERAR PASTORAL

Din încredințarea și cu binecuvântarea Î.P.S. Mitropolit Dr. ANTONIE PLĂMĂDEALĂ, P. S. Episcop-vicar VISARION RĂȘINĂREANU **a săvârșit următoarele:**

● **20 OCTOMBRIE 2002 — P.S. Sa** a săvârșit slujba de sfințire a bisericii „Sf. Nicolae" din Săvăstreni, prot. Făgăraș și Sf. Liturghie arhierească rostind cuvânt de învățătură. P. C. pr. paroh Ciprian Aranyoși a fost hirotesit întru sachelar.
● **21 OCTOMBRIE — P. S. Sa** a luat parte la Sf. Liturghie arhierească în Catedrala arhiepiscopală din Alba-Iulia cu prilejul zilei Sf. Mărturisitori ardeleni și a rostit cuvânt de învățătură.
— În aceeași zi a vizitat canonic mânăstirea „Sf. Treime" de la Orlat.
● **23 OCTOMBRIE — P. S. Sa** a participat la Simpozionul cu tema: **„Rolul Bisericii în desfășurarea acțiunilor militare ale artileriei române în cele două războaie mondiale"**, organizat la Cercul militar Sibiu.
● **24 OCTOMBRIE — P. S. Sa** a prezidat lucrările Conferinței preoțești din prot. Brașov.
— A vizitat mausoleul de la Bran al familiei Pușcariu și a oficiat un trisaghion la mormântul arhiereului Ilarion Pușcariu.
● **26 OCTOMBRIE — P. S. Sa** a slujit, la invitația **Î.P.S. Arhiepiscop Andrei** al Alba Iuliei, la slujba de sfințire a bisericii mânăstirii Dumbrava, jud. Alba și la Sf. Liturghie arhierească rostind cuvânt de învățătură.
● **27 OCTOMBRIE — P. S. Sa** a săvârșit slujba de binecuvântare a bisericii parohiale din Dârlos, prot. Mediaș și Sf. Liturghie arhierească rostind cuvânt de învățătură. P. C. pr. paroh Narița Damian a fost hirotesit întru sachelar.
— A cercetat biserica parohială din Hamba, prot. Sibiu, recent pictată.
— Seara a slujit Vecernia în Catedrală.
● **28—29 OCTOMBRIE — P. S. Sa** a prezidat lucrările conferințelor preoțești din Mediaș și Sălișteа.
● **1 NOIEMBRIE — P. S. Sa** a săvârșit o slujbă de pomenire a eroilor Revoluției din Sibiu la Monumentul închinat acestora din fața Casei de Cultură.
● **2 NOIEMBRIE — P. S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie arhierească în Capela mitropolitană hirotonind întru diacon pe teologul Drăgușin Adrian.
● **3 NOIEMBRIE — P. S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie arhierească în biserica parohială din Râu Sadului, prot. Sibiu, rostind cuvânt de învățătură. C. diacon Drăgușin Adrian a fost hirotonit întru preot pe seama aceleiași parohii, iar teologul Șirjiță Cornel a fost hirotonit întru diacon.
— Seara a slujit și a predicat la Taina Sf. Maslu de obște la parohia Tălmăcel, prot. Avrig.
● **4 NOIEMBRIE — P. S. Sa** a participat la slujba înmormântării pr. prof. AUREL JIVI de la Facultatea de Teologie din Sibiu.
— A prezidat lucrările conferinței preoțești din prot. Agnita.
● **5 NOIEMBRIE — P. S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie arhierească în Capela mitropolitană hirotonind întru preot pe C. diacon Cornel Șirjiță pe seama parohiei Paloș, prot. Rupea.
● **6—7 NOIEMBRIE — P. S. Sa** a participat la întâlnirea de lucru de la Suceava care a dezbătut problema întocmirii unui martirologiu pentru Biserica din România.
● **8 NOIEMBRIE — P. S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie arhierească în biserica „Sf. Arhangheli" din Sibiu - Ștrand (pr. paroh Nicolae Crețu), rostind cuvânt de învățătură și hirotonind întru diacon pe teologul Monea Ioan.
— Seara a slujit Vecernia și Acatistul Sf. Arhangheli în Catedrală.
● **9 NOIEMBRIE — P. S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie arhierească în Capela mitropolitană din Sibiu hirotonind întru preot pe diaconul Monea Ioan pe seama parohiei Tohanu-Nou, prot. Brașov și pe teologul Arcaș Ioan întru diacon.
● **10 NOIEMBRIE — P. S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie arhierească în biserica „Nașterea Domnului" din Sibiu (pr. paroh Ioan Coșa), rostind cuvânt de învățătură și hirotonind întru preot pe diaconul Ioan Arcaș pe seama parohiei Bran-Poartă, prot. Brașov.
● **11 NOIEMBRIE — P. S. Sa** a săvârșit slujba de sfințire a noii biserici cu hramul „Sf. Mucenic Mina" de la Spitalul Tractorul din Brașov și Sf. Liturghie arhierească rostind cuvânt de învățătură. P. C. pr. paroh Alin Albu a fost hirotesit întru iconom.
● **13 NOIEMBRIE — P. S. Sa** a săvârșit Sf. Liturghie arhierească în biserica cu hramul „Sf. Ioan Gură de Aur" din Cristian, prot. Sibiu, cu prilejul hramului rostind cuvânt de învățătură.

Arhid. VASILE AVRAM

● Semnalăm ● Semnalăm ●

● *„Izvoare liturgice și pastorale"*, carte scrisă de Prea Cuv. Arhim. Grigorie Băbuș, apărută la Editura Christiana, București, 2002. 173 p.

Cartea părintelui Băbuș apare cu binecuvântarea Prea Fericitului Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, care îi face și un cuvânt de Binecuvântare, p. 5-6.

Este o carte plină de curate învățături creștine, care ne dezvăluie un scriitor teologic și ne face o bucurie.

Dumnezeu să-i dea multă sănătate să mai poată scrie asemenea cărți.

* * *

● Editura „Dacia", Cluj-Napoca, 2002, publică cartea: *Cărturari sibieni de altădată*, de P. C. Pr. univ. Dr. Mircea Păcurariu, 736 p.

Într-o carte voluminoasă părintele Păcurariu îi cuprinde pe toți cei care au contribuit la dezvoltarea Teologiei ortodoxe ardelene. Printre aceștia se numără episcopi și mitropoliți, ca și toți laicii care au contribuit la învățământul teologic ardelean. Astfel, ne vorbește de primii episcopi, Vasile Moga, Andrei Șaguna și până la Nicolae Mladin. M-am bucurat să-i găsesc aici spre exemplu, pe N. Balcă, E. Vasilescu și pâna la G. Marcu, I. Tudoran, I. Zăgrean, Sofron Vlad - rector, Gh. Șoima, care au dat strălucire învățământului teologic de la Sibiu. Toți au strălucit și au lăsat urme în învățământul teologic sibian. Desigur, eu am amintit la întâmplare aceste nume, ele sunt mult mai multe enumerate în această lucrare și toți ar trebui amintiți.

Părintele profesor Păcurariu face un lucru extraordinar atunci când îi notează pe toți și când ni-i oferă studiului și amintirii noastre.

Este o carte extraordinar de bună, căci amintindu-i pe toți parcă ne crește inima și am dori să le fim în continuare urmași vrednici. Dumnezeu să-i binecuvinteze osteneala Părintelui prof. Mircea Păcurariu.

* * *

● Editura Universității „Lucian Blaga" Sibiu a tipărit cartea: *Dubla natură a omului în lumina învățăturii Sfântului Grigorie Teologul*, de Asist. Univ. Dr. Marius Telea (2002, 267 p.).

Cartea este de valoare prin temele tratate cu mare seriozitate. În partea întâi putem vedea teme ca: „Dualismul persoanei Mântuitorului Hristos", „Concepția Sfântului Grigorie de Nazians"...; partea a doua vorbește despre: „Omul și creația văzută — elemente ale antropologiei gregoriene", „Sufletul uman — o emanație divină", „Trupul uman — legătura cu lumea materială", „Omul — ființă compusă", iar cea de a treia și ultima parte cuprinde: „Creația și dubla natură a omului din perspectivă trinitară", apoi „Dualitatea ființei din perspectivă soteriologică". Eu am pomenit câteva din fiecare parte. Ele sunt cu mult mai multe și foarte bine tratate.

Este o carte care a necesitat o muncă asiduă, pe care autorul în persoana tânărului Asist. univ. Dr. Marius Telea a dovedit-o din plin. Așteptăm și în viitor alte cărți tot pe atât de bune.

* * *

● Poetul Theodor Damian ne trimite un volum de versuri intitulat frumos: *Ispita rănii* (Editura Limes, Cluj-Napoca, 2001, 120 p.).

Iată ce spune Aurel Sasu: „Poezia lui Theodor Damian e pustia imaginară a trupului captiv nerodirii, păcatului și morții. Mesajul ei, izvorât din neputința lutului și din frigul peșterii, atinge pragul de lumină duhovnicească din bucuria (nebunia) propovăduirii apostolice. Capătul de drum al suspinului lăuntric și al dorului de taină este Cuvântul ca nădejde, din cele ce nu se văd, a făgăduinței".

Îi urăm lui Theodor Damian să-și înmulțească talantul care, evident, i s-a dat. Nu se dă oricui, dar cui i se dă, i se dă și o mare răspundere!

ANTONIE P.

Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna"

O nouă vizită partenerială de la Graz

Parteneriatul oficial încheiat între Facultatea de Teologie Romano-Catolică din Graz (Austria) și Facultatea de Teologie Ortodoxă „Andrei Șaguna" din Sibiu a continuat anul acesta cu vizita unei delegații oficiale a facultății din Graz la Sibiu, care a avut loc între 24—30 octombrie 2002. Delegația austriacă s-a compus din prof. dr. Erich Renhart, responsabil al parteneriatul cu Sibiul, și prof. dr. Otto König, cu soțiile lor, împreună cu șapte studente și un student în Teologie. Pentru alcătuirea programului vizitei și buna desfășurare a lui s-au străduit Decanul facultății, pr. prof. dr. Dumitru Abrudan, arhid. conf. dr. Dorin Oancea, ca responsabil al parteneriatului cu Grazul, pr. lect. dr. Irimie Marga, care i-a însoțit pe oaspeți în deplasările lor, și din partea studenților Iosif Rădulescu, student în anul II la Teologie — Lb. germană.

Sosirea oaspeților austrieci a avut loc joi seara, 24 octombrie 2002. Vineri, după o rugăciune ecumenică în Capela facultății încheiată cu cuvântările de salut, a avut loc o discuție protocolară asupra parteneriatului și perspectivelor lui, discuție la care au participat oaspeții din Graz, profesori și studenți ai facultății sibiene. Toți cei de față și-au exprimat unanim dorința de a continua și intensifica legăturile ecumenice și colaborările științifice dintre facultățile noastre. Un exemplu este dat de prof. Erich Renhart care colaborează deja la masteratul internațional de la Sibiu, ca specialist în lb. siriacă și în istoria Bisericii siriene.

Programul a continuat cu vizitarea orașului Sibiu, iar seara a avut loc o întâlnire cu grupul ecumenic „Corpus Christi" din Sibiu.

Sâmbătă, sărbătoarea Sf. Dumitru, s-a participat la Sf. Liturghie în Catedrala Mitropolitană. După-masa s-a vizitat Muzeul Astra din Dumbrava Sibiului, iar seara au fost oaspeții Asociației Filantropice „Sf. Nicolae" din Valea Aurie și a pr. Simion Săsăujan, parohul acestei comunități.

În ziua următoare, duminică, vizita s-a continuat la Mânăstirea Râmeț care a lăsat o puternică impresie duhovnicească. Apoi s-a vizitat Sibielul cu centrul lui renumit de icoane pe sticlă. Luni a fost ziua dedicată cunoașterii culturii germane din Transilvania, de aceea s-a vizitat loc. Biertan, fostul sediu episcopal evanghelic, și apoi cetatea medievală inegalabilă a Sighișoarei. Ghid amabil a fost pastorul sas Johannes Halmen.

În ultima zi, marți, după participarea la Misa catolică, a avut loc un seminar ecumenic cu tema „Violența și depășirea ei", seminar la care s-au purtat discuții interesante privind Bisericile și răspunderile lor față de evoluția societății contemporane.

Ziua s-a încheiat cu o agapă frățească la care au participat toți cei implicați în acest parteneriat. Atmosfera a fost deosebit de caldă, cântecul, buna dispoziție au dus la depășirea granițelor de limbă, cultură, credință, care despart țările și Bisericile noastre. Pe fețele tuturor se putea citi bucuria întâlnirii care au făcut ca parteneriatul nostru să fie viabil și cu cele mai bune perspective.

Vizita delegației de la Graz s-a încheiat miercuri, la prima oră, când și-au luat rămas bun cei care, pentru câteva zile, au alcătuit o familie ecumenică. În felul acesta, parteneriatul dintre facultățile din Graz și Sibiu, bazat pe schimburi frățești de profesori, de studenți, prin informări și vizite reciproce, prin donații de cărți, continuă spre folosul tuturor. În anul următor, delegații facultății noastre vor fi oaspeții celor din Graz.

Pr. lect. IRIMIE MARGA

PROGRAMARE DE CONCURS

În condițiile obișnuite de concurs publicăm spre ocupare următoarea parohie vacantă:

PROTOPOPIATUL ORTODOX ROMÂN MEDIAȘ

— Parohia ortodoxă română CHESLER — la numiri

Termen de concurs: 20 octombrie — 5 noiembrie 2002.

Cei care doresc să ocupe acest post își vor înainta cererea în termen legal la Oficiile Protopopești.

După expirarea termenului de concurs Oficiile Protopopești ne vor înainta de urgență dosarele cu cererile candidaților.

P.C. Protopopi sunt îndrumați să verifice cererile candidaților în care se vor menționa: examene absolvite, situația socială (domiciliu, copii, părinți, locul de muncă al soției, etc.).

Cererile care nu cuprind aceste puncte sau nu au acte doveditoare nu vor fi luate în considerare la desfășurarea concursului.

Nu se primesc dosare din alte Eparhii.

Termen de contestație: 15 zile de la data numirii.

Dr. ANTONIE — Mitropolitul Tansilvaniei
Consilier ad-tiv bisericesc — Pr. SIMION SĂSĂUJAN

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român Sibiu, Str. Mitropoliei nr. 35. Articolele nepublicate nu se înapoiază.
Tiparul Tipografiei Eparhiale Sibiu

COMITETUL DE REDACȚIE: **Dr. Antonie Plămădeală**, Mitropolitul Ardealului — președinte; **P.S. Visarion Rășinăreanu** - episcop-vicar, — vicepreședinte; **Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan** — redactor responsabil; **Pr. prof. Dr. Mircea Păcurariu.**

I.S.S.N. 1223-8392

Abonamentul pe un an: 85 000 lei. Cont nr. 2511.1-61. 1/ROL B.C.R. Sibiu. Pentru cititorii de peste hotare costul unui abonament anual este de 25 dolari S.U.A. (cont nr. 2.11.1.-61.15 U.S.D.) sau echivalentul în altă valută, B.C.S.A., Sucursala Sibiu.

Fondator:

Mitropolitul
ANDREI
ŞAGUNA

1853

Băneescu Lidia
Str. L. Rebreanu 14
Sibiu

Telegraful Român

FOAIE EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

Anul 150
SIBIU
15 noiembrie
şi
1 decembrie
Nr. 43—46
2002

POŞTA ROMÂNĂ
Servicii financiare
mai uşor mai repede mai sigur
SIBIU 2002 12 02 12

„Fericiţi cei milostivi"

Am intrat cu ajutorul lui Dumnezeu în urmă cu trei săptămâni în sfântul Post al Naşterii Domnului sau al Crăciunului, perioadă de pregătire sufletească dar şi trupească întru întâmpinarea venirii în lume **„la plinirea vremii"** (Gal. 4, 4), a Mântuitorului nostru Iisus Hristos, Mesia cel din veac dorit.

Astăzi, prăznuim împreună cu întreaga Biserică Creştină pomenirea unuia dintre sfinţii cei mai iubiţi de poporul credincios, Sf. Nicolae, arhiepiscopul de la Mira Lichiei, făcătorul de minuni.

Icoana lui e la loc de cinste în orice biserică ortodoxă precum şi în casele credincioşilor care-i cinstesc cu evlavie chipul lui plin de bunătate.

Dragostea deosebită de care se bucură în rândul credincioşilor, începând de la copii şi până la cei vârstnici, Sf. Ierarh Nicolae, se explică prin faptul că virtuţile care au împodobit sufletul său: smerenia, blândeţea şi bunătatea, sunt pildă de urmat de către toţi cei care se nevoiesc pe drumul mântuirii şi al dobândirii vieţii veşnice. Sf. Ierarh Nicolae a rămas peste veacuri ca o pildă de credinţă, de dragoste şi de bunătate, mai ales pentru cei aflaţi în încercări, în suferinţe, în lipsuri şi în nevoi. Aşa cum îl arată troparul său, Sf. Nicolae a fost întâi de toate **„îndreptător credinţei şi chip blândeţelor"**, prin aceea că el n-a predicat numai cu cuvântul ci şi cu faptele lui. El a apărat dreapta credinţă prigonită de păgâni şi mai apoi de arieni luând parte activ la Sinodul I ecumenic de la Niceea din anul 325.

Sf. Nicolae a fost **„învăţător înfrânării arătat turmei sale"**, cunoscând în viaţă doar drumul smereniei, al înfrânării şi al dragostei şi dobândind astfel viaţa cea nouă în Hristos. Dar mai presus de toate Sf. Nicolae rămâne pentru întreaga creştinătate ierarhul cel milostiv. Milostenia l-a făcut vestit în toată lumea, el înţelegând **„adevărul lucrurilor"** pământeşti, că ele au o valoare numai în măsura în care le punem în slujba fraţilor noştri lipsiţi sau suferinzi.

El a sărăcit de bună voie şi prin sărăcie a câştigat cele bogate, împărţindu-şi întreaga avere pământească săracilor şi făcând milostenie toată viaţa.

De aceea a fost iubit de toţi ca un **„părinte al săracilor, apărătorul văduvelor, şi mângâietorul orfanilor"**, cum îl numeşte Acatistul său. Sf. Nicolae a înţeles adevărul că drumul cel mai scurt la rai este milostenia. Aşa a aflat el **„uşa raiului"** şi ne stă şi nouă în ajutor cu pilda şi cu rugăciunea ca să-l dobândim şi noi.

Vreme potrivită este mai ales acum în aceste zile ale Postului Crăciunului să arătăm iubirea noastă frăţească prin fapte bune şi prin milostenie, după cuvântul Sf. Grigorie de Nyssa făcând din inimile noastre: **„ogor bun, plăcut Domnului, păzit prin rugăciune, lucrat prin post şi semănat prin milostenie".**

Fapta cea bună este dovada şi măsura vieţii noastre creştine. Ce poate da oare mai multă pace şi mai multă bucurie inimilor noastre decât fapta cea bună, decât osteneala şi darul nostru în folosul semenilor? Mântuitorul Hristos ne cheamă la bucuria de a dărui, gustând şi bucurându-ne din mângâierea celor ce primesc darul nostru văzând **„rodul care prisoseşte în folosul tuturor"** (Filip. 4, 17). Aceasta este adevărata şi trainica bucurie, aceasta este ca o rugăciune de prea-

(Continuare în pag. a 2-a)

† ANTONIE
Arhiepiscop al Sibiului
şi
Mitropolit al Ardealului

Intrarea în Biserică a Maicii Domnului

Fecioara Maria, după numele său „împărătească" prealăudată, a fost rodul multor rugăciuni fierbinţi pe care părinţii ei, Ioachim şi Ana, temători de Dumnezeu, le-au adresat Ziditorului a toate. Cu timp înainte, drept recunoştinţă, au promis, că mult doritul rod aşteptat la bătrâneţe, îl vor închina Domnului.

Ioachim şi Ana descindeau din neamul lui David şi vieţuiau în Nazaretul Galileii. Când Fecioara Maria a împlinit vârsta de trei ani, părinţii ei au dus-o la Ierusalim, spre a-şi împlini făgăduinţa, de a o închina Domnului. Ea era însoţită de fecioare, cu făclii aprinse, căci - potrivit Scripturii - „celor drepţi, Domnul le străluceşte ca lumina în întuneric" (Psalm 112, 4) şi „Tu, Doamne, binecuvântezi pe cel drept şi-l înconjuri cu bună plăcerea ta, cum l-ai înconjura cu o pavăză" (Psalm 5, 13).

Sosind la uşa templului, cu multă cucernicie şi cu credinţă, fericita Ana i s-a adresat preotului Zaharia, cerându-i să o primească pe această fiică nevinovată, roadă a pântecelui ei, pe care a dobândit-o prin rugăciuni, cu multă frângere de inimă, cu lacrimi amestecate. I-a cerut să o aşeze în casa Domnului, că Lui i-a făgăduit-o. Dumnezeu s-a milostivit şi faţă de ea ridicând de deasupra sa hula norodului.

Preotul Zaharia a ascultat cu toată atenţia cuvintele acestei mame şi a privit cu căldură asupra Preacuratei Fecioare, minunându-se şi cu mare bucurie a primit-o. Degrabă, preotul a deschis uşa templului, pentru ca Fecioara să intre, spre a locui într-însul.

Cu adevărat, David, cu înţelepciune a gândit, de asemeni şi Solomon, care a ridicat locaşul de închinare, învrednicindu-se a cunoaşte cu ochii gândului lor, sublima demnitate a Fecioriei. Adevărul celor proorocite s-a vădit acum şi - ca urmare - trebuie să se ridice umbra, căci „slava templului de pe urmă va fi mai mare decât a celui dintâi, că în locul acesta voi sălăşlui pacea - zice Domnul Savaot" (Agheu 2, 9). În templul al doilea a intrat Preacurata Fecioară spre a pregăti lăcaş lui Iisus Mântuitorul lumii.

Preacurata Fecioară Maria a intrat în Sfânta Sfintelor, căci ei i se cuvenea să audă tainele cele ascunse şi preaslăvite ce s-au grăit în cămările cereşti, că ea va naşte pe Ziditorul lumii. I s-a încuviinţat să intre, căci ea avea să devină mijlocitoarea mântuirii neamului omenesc, închinându-şi astfel întreaga viaţă lui Dumnezeu. În locul cel mai ales a intrat, căci ea a fost rânduită mai înainte de veci, spre a se hrăni cu hrană cerească, trimisă fiindu-i ei prin îngerul Domnului.

„Astăzi, în Biserica lui Dumnezeu, luminat Fecioara se arată şi pe Hristos tuturor mai nainte vesteşte" (troparul sărbătorii). „Astăzi, în Biserică se aduce Fecioara cea cu totul fără prihană, întru sălăşluirea Împăratului a toate, Dumnezeu. Astăzi, sfinţenia cea preacurată, ca o pruncă de trei

(Continuare în pag. a 2-a)

Prof. PETRU DUMITREASĂ

28 noiembrie 1918, Unirea Bucovinei cu Patria Mamă

La 28 noiembrie 1918 s-a întrunit la Cernăuţi Congresul General al Bucovinei, care a hotărât unirea acestei provincii cu România. Era al doilea act în făurirea statului naţional unitar, căci cu aproximativ opt luni înainte, Sfatul Ţării de la Chişinău vota unirea Basarabiei cu Ţara, iar la 1 Decembrie 1918, reprezentanţii poporului român din Ardeal desăvârşeau, prin Proclamaţia de la Alba Iulia, cele începute la Chişinău.

Dacă istoria Basarabiei şi a Transilvaniei este destul de bine cunoscută, nu acelaşi lucru se poate spune despre Bucovina. Care este istoria acestei provincii, cum s-a realizat unirea acesteia cu Patria Mamă şi care este situaţia ei în ziua de azi?

În cursul războiului ruso-austro-turc din anii 1768—1774, Imperiul habsburgic a cerut Porţii o fâşie din pământul Moldovei, pentru a deschide un drum între Galiţia (ocupată cu puţini ani înainte prin împărţirea Poloniei) şi Transilvania. Când s-a făcut însă delimitarea, Austria nu s-a mulţumit doar cu o fâşie îngustă de pământ, ci a cuprins în „cordonul" ei ţinutul Cernăuţiului şi o mare parte din ţinutul Sucevei, cu vechea cetate de scaun de la Suceava şi cu însuşi mormântul lui Ştefan cel Mare de la Putna.

În zadar au protestat boierii şi vlădici români, în zadar şi-a pierdut viaţa domnitorul Grigorie Ghica. Teritoriul, cu o suprafaţă de aproximativ 10 400 km², a fost în cele din urmă cedat Imperiului habsburgic. La început a stat sub administraţie militară, însă în anul 1786 a fost alipit la Galiţia. Abia în anul 1849, Eudoxiu Hurmuzachi a reuşit să înduplece autorităţile habsburgice să transforme provincia într-un ducat de sine stătător în cadrul Imperiului Austriac. Când a fost constituită monarhia austro-ungară, în anul 1867, Bucovina a rămas tot un ducat, una din cele 17 ţări din componenţa Austriei. Drept urmare, provincia şi-a păstrat autonomia, fiind administrată de un miniguvern local şi de o dietă (compusă din 31 de deputaţi, dintre care doar 12 aleşi de comunele rurale). Totodată, populaţia provinciei îşi trimitea proprii reprezentanţi în Parlamentul Imperial din Viena.

Una din principalele urmări ale stăpânirii austriece în Bucovina a fost transformarea acesteia într-o provincie multi-naţională. Dacă în anul 1775, românii constituiau 77,33% din populaţia regiunii, iar ucrainienii 22,67% (Mihai Iacobescu, **Din istoria Bucovinei,** Bucureşti, 1993, p. 156), la ultimul recensământ efectuat

(Continuare în pag. a 4-a)

PAUL BRUSANOWSKI

Regele Ferdinand şi proiectul catedralei „Biserica Mântuirii"*

Alături de alte înfăptuiri, în domeniul cultural-ştiinţific, Regele Ferdinand s-a gândit şi la clădirea unei catedrale impunătoare, în capitala României întregite. Dovadă scrisoarea, pe care la 10 Mai 1920 o adresase către preşedintele şi către membrii Sf. Sinod, spunând că se cuvine „slavă Atotputernicului Dumnezeu, care nu ne-a părăsit în necazuri, ci ne-a întărit inima şi gândul, ducându-ne la izbândă. Astăzi, mai mult ca oricând, suntem datori să-l preamărim cu cântarea: *Cu noi este Dumnezeu, înţelegeţi neamuri şi vă plecaţi, căci cu noi este Dumnezeu.* Această cântare însă trebuie să răsune în Biserica Mântuirii, pe care suntem datori să o ridicăm în capitala tuturor românilor, ca semn de mulţumită pentru ajutorul Celui Preaînalt şi ca simbol al unităţii sufleteşti a întregului neam şi spre veşnică pomenire celor răposaţi pentru înfăptuirea României întregite".

În răspunsul Sfântului Sinod la această scrisoare regală se dă expresiune dorinţei de a vedea Biserica Ortodoxă Română înălţându-se din nou spre gloria, pe care o atinsese în timpul domniei lui Constantin Brâncoveanu, când răspândea lumina credinţei şi a culturii, la multe neamuri din Răsărit şi invocându-se câteva cuvinte inspirate ale mitropolitului Antim Ivireanul, se face urarea „ca şi creştineasca însufleţire a Regelui Ferdinand să devină un râu cu curgerile de aur, — cum fusese dărnicia lui Constantin Brâncoveanu — pentru înălţarea sfintei noastre Biserici Ortodoxe Române, pentru consolidarea Patriei întregite, pentru slava lui Dumnezeu şi gloria nepieritoare a dreptcredinciosului nostru popor".

Biserica Mântuirii nu s-a putut atunci înălţa, dar rămâne ca o datorie imperioasă a conducătorilor de azi şi de mâine ai Patriei şi Bisericii noastre, să ducă la îndeplinire şi gândul acesta creştinesc al Regelui Ferdinand, care în nestinsa lui dragoste şi atenţiune n-a lăsat nici un domeniu al vieţii naţionale nefructificat cu îndemnurile şi iniţiativele sale regale.

De aceea, amintirea lui va fi păstrată de-a lungul veacurilor şi înconjurată cu sentimentele de gratitudine ale tuturor generaţiilor viitoare, ca aceea a unui bun Părinte al României întregite.

* Extras din broşura „Regele Fendinand" de I. Lupaş, Cluj, 1929, p. 27-28.

Comunicat de presă

În zilele de 26—27 noiembrie 2002, la Reşedinţa patriarhală, sub preşedinţia Prea Fericitului Părinte Patriarh TEOCTIST, s-au desfăşurat lucrările Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

Sfântul Sinod a hotărât începerea la nivelul fiecărei eparhii a unei lucrări de identificare a persoanelor care au suferit în temniţele comuniste mărturisind credinţa ortodoxă, în vederea elaborării unei cărţi a mărturisitorilor credinţei din secolul XX.

Urmare analizei rezultatelor celei de-a şaptea întâlniri a Comisiei Mixte de Dialog dintre Biserica Ortodoxă Română şi Biserica Catolică Orientală de Rit Bizantin (Greco-Catolică) de la Arad, din 1 octombrie a.c., Sfântul Sinod consideră că dialogul trebuie să cuprindă şi o conlucrare în opera socială a celor două Biserici.

Vizita delegaţiei Bisericii Ortodoxe Române conduse de Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist la Vatican şi în Italia (7-14 octombrie 2002) a fost evaluată ca un eveniment istoric în contextul relaţiilor şi dialogului teologic între Biserica Ortodoxă Română şi Biserica Romano-Catolică.

Au mai fost discutate diferite aspecte privind lucrarea pastoral-misionară, învăţământul teologic superior şi predarea religiei în şcolile publice, asistenţa socială, comunităţile ortodoxe româneşti din jurul graniţelor ţării şi Diaspora, participări ale unor ierarhi şi profesori de teologie la întruniri internaţionale pan-ortodoxe şi ecumenice.

BIROUL DE PRESĂ ŞI COMUNICAŢII
AL PATRIARHIEI ROMÂNE

Un nou sfânt român: mitropolitul Petru Movilă al Kievului

În decembrie 1996 Biserica Ortodoxă Ucraineană a procedat la canonizarea Sfântului Ierarh Petru Movilă, mitropolitul Kievului, hotărând ca să fie cinstit în fiecare an la 22 decembrie, ziua trecerii sale la Domnul. Fiind român de neam, Sf. Sinod al Bisericii noastre a hotărât ca el să fie cinstit şi de credincioşii români. Dar „canonizarea" lui oficială la noi s-a făcut abia duminică, 13 octombrie 2002 la Iaşi, în ajunul praznicului Sfintei Parascheva, ocrotitoarea Moldovei. Se împlineau atunci 360 de ani de la „Sinodul de la Iaşi" din 1642, care a aprobat „Mărturisirea ortodoxă" a mitropolitului kievean. Şi tot atunci au fost aduse de la Marsilia la Iaşi, pentru cinstire, moaştele Sfântului Ioan Cassian daco-romanul, care a trăit mult timp şi a murit acolo, în fosta Massalia din sudul Galliei.

Pentru cititorii noştri încercăm să schiţăm viaţa şi mai ales faptele acestui strălucit ierarh de neam român, care a păstorit în străvechiul scaun mitropolitan de la Kiev. Petru Movilă făcea parte din cunoscuta familie de boieri Movilă (sau Moghilă), atestaţi documentar încă din timpul domniei lui Ştefan cel Mare. Tatăl său Simion va ajunge, după naşterea fiului său Petru, domn în Ţara Românească şi apoi în Moldova; mama sa se numea Marghita, călugărită spre bătrâneţe sub numele de Melania. Fratele mai mare al lui Simion era Ieremia Movilă, domn al Moldovei între anii 1595 şi 1606, iar un alt frate era Gheorghe Movilă, episcop de Rădăuţi (1577—1588), apoi mitropolit al Moldovei în trei rânduri (1588—1591, 1595 — mai 1600 şi septembrie 1600 — † ianuarie/februarie 1605). Toţi aceşti trei fraţi erau ctitorii monumentalei mânăstiri Sucevita, din nordul ţării, ultima împodobită cu picturi exterioare din Moldova.

Viitorul mitropolit s-a născut la Suceava, în anul

(Continuare în pag. a 6-a)

Pr. Prof. Dr.
MIRCEA PĂCURARIU

Martiri pentru Hristos

Cu binecuvântarea P.F. Părinte Patriarh Teoctist, sub oblăduirea Î.P.S. Pimen, Arhiepiscopul Sucevei și Rădăuților, s-a desfășurat la Suceava între 6—7 nov. a.c. întâlnirea de lucru cu tema „Întocmirea unui martirologiu al secolului XX pentru România".

Organizată de către Asociația St. Gerhards-Werk din Stuttgart și de Fondul de conciliere a Adunării episcopilor germani, întâlnirea de lucru a luat în discuție posibilitatea întocmirii unui Martirologiu creștin pentru România în care să fie incluse numele tuturor acelora care în secolul XX și-au dat viața pentru Hristos și pentru Evanghelia Sa.

La această întâlnire au participat reprezentanți ai Bisericilor istorice din România ca și oaspeți de peste hotare în frunte cu dr. Helmut Moll din Köln, prelat papal, și dl. Herman Schuster, președintele Asociației St. Gerhards.

Din partea Bisericii Ortodoxe Române au participat: Î.P.S. Serafim, mitropolitul Germaniei, Î.P.S. Pimen, arhiepiscopul Sucevei, P.S. Visarion Rășinăreanu, episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului și P.S. Cornelie Bârlădeanu, arhiereu-vicar al Episcopiei Hușilor.

Din partea Bisericii Romano-Catolice a participat P.S. Petru Gherghel, episcop romano-catolic din Iași, iar din partea Bisericii Greco-Catolice, P.S. Alexandru Mesian de Lugoj și P.S. Virgil Bercea de Oradea. Biserica Evanghelică C.A. din România a fost reprezentată de prof. Hermann Pitters de la Institutul Teologic Protestant din Sibiu.

Au participat de asemenea preoți ortodocși și romano-catolici și un grup de laici.

În prima zi a lucrărilor, dr. Helmut Moll, autor al unui Martirologiu german al secolului XX, a prezentat două referate privitoare la criteriile pentru stabilirea martiriului și implicit lărgirea acestora pe baza condițiilor specifice secolului trecut.

În discuțiile care au urmat referatelor s-a subliniat faptul că în România secolului trecut au fost multe persoane aparținând Bisericilor istorice care au suferit martirajul pentru credința lor în Hristos. Este necesar ca numele acestora să fie incluse într-un martirologiu pentru a fi cunoscuți mai bine de către generația de astăzi și pentru a fi un îndemn pentru credincioși la păstrarea credinței în fața greutăților și a încercărilor.

A fost prezentat apoi pe larg modul cum s-a alcătuit martirologiul secolului XX pentru Germania și cum a fost primit el de către Biserică și de către credincioși. În cea de a doua zi a întâlnirii au fost prezentate alte două referate în legătură cu adunarea de informații și literatură de specialitate pentru întocmirea biogramelor, după care au avut din nou loc discuții la care au luat parte cei prezenți. S-a specificat faptul că Martirologiul va apare în limba română și va avea titlul următor: **„Martirii creștini ai României secolului XX"**, urmând ca fiecare Biserică să-și desemneze proporțional persoanele care se vor ocupa de elaborarea materialelor și culegerea de informații direct de la sursă în legătură cu persoanele în cauză. Așa cum s-a subliniat cei cuprinși în acest martirologiu nu sunt declarați — ipso facto — sfinți sau martiri, ci dintre ei în urma cercetărilor canonice se vor putea alege martiri care să fie și canonizați de Bisericile din România.

Întâlnirea s-a încheiat într-o atmosferă ecumenică de rugăciune printr-un pelerinaj simbolic la moaștele Sf. Ioan cel Nou de la Suceava, martir al credinței și ocrotitor al Țării de Sus a Moldovei.

Următoarea întâlnire a fost programată să aibe loc în luna martie 2003, la Mânăstirea Dragomirna. Prin realizarea acestui Martirologiu se va aduce un omagiu pios tuturor celor care în secolul trecut în România l-au mărturisit pe Hristos cu prețul vieții lor și care și-au pecetluit credința lor cu sângele vărsat aidoma martirilor din primele secole ale Bisericii Creștine.

† **VISARION RĂȘINĂREANU**
episcop-vicar
Sibiu

Seminarul „Rugăciunea ecumenică — realități și perspective"

(BUCUREȘTI, 28—29.11.2002)

În zilele de 28—29.11. 2002 a avut loc în București, la Centrul de conferințe AIDRom, seminarul intitulat: **„Rugăciunea ecumenică — realități și perspective"**, organizat de către Asociația Ecumenică a Bisericilor din România — AIDRom. Au participat delegați ai Patriarhiei Române, ai mitropoliilor din cuprinsul Bisericii Ortodoxe Române, ai Bisericii Romano-Catolice, ai Bisericilor Evanghelice, C.A. din Sibiu și Lutherană din Cluj, ai Bisericii Reformate, ai Bisericii Armene, ai Bisericii Române Unite cu Roma, ai Bisericii Anglicane și ai altor instituții precum și ai Societății Biblice Interconfesionale Române, Forum-ul Ecumenic al Femeilor Creștine din România și ai asociației organizatoare.

Pentru prima dată tema a fost elaborată dintr-o perspectivă teologică, istorică și canonică. Prezentările au fost făcute de către profesori de teologie și de către o parte dintre participanți. S-a reliefat rolul esențial al culturii în promovarea unui ecumenism autentic precum și înțelegerea și acceptarea Mântuitorului Iisus Hristos ca Logos — Creator și Mântuitor al lumii. Logosul ține creația în unitate și este elementul de legătură dintre lumea materială și cea spirituală, iar sensul unei rugăciuni este acela de a transfigura ontologic materia. Acest demers teologic este susținut mai degrabă de științele moderne, decât de teologie.

Deși potrivit izvoarelor canonice, ortodoxe și romano-catolice reliefate în prezentarea rugăciunii ecumenice din punct de vedere canonic rugăciunile în comun nu pot fi argumentate având implicații eclesiologico-canonice, rugăciunea pentru unitate rămâne totuși „mărturie a căutării reciproce, a dorinței de regăsire, fie ea și parțială". Obiectivul ei este de a mări pe Dumnezeu, prin Domnul, în Duhul Sfânt.

Din punct de vedere istoric, rugăciunea ecumenică a fost prezentă de la început în mișcarea ecumenică și mai ales în perioada ultimilor 10 ani, prin „Săptămâna pentru unitate creștină" (SRUC) și „Ziua mondială de rugăciune a femeilor" (ZMR). Aceste rugăciuni ecumenice sunt organizate anual de către Bisericile din România fiind adaptate la nivel local după materiale elaborate de către mișcarea ecumenică mondială. În ultimul deceniu s-a constatat o mai mare participare a comunităților la cele două rugăciuni ecumenice, mai ales în localități și zone multiconfesionale și multiculturale.

Rugăciunea constituie punctul central al identității creștine, creștinii descoperind în ea greșeala separării. De aceea, rugăciunea pentru unitate necesită o mai mare atenție și o planificare cu grijă, pe de o parte pentru a nu afecta elementele confesionale, iar pe de altă parte pentru a sluji vocației de unitate. Diviziunile nu pot fi rezolvate numai prin dialog teologic ci și prin rugăciune comună și slujire comună.

Rugăciunea pentru unitate constituie o premiză pentru pastorația familiilor mixte cărora le-a fost acordat un spațiu amplu în prezentările și discuțiile din timpul seminarului.

În urma discuțiilor de după prezentarea referatelor și a discuțiilor din atelierele de lucru s-au formulat următoarele recomandări:

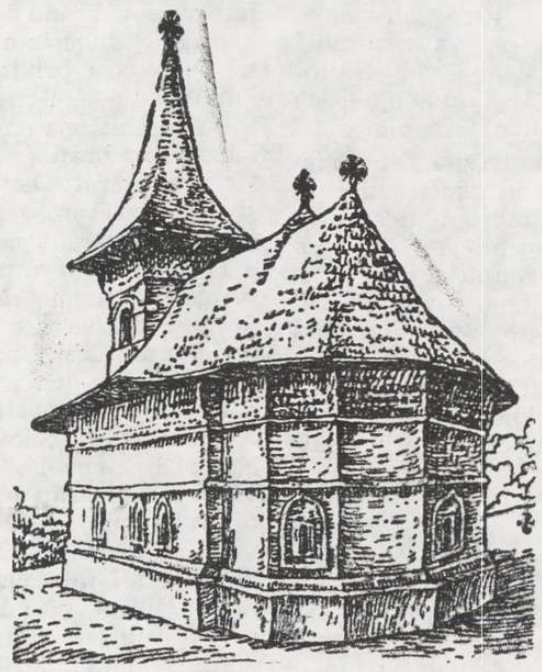

1. Rugăciunea ecumenică trebuie să devină, pe lângă aspectul liturgic, și un element de progres cultural și de depășire a unor obstacole culturale dintre comunități.

2. Spațiul de desfășurare a rugăciunilor pentru unitate nu trebuie restrâns numai la unele comunități bisericești ci extins în unități noi unde Biserica e prezentă (spitale, unități militare, închisori, instituții de învățământ).

3. Rugăciunea pentru unitatea creștinilor poate fi îmbogățită prin organizarea în centrele universitare a unor seminarii, mese rotunde, cu participarea unor teologi, sociologi, politologi, etc., care să aprofundeze tema rugăciunii anuale.

4. Se propune prospectarea unor mijloace de reflexie și implicarea în educația ecumenică drept bază pentru o rugăciune pentru unitate mai eficientă și prin organizațiile de tineret din Biserici.

5. Rugăciunile pentru unitatea creștinilor trebuie să ia și forma pragmatică a unor colecte cu scopuri social-diaconale în diferite comunități.

6. Rugăciunea de unitate să fie izvor de inspirație și pentru alte acțiuni ecumenice comune de-a lungul întregului an bisericesc, într-o formă vizibilă în Biserică și societate.

7. Pe baza materialelor editate de mișcarea ecumenică, la nivel comunitar, să fie redactate și alte propuneri de materiale liturgice adaptate la nivel local.

PARTICIPANT

„Fericiți cei milostivi"

(Urmare din pag. 1)

mărire și de laudă adusă lui Dumnezeu. Sf. Ev. Ioan, apostolul iubirii, ne îndeamnă și el zicând: **„fiii mei, să nu iubim cu vorba, numai din gură, ci și cu fapta și cu adevărul"** (I Ioan 3, 18).

În acest duh cugetând și lucrând ne îndreptăm și în acest an de ziua Sf. Ierarh Nicolae cu acest Apel de suflet către toți preoții și credincioșii din Arhiepiscopia Sibiului pentru a organiza, ca și în anii trecuți, colecta pentru Fondul Filantropic Eparhial pe anul 2003. Din fondul realizat în anul trecut s-au folosit sume importante pentru ajutorarea familiilor sărace, a bolnavilor, a caselor de copii, a azilelor de bătrâni, a elevilor și studenților săraci. Cu prilejul sărbătorilor de Paști și de Crăciun au fost acordate ajutoare financiare în valoare de peste 110 milioane lei. Îi îndemnăm pe slujitorii sfintelor altare și pe credincioșii noștri să contribuie ca și până acum cu darul lor, în această zi de pomenire a Sf. Nicolae, la constituirea acestui fond în așa fel încât Biserica prin dărnicia fiilor ei să-și desfășoare întreaga ei lucrare de slujire a lui Dumnezeu și a semenilor și de acoperire cu bună chibzuință a lipsurilor, acolo unde este nevoie, pentru ca după cuvântul Sf. Ap. Pavel: **„prisosința unora... să împlinească lipsa altora"** (II Cor. 8, 14). Nădăjduind că și în acest an, dărnicia tuturor va întâmpina îndatoririle ce ne stau în față, Vă mulțumim și în numele celor ce vor fi ajutați din obolul Dvs., și rugăm pe Dumnezeu să vă răsplătească jertfelnicia și să reverse asupra tuturor **„toată darea cea bună și tot darul cel desăvârșit"** (Iacob 1, 17).

Intrarea în Biserică a Maicii Domnului

(Urmare din pag. 1)

ani, se aduce în Sfânta Sfintelor" (la Hvalite). „Îngerii, văzând intrarea celei prea curate, s-au mirat, cum Fecioara a intrat în Sfânta Sfintelor. Cu adevărat, mai presus decât toți ești Fecioară curată; deci ca de un sicriu însuflețit al lui Dumnezeu, nicidecum să nu se atindă mâna necredincioșilor" (irmosul sărbătorii). „Stăpână, dumnezeiască mireasă, venit-ai în biserica Domnului, să te hrănești ca o sfințită în Sfânta Sfintelor. Atunci Gavriil trimis a fost la tine, la cea cu totul fără prihană, aducându-ți ție hrană. Toate cetele cerești s-au minunat, văzând pe Duhul Sfânt întru tine sălășluindu-se" (stihoavna).

Gânduri alese a exprimat preotul Zaharia și la adresa de Dumnezeu dăruitilor Ioachim și Ana, care s-au învrednicit a fi părinții preasfintei prunci, care este „acoperământul goliciunii strămoșilor, oglinda proorocilor și izbăvirea lumii" (Antim Ivireanul, Didahii, București, 1983, p. 39-40).

Sf. Ap. Pavel arată despre cortul dintâi, al vechiului legământ, că este icoană pentru timpul lui de față. Despărțită de Sfânta, era Sfânta Sfintelor, unde era tămâietorul de aur și sicriul legii, în care era: năstrapa (cană) de aur cu mană, toiagul lui Aaron ce odrăslise și cele două table ale legii, date de Dumnezeu prin Moise, pe muntele Sinai. În Sfânta Sfintelor, intra numai arhiereul, o dată în an și nu fără sânge, pentru sine însuși și pentru păcatele poporului (Evrei 9, 1-9).

Arhiereul a așezat-o pe Preacurata Fecioară în Sfânta Sfintelor. Acolo a rămas ea timp de 12 ani, pentru ea desfășurându-se acest timp în curăție și sfințenie, prin rugăciune și post, lucrând și citind Scripturile. A ajuns să cunoască profețiile despre venirea pe pământ a lui Mesia, Fiul lui Dumnezeu.

Tradiția arată, că Fecioara Maria s-a îndeletnicit și cu lucruri de mână, pentru trebuințele templului, probabil sub îndrumarea femeilor care se închinaseră serviciului de la templu (Popovici E., Istoria bisericească universală, vol. I, trad. de A. Mironescu, ed. a II-a, București, 1925, p. 200-201).

În răstimpul de 12 ani, cât a vieţuit Fecioara Maria în templu, părinții ei înaintați în vârstă fiind, chemați au fost de Dumnezeu la sine și astfel Preacurata Fecioară a rămas orfană. La vârsta ei de 15 ani, discutându-se asupra căsătoririi ei, a apărut protestul categoric al Fecioarei, care știa despre sine că este închinată lui Dumnezeu pentru întreaga viață. Recurgându-se la un procedeu adecvat, s-a ajuns a o logodi cu teslarul Iosif, din Nazaret. Iosif era mai în etate, drept și temător de Dumnezeu și era rudenie apropiată a Fecioarei Maria. I s-a oferit astfel Preacuratei Fecioare un ocrotitor care să o ajute. În fața oamenilor, Iosif era ca un logodnic, iar în fața Părintelui ceresc, ca un tată ocrotitor (Chira Iustinian, Viața Preasfintei Fecioare Maria, Cluj, 1948, p. 10).

Vieţuirea Fecioarei Maria în curăție, în templu, timp de 12 ani, a fost o pregătire adecvată pentru curățirea de păcatul strămoșesc, prin pogorârea asupra ei a Duhului Sfânt și umbrirea puterii Celui Prea Înalt.

Potrivit Tradiției, pentru venerarea Prea Sfintei Fecioare Maria, s-a introdus și sărbătoarea Intrării în biserică a Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu, care are loc în fiecare an, la 21 noiembrie. Multe locașuri de închinare din țara noastră au hramul Intrării în biserică a Maicii Domnului. Exemplu deosebit este biserica mânăstirii Snagov, al cărei prim ctitor a fost Mircea cel Bătrân, în sec. al XIV-lea. Alți ctitori ai acestei mânăstiri au fost Vlad Țepeș, în sec. al XV-lea și apoi evlaviosul domn Neagoe Basarab, care — între anii 1517-1521 — a zidit biserica, arhitectonic, în forma actuală, cu influențe athonite. La Snagov a funcționat tipografia înființată de Sf. Antim Ivireanul, mitropolitul Țării Românești, după ce mânăstirea a fost reparată de Sf. domn Constantin Brâncoveanu (Vlasie M., Drumuri spre mânăstiri, ed. a III-a, Bacău, 1997, p. 16).

În apropierea mânăstirii Neamț, de mare tradiție pentru Biserica noastră strămoșească, dar și pentru întreaga Ortodoxie, se află schitul Vovidenia, care, prin însăși denumirea sa ne spune, că are hramul Intrării în biserică a Maicii Domnului. (Vlasie M., op. cit., p. 76). Ovidenie, cu înțelesul de „intrarea" în biserică a Maicii Domnului (Șăineanu L., Dicționar universal al limbii române), provine de la slavonescul *vovidenia*, care este denumirea acestui schit.

O frumoasă icoană, provenind de la biserica de lemn din Văleni, lucrată de un meșter maramureșan, datând din anul 1779 și păstrată la Muzeul din Sighetu Marmației, înfățișează „Prezentarea la templu a Fecioarei Maria". În registrul de jos, sunt înfățișați părinții Fecioarei, cu fețele lor exprimând stare de liniște și mulțumire sufletească. În deschiderea ușii templului, este arhiereul care cu bunăvoință prinde mânuța Preacuratei Fecioare, spre a o conduce în sfântul locaș. În registrul de sus, Fecioara îl întâmpină pe arhanghelul Gavriil care pe norii cerului venind, îi aduce în potir hrană cerească (Porumb M., Icoane din Maramureș, Cluj-Napoca, 1975, p. 47 și planșa 50).

La praznicul Intrării în biserică a Născătoarei de Dumnezeu, credincioșii o laudă pe cea care luminat se arată și pe Hristos tuturor mai nainte îl vestește. Acesteia, cu mare glas i se adresează grăind: bucură-te plinirea rânduielii Zidi-torului.

Sfinţii Arhangheli Mihail şi Gavriil

„Mai marilor voievozi ai oştilor cereşti, rugămu-vă pe voi, noi nevrednicii, ca în rugăciunile voastre să ne acoperiţi pe noi . . . “.

(din Troparul sărbătorii)

Dumnezeu nu s-a mulţumit cu contemplarea Sa proprie, ci, prin mulţimea bunătăţii Sale, aduce de la neexistenţă la existenţă şi creează universul, atât pe cele nevăzute cât şi pe cele văzute şi pe om, ca acesta să primească şi să se împărtăşească de binefacerile Sale. Sf. Scriptură ne spune limpede: „La început, Dumnezeu a creat cerul şi pământul“ (Facere 1, 1), prin „cer“ înţelegându-se, desigur, lumea nevăzută, lumea îngerilor. Aşadar, Dumnezeu este creatorul şi făcătorul îngerilor. El i-a adus de la neexistenţă şi i-a zidit după propriul Lui chip, o natură necorporală, un fel de duh şi de foc imaterial. Despre aceste fiinţe spirituale ne vorbeşte Sf. Scriptură, începând de la îngerul din Facere, cel ce păzea uşa raiului, după alungarea primilor oameni de acolo, şi continuând cu anghelofaniile vechi şi noutestamentare, până la îngerii din Apocalipsă. Cu privire la momentul când a fost creată lumea spiritelor, Sfânta Scriptură ne spune doar atât: „Când s-au făcut stelele, lăudatu-M-au cu glas mare toţi îngerii Mei“ (Iov, 38, 7). Sf. Părinţi socotesc că îngerii au fost creaţi înainte de crearea lumii sensibile, mai presus de timp, dar nu coetern cu Dumnezeu.

Îngerii sunt fiinţe spirituale, veşnic mişcătoare, libere, slujesc lui Dumnezeu şi au primit în firea lor, nemurirea în har. Ca fiinţe raţionale şi libere, îngerii sunt schimbători în felul de a gândi şi de a voi, „căci tot ceea ce este creat este schimbător; numai ceea ce este necreat este neschimbător“ (Sf. Ioan Damaschin).

Îngerii nu sunt nemuritori prin fire, ci prin har. Ei sunt lumini spirituale secundare, care îşi iau luminarea din lumina primară. Au fost zidiţi prin Cuvânt şi au fost desăvârşiţi prin Duhul Sfânt, participând la luminare şi la har în măsura vredniciei şi rangului lor.

Îngerii sunt puternici şi gata spre a îndeplini voia lui Dumnezeu. Dacă ei s-au arătat în trupuri, aceasta este doar pentru a-i încredinţa pe oameni de existenţa lor, iar dacă Biserica îi înfăţişează sub chipul unor copii înaripaţi, este doar pentru a înfăţişa nevinovăţia lor.

Sf. Dionisie Areopagitul vorbeşte despre nouă cete cereşti, dar numărul exact numai Dumnezeu îl ştie. Proorocul Daniel, într-o vedenie, a zărit în jurul tronului ceresc „mii de mii de slujitori care stăteau înaintea lui“ (Daniel 7, 10). Mântuitorul, în timpul Patimilor Sale, a vorbit de „legiuni“ de îngeri (Matei 26, 53). Sfântul Ioan Gură de Aur vorbeşte de „popoare infinite de puteri netrupeşti, ale căror mii nu le poate număra nimeni“, iar Sf. Clement Alexandrinul crede că „îngerii sunt în număr infinit“. „Infinitatea nu înseamnă însă lipsa oricărei limite a numărului lor, ci neputinţa pentru oameni de a ajunge vreodată la capăt, în numărarea lor“ (Pr. Dumitru Stăniloae).

La început toţi îngerii au fost buni, strălucind de frumuseţe, înţelepciune şi alte daruri, dar unii, avându-l în frunte pe Lucifer, s-au ridicat împotriva lui Dumnezeu, îndepărtându-se de Dumnezeu, prin voinţa lor liberă. Sf. Ioan Damaschin ne spune: „Mulţimea nenumărată de îngeri aşezaţi sub el s-a dezlipit, i-au urmat lui şi au căzut împreună cu el. Aşadar cu toate că erau de aceeaşi natură cu îngerii, totuşi au devenit răi, înclinându-şi de bunăvoie voinţa lor de la bine spre rău“.

Demonii nu au stăpânire, nici putere asupra cuiva, decât numai dacă li se îngăduie de către Dumnezeu în scopul mântuirii, ca în cazul lui Iov, sau gadarenilor. Ei au fost pedepsiţi şi „stau înconjuraţi de întuneric, ferecaţi cu lanţuri şi păstraţi pentru judecată“ (2 Petru 2, 4).

Îngerii credincioşi au fost întăriţi în har şi văd pururea faţa Tatălui ceresc (Mt. 18, 10).

Misiunea lor este de a-i ajuta pe oameni, pe de o parte ca să înţeleagă realitatea eternă a lui Dumnezeu, pe de altă parte să contribuie la întărirea spirituală etică a omului. Spiritele netrupeşti ajută pe oameni să facă acest urcuş, atât pe plan de cunoaştere, cât şi de progres duhovnicesc. Sf. Grigorie Palama crede că „mulţimea multifelurită şi fără număr a îngerilor s-a dat pentru om“. Sau, în alt loc: „Înainte de noi şi pentru noi Dumnezeu a creat pe îngeri, pe care-i trimite să slujească acelora care au să moştenească mântuirea“.

Cazul niniviteanului Tobit, din Vechiul Testament, este foarte elocvent în acest sens. Asupra bătrânului Tobit s-a abătut o nenorocire îndoită: sărăcia şi pierderea vederii. Şi-a adus însă aminte că a împrumutat o sută de bani unei rudenii, care se afla acum departe de sine. S-a hotărât să-l trimită pe feciorul său în Madia, zicându-i: „Mergi şi caută-ţi un om care să meargă cu tine“. S-a dus fiul lui Tobit şi a găsit un tânăr care să-l însoţească. Acesta l-a sfătuit şi l-a apărat de primejdii, l-a ajutat să-şi afle o soţie, să-şi primească banii şi să se întoarcă acasă şi cu un leac care a redat lumina ochilor tatălui său.

Acest tânăr nu era altul decât trimisul lui Dumnezeu, arhanghelul Rafail: „s-a dus să caute un om şi a aflat pe Rafail care era înger“ (Tobit 5, 4).

Tot astfel şi oamenii primesc prin îngerul de la Botez un însoţitor, o călăuză îngerească în anevoioasa călătorie spre *„patria cerească“*. Îngerii îi protejează pe oameni în lupta lor pe calea mântuirii. Astfel aflăm că un înger l-a oprit pe Avraam să-şi jertfească fiul; doi îngeri l-au scăpat pe Lot de la pieire. Îngerul l-a încurajat pe proorocul Ilie când era prigonit de regele Ahab; i-a păzit pe cei trei tineri în cuptorul de foc; l-a descătuşat pe Petru din temniţă. Chiar şi în viaţa Mântuitorului au intervenit îngerii: în pustie, în grădina Ghetsimani, la învierea şi înălţarea Sa etc.

Arhanghelul Gavriil a vestit Fecioarei Maria întruparea Fiului lui Dumnezeu. Cete cereşti au cântat la Naşterea Domnului: „Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu şi pe pământ pace, între oameni bunăvoire!“ (Luca 2, 14). Îngerul l-a povăţuit pe Iosif să plece în Egipt.

În ceruri, îngerii Îl iubesc pe Dumnezeu, Îl binecuvintează şi-L preamăresc cu laude nesfârşite. Proorocul Isaia ne mărturiseşte că „a văzut pe Domnul şezând pe un tron de domnie foarte înalt. Serafimii stăteau deasupra lui strigând şi grăind: Sfânt, sfânt, sfânt este Domnul Savaot, plin este cerul şi pământul de mărirea Lui“ (Isaia 6, 2). Iar Sf. Ioan a auzit glasul multor îngeri care ziceau: „Vrednic este mielul care a fost înjunghiat să primească puterea, bogăţia, înţelepciunea, tăria, cinstea, slava şi lauda“ (Apoc. 5, 12).

În afară de preamărire, îngerii împlinesc voia lui Dumnezeu „întru conducerea lumilor, a împărăţiilor, a popoarelor, a cetăţilor şi a oamenilor, fiind uneltele Providenţei celei atotcuprinzătoare“.

În Biserică se realizează nu numai o comuniune între membrii ei văzuţi, ci şi cu îngerii. Sf. Scriptură vorbeşte de o relaţie specială între înger şi persoana umană. Mulţimea de îngeri trebuie deci să corespundă mulţimii de oameni. Legătura ontologică între cei doi este în beneficiul omului, prin faptul că oferă celui din urmă un model spiritual, dar şi al îngerului, deoarece prin coborârea lui Dumnezeu la oameni, îngerul cunoaşte realitatea divină în forme noi. „Numai împreună, lumea simţibilă, având drept coroană omul, şi lumea inteligibilă a îngerilor sunt un receptacol deplin al relevării lui Dumnezeu şi al valorificării ei“.

Legătura ontologică dintre înger şi om se manifestă şi prin faptul că îngerii înalţă rugăciunile omului către Dumnezeu: „Apoi a venit un înger, care s-a oprit în faţa altarului ceresc cu o cădelniţă de aur. I s-a dat tămâie multă, ca s-o ducă împreună cu rugăciunile tuturor sfinţilor, pe altarul de aur care este înaintea scaunului de domnie“ (Apoc. 8, 3).

Mai mult, când va veni Fiul Omului pe norii cerului, „îngerii Săi vor aduna pe cei aleşi ai Lui din cele patru vânturi, de la o margine a cerurilor până la cealaltă margine a lor“ (Matei 24, 31). Îngerul păzitor „al vieţii noastre“ va fi, la judecată, avocatul nostru. El se va lupta cu ceata diavolilor, cu ceata păcatelor pe care le-am săvârşit şi va încerca să încline balanţa şi hotărârea lui Dumnezeu în favoarea noastră.

De aceea, obligaţia noastră este să-i cinstim pe sfinţii îngeri ca pe „casnicii lui Dumnezeu“, cei ce „stau înaintea slavei Celui Sfânt“, să-i ascultăm „să nu lovim de piatră piciorul nostru“ şi să ne străduim să fim vrednici de „vrednicia“ însoţitorului şi prietenului nostru, până vom ajunge la „ţara făgăduinţei“.

Pr. AUREL PAVEL

Biblie şi politică. Ţara Sfântă în secolul al XIX-lea

„Împărăţia Mea nu este din această lume“ (In 18, 36). Aceste cuvinte le rosteşte Mântuitorul în faţa lui Pilat. Şi Pilat e nedumerit, nu înţelege. Insistă să afle dacă cel din faţa lui e împărat. În final el rămâne neputincios în a realiza că Cel din faţa sa nu poate fi încadrat în categorii umane, politice. Idealul separării religiei de politică? — un deziderat de care realitatea s-a apropiat sau s-a depărtat mai mult sau mai puţin de-a lungul istoriei. Istoria confirmă în multe rânduri felul lui Pilat de a concepe realitatea. În ce măsură s-a făcut politică pe baza sau din cauza Bibliei? Influenţa Scripturii asupra civilizaţiei şi a culturii europene este incontestabilă şi cine nu o poate remarca şi astăzi e fie orb, fie ignorant. Un caz particular este şi interesul subit izbucnit pentru Palestina în sec. 19 în Europa, după ce el dispăruse odată cu apusul epocii cruciadelor. Deodată Ţara Sfântă, aflată sub stăpânire otomană, revine în centrul atenţiei europenilor. Una din cauzele fundamentale a fost declinul imperiului otoman, supus tot mai mult influenţei statelor europene din ce în ce mai puternice economic. Poate că şi romantismul, cu nostalgia lui pentru origini, a trezit interesul pentru locul de naştere al creştinismului.

Dar Biblia a jucat şi ea rolul ei. Mai precis preocupările criticii literare pe marginea Bibliei, apărute după iluminism. Pe baza unor observaţii de ordin filologic, Biblia este fragmentată, autoritatea afirmaţiilor sau realitatea evenimentelor biblice fiind puse sub semnul îndoielii. Critica raţionalistă a fost primită cu indignare de mulţi creştini. Ca reacţie la noile teorii, creştini de diferite confesiuni au pornit în Ţara Sfântă să caute mărturii extrabiblice ale adevărului istoric. Este de fapt momentul de naştere al arheologiei biblice moderne. În urma acestor preocupări s-a înfiinţat la Ierusalim „École biblique“. Scopul declarat al arheologiei biblice era unul apologetic: săpăturile trebuiau să demonstreze că „totuşi Biblia are dreptate!“.

Aceste preocupări istoricizante (de istoricizare a Bibliei) au produs însă schimbări şi în accepţiunea europeană despre poporul iudeu. De unde până în secolul 18, legătura dintre poporul iudeu şi Palestina era mai mult simbolică-religioasă, încastrată în paginile Bibliei, în Europa secolului 19 apare dimensiunea istorică a acestei legături: cu mulţi ani înainte de apariţia creştinismului, ţara biblică, Palestina, a fost locuită de evrei. Condiţiile unei emancipări a conştiinţei naţionale iudaice erau astfel date, punându-se totodată şi problema reîntoarcerii evreilor în Ţara Sfântă.

De la ideea reîntoarcerii evreilor în Ţara Sfântă la speranţa convertirii lor nu era decât un pas. Convertirea evreilor este pentru creştini un semn eshatologic, al vremurilor dinaintea sfârşitului lumii. Problematica a creat astfel o vie reacţie în cercurile hiliaste protestante. Concepţia hiliastă este cunoscută încă din primele trei secole creştine,

(Continuare în pag. a 5-a)

Pr. Asist. CONSTANTIN OANCEA

Sfântul Antonie de la Iezerul

— Zece ani de la canonizare —

Despre Sfântul Antonie de la Schitul Iezerul, acest „mare pustnic al secolului al XVIII-lea din munţii Vâlcea“, cum îl numea savantul Nicolae Iorga, s-a scris relativ puţin. Din nefericire, chiar şi în aceste scrieri, consacrate personalităţii sale, s-au strecurat câteva erori care modifică configuraţia personalităţii sale. Întrucât ele au apărut în cele mai prestigioase publicaţii bisericeşti şi chiar texte oficiale consacrate sfântului, am considerat potrivit ca, acum la împlinirea a zece ani de la canonizarea sa solemnă, să revenim asupra lor, pentru ca - în limita documentelor istorice - să aducem câteva precizări pentru a fi aşezat în adevărata sa lumină.

Astfel, în „Filocalia“, vol. 8, din anul 1979, citim: „În prima jumătate a secolului XVIII se nevoia într-o peşteră din apropierea de Schitul Iezerul (jud. Vâlcea), pustnicul Antonie, de origine din Teiuş (Transilvania). Când episcopul Ilarion al Râmnicului reface la 1714 Schitul Iezerul, primeşte mult ajutor de la schimonahul Antonie“ (p. 571-572).

În volumul intitulat „Sfinţi români şi apărători ai Legii strămoşeşti“, apărut în 1987, la capitolul *Cuviosul Antonie sihastrul de la Iezeru-Vâlcea,* citim că acest Cuvios „a văzut lumina vieţii într-unul din satele subcarpatice ale judeţului Vâlcea. Având din copilărie o viaţă aleasă şi multă evlavie pentru nevoinţă călugărească, mergea mereu să se închine pe la numeroasele mânăstiri şi schituri din partea locului, ca şi pe la chiliile sihaştrilor care îşi căutau liniştea în munţi. Apoi, urmând sfatul egumenului de la Schitul Iezeru-Vâlcea, a luat crucea lui Hristos, tunzându-se monah în acest Schit cu totul retras de lume“ (p. 496).

De asemenea, în *Sinaxarul* aprobat oficial, când a fost canonizat *Preacuviosul Părintele nostru Antonie, care s-a nevoit în Schitul Iezeru din ţinuturile Vâlcii (23 noiembrie),* şi publicat în „Vestitorul“ - Periodic al Patriarhiei Române, scrie că „înaintând cu vârsta, a ajuns preot, spre slava lui Dumnezeu şi bucuria duhovnicească a părinţilor săi . . . Dorind să sporească nevoinţele sale, cu binecuvântarea egumenului mânăstirii a mers la episcopul locului, Ilarion, să-i ceară binecuvântarea să plece la sfântul Munte Athos“ (Anul IV (1992), nr. 74, p. 3).

Pentru adevărata cunoaştere a vieţii Sfântului Antonie de la Iezerul, dispunem de două surse fundamentale: una este *Viaţa Cuviosului Antonie de la Iezerul,* scrisă de ieromonahul Nicolae, despre care se ştie că „a fost ucenic Sfinţiei Sale din vârsta copilăriei“; el a cunoscut întreaga sa viaţă, motiv pentru care a şi considerat ca o datorie de conştiinţă lăsarea ei în scris, atât monahilor iezereni, cât şi credincioşilor iubitori de progres duhovnicesc şi de mântuire a sufletului. A doua sursă o descoperim în valoroasele însemnări ale arhimandritului Chiriac Râmniceanu, strănepot, după mamă, al Cuviosului Antonie.

Ieromonahul Nicolae scrie *Viaţa Cuviosului Antonie* chiar în anul morţii sale, la anul 1720, fiind păstrată într-un manuscris din 1740, ce cuprinde *Pomelnicul Schitului Iezerul,* redactat de acelaşi Cuvios Nicolae, cu sprijinul jupanului Nica. Însă, datorită vicisitudinilor istoriei, prin care a trecut sfântul locaş, acest valoros document a dispărut. Meritul pentru descoperirea lui revine arhimandritului cronicar Chiriac Râmniceanu, un distins monah pregătit în şcoala Mânăstirii Bistriţa şi a Mitropoliei din Bucureşti, şi călugărit la Mânăstirea Cernica, sub numele de Chiril monahul, unde primeşte şi harul diaconiei, în timpul renumitului stareţ Gheorghe arhimandritul.

Personalitate de frunte a monahismului românesc, fiind inclus în „Filocalie“, cu textul isihat *Rânduiala cea bună a vieţii de sine* (vol. 8, p. 610-617), era un iubitor al rugăciunii şi a liniştei sufleteşti - aripile monahului care ridică spre înălţimile desăvârşirii sufleteşti. Înclinat spre viaţa isihastă, tânărul ierodiacon Chiril mărturiseşte, că: „Dorind de pustietate, şi auzind eu de sfântul Schit Iezerul, că este la adâncă pustie şi este făcut de un strămoş al nostru, spunându-mi tatăl meu“, s-a hotărât să se retragă acolo. De remarcat că, şi tatăl său era călugăr în obştea cernicană, având numele de Panteleimon monahul, care i-a relatat cele menţionate.

La Schitul Iezerul, ierodiaconul Chiril întâlneşte pe Cuviosul Ştefan, „un bătrân ieroschimonah şi duhovnic vechi“, trăind acolo de peste 50 de ani; el i-a istorisit multe fapte minunate despre Cuviosul Antonie, arătându-i şi gropniţa unde i se păstrează sfintele sale moaşte.

(Continuare în pag. a 7-a)

Arhim. VENIAMIN MICLE

Instrumentalizarea divinului prin instrumentalizarea fiinţei umane

Sfârşitul lunii octombrie aduce în prim-planul presei catolice franceze şi nu numai, un conflict reactualizat. Revista **„La Vie"** (nr. 2981, 17—23 oct. 2002, p. 52—53), precum şi cotidianul **„La Croix"** (din 24 oct. 2002, p. 21) şi, alături de ele, canalele de ştiri ale **TF1** şi **TV5,** anunţau pe piaţa de informaţie reactualizarea conflictului dintre Roma şi Universitatea din Louvain (Louvain — la — Neuve), Belgia. Şi aceasta pentru că — după spusa editorialistei Claire Legros, **„La Vie"** — pentru prima dată, cercetătorii şi teologii universităţii catolice din Louvain s-au pronunţat în favoarea cercetării pe embrionul uman, în vederea realizării unor terapii în maladii diverse, mai ales incurabile. De altfel, Louvainul, în ciuda interdicţiei pe care Roma a dat-o în 1987, a continuat să utilizeze tehnica fecundării în vitro, mai ales în clinica de ginecologie Sf. Luca sau a centrului de cercetare medicală de la Mont-Godinne, ambele cu statut universitar.

Profesorul Jacques Dounez — citat ca sursă atât de presa scrisă, cât şi de cea audio-vizuală, chipul lui ocupând zile bune primplanul unor emisiuni televizate — afirmă: „Eu sunt medic catolic, practicant, n-am efectuat niciodată nici un avort (este directorul cercetării ginecologice, n.n.), dar sunt gata, în sufletul meu şi în conştiinţa mea, să utilizez embrionul pentru dezvoltarea noilor tratamente contra maladiilor incurabile, plecând de la acordul prealabil al părinţilor." El este — alături de Marcel Crochet, rectorul Universităţii Catolice — unul dintre principalii artizani ai Documentului din 7 oct. 2002, ale cărui puncte forte (care au şi născut, de altfel, dezbaterea aprigă în sânul Bisericii Catolice) pot fi reduse la:

1. Acceptarea cercetării pe celule prevalate de la embrioni umani.

2. Producerea, **in vitro,** de embrioni umani asupra cărora să se execute cercetarea medicală.

„La Vie" consemnează că, în fond, Universitatea din Louvain — extrem de bine cotată, dispunând de un corp profesorul de excepţie, în care se înscrie şi Christian de Duve, laureat al Premiului Nobel (1974) tocmai pe cercetare în domeniul biologiei celulare — s-a aflat în opoziţie cu Roma, enunţând şi alte documente (dintre care unul, în 1995, generic pentru FIV — **Fecundation in Vitro),** având mereu o poziţie contrară Romei (Vaticanului, de fapt), uneori cu binecuvântarea Cardinalului Danneels, primatul Belgiei. O binecuvântare „discretă", desigur. De altfel, tot Louvainului îi aparţine ideea clonării terapeutice, adică a clonării/creării embrionilor prin transfer de celule, în vederea cercetării ştiinţifice. Ceea ce este interesant ţine de faptul că în toate aceste demersuri ştiinţifice — cf. **„La Croix",** articol semnat de Claire Lesegretain — există susţinerea unui comitet de etică medical-umană din care fac parte şi o serie de teologi ce ţin de Facultatea de Teologie Catolică din cadrul acestei Universităţi belgiene. Ei pun în practică spusa aceluiaşi cardinal, primat al Belgiei, care sublinia la un moment al structurării acestei linii etice, deloc în coincidenţă cu aceea a Romei: „Dacă suntem o universitate catolică, noi suntem, de asemenea, şi o universitate liberă şi independentă", mai ales, firește, în ceea ce priveşte linia oficială propusă de Roma.

Două puncte preced materialul documentului din 7 oct., şi poate că de acolo va continua dialogul. „Embrionul aparţine, chiar şi prin natura sa biologică, ordinii umane (deci, **nu divine,** n.n.). De aceea, el nu va putea fi socotit niciodată un simplu material biologic echivalent materialului animal de cercetare", de aici decurgând necesitatea exprimării unei linii coerente, în ceea ce priveşte limitele manipulării genetice, până la care poate fi utilizat materialul uman. Al doilea punct atrage atenţia asupra ideii că, spre deosebire de materialul animal, „niciodată embrionul uman nu poate face obiectul comercializării". O încercare de a **fătui** moral o acţiune totalmente imorală, antiumană?

Este şi părerea lui Patrick Verspieren (s.j., responsabil la Departamentul de Etică Medicală de la Centrul Sevres, Paris) care, răspunzând întrebărilor revistei **„La Vie"** (pe care am citat-o), afirmă: „Acest text mă surprinde şi-mi pare a fi foarte neavenit". Cum Biserica Catolică reafirmă, mereu, „demnitatea absolută a persoanelor şi respectul faţă de tot ce aparţine ordinii umane", teologul iezuit acuză Louvainul că nu ţine cont de aceasta, mai ales că tehnica în sine, propusă de belgieni, este în reală opoziţie cu hotărârea Conciliului II Vatican şi a altor documente ecclesiale. În fond, după utilizarea unei părţi, materialul uman propus cercetării se aruncă, putând fi vorba de o reală instrumentalizare a fiinţei umane. Opusă, cel puţin după părerea noastră, adevăratului proces pe care-l cere Dumnezeu de la o acţiune creştină autentică, adică îndumnezeirea umanului.

Patrick Vespieren conchide: „Este şocant că, pe de o parte, vorbim de respectul datorat embrionului uman, dar pe de alta — documentul din 7 oct. arată clar aceasta — afirmăm că utilizarea pentru cercetare este posibilă, plecând de la motivul că, în embrionul realizat **in vitro,** proiectul parental nu există. Aceasta arată că părinţii ar avea toată puterea asupra propriului lor produs embrionar. Cu alte cuvinte, demnitatea embrionului nu există decât dacă ea trece printr-un cuplu parental? Eu unul nu cred aceasta. Sunt, de asemenea, şocat citind că există, în prealabil, un comitet de etică, comitet care legitimizează această afacere. Lăsând la o parte ambiguitatea unui astfel de lucru, dacă este să vorbim totuşi de o etică, ea este făcută în numele cui?" Tot el este cel care-i acuză pe oamenii de ştiinţă că primesc a face cercetare pe embrion, el fiind singurul segment uman care nu se poate autoapăra.

Toate aceste lucruri par a fi desprinse dintr-un scenariu de film SF. Par a fi departe de noi, de posibilităţile noastre, atât medicale, cât şi financiare. Dar să avem grijă de mentalitatea care uşor se strecoară şi de modul în care TV-ul sau presa scrisă contactează memoria colectivă a românilor. Campanii de filmografie pro-homosexualitate sau pro-avort, documentare pro-magie sau pro-păgânism fac parte, s-o recunoaştem, din panoplia atacului antihristic al orei de acum. Să ne pregătim — şi spunând aceasta mă refer la lectura corectă a evenimentelor — să întâmpinăm provocările lumii. În alianţă cu cei din lume care, conştienţi de existenţa lui Dumnezeu, nu vor să-I stea împotrivă. Şi, mai mult, refuză joaca de-a Dumnezeu.

Pr. CONSTANTIN NECULA

Unirea Bucovinei cu Patria Mamă

(Urmare din pag. 1)

de autorităţile habsburgice în anul 1910, românii constituiau doar 34,24% din populaţie, în timp ce ucrainienii 38,22%, evreii 12%, germanii 9,15%, iar polonezii 4,5% **(Ibidem,** p. 181). Între 1775—1848, populaţia românească a crescut doar de patru ori, în timp ce cea ucraineană de 21 de ori. Iar fenomenul a continuat şi în deceniile următoare. Astfel, de exemplu, în anul 1857, în capitala provinciei, Cernăuţi, locuiau 7612 germani, 4800 români, 4678 evrei, 3500 ucrainieni şi 810 polonezi. În anul 1910, din cei 54 171 de locuitori ai acestui oraş, românii constituiau o mică minoritate (anume de 7624 de persoane; în acelaşi an, locuiau în Cernăuţi peste 17 000 de evrei şi peste 10 000 de ucrainieni).

Începând cu a doua jumătate a secolului al XIX-lea, ucrainienii au cerut tot mai multe drepturi în Biserica românească din Bucovina, al cărei sediu a fost mutat în anul 1781 de la Rădăuţi la Cernăuţi (vechea episcopie a fost ridicată la rang de mitropolie în anul 1873). Ucrainienii doreau introducerea limbii ucrainiene în administraţia bisericească, precum şi numirea unor preoţi ruteni la conducerea eparhiei. Mitropolitul Silvestru Morariu Andrievici (1879—1895) s-a împotrivit acestor pretenţii, însă în timpul păstoririi urmaşului său, Arcadie Ciupercovici (1896—1902), au fost numiţi doi asesori consistoriali şi doi profesori ruteni la Facultatea de Teologie. La începutul secolului XX, ucrainienii cereau ca mitropolitul să fie rutean, iar pentru români să se înfiinţeze o episcopie sufragană, la Rădăuţi sau Suceava. În anul 1913 a fost numit, peste voinţa mitropolitului Vladimir Repta, un vicar ucrainean (Mircea Păcurariu, **Istoria Bisericii Ortodoxe Române,** ed. II, vol. II, Bucureşti, 1994, p,. 186—190).

Un an mai târziu a izbucnit primul război mondial, care a dus la destrămarea Imperiului Austro-Ungar. Mişcarea de eliberare naţională nu putea să-i lase indiferenţi pe patrioţii români din Bucovina. Membrii Clubului Parlamentar Român din Viena s-au constituit la 24 octombrie 1918 în Consiliul Naţional Român din Austria. Trei zile mai târziu a fost înfiinţată, sub preşedinţia lui Iancu Flondor, Adunarea Constituantă de la Cernăuţi, alcătuită din deputaţi români din Viena şi Cernăuţi, din primari români ai localităţilor bucovinene şi din alţi reprezentanţi ai intelectualităţii şi clerului român. Această Adunare a hotărât în aceeaşi zi unirea Bucovinei cu România.

Însă conjunctura internaţională crea probleme destul de mari punerii în practică a acestei decizii. Împotriva Rusiei sovietice, Puterile Centrale au sprijinit crearea unui stat ucrainian independent, iar printr-un tratat secret semnat între Austria şi Ucraina, Bucovina urma să intre în componenţa statului rutean. În aceste condiţii, era necesar ca fruntaşii mişcării naţionale române să dobândească sprijinul celorlalte naţionalităţi din Bucovina. Tocmai de aceea, a fost convocat Congresul General al Bucovinei, la care au fost invitaţi reprezentanţi ai tuturor etniilor din Bucovina. Acest Congres s-a întrunit la 23 noiembrie 1918, în Sala Sinodală a Palatului Mitropolitan din Cernăuţi, fiind format din 74 români, 13 ucrainieni, 7 germani şi 6 polonezi. Evreii au refuzat să trimită vreun delegat. Reprezentanţii populaţiilor germană şi poloneză au votat alături de membrii Consiliului Naţional Român unirea Bucovinei cu România. Împotrivirea reprezentanţilor ucrainieni nu a mai putut împiedica realipirea la Patria Mamă a acestei provincii ruptă samavolnic din Trupul Ţării, 144 de ani mai înainte.

Din nefericire, România Mare nu a dăinuit decât 22 de ani. La 23 august 1939, Germania nazistă şi URSS au semnat un tratat de alianţă, cu mai multe protocoale adiţionale secrete, care permiteau sovieticilor să anexeze Ţările Baltice, estul Poloniei şi Basarabia. Însă la 26 iunie 1940, URSS a cerut României nu doar cedarea Basarabiei, ci şi a Bucovinei de nord şi a ţinutului Herţa. Aceste provincii au fost predate fără luptă până la 2 iulie 1940. În timp ce o mare parte din Basarabia (aproximativ 30 000 km²) a devenit R.S.S. Moldovenească, Bucovina de nord, Basarabia de nord şi de sud au fost încorporate în R.S.S. Ucraineană. Prin tratatul semnat în anul 1997 între România şi Ucraina, cea dintâi a consfinţit ca aproximativ 18 000 km² din teritoriul României interbelice să rămână parte integrantă a statului ucrainean. În acest fel, o unire a nordului Bucovinei cu România nu se va mai putea înfăptui, rămânând însă teoretic posibilă doar o unire cu România a Republicii Moldova, desigur în cazul în care cetăţenii acestui stat independent vor dori aceasta. Dar, contextul internaţional va îngreuna şi mai mult reînfăptuirea unităţii naţionale, deoarece, prin intrarea României în alianţa militară nord-atlantică şi în Uniunea Europeană, Prutul va rămâne încă pentru mult timp o graniţă nu doar între state, ci şi între diferite blocuri militare. Cu siguranţă că politicienii noştri au pierdut la începutul anilor 90 şansa de care au ştiut profita înaintaşii de la 1918. Rămânem doar cu speranţa că, peste generaţii, când vom mai întâlni poate o asemenea şansă, conducătorii poporului român să fie mai puţin preocupaţi de propriile lor interese, şi să se dedice mai mult slujirii intereselor naţionale.

In memoriam: pr. prof. dr. AUREL JIVI

Seară de muzică şi poezie

Sfârşit de toamnă: căutare . . . regăsire . . . împlinire, întru neumbrita bucurie de a fi împreună în toamna nădejdii şi-a iubirii . . . iată înţelesul pe care noi, studenţii Faucultăţii de Teologie „Andrei Şaguna" - Sibiu, am căutat să-l dăm serii de 11 noiembrie, seară de muzică şi poezie dedicată memoriei părintelui nostru drag, AUREL JIVI.

Pentru noi, vestea morţii a fost covârşitoare, mai cu seamă pentru studenţii din anii mai mari care am avut norocul să-l cunoaştem mai bine . . ., covârşitoare, deoarece în sufletele noastre, în fiecare seară, la vecernie, când ne rugam pentru însănătoşirea părintelui, mai pâlpâia flacăra nădejdii, poate chiar aveam siguranţa că părintele se va întoarce cât de curând printre noi. Dar . . . a fost să fie altfel . . . şi atunci ne-am spus că atâta timp cât vom păstra în sufletele noastre nădejdea Învierii, nimic nu poate fi spre moarte ci numai spre viaţă! Că, aşa cum spune şi poetul Lucian Blaga, Domnul e peste tot şi în toate:

„Printre lucruri când umblăm, pe-aproape sau departe,
cerul, singur cu tăria sa albastră,
ne urmează pretutindeni *în viaţă* şi *în moarte*"...

(„Vestea cea bună")

Cu aceste convingeri am organizat seara de muzică şi poezie, cu certitudinea că, pentru a spori în nădejdea Învierii, trebuie mai întâi să ne căutăm, căutându-ne să ne cunoaştem, să ne regăsim, să fim în comuniune, să sporim în ea. Drept pentru care, intenţia noastră a fost şi aceea de a le face colegilor din anul I, care se află la început de drum, o altfel de primire, de a le spune, într-un mod mai apropiat un „bun-venit".

Mesajul pe care am vrut să-l sădim în sufletele celor prezenţi a fost acesta: sfârşitul de toamnă nu trebuie să însemne tristeţe, însingurare, ci, dimpotrivă: bucurie, comuniune, nădejde. Noi, cei implicaţi în organizarea serii, am dorit să aducem lumină, lumina aşa cum se află ea în sufletele noastre, sub formă de muzică . . ., de poezie . . ., de rugăciune. Au fost audiate în acest sens, piese vocal-simfonice („Sfinte Dumnezeule" de Ioan Hrisan, o prelucrare după „Lacul Lebedelor" de P. I. Ceaikovschi), au fost interpretate cântece: „Lumină lină", „Emoţie de toamnă", „Învaţă de la toate", „Rugăciune", „De ce nu-mi vii" etc., au fost recitate poezii aparţinând poeţilor: Ioan Alexandru, Daniel Turcea, Alexandru Teodorescu, Zorica Laţcu, Nichita Stănescu, Tudor Arghezi, Traian Dorz, Cezar Baltag, Vasile Voiculescu, Mihai Eminescu, Alfred de Musset.

Tematica poeziilor recitate a fost în concordanţă cu muzica audiată iar mesajul lor a fost acela de a convinge şi de a ne convinge pe noi înşine încă o dată, că acolo unde există iubire, nu există moarte, că nu te poţi îndepărta de ceea ce-ai iubit, de cei pe care i-ai iubit, atâta timp cât iubeşti până la capăt.

Noi ştim că părintele AUREL JIVI a fost un exemplu de iubire, că a iubit frumosul şi adevărul, dar mai presus de toate a iubit oamenii, ne-a iubit pe noi!

O veşnică şi frumoasă amintire îi vom păstra în inimile noastre . . . şi sperăm că această seară să ne fi adus pe noi, cei prezenţi mai aproape cu un pas de el, mai aproape cu un pas de . . . *Lumină.* Sperăm că timpul scurs între muzică, poezie şi rugăciune ne va fi făcut să uităm pentru o clipă „răul lumii" şi că am plecat de la această seară, purtând în suflete certitudinea că în *„orice sfârşit* e şi *un început* / cum în sămânţă *murmurul florii.* Când vom pleca . . . va fi *toamnă* şi *linişte"* (Anghel Dumbrăveanu).

Mulţumiri aducem părintelui decan DUMITRU ABRUDAN, părintelui CONSTANTIN NECULA, d-lui prof. SEBASTIAN MOLDOVAN, d-şoarei IULIANA STREZA pentru cuvintele de suflet pe care ni le-au dat şi de asemenea pentru tot ajutorul acordat în vederea realizării acestei seri.

Mulţumiri speciale aducem soţiei părintelui AUREL JIVI, d-nei profesoare LILIANA JIVI pentru prezenţa ei în mijlocul nostru la această seară şi . . . cu gândul că-i vom face o mică bucurie, amintim mai jos versurile cele mai îndrăgite de Pr. AUREL, versuri ce ar fi trebuit să încheie această seară, dar pe care nimeni, ca un paradox, atunci nu şi le-a mai amintit! Aceste versuri sunt, cred, ultimele versuri rostite de Pr. AUREL, ca o profeţie, la o seară de poezie dedicată lui Eminescu:

„Atâta aur şi-atâtea flori
Şi-atâtea lucruri sfinte
Peste-ntunericul vieţii
Ai revărsat, PĂRINTE!"

Vii să ne facă Domnul, să simţim şi să credem că murim pentru a nu muri, murim pentru a ne naşte!

MIHAELA-CLAUDIA POP,
anul IV, Facultatea de Teologie

Centenar — Doi iluştri profesori de teologie

Pr. prof. dr. Dumitru Belu

Centenarul naşterii Pr. Dr. Dumitru Belu, unul dintre eminenţii profesori de Teologie care au ilustrat şcoala teologică sibiană, ne readuce în minte îndemnul Sf. Apostol Pavel: „Aduceţi-vă aminte de mai-marii voştri, cei ce v-au grăit vouă cuvântul lui Dumnezeu; la a căror săvârşire luând seama, urmaţi-le credinţa" (Evr. 13, 7). Credem că vom împlini într-o oarecare măsură îndemnul paulin evocând evenimentele mai importante din viaţa şi din prodigioasa sa activitate.

A văzut lumina zilei la 21 noiembrie 1902 în localitatea Greceanca, jud. Buzău, într-o familie de agricultori cu sănătoase tradiţii creştine, cu un profund cult pentru familie şi pentru împlinirea îndatoririlor obşteşti. Părinţii săi, Ioan şi Stana, erau de condiţie modestă. Dar Dumnezeu i-a binecuvântat cu o altă bogăţie; le-a dăruit 11 copii, dintre care doi băieţi au trecut la cele veşnice încă din fragedă copilărie. Cei nouă rămaşi în viaţă s-au afirmat ca persoane onorabile, procurând deplină satisfacţie părinţilor.

Dumitru, al treilea născut, urmează clasele primare în localitatea natală, evidenţiindu-se ca un elev deosebit de conştiincios şi cu un ascuţit spirit de observaţie, ceea ce i-a atras aprecierea colegilor.

În dorinţa de a deveni preot, urmează cursurile Seminarului Teologic „Chesarie" din Buzău, pe care le-a absolvit în anul 1923. Şi la seminar s-a remarcat ca un elev deosebit de studios şi de docil în respectarea conduitei morale, fapt remarcat atât de profesori cât şi de colegi.

Diploma de seminar i-a dat dreptul să-şi continue studiile teologice în învăţământul superior, ceea ce şi face în toamna anului 1923, înscriindu-se la Facultatea de Teologie a Universităţii din Cernăuţi. Aici găseşte un larg câmp de studiu, căruia i se dedică tânărul Dumitru cu toate puterile sufleteşti. Aici mai are şi fericita ocazie de a lega prietenie, asemenea Sf. Trei Ierarhi din Atena, cu viitorii străluciţi teologi: Ştefan Lupşa — istoric de seamă al Bisericii noastre, şi Dumitru Stăniloae — cel mai de seamă dogmatist al Bisericii Ortodoxe.

Pe tânărul student teolog l-au atras toate disciplinele teologice, dar mai ales cele din secţia sistematică şi practică. Dovada o constituie faptul că titlul de licenţiat în Teologie l-a obţinut la catedra de Teologie Morală, cu lucrarea intitulată **Caracterul moral**, susţinută în 1927, cu calificativul „maxim".

Urmează apoi şi cursurile de doctorat în Teologie. După promovarea examenelor **riguroase**, la 14 noiembrie 1929 susţine teza de doctorat intitulată „Hristologia Părinţilor Apostolici", lucrare rămasă netipărită, cu excepţia unui singur capitol intitulat „Hristologia lui Ignatie Teoforul" apărut în Rev. Teol. din Sibiu nr. 6—7/1931.

În dorinţa de a se informa multilateral şi de a-şi lărgi orizontul cunoştinţelor, în paralel cu studiile teologice tânărul teolog a frecventat şi cursuri la Facultatea de Litere şi Filosofie, susţinând chiar şi unele examene la Etică, Pedagogie, Sociologie şi Estetică, pe care le-a promovat cu distincţie.

Înzestrat cu vocaţie pedagogică, dublată de o bogată zestre sufletească şi spirituală, conducerea bisericească l-a apreciat acordându-i funcţii administrative şi slujiri didactice. A fost profesor suplinitor la Seminarul monahal de la Neamţu, apoi la cel de la Cernica. Din 1936 a funcţionat ca profesor suplinitor la Academia Teologică din Oradea şi Timişoara până la 31 dec. 1947, unde a propus mai multe discipline Teologice.

După abolirea monarhiei şi proclamarea republicii (30 dec. 1947) a urmat şi reorganizarea învăţământului teologic. În locul Academiilor şi Facultăţilor de Teologie s-a permis înfiinţarea doar a două Institute Teologice de grad Universitar, în Bucureşti şi Sibiu. Foştii profesori de la academii şi facultăţi au cunoscut destine diferite (pensionări, încadrări la parohii sau în aparatul administrativ). Pr. prof. D. Belu a avut norocul să fie încadrat pe postul de conferenţiar de pe lângă Catedra de Catehetică şi Noţiuni de Pedagogie modernă, începând cu 1 sept. 1949, iar din 1952 va ocupa catedra de Omiletică, Catehetică şi Noţiuni de Pedagogie la Institutul Teologic Universitar din Sibiu. La 1 oct. 1968 se pensionează.

Ceea ce caracterizează personalitatea unui om sunt nu atât funcţiile ocupate şi distincţiile primite ci, mai ales, lăsământul spiritual consemnat în lucrările sale închinate împlinirii idealului urmărit: slujirea lui Dumnezeu şi a Bisericii. În acest sens, opera sa se compune din articole, studii, conferinţe, recenzii şi tratate etc., numărând peste 380 de titluri, şi avem în vedere numai pe cele publicate. Din păcate, tratatele de Pedagogie, Catehetică şi Omiletică n-au văzut lumina tiparului. O listă sumară cu lucrările elaborate şi publicate a fost prezentată chiar de autor sub titlul **Preocupări şi studii de pastorală, omiletică şi catehetică în „St. T".** nr. 5—6/1968, studiu prilejuit de aniversarea a 20 de ani de slujire ca patriarh a Patriarhului Justinian Marina.

Vom încerca, în continuare, să evidenţiem câteva din contribuţiile de seamă aduse de autor la aprofundarea studiului Omileticii. O primă remarcă ar putea fi aceea că această disciplină a fost mai apropiată sufletului său. De aceea, am putea afirma că strădania sa consecventă a fost să prezinte un răspuns cât mai convingător posibil la întrebarea: „A propovădui ce înţeles are?", răspuns apărut în revista M.A. nr. 3—4/1959. Acesta este firul călăuzitor urmat în elaborarea Cursului de Omiletică. Temele abordate privesc precizarea noţiunii de predică şi importanţa acesteia în procesul mântuirii credincioşilor; purtătorii adevăratei propovăduiri împuterniciţi prin chemare şi împuternicire harică, în urma pregătirii temeinice pentru această misiune; izvoarele propovăduirii creştine; cuvântările bisericeşti după formă şi conţinut; cuvântările panegirice, pregătirea şi susţinerea acestora. O atenţie specială a acordat predicii prin exemplul personal.

Unul dintre colegii săi de profesorat — Pr. prof. S. Vlad — l-a caracterizat succint în următoarele cuvinte: „Un profesor de Dogmatică bine orientat în specialitatea sa, dublat de un profesor de Morală cu studii temeinice, triplat de profesorul de Omiletică, Catehetică şi Pedagogie, larg orientat în toate domeniile". Iar un fost student al său, pr. prof. Dumitru Abrudan, are următoarele aprecieri: „Cel mai de seamă dar pe care îl avem de la el este cuvântul pe care l-a rostit de la amvon şi de la catedră... Cuvântul său s-a caracterizat prin tărie şi frumuseţe. A fost un cuvânt viu, lucrător, mobilizator la acţiune... El a scos, din vistieria sufletului şi a minţii sale, numai daruri de mare preţ... dar a şi trăit cu convingere şi zel deosebit marile comandamente ale credinţei creştine".

A fost chemat la Sine de Tatăl Ceresc în ziua de 5 sept. 1980, iar exemplul vieţii sale a rămas viu în memoria şi rugăciunile celor dragi şi a generaţiilor de studenţi şi preoţi care s-au învrednicit să-i audă cuvântul, oral şi scris, şi să-i urmeze pilda vieţii.

Pr. prof. S. ŞEBU

In memoriam: Pr. prof. dr. Ioan Gh. Coman

La 27 noiembrie 2002 se împlinesc 100 de ani de la naşterea celui care a fost preotul şi profesorul Ioan Gh. Coman, devotat slujitor al altarului şi ilustru slujitor al catedrei universitare, personalitate proeminentă a Teologiei noastre româneşti şi a culturii poporului nostru. A fost cel care, din tinereţe, a depus strădanii neobosite spre a valorifica darurile bogate cu care l-a înzestrat Dumnezeu.

A fost dascălul de teologie cu cea mai autentică vocaţie, vrednic de cea mai înaltă cinstire, care în îndelungata sa activitate a format, cu trudă şi dăruire de sine, generaţii după generaţii de slujitori ai altarelor şi profesori de teologie, printre care şi unele din cadrele didactice de la Facultatea de Teologie din Sibiu.

Profesorul Ioan Gh. Coman a personificat prototipul teologului — om de erudiţie şi de cultură, după modelul clasic patristic al lui Origen, al Sfinţilor Părinţi capadocieni: Vasile cel Mare, Grigorie de Nazianz şi Grigorie de Nyssa, al Sfântului Ioan Gură de Aur şi alţii ca ei, care au îmbinat teologia cu cultura şi filosofia vremii, în folosul propovăduirii Evangheliei spre mântuire şi au creat clasicismul teologic-creştin. Profesorul Ioan Gh. Coman şi-a însuşit şi reactualizat acest tezaur de cunoştinţe în teologia ortodoxă română. A fost un fel de Origen al Teologiei ortodoxe române cu rezultate din cele mai binecuvântate.

Viaţa şi strădaniile sale reprezintă un adevărat imn închinat preoţiei, teologiei şi culturii româneşti. Cu iscusinţă neîntrecută, cu hărnicie şi perseverenţă neîncetată, ilustrul profesor, a deşţelenit şi a făcut să rodească terenuri noi, în câmpul teologiei patristice, cu filoane de gândire şi de vieţuire creştină adâncite în începuturile fiinţării noastre ca Biserică şi popor pe plaiurile străbune dintre Dunăre şi Mare, de asemenea, pe toate întinderile pământului românesc. Demonstrarea ştiinţifică a vechimii creştinismului în Dacia, vechimea şi continuitatea poporului român pe vatra existenţei sale, i-au fost la inimă, dând la iveală studii de mare rezonanţă, în ţară şi peste hotare. Cunoscător neîntrecut al operelor Sfinţilor Părinţi, le-a cercetat cu răbdare şi migală şi le-a pus în legătură cu scrierile şi activitatea Sfinţilor Ierarhi Tomitani, cu „Părinţii sciţi" din Dobrogea şi cu mulţimea mărturiilor arheologice creştine, cu martirii din aceste părţi; aducând contribuţii originale la dezvoltarea istoriei scrisului şi teologiei ortodoxe, înfloritoare în ţinuturile locuite de strămoşii noştri daco-romani.

Părintele profesor Ioan Gh. Coman a fost şi un cunoscător profund al filosofiei clasice, a fost unul din statornicii cercetători care s-au îndreptat cu multă osârdie spre izvoarele curate ale Ortodoxiei, scoţând de aici mărgăritare de mare preţ pentru lucrarea misionară şi pastorală a preoţimii noastre. A împărtăşit cu dărnicie din aceste comori, prin cuvântările sale înaripate, rostite cu aceeaşi pasiune şi putere de convingere, atât în faţa altarului cât şi de la catedră, sau de la unele înalte tribune internaţionale. Aducând mereu în actualitate învăţăturile biblice şi patristice, prezentate de fiecare dată într-o impresionantă ţinută academică şi într-un impecabil veşmânt teologic, el s-a impus, în cele mai reprezentative foruri bisericeşti din ţară şi de peste hotare, ca un autentic doctrinar ortodox.

Ceea ce rămâne vrednic de admirat la acest mare dascăl al teologiei noastre româneşti este şi faptul că impresionanta sa ştiinţă teologică şi enciclopedică, pe care şi le-a dobândit cu trudă de-a lungul anilor ca pe o bogată şi nepieritoare zestre, au fost permanent dublate de marea statură a sufletului său şi a trăirii preoţiei.

Mărturie asupra activităţii preotului profesor Ioan Gh. Coman ne stă testamentul său întocmit la 30 ianuarie 1978 şi din care redăm câteva fragmente: „am ajuns şi am trecut la vârsta psalmistului, când omul simte că se apropie sfârşitul. Iar acest sfârşit impune unele recapitulări pentru mine însumi şi unele hotărâri. Fecior de ţărani din părţile Buzăului, n-am cunoscut alt secret în viaţă decât munca şi râvna pentru bine, frumos, adevăr, dreptate şi nădejdea schimbării lumii într-o vale a bucuriei, nu a lacrimilor. Momentan, aparenţele pledează pentru lacrimi, dar am convingerea că până la urmă binele va birui. Am fost mistuit toată viaţa de dorinţa de a cunoaşte şi de a mă lumina pe mine şi pe alţii prin ştiinţa care vine din raţiune şi din harul Duhului Sfânt. Am fost împătimit după frumuseţe şi armonie sub toate formele şi la toate nivelurile".

„Am fost profesor şi rector al Institutului teologic din Bucureşti unde am crescut inimi curate, devotate Bisericii şi Ţării şi am stimulat multe inteligenţe. Am avut acolo necazuri dar şi satisfacţii. Am lucrat în domeniul ecumenismului, dar mentalitatea oamenilor se schimbă greu. Ca preot, am avut bucuria de negrăit din partea sufletului curat al credincioşilor. Credincioşii ţin Biserica şi cu credinţa şi cu partea materială. Ca om de ştiinţă am realizat câteva lucruri în domeniul culturii greco-latine şi al patristicii, dar sunt încă departe de a-mi fi realizat planul propus la început. În afară de volumul „Patrimoniul spiritual geto-dacic şi patristic în spaţiul carpato-danubian, cu deosebire la Dunărea de jos", care va merge curând la tipar, mai am material pentru şase volume: unul în domeniul culturii greco-latine şi umaniste în general, intitulat: „Promethée chez Eschyle et Platon" şi cinci în domeniul teologiei patristice: 1. „Teodiceea Sfinţilor Părinţi"; 2. „Antropologie patristică"; 3. „Hristologie patristică"; 4. „Ecumenismul patristic şi actualitatea lui"; 5. „Sinteze de istorie şi critică literară patristică". Mi-a fost dragă ca ochii din cap cultura greacă, îndeosebi poezia, arta şi gândirea nemuritorului popor elen. Clasicismul greco-latin e un panteon al frumuseţii cum nu se găseşte în nici o cultură a lumii. Frumuseţe a raţiunii, a artei şi a vieţii. Sfinţii Părinţi sunt o liră a harului şi a lacrimilor după mântuire. Paginile lor mi-au creat o viziune nouă. Plec de aici ca să mă întâlnesc aevea cu înţelepţii clasici şi cu Sfinţii Părinţi. Slavă lui Dumnezeu pentru toate". Unele din lucrările amintite au văzut lumina tiparului, dar cu alte titluri. Opera sa tipărită totalizează peste 200 de titluri, peste 9 000 de pagini tipărite şi 2 000 de pagini dactilografiate, încă netipărite (Patrologia, vol. IV şi alte lucrări).

La împlinirea a 100 de ani de la naşterea profesorului Ioan Gh. Coman şi aproape 16 ani de la trecerea la cele veşnice (11 martie 1987), îi păstrăm cu recunoştinţă vie şi luminoasă amintirea personalităţii pregnante şi impunătoare.

Arhid. Prof. Dr. CONSTANTIN VOICU

Biblie şi politică

(Urmare din pag a 3-a)

ea afirmând pe baza unei interpretări literale (improprii de altfel genului apocaliptic) a textului din Apoc. 20, 1 ş.u., instaurarea unei împărăţii mesianice lumeşti de 1000 de ani după a doua venire a lui Hritsos şi până la sfârşitul lumii. Cu toate că la vremea apariţiei ea nu a reuşit să se impună în Biserica răsăriteană datorită interesului minor al părinţilor greci pentru politizare şi istoricizare în teologie, în Apus ideea nu a dispărut de fapt niciodată în gândirea laică. Chiar dacă Reforma şi Biserica Catolică s-au distanţat de h'liasm, el va cunoaşte o nouă înflorire în pietism, care va promova de aceea misiunea între iudei, cu scopul convertirii lor la creştinism. În 1817 Noul Testament este tradus în limba ebraică, iar ceva mai târziu apare o traducere integrală a Bibliei în iddiş. Ideea nu a aflat susţinere doar între credincioşii de rând, ci era susţinută chiar în cercuri aristocratice britanice şi prusace. Astfel se explică înfiinţarea unui episcopat anglo-prusac în Ierusalim în 1841, primul său episcop fiind de origine iudaică. Misiunea episcopatului protestant era să sprijine şi să încurajeze convertirea evreilor în aşteptarea împărăţiei milenare. Răspunsul catolic nu s-a lăsat aşteptat. Roma a reînfiinţat patriarhia catolică la Ierusalim, care încetase să mai funcţioneze după perioada cruciadelor. Grecii au reînfiinţat patriarhia ortodoxă. Pretextul războiului Crimeei a fost o ceartă confesională pentru locurile sfinte. După 1850 erau prezente diverse confesiuni la Ierusalim. Complexul Bisericii Sfântului Mormânt era împărţit în zone: etiopiană, armeană, ortodoxă greacă, coptică, latină (romano-catolică), germană, ortodoxă rusă, iacobită, musulmană. Doar capela Sf. Mormânt era zonă comună tuturor părţilor. Până în ziua de astăzi există o reprezentare multiconfesională pe locul Crucii şi Învierii Domnului.

Desigur, întregul proces istoric schiţat mai sus este foarte complex şi factorul politic a fost cel determinant. Dar schimbările pe care cercetarea Bibliei le-a produs în conştiinţa europeană cu privire la problema (politică) a Ţării Sfinte nu sunt de neglijat.

Misiunea Bisericii într-o societate pluralistă şi democratică

Sub această egidă s-a reunit în perioada 18—26 septembrie a.c. în Edemissen, lângă Hannover — Germania, cea de a IX-a ediţie a Dialogului teologic tânăr dintre Biserica Ortodoxă Română (BOR) şi Biserica Evanghelică din Germania (EKD). Realităţile cu care se confruntă societatea actuală, continuă să provoace inevitabil şi Biserica, iar aceasta este chemată mai mult ca oricând, ca printr-o dinamică exegeză şi transmitere a propriei moşteniri, să răspundă acestora; creştinii sunt chemaţi nu numai să păstreze ceea ce au primit, ci şi să asimileze în viaţa lor conţinutul şi să transmită şi altora experienţa lor potrivit cu anumitele particularităţi culturale, istorice, sociale etc. În acest sens, în mersul ei spre Împărăţie, Biserica este pe de o parte constrânsă de „credinţa ce s-a dat sfinţilor o dată pentru totdeauna" (Iuda 3), iar pe de altă parte, e dependentă de condiţiile şi exigenţele receptării acestui mesaj de experienţa umană a Eklesiei, iar aici provocările sunt mari, mari şi serioase, determinate de multe ori de presiunea extraordinară a istoriei de a atrage după sine şi Biserica, de a impune Bisericii ritmul său, propria vedere şi erminie a realităţii. Ne înscriem sau nu în acest ritm? Răspundem prin retragere sau prin ieşirea în întâmpinare? Unde găsim forţa de a răspunde? În orice caz este imperios necesară o bună radiografie a realităţii, precum şi o reconsiderare a problematicii misionare a Trupului lui Hristos, confruntat la acest început de mileniu cu situaţii fără precedent. Din astfel de considerente s-a ajuns la stabilirea unei astfel de tematici pentru zilele dialogului, urmând ca ea să fie dezbătută din toate perspectivele, ceea ce s-a şi întâmplat. Teme precum „Fundamentarea dogmatică a misiunii", „Misiunea ca inculturaţie a Evangheliei", „Misiunea în viaţa concretă a comunităţilor", „Noi proiecte teologico-misionare", „Misiune şi Ecumenism", „Principiul teritorial şi teama de prozelitism", au stârnit un deosebit interes pentru aprofundare, fundamentare şi discuţie, fapt oglindit şi în comunicatul final al întâlnirii care în prezent este în curs de definitivare.

S-au precizat, printre altele, că misiunea Bisericii nu poate să fie în nici un caz străină de structura dogmatică a acesteia. Sfânta Treime e baza şi izvorul principal al naturii misionare a Bisericii. Trimiterea de către Hristos a Apostolilor e înrădăcinată în faptul că Hristos Însuşi a fost trimis de Tatăl prin Duhul Sfânt (In. 20, 21—23). Doar pe baza unei veritabile teologii trinitare se poate înţelege misiunea Bisericii, care e întemeiată în cele din urmă pe misiunea lui Hristos. Această misiune se desfăşoară în diferite cadre şi pe anumiţi parametri, atât interni (fie în cadrul fiecărei Biserici, fie în cel circumscris Bisericii în ansamblu, cel al relaţiilor interconfesionale), cât şi externi (cei ai „ieşirii" Bisericii înaintea unei lumi care n-a auzit glasul Evangheliei, în aceeaşi dinamică a împlinirii chemării de propovăduire a Cuvântului până la marginile lumii). Toate aceste aspecte prezintă situaţii deosebite la care se cuvine a se lua aminte. În orice caz perspective pozitive există, atâta vreme cât gestionarea acestora e tratată cu toată responsabilitatea.

Între toate acestea, problema inculturaţiei Evangheliei s-a bucurat de o aprofundare deosebită în contextul vizitelor făcute în Hermannsburg la Seminarul Misionar de acolo şi în Braunschweig. În jurul unor oameni ca Herr Ehlhaus şi Klaus Burckhardt, cu semnificative experienţe în misiunile creştine din Africa, am putut învăţa — gândindu-ne la „autohtonizarea" Evangheliei — că, până când viaţa lui Hristos nu găseşte expresie în termenii culturali locali, evanghelizarea şi catehizarea, ca să nu mai vorbim de formarea propriului mod de teologhisire, nu pot să progreseze. Acestea dacă se vor autentice, trebuiesc să fie ele însele, să se mişte pe coordonate potrivite genului cultural propriu, să se recurgă (dar nu să se întoarcă) la valorile ancestrale ale acestor spaţii teocosmice — să găsească acolo deschideri şi potenţialităţi creştine. Misionarii trebuie în acest sens să cerceteze centrul de gravitaţie al tradiţiilor autohtone şi să grefeze acolo mesajul lui Hristos.

Desigur, multe se pot spune pe marginea celor discutate. Este o temă pe cât de actuală, pe atât de generoasă, însă doresc ca în această a doua parte a prezentării să mă opresc asupra modului organizatoric al întâlnirii. Pe parcursul celor nouă zile de lucru, programul, deşi intensiv, a fost totuşi variat şi prin aceasta interesant. Prelegerile susţinute şi discuţiile purtate au fost întregite, cum am şi anunţat deja, de numeroase deplasări, nu doar în Hermannsburg şi Braunschweig, ci şi în Hildesheim — oraş medieval şi vechi centru misionar, mânăstirea Loccum — în trecut a aparţinut ordinului cistercienilor, azi găzduieşte un Seminar de Pregătire a tinerilor pastori, Peine — centru de decanat, Celle — unde funcţionează un Colegiu comunitar organizator a numeroase proiecte privitoare la metodele de sprijinire a celorlalţi creştini, în vederea redescoperirii vieţii (ex. programul „Gottesdienst Leben"); însă punctul central al tuturor acestor întâlniri a fost deplasarea la Sediul central EKD din Hannover unde am luat cunoştinţă de alte asemănătoare proiecte şi am purtat discuţii deosebit de interesante cu Dl. Episcop Koppe, figură macantă a C.E.B., în special, şi a lumii ecumenice în general. Pe lângă acestea, în perimetrul comunităţii din Edemissen s-au organizat slujbe, programe recreative, toate sub atenta coordonare a D-lui pastor Detlef Lieman.

Tema „Misiunii . . ." a adunat pentru dezbateri, teologi din ambele Biserici, celor mai experimentaţi alăturându-li-se colegi noi, împreună stabilind planuri concrete pentru viitor. Este potrivit ca aceşti participanţi să fie amintiţi: din partea Bisericii Evangheliece — Johannes Toaspern, Detlef Lienau, Gunter Barth, Friederike Schonemann, Thorsten Maasen, Dionisie Arion; din partea Bisericii Ortodoxe — arhid. Mihai Săsăujan, pr. Daniel Benga, pr. Călin Dragoş, Alina Pă-

(Continuare în pag. a 8-a)

CRISTIAN ALMĂJANU

Un nou sfânt român

(Urmare din pag. 1)

1596 (dată contestată însă de unii istorici ucraineni). A mai avut câţiva fraţi şi surori; trei fraţi, Mihail, Gavriil şi Moise vor ajunge domnitori în Moldova şi Ţara Românească. După moartea lui Simion Movilă, mama împreună cu fiii şi fiicele ei au pribegit în Ţara Românească, apoi s-au stabilit definitiv în Polonia, unde aveau proprietăţi. Tânărul fiu de domn („voivodici"), Petru, şi-a început învăţătura în casa părintească, apoi a continuat în renumita „şcoală a Frăţiei ortodoxe" din Lvov, precum şi la „Academia Zamoska" (din Zamosĕ), întemeiată de hatmanul polonez Jan Zamoiski, în care a dobândit o frumoasă pregătire umanistă, cum se obişnuia în colegiile medievale. În acelaşi timp s-a pregătit şi sub raport militar, aşa cum se obişnuia în familiile nobile poloneze, luând parte şi la două lupte împotriva oştilor otomane, la Ţuţora şi la Hotin. Curând şi-a cumpărat o moşie la Rubiejovka (unde a zidit şi o biserică), în apropiere de Kiev, renumitul centru cultural şi bisericesc al ucrainenilor ortodocşi, unde se afla şi renumita „Lavră a Peşterilor" (Pecerskaia Lavra), pe care o vizita adeseori, mai cu seamă la hramuri. Datorită firii sale meditative, dar şi sub înrâurirea unor călugări din Lavră, s-a călugărit acolo, probabil în anul 1625, păstrându-şi numele primit la botez. Deşi era destul de tânăr, în toamna anului 1627 a fost ales arhimandrit — egumen al mânăstirii Pecerska din Kiev, Trebuie să notăm că după anul 1569 teritorii întinse din Ucraina şi Bielorusia (Belarus) de azi, foste cnezate ucraino-ruse, au fost alipite la Polonia catolică. Datorită acestor anexări teritoriale, a început aici o intensă acţiune prozelitistă din partea unor călugări iezuiţi catolici pentru ca să-i forţeze pe credincioşii ortodocşi ucraineni şi belaruşi să adere la unirea cu Biserica Romei. Aşa se explică aşanumita „unire de la Brest" din anul 1596, când o parte din clerul şi credincioşii din Ucraina şi Belarus au aderat la unirea cu Roma, prin acceptarea celor patru puncte numite „florentine": primatul papal, filioque, purgatoriul şi azimele. În urma acestui act, unele eparhii ortodoxe au fost desfiinţate, altele au rămas fără ierarhi, multe din mânăstirile şi bisericile ortodoxe închise sau trecute în proprietatea noii Biserici unite cu Roma, anumiţi preoţi obligaţi să accepte unirea şi alte acte abuzive. Abia prin anii 1620—1621, patriarhul Teofan al Ierusalimului care a călătorit prin Ucraina şi Rusia, a hirotonit, în ascuns, şase episcopi ortodocşi şi un nou mitropolit pentru scaunul de la Kiev.

Într-o astfel de conjunctură, cu totul defavorabilă Ortodoxiei, şi-a desfăşurat activitatea tânărul egumen al Lavrei Pecerska din Kiev, care rămăsese în stăpânirea ortodocşilor. În decurs de cinci ani, a reuşit să restaureze mânăstirea, cu renumitele ei peşteri, a refăcut tipografia, în care a editat mai multe cărţi de slujbă şi de învăţătură. În anul 1631 a pus bazele unui Colegiu umanist, iniţial în Lavră, mutat apoi în mânăstirea Bratska din Kiev, din care se va dezvolta — la începutul secolului al XVIII-lea — renumita Academie duhovnicească (numită şi „Movileană"), din Kiev, cea mai veche instituţie de învăţământ superior la slavii ortodocşi, care a dăinuit până la revoluţia bolşevică din 1917.

În 1632, Petru Movilă având şi calitatea de membru în Dieta Poloniei (ca egumen la Pecerska), împreună cu alţi deputaţi ortodocşi, a sprijinit alegerea noului rege Vladislav IV (1632—1648). În felul acesta, noul rege s-a văzut nevoit să recunoască unele din vechile drepturi ale ortodocşilor din regatul polon: libertatea cultului, recunoaşterea Mitropoliei din Kiev cu patru episcopii sufragane, dreptul pentru ortodocşi de-a avea biserici şi mânăstiri, tipografii şi spitale, restituirea bisericilor luate în mod abuziv de uniţi şi altele.

În 1633 a început o nouă etapă în viaţa lui Petru Movilă, căci atunci a fost ales „arhiepiscop şi mitropolit al Kievului, Haliciului şi a toată Rusia" (=Rusia Mică, Ucraina), confirmat de regele Vladislav, recunoscut de patriarhul ecumenic Chiril Lukaris şi hirotonit arhiereu în catedrala „Adormirea Maicii Domnului" (Uspenia) din Lvov (numită şi „Volosskaia ţerkov", pentru că la zidirea ei au contribuit şi mulţi domni moldoveni, inclusiv cei din familia Movilă). În cei 13 ani de păstorire, a continuat refacerea unei biserici din cuprinsul eparhiei Kievului, a purtat o grijă statornică colegiului pe care-l înfiinţase la Kiev, precum şi altor şcoli din marile oraşe din Ucraina şi Belarus, a îndrumat preoţimea spre o mai bună lucrare misionară-pastorală. O grijă deosebită a manifestat faţă de tipografiile bisericeşti de la Kiev şi Lvov, în care a editat trei categorii de lucrări: cărţi de slujbă, cărţi de învăţătură sau de zidire sufletească pentru credincioşi şi cărţi polemice, îndreptate împotriva catolicilor. Din prima categorie citäm doar **cartea numită Evhologhion (sau Molitvelnic şi Trebnic),** tipărită în Lavra Pecerska în 1646, cu peste 1500 de pagini şi cu 126 de slujbe. Din a doua categorie fac parte o serie de traduceri — în slavo-rusă — din Sfinţii Părinţi răsăriteni, în speţă din marii „Părinţi ai pustiei" şi Cazanii, iar dintre lucrările polemice notăm doar cartea intitulată **Lithos (Piatra),** o adevărată apologie a Bisericii ortodoxe din Ucraina şi Belarus, cu respingerea acuzelor iezuite la adresa ei.

Cea mai importantă lucrare cu caracter dogmatic, moral şi liturgic a mitropolitului Petru Movilă este însă **Mărturisirea Ortodoxă** sau **Pravoslavnica Mărturisire.** Era un Catehism mai dezvoltat, sub forma a 261 de întrebări şi răspunsuri, în trei părţi: prima parte explica Simbolul de credinţă niceo-constantinopolitan (Crezul), partea a doua prezenta învăţătura ortodoxă despre nădejde, explicând rugăciunea Tatăl nostru şi fericirile, iar partea a treia expunea învăţătura despre dragostea faţă de Dumnezeu şi de oameni. Întreaga lucrare se întemeia pe învăţătura Sfintei Scripturi şi a Sfintei Tradiţii, folosind mereu lucrările unor mari Sfinţi Părinţi (Ciprian, Ioan Gură de Aur, Chiril al Ierusalimului, Ioan Damaschin şi alţii).

Lucrarea a fost pusă în discuţia unui Sinod local care a avut loc la Kiev, în septembrie 1640, dar participanţii n-au fost de acord cu două învăţături ale Mărturisirii, în care se putea sesiza uşor o influenţă catolică. Din aceste considerente, s-a decis să fie consultate şi alte Biserici ortodoxe, inclusiv Patriarhia ecumenică din Constantinopol, condusă pe atunci de Partenie I. Aşa s-a ajuns la ideea convocării unui Sinod la Iaşi, deci într-o ţară ortodoxă, unde domnea Vasile Lupu (1634—1653), cunoscut în întreaga lume ortodoxă ca un mare binefăcător al tuturor Bisericilor ortodoxe căzute sub dominaţie otomană. Sinodul s-a deschis la Iaşi, la 15 septembrie 1642, în trapeza mânăstirii Sfinţii Trei Ierarhi, ctitoria domnitorului, care a participat şi la şedinţa de deschidere, aşa cum participau şi împăraţii (basileii) bizantini la Sinoadele ecumenice. Atunci s-au întâlnit pentru prima oară în istorie reprezentanţii celor trei mari ramuri ale Ortodoxiei: **greacă,** prin cei doi trimişi ai patriarhului ecumenic: Porfirie, fost mitropolit al Niceii şi Meletie Syrigos (Sirigul), dascăl şi predicator al Patriarhiei, considerat cel mai învăţat teolog grec al secolului al XVII-lea; **slavă,** prin trei învăţaţi călugări-teologi kieveni, trimişi de mitropolitul Petru: Isiai Kozlovski, Iosif Gorbaţki şi Ignatie Starušici (probabil şi Sofronie Pociatki, tot un kievean, pe atunci rector al Colegiului înfiinţat în mânăstirea Sf. Trei Ierarhi) şi **latină** (română), reprezentată prin mitropolitul Varlaam al Moldovei şi episcopii lor sufragani de la Roman, Rădăuţi şi Huşi; probabil vor fi fost de faţă şi unii cărturari mireni (poate Grigore Ureche cronicarul sau vornicul Eustratie); a fost regretabil că n-a fost invitat nimeni din Ţara Românească.

Lucrările Sinodului au durat 43 de zile, deci până la 27 octombrie 1643. Anumite informaţii referitoare la modul în care s-au desfăşurat lucrările se găsesc în însemnările lui Meletie Sirigul, precum şi într-o scrisoare a medicului danez (după unii, olandez) Scocardi (Skovgaard), aflat la Curtea lui Vasile Vodă Lupu. Pe măsură ce erau discutate cele 261 de întrebări şi răspunsuri, Meletie Sirigul le traducea din limba latină în greaca vorbită atunci. În felul acesta, la încheierea lucrărilor, exista şi o versiune nouă, în greceşte. Discuţii mai aprinse s-au purtat în legătură cu cele două puncte asupra cărora n-au fost de acord nici participanţii de la Sinodul din Kiev. Acum, s-a stabilit adevărul de credinţă ortodox că nu există purgatoriu (cum susţinuse iniţial Petru Movilă) şi că prefacerea darurilor de pâine şi vin în Trupul şi Sângele Domnului la Liturghie are loc în momentul în care preotul rosteşte rugăciunea de chemare sau invocare a Duhului Sfânt (epicleza), la imnul liturgic „Pe Tine Te lăudăm".

În martie 1643, Mărturisirea a fost aprobată de Sinodul patriarhal din Constantinopol, apoi de patriarhii de Alexandria, Antiohia şi Ierusalim. În felul acesta, ea a devenit o Mărturisire de credinţă sau o carte de doctrină a întregii ortodoxii.

După părerea unor cercetători, versiunea latină ar fi fost publicată încă din anul 1643, la Amsterdam; versiunea greacă a apărut în mod sigur la Amsterdam, în 1667. Era prima carte scrisă de un român şi tipărită în Apusul Europei! De acum înainte, ea a apărut mereu fie în limba greacă (15 ediţii), fie în peste 20 de ediţii slavo-ruse, dar şi în alte limbi europene: olandeză, germană, maghiară, sârbă, bulgară etc. În româneşte a apărut pentru prima oară la Buzău, în 1691, în traducerea logofătului Radu Greceanu, continuând cu alte 20 de ediţii, până în zilele noastre. A fost întrebuinţată ca manual didactic în multe şcoli teologice ruseşti, româneşti şi din alte ţări ortodoxe, iar teologii de diferite confesiuni au scris studii asupra ei. Din aceste considerente, istoricul şi teologul rus Macarie Bulgakov, mitropolitul Moscovei (sec. XIX), l-a socotit pe Petru Movilă drept „părintele teologiei ortodoxe moderne".

Prin tot ce a lucrat la Kiev, a adus un aport preţios la renaşterea Ucrainei şi Bielorusiei, fiind considerat ca un adevărat precursor al ţarului Petru cel Mare în acţiunile sale de „occidentalizare" a Rusiei. Trebuie să mai notăm că el a fost un sprijin real şi pentru domnitorii români Matei Basarab şi Vasile Lupu, cărora le-a trimis mai multe instalaţii tipografice — inclusiv meşteri —, precum şi profesori pentru colegiul înfiinţat la Iaşi, în mânăstirea Sfinţii Trei Ierarhi.

Iată atâtea motive care au stat la baza hotărârilor luate de Biserica ucraineană în 1996, apoi a celei române, ca mitropolitul Petru Movilă să fie trecut în rândul sfinţilor, prăznuirea lui urmând să se facă în fiecare an în ziua trecerii sale la Domnul († 22 decembrie 1646). În felul acesta, luna decembrie devine luna cu cei mai mulţi sfinţi şi cuvioşi de neam moldovean din calendarul nostru ortodox (Sfântul Daniil Sihastrul în 18, iar în 31 ale lunii alţi nouă cuvioşi din mânăstirile moldovene. Pentru rugăciunile lor, Doamne ocroteşte pământul Moldovei de pe ambele maluri ale Prutului!

Un mare cărturar român: jinarul Naum Râmniceanul

Despre călugărul cronicar Naum Râmniceanul există foarte multe date și informații istorice, căci personalități importante ale culturii noastre s-au ocupat îndeaproape de activitatea excepțională a acestui călugăr cărturar[1].

El era originar din comuna Jina, județul Sibiu, localitate care face parte din cunoscuta regiune numită „Mărginimea Sibiului", ai cărei locuitori au ocupația principală de creștere a oilor. Locuitorii acestei comune încă din vechime erau oameni liberi, nesupuși servituțiilor feudale, așa cum era situația satelor de la șes. Astfel, Jina făcea parte dintre cele șapte cetăți regale care apărau partea de sud a Transilvaniei: „În regiunea Sibiului, între defileul Oltului și Valea Sebeșului au existat astfel de cetăți regale la Tălmaciu, Cisnădie, Cisnădioara (Măgura Mare), Rășinari (colina „Cetate"), Orlat (Dealul Uriașilor), Tilișca (Dealul Cetate), și Jina. Expresia „Terra septem castrum" întâlnită în cronica dominicanilor din Erfurt (1242), ca și în alte documente mai târzii, ar putea să corespundă cu pământul celor șapte cetăți din regiunea Sibiului, apărate de locuitorii români din comunitățile sătești existente în veacurile XII și XIII. Aceste comunități românești au constituit în bună parte, baza demografică a satelor din „Mărginimea Sibiului" care sunt pomenite mai târziu în documente (Sălișteș, Galeș, Vale, Tilișca, Sibiel, Fântânele (Cacova), Săcel, Orlat, Rășinari, Sadu, Jina, Poiana ș.a.), toate aflate pe domeniile cetăților de graniță de care am pomenit"[2].

Locuitorii satelor din Mărginimea Sibiului au fost cei care au menținut legătura cu românii din celelalte două principate românești, Țara Românească și Moldova, căci datorită transhumanței, ei treceau cu turmele lor de o parte și de alta a Carpaților: „Oierii mărgineni aveau cele mai întinse relații cu Țările române, fiind un element important de unitate sufletească între românii liberi și cei subjugați, ortodocși dârji, oameni cu bune și trainice câștiguri, erau totdeauna sprijinitori devotați ai Bisericii cu fapta și cu cuvântul. Cărțile sfinte, odoarele și odăjdiile bisericești nu lipseau din desagii acestor oieri când se întorceau acasă pentru a fi dăruite unei biserici lipsite. Mânăstirile din Țările române aveau mulți călugări dintre acești ardeleni din care s-au ridicat și vlădici cum vom arăta"[3].

Între acești călugări se afla și Naum Râmniceanul care împreună cu familia sa s-a refugiat în Țara Românească la Râmnicu-Vâlcea, datorită persecuțiilor la care erau supuși românii ortodocși din Transilvania pentru a trece la unirea cu Biserica Romei. La acestea s-a adăugat și distrugerea mânăstirilor ortodoxe din această provincie românească din ordinul generalului Bukov.

În acest mod se explică prezența masivă a călugărilor ardeleni în mânăstirile din Țara Românească și Moldova: „O parte din călugării transilvăneni luptători pentru Ortodoxie s-au așezat în mânăstirile din Țara Românească: Nicolae Pop-Nichifor, Nicodim, Sofronie de la Cioara etc. Apoi episcopii Pahomie al Romanului și Misail al Buzăului, mitropolitul Iacob Stamati, starețul Gheorghe de la Cernica și Căldărușani, arhiereul Ioanichie Stratonichios, arhimandritul Eustație de la Brătești — Pașcani, protosinghelul Naum Râmniceanu, maica Suzana Arșic, care a ctitorit mânăstirea ce-i poartă numele, ieromonahii Ioanichie de la Predeal, Teodosie de la Stânișoara, Visarion de la Cocoș și atâția alții erau originari din Transilvania.

În 1815 s-a ivit chiar o neînțelegere la Căldărușani, pricinuită de faptul că „ungurenii" adică transilvănenii dețineau toată ocârmuirea mânăstirii. La Neamț în prima jumătate a sec. al XIX-lea, călugării ungureni întreceau cu numărul pe moldoveni. În acest fel, mânăstirile noastre au avut un însemnat rol în întărirea conștiinței de unitate națională"[4].

Activitatea cărturărească a protosinghelului Naum Râmniceanul (1764—1838) a fost foarte bogată, dovadă fiind numeroasele manuscrise rămase de la el în limbile greacă și română. Lucrările sale erau teologice, istorice și literare, unele originale, altele traduse sau prelucrate. „Între ele amintim: un Poemotion în versuri grecești despre originea românilor, un Cromograf grecesc în proză despre evenimentele petrecute în Țara Românească între anii 1768—1810, Istoricul Zaverei în Valahia, în grecește și Adunarea hromologiei domnilor țării noastre, cu un lung cuvânt înainte, în care vorbește despre originea noastră română și despre continuitatea noastră în Dacia. A tradus în românește Istoria bisericească a lui Meletie al Atenei. A copiat de asemenea câteva manuscrise de lucrări teologice"[5]. La acestea se adaugă copierea unei Psaltichii sau meșteșugul cântărilor bisericești pe glasuri[6]. De aceea nu este de mirare că episcopul Filaret al Râmnicului l-a sprijinit pe protosinghelul Naum Râmniceanul, alături de alți călugări — cărturari cum au fost: Grigorie Râmniceanu, Chiriac Râmniceanu, Dionisie Eclesiarhul[7].

O ultimă informație despre călugărul — cărturar Naum Râmniceanul o avem din anul 1788, când se reîntoarce în Transilvania: „Către sfârșitul veacului al XVIII-lea activa în Transilvania cunoscutul Naum Râmniceanul, care se trăgea de altfel, prin părinții săi din Jina. Prin 1788 se refugiază de la Horezu la Sibiu, de unde pleacă la Hodoș — Bodrog și Lipova[8].

Astfel, protosinghelul Naum Râmniceanul rămâne unul dintre călugării — cărturari cei mai reprezentativi ai Bisericii noastre Ortodoxe din Transilvania, contribuind prin activitatea și opera sa la o mai bună cunoaștere a istoriei Bisericii și a țării noastre în același timp, fiind unul dintre numeroșii transilvăneni care a contribuit la menținerea unității spirituale dintre românii din cele trei provincii românești, despărțiți vremelnic de granițe impuse de stăpânitorii străini din vremuri de mult apuse.

Preot VIRGIL MANASE

Note bibliografice:

1. Între cei care s-au ocupat de călugărul ardelean Naum Râmniceanul se numără următorii: Constantin Erbiceanu, Cronicari greci care au scris despre români în epoca fanariotă. Text grecesc și traducere românească, București 1888, LXXX +361 p. (lucrările sale scrise în limba greacă cu traducere în românește); CONSTANTIN ERBICEANU, Viața și activitatea literară a protosinghelului Naum Râmniceanu, București, 1900, 97 p. (Acad. Rom. Discursuri de recepție, XXII). St. BEZDECHI, Protosinghelul Naum Râmniceanu despre originea neamului și a limbii noastre, în revista „Transilvania", an LXXIV nr. 3—4, Sibiu, 1943, p. 231—237; St. BEZDECHI, Cronica inedită de la Blaj a protosinghelului Naum Râmniceanu, partea I Text însoțit de un studiu introductiv, Cluj-Sibiu, 1944, 107 p.; G. CĂLINESCU, Naum Râmniceanu în „SCIL", 1966; p. 22—23; SEBASTIAN BARBU-BUCUR, Naum Râmniceanu, în „Studii de Muzicologie, vol. IX; București, 1973, p. 149—192; Cf. Preot Dr. MIRCEA PĂCURARIU, Istoria Bisericii Ortodoxe Române, vol. 2, București, 1981, p. 618.

2. AUREL DUMITRESCU — JIPPA și NICOLAE NISTOR — Sibiul și ținutul în lumina istoriei I, Editura Dacia, Cluj-Napoca 1976, p. 23.

3. ȘTEFAN METEȘ — Istoria Bisericii și a vieții religioase a românilor din Transilvania și Ungaria, vol. 1 (până la 1698), Sibiu, 1935, p. 343.

4. Preot. Prof. Dr. MIRCEA PĂCURARIU, op. cit., p. 568.

5. IDEM., op. cit., p. 612.

6. IDEM, op. cit., p. 636.

7. IDEM, op. cit., p. 435.

8. AUREL DUMITRESCU JIPPA și NICOLAE NISTOR, op. cit., p. 212.

(Urmare din pag. a 3-a)

Sf. Antonie de la Iezerul

Printre altele, ieroschimonahul Ștefan l-a informat pe tânărul ierodiacon că, „acel Cuvios are și Viața pe larg scrisă de ai săi ucenici". Atunci, spune cronicarul: „M-am îndemnat a cerceta de acea carte și, cu mare osteneală și cheltuială, am găsit ascuns acel Pomelnic, împreună cu Viața, iar de mulți ani prăpădit, asemenea și un Antimis al Peșterii, la un sat în Dobriceni, anume Sumalcu în Vâlcea".

Retras la Mânăstirea Tismana, ierodiaconul Chiril primește hirotonirea întru ieromonah și îmbracă schima mare, sub numele de Chiriac, apoi i se încredințează Schitul Cioclovina, îndeplinind funcția de egumen și duhovnic. Redactând, în anul 1812, o colecție de scrieri monahale, ieroschimonahul Chiriac include și *Viața Cuviosului Părintelui nostru Antonie Schimonahul,* arătând și motivul care l-a determinat să o transcrie, anume: „Cu cuviință am socotit, pentru folosul meu și al celor ce vor dori, a prescrie de aici înainte Viața acelui strămoș al meu, fiindcă altele pretutindenea se află, iar aceasta, nu. Și, fiind și mai de curând, poate va da râvnă celor ce doresc mântuire, cu toate că, acest cuvânt nu este întemeiat cu atâtea faceri de minuni ca ale sfinților celor mari. Dar, cu cât cuprinde în sine și câte am auzit și am văzut, destule sunt a da crezare de cuvios și rob al lui Dumnezeu".

Viața Sfântului Antonie de la Iezerul a cunoscut mai multe ediții; prima apare în anul 1890, aparținând profesorului Constantin Erbiceanu, care o tipărește după manuscrisul ieroschimonahului Chiriac; urmează apoi cele ale episcopilor râmniceni, Ghenadie Enăceanu, în 1892, și Atanasie Mironescu, în 1906; ultima ediție apare în 1962, a profesorului Aurelian Sacerdoțeanu, cu ocazia publicării studiului intitulat: *Pomelnicul Mânăstirii Iezerul.*

Din cuprinsul *Vieții,* redactată de ieromonahul Nicolae, rezultă limpede că, Antonie schimonahul era originar de la „Enica din Țara Grecească", adică din Ianina, iar nu „din Teiuș (Transilvania)", sau „dintr-unul din satele subcarpatice ale județului Vâlcea". Identificarea locului de naștere cu Teiușul transilvănean a fost posibilă, datorită faptului că, pictura bisericii Schitului este realizată de „smeritul între ieromonahi chir Nicolae sin Nicoli din Teiuș", ucenicul Cuviosului, însă aici este vorba de un cătun oltenesc aflat în raza comunei Bârlogu, iar cu privire la „unul din satele subcarpatice" nu există nici un temei justificativ.

Este adevărat că, însuși Chiriac Râmniceanu nu știa precis, dacă Antonie s-a născut în sudul Dunării, sau numai părinții săi. Însă, chiar dacă s-a născut în țara noastră, locul de naștere trebuie să fie Râmnicu Vâlcea, unde erau stabiliți mulți comercianți veniți din ținutul grecesc.

Deși autorul *Vieții* spune că Antonie era „de neam grec", el era un aromân, deci un valah din neamul nostru. Această afirmație se bazează pe rezultatul cercetărilor competente ale profesorului Anastase N. Hâciu care în valoroasa sa lucrare *Aromânii,* demonstrează că, aromânii, în relațiile comerciale cu țările străine, erau considerați greci, datorită faptului că aveau religia ortodoxă și vorbeau curent limba greacă, pe care o foloseau în școală și biserică. De asemenea, s-a constatat documentar că grecii n-au avansat cu comerțul mai sus de Tesalonic, oraș situat în nordul țării, iar aromânii s-au răspândit prin întregul Imperiu otoman și în țările vasale, ca Principatele Române, Transilvania, Ungaria, până în Egipt și Asia Mică; ei se bucurau de privilegii comerciale speciale, obținute de la sultanul Murad al II-lea (1421-1451), printr-o capitulațiune, confirmată și de sultanii ulteriori, datorită faptului că, în timpul unui război, i-au permis trecerea prin defileul Pindului.

În capitulațiunea sultanului, scrie că: „Vlahii (aromânii - n.n.) vor putea călători în toată libertatea, prin tot Imperiul, exercitând orice profesie li s-ar părea bună". Bucurându-se de această libertate, Antonie sau părinții săi vin în Țara Românească și se stabilesc la Râmnicu Vâlcea, unde exista o mare colonie de aromâni comercianți. Aici, tânărul Antonie se căsătorește, cum scrie arhimandritul Chiriac: „Acest Cuvios părinte Antonie, fiind căsătorit, a născut fecior pe popa Mihail, care și acela a fost căsătorit". Este adevărat că același arhimandrit scrie în altă parte că, „Antonie nu s-a căsătorit, ci mergând la Sfânta Episcopie a Râmnicului, unde tunzându-și perii capului, a intrat în cinul călugăresc". Prin aceasta, se înțelege că nu s-a recăsătorit, deși se crede că a rămas văduv la o vârstă tânără, întrucât are un singur moștenitor.

Antonie practică negustoria până la vârsta de 62 de ani, perioadă în care și-a îndeplinit și obligațiile paterne față de fiul său; numai după căsătoria și hirotonirea lui în preot, optează pentru viața monahală, așa cum prevăd canoanele bisericești. El nu intră în mânăstire la îndemnul „egumenului de la Iezerul", întrucât totul era ruinat acolo.

Împlinind trei ani de ascultare desăvârșită în mânăstire, Antonie primește voturile monahale, apoi sufletul său se învăpăiază de focul dragostei pentru Sfântul Munte, știind că este locul unde se practică nevoințe călugărești mai aspre; însă, episcopul Ilarion îl sfătuiește să rămână în țară, întrucât și aici sunt condiții corespunzătoare vieții pustnicești, uneori chiar superioare celor din Muntele Athos, și îi recomandă Schitul Iezerul.

Ascultător din fire, Cuviosul Antonie se îndreaptă spre Iezerul, unde găsește „mânăstioara de tot pustie, nelocuind măcar un călugăr sau alt om pământean", iar „biserica fiind surpată de tot". Ruinele Schitului nu-l descurajează, ci începe refacerea lui, dând întreaga agoniseală „ce a avut din prisoseala neguțătoriei". Când biserica și chiliile, precum și zidul împrejmuitor au fost terminate, episcopul „puind egumen și alți părinți locuitori de obște", viața monahală de la Iezerul intră din nou în făgașul vechilor rânduieli călugărești.

Potrivit biografilor săi, ieromonahul Nicolae și arhimandritul Chiriac, Cuviosul Antonie nu a fost hirotonit preot; ei totdeauna îl numesc „schimonah". De asemenea, în *Pomelnicul Schitului Iezerul* este trecut: „Antonie schimonahul", precum și în cel al strănepotului său. Dacă Sfântul Antonie era preot, în documente ar fi fost menționat „ieroschimonah", adică ieromonah schivnic.

Mare iubitor de liniște sufletească, și dorind singurătatea, „ca să poată lupta împotriva celui maestru", Cuviosul Antonie se retrage în pustie, unde găsește o peșteră, aproape de vârful muntelui. În urma rugăciunilor stăruitoare, Dumnezeu îi descoperă să-și facă biserică în stânca peșterii. Primind binecuvântarea episcopului, bătrânul monah se nevoiește cu dalta și ciocanul, trei ani de zile, până desăvârșește bisericuța și chilia.

La Peștera Iezerului, Cuviosul Antonie și-a rânduit viața pustnicească pe temeiul principiului monahal: „Roagă-te și muncește!". Ucenicul său relatează că, „niciodată fără de lucru nu ședea, ci au se ruga, au lucra în ogradă". El a defrișat mari suprafețe de pădure, unde plantează tot soiul de pomi fructiferi, rămași multă vreme ca mărturie vie a muncii sale stăruitoare.

Cuviosul Antonie este recunoscut ca practicant al unei asceze foarte severe, avea îmbrăcăminte simplă; mâncarea o servea la ora trei după amiază, dar numai pâine, și aceea „tocmită cu măsură", iar vin sau rachiu nu a gustat niciodată în pustie; purta brâu din verigi de fier împrejurul trupului, iar lacrimile din ochi erau nelipsite. Cu privire la înfățișarea și temperamentul său, ucenicul spune că, era „vesel la căutătură; fața obrazului frumoasă; puțintel cam iute din fire, dar degrab și lesne iertător".

Datorită nevoințelor sale, Cuviosul Antonie „multe iscușenii a avut de la diavolul, dar cu ajutorul lui Dumnezeu, rugându-se ziua și noaptea, pe toate le-a biruit. Astfel și-a petrecut viața, aproape trei decenii, iar când a trecut în veșnicie avea 92 de ani. Trupul Cuviosului a fost așezat în mormântul pe care el însuși l-a săpat lângă ușa Peșterii, de cei mai apropiați ucenici ai săi, ieromonahii Nicolae și Atanasie; apoi, de multe ori li s-a arătat în vis, „fiind în sfânta biserică, și având engolpion de aur la pieptul Sfinției Sale, și strălucind foarte cu raze".

Cuviosul Antonie a avut numeroși descendenți, cunoscuți până la a cincea generație; mulți dintre ei s-au consacrat slujirii lui Dumnezeu, ca preoți și călugări. Astfel, fiul său Mihail, preot la Catedrala episcopală din Râmnicu Vâlcea, rămas văduv, s-a călugărit, iar fiul său Ioța, ajunge preot, din urmașii căruia este cunoscut arhimandritul Nectarie Diadoh, egumen cozian (1822-1839); preotul Ghinea s-a călugărit la Mânăstirea Cozia sub numele de Ghedeon, devenit ulterior ieroschimonahul Grigorie. El a avut mai mulți copii; fiica cea mare este mama arhimandritului Chiriac, iar fiul său Radu era logofăt și cântăreț la Cozia, sub numele de Roman monahul. De asemenea, un nepot al său, Daniil, a slujit ca arhidiacon episcopului Galaction al Râmnicului.

Amintirile despre viața mai presus de fire și faptele minunate ale Cuviosului Antonie au fost păstrate în memoria credincioșilor. Convinși, prin puterea harului divin, că acest mare pustnic a fost o ființă aleasă și bineplăcută lui Dumnezeu, au început să-l venereze ca pe un sfânt, adresându-i rugăciuni. Aflând despre cultul pe care credincioșii îl aduceau Cuviosului, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a hotărât să-l înscrie în rândul sfinților, prin canonizare, fiind menționat în Calendarul bisericesc la 23 noiembrie, ziua adormirii sale în Domnul. Evenimentul s-a petrecut în anul 1992, iar de atunci, cinstirea sa a devenit comună tuturor creștinilor ortodocși din țara noastră.

Chipul Sfântului Antonie a fost zugrăvit în icoană și i s-a redactat Sinaxarul. Acum urmează să se întocmească slujbele specifice cultului divin bisericesc: Vecernia, Utrenia și Acatistul, pentru ca cinstirea lui să se facă după toată cuviința, ca a unui mare sfânt al neamului nostru românesc.

AGENDA I.P.S. MITROPOLIT ANTONIE

● **Duminică, 3 NOIEMBRIE 2002 — Î. P. S. Sa** a participat la slujba de priveghi a P.C. Pr. Prof. Univ. Dr. Aurel Jivi în Capela Facultăţii de Teologie. Alături de **Î.P.S. Mitropolit** a participat şi **Dr. Christoph Klein,** episcopul Episcopiei Evanghelice C.A. Sibiu. **Î. P. S. Mitropolit** a rostit un cuvânt de mângâiere, întru pomenirea celui adormit.

● **Luni, 4 NOIEMBRIE** — A primit pe **Î.P.S. Nifon Mihăiţă,** Arhiepiscop al Târgoviştei, **P.S. Laurenţiu Streza,** Episcop al Caransebeşului şi pe P. C. Pr. Prof. Dr. **Dumitru Abrudan,** Decanul Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna" Sibiu, cu prilejul înmormântării P. C. Pr. Prof. Dr. **Aurel Jivi.**

— A primit pe Arhim. Ilarion Urs, Starețul Mânăstirii „Brâncoveanu" de la Sâmbăta de Sus şi exarh al Mânăstirilor.

● **Miercuri, 6 NOIEMBRIE** — A primit pe Pr. prof. Drd. **Victor Neamţu,** Directorul Seminarului Teologic Liceal din Braşov.

● **Joi, 7 NOIEMBRIE** — A primit pe P. C. Pr. Simion Săsăujan, consilierul ad-tiv bisericesc al Arhiepiscopiei.

— A primit pe P. C. Arhid. Ezechil Oancea, consilierul economic al Arhiepiscopiei.

● **Luni, 11 NOIEMBRIE** — A primit pe Dl. Constantin Moraru, Preşedintele Consiliului Judeţean Sibiu.

● **Marţi, 12 NOIEMBRIE** — A primit pe Monahia Dionisia Grigore, stareţa Mânăstirii Orlat, împreună cu Monahia Paisia Stegăroiu şi Ierom. Sofian Portărelu de la aceeaşi Mânăstire.

— A primit pe d-na Liliana Coadă din Basarabia, licenţiată a Facultăţii de teologie din Sibiu.

● **Miercuri, 13 NOIEMBRIE** — A primit pe P. C. Pr. Simion Săsăujan, consilier administrativ bisericesc al Arhiepiscopiei.

● **Joi, 14 NOIEMBRIE** — A primit pe P. C. Arhid. Ezechil Oancea, consilierul economic al Arhiepiscopiei.

— A primit pe Arhim. Ilarion Urs, starețul Mânăstirii „Brâncoveanu", Sâmbăta de Sus.

● **Vineri, 15 NOIEMBRIE** — A primit pe P. C. Pr. Ioan Herda de la Biserica „Sf. Nicolae" — Şchei-Braşov.

— A primit pe Stareţa Mânăstirii Orlat, Monahia Dionisia Grigore şi pe Monahia Paisia Stegăroiu.

— A acordat un interviu D-lui Laurenţiu Parnică, redactor la Ziarul RONDUL, Sibiu.

● **Sâmbătă, 16 NOIEMBRIE** — A primit pe Ierom. Dimitrie Papacioc, duhovnicul Mânăstirii Cârţişoara, prot. Avrig.

— A primit pe D-na Mariana Mirea din Făgăraş.

● **Duminică, 17 NOIEMBRIE — Ziua de naştere a Înalt Prea Sfinţiei Sale.**

— A participat la Catedrala Mitropolitană la Sf. Liturghie săvârşită de **P. S. Visarion Răşinăreanu, episcop-vicar,** înconjurat de un numeros sobor de preoţi şi diaconi şi apoi la Te-Deum-ul oficiat în cinstea **Î. P. S. Sale.** A rostit un cuvânt de învăţătură.

— A acordat distincţia „Cruce patriarhală" preoţilor: Constantin Mitea de la Biserica „Iosefin I" — Sibiu, Mihai Sămărghiţan de la Biserica „Dintre Brazi" Sibiu, Gheorghe Streza de la Catedrala mitropolitană şi Dumitru Adrian Munthiu, eclesiarhul Catedralei.

— După Sf. Liturghie în sala de protocol de la Reşedinţa mitropolitană, Î. P. S. Sa a oferit, în cinstea celor care l-au felicitat, o agapă. Au participat: Preşedintele Consiliului Judeţean, Dl. Constantin Moraru, subprefectul Sibiului Dr. Cornel Langa, Prof. univ. dr. Ilie Crăciun, Decanul Facultăţii de Medicină din Sibiu, Arhid. Prof. univ. dr. Constantin Voicu, Decanul Facultăţii de Teologie Oradea, Dl. Ioan Cotârlea, Directorul Direcţiei Silvice Sibiu, Permanenţa Eparhială, preoţi, profesori de teologie, corul catedralei, angajaţi, alţi credincioşi.

● **Marţi, 19 NOIEMBRIE,** — A primit pe Prof. Dr. Vasile Oltean, Directorul Muzeului „Sf. Nicolae" Şchei-Braşov.

— A primit pe Dl. Prof. Ioan Onuc Nemeş, redactor la Ziarul „TRIBUNA", Sibiu.

— A primit pe Dl. Liviu Negru şi soţia Paula din Sibiu, care au înmânat Î. P. S. Mitropolit un album omagial foto cu ocazia zilei de naştere.

— A prezidat lucrările Permanenţei Consiliului Eparhial Sibiu, rezolvând probleme administrativ-gospodăreşti.

— A primit pe Monahia Spiridona Mihu, stareţa Mânăstirii Predeal, Jud. Braşov şi pe sora Maria Şandor, vieţuitoare la aceeaşi Mânăstire.

● **Miercuri, 20 NOIEMBRIE** — A primit pe P. C. Pr. Simion Săsăujan, consilierul administrativ bisericesc al Arhiepiscopiei.

— A primit pe D-ra ec. Sanda Cheneriş, contabil şef al Arhiepiscopiei Sibiului.

● **Joi, 21 NOIEMBRIE** — A primit pe P. C. Prof. dr. Dumitru Abrudan, Decanul Facultăţii de Teologie din Sibiu, însoţit de Pr. prof. dr. Vasile Chifor de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Iaşi.

— A primit pe P. C. Arhid. Ezechil Oancea, consilierul economic al Arhiepiscopiei.

● **Vineri, 22 NOIEMBRIE** — A primit pe Arhim. Ilarion Urs, starețul Mânăstirii „Brâncoveanu", Sâmbăta de Sus.

● **Luni, 25 NOIEMBRIE** — Pleacă la Bucureşti pentru a participa la lucrările şedinţelor Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

● **Marţi, 26 NOIEMBRIE** — Participă la şedinţele Sf. Sinod al B.O.R.

— S-a întâlnit cu: Î.P.S. Teofan Savu, Mitropolitul Craiovei.

— S-a întâlnit cu P.S. Casian Crăciun, episcopul Dunării de Jos.

— S-a întâlnit cu P.S. Epifanie Norocel, Episcopul Buzăului.

— A primit pe Dr. Dan Riga din Bucureşti.

● **Miercuri, 27 NOIEMBRIE** — Participă la lucrările şedinţei Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

— S-a întâlnit cu **Î.P.S. Andrei Andreicuţ,** Arhiepiscop al Alba-Iuliei.

— A primit pe pictorul Cornel Lefter din Bucureşti.

● **Joi, 28 NOIEMBRIE 2002,** — În drum spre Sibiu a vizitat Mânăstirea Predeal, unde s-a întâlnit cu obştea mânăstirii.

— A primit pe P.C. Pr. Lucian Vitan, Parohul Bisericii din Predeal, însoţit de un consilier şi de primul epitrop.

Pr. VALENTIN SICOE
— Secretar eparhial —

ITINERAR PASTORAL

Din încredinţarea şi cu binecuvântarea Î.P.S. Mitropolit Dr. ANTONIE PLĂMĂDEALĂ, P. S. Episcop-vicar VISARION RĂŞINĂREANU **a săvârşit următoarele:**

● **14 NOIEMBRIE — P. S. Sa** a săvârşit, la invitaţia P. S. Gherasim al Râmnicului, Sf. Liturghie arhierească în Catedrala episcopală din Râmnicu-Vâlcea rostind cuvânt de învăţătură şi hirotonind un ierodiacon.

— A participat la festivităţile prilejuite de aniversarea zilei de naştere a P. S. Gherasim, rostind un cuvânt adecvat.

● **15 NOIEMBRIE — P. S. Sa** a săvârşit la Braşov un parastas la troiţa eroilor braşoveni cu prilejul împlinirii a 15 ani de la revolta anticomunistă.

— A vizitat mânăstirea Bucium, prot. Făgăraş.

● **16 NOIEMBRIE — P. S. Sa** a săvârşit Sf. Liturghie în Capela mitropolitană.

— A participat la festivitatea depunerii jurământului militar la Şcoala de Aplicaţie şi Vânători de Munte din Făgăraş, de către tinerii ostaşi între care şi un pluton de preoţi militari, rostind cuvânt de învăţătură.

— Seara a slujit Vecernia în Catedrală.

● **17 NOIEMBRIE — P. S. Sa** a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în Catedrala mitropolitană din Sibiu hirotonind întru diacon pe teologul Mujat Liviu Anghel.

— A oficiat un Te-Deum cu prilejul zilei de naştere a **Î. P. S. Mitropolit ANTONIE,** rostind cuvânt de învăţătură.

● **21 NOIEMBRIE — P. S. Sa** a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în biserica „Floriile" din Avrig, Jud. Sibiu, rostind cuvânt de învăţătură. Diaconul Mujat Liviu a fost hirotonit întru preot pentru trebuinţele misionare ale prot. Avrig.

— A cercetat biserica „Cuv. Paraschiva" din Veştem vorbind credincioşilor prezenţi la slujba Utreniei.

● **24 NOIEMBRIE — P. S. Sa** a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în biserica Schitului Păltiniş rostind cuvânt de învăţătură. P. Cuv. Ierom. Valeriu Luca a fost hirotesit întru protosinghel.

— Seara a slujit Vecernia în Catedrală.

● **25 NOIEMBRIE — P.S. Sa** a săvârşit Sf. Liturghie în Capelă.

● **26—27 NOIEMBRIE — P. S. Sa** a participat la lucrările Sf. Sinod la Bucureşti.

● **28 NOIEMBRIE — P. S. Sa** a participat la manifestările omagiale prilejuite de împlinirea a 150 de ani de la moartea lui Nicolae Bălcescu, organizate la Cercul militar Sibiu.

— Seara a oficiat în Capela mitropolitană un parastas pentru făuritorii Unirii de la 1 Decembrie 1918.

● **30 NOIEMBRIE — P. S. Sa** a oficiat Sf Liturghie arhierească în Capela „Sf. Andrei" de la Liceul „Carol I" din Sibiu, rostind cuvânt de învăţătură.

— A oficiat Parastasul pentru mitropolitul Andrei Şaguna în Catedrală şi apoi la Mausoleul de la Răşinari.

— A vizitat cele trei biserici parohiale din Răşinari şi o expoziţie de icoane pe sticlă a copiilor de acolo.

● **1 DECEMBRIE — P.S. Sa** a slujit, la invitaţia Î. P. S. ANDREI, Arhiepiscopul Alba-Iuliei, la Sf. Liturghie şi la slujba de Te-Deum în Catedrala arhiepiscopală din Alba-Iulia.

— Seara a participat la Spectacolul Omagial închinat Zilei Naţionale a României, organizat la Casa de Cultură a Sindicatelor din Sibiu.

● **2 DECEMBRIE — P. S. Sa** a prezidat la Centrul Eparhial o şedinţă cu preoţii din oraşul Sibiu.

— A participat la vernisajul unei expoziţii fotografice organizată de Facultatea de Jurnalistică din Sibiu.

● **3 DECEMBRIE — P. S. Sa** a participat la Biblioteca ASTRA la lansarea monografiei: **„Muzeul Astra, istorie şi destin 1905—2000",** rostind o alocuţiune.

● **5 DECEMBRIE — P. S. Sa** a săvârşit slujba Vecerniei şi a predicat în biserica „Sf. Ier. Nicolae" din Sibiu - Lazaret.

● **6 DECEMBRIE — P. S. Sa** a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în biserica „Sf. Nicolae" din Şcheii Braşovului rostind cuvânt de învăţătură.

Arhid. VASILE AVRAM

PROGRAMARE DE CONCURS

În condiţiile obişnuite de concurs publicăm spre ocupare următoarele parohii vacante:

PROTOPOPIATUL ORTODOX ROMÂN MEDIAŞ

— Parohia Blăjel — la transferări

PROTOPOPIATUL ORTODOX ROMÂN AGNITA

— post preot misionar — concurs dosare

Termen de concurs: 3—18 decembrie 2002.

Cei care doresc să ocupe aceste posturi îşi vor înainta cererile în termen legal la Oficiile protopopeşti, anexând adeverinţe cu certificatele de la cursurile de îndrumare.

După expirarea termenului de concurs Oficiile protopopeşti ne vor înainta de urgenţă dosarele cu cererile candidaţilor.

P.C. Protopopi sunt îndrumaţi să verifice cererile candidaţilor în care se vor menţiona:

— vechimea în funcţia anterioară, examene absolvite, situaţia socială (domiciliu, copii, părinţi, locul de muncă al soţiei, etc.).

Cererile care nu cuprind aceste puncte sau nu au acte doveditoare, nu vor fi luate în considerare la desfăşurarea concursului.

Vechimea în preoţie trebuie să fie de minim cinci ani, la transferări.

Nu se primesc dosare din alte Eparhii.

Termen de contestaţie: 15 zile de la data numirii.

† ANTONIE
Arhiepiscop şi Mitropolit

Consilier Ad-tiv Bisericesc
Pr. SIMION SĂSĂUJAN

ANUNŢ

În urma hotărârii Consiliului Arhiepiscopesc al Arhiepiscopiei Sibiului, preţul unui abonament anual la „Telegraful Român", pe anul 2003 este de 100 000 lei, iar al „Revistei Teologice" de 125 000 lei. Banii se vor vira obligatoriu în contul nr. 2511.1-61.1/ROL B.C.R. Sibiu.

Misiunea Bisericii

(Urmare din pag. a 6-a)

tru, Laura Dobrescu, Cristian Almăjanu, Lucian Farcaşiu, Aurora Gherasim, unii dintre aceştia cu atribuţiuni de translatori.

La încheiere considerăm că această ediţie a Dialogului a contribuit nu doar la aprofundarea temei supusă discuţiilor, ci şi la o abordare comună a acesteia, conştienţi fiind că doar prin astfel de eforturi putem redescoperi lumii sensul profund şi finalitatea Bisericii, acela de a asuma lumea şi a transcede cu ea veacul spre lumina neînseratei Împărăţii.

● Semnalăm ● Semnalăm ●

● Editura Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române tipăreşte, cu binecuvântarea Prea Fericitului Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, cartea sfântă: **Biblia** sau **Sfânta Scriptură,** ediţie jubiliară a Sfântului Sinod.

Biblia a fost tradusă după cele mai multe modele franţuzeşti, după Septuagintă, de Înalt Prea Sfinţitul Bartolomeu, arhiepiscopul Vadului, Feleacului şi Clujului.

E o ediţie bună care îmbogăţeşte literatura română şi îi dă Bibliei un nou mers pe drumul credinţei şi al faptei, îmbogăţind tezaurul biblic românesc cu o nouă încercare, care-i face mare cinste ostenitorului.

La urmă are o foarte bună concordanţă biblică, care poate fi foarte folositoare cititorilor şi mai ales predicatorilor.

Această carte a cărţilor a fost prezentată recent şi la Academia Română din Bucureşti, bucurându-se de un mare succes.

★

● Casa de Presă şi Editură „Tribuna" publică cartea: **Preotul Zosim Oancea şi Muzeul de Icoane pe Sticlă,** Sibiu, 2002, 208 p.

Este vorba despre preotul stavrofor Zosim Oancea, îndrăgostit nu numai de misiunea lui preoţească propriu-zisă, ci şi de frumos. A fost preot mulţi ani la Biserica din Sibiel, frumos aşezată într-o gură de munte, în Mărginimea Sibiului. Aşa s-a trezit adunând arta iconarilor pe sticlă — specifică Transilvaniei — şi i-a venit ideea alcătuirii unui muzeu. A strâns de peste tot ceea ce prisosea credincioşilor, şi aşa s-a născut „Colecţia de icoane din Sibiel". Este în întregime opera sa.

Astăzi colecţia se bucură de un local adecvat. Datorită faptului că soseau tot mai multe donaţii de icoane, s-a simţit nevoia de mai mult spaţiu, şi aşa a răsărit clădirea actuală.

Părintele Zosim Oancea este legat prin dublu apostolat: al preoţiei şi al artei, de Sibiel şi de icoanele pe sticlă.

Eu mă bucur că părintele Zosim lasă în urma Cucerniciei Sale o astfel de lucrare. Şi-a pus în ea tot ce avea mai bun, tot ce iubea mai mult, tot ce a dorit să lase urmaşilor săi. Îl felicităm din toată inima şi îi dorim încă mulţi ani.

★

● Semnalăm o altă carte apărută la Editura Institutului Biblic şi de Misiune al B.O.R. din Bucureşti, cu titlul: **Biblia în ilustraţii,** texte scripturistice alese de P.C. Pr. Dr. Sabin Verzan, însoţite de reproduceri după fresce şi icoane din sfintele noastre mânăstiri şi biserici. Cartea a apărut în 2002, după trecerea la cele veşnice în 1997 a părintelui.

Este o **Biblie în ilustraţii,** care se bucură de un Cuvânt înainte al Prea Fericitului Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, care spune printre altele: „Alcătuitorul acestei îngemănări de Cuvânt dumnezeiesc şi imagine sfântă îşi demonstrase bogata pricepere în ceea ce priveşte arta creştină în România, tipărind pentru prima dată la noi o colecţie de cinci volume, între anii 1979-1985, care cuprinde mărturii ale artei creştine de pe pământul ţării noastre din sec. III—XVI. Biblia ilustrată este astfel o continuare a drumului deschis prin monumentala colecţie: **„Arta creştină în România".** Părintele Verzan a pregătit materialul necesar încă din anii '80 ai secolului trecut, dar această operă de zidire sufletească şi cultural-artistică, în acelaşi timp, nu a putut fi tipărită decât acum, la cinci ani de la trecerea sa la cele veşnice".

Este o Biblie cu ilustraţii, care face mult înţeleasă Biblia noastră românească. Este foarte bună de povestit, la îndemâna copiilor şi a tuturor celor care încearcă să o priceapă.

Părintele Verzan care a fost mulţi ani în slujba Tipografiei Institutului Biblic din Bucureşti, încă din vremea când eram eu Episcop-Vicar Patriarhal, având funcţia de Consilier patriarhal şi conducătorul Tipografiei. Am colaborat câţiva ani buni. A fost un vrednic conducător al Tipografiei, al cărţilor bisericeşti şi s-a gândit să ne dea o ediţie folositoare, pentru care copiii desigur îi vor fi veşnic recunoscători.

La urmă are o bibliografie şi o scurtă biografie de diac. prof. dr. Ioan Caraza, secretar general al SBIR.

Dumnezeu să-l aibă în pace.

★

● **Tainele de iniţiere creştină în Bisericile Răsăritene** de P.S. Dr. Laurenţiu Streza, episcop al Caransebeşului. Cartea apare la Editura Trinitas, Iaşi, 2002, 189 p.

Prea Sfinţitul Laurenţiu, în cartea aceasta, tratează teme extrem de interesante. În partea întâi se ocupă de: **„Ritualul şi doctrina tainelor de iniţiere în literatura creştină veche (sec. I—XV)"** şi tratează despre: **„Tainele de iniţiere după Sfânta Scriptură. Tradiţia apostolică".** În partea a doua se ocupă de: **„Slujba tainelor de iniţiere în diferitele ritualuri Liturgice de azi".** În capitolul întâi se ocupă de **„Slujba baptismală şi simbolismul ei în Biserica Ortodoxă",** iar în cel de al doilea capitol tratează despre: **„Tainele iniţierii creştine în Bisericile Vechi-Orientale".**

Cartea are un Cuvânt înainte de Î.P.S. Daniel, mitrolitul Moldovei şi Bucovinei, pag. 5—6.

Este o carte foarte bună care îi face mare cinste autorului.

ANTONIE P.

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român, Sibiu, Str. Mitropoliei nr. 35. Articolele nepublicate nu se înapoiază.
Tiparul Tipografiei Eparhiale Sibiu

COMITETUL DE REDACŢIE: **Dr. Antonie Plămădeală,** Mitropolitul Ardealului — preşedinte; **P.S. Visarion Răşinăreanu** - episcop-vicar, — vicepreşedinte; **Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan** — redactor responsabil; **Pr. prof. Dr. Mircea Păcurariu.**
I.S.S.N. 1223-8392

Abonamentul pe un an: 85 000 lei. Cont nr. 2511.1-61.1/ROL B.C.R. Sibiu. Pentru cititorii de peste hotare costul unui abonament anual este de 25 dolari S.U.A. (cont nr. 2.11.1.-61.15 U.S.D.) sau echivalentul în altă valută, B.C.S.A., Sucursala Sibiu.

Fondator:
Mitropolitul
ANDREI
ŞAGUNA
1853

Telegraful Român

FOAIE EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

Anul 150
SIBIU
15 decembrie
Nr. 47—48
2002

LĂUDAŢI ŞI CÂNTAŢI ŞI VĂ BUCURAŢI!

NAŞTEREA DOMNULUI — PRAZNICUL FAMILIEI

Bunul Dumnezeu ne-a învrednicit să ajungem încă o dată, cu pace şi cu sănătate, slăvitul praznic al Naşterii mai presus de gând şi de fire a Domnului nostru Iisus Hristos sau Crăciunul.

Am străbătut cu toţii cu aleasă bucurie duhovnicească Postul Crăciunului, post care închipuie perioada dinaintea venirii lui Hristos în lume, iar acum în această sfântă şi aleasă zi ne plecăm cu inimile înfiorate, pline de bucurie în faţa ieslei din Betleem: **„unde s-a născut Hristos, Mesia chip luminos“**, cum spun colindele noastre străbune.

Au trecut de atunci două mii de ani, dar icoana Naşterii Domnului e pururea vie, an de an, în sufletul şi în viaţa noastră, pentru că, Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu întrupat, e veşnic viu şi vine să se sălăşluiască în sufletele noastre pentru ca să ne umple de sfinţenia Lui, de curăţia Lui, să ne lumineze sufletul, să ne încălzească mintea şi inima întru lucrarea şi temeluirea vieţii celei noi.

Sărbătoarea Crăciunului e o chemare sfântă la puritate, la curăţie sufletească şi la înnoirea vieţii pentru a-L primi pe Hristos cel venit la noi **„plin de har şi de adevăr“** (Ioan 1, 14).

Iarăşi ne îmbrăcăm în haine alese de sărbătoare şi după ce ne-am **„curăţit simţirile“** prin taina sfintei spovedanii şi a sfintei împărtăşanii, mergem cu toţii la Casa Părintelui Ceresc ca să primim înăuntrul nostru pe Fiul lui Dumnezeu, Care vine la noi în chip de prunc ceresc nevinovat **„să se nască, şi să crească, să ne mântuiască“.**

Ne umplem iară de aleasă bucurie la fel ca şi păstorii Betleemului şi împreună cu ei ne înfiorăm la cuvintele îngerului care a grăit: **„iată, vă binevestesc vouă o bucurie mare, care va fi pentru tot poporul. Că vi s-a născut azi Mântuitor, Care este Hristos Domnul, în cetatea lui David“** (Luca 2, 10—11).

Ne sârguim şi noi ca şi magii de la Răsărituri să-i aducem darurile noastre duhovniceşti: credinţa în locul aurului, dragostea în locul smirnei şi nădejdea

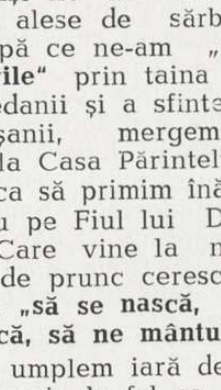

noastră în locul tămâiei şi să I ne închinăm dumnezeiescului prunc, Care a venit **„să slujească şi să-şi dea viaţa răscumpărare pentru mulţi“** (Marcu 10, 45).

Ne împreunăm glasurile cu ale îngerilor şi cântăm şi noi în noaptea sfântă imnul păcii **„Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu şi pe pământ pace, între oameni bunăvoire“** (Luca 2, 14), imn care ne umple şi pe noi de pacea de sus care covârşeşte toată mintea, pace care e dorită şi azi de întreaga omenire.

Veniţi aşadar să ne bucurăm şi să cântăm Domnului, Care a binevoit să ne trimită în lume pe Fiul Său făcut **„om asemenea nouă, afară de păcat“** (Evrei 4, 15), pentru ca să ne mântuiască şi să ne readucă la starea la care am fost înainte de căderea protopărinţilor noştri.

Sărbătoarea Crăciunului este prin excelenţă sărbătoarea familiei creştine, sărbătoare de la care izvorăşte atâta binecuvântare, atâta lumină şi căldură pentru fiecare familie.

Ea reuneşte în jurul ieslei din Betleem pe toţi membrii ei care cugetă la minunea petrecută acum două mii de ani şi învaţă de la dumnezeiescul prunc Iisus, smerenia, bunătatea şi iubirea.

Sărbătoarea Crăciunului este cu osebire o sărbătoare a familiei şi pentru că este o sărbătoare în care s-a arătat iubirea lui Dumnezeu faţă de noi, cum ne învaţă şi Sf. Apostol şi Evanghelist Ioan: **„Întru aceasta s-a arătat iubirea lui Dumnezeu către noi, că pe Fiul Său cel Unul-Născut L-a trimis în lume, ca prin El viaţă să avem“** (I Ioan 4, 9).

Leagănul iubirii divine este familia, acest aşezământ rânduit şi binecuvântat de Dumnezeu ca iubirea dintre oameni să aibă un sălaş, ocrotit de harul dumnezeiesc şi să odrăslească viaţa şi **„încă din belşug“** (Ioan 10, 10).

Familia este temelia societăţii umane, iar familia creştină este temelia Bisericii cea întemeiată de Mântuitorul nostru Iisus Hristos.

Prin binecuvântarea de la Taina Sf. Căsătorii, harul lui Dumnezeu sfinţeşte iubirea şi unirea dintre cei doi soţi, făcându-i să se dăruiască unul altuia până la moarte întru dragoste şi să împlinească porunca biblică: **„Creşteţi şi vă înmulţiţi şi umpleţi pământul şi-l stăpâniţi“** (Facere 1, 28).

Dumnezeu a rânduit fa-

(Continuare în pag. a 2-a)

† ANTONIE
Mitropolitul Ardealului

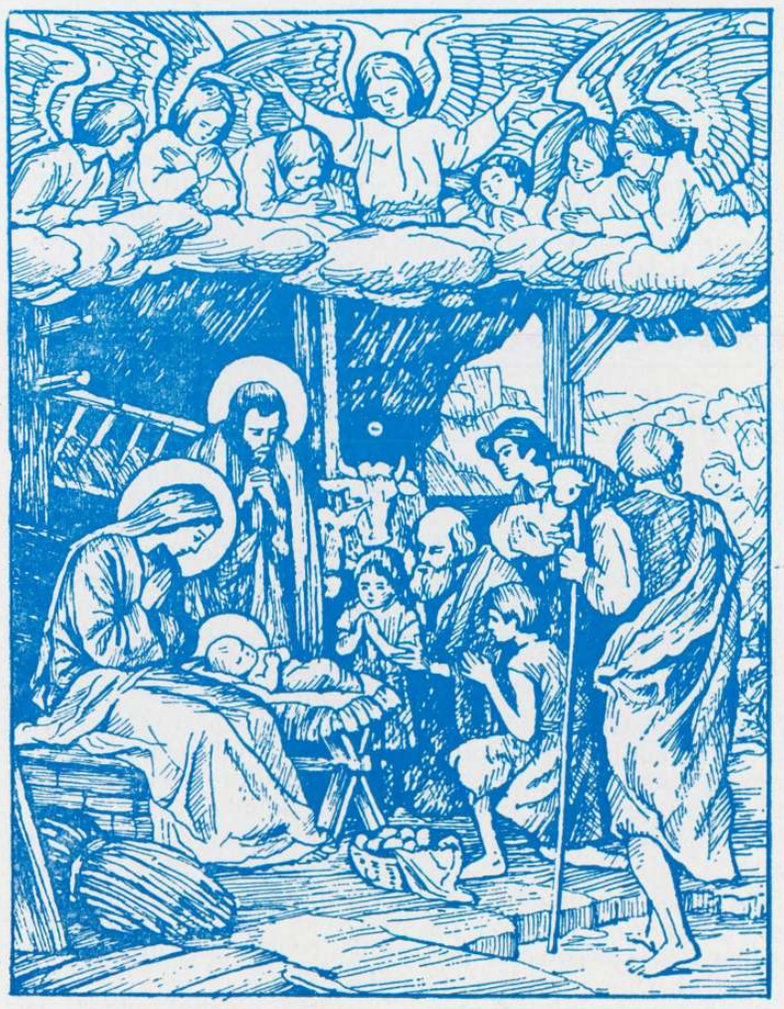

NOUĂ AZI NE-A RĂSĂRIT

Nouă azi ne-a răsărit, Domnul Iisus Hristos,
Mesia cel mult dorit, Domnul Iisus Hristos.

Din Fecioară s-a născut, Domnul Iisus Hristos,
Şi cu lapte s-a crescut, Domnul Iisus Hristos.

Şi cu scutec s-a 'nfăşat, Domnul Iisus Hristos,
Şi în braţe s-a purtat, Domnul Iisus Hristos.

Şi ca robul s-a robit, Domnul Iisus Hristos,
Şi pe noi ne-a mântuit, Domnul Iisus Hristos.

Casa Pâinii

Denumirea oraşului Betleem este alcătuită din două cuvinte ebraice: **Beit** — casă şi **Lehem** — pâine. Sunt încă multe alte construcţii ebraice similare. Spre exemplu, şcoală se spune „Beit Sefer“ — în traducere „Casa Cărţii“; tribunal se spune „Beit Din“ — în traducere, „Casa Judecăţii“; spital se spune: „Beit Holim“ — în traducere „Casa bolnavilor“; în sfârşit, cimitir se spune „Beit Olam“ — în traducere „Casa veşniciei“.

Nu întotdeauna Betleemul a purtat acest nume. În timpuri îndepărtate se numea Efrata (vezi Fac. 35, 16; 48, 7; Ps. 131, 6), nume ce s-a dat după unul dintre întemeietorii săi (vezi I Cronici 4, 4). Ambele denumiri sugerează fertilitatea, belşugul, rodnicia.

Ca aşezare geografică, Betleemul se află în sudul Ierusalimului, la o distanţă de aproximativ 7 km.

Ceea ce a conferit celebritate acestei străvechi aşezări umane a fost faptul că de aici era originar regele David şi mai ales că aici s-a născut Mântuitorul. Prevestirea acestui ultim eveniment, unic în istorie, a fost făcută cu opt secole înainte de împlinirea lui, de către profetul Mihea, care a spus: „Şi tu, Betleeme Efrata, deşi eşti mic între miile (de aşezări n.n.) ale lui Iuda, din tine va ieşi Stăpânitor peste Israel, iar obârşia lui este dintru început, din zilele veşniciei... El va paşte poporul prin puterea Domnului, întru slava numelui Dumnezeului Său şi va fi mare, până la marginile pământului. El Însuşi va fi pacea noastră“ (Mih. 5, 1—3).

La plinirea soroculuI, evangheliştii Matei (cap. 2, 1) şi Luca (cap. 2, 4) descriu cum s-a petrecut lucrul acesta, anume că Iosif şi cu Maria au călătorit din Nazaretul Galileii, în Betleemul Iudeei, spre a se supune poruncii Cezarului Augustus din Roma, ca toţi supuşii din imperiu să se înscrie la locul lor de baştină. Atât Iosif cât şi Maria erau din casa şi din neamul lui David şi de aceea au revenit acum pe plaiurile de obârşie. Tocmai atunci însă

(Continuare în pag. a 3-a)

Pr. prof. D. ABRUDAN

„Hristos se naşte, măriţi-L!“

Praznicul Crăciunului vine şi în acest an să ne readucă aminte de faptul întrupării Domnului petrecut acum două mii de ani în Betleemul Iudeii.

Atunci s-a petrecut cu adevărat cel mai măreţ lucru, şi anume, acela că Dumnezeu Cuvântul **„S-a arătat în trup“**, a luat fiinţă omenească şi s-a făcut om.

Naşterea lui Hristos, împlinită potrivit proorociilor din veac, este nu numai un fapt deosebit, cum îl consideră unii, ci este cel mai important din istoria omenirii, ba chiar, după cuvântul Sf. Ioan Gură de Aur, **„cel mai înfricoşător“.**

Dumnezeu Cuvântul primeşte trup asemenea nouă în afară de păcat, Cel veşnic se coboară în timp şi începe o nouă viaţă divino-umană pentru a-l putea astfel ridica pe om din starea de păcătoşenie şi de a-l readuce la starea paradisiacă.

În ieslea Betleemului se întâlneşte Cel necuprins cu umanitatea noastră limitată căreia îi descoperă nemăsurata Lui dragoste, deplina Lui smerenie şi desăvârşita Lui blândeţe.

Hristos vine la noi în chip de prunc nevinovat:

„mititel, înfăşeţel
în scutec de bumbăcel“

cum spune colindul, pentru a ne putea face părtaşi mântuirii aduse de El şi nu **„cu năluciri înfricoşându-ne pe noi“**, cum grăiesc cărţile de slujbă. În Hristos se împlinesc toate profeţiile Vechiului Testament în chip desăvârşit şi prin întrupare El devine **„Înger de mare sfat“** al Domnului şi îl arată oamenilor pe Tatăl.

Acest lucru este greu de înţeles pentru noi şi El devine **„taina cea din veac ascunsă“, „şi de îngeri neştiută“.**

Cel căruia îngerii nu pot să-i stea în preajmă de strălucirea dumnezeirii în chipul lui Iisus prunc uneşte pe Dumnezeu cu oamenii. Acest lucru îi umple şi pe îngeri de mirare, iar glasul lor vesteşte mereu până la marginile lumii minunea cea mai presus de fire, zicând: **„Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu şi pe pământ pace, între oameni bunăvoire“** (Luca 2, 14).

Iubirea de oameni a lui Dumnezeu nu se arată atât în creaţia lumii şi a omului, cât în întruparea lui Hristos. Coborârea lui Dumnezeu la starea umilă de om este cel mai mare semn al dragostei Lui faţă de noi. Acest lucru l-a făcut pe Apostolul Pavel să exclame: **„O, adâncul bogăţiei şi al înţelepciunii şi al ştiinţei lui Dumnezeu. Cât sunt de necercetate judecăţile Lui şi cât de nepătrunse căile Lui“** (Romani, 11, 33).

Prin aceasta Apostolul neamurilor arăta măreţia tainei petrecute atunci, taină care se cere crezută şi astăzi cu inima prin credinţă. Ea, credinţa îl conduce pe om de la ieslea Betleemului până la poalele crucii la Golgota şi apoi, până în eshatonul cel veşnic al împărăţiei lui Dumnezeu.

Adevăratul creştin trăieşte zilnic taina Întrupării şi minunea Naşterii în inima sa, mai ales prin Sfânta Liturghie care le rememorează şi le reactualizează pentru fiecare credincios în parte în cadrul Sfintei Jertfe.

Creştinii trebuie să trăiască evenimentul Naşterii Domnului cu aceeaşi intensitate cu care au trăit-o păstorii şi magii şi să se străduiască să-L urmeze pe Acela Care s-a făcut om, pentru a ne descoperi nouă: **„Calea, Adevărul şi Viaţa“** (Ioan 14, 6).

Creştinii trăiesc în prezent ceea ce s-a petrecut atunci, în trecut, în aşa fel încât Crăciunul devine pentru fiecare un **„prezent veşnic“** accentuat prin acest cuvânt **„astăzi“:**

„Astăzi s-a născut
Hristos
Mesia chip luminos“...,
sau
„Astăzi s-a născut
Cel făr' de'nceput,
sau
„Fecioara, **astăzi,** pe Cel mai presus de fiinţă naşte“.

Să ne străduim aşadar să-L primim în inimile noastre pe dumnezeiescul Prunc Iisus şi să-i oferim sufletul nostru ca să-şi facă în el **„un staul de odihnă“.**

Să căutăm să fim împreună cu Hristos în aceste zile sfinte de praznic, împreună cu cei dragi ai noştri şi să cântăm şi noi cu strămoşii în cor **„colindul sfânt şi bun“.**

Să ne ferim de a prăznui un Crăciun fără de Hristos, un Crăciun redus doar la luminile multicolore, la cadourile şi la beteala argintie a bradului împodobit.

Să prăznuim nu cu **„aluatul cel vechi“** (Rom. 5, 8), ci cu conştiinţa înnoită de măreţia acestor zile sfinte şi vom avea câştig duhovnicesc şi în fiecare zi vom prăznui Întruparea Fiului lui Dumnezeu, Crăciunul cel veşnic.

† VISARION RĂŞINĂREANU
episcop-vicar
Sibiu

„Întru oameni pace şi bunăvoire"

Este mai mult decât important pentru noi să cunoaştem forma originară a versetului biblic prin care ne este transmis salutul îngerilor la Naşterea Domnului: „Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu şi pe pământ pace, **întru oameni** bunăvoire" (Lc. 2, 14) şi insist în mod deosebit asupra expresiei „întru oameni" şi nu între oameni, aşa cum o întâlnim în majoritatea ediţiilor contemporane ale Sf. Scripturi, căci aceasta ne va ajuta cu adevărat să înţelegem importanţa deosebită pe care o are, pentru noi şi pentru destinul nostru pământesc, acest eveniment major din istoria umanităţii. (Vezi în acest sens şi I.P.S. Antonie Plămădeală — Cuvinte la zile mari, p. 122 u).

Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu s-a întrupat ca să ne împace cu noi înşine, cu semenii şi cu Dumnezeu, să instaureze pacea pe pământ. „El este pacea noastră" (Efes. 2, 14), spune Sf. Ap. Pavel, dar pentru a se înfăptui cu adevărat această stare atât de mult râvnită, trebuie ca mai întâi să fie fiecare dintre noi în pace cu sine însuşi. Nu poate fi pace între oameni, nu va fi niciodată, atâta timp cât nu va fi pace mai întâi întru oameni. Pacea din noi este condiţia primordială şi esenţială a păcii dintre noi, iar pacea din noi nu vine, şi nici nu poate veni din altă parte decât de la Dumnezeu. Pacea dintru noi precede şi determină pacea dintre noi.

Asupra celor de mai sus ne vom lămuri mult mai bine, cunoscând însuşi sensul originar al expresiei „întru". Provenită din adverbul latin **intro,** care înseamnă înlăuntru, în limba noastră ea s-a îmbogăţit, căpătând şi sensul de **în spre,** subînţelegându-se o anumită tensiune, năzuinţă, dorire, tânjire care ţine de esenţa spiritului, de a fi în acelaşi timp în ceva (într-un orizont, într-un sistem) dar şi de a tinde spre acel lucru. Cu **întru,** ceva se confundă în altceva, intră în contact direct, ca în pipăit, creşte laolaltă cu el nemijlocit, concreşte şi, departe de a fi o simplă compunere, dă o contopire" (cf. C. Noica — Sentimentul românesc al fiinţei, p. 169).

„Întru oameni pace" este o expresie biblică care nu poate fi percepută şi înţeleasă în profunzimea ei decât în măsura în care este integrată şi privită din contextul mai amplu al învăţăturii creştine. Ea nu are însă, în nici un caz, sensul pe care încercau să i-l imprime filosofii stoici, anume acela de **apatheia** (lipsa emoţiilor, indiferenţa absolută), sau cel de **autarkeia** prin care filosoful antic grec Epicur încerca să acrediteze ideea că pacea sufletului omenesc vine din detaşare, autoizolare, autoprotejare împotriva fenomenelor vieţii, obligându-l pe individ să se închidă în propria-i carapace, el „netrebuind să devină în nici un fel dependent de altceva decât de el însuşi" (D. Laertios-Vieţile şi doctrinele filosofilor), tăindu-i în acest fel orice contact cu Divinitatea.

O falsă prezentare a acestei stări o vom întâlni şi în teoriile multora dintre sociologii, economiştii sau politologii contemporani, care se căznesc să ne convingă că pacea lumii depinde în exclusivitate de condiţiile exterioare (bunăstare materială, civilizaţie, etc.), uitând însă un lucru simplu dar esenţial: pacea, în sensul ei cel mai intim, nu vine din exterior, nici nu poate fi impusă prin constrângere, ci ea porneşte din noi înspre afară.

Aici se relevă importanţa uriaşă a Creştinismului, care prin Întruparea Fiului lui Dumnezeu în istorie, a redat omului adevărata şi reala sa valoare: nu existăm prin noi înşine, nici nu suntem simple piese numai, într-un macro-sistem socio-economic, care ne sufocă şi tinde să ne anihileze, ci persoane înzestrate cu suflet, capabile de iubire şi comunicare, într-o perpetuă comuniune cu semenii şi cu Dumnezeu. Tocmai acest fapt vine să ni-l descopere Naşterea Domnului Iisus, anume că viaţa noastră are **un sens,** cum de altfel toate cele din preajma noastră au un sens şi o logică, nefiind nimic la voia întâmplării; un scop, iar scopul, ţelul tuturor acestora este Dumnezeu: „Pe toate le-a făcut Dumnezeu, fiecare cu ţelul său" (Pild. Sol. 16, 4). „Întru oameni pace" înseamnă din perspectiva creştină, ca noi, oamenii, să-L recunoaştem pe Dumnezeu ca stăpân şi creator al vieţii; să recunoaştem că nu suntem opera hazardului, că omul îl poartă în sinea lui pe Dumnezeu: „Nu ieşi afară, întoarce-te în tine, în omul interior se află adevărul, treci dincolo de tine" (Fer. Augustin — Despre adevărata religie), să recunoaştem că împărăţia lui Dumnezeu este „înlăuntrul nostru" (Lc. 17, 21), în lăuntrul, în sinea noastră despătimită şi curăţată, din care este alungată orice cută sau umbră de întinare, este „duhul drept şi smerit, inima înfrântă şi curată" (Ps. 50, 11 şi 18).

Nu putem avea pace dacă nu suntem mai întâi în pace cu Dumnezeu, pe care trebuie să-L descoperim mereu printr-o necontenită autocontemplare, printr-o atentă şi severă scrutare a lăuntrului propriu: „A te ridica la Dumnezeu nu este altceva decât a intra în tine însuţi. Cine intră în sine şi se depăşeşte, acela cu adevărat se ridică la Dumnezeu" (Albert cel Mare — Despre spirit şi suflet). Pacea cu Dumnezeu este acea „venire întru sine" (Lc. 15, 17), din calea păcatului şi a morţii.

Noul Testament care mai este supranumit şi „Cartea păcii", pentru că în paginile sale acest cuvânt apare de peste 80 de ori, evidenţiază un fapt deosebit pentru noi: pacea nu este decât în Dumnezeu iar omul nu poate ajunge la ea în afara lui Dumnezeu. Se vorbeşte, astfel, despre: „pacea lui Dumnezeu care covârşeşte toată mintea" (Filip. 4, 7), dar nu în sensul că omul, cu puterea minţii sale limitate, nu o poate cuprinde, ci mai degrabă că pacea lui Dumnezeu întrece capacitatea fiinţei omeneşti de a o produce sau asigura prin sine însuşi. **Pacea i se dăruieşte omului, şi nicidecum creată de el.** „Pace vă las vouă, pacea Mea o dau vouă, nu precum vă dă lumea vă dau Eu" (In. 14, 27). Am putea tălmăci acest verset astfel: prin Mine aveţi dezlegarea tuturor tainelor despre voi şi despre lume, ştiţi de unde veniţi, cum trebuie să trăiţi, ştiţi ai cui sunteţi. Eu sunt sensul şi scopul ultim al vieţii voastre.

Nu poţi fi împăcat cu Dumnezeu fără să fii împăcat cu tine însuţi, cu propria ta conştiinţă, căci ea este martorul cel nemitarnic care va da mărturie despre faptele şi gândurile tale cele mai tainice în faţa Dreptului Judecător. Unul dintre marii duhovnici ai Ortodoxiei româneşti contemporane, păr. Ilie Cleopa, fost stareţ al mânăstirii Sihăstria, tâlcuieşte

(Continuare în pag. a 4-a)

Pr. N. STOIA

Naşterea Domnului — praznicul familiei

(Urmare din pag. 1)

milia de la început, ca să-i hărăzească omului un semen cu care să împărtăşească bucuriile şi necazurile vieţii, ca să-l apere de rele, de distrugere şi de moarte şi să-l facă părtaş în lucrarea de continuă creaţie a vieţii.

Praznicul Crăciunului ne descoperă pe deplin rostul şi chemarea familiei creştine şi care sunt datoriile membrilor acesteia.

Fecioara Maria, Maica Domnului a devenit modelul desăvârşit al mamei creştine. Ea, care s-a împărtăşit din bucuriile şi încercările Fiului său, este modelul desăvârşit al iubirii jertfelnice a pruncilor, de devotament şi dăruire pentru creşterea lor, pentru toate mamele creştine. Ea este nedespărţită de Fiul ei de la peştera Betleemului şi până la poalele Crucii de pe Golgota, întreţinând focul sfânt al dragostei de mamă faţă de fiul ei şi faţă de aşezământul sacru al familiei.

Acest simţământ al dragostei şi al jertfelniciei trebuie să caracterizeze şi astăzi familia creştină, pentru că, din păcate, la temelia acesteia lovesc dezlănţuite unele păcate grele cum ar fi infidelitatea, divorţul, abandonul copiilor, indiferenţa, care toate nu fac altceva decât să distrugă această celulă a societăţii, a Bisericii şi a neamului nostru.

Se cade ca toţi împreună să veghem şi să ne rugăm ca pacea şi binecuvântarea lui Dumnezeu să se reverse din belşug asupra familiilor noastre, ca dragostea, **„care niciodată nu cade"** (I Cor. 13, 8), să fie la temelia acesteia liant puternic împotriva tuturor încercărilor vieţii.

Familia sfântă ne oferă acum la praznicul Naşterii Domnului această icoană suavă a dragostei, a responsabilităţii şi a jertfelniciei.

La acest mare praznic al bucuriei şi al familiei, să ne închinăm Domnului Iisus Hristos cel născut în peştera din Betleem pentru ca să reverse în sufletele noastre darurile Sale cele bogate.

Să ne împărtăşim cu toţi din darurile Lui şi la rândul nostru să-i închinăm Lui toată viaţa noastră ca să facă din ea un altar de dăruire pentru binele semenilor noştri.

Să trăim în pace şi frăţietate cu toţi oamenii, să ne iubim unii pe alţii după cum El ne-a iubit pe noi.

Să lucrăm cu luare-aminte la mântuirea noastră, împlinind voia lui Dumnezeu care este statornicia în credinţa moşilor şi strămoşilor noştri, milostenia, dreptatea, iubirea şi pacea, aşa cum ne învaţă şi Sf. Ap. Pavel: **„Orice faceţi, cu cuvântul sau cu lucrul, toate să le faceţi în numele Domnului nostru Iisus Hristos şi prin El să mulţumiţi lui Dumnezeu şi Tatălui"** (Col. 3, 17).

Să ne bucurăm duhovniceşte în aceste zile de praznic dar să nu-i uităm nici pe cei aflaţi în suferinţe, în lipsuri, în spitale, azile şi închisori, şi să le facem şi lor un dar cât de mic pentru a simţi şi ei pe deplin bucuria Naşterii Domnului.

Să primim colindătorii în casele noastre şi să cântăm şi noi **„colindul sfânt şi bun"** împreună cu cei dragi ai noştri.

Să rămânem în credinţa Sfintei noastre Biserici şi să ne străduim să progresăm în viaţa duhovnicească împlinind poruncile şi având dragoste întreolaltă.

Cu aceste gânduri şi îndrumări părinteşti vă îmbrăţişez în dragostea mea şi rog pe Dumnezeu să vă ajute să petreceţi sfintele sărbători ale Naşterii Domnului, Anului Nou şi Bobotezei cu pace şi sănătate şi să le ajungeţi întru mulţi şi fericiţi ani.

Naşterea lui Hristos să ne fie de folos.

La mulţi ani!

„Biblia cu ilustraţii"

Anul 2002 a fost un an binecuvântat pentru Biserica Ortodoxă Română în privinţa editării Cărţii de căpătâi a religiei creştine, Sf. Scriptură.

După ce în luna iunie a acestui an a avut loc la Bucureşti lansarea oficială a Bibliei, ediţia jubiliară a Sf. Sinod, lucrare la care a ostenit peste un deceniu *Î. P. S. Sa Bartolomeu,* Arhiepiscop al Clujului, la sfârşitul lunii noiembrie a avut loc, tot la Bucureşti, un alt eveniment de excepţie şi anume apariţia *Bibliei cu ilustraţii,* editată de către Institutul Biblic şi de Misiune al Bisericii noastre.

Apărută în condiţii grafice excepţionale, lucrarea se constituie într-un eveniment nu numai din punct de vedere bisericesc-misionar cât şi din punct de vedere educativ-cultural. Şi aceasta întrucât prin imaginile sfinte Cuvântul lui Dumnezeu sporeşte intensitatea şi căldura credinţei şi lucrează afectiv şi efectiv în mintea şi inima cititorului.

Prin imagine credinciosul se apropie mai mult de Dumnezeu şi încearcă să perceapă mai bine adevărurile supranaturale descoperite nouă prin lucrarea Sf. Duh.

Iată de ce apariţia acum a acestei Biblii *„în culori"* este un eveniment de o importanţă deosebită atât pentru cultura bisericească dar şi pentru cea laică.

„Biblia cu ilustraţii" reprezintă un gând mai vechi al Bisericii noastre care l-a şi concretizat întrucâtva, la început modest, prin apariţia unei astfel de Biblii în 1913, ediţia fiind îngrijită de către episcopul Huşilor *Nicodim Munteanu,* viitorul patriarh, reeditată apoi în mai multe ediţii la care s-au folosit imagini luate din *„Biblia cu imagini"*, tipărită la Leipzig în 1860, imagini aparţinând cunoscutului gravor Gustav Dorré.

Ediţia actuală a *„Bibliei cu ilustraţii"* foloseşte textul biblic consacrat deja, având şi peste 320 de reproduceri de icoane şi picturi murale ortodoxe care împodobesc textele sacre.

Cel care a ostenit ani în şir la apariţia ei este regretatul preot *Sabin Verzan,* doctor în teologie, fost consilier patriarhal şi conducător al Tipografiei Institutului Biblic. Încă din anii '80 părintele Verzan a pregătit întreg materialul dar condiţiile de atunci au împiedicat ducerea la bun sfârşit a acestei lucrări de anvergură.

Lucrarea se bucură de un *„Cuvânt înainte"* al P. F. Părinte patriarh TEOCTIST şi are o amplă introducere structurată în trei părţi mari în care se vorbeşte despre Sf. Scriptură în general, despre traducerile ei, despre cărţile Sf. Scripturi, despre Biblie şi pictura bisericească.

Urmează apoi textele selective din Vechiul şi Noul Testament cu imaginile respective ce dau o notă de originalitate şi de unicitate acestei lucrări. La sfârşit există o tabelă a ilustraţiilor cu proveniența lor şi bibliografia folosită. Lucrarea se încheie cu o scurtă prezentare a vieţii părintelui Verzan, trecut pe neaşteptate la Domnul la 30 mai 1997, la vârsta de 69 de ani.

E meritorie aşadar, această realizare de acum a Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii noastre, care, în colaborare cu Societatea Biblică Interconfesională din România (SBIR), a editat această operă de pionierat pentru România. De menţionat şi faptul că hârtia specială ca şi celelalte materiale necesare tipăririi acestei lucrări au fost asigurate de Societăţile Biblice Unite din Anglia, în spiritul legăturilor frăţeşti şi ecumenice cu Biserica noastră. Prin amploarea şi frumuseţea ei *„Biblia cu ilustraţii"* va rămâne înscrisă în rândul realizărilor mari ale Bisericii noastre la început de nou veac şi de nou mileniu întru propovăduirea Cuvântului lui Dumnezeu spre *„înnoirea vieţii"* (Romani, 6, 4).

† **VISARION RĂŞINĂREANU**
Episcop-vicar, Sibiu

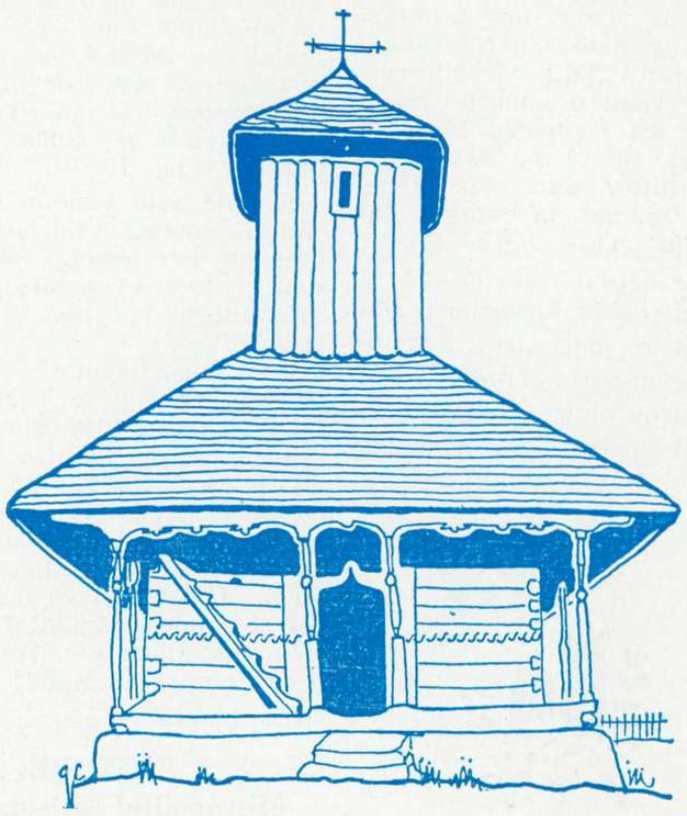

Steaua magilor

Faptele de seamă, din iconomia mântuirii neamului omenesc, au fost prezise, cu veacuri înainte, de către profeţi, „văzători" ai T.V. Evanghelia de la Matei, scrisă cu scopul de a le dovedi cititorilor, că Domnul Hristos este Mesia, conţine mai mult de 20 de referiri la locuri vechitestamentare, prin care se arată, că în persoana lui Iisus s-au împlinit profeţiile mesianice (V. Gheorghiu, Introducere în sf. cărţi ale T.N., Cernăuţi, 1929, p. 120—121).

Iisus s-a născut în peşteră, care era staul al vitelor, şi înfăşat fiind, el a fost culcat în iesle, „căci nu mai era loc pentru ei în casa de popas" (Luca 2, 7). Îngerul Domnului le-a adus vestea cea bună păstorilor, reprezentanţi ai păturii de jos, care îşi păşteau turmele lor pe dealurile din jurul Betleemului. Vestea cea bună a naşterii lui Iisus a fost adusă la cunoştinţa păturii de sus prin magii din îndepărtatul Orient. În ţara lor, magii erau înţelepţi călăuzitori ai regilor, mari preoţi şi astronomi, „ceteţi de stele" (Moş Crăciun, de O Goga). Şi printr-înşii a trăit parţial Logosul (Cuvântul), prin razele sale de lumină, dispersate în lume (P. Svetlov, Învăţătura creştină, în expunere apologetică, vol. I, trad. de S. Bejan şi C. Tomescu, Chişinău, 1935. p. 37). În ultimii 400 de ani î. de H., Evreii împrăştiaţi în toate părţile lumii, au dus cu ei şi Revelaţiunea T.V. care — parţial — a ajuns şi la cunoştinţa popoarelor păgâne. Aşa a ajuns vestea cea bună a naşterii lui Mesia, la cunoştinţa magilor, care au pus la contribuţie şi ştiinţa lor. Au ajuns astfel să-şi pună întrebarea: „Unde este împăratul Iudeilor, cel ce s-a născut? căci noi am văzut steaua lui la răsărit" (Matei 2, 2). Arătarea stelei a fost indiciu suficient pentru magi, că s-a născut regele mesianic, în ţara Iudeilor. Neîntârziat, magii, s-au pregătit şi au pornit la drum — probabil din Persia — spre Iudeia, deci spre apus, în sensul desfăşurării cursului stelei. Ierusalimul, capitala Iudeii, nu era greu de găsit. După plecarea din ţara lor, spre Ierusalim steaua nu i-a mai condus pe magi (Gheorghiu V., Sf. Evanghelie după Matei, cu comentar, vol. I, Cernăuţi, 1925, p. 128).

Alţi exegeţi însă — de acord cu colindul — susţin, că steaua i-ar fi călăuzit pe magi, în tot decursul drumului, până la Ierusalim:

„Magii cum zăriră / steaua şi porniră, / mergând după rază, / pe Hristos să-l vază. / ... / Şi-au mers după cum citim, / până la Ierusalim. / Şi le-a fost de-ontrebare, / de-o naştere, de-un crai mare. / La Irod, când au ajuns, / steaua lor li s-a ascuns". / La Irod, căpetenia Iudeilor, cu concursul arhiereilor şi al cărturarilor, magii au aflat că în Betleem avea să se nască Hristos. „Şi tu, Betleeme, mic eşti între neamurile lui Iuda, însă din tine vă ieşi stăpânitor peste Israil" (Miheia 5, 1). Aflând acestea, magii au plecat din Ierusalim „şi iată steaua pe care o văzuseră în răsărit, mergea înaintea lor" (Matei 2, 9), călăuzindu-i spre Betleem. Steaua se deplasa acum de la nord spre sud, deci nu în sensul obişnuit al stelelor ordinare, „până ce a venit şi a stat deasupra unde era pruncul". Astfel, pe Iisus „îndată-l aflară. / La dânsul intrară / şi se închinară, / cu daruri gătite, / lui Hristos menite", / aur, tămâie şi smirnă.

Această venire a magilor, care „de la stea s-au învăţat să se închine Soarelui dreptăţii" (troparul Naşterii Domnului), a fost prezisă de proorocul Isaia (60, 3 şi 6): „Popoarele umblă în lumina ta şi împăraţii în razele răsăritului tău" şi „Caravane de cămile vor sosi, încărcate cu aur şi tămâie, vestind cu bucurie faptele cele de slavă ale Domnului". Pentru magii astrologi, apariţia stelei mari şi strălucitoare, a fost prilej de deslușire, că prin regele mesianic, aşteptat de veacuri şi născut în mijlocul poporului iudeu, se vor binecuvânta toate neamurile pământului (Gheorghiu V., Sf. Evanghelie după Matei, cu comentar, p. 116).

Steaua magilor a fost şi în atenţia astronomilor, mai ales din sec. al XVII-lea, încoace. J. Kepler (1571—1630), astronom cu spirit inventiv şi ajutat de o imaginaţie vie, în opera sa „Harmonices mundi", a fost adânc pătruns în sufletul său de armonia cerească. Studiind corpurile cereşti, în opera sa arată, că în decembrie 1603, planetele Jupiter şi Saturn s-au apropiat, aparent, foarte mult una de alta. În vara următoare, lor li s-a adăugat şi planeta Marte. Din conjuncţiunea acestor trei planete (adică din întâlnirea lor aparentă pe aceeaşi linie dreaptă) ar putea fi dedusă steaua magilor. Kepler susţine, că în 1604, odată cu conjuncţiunea planetelor, de genul specificat, ar fi văzut şi o stea nouă, care nu făcea parte dintre stelele ordinare de pe cer. Această stea îşi desfăşura mişcarea ca o stea ordinară, pe o orbită mai apropiată de pământ, decât celelalte stele. După o astfel de stea extraordinară care se îndrepta spre apus, ar fi pornit magii în drumul lor spre Iudeia.

Unii învăţaţi au susţinut, că steaua magilor ar fi fost o stea ordinară, ca oricare stea de pe cer. Alţii au fost de părerea că steaua magilor ar fi fost o cometă, care s-ar fi văzut în anul 750 î. de H., în regiunile Betleemului. A. Stenzel, în a sa „Jesus Christus und sein Stern" (Iisus Hristos şi steaua sa), Hamburg, 1913, face referire la cometa Halley, observată de Kepler în 1607, identificată cu cea observată în 1682 de englezul Halley. Orbita acestei comete este elipsoidală şi ca urmare ea a reapărut periodic, observată fiind în 1910 şi apoi în anul 1936. La timpul său, Kepler a afirmat — în mod prea exagerat — că „tot atât de plin de comete ar fi cerul, ca şi oceanul de peşti". Din afara sistemului nostru planetar, provin comete cu orbită parabolică. Atrase de soare şi de planeta gigantică Jupiter, orbita lor se schimbă, în orbită elipsoidală, revenind astfel periodic în spaţiul nostru planetar.

Cercetările întreprinse au condus la constatarea, că steaua magilor n-a fost nici o stea ordinară şi nici o cometă, ci a fost o stea extraordinară, cu o apariţie minunată.

Steaua magilor n-a fost o stea ordinară, căci a apărut, desfăşurarea mişcării fiindu-i de la răsărit spre apus, şi a dispărut curând după aceea. La plecarea magilor de la Ierusalim spre Betleem, această stea a reapărut, dar pe o orbită de la nord spre sud. O stea ordinară nu-şi schimbă direcţia pe orbită şi nu-şi conteneşte mişcarea sa pe orbită, ca fapt vizibil cu ochii oamenilor.

Steaua magilor n-a fost nici o cometă. Este suficient să ştim, că o cometă chiar dacă avea prilej de schimbare lentă a direcţiei pe orbita parabolică sau elipsoidală, nu s-ar fi oprit brusc, deasupra locului unde era pruncul Iisus, ca fapt sesizabil, după cum relatează Scriptura (Matei 2, 9).

Rezultă deci că steaua magilor n-a fost nici stea ordinară şi nici cometă; ea a fost o stea extraordinară. Prin apariţia ei, magii s-au convins de naşterea regelui

(Continuare în pag. a 4-a)

Prof. PETRU DUMITREASĂ

Pe tărâmul colindelor

„... Şi va veni ceasul şi acum este, când..." ne vom muta pe plaiurile colindelor unde cu mic, cu mare, vom trăi marea bucurie a Revelaţiei. O dată şi încă o dată ne vedem în ipostaza de a fi martori sensibili şi credibili, ai iubirii lui Dumnezeu faţă de noi. **„... Atât de mult a iubit Dumnezeu lumea, încât pe Fiul Său, Unul Născut, L-a dat..."** (Ioan 3, 16).

Suntem invitaţi să gustăm din rodul pe care dragostea divină îl pune pe masa noastră: materializarea împăcării dintre Dumnezeu şi oameni, pecetluită prin trimiterea Fiului Său la noi, pentru noi. **„Veniţi creştini solemna oră sună, când Dumnezeu coborî pe pământ, Pentru a-ndrepta greşeala cea străbună, Şi-a împăca pe al Său Tată Sfânt".**

Smulşi dintr-un cotidian obscur, tern şi deloc optimist suntem transpuşi pe un tărâm unde calea binelui apare ca o şansă pentru toţi cei ce vor să beneficieze de ea. **„Noaptea din lume zi se face îndată".** Adevărul şi frumosul sunt concretizate prin glas duios, înălţător: **„Raiul cel închis, azi iar s-a deschis... Şi strămoşii iară, prin Sfânta Fecioară iar s-au înnoit"** sau acuzator **(„Viflaime, Viflaime, cum de n-ai primit în tine..."; „Copilule cu ochi senini Tu iarăşi vii... în peştera cu paie reci...").** Concretul dă suport existenţei cu valenţe ce luminează, încălzesc, dau încredere, dau sens. **„Cerul şi pământul în cântări răsună"; „... E sărbătoare-n suflete şi-n casa ta acum, coboară-al păcii Domn Ceresc...".**

Scopul vieţii devine mai clar: **„Pe Fiul în al Său nume, Tatăl L-a trimis în lume, Să se nască şi să crească, să ne mântuiască",** iar mijloacele sunt filtrate şi ele prin sita pe care voia lui Dumnezeu ne-o pune la îndemână: **„... Toţi în genunchi aşteaptă mântuirea... Toţi azi în cor -nălţăm acum cântare..."**

Trecutul nu este fixat şi uitat pe un pergament cu iz de „a fost odată" ci este adus în prezent, adus la zi, trăit ca şi acum: **„Astăzi s-a născut Hristos...; Creştinilor noi astăzi un praznic mare avem..."**

Componenta socială se regăseşte şi ea. Dumnezeu nu foloseşte, în mod excesiv sau exclusiv, taina, misterul, pentru împlinirea voii Sale. Sunt oameni de diferite condiţii sociale, chiar şi mesageri ai cerului, cu statut de martori: **„Iară dinspre Răsărit, trei crai spre El au pornit"; „Ce-aţi văzut păstor? ... Am văzut pe Nou-Născutul, Prunc Iisus din cer venitul..."** dar şi **„... îngeri şi oameni cântă împreună".** Bucuria îi cuprinde aşadar pe toţi: **„Îngerii cântau, Păstorii fluierau, Magii se-nchinau, Toţi se bucurau".**

Astrele îşi aduc omagiul lor: **„...O stea mare s-a ivit colo sus la Răsărit...; Steaua sus răsare ca o taină mare...".** Firesc, pentru că **„în coliba păstorească..."** s-a născut **„Soarele dreptăţii".**

Necuvântătoarele sunt cuprinse şi ele în această atmosferă: **„Îi încălziră boii cu aburii suflând...".** iar stihiile se dovedesc neputincioase când Dumnezeu veghează: **„Vântul bate, nu-L răzbate, Neaua ninge, nu-L atinge".**

Colindele ne încântă, ne emoţionează, ne orientează pe tărâmul meditativ al rostului, al sensurilor. Aria de cuprindere este imensă. Cine nu se simte prins de mesajul lor? Cine nu se simte cuprins de căldura lor? Pe aripile gândurilor, cine nu se surprinde fredonând o colindă?

Nota de universalitate este evidentă. Că le spunem **carols** sau **chants de Noël,** ele transmit acelaşi mesaj, cheamă la aceeaşi participare, sunt susţinute de aceleaşi resorturi. Au fost şi au rămas mediile cele mai accesibile de învăţare a adevărurilor de credinţă fiind totodată şi „arhiva" unde s-au păstrat atâtea date ce ţin de istorie, de tradiţie. Să nu uităm, şcoala colindelor a fost cea care a dat şi încă dă substanţă, consistenţă dar şi constanţă, „instituţiei celor şapte ani de acasă".

Putem susţine ideea: colinda = soluţie a neajunsurilor, a temerilor generate de limitele umanului? Cu siguranţă. Aceste cântări ce dau o atât de nobilă identitate celor ce le promovează, ... „îl pun pe omul care nu ştie mare lucru despre el însuşi şi despre univers, în faţa unui miracol. În faţa unui miracol pe care oricând, de atunci de când s-a produs şi până acum, şi aşa va fi în vecii vecilor, omul îl va întâmpina cu mirare, dar îi va aduce întotdeauna linişte sufletului său chinuit. Miracolul e venirea lui Dumnezeu pe pământ. Un Dumnezeu care se întrupează, care ia chip de om şi vine între noi oamenii. Coboară cerul pe pământ! El ne învaţă astfel că şi noi suntem ceva mai mult. E ca şi cum ne-ar spune: Dacă până acum n-aţi ştiut, de acum încolo să ştiţi că sunteţi ceva mai mult decât vă credeţi. În voi este o scânteie de cer, o scânteie dumnezeiască. Sunteţi şi voi divino-umani, omeneşti şi dumnezeieşti, aşa cum Eu, Cel care M-am întrupat, am întrupat pe Dumnezeul cel de sus sub chip de om pământesc". (I.P.S. Dr. Antonie Plămădeală, **Cuvinte la zile mari,** Sibiu, 1939, p. 110—111).

Iată cum acest anual „exerciţiu de admiraţie" patronat de universul colindelor este, trebuie să fie pentru noi, o reală binecuvântare din care înfruptându-ne cu responsabilitate, să exclamăm ca şi Sf. Ap. Petru la o altă minune a coborârii cerului pe pământ: „Doamne, bine este nouă să fim aici!" Era bucuria Schimbării. **„Care bucurie şi aici să fie, De la tinereţe pân-la bătrâneţe".**

Pr. Lect. MIHAI IOSU

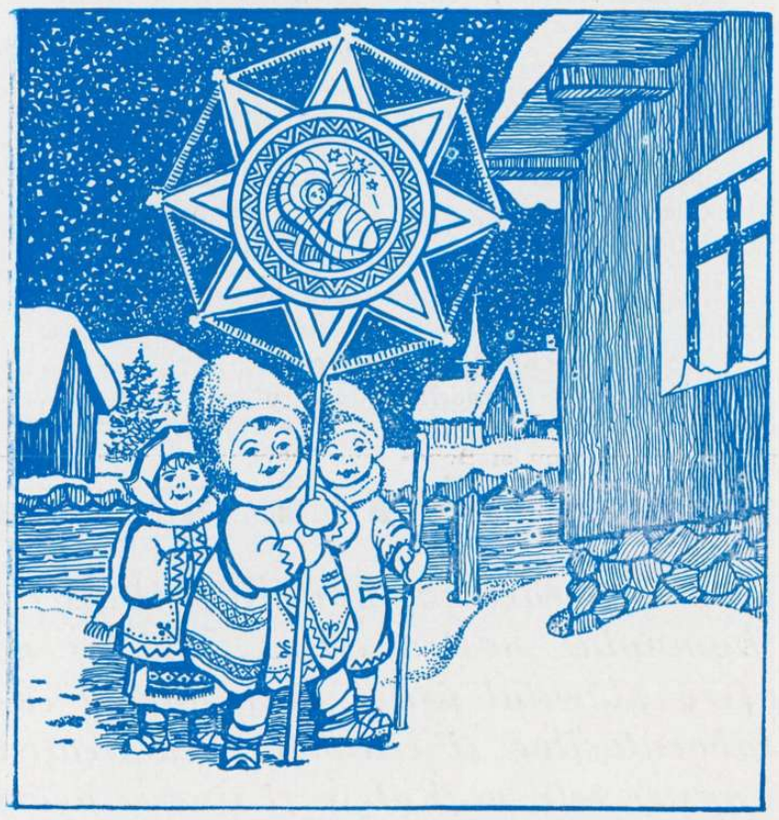

Un Cămin de Bătrâni al parohiei Blumăna II — Braşov

Parohia ortodoxă Blumăna II din Braşov cartierul Astra, pe lângă o biserică nouă construită după Decembrie '89 şi una importantă în anii 1978—81, biserica Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil, a construit în aceşti ani în exclusivitate cu posibilităţi proprii şi un „Cămin de Bătrâni" în curtea bisericii.

Construcţia este compusă din subsol, parter şi două etaje. Va adăposti circa 28 de persoane vârstnice în 14 garsoniere confortabile dotate fiecare cu grup sanitar modern şi hol. La parter este bucătăria, sala de mese, un salon, birou administrativ şi cabinet medical. Subsolul cuprinde centrala termică, pivniţa, magazie de alimente, spălătorie şi spaţiu de protecţie civilă. Căminul este dotat cu geamuri termopan.

Parohia va asigura îngrijire celor internaţi pe toată durata vieţii, iar la trecerea în lumea dreptilor, înmormântare în cimitirul parohial din apropierea bisericii. S-a rezervat în acesta un sector central de morminte şi se vor face după datină toate pomenirile.

Mulţumim lui Dumnezeu pentru tot ajutorul primit şi ne vom sili să-l dăm în folosinţă cât mai curând şi să fim în continuare în slujba credincioşilor noştri.

Prot. IOAN COMŞULEA

Casa Pâinii

(Urmare din pag. 1)

s-au împlinit zilele ca Sfânta Fecioară Maria să nască „şi a născut pe Fiul Său, Cel Unul Născut şi L-a înfăşat şi L-a culcat în ieslea (unui staul n.n.), de la marginea cetăţii, deoarece nu au mai găsit loc de găzduire în cetate" (Lc. 2, 7).

Pe locul unde s-a născut Mântuitorul, împăratul Constantin cel Mare al Bizanţului şi mama sa Elena au înălţat, în prima jumătate a sec. IV, o biserică. Această biserică a fost reconstruită în 530 de către împăratul Justinian. În exterior, biserica seamănă cu o fortăreaţă, iar în interior este vizibil planul bazilical, cu naosul împărţit longitudinal prin două rânduri de coloane. Pe pereţii laterali ai naosului se mai păstrează fragmente din mozaicul cu care au fost îmbrăcaţi toţi pereţii. Resturi de mozaic, din timpul lui Justinian se mai păstrează şi în pardoseala bisericii. Sub sfântul altar se află Grota Naşterii, amenajată ea însăşi ca un altar.

De două mii de ani, această biserică este locul spre care se îndreaptă mii şi mii de pelerini. Din nefericire, în ultimii ani pelerinajul la Betleem, de sărbătoarea Naşterii Domnului, s-a diminuat drastic, dacă nu cumva chiar a fost sistat, ca urmare a evenimentelor dramatice care se petrec acolo, datorită conflictului dintre evrei şi palestinieni.

Chiar dacă trupeşte nu putem călători la Betleem, să călătorim cu sufletul, să ne închinăm cu magii şi să cântăm cu îngerii prea frumoasa cântare: „Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu şi pe pământ pace, întru oameni bunăvoire".

ITINERAR PASTORAL

Din încredinţarea şi cu binecuvântarea Î.P.S. Mitropolit Dr. ANTONIE PLĂMĂDEALĂ, P. S. Episcop-vicar VISARION RĂŞINĂREANU a săvârşit următoarele:

● **7 DECEMBRIE 2002 — P. S. Sa** a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în Capela „Sf. Filofteia" din Sibiu cu prilejul zilei hramului rostind cuvânt de învăţătură.
— Seara a slujit Vecernia în Catedrală.

● **8 DECEMBRIE — P. S. Sa** a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în biserica „Sf. Nicolae" din Tălmaciu, prot. Avrig, rostind cuvânt de învăţătură.

● **9 DECEMBRIE — P. S. Sa** a avut o întâlnire în Aula Facultăţii de Teologie, cu studenţii teologi aparţinători Arhiepiscopiei Sibiului.
— Seara a participat la Palatul Evanghelic din Sibiu la lansarea cărţii **„Creştinismul în Sibiu"** rostind un cuvânt adecvat.

● **10 DECEMBRIE — P. S. Sa** a oficiat în Cimitirul Central din Sibiu, slujba parastasului celui care a fost Pr. prof. Aurel Jivi.

● **12 DECEMBRIE — P. S. Sa** a oficiat slujba de binecuvântare a Capelei Militare de la Institutul de Transmisiuni din Sibiu şi Sfânta Liturghie arhierească, rostind cuvânt de învăţătură.
— Seara a participat în Aulă la Conferinţa Î.P.S. Arhiepiscop Bartolomeu.

● **14 DECEMBRIE — P. S. Sa** a săvârşit Sfânta Liturghie în Capela mitropolitană.
— A primit un grup de colindători din Basarabia.
— Seara a slujit Vecernia în Catedrală.

● **15 DECEMBRIE — P. S. Sa** a săvârşit Sfânta Liturghie arhierească în biserica Mânăstirii Predeal rostind cuvânt de învăţătură.
— Seara a participat în biserica „Sf. Trei Ierarhi" din Făgăraş-Combinat la Concertul de colinde al Seminarului Teologic din Făgăraş rostind cuvânt de învăţătură.
— A cercetat canonic şi biserica parohială din Şercaia, jud. Braşov.

● **17 DECEMBRIE — P. S. Sa** a primit un grup de colindători de la Şcoala Generală din Mârşa, jud. Sibiu.
— A participat la Simpozionul închinat Naşterii Domnului, organizat la Cercul Militar, de către Academia Forţelor Terestre din Sibiu.

Arhid. VASILE AVRAM

„Întru oameni pace şi bunăvoire"

(Urmare din pag. a 2-a)

textul de la Mt. 5, 25 „Împacă-te cu pârâşul tău degrabă până ce eşti cu el pe cale", tocmai în acest sens de a fi împăcat cu propria-ţi conştiinţă, cât mai eşti încă pe calea vieţii acesteia de aici, ca nimic rău să nu poată mărturisi despre tine înaintea lui Dumnezeu (cf. ieromonah I. Bălan — Convorbiri duhovniceşti, p. 111), căci cel ce a ajuns să se împace cu sine, adică cu conştiinţa sa „acela a împăcat în sine cerul şi pământul" (Sf. Isaac Sirul).

Spre aceasta ne îndeamnă acest minunat şi dumnezeiesc praznic al Naşterii Domnului: să fie pace întru oameni, să fie oamenii împăcaţi cu ei înşişi şi cu Dumnezeu, să trăiască în pace cu semenii lor. Să căutăm totdeauna, mai presus de toate să fim „făcători de pace" (Mt. 5, 9) în toate faptele şi gândurile noastre; „să căutăm şi să urmăm pacea" (1 Pt. 3, 11), în textul original, verbul a urmări (în greacă diokein) are sensul de a căuta cu ardoare, cu înverşunare, aşa cum vânătorul îşi urmăreşte prada, căci cine caută pacea şi o plineşte, devine părtaş la lucrarea lui Dumnezeu.

Steaua magilor

(Urmare din pag. a 3-a)

mesianic în Iudeia. Condusă de mâna lui Dumnezeu cel atotputernic, steaua a dispărut temporal, spre a reapare, la momentul determinant, de schimbare a direcţiei de deplasare. Acestea vin să motiveze starea de fapt a magilor, că „văzând ei steaua, s-au bucurat cu bucurie mare foarte" (Matei 2, 10).

Steaua magilor nu se încadrează cerinţelor stringente după care stelele ordinare îşi desfăşoară mişcările lor pe orbite, nici specificului diferenţiat al cometelor. Ca urmare, steaua magilor nu este menţionată în tabelele astronomice respective.

În toată acţiunea întreprinsă de magi, ne uimeşte priceperea cu care au desprins ei mesajul oferit prin steaua extraordinară ce li s-a arătat la răsărit şi convingerea cu care au pornit din îndepărtata lor ţară, în misiunea ce şi-au asumat-o, spre a ajunge la regele mesianic, nou-născut. Pentru ei, această naştere a devenit o certitudine, la care au ţinut cu scumpătate, pentru care au jertfit valoroase bunuri materiale şi multă osteneală. Eforturile lor au fost încununate de succes, căci călăuziţi de stea, fără încercări inutile, au ajuns la locul unde s-a născut Mesia-Hristos. Ei, magii, sunt astfel premergătorii neamurilor care aveau să i se închine Fiului lui Dumnezeu, Lui care revarsă din plin binecuvântările Sale asupra tuturor neamurilor pământului.

Doamne, ale Tale cuvinte

(colindă din Ţara Moţilor)

Doamne, ale Tale cuvinte,
Care s-au scris mai 'nainte
S-au plinit precum şi scrie
Moise la cartea întâie.
O, minune!

De la răsărit răsare
O stea cu lumină mare,
Razele îşi răspândeşte,
Pe trei crai povăţuieşte.
O, minune!

Steaua magilor vesteşte,
Vifleemul îi primeşte,
Şi din proorocie rară
Pe Mesia Îl aflară.
O, minune!

Ca în fiecare an, Praznicul Naşterii Domnului nostru Iisus Hristos ne oferă plăcutul prilej de a adresa colaboratorilor şi cititorilor publicaţiei noastre cele mai alese şi sincere urări de sănătate, pace şi fericire!

La mulţi ani!

Redacţia

A N U N Ţ

În urma hotărârii Consiliului Arhiepiscopesc al Arhiepiscopiei Sibiului, preţul unui abonament anual la „Telegraful Român", pe anul 2003 este de 100 000 lei, iar al „Revistei Teologice" de 125 000 lei. Banii se vor vira obligatoriu în contul nr. 2511.1-61.1/ROL B.C.R. Sibiu.

● Semnalăm ● Semnalăm ●

● Cu ocazia împlinirii a 100 de ani de la naşterea Părintelui Prof. Dr. Spiridon Cândea, iată că apare cartea: **Studii şi articole de Pastorală Ortodoxă,** ediţie îngrijită de preoţii lectori Mihai Iosu şi Constantin Necula, lucrare apărută cu binecuvântarea Î.P.S. Antonie, mitropolitul Ardealului, la Editura Arhiepiscopiei Sibiului, 2002, 244 p.

Este o carte de „studii şi articole pastorale" apărute fie în Telegraful Român, fie în Rev. Mitropolia Ardealului, Rev. Mitropolia Olteniei şi în Rev. Mitropolia Banatului, toate fiind importante şi folositoare.

Părintele profesor Spiridon Cândea, care a fost şi va rămâne un mare teolog, un profesor renumit de Teologie Liturgică şi Pastorală, făcând cinste şi renume Academiei „Andreiene" şi Bisericii în general, merită acest pios omagiu de cinstire.

Iată ce spune părintele profesor Mircea Păcurariu în Cuvântul înainte: „Părintele Spiridon Cândea a fost în primul rând un „teolog pastoral", un renumit profesor de Teologie pastorală, poate cel mai strălucit din câţi i-a avut Biserica noastră. Teza de doctorat, susţinută la preotul prof. Petre Vintilescu, **Hristos şi mântuirea sufletească a orăşenilor** (Sibiu, 1939, 302 p.), sau cele apărute în aceeaşi perioadă, **Pastoraţia familiei** (1938, 46 p.), **Din activitatea pastorală a mitropolitului Nicolae Bălan** (1940), **Apostolatul laic** (1944, 146 p.), **Apostolatul tinereţii** (1947), sunt o mărturie în acest sens".

★

● Editura Universităţii din Oradea publică cartea **„Curs de Teologie Pastorală",** de pr. prof. univ. dr. Gheorghe Liţiu, Facultatea de Teologie Oradea, şi pr. lector univ. dr. Dorel Man, Facultatea de Teologie Cluj-Napoca.

„Cursul de faţă preia problemele abordate de specialiştii din domeniul Pastoralei din trecut şi de azi, iar prin bibliografia indicată se oferă studentului posibilitatea de a medita la noi proceduri pastorale, să analizeze posibilităţile de pastoraţie în varietatea problemelor parohiale de azi, a căror rezolvare depinde în primul rând de preoţi, de tactul lor pastoral şi de mărturisirea vieţuirii lor duhovniceşte în social".

Este o carte bună pentru toţi tinerii seminarişti şi studenţi teologi. O recomandăm călduros.

★

● Avem deosebita plăcere de a semnala cartea **Uşa interzisă** de Gabriel Liiceanu, Editura Humanitas, Bucureşti, 2002, 356 p.

E o carte de mărturisiri profunde, care deşi nu se înscrie în nici un gen literar e mai mult decât atât, o carte a omului profund care se examinează pe sine. E o carte a omului.

„Citind aceste pagini, mi-am dat deodată seama că am tăcut bine atâţia ani de zile. Neputinţa de a mă exprima m-a făcut desigur, nefericit, dar ceea ce până acum m-a împiedicat să vorbesc liber a fost tocmai **sentimentul conştient al insuficienţei personale.** Veninul strâns în mine nu atinsese concepţia necesară pentru a deveni leac. Eram pur şi simplu necopt. A trebuit să cunosc spaima cărnii şi lehamitea ultimă a sufletului, să mă desprind de oameni care plecând au luat părţi din mine, să-mi îngrop prieteni, să trăiesc o revoluţie şi să am şocul întâlnirii cu poporul meu, să mă destram, să mă detest, să mă înec în regrete şi remuşcări şi să mai vreau, totuşi, să mă adun din nou. Fără toate astea, orice pagină scrisă în nume propriu nu este decât o enormă pălăvrăgeală". (Gabriel Liiceanu).

Recomandăm cartea **Uşa interzisă** acelora care se află pe acelaşi drum, cu convingerea că îşi vor descoperi fiecare drumul său.

★

● **Păienjeniş** (roman istoric), şi **Sub teasc** (tot roman istoric), de Eugen Enea Caraghiaur. Aceste două cărţi apar la Editura Can-Rom Impex SRL, Bucureşti.

Prima carte Păienjeniş apare în 2001 iar cea de a doua în 2000.

„Autor al unui număr de 43 de titluri (poezie, eseu, economie politică, istorie, roman), apărute în Canada, Italia, România, Moldova, ultimul intitulându-se **Sub teasc** (2000), apărut la Bucureşti.

— Membru al Uniunii Scriitorilor din România şi Moldova.

Eugen Eni Khan Caraghiaur este al 44-lea şef al Casei Cumane din România — Panciu, descendent pe fir direct al Casei Cumane de Panciu.

A fost condamnat la moarte de N.K.V.D. şi de Tribunalul Militar din Timişoara (17 august 1948), pentru lupta antibolşevică şi pro-Basarabia...".

A deţinut multe funcţii şi a fost decorat cu numeroase medalii: Medalia de Aur Mihai Eminescu (1997), decernată la Chişinău de Liga Culturală pentru Unitatea românilor de pretutindeni şi de Uniunea Scriitorilor din Moldova. Aş mai aminti că a fost preşedinte-fondator al Bisericii Sf. Ioan Botezătorul din Montreal, pentru care a fost răsplătit cu Crucea Patriarhală a Bisericii Ortodoxe Române în 1976.

Îi dorim şi noi autorului în persoana D-lui Eugen Enea Caraghiaur, multă putere şi tot pe atât de multe zile cu sănătate alături de familie şi toţi cei dragi. Le recomandăm cu căldură pe cele două cărţi semnalate mai sus.

ANTONIE P.

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român Sibiu, Str. Mitropoliei nr. 35. Articolele nepublicate nu se înapoiază.
Tiparul Tipografiei Eparhiale Sibiu

COMITETUL DE REDACŢIE: **Dr. Antonie Plămădeală**, Mitropolitul Ardealului — preşedinte; **P.S. Visarion Raşinareanu** - episcop-vicar, — vicepreşedinte; **Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan** — redactor responsabil; **Pr. prof. Dr. Mircea Păcurariu.**
I.S.S.N. 1223-8392

Abonamentul pe un an: 85 000 lei. Cont nr 2511.1-61.1/ROL B.C.R. Sibiu. Pentru cititorii de peste hotare costul unui abonament anual este de 25 dolari S.U.A. (cont nr. 2.111.-61.15 U.S.D.) sau echivalentul în altă valută, B.C.S.A. Sucursala Sibiu.